

ORTODOXIA maramureșeană

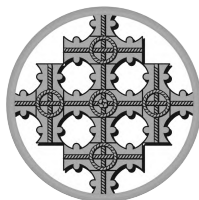
2020

Anul omagial al pastorației părinților și copiilor;
Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români

NUMĂR CONSACRAT ANULUI OMAGIAL ȘI COMEMORATIV 2020

ORTODOXIA maramureșeană

Serie Nouă
Anul XXV, Nr. 25 / 2020



EDITURA EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE
A MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

ISSN: 1453-7370

COLEGIUL EDITORIAL

PREȘEDINTE / CHAIRMAN

P.S. Dr. IUSTIN HODEA,
Episcopul Maramureșului și Sătmărilor

VICEPREȘEDINTE / VICE-CHAIRMAN

P.S. Dr. TIMOTEI SĂTMĂREANUL,
Arhiepiscop-Vicar

MEMBRI / MEMBERS

Pr. Prof. Dr. Theodor DAMIAN, Președintele Institutului Român
de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York, SUA;
Pr. Prof. Dr. John Antony Mc GUCKIN, Universitatea Columbia din
New York, SUA; Pr. Prof. Dr. Ioan CHIRILĂ, Universitatea Babeș-Bolyai
din Cluj-Napoca, ROMÂNIA; Pr. Prof. Dr. Stelian TOFANĂ,
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, ROMÂNIA;
Pr. Prof. Dr. Valer BEL, Universitatea Babeș-Bolyai
din Cluj-Napoca, ROMÂNIA; Conf. Univ. Dr. Daniel BUDA,
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, ROMÂNIA

COMITETUL DE REDACȚIE / EDITORIAL BOARD

REDACTOR-ȘEF / EDITOR IN CHIEF

Arhid. Ionuț TODORCA – consilier cultural

REDACTORI / EDITORS

Pr. Conf. Univ. Dr. Adrian Gheorghe PAUL; Pr. Conf. Univ. Dr. Ștefan POMIAN;
Pr. Lect. Univ. Dr. Vasile BORCA; Pr. Lect. Univ. Dr. Dorinel DANI;
Pr. Lect. Univ. Dr. Teofil STAN; Pr. Lect. Univ. Dr. Marius NECHITA;
Lect. Univ. Dr. Valerian MARIAN; Lect. Univ. Dr. Eusebiu BORCA;
Pr. Dr. Vasile AUGUSTIN; Arhim. Dr. Macarie MOTOGNA;
Pr. Dr. Cristian BOLOȘ; Pr. Dr. Marius I. SABOU;
Pr. Dr. Petrică COVACIU; Pr. Dr. Claudiu POP;
Pr. Prof. Florin HOBAN; Prof. Mioara ȘTEFAN; Prof. Bogdan ROATIȘ

SECREȚAR DE REDACȚIE / ASSISTENT EDITOR

Andrei FĂRCAȘ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Adresa / Editorial Office:

Baia Mare, str. Avram Iancu, nr. 5, cod 430313, județul Maramureș

Tel. 0262.214.614 / Fax. 0262.212.546

E-mail: graiulbisericiinoastre@gmail.com

Design copertă

Pr. Dr. Marius CĂȚANĂ

Tehnoredactare

Ioan BABICI-BUDA

Culegere text

Andrei FĂRCAȘ

Fotografii

Arhid. Teodosie BUD

CUPRINS

I. PASTORALE

Pastorala de Paști.....	21
Pastorala Sfântului Sinod la prima duminică a Postului Nașterii Domnului.....	30
Pastorala de Crăciun	41

II. ORTODOXIA PATRISTICĂ

Sfântul Ioan Gură de Aur – Creșterea copiilor.....	50
Sfântul Ioan Gură de Aur – Omilia XXI din Comentariul la Epistola către Efeseni	57
Mamă, ai grijă! Călăuziri pentru creșterea și educarea ortodoxă a copiilor	74

III. ORTODOXIA CONTEMPORANĂ. PROBLEME DE ACTUALITATE

Familia creștină în Cartea Faptele Sfinților Apostoli	90
Un mare mecenat român: EMANUIL GOJDU	96
Preotul Nicolae Gherman, Păstor de suflete și ctitor de locașuri sfinte	111
Filantropia – o privire generală.....	121
Familia creștină: educația și rolul ei pentru Biserică și în societatea actuală	130
Pastorația familiei în epoca ideologiilor secular-umaniste	192
Metode moderne de pastorație a familiei: pregătirea catehetică a mirilor pentru căsătorie	209
O constantă incontestabilă, indiferent de regim: FAMILIA, celula de bază a societății și a Bisericii	225
Familia – matrice educațională pentru omul contemporan.....	243
Provocări și soluții pentru familia modernă	250

IV. EVENIMENTE IMPORTANTE ÎN EPARHIA MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

Episcopia Maramureșului și Sătmăruului, 30 de ani de la reînființare	258
Distincțiile Anului Omagial al pastorației părinților și copiilor	280
Sfințirea icoanei Anului Omagial	281
Sinod Mitropolitan la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia	282
Lucrările Adunării Eparhiale	284
Maica Domnului – Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș	288
Icoane vechi din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea au fost expuse pentru închinare la Baia Mare	290
Cea mai înaltă distincție a Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului pentru marele artist Ștefan Petreuş	292
„Crucea Voievodală Maramureșeană” acordată post-mortem lui Ion Petreuş	295
Sfântul Iustin Martirul și Filozoful – ocrotitorul Preasfințitului Părinte Episcop Iustin	297
Conferințele preoțești de toamnă	303
Distincții pentru medicii de pe frontul epidemiologic COVID-19	307
Patru ani de la întronizarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin ca Episcop titular, Ziua Tinerilor din Episcopie și lansare de carte	310
Mesajul Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul la împlinirea a patru ani de la instalarea Preasfințitului Părinte Iustin ca Episcop al Maramureșului și Sătmăruului	315

V. COMUNICĂRI CHIRIARHALE ÎN PANDEMIE

Îndemn părintesc la vreme de încercare	318
Nu loviți Biserica lui Hristos! Biserica Ortodoxă este „Mama Neamului Românesc”	323
Apel la rațiune și înțelepciune	326
Toți suntem vinovați, toți suferim împreună	331
„Dacă ucenicii și Biserica vor tăcea, pietrele vor vorbi”	338
„Suntem singuri, dar siguri că Hristos Cel înviat va veni la noi în foișor, și ne va trimite să vă mărturisim adevărul că El este viu”	347

Biserica Ortodoxă din Maramureș și Sătmăr a mers întotdeauna, pas la pas, cu Biserica Ortodoxă Română, „Mama neamului românesc”	352
---	-----

VI. SECTORUL TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL.

ACTIVITĂȚI CU TINERETUL. ȘCOLI TEOLOGICE

Raportul Sectorului Teologic-Educațional și pentru Activități cu Tineretul	364
---	-----

VII. ACTIVITĂȚI SOCIAL-FILANTROPICE

Activitățile Sectorului Social-Filantropic pentru anul 2020	382
---	-----

VIII. APARIȚII EDITORIALE

În vreme de pandemie	436
Sinceritatea dialogului	437
„Arhimandritul Serafim Man – duhovnicul harnic și smerit de la Rohia”	438
N. Steinhardt – Varia, vol. II	439
„Dănești. Repere monografice”, o carte scrisă cu sufletul	440
O carte dedicată proin-protopopului de Oaș	441



Preafericitul Părinte

† DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE



Înaltpreasfințitul Părinte
✙ ANDREI

MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI



Preasfințitul Părinte

† IUSTIN

EPISCOPUL MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI



Preasfințitul Părinte
† **TIMOTEI SĂTMĂREANUL**
ARHIEREU-VICAR AL MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

I. PASTORALE

Învierea lui Hristos – Izbăvire de îngrijorare și teamă¹

† IUSTIN

Prin milostivirea și harul lui Dumnezeu,
Episcop ortodox român al Maramureșului și Sătmărilor

Iubitului nostru cler, cinului monahal
și dreptcredinciosului popor al lui Dumnezeu
din sfânta Episcopie a Maramureșului și Sătmărilor,
Har, pace, bucurie și binecuvântare de la Dumnezeu,
iar de la noi părintească îmbrățișare întru Hristos Domnul!

*„Înviază Dumnezeu, risipindu-se vrăjmașii Lui
și fugind de la fața Lui toți cei ce-L urăsc pe Dânsul!”
(din slujba Învierii)*

Iubiți Părinți slujitori ai Sfintelor Altare,
Preaiubiți credincioși,

HRISTOS A ÎNVIAT!

cestea sunt cuvintele cutremurătoare, rostite de slujitorii lui Dumnezeu în noaptea de Paști, după ce au chemat poporul să primească Lumina lui Hristos și, apoi, în dangăt de clopot, în noaptea adâncă, ies în procesiune afară, înconjurând biserica de trei ori și cântând „Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri, și pe noi pe pământ ne învrednicește, cu inimă curată să Te mărim!”.

¹ Pastorală de Paști, anul 2020.

Prin Pericopa Evanghelică ce se citește în fața bisericii, privim și noi, cu ochii sufletului, împreună cu femeile mironosițe, cu inimile tresărind de bucurie și cu întreaga noastră ființă, copleșită de dumnezeiasca vedere, pe Hristos Dumnezeu înălțat în Lumina Învierii, care a orbit și închis iadul și a omorât moartea și așteptăm nerăbdători să auzim glasul Lui liniștitor și cutremurător, în același timp: „*Bucurați-vă, nu vă temeți! Iată am biruit!*”.

Înțelegem noi, oare, aceste cuvinte ale Mântuitorului înviat din morți? Aparent, ele au menirea de a aduce bucurie, liniște și pace ucenicilor Săi, Maicii Sale și femeilor mironosițe, atât de îndurerate și zdrobite cu inima la vederea calvarului pătimirii, răstignirii și morții Fiului lui Dumnezeu. Sigur că, văzându-L pe Hristos înviat, femeile mironosițe s-au bucurat cu bucurie mare și, la porunca Domnului, au devenit primele vestitoare ale Învierii, vestind apostolilor că Hristos a Înviat.

Cuvintele Domnului ascund, însă, în spatele lor drama unei iubiri nemărginite, revelată de Mântuitorul la începutul activității Sale: „*Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască prin El lumea*” (Ioan 3, 16-17).

Omenirea a pierdut bătlie după bătlie în lupta cu satana, potrivit lui Dumnezeu, și era pe cale să piardă războiul și să ajungă să fie dusă în robia celui rău. Atunci ce a făcut Dumnezeu, pe înțelesul nostru omenesc? Ce face orice strateg! A intrat în luptă Conducătorul, conducând El Însuși ultima bătlie. L-a trimis în fruntea umanității pe Fiul Său Cel iubit, Unul din Treime, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat.

Umanitatea, cu mici excepții, pierduse arma ascultării și smereniei cu care să poată fi învinsă forța înspăimântătoare a diavolului, pe care acesta a acumulat-o din cauza căderii omului. Nici nu o mai putea descoperi: „*Poporul (omenirea) locuia într-un întuneric și în umbra morții*”, nu mai vedea nici o cale de ieșire.

Atunci intervine decisiv și salvator Dumnezeu prin Fiul Său, pe care-L sacrifică cu multă durere, dar, pentru nemărginita Sa iubire, îi dă ascultarea să intre în luptă. Fiul lui Dumnezeu se face Om, de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, ascunzând dumnezeirea Sa după aparența trupului omenesc, firesc și natural, așa încât satana a avut mereu o mare problemă să creadă că Iisus din Nazaret este Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

De unde constatăm acest lucru? Din cele ce se petrec în Pustiul Carantaniei, după postul de 40 de zile al Mântuitorului. După ce Mântuitorul încheie postul aspru, nimic mâncând, nici bănd, 40 de zile și 40 de nopți,



după aceea a flămânzit. Atunci s-a apropiat satana de El și L-a ispitit prin cele trei ispitiri:

1. „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, zi acestei pietre să se facă pâine. Și a răspuns Iisus către El: Scris este că «nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu»” (Luca 4, 3-5).

2. „Și suindu-L diavolul pe un munte înalt, I-a arătat într-o clipă toate împărățiile lumii. Și I-a zis diavolul: Ție Îți voi da toată stăpânirea aceasta și strălucirea lor, căci mi-a fost dată mie, și eu o dau cui voiesc; Deci dacă Tu Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta. Și răspunzând, Iisus i-a zis: Mergi înapoia Mea, Satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești»” (Luca 4, 5-8).

3. „Și L-a dus în Ierusalim și L-a așezat pe aripa templului și I-a zis: Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te de aici jos, căci scris este: «Îngerilor Săi va porunci pentru Tine ca să Te păzească; și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să lovești de piatră piciorul Tău». Și răspunzând, Iisus i-a zis: S-a spus «Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău»” (Luca 4, 9-12).

Mântuitorul le respinge pe rând. Însă felul în care-i răspunde diavolului, făcând recurs la Sfânta Scriptură, ne învață că lupta cu satana trebuie să înceapă de la restabilirea adevărului biblic și Legii lui Dumnezeu, care sunt prioritare față de nevoile biologice și față de încrederea de sine și iluzia de mărire și nemurire și stăpânirea peste întreg pământul. Satana este certat și dat în vileag de Iisus, care-l alungă în final, zicându-i: „*Mergi înapoia Mea, Satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești»*” (Luca 4, 8), adică Îi zice: oi fi tu un mare iluzionist, dar ești un și mai mare mincinos viclean. Cu alte cuvinte, „*a Domnului este cerul și pământul și toată plinirea lor*” sau „*a Domnului este mărirea și stăpânirea și El le dă cui voiește și când voiește, nu mai amăgi lumea cu iluziile deșarte pe care le vinzi*”.

Fiul lui Dumnezeu a început războiul cu satana, arătându-ne în mod clar care sunt prioritățile în scurta noastră viață pământească: suntem ființe teologice și pentru existența noastră nu este suficientă doar pâinea, hrana biologică, ci este nevoie să ne hrănim din cuvântul lui Dumnezeu. Pâinea este un dar material, pământesc, care asigură viața fizică. Cuvântul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, este „*Pâinea care S-a pogorât din Cer, dăruită nouă spre tămăduirea sufletului și a trupului și spre viața de veci...*” (Rugăciunea Sfintei Împărtășanii), este hrana teologică.

La cea de-a doua încercare a diavolului, Hristos ne învață să nu forțăm limitele existenței noastre fizice, împingând trupul nostru material în pericole inutile, care pot fi evitate, deoarece asta ar însemna că Îl ispitim pe Dumnezeu, care ne-a dăruit rațiunea și libertatea de a alege între bine și rău, între posibil și imposibil și că doar Lui Singur Îi este rezervată, în calitate de Creator, puterea de a trece de limitele creației Sale și a face cu puțință cele ce sunt pentru oameni cu neputință!

Ultima ispitire este o obrăznicie a diavolului, fapt pentru care Hristos îl ceartă: Piei, satano! Tu vrei să-mi spui Mie că lumea pe care a creat-o Tatăl cu toate frumusețile ei și l-a așezat pe om drept rege al creației, făcându-l stăpân peste ea și pentru a cărei salvare M-a trimis pe Mine, este a ta? Nu mai vinde iluzii de stăpânire și atotputernicie oamenilor muritori! Dispari din mintea, viața și lucrarea lor și nu mai deturna cursul istoriei și al umanității, fixat de Dumnezeu la creație. Eu sunt aici! Tocmai am venit să salvez lumea și pământul de robia ta vicleană!

Și satana a plecat de la El rușinat, certat și biruit de puterea și înțelepciunea Sa dumnezeiască: „*Atunci L-a lăsat diavolul și, iată, îngerii, venind la El, Îi slujeau*” (Matei 4, 11).

Pentru noi, mesajul celor ce s-au petrecut în Pustiul Carantaniei este următorul: diavolul, potrivnicul lui Dumnezeu, va încerca mereu să-l deturneze

pe om de la planul Creatorului. El nu poate fi biruit decât cu rugăciune și cu post, care ne vor ajuta să descifrăm prioritățile în viața noastră și să înțelegem că existența noastră pământească, trecătoare, nu este totul, ci este doar anticamera unei vieți veșnice în lumea de dincolo de veac, în lumina și slava Preasfintei Treimi și că în această viață sufletul nostru, Dumnezeu, Legea și poruncile Lui trebuie să fie prioritatea de grad zero.

Când omenirea, sub inspirația (ispitirea) celui rău, inversează prioritățile și schimbă direcția fixată de Dumnezeu, își trăiește nefericirea în singurătatea pe care o trăit-o și Adam în Rai, ascunzându-se de Creator, Ziditorul său și Proniatorul universului!

După ce ne-a arătat cum se duce un război cu satana, Hristos – Lumina lumii, în puterea Duhului, a ieșit în lume, vestind Evanghelia iubirii și iertării Tatălui.

Proiectul lui Dumnezeu de mântuire și salvare a umanității a început prin postul, nevoința, singurătatea și izolarea Fiului lui Dumnezeu Însuși. Acest lucru îl va face de nenumărate ori în cei trei ani și jumătate de activitate dumnezeiască, retrăgându-Se adesea în munte, în singurătate, să stea de vorbă cu Tatăl.

Apostolilor le-a spus deslușit: duhul mut, surd, răzvrătit, desfrânat, corupt și luciferic din om și lume nu iese decât „*cu rugăciune și cu post*”.

Acesta a fost și rămâne proiectul pastoral și de mântuire al păstorilor și creștinilor din toate timpurile. Armele de luptă cu duhul acestei lumi nu sunt nici înțelepciunea lumească ori erudiția cărturărească, nici capacitatea de convingere a oamenilor sau exercitarea autoritară, fie ea și duhovnicească. Singurele arme sigure experimentate și lăsate de Hristos pe înțelegerea noastră sunt: postul, rugăciunea, iubirea, blândețea, iertarea și binecuvântarea vrăjmașilor. Acesta este mesajul ultim al Domnului pe Cruce: „*Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac*” (Luca 23, 34).

Cu această forță cosmică – IUBIREA, Hristos l-a doborât pe satana, iar cu puterea Crucii pe care Și-a asumat-o la răstignire, logodindu-Se cu ea nedespărțit, a bătut pe satana ascuns în inimile cărturarilor și fariseilor fățarnici, care, sub inspirația diavolului, au pus la cale procesul, răstignirea și omorârea Fiului lui Dumnezeu, din răutate și invidie, împlinind pentru ultima dată ceea ce le-a reproșat Mântuitorul: „*Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că închideți împărăția cerurilor înaintea oamenilor; că voi nu intrați, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați*” (Matei 23, 13).

Hristos, prin pătimire, răstignire și moartea pe Cruce, suferință, umilință și chinuri cumplite, a luat de la farisei cheile Împărăției. Hristos a redeschis

Raiul cu Crucea Sa, pe care ne-a dăruit-o și nouă ca armă tare împotriva diavolului și cheie prin care să deschidem porțile milei lui Dumnezeu, spre a putea intra în Împărăția Sa.

Iubiți credincioși,

Timp de 40 de zile am fost în postul rânduit de Hristos, Apostoli și Sfinții Părinți ai Bisericii, dar nu un post obișnuit ca în fiecare an, ci unul extrem. Dumnezeu a îngăduit să vină peste întreaga lume această boală molipsitoare, pandemia de coronavirus, atât de periculoasă și ucigașă, care a ingenuncheat umanitatea, știința medicală, cercetătorii și savanții lumii, iar conducătorii popoarelor nu au găsit altă formulă decât să ne ceară să ne ascundem de virus, spre a nu ne afecta, îmbolnăvi și ucidă. Mai marii lumii, fără voia lor, au împlinit o poruncă a lui Dumnezeu, care în Vechiul Testament a îndemnat prin proorocul pe poporul ales, să se ascundă până va trece urgia: „*Du-te, poporul Meu, intră în cămările tale și închide ușa după tine, ascunde-te pentru puține clipe, până când mânia va fi trecut*” (Isaia 26, 20).

În această stare suntem și noi în aceste zile, ascunși în camera noastră! De ce? Pentru că Dumnezeu a îngăduit să vină această mare încercare, care este de fapt o manifestare năpraznică a creației Lui, tulburată de agresiunea și căderea omului. Duhul mut și surd al lumii nu mai vede și nu mai aude suspinul pământului, greu de păcatele oamenilor. El, însă, a ajuns la Dumnezeu și Dumnezeu i-a îngăduit să se apere de omenirea dezlănțuită și irațională, care a pornit pe făgașul distrugerii totale. Să nu părem a credita curentul ecologiștilor, care arată și ei cu degetul spre toate dezechilibrele ce s-au produs pe Terra din cauza încălzirii globale și poluării. Noi, creștinii, spunem răspicat că în aceste situații natura este degetul lui Dumnezeu, care arată omului unde a adus paradisul și pământul pe care i l-a încredințat Creatorul la creație, spre a-l chivernisi și înfrumuseța, umplându-l de ființe umane, de valori universale și conservând toată frumusețea creată de Dumnezeu.

La moartea pe Cruce a Fiului Său, pe care deși L-a sacrificat pentru umanitate din iubire, totuși Dumnezeu a arătat cu degetul ingratitudinea și degradarea ființei umane, ucigașe de Dumnezeu și om, dând drumul universului să se manifeste năpraznic: „*Iar de la ceasul al VI-lea s-a făcut întuneric pe tot pământul, până la ceasul al IX-lea*” (Matei 27, 45), „*Catapeteasma templului s-a sfâșiat în două de sus până jos și pământul s-a cutremurat, și pietrele s-au despicat*” (Matei 27, 51).

Astăzi, glasul omenirii și strigătul ei din adânc de strâmtorare este cel al Mântuitorului de pe Cruce: „*Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit*”. El a strigat primul, în numele umanității! Nu ne-a părăsit, Dumnezeu este cu noi. Ne-a urecheat un pic, dar bine, să nu uităm că avem un Tată, și nu un stăpân, pe care se cuvine să-L ascultăm și să-L iubim!

Stăpân peste lume încearcă să fie diavolul, dar se înșeală. Hristos a spus răspicat apostolilor: „*Acum Satana a fost biruit, a fost aruncat afară!*”. Biruit de cine? De Fiul Mariei și Fiul lui Dumnezeu, prin smerenia, umilința, pătimirea și moartea pe Cruce!

Va trece și această încercare care ne-a separat pe unii de alții, scoțându-ne din mulțimea anonimă și aducându-ne acasă, în normalitatea familiei: bunici, părinți, copii, nepoți. Suntem împreună, cu excepția celor plecați din țară și care nu au putut să revină de sărbători din cauza interdicțiilor impuse de toate țările. Îi iubim pe toți și îi purtăm în rugăciuni! Să ne oprim puțin din alergătura lumii și să readucem în centru viața, ca dar al lui Dumnezeu, să conștientizăm cât de mică este distanța dintre firesc și catastrofă, și cât de subțire este linia dintre viață și moarte. Să înțelegem cât de puțin ne trebuie să fim fericiți și ce anume ne trebuie: Dumnezeu – Izvorul vieții, Credință, Familie, Biserică și Patrie. Să înțelegem că fără Dumnezeu nu putem face nimic. În Biserică, ne întâlnim cu Hristos Mântuitorul lumii, cu Maica Domnului și cu toți sfinții; Prin Patrie, aparținem unui neam; Prin Familie, trăim în normalitate și avem „un acasă”, grădină și o bucată de pământ, care să știm că e al nostru, de unde să ne câștigăm prin muncă cinstită pâinea cea de toate zilele. Ce este mai mult decât aceasta aduce nefericire, îngrijorare, tulburare, frică și alipire de pământ și nu de Cer. Cerul creștinului este plin de Dumnezeu, iar pământul trebuie să fie plin de binecuvântarea Sa.

Am mai învățat în acest post că nu-i de ajuns să fim creștini ai dreptei credințe și ai dreptei mărturisiri, ci să fim creștini și ai dreptei viețuirii și faptuirii. Toți am încercat să facem bine, după puteri. Eparhia noastră, prin ierarhi, protopopi, preoți, monahi și credincioși, a intervenit cu ajutorul ei, adunând, de la noi toți, suma de 355.837 RON, dăruind spitalelor din Baia Mare și Satu Mare două ventilatoare mecanice, peste 5.000 de măști și 1.000 de halate, la nivel eparhial, iar fiecare protopopiat a donat pentru spitalele din zonă sume de bani, la fel fiecare parohie și mănăstire, precum și tinerii noștri creștini ortodocși au fost la datorie ajutând și sprijinind pe bătrânii în dificultăți și familiile nevoiașе în asigurarea hranei, alimentelor, medicamentelor și obiectelor de igienă.

Această situație grea ne-a adus într-o stare de solidaritate fără precedent. Și aceasta este partea pozitivă a acestei stări excepționale. Acum și-a arătat creștinismul adevărata forță de solidaritate și comuniune fraternală.

Iubiți fii duhovnicești,

Cu toții am sperat că până de Sfintele Paști vor fi ridicate restricțiile impuse din cauza pandemiei. Iată că nu a fost așa și se pare că ele vor fi menținute în continuare, deoarece nu este altă modalitate de apărare față de acest virus ucigaș decât izolarea.

Noi, însă, nu suntem despărțiți unii de alții, am fost mereu împreună. Preotul, păstorul de suflete, și familia lui au fost acolo, în comunitate, ca și cei din spitale, preocupându-se, unii de sănătatea fizică, iar ceilalți de sănătatea duhovnicească.

Nu am avut parte de slujbe solemne, dar, totuși, Altarele au avut Liturghie, Hristos Euharistic S-a jertfit pe Masa Altarului, slujbele au fost transmise la radio și TV, iar creștinii buni și evlavioși au putut să se mărturisească și să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului, respectând regulile de siguranță, morții au avut preot la capătăi, iar cei adormiți au fost pomeniți după rânduială.

Am ajuns din nou sărbătoarea Sfintei Învierii! Să Îi mulțumim Lui Dumnezeu că suntem vii și sănătoși și că Hristos Mântuitorul nostru este viu.

Să ne bucurăm de darul vieții și al Învierii, așa cum a hotărât Hristos să fie anul acesta. Casa și familia noastră s-au transformat, în aceste 40 de zile de post și izolare, într-o biserică și comunitate mică, dar adumbrită de același Duh Sfânt al lui Dumnezeu.

La ceas de sărbătoare, vă îndemnăm părintește, cu durere în suflet că nu putem fi împreună în biserici, ca la ora 24:00, când clopotele din toate catedralele, bisericile și mănăstirile din toată Eparhia noastră și din toată România vor vesti că „**Hristos a Înviat!**” să aprindeți lumânările în fiecare familie, să ieșiți în ograda casei sau la balconul sau ferestrele blocurilor și să spuneți toți, cu putere: „**Hristos a Înviat!**”. Și să răspundeți toți: „**Adevărat a Înviat!**”. Apoi să cântați de trei ori Imnul de Biruință al Învierii Domnului: „**Hristos a Înviat!**”.

Aceasta va fi Învierea altfel, în vreme de pandemie, pe care nu o vom uita niciodată, dar va fi aceeași Înviere a lui Hristos vestită mai puternic în toate orașele, satele, pe văi, dealuri și munți, încât va fi unică în felul ei, iar noi, slujitorii, cu durere și cu încredere în făgăduința Mântuitorului că va

veni la noi, vom sărbători singuri, ca și apostolii în foișor, așteptându-L spre seară în Ziua Învierii, să ne aducă pacea și bucuria ca, atunci când restricțiile se vor ridica, să venim din nou în mijlocul mulțimilor la sărbătorile și evenimentele de peste an și să spunem că am văzut pe Domnul și că El este viu!

Îndemnăm preoții și consiliile parohiale să se organizeze în așa fel încât Sfintele Paști, cu respectarea tuturor cerințelor de igienă și sterilitate, să ajungă la fiecare familie, fie chemându-i pe rând la biserică, fie în parohiile din mediul rural să fie duse la casele credincioșilor, pe sectoare, de către consilierii și voluntarii creștini. Odată cu Sfintele Paști, vă trimitem în dar și cuvântul nostru pastoral la Învierea Domnului din anul 2020, împărțându-vă, odată cu el, părintească noastră dragoste.

Vă purtăm în rugăciunile noastre de arhipăstor și vă mulțumim cu recunoștință pentru rugăciunile pe care le-ați făcut pentru noi, păstori de suflete. Vă dorim sănătate și sărbători luminate și rugăm pe Dumnezeu să vă ocrotească de îmbolnăvire și suferința de a avea bolnavi sau decedați în aceste zile de încercare, să vă întărească pe dumneavoastră și pe toți ostenitorii din spitale să-i îngrijești pe cei bolnavi și să-i plângeți pe cei plecați. Vă îndemnăm să stăm de veghe în rugăciune în continuare, căci numai rugăciunea poate salva lumea, alături de credința că Hristos Cel Înviat din morți este Mântuitorul lumii și Salvatorul umanității!

Vă întâmpinăm cu salutul mărturisitor: HRISTOS A ÎNVIAT!

*Al vostru al tuturor, împreună cu voi rugător, pătimitor și încrezător
că Dumnezeu este cu noi și că Hristos, Cel Înviat din morți,
ne va izbăvi de întristare și teamă și ne va dărui pacea, bucuria,
fericirea, învierea și viața veșnică,*

† IUSTIN

A stylized, handwritten signature in black ink that reads "Justin". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal line extending from the end of the word.

Episcopul Maramureșului și Sătmarului

Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la prima Duminică a Postului Nașterii Domnului din anul 2020

Privind însemnătatea *ANULUI OMAGIAL AL PASTORAȚIEI PĂRINȚILOR ȘI COPIILOR*
și a *ANULUI COMEMORATIV AL FILANTROPIILOR ORTODOCȘI ROMÂNI*,
în Patriarhia Română

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI DIN PATRIARHIA ROMÂNĂ,

*Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părintești binecuvântării!*

Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul,



ontinuând tradiția începută în anul 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2020 ca „*Anul omagial al pastorației părinților și copiilor*” și „*Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români*”, în Patriarhia Română.

Cele două teme, omagială și comemorativă, evidențiază două coordonate cu o importanță majoră în viața și activitatea bisericească. Pe de o parte, *omagiarea pastorației părinților și copiilor* are ca scop **cultivarea vieții creștine în familie și promovarea educației creștine** în societatea contemporană. Pe de altă parte, *comemorarea filantropilor ortodocși români* are ca scop **promovarea filantropiei creștine astăzi**, ca lucrare esențială în activitatea Bisericii, inclusiv prin **identificarea marilor filantropi** care, de-a lungul timpului, **au susținut spiritual și material activitatea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române**.

Dreptmăritori creștini,

Familia a ocupat întotdeauna un loc central în învățătura creștină, reprezentând cadrul intim cel mai de preț pentru cultivarea iubirii conjugale, părintești, filiale și frățești. Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție oferă mărturie despre faptul că ***familia este binecuvântare și icoană a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate, un spațiu sacru al lucrării harului dumnezeiesc, orientat spre viață și iubire eternă.*** În calitate de instituție umană fundamentală, familia a fost creată și binecuvântată de Dumnezeu în Rai, „... Dumnezeu i-a binecuvântat zicând:

«*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți!*»” (Facere 1, 27-28). De asemenea, familia a fost binecuvântată și cinstită de Mântuitorul Iisus Hristos prin prezența Sa la nunta de la Cana Galileii (cf. Ioan 2, 1-11), unde a săvârșit minunea transformării apei în vin, arătând astfel valoarea sfântă a familiei conjugale pentru viața Bisericii.

Familia, binecuvântată de Dumnezeu spre a cultiva iubirea reciprocă și a da naștere copiilor, este izvor de viață sfântă pentru fiecare popor și pentru întreaga umanitate. În familie, relația părinți-copii se înțelege mai ales din perspectiva relației omului cu Dumnezeu. Copiii nu se nasc doar pentru o viață terestră, ci se nasc și ca să poată deveni, prin Botez, fii ai lui Dumnezeu după har (Ioan 1, 12-13) și să dobândească viața veșnică prin credință și fapte bune. De aceea, familia a fost numită adesea „mica biserică” sau „biserica de acasă” (*ecclesia domestica*), tocmai pentru caracterul ei comunitar și atmosfera de sfințenie pe care trebuie să o cultive. În familie, copilul învață ce înseamnă dragostea părintească, învață să vorbească, învață să se roage, învață credința în Dumnezeu și tot aici, în familie, el învață dărnicia sau generozitatea. Sfântul Ioan Gură de Aur amintește că, pentru a fi părinte, nu este de ajuns să dai naștere la copii, ci trebuie să le oferi și educație. În acest sens, Sfântul Ioan îndeamnă „*să ne străduim să-i învățăm pe copiii noștri virtutea și să chemăm peste ei binecuvântarea lui Dumnezeu, pentru că aceasta este cea mai mare*



PASTORALA

SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE,
LA PRIMA DUMINICĂ
A POSTULUI NAȘTERII DOMNULUI DIN ANUL 2020

*bogăție, care sporește în fiecare zi bogăția noastră. Nimic nu-i egal cu virtutea, nimic nu-i mai puternic decât ea*¹.

Din nefericire, mutațiile și transformările din ultimele secole au condus la o slăbire a rolului și a importanței familiei în societate. În lumea de azi, părinții și copiii trăiesc într-o realitate secularizată și confuză din punct de vedere spiritual; ei se confruntă cu multiple provocări și crize, precum: sărăcia, șomajul, alcoolul, infidelitatea, divorțul, nesiguranța zilei de mâine, instabilitatea și dezorientarea, înstrăinarea reciprocă, migrația, conflictele personale etc. În acest context, în care sunt propuse „modele” străine de valorile creștine, **este necesar sa fie afirmate cu tărie sfințenia căsătoriei, solidaritatea în familie și între familii, demnitatea maternității, a paternității, a filiației și a fraternității, ca daruri ale iubirii lui Dumnezeu, ce trebuie cultivate în comuniune de iubire si coresponsabilitate.** Cunosând provocările actuale la adresa familiei creștine, preoții ortodocși sunt îndemnați să ajute personal, dar și să încurajeze pe credincioșii mireni să sprijine material și spiritual familiile numeroase, familiile monoparentale sau familiile aflate în situații dificile, inclusiv prin activități de formare religios-morală a copiilor din comunitate.

În scopul dezvoltării unei educații autentice pentru viață binecuvântată, Biserica trebuie să îndrume în primul rând părinții să acorde mai mult timp educației copiilor, întrucât caracterul copiilor se formează nu numai prin vorbe și sfaturi, ci și prin viața și exemplul părinților. Clement Alexandrinul amintește că *„o căsătorie fericită nu trebuie judecată nici după bogăție, nici după frumusețe, ci după împlinirea virtuții”*², adică după calitatea vieții spirituale a familiei. Părinții sunt chemați să trăiască viața creștină prin rugăciune și fapte bune, și să cultive iubirea și dărnicia în familie, după chipul iubirii milostive a Preasfintei Treimi, astfel încât familia să fie mereu izvor de iubire și de bucurie pentru copii. În egală măsură, părinții sunt chemați să ocrotească viața încă de la zămislire și să îi învețe pe copii să prețuiască sănătatea ca dar al lui Dumnezeu, ce trebuie apărat și cultivat cu responsabilitate.

¹ **Sfântul Ioan Gură de Aur**, *Omilii la Facere*, în colecția PSB, vol. XXII, EIBMBOR, București, 1989, p. 329.

² **Clement Alexandrinul**, *Stromata a IV-a*, în colecția PSB, vol. V, EIBMBOR, București, 1982, p. 290.

Iubiți credincioși,

În anul 2020, Biserica Ortodoxă Română îi comemorează pe filantropii ortodocși români. Între virtuțile distincte ale poporului român, *cultura dărniceiei, a dăruirii* sau a *omeniei* reprezintă o moștenire importantă a valorilor și normelor care au modelat spiritualitatea și cultura neamului românesc. **Rodirea Evangheliei iubirii smerite și milostive a lui Hristos în spiritualitatea poporului român a condus la manifestarea iubirii față de Dumnezeu și de aproapele în forme concrete, exprimate fie individual și spontan, fie instituțional și sistematic.**

Biserica Ortodoxă Română îi pomeneste cu recunoștință pe toți cei care s-au străduit, de-a lungul istoriei, să dezvolte cultura creștină a dărniceiei. Printr-un asemenea efort, ierarhi, preoți și diaconi, monahi și mireni au contribuit pilduitor la organizarea lucrării social-filantropice a Bisericii în mijlocul poporului român. În mod deosebit, evocăm numele unor evlavioși și darnici *domnitori români*, precum **Sfântul Neagoe Basarab** (1512-1521), ctitorul bolniței (cămin pentru bolnavi) de la Mănăstirea Bistrița, **Sfântul Constantin Brâncoveanu** (1688-1714), ctitorul bolniței de la Mănăstirea *Brâncoveni*, domnitorul **Grigorie II Ghica**, fondatorul spitalului mănăstirii *Sfântul Pantelimon* de lângă București (1757). În Moldova, **Sfântul Voievod Ștefan cel Mare** a construit bolnițele de la Putna și Pătrăuți, domnitorul **Constantin Racoviță Cehan** a avut inițiativa întemeierii spitalelor lor *Sfântul Prooroc Samuil* din Focșani și *Precista* din Roman, iar **Grigorie al V-lea** a întemeiat ospiciul *Galata* din Iași, toate acestea fiind în grija unor așezăminte monahale.

O valoroasă activitate filantropică a fost desfășurată și de către *ierarhii Bisericii noastre*. În Țara Românească *s-au evidențiat Sfântul Mitropolit Antim Ivireanul* (1708-1716) care, în *Așezământul Mănăstirii Antim*, a prevăzut sume pentru educația copiilor săraci, pentru înmormântarea sărmanilor, miluirea săracilor, găzduirea străinilor etc.; **Mitropolitul Grigorie al II-lea**, alături de domnitorul Alexandru Ipsilanti, a fost *întemeietorul primului așezământ pentru orfani din Țara Românească*; **Sfântul Ierarh Salinic**, starețul Mănăstirii Cernica (1818-1850) și Episcop al Râmnicului (1850-1868), supranumit de popor „*vindecătorul bolnavilor și miluitorul săracilor*”, a ctitorit bolnița din ostrovul *Sfântul Gheorghe* de la Mănăstirea Cernica; **Mitropolitul Nifon Rusăilă** (1850-1875) a înființat *Seminarul Nifon* din București, care oferea numeroase burse de studiu elevilor săraci și eminenți (1875).

Moldova a cunoscut o bogată activitate de binefacere în special în timpul **mitropolitului Anastasie Crimca**, ctitorul bolniței de la Dragomirna (1602) și al unui spital în Suceava (1619), precum și în vremea **Mitropolitul Veniamin Costachi** (1803-1808, 1812-1821, 1823-1842), care și-a lăsat toate bunurile moștenire spre a fi folosite în scopuri filantropice; de asemenea, s-au remarcat **Sfântul Mitropolit Iosif Naniescu cel Milostiv** (1875-1902) și **Episcopul Ioanichie Hasan al Romanului** (1747-1769), fondatorul bolniței de lângă biserica *Precista Mare* din Roman. Cel mai de seamă ierarh filantrop al Transilvaniei a fost **Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna** (1864-1873), care s-a îngrijit permanent de ajutorarea elevilor săraci și silitori la învățătură. De asemenea, **Mitropolitul primat Miron Cristea** (1919-1925), viitorul Patriarh al României (1925-1939), a inițiat *înființarea unui Seminar pentru orfanii de război, la Câmpulung-Muscel*.

Împreună cu domnitorii și ierarhii amintiți, numeroși **filantropi mireni** s-au evidențiat de-a lungul timpului prin fapte de binefacere generoase. Între aceștia, se numără spătarul **Mihail Cantacuzino** (1640-1716), ctitorul Mănăstirii și *Spitalului Colțea* din București, **Safta Brâncoveanu** (1776-1857), ctitorul *Spitalului Brâncovenesc* din București, **Clucerul Gheorghe Boldescu** (1775-1845) din Ploiești, **Theodor Balș** (1790-1867) din Darabani, Moldova, **Anastasie Basotă** (1796-1869) din Botoșani, **Emanuil Gojdu** (1802-1870) din Oradea, **Vasile Stroescu** (1845-1926) din Basarabia, **Familia Goleescu, Hagi Pop** (f 1808) și **Alexandru Lebu** (1835-1918) din Sibiu, **Vasile Adamachi** (1817-1892) din Iași, **Stroe Belloescu** (1838-1912) din Câmpina, **Teodor Stănescu** (1868-1915) din București, **Anastase Simu** (1854-1935) din Brăila, **Elena Dalles** (1849-1921) din Giurgiu, **Dumitru Seceleanu** (1857-1932) din Buzău, și alții ale căror chipuri și activități au fost evidențiate pe parcursul *Anului comemorativ al filantropilor ortodocși români*, atât prin reportajele, documentarele și materialele difuzare de *Televiziunea și Radio TRINITAS* sau publicate în cotidianul religios *Lumina*, cât și în cadrul diverselor acțiuni comemorative organizate de eparhii.

În secolul XX, în România, **activitatea filantropică instituțională a Bisericii a fost brutal întreruptă, pentru aproape o jumătate de veac, odată cu instalarea regimului comunist (1946-1989)**, tocmai în perioada când cea mai la modă temă era chiar asistența socială. Aflată sub prigoana comunistă, Biserica a fost nevoită să-și exercite doar misiunea ei sacramentală, liturgică și pastorală, fără activități social-filantropice instituționale. *Abia după anul 1989, când cultele religioase au primit libertatea reală de organizare*

*și slujire în societatea românească, vechea tradiție filantropică a Bisericii a revenit în actualitate. Astăzi **Biserica Ortodoxă Română contribuie în mod sistematic și substanțial la alinarea suferințelor oamenilor, atât prin lucrarea liturgică, duhovnicească și pastorală, cât și prin lucrarea de asistență socială și filantropică.***

În prezent, Biserica Ortodoxă Română deține un spital, 20 de centre medico-sociale, 55 de centre de servicii de îngrijire și asistență la domiciliu, 3 centre de recuperare neuromotorie (tip ambulatoriu), 3 centre pentru îngrijiri paliative, 1 serviciu de ambulanță, 1 spital (102 paturi, 2 săli operație, ATI, laborator analize) și 49 de cămine pentru persoane vârstnice.

Astfel, opera social-filantropică a Bisericii este inspirată din lucrarea filantropică, vindecătoare, sfințitoare și mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și are, totodată, o profundă dimensiune pastorală, exprimând o *credință lucrătoare prin iubire darnică* și contribuind la cultivarea comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii, adică la dezvoltarea unei *culturi a dărnicii sau a generozității*.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Postul Nașterii Domnului, care începe astăzi, este, în primul rând, o perioadă de pregătire spirituală, de sfințire a sufletului și a trupului nostru, prin Spovedanie și Împărtășanie. Totodată, este și un prilej de întrajutorare și fapte de milostenie, care sunt roade ale drepte credințe, expresii concrete ale iubirii noastre smerite față de Dumnezeu și de oameni.

Traversăm o perioadă extrem de dificilă privind sănătatea și chiar viața noastră și a persoanelor dragi nouă. Mulți semeni sunt încercați de noua epidemie. Prin urmare, este mare nevoie de rugăciune, de solidaritate și ajutoare frățască.

De aceea, este necesar să transformăm această perioadă de criză medicală într-o perioadă de întărire în credință, prin rugăciune, și de sporire a dragostei noastre față de semeni, prin fapte bune.

În acest sens, ne adresăm preoților și credincioșilor Sfintei noastre Biserici cu îndemnul părintesc de **a se organiza, la parohii, mănăstiri, protopopiate și la centrele eparhiale, pentru a veni în ajutorul celor aflați în suferință și în lipsuri, familiilor sărace, familiilor cu mulți copii, bătrânilor și persoanelor singure, fără copii sau rude, cu precădere celor care locuiesc în mediul rural.**

Având încredințarea că veți arăta și în acest an dărnicie creștină și veți răspunde cu dragoste chemării noastre părintești în această lucrare sfântă de binefacere și ajutorare, vă mulțumim pentru generozitatea arătată în anii precedenți și vă reamintim cuvintele Domnului Iisus Hristos: „*Fericțiți cei milostivi, că aceia se vor milui*” (Matei 5, 7). În încheiere, exprimăm recunoștință și prețuire față de toți cei care sprijină activitățile pastorale, educaționale și social-filantropice ale Bisericii Ortodoxe Române, precum și față de toți ortodocșii români milostivi sau darnici. Îi îndemnăm să continue cu multă râvnă și bucurie lucrarea lor generoasă și folositoare, spre slava Preasfintei Treimi și spre binele poporului român.

Cu multă prețuire, vă îmbrățișăm părintește și vă împărtășim binecuvântarea apostolică: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!*” (2 Corinteni 13, 13).

† DANIEL,

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan,

Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

† Laurențiu,

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

† Andrei,

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

† Irineu,

Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

† Ioan,

Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului

† **Petru,**

Arhiepiscopul Chișinăului, Mitropolitul Basarabiei și Exarhul Plaiurilor

† **Iosif,**

Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale

† **Serafim,**

Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului
și Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord

† **Nicolae,**

Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii
și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi

† **Nifon,**

Mitropolit onorific, Arhiepiscopul Târgoviștei și Exarh Patriarhal

† **Teodosie,**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Calinic,**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Irineu,**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **Varsanufie,**

Arhiepiscopul Râmnicului

† **Ioachim,**

Arhiepiscopul Romanului și Bacăului

† **Calinic,**

Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului

† **Ciprian,**

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† **Casian,**

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† **Timotei,**

Arhiepiscopul Aradului

† **Ignatie,**

Episcopul Hușilor

† **Lucian,**

Episcopul Caransebeșului

† **Sofronie,**

Episcopul Ortodox Român al Oradiei

† **Iustin,**

Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului

† **Nicodim,**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **Antonie,**

Episcopul de Bălți

† **Veniamin,**

Episcopul Basarabiei de Sud

† **Vincentiu,**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **Andrei,**

Episcopul Covasnei și Harghitei

† **Galaction,**

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

† **Ambrozie,**

Episcopul Giurguiului

† **Sebastian,**
Episcopul Slatinei și Romanaților

† **Visarion,**
Episcopul Tulcii

† **Petroniu,**
Episcopul Sălajului

† **Gurie,**
Episcopul Devei și Hunedoarei

† **Daniil,**
Episcopul Daciei Felix

† **Siluan,**
Episcopul Ortodox Român al Ungariei

† **Siluan,**
Episcopul Ortodox Român al Italiei

† **Timotei,**
Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei

† **Macarie,**
Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord

† **Mihail,**
Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande

† **Ioan Casian,**
Episcopul Ortodox Român al Canadei

† **Varlaam Ploieșteanul,**
Episcop-vicar patriarhal

† **Ieronim Sinaitul,**
Episcop-vicar patriarhal

† Timotei Prahoveanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† Ilarion Făgărășanul

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

† Benedict Bistrițeanul

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

† Paisie Lugojeanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei

† Marc Nemțeanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale

† Sofian Brașoveanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române
a Germaniei, Austriei și Luxemburgului

† Damaschin Dorneanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

† Emilian Crișanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului

† Timotei Sătmăreanul,

Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmăruului

† Atanasie de Bogdana,

Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

† Teofil de Iberia,

Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei

Nașterea lui Hristos – Mesajul lui Dumnezeu către toate neamurile, pentru viață, libertate, demnitate umană, pace și iubire eternă pe pământ¹

† IUSTIN

**Prin milostivirea și harul lui Dumnezeu,
Episcop ortodox român al Maramureșului și Sătmărilor**

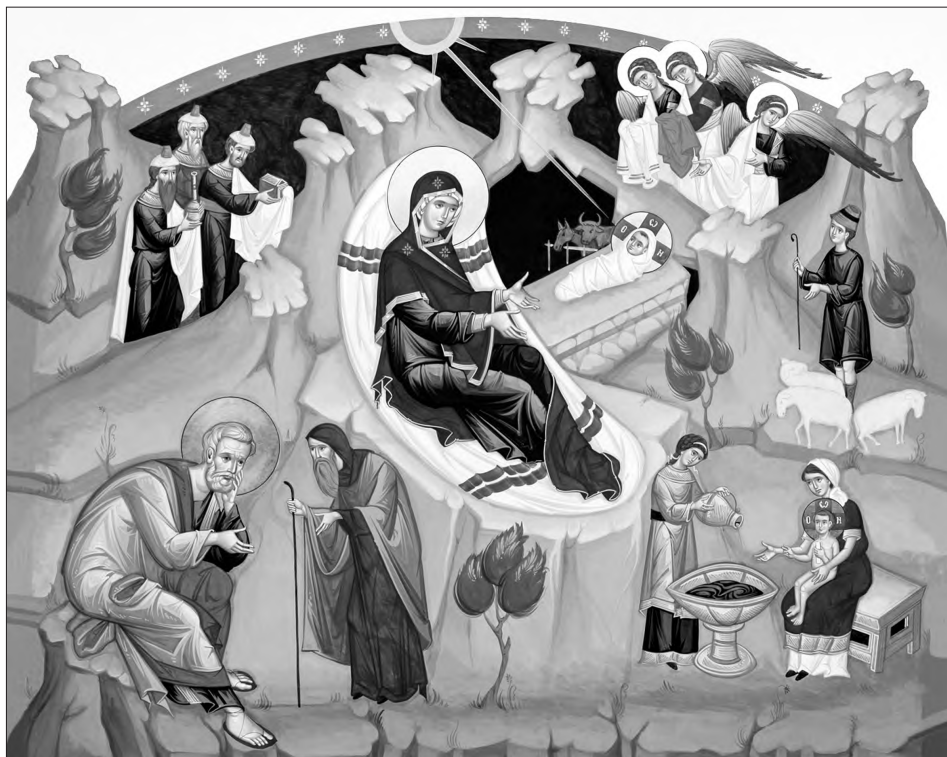
**Iubitului nostru cler, cinului monahal
și dreptcredinciosului popor al lui Dumnezeu
din sfânta Episcopie a Maramureșului și Sătmărilor
Har, bucurie și pace de la Părintele Ceresc,
iar de la noi părintească binecuvântare și îmbrățișare
întru Hristos Domnul și Mântuitorul nostru!**

**Iubiți părinți, slujitori ai Sfințelor Altare din Maramureș și Sătmăr,
Iubiți credincioși,**

 cum mai bine de 2000 de ani, Dumnezeu a trimis un mesaj omenirii, care aștepta cu înfrigurare izbăvirea de frică și singurătate, de întunericul necunoștinței, de iadul înfricoșător și de suferința morții veșnice.

Mesajul a fost transmis la Buna Vestire și s-a arătat lumii când Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu S-a întrupat în chip văzut, prin Nașterea din Fecioară

¹ Pastorală de Crăciun, anul 2020.



în Betleemul Iudeii, și „S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1, 14).

Îată-ne din nou îmbrăcați în haine de sărbătoare! Pe de-o parte suntem împodobiți duhovnicește cu frumoasele veșminte ale virtuților creștine strămoșești, iar pe de altă parte, înveșmântați în frumoasele straie românești, spre a dăruî Pruncului Iisus născut printre noi, „pentru noi și pentru a noastră mântuire”, sublimele și unicele colinde românești, atât de iubite și păstrate din generație în generație, cu sfințenie și conștiință românească și creștină, ca fiind cel mai prețios tezaur al creștinătății și al României creștine. Creștinii au învățat de la îngeri să cânte Doxologia cerească „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie” (Luca 2, 14).

Bucuria venirii pe lume a Celui „născut din Tatăl mai înainte de toți vecii” ne-a fost dăruită de Fecioara Maria, cea mai curată și mai binecuvântată dintre femeile de pe pământ, care a fost întâmpinată de îngerul Gavriil prin cuvintele: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!” (Luca 1, 28).

Odată cu vestea plinirii vremii și a mesajului transmis de Dumnezeu prin înger Fecioarei Maria, bucuria a venit la toată lumea, iar Nașterea cea dumnezeiască de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, care s-a petrecut în Betleemul Iudeii, a fost împlinirea profeției Sfântului Prooroc Miheia: „Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei” (Miheia 5, 1).

Cerul și pământul s-au umplut de bucurie nespusă. Îngerii și oamenii și-au unit glasurile spre a cânta slava lui Dumnezeu, Care S-a arătat printre oameni și pentru oameni. Atunci a început primul colind cântat de îngeri, iar cântecul de leagăn al Fecioarei Maria, care-L ținea cu iubire nemărginită pe Pruncul Iisus pe brațe, a fost primul colind al oamenilor, întrupat în glasul celei mai fericite mame, care nu mai privea – uitându-se la „Cel Unul-Născut” – ca la un copil obișnuit, care S-a născut spre a muri, ci la „Cel fără de-început”, Care a venit în lume „Să Se nască și să crească / Să ne mântuiască” (colindul creștin „O, ce veste minunată”), dăruindu-ne nouă, oamenilor, mântuirea și viața veșnică.

Fecioara Maria, deși era atât de modestă și smerită, căci: „N-avea scutec de-nfășat / Nici hăinuțe de-mbrăcat / Pentru Pruncul de-mpărat” (colindul creștin „La Betleem acolo-n jos”), devenea Mama Împăratului Cerului și al pământului. Ea, cea dintâi, a cunoscut „Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută” (tropar al Născătoarei de Dumnezeu). Ea era cea mai fericită mamă, iar bucuria pe care a avut-o și a trăit-o atunci s-a transmis din generație în generație, Postul Crăciunului fiind un post al bucuriei; colindele noastre sunt imne de bucurie – „Astăzi S-a născut Hristos / Mesia, chip luminos / Lăudați și cântați / Și vă bucurați” (colindul creștin „Astăzi S-a născut Hristos”), iar praznicul în sine este un praznic al bucuriei împlinite.

De altfel, de Sărbătorile Crăciunului, slujitorii lui Dumnezeu le fac păstoriților urarea: „Dumnezeu să vă dăruiască bucuria pe care a avut-o Maica Domnului când L-a văzut pe Fiul Său Născut în peștera Betleemului!”.

Iubiți fii duhovnicești,

Această minune mare Dumnezeu-Tatăl a făcut-o pentru toate neamurile pământului, pentru toți oamenii, spre a-i lumina și elibera de frică și singurătate și a-i readuce în sânul iubirii Sale veșnice și în Familia Preasfintei Treimi.

Nașterea din Fecioară, a cărei taină o cunoștea doar Dumnezeu, îngerul Gavriil și Maica Domnului, era o imagine cât se poate de firească: o mamă cu un Prunc nou-născut în brațe, pe care-L hrănește cu lapte, pe care-L îngrijește ca pe orice copil nou-născut și Îl ocrotește cu grijă desăvârșită să nu i se întâmple nimic și peste care revarsă razele luminoase ale iubirii materne și zâmbetul unic al celei mai fericite mame.

Ce ne învață Dumnezeu prin taina Nașterii Fiului Său din Fecioara? Că nașterea pe lume a unui copil este un dar ceresc, că femeia-mamă este raiul pământesc în sânul căreia Dumnezeu așază, la procreare, viața, spre a fi ocrotită și adusă pe lume. Familia – aparent Hristos S-a Născut într-o familie naturală și normală: Fecioara Maria era mamă, iar bătrânul Iosif trecea drept tată în ochii oamenilor, deși era doar ocrotitorul pământesc al Fiului ceresc – este locul cel mai sigur și singurul mod de naștere, creștere și educare a copiilor care, prin Botez, devin fii ai lui Dumnezeu după har.

Iată de ce Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a consacrat anul 2020 pastorației familiei (a părinților și copiilor). Pentru că Biserica lui Hristos binecuvintează fiecare uniune de iubire dintre un bărbat și o femeie, ce devin o familie creștină, unde vin pe lume copii care, în lumina credinței părinților și a modelului de viață creștină, devin oameni întregi, devin oameni mari, devin oameni de geniu în diferite domenii; dar, în primul rând, devin oameni de omenie. Căci deprind de la părinți „bunul-simț țărănesc”, care cuprinde trei aspecte: frica de Dumnezeu, rușinea de oameni și simțul măsurii – adică să nu uiți niciodată de unde ai plecat și cui îi datorezi ceea ce ai și ceea ce ești.

Biserica și Școala – adevărata școală, cu dascăli de cuget și simțire românească – șlefuiesc și desăvârșesc, apoi, personalitatea fiecărui fiu al neamului, atât în plan spiritual, cât și educațional, pregătindu-l pentru viață și învățându-l să iubească Familia, Țara, Biserica și Neamul, să-i cinstească pe înaintași și pe eroi, să prețuiască moștenirea pe care ne-au lăsat-o și pentru care și-au dat viața, și să o sporească, dar mai ales să o iubească și să o păzească de pericolele care se abat asupra ei dinăuntru și din afară.

Iubiți frați întru Hristos,

Suntem la capătul anului 2020, un an cum nu am fi crezut vreodată că ar putea fi și l-am putea trăi. Un dușman nevăzut și înfricoșător s-a abătut asupra omenirii. Ori în ce fel a apărut acest virus – că a venit de la natură,

că a fost o eroare umană sau o acțiune voită – este clar că e o încercare îngăduită de Dumnezeu. De ce? Sunt multe variante de răspuns. Cea mai înțeleaptă și corectă ar fi cea care ne pune față în față cu realitatea în care se zbate umanitatea. Prin evoluția autonomă a științei și tehnologiei, omenirea a uitat de Dumnezeu-Creatorul; omul a uitat de sine și de destinația lui finală. Omul a devenit întreg materie și materialist, zeificând știința umanistă, ideologiile globaliste, natura și știința, excluzându-L pe Dumnezeu-Creatorul din gândirea, preocupările și planurile sale, alungându-L, propriu-zis, din propria Lui creație!

Și iată cum omenirea a ajuns captiva propriilor alegeri, folosind libertatea fără responsabilitate. Există granițe peste care omul, omenirea și știința nu trebuie să treacă. Există legi date de Dumnezeu și așezate de Creator care guvernează Universul și fac din planeta Pământ (și din locuitorii ei) cea mai minunată casă, totul fiind atât de firesc și natural și, în același timp, măreț și perfect.

Producerea unor dezechilibre și intervenția agresivă a omului în Creația lui Dumnezeu destabilizează armonia care ar trebui să guverneze Universul, cerul, Pământul și viața oamenilor. Abaterea de la legea morală naturală și de la normalitatea creației atrage după sine tot calvarul și tragedia pe care le trăim astăzi și la care știința, cu toată evoluția ei impresionantă, nu are niciun răspuns.

Soluția reintrării în normalitate este revenirea la firescul inițial, la echilibrul natural dintre Creator, creație și om – coroana creației și „măsura tuturor lucrurilor”, cum a spus filozoful antic, singurul care poate evolua, poate aprecia, se poate întrista și bucura, se poate minuna, poate să fie măreț sau poate să devină pricină a distrugerii operei lui Dumnezeu și a lui însuși, el fiind capodopera lui Dumnezeu – omul, ființă cugetătoare!

Omul este singura faptură care înțelege și acceptă sfârșitul vieții pământești – moartea! Dar are capacitatea să înțeleagă și să creadă că, în lumina celor făgăduite de Mântuitorul, are garanția învierii și a vieții veșnice. Deci, înțelege și crede în nemurirea sufletului și veșnicia lui în iubirea și lumina Preasfintei Treimi.

Această perioadă ne-a fost, în același timp, și folositoare, după proverbul românesc: „În tot răul e și un bine”. Ne-a readus împreună în familie, ne-a obligat să ne gândim la lucrurile esențiale pentru viață, să renunțăm la multe lucruri care nu ne sunt necesare, ci sunt doar mofturi sau capricii omenești, să constatăm cât de slabi suntem și cât de subțire este granița între a fi și a nu fi, între viață și moarte. Ne-a obligat, aproape, să intrăm în lăuntru nostru, să stăm de vorbă cu sufletul nostru și să-l întrebăm de ce are nevoie, ce îl împlinește,

ce îl rănește și ce îl doare. Acesta este binele care ne-a venit prin această pandemie planetară de Coronavirus.

Am trăit izolați, separați, dar nu despărțiți. Ne-au unit Credința, Biserica, Liturghia, Sărbătorile și, chiar dacă am avut Paști fără slujbă solemnă de Înviere, am cântat mai pătruși de credință și nădejde ca oricând „Hristos a înviat!”, singura și sigura noastră salvare. România creștină întregă a devenit o mare biserică, o catedrală, un pământ sfânt, Țara lui Dumnezeu.

Au sosit și sărbătorile creștine de iarnă, Crăciunul, Anul Nou și Boboteaza. Deși nu vor fi atât de solemne și pline de frumusețe divină din cauza restricțiilor, le vom serba prin colind și participare la Sfânta Liturghie, căci în Maramureș și Sătmar, și la români în general, Crăciunul fără colinde este cu totul laic și nu are nimic în comun cu Nașterea lui Hristos; este Crăciun secular și străin de creștinismul românesc, de credința ortodoxă strămoșească.

Așteptăm Boboteaza ca să se sfințească apele, cu care să ne curățăm păcatele și să ne sfințim casele și lucrarea vieții noastre prin preotul care va veni cu Sfânta Cruce, ca în fiecare an, la orice casă de creștin.

Pentru a fi vrednici de Sărbători alese și pentru ca Dumnezeu să ni le dăruiască așa cum ni le dorim, ne vom fi pregătit în cele șase săptămâni (cele 40 de zile) de post, cu multă rugăciune și fapte bune, făcând bucurii, atâtea câte putem, celor ce nu au pe nimeni și celor ce așteaptă de la noi să arătăm că suntem creștini și că Îl așteptăm pe Hristos să vină în casa, familia, sufletul și viața noastră.

Iubiți păstori de suflete, Iubiți credincioși,

Anul 2021 va fi, în Patriarhia Română, „*Anul Omagial al pastorației românilor din afara României*”, a românilor emigranți.

Așa cum am procedat în fiecare an de la primirea toiagului Sfântului Iosif Mărturisitorul, toiag pe care l-a purtat cu vrednicie Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian, vrednic de pomenire, timp de 26 de ani, iar din anul 2016 ne-a fost încredințat nouă, vă oferim o icoană special pictată pentru credincioșii din Episcopia Maramureșului și Sătmarului care sunt plecați în Europa și în toată lumea. Icoana poartă numele „*Maica Domnului, Ocrotitoarea migrantilor români*” și are o compoziție aparte: la picioarele Maicii Domnului sunt zugrăvite grupuri de maramureșeni, oșeni, lăpușeni, chioreni și codreni,

în port specific. Impresionanta lucrare, realizată de pictorul Gabriel Solomon, a fost imprimată și pe calendarul Episcopiei noastre pe anul 2021 și va fi, credem noi, o mare mângâiere pentru frații și surorile noastre plecați în toată lumea.

Acum, la sfârșit de an 2020, suntem mulțumitori față de Bunul Dumnezeu, de Maica Domnului, de Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul – Ocrotitorul Episcopiei noastre – și față de toți sfinții, pentru că ne-au ascultat rugăciunile și ne-au ajutat să trecem cu bine această perioadă grea, pentru că ne-au deschis inima și sufletul să facem multe fapte bune, venind în întâmpinarea celor ce au avut nevoie de sprijin, în diferite situații. De asemenea, am sprijinit, după puteri, spitalele din județele Maramureș și Satu Mare, cu puținel nostru, darul ierarhilor, preoților, monahilor și credincioșilor – suma adunată de Episcopia noastră ridicându-se la 518.650 RON.

Ne rugăm fierbinte ca Pruncul nou-Născut, Iisus Hristos, să ne izbăvească de această molimă cumplită și să ne redea liniștea, pacea, sănătatea, libertatea creștină și demnitatea umană, care nu trebuie să fie îngrădite de nicio autoritate lumească, în niciun fel, pentru că sunt drepturi și libertăți dăruite de Dumnezeu și garantate de Constituția fiecărei țări, ci doar să veghem și să contribuim cu toții la gestionarea cu bine a acestei perioade.

Îi pomenim cu dragoste frățească și creștinească pe cei ce au căzut victime ale acestei boli necruțătoare – ierarhi, preoți, monahi și atât de mulți credincioși, tineri și bătrâni. În același timp, le arătăm prețuire și recunoștință eroilor zilelor noastre din spitale, din toată țara, medici și asistenți, care fac eforturi supraomenești, luptând să salveze fiecare viață.

Tinerilor noștri ortodocși de la A.S.C.O.R. și A.T.O.C.E.M. și asociațiilor de tineri ortodocși din cele opt Protopopiate ale Eparhiei le arătăm iubire părintească și prețuire pentru implicarea lor voluntară și responsabilă în această perioadă, acolo unde a fost nevoie de prezența lor. Iar de Sărbători îi îndemnăm pe toți tinerii din Maramureș și Sătmărean să nu uite tradițiile noastre, colindul nostru străbun, și să se manifeste cu frumusețe, bucurie, credință și noblețe de Crăciun, așa cum spune colindul: „*Acum te las, fii sănătos / Și vesel de Crăciun / Dar nu uita, când ești voios / Române, să fii bun*”.

Nu uităm să îndreptăm un cuvânt către fratele nostru de arhierie și împreună-slujire Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul și către păstorii sufletești din parohii și mănăstiri, cărora le mulțumim în numele credincioșilor și le arătăm părintească iubire și prețuire pentru modul jertfelnic, responsabil și plin de iubire în care au avut grijă de fiii și ficele duhovnicești ale eparhiei

noastre în această perioadă, povățuindu-i, mărturisindu-i și împărtășindu-i cu Trupul și Sângele Domnului, săvârșind Sfânta Liturghie, care este salvarea, unitatea, comuniunea, puterea și mântuirea noastră.

Urându-vă tuturor sărbători binecuvântate și luminate, vă încredințăm ocrotirii lui Dumnezeu și Maicii Domnului, rugând pe Pruncul Iisus, Născut în peștera Betleemului, să vină în fiecare casă de creștin, în fiecare familie de români, în fiecare inimă nobilă de maramureșean și sătmărean, ca și acum 2000 de ani, în ieslea Betleemului! Să vă cuprindă în dragostea Lui și să vă primească darul pe care, an de an, îl aduceți – precum păstorii odinioară – Colindul sfânt și bun de sărbătoarea Sfântului Crăciun! Amin!

*Al vostru, al tuturor, pururi împreună cu voi rugător
pentru mântuirea sufletelor noastre,
pentru dăinuirea și nemurirea credinței și a neamului românesc
și pentru luminarea conducătorilor noștri și ai întregii lumi,
spre a ne închina Pruncului Iisus Hristos Mântuitorul,
Bucuria și Lumina oamenilor și Salvatorul umanității,*

† IUSTIN

A stylized, handwritten signature in black ink. The word "Justin" is written in a cursive script, with a large, decorative loop at the beginning of the 'J'. A long horizontal line extends from the end of the signature.

Episcopul Maramureșului și Sătmarului

II. ORTODOXIA PATRISTICĂ

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Creșterea copiilor¹

Vă rog din suflet și vă implor să aveți mare grijă de copiii voștri și să căutați mântuirea sufletului lor. Să urmați exemplul lui Iov, care, fiindu-i teamă ca nu cumva copiii lui să păcătuiască, fie și cu cugetul, aducea jertfe și se ruga mult pentru ei. Să urmați pilda lui David, care, atunci când a murit, l-a chemat lângă el pe fiul său, viitorul rege Solomon, și, în loc să-i lase bogății, l-a povățuit: „*Fiul meu, dacă vei trăi întru evlavie, nicicând nu*

vei păți nimic rău, toate îți vor merge bine și viața ta se va petrece în liniște. Însă dacă nu te vei face plăcut lui Dumnezeu și vei fi lipsit de ajutorul Său, rangul tău împărătesc nu-ți va folosi la nimic. Căci fără evlavie, și bunurile pe care le ai le vei pierde, și prin mari rușini vei trece. Evlavia te va ajuta să dobândești și cele care-ți lipsesc” (parafrază la III Regi 2, 1-4).

Trebuie, așadar, ca părinții să se îngrijească nu de cum vor dobândi bani copiii lor, ci de cum vor dobândi evlavie și bogăție sufletească. Trebuie să-i educe astfel încât să nu aibă nevoie de multe lucruri, să nu se dedea dorințelor vremurilor de astăzi. Trebuie încă să cerceteze cu atenție când ies copiii lor din casă și când se întorc, unde se duc și cu cine se întovărășesc.



¹ Material preluat din volumul *Problemele vieții*, autor: **Sfântul Ioan Gură de Aur**, Galați, Editura Egumenița.

Dacă nesocotesc aceste îndatoriri ale lor, vor da răspuns la Dumnezeu. Dacă ni se cere socoteală pentru cât ne-am îngrijit de alții – căci spune Scriptura că „*Nimeni să nu caute pe ale sale, ci fiecare pe ale celuiilalt*” (I Corinteni 10, 24) –, cu atât mai mult ni se va cere răspuns pentru cum am avut grijă de copiii noștri.

Tu, însă, faci tot ce poți pentru ca fiul tău să dobândească un cal frumos, o casă spațioasă, un ogor sau o vie roditoare, trai bun și multe alte bunătăți pământești. Dar te gândești vreodată ca el să fie virtuos, înțelept și cumpătat? Fiindcă oricare ar fi bunătățile sale, oricât de mare ar fi averea lui, va pieri împreună cu el, dacă nu este virtuos și înțelept. Dimpotrivă, dacă în sufletul său există bărbăție și virtute, lesne le va dobândi pe toate, chiar dacă casa lui ar fi complet goală.

Mari necazuri pătesc părinții aceia care nu vor să-și bată copiii, nici să-i mustre, nici să-i supere cumva, cu toate că trăiesc o viață dezordonată și imorală. De multe ori am văzut cum asemenea copii erau duși la tribunal și osândiți pentru fărâdelegile lor.

Când tu, ca părinte, nu-l sfătuiești pe copilul tău și nu-l călăuzești drept, e firesc să fie târât de oameni vicioși și să ajungă să săvârșească chiar și crime. Atunci, desigur, va fi condamnat de societate și-i va face de rușine atât pe părinții săi, cât și pe el. Și odată cu osândirea copilului, va fi arătat cu degetul și tatăl, care nu mai îndrăznește să iasă din casă. Și vor spune despre el: „*Iată ce-a pățit dacă nu și-a educat copilul!*”. Cu ce ochi vei privi atunci lumea, care te va cerceta pentru că nu ți-ai educat copilul la vremea potrivită, și astfel a ajuns la crimă și în temniță? Îndrăznești să te mai numești tată, de vreme ce nu ți-ai împlinit îndatorirea? Nu te ascunzi? Nu-ți dorești să se deschidă pământul și să te înghită? Spune-mi, deci, îndrăznești să te mai numești tată, de vreme ce ai fost nepăsător față de copilul tău și l-ai lăsat să fie distrus?

Dacă ai fi văzut că un om îți lovește copilul ți-ar fi părut rău, te-ai fi necăjit și te-ai fi aruncat asupra lui ca o fiară. Și, totuși, vezi cum diavolul îl lovește în fiecare zi, îl trage în păcat, și tu dormi. Nu te necăjești, nu te înfurii, nu te îngrijești să-ți salvezi copilul din ghearele acestei fiare. Ei, atunci ce îndurare aștepti de la Dumnezeu?

Dacă copilul tău este demonizat, alergi pe la toți Sfinții și asceții și-i rogi să ți-l izbăvească; însă dacă păcătuiește – și asta e mai grav – ești nepăsător. Adevărat, ce lucru bizar! Pentru că atunci când copilul tău este chinuit de demon nu-i așa de înfricoșător, căci în felul acesta poate scăpa de iad; dimpotrivă, din această încercare cineva se poate mântui și încununa, dacă o rabdă cu nădejde.

Însă cel care trăiește în păcat, este imposibil să se mântuiască. Astfel, și în viața aceasta este rușinat, și după moarte va fi pedepsit veșnic.

Ce răspuns îți vei da lui Dumnezeu când te va cerceta pentru că nu te-ai sârguit să-l educi cum se cuvine pe copilul care ți s-a născut? Te va întreba Domnul: „*Nu te-am pus ocrotitor și dascăl al lui? Nu ți-am poruncit să-l călăuzești pe calea cea dreaptă?*”. Ce vei putea spune atunci? Că a fost un copil dificil și n-a vrut să te asculte? Pe toate acestea trebuia să le vezi de la început, de când era mic, și puteai să-l modelezi cum voiai. Atunci l-ai fi obișnuit cu binele, dezrădăcinându-i din suflet spinii, care, datorită vârstei lui fragede, ar fi ieșit ușor. Dacă te-ai fi ocupat atunci de el, patimile lui nu s-ar fi mărit și n-ar fi fost greu astăzi să le războiești.

Ne putem dezvinovăți atunci când Dumnezeu îi pedepsește aspru pe copiii care înjură pe tatăl sau pe mama lor, iar noi îi auzim pe copiii noștri cum îl hulesc pe Însuși Dumnezeu, și îngăduim asta?

Să ne străduim, așadar, să le dăm copiilor noștri educație creștină, cu încredințarea că, atunci când vor avea evlavie și iubire de Dumnezeu, se vor deosebi și în viața pământească prin virtuțile lor. Căci toți îl respectă și-l prețuiesc pe omul virtuos și bun, chiar dacă ar fi el cel mai sărac; dimpotrivă, îl scârbesc și-l urăsc pe cel rău, chiar dacă ar fi el cel mai bogat.

Cei care sunt nepăsători față de buna educare a copiilor lor vor fi pedepsiți de Dumnezeu. Și ascultați cu atenție povestirea pe care vă voi spune-o: În vremurile din vechime, înainte de venirea lui Hristos în lume, trăia un preot evreu, bun și cumpătat, Eli, care avea doi copii, pe Ofni și Finees. Deși Eli îi vedea pe copiii săi umblând pe calea răutății, nici nu-i împiedica, nici nu-i pedepsea, nici nu-i mustra. Și dacă uneori îi povățuia, o făcea cu moliciune, fără severitate. „*Nu mai faceți rele, fiii mei*”, le spunea, „*nu aud vorbe bune despre voi*” (parafrază la I Regi 2, 24). Cuvintele lui ar fi fost de ajuns ca să-i cumințească pe cei doi copii, dacă aceștia ar fi vrut. Dar întrucât preotul n-a arătat severitatea cuvenită, Dumnezeu l-a pedepsit. Astfel, și-a pierdut și copiii și mântuirea, deși Dumnezeu nu avea pentru ce să-l osândească pe bătrânul tată, decât pentru nesârguința pe care a arătat-o față de copiii săi.

Așadar dacă Eli a fost pedepsit atât de aspru pentru nesârguința lui, vor rămâne nepedepsiți cei care fac lucruri mai rele? Dacă pe preotul acela n-au reușit să-l izbăvească cinstea lui, însușirea de judecător și slujirea pe care o aducea poporului israelit, și a murit în chip jalnic, deoarece nu s-a îngrijit cum trebuia de educarea copiilor lui, atunci ce pedeapsă va cădea asupra

noastră, care ne purtăm chiar mai rău decât barbarii, care nici virtuți nu avem și nici pe copiii noștri nu-i creștem cum se cuvine?

Așa cum nu ne vom putea dezvinovăți de păcatele noastre personale, la fel nici de păcatele copiilor noștri. Și e ceva logic. Pentru că dacă răutatea ar fi fost din fire, am fi avut justificare. E știut, însă, că prin voia noastră urmăm fie calea păcatului, fie pe cea a virtuții. Cum se va dezvinovăți așadar părintele care a lăsat-o pe cea mai iubită ființă a lui, pe copilul său, să apuce pe drumul cel rău?

Dacă copiii sunt educați în bunele năravuri, greu își vor schimba purtarea când vor crește. Căci sufletul de copil este ca pânza albă și curată care, dacă o vopsim în vreo culoare, se vopsește atât de bine încât, ori de câte ori vom vrea s-o revopsim, mereu se va observa culoarea de la început. Așa sunt și copiii. Când se obișnuiesc cu binele, greu se mai schimbă.

Apostolul Pavel ne spune un proverb pe care l-a împrumutat de la poetul Menandru: „*Tovărășiile rele strică obiceiurile bune*” (I Corinteni 15, 33). Să nu ne mirăm că unii devin hoți sau desfrânați sau hulitori. Copiii care de mici sunt lipsiți de educația creștină se obișnuiesc să trăiască în rău și, la prima ocazie, se abat de la calea dreaptă.

De aceea Apostolul povățuiește: „*Copii, ascultați întru Domnul de părinții voștri, căci așa este drept. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta; aceasta este cea dintâi poruncă urmată de făgăduință: ca să-ți fie ție bine și să trăiești mulți ani pe pământ. Și voi, părinților, nu-i întârâtați pe copiii voștri spre mânie; dimpotrivă, creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului*” (Efeseni 6, 1-4). Și înțeleptul Solomon spune: „*Fiul școlit va fi înțelept*” (Proverbe 10, 5). Și „*cel ce cruță nuiaua își urăște fiul, dar cel care-l iubește îl mustră cu grijă*” (cu blândețe, dar și cu severitate) (Proverbe 13, 25).

Așadar, cu virtute să-i îmbogățiți pe copiii voștri, și nu cu bunătăți trecătoare. E neînțelept ca, atâta timp cât trăiți, să nu le dați putere asupra averii voastre și după ce muriți să poată foarte lesne să risipească moștenirea pe care le-ați lăsat-o, desigur dacă sunt tineri. Dacă le-ați încredințat averea voastră în vreme ce trăiți, ați putea interveni când este necesar și în felul acesta să evitați greșelile pe care le fac. Preluând însă nepregătiți administrarea moștenirii, împovărați și de faptul că au rămas orfani, vor fi târați cu ușurință în mizerie; și vinovați pentru asta sunteți voi.

Nu le lăsați deci bogății, ci învățătură și virtuți. Astfel nu se vor sprijini pe moștenirea bunătăților materiale, și se vor distinge prin educarea minții și cultivarea sufletului. Acesta este cel mai bun mijloc pentru depășirea sărăciei

și a tuturor problemelor vieții. Și dacă fiecare din noi se va îngriji să-și crească în felul acesta copiii, în cele din urmă toți, din generație în generație, ne vom afla pregătiți pentru venirea lui Hristos și vom fi răsplătiți de dreptul nostru Stăpân. Așa este. Dacă-l educi cum trebuie pe copilul tău și-l faci să aibă evlavie și iubire, dacă și el va face la fel cu copiii săi etc., se va alcătui un lanț binecuvântat datorită ție, care ai devenit rădăcina întregului bine.

Părinții care nu se îngrijesc de buna creștere a copiilor lor sunt mai răi chiar decât ucigașii de prunci; pentru că primii omoară sufletul nepieritor, iar ultimii doar trupul muritor.

De aceea, precum caii care aleargă necugetat către prăpastie, și îi ținem în frâu și-i pedepsim lovindu-i – și pedeapsa aceasta este spre izbăvirea lor –, așa și pe copii trebuie să-i ținem în frâu, să-i strunim și să-i pedepsim pentru greșelile lor. Pentru că, dacă nu-i pedepsim noi, îi așteaptă alte pedepse, pedepse veșnice, ca și pe noi.

Nu-mi spune: „L-am pedepsit pe copilul meu de multe ori”, pentru că asta nu-i de ajuns; trebuie să-l vezi și îndreptat. Fii cu luare-aminte, are evlavie, este cuminte, și-a schimbat purtarea cea rea? Dacă toate acestea s-au întâmplat, scopul a fost împlinit; altfel, multe pedepse nu sunt de folos. Nu numărăm de câte ori a fost legată o rană, ci ne uităm dacă s-a vindecat. Dacă s-a vindecat iute, nu-i nevoie să stea mult timp legată; însă dacă rămâne deschisă, trebuie ca pansamentul să fie schimbat de multe ori până ce se va închide.

Părinte nu este cel care doar l-a născut pe copil, ci acela care și după naștere îl iubește. Și dacă iubirea este necesară acolo unde există din fire, cu atât mai mult e trebuincioasă acolo unde a fost sădită de Dumnezeu. Adică, dacă cineva trebuie să-i iubească pe copiii lui naturali pentru a se numi părinte drept, cu atât mai mult pe copiii harismatici, duhovnicești, botezați, având grijă să nu ajungă în iad.

Dar și tu, fiule, să ascuți de părinții care te-au născut. Pentru cele pe care ți le-au oferit, cu nimic nu-i poți răsplăti, nici să-i naști, nici să trudești pentru ei, cum au făcut aceștia pentru tine. Și când tatăl tău îl ceartă pe vreun frate de-al tău, tu trebuie să fii de partea tatălui. Căci dacă-i iei apărarea fratelui tău care a greșit, vei deveni mai rău ca el. În felul acesta îți pui în pericol și mântuirea sufletului tău, fiindcă cel care nu lasă o rană să se vindece, are o mai mare vină decât cel care a provocat-o, și de aceea va fi și pedepsit. O rană, vezi bine, poate să nu fie pricinuitoare de moarte, dar împiedicarea vindecării ei poate provoca moartea.

De aceea și dascălii îi pedepsesc pe copii, când sunt vinovați, în fața celorlalți, ca să-i vadă și să se cumințească. Dar și pe copiii buni îi laudă în fața celorlalți, pentru a-i da spre pildă. Aceasta, desigur, o fac dascălii buni și înțelepți. Și trebuie să căutăm dascăli buni pentru copiii noștri, încât să fie educați pozitiv; căci părinții le dau viața copiilor, iar dascălii buni îi învață să trăiască în virtute.

Nu te mândri, fiule, cu tatăl tău cel bun și virtuos. Bunătatea tatălui tău te va osândi pe tine, dacă te vei dovedi urmaș nevrednic. Mare lucru este să-ți sprijini viața, dar și mântuirea, pe lupta ta și nu pe a altora. În viața de aici puțini sunt aceia care ne vor sprijini, iar în viața de dincolo nici unul. Cinstirile și laudele de care se bucură părinții noștri sunt și ale noastre doar dacă îi imităm; altfel, nu numai că nu ne folosesc la nimic, dar se vor face și pricină pentru care vom fi mai aspru pedepsiți.

Iată un exemplu: Abesalom era fiul regelui David, tânăr desfrânat și ticălos. Acesta, odată, s-a răzvrătit împotriva tatălui său și l-a silit să părăsească tronul său și Ierusalimul și să se exileze în pustia Arabot. Astfel, fiul a urcat nelegiuit pe tronul tatălui său. N-a respectat nici rangul, nici vârsta și nici jertfele pe care tatăl lui le făcuse pentru el. S-a purtat cu părintele său sever, neomenește, obraznic, ca o fiară, călcând legile firii și provocând tulburare, neliniște, răzvrătire. N-a vrut să-l respecte pe David ca tată al său. Să se fi gândit cel puțin la bătrânețile și la binefacerile lui. Însă slava deșartă și iubirea de putere l-au făcut să-și piardă orice sentiment de rușine și să devină o adevărată fiară. Astfel, tatăl cel blând alerga fugărit dintr-un ținut în altul, pe când fiul răzvrătit se desfăta în bunătățile puterii, pe care le risipise izbutind să atragă de partea lui armata și toate cetățile.

În vreme ce se întâmplau acestea, Hușai, prieten bun al lui David, prieten din aceia care rămân credincioși chiar și-n cele mai potrivnice situații, întâlnindu-se cu bătrânul rege în pustie, și-a sfâșiat veșmântul, și-a pus țărână în cap, în semn de plângere și durere, a suspinat adânc și a plâns sfâșietor. David cunoștea sinceritatea sentimentelor lui Hușai. I-a spus, așadar, că lacrimile lui sunt dovada prieteniei pe care i-o poartă, dar că nu folosesc la nimic. Trebuiau să facă ceva, pentru a-l înfrunta cu succes pe fiul său și pentru a opri nenorocirea. „*Mergi în cetate*”, i-a spus, „*du-te la Abesalom ca prieten și încearcă să schimbi planurile viclene pe care le urzește Ahitofel împotriva mea*” (parafrază la II regi 15, 34). Ahitofel era un general care avea înrăurire asupra lui Abesalom, viteaz în război și primejdios în lupte, și David se temea mult de el. Hușai, într-adevăr, s-a dus la Abesalom, fără să se înspăimânte că scopul lui

va fi descoperit și că va fi omorât. Își puna mereu nădejdea în Dumnezeu. Și până la urmă a reușit. Astfel, David l-a învins pe fiul său apostat, care a avut un sfârșit rău. Căci Dumnezeu vrea ca copiii să-și respecte părinții și să asculte de ei. Și dacă nu fac asta, pătimesc.

Dar și părinții, o spun din nou, sunt datori să-și educe cum trebuie copiii, străduindu-se pentru dezvoltarea echilibrată a trupului și a duhului lor. Să-i învețe evlavia și virtutea. Dacă nu fac așa, nu trebuie să se numească părinți.

Așa cum chemați doctorul, când copilul vostru se îmbolnăvește trupește, la fel să faceți și când el suferă sufletește. Sufletul este bolnav când păcătuiește, când se desfrânează, când fură, când face ceea ce Dumnezeu interzice.

Dar și neșcolirea, needucarea, este o boală a sufletului, și desigur mare, pentru că din pricina ei se întâmplă atâtea și atâtea rele. Trebuie deci să-i și educăm pe copiii noștri, căci astfel vor putea să-L cunoască mai bine pe Dumnezeu. Fără învățătură vor fi ca animalele, care sunt lipsite de cuget. Omul, care a fost înzestrat cu cuget, trebuie să fie și înțelept, așa cum l-a făcut dintru început Dumnezeu. Fără înțelepciune, el este o piatră prețioasă afundată în mocirlă, este corabie fără cârmă și fără echipaj, care înaintează pe marea vieții necârmuită, la întâmplare. De aceea un înțelept a spus: „*Omul neșcolit privește, dar nu vede*”. I se pare că vede, dar este orb, fiindcă nu are cunoaștere, și îndeosebi cunoașterea adevărurilor și a dogmelor credinței – ce este sufletul, cerul, Dumnezeu Cel în trei ipostasuri, învierea, botezul, îngerii, Sfânta Liturghie, preoția etc.

Proorocul David spune: „*Luați învățătură, ca nu cumva să se mânie Domnul*” (Psalmi 2, 12). Educați-vă creștinește copiii. Aceasta este datoria voastră. Dacă veți fi nepăsători, veți merge în iad, chiar dacă aveți alte virtuți. Să-i învățați tainele Bisericii, dreptatea, înțelepciunea, vitejia sufletească. Să-i ajutați să se cunoască pe ei, căci prin cunoașterea de sine vor fi conduși și la cunoașterea de Dumnezeu. Dacă nu-L cunosc pe Dumnezeu, la ce le vor fi de folos toate celelalte? Nu-L auziți pe Domnul, Care spune în Sfânta Evanghelie că dacă omul ar câștiga lumea întregă, dar și-ar pierde sufletul său, nu i-ar folosi la nimic?

Educați-i, așadar, duhovnicește pe copiii voștri. Educați-vă și pe voi. În felul acesta vă veți mântui și veți intra în împărăția cerurilor, cu harul lui Hristos.

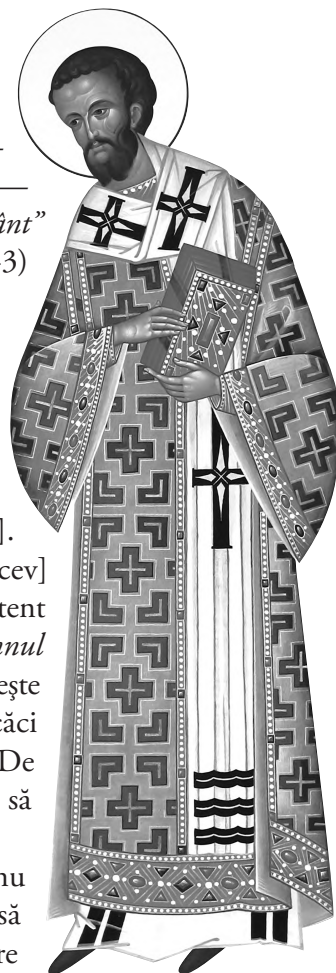
SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Omilia XXI din Comentariul la Epistola către Efeseni¹ (PG 62, 149-156)

*„Copiilor, ascultați de părinții voștri
întru Domnul, căci aceasta este drept.
Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta —
care este cea dintâi poruncă cu făgăduință —
ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ”*
(Efeseni 6, 1-3)

1. După cum, plăsmuind cineva un trup, mai întâi așază capul, apoi gâtul, apoi picioarele, așa și fericitul Pavel a înaintat cu cuvântul. A vorbit de bărbat, a vorbit de femeie, care este al doilea principiu [arch] (1) [în familie], și, pășind mai departe pe drum, a ajuns și la cel de-al treilea [element]. Aceștia sunt copiii. Pe femeie o conduce [arceve] bărbatul, iar pe copii bărbatul și femeia. Așadar, fii atent ce zice: „*Copii, ascultați pe părinții voștri întru Domnul că aceasta este prima poruncă cu făgăduință*”. Nu vorbește aici despre Hristos, nici despre lucruri înalte, căci vorbește unor minți care sunt încă slabe și gingașe. De aceea și îndemnul este scurt, fiindcă copiii nu pot să urmărească [cu atenție] o cuvântare lungă.

De aceea nici despre împărăția [cerurilor] nu grăiește nimic, căci nu este potrivit acelei vârste să audă aceste lucruri, însă le grăiește acel lucru pe care



¹ Material preluat din volumul *Omilii și cuvântări despre educația copiilor*, autor: **Sfântul Ioan Gură de Aur**, volum apărut cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Lucian Lugoianul, Timișoara, Editura Marineasa, 2005.

mai cu seamă sufletul de copil dorește să-1 audă: că va trăi mult timp. Iar dacă cineva ar cerceta pentru ce nu le-a vorbit nimic despre împărăția cerurilor, ci le-a pus în față o poruncă așezată în Legea [veche], îi vom spune că le-a vorbit celor prunci [cu mintea], bine știind că, dacă bărbatul și femeia vor vieții după legea pe care le-a pus-o, nu va fi multă osteneală ca să-i supună și pe copii (2).

Când un lucru are un început [arch] și un fundament [uroqesiz] bun și frumos [kaloz], tare [iscuroz] (3), cuviincios și cu bună rânduială [kosmioz], toate, mai departe, înaintează pe drum cu cap [nomv] (4) și cu multă ușurință. Căci ceea ce-i mai greu este a pune temelia și a așeza fundamentul. „*Copii, supuneți-vă părinților voștri întru Domnul*”, adică după Domnul (5). Așa a poruncit Dumnezeu. Dar dacă [părinții] poruncesc ceva nelalocul lui? Nicidecum nu poruncește vreun tată ceva nelalocul lui, chiar dacă el ar fi așa. Însă chiar de ar fi astfel, și în acest caz [apostolul] te-a păzit în siguranță. Căci a zis: „*întru Domnul*”, adică în cele în care tu nu-L lovești pe Dumnezeu. Dacă, de pildă, [părintele tău] ar fi păgân sau eretic, nu trebuie să te lași înduplecat de el. Căci acest lucru nu este „*întru Domnul*” (6). Însă cum de zice că „*aceasta este cea dintâi poruncă*”? Căci cea dintâi poruncă este „*să nu desfrânezi*”, apoi „*să nu ucizi*”.

Nu prin locul de ordine a spus că este cea dintâi, ci prin făgăduință. Căci acelor porunci nu le-a pus nici o plată, fiindcă sunt rânduite în legătură cu cele rele și cu îndepărtarea de ele. În aceasta însă, fiindcă este vorba despre o lucrare a celor bune, pune și o făgăduință. Și vezi cum a pus ca temelie minunată pentru calea virtuții cinstea și sfiala față de părinți? (7) Și e normal așa. Vrând să se depărteze de faptele rele și să meargă spre cele bune, acest lucru l-a poruncit mai întâi, adică cinstirea părinților, fiindcă mai înainte de toate, desigur după Dumnezeu, ei sunt pricina vieții noastre. Așadar, e firesc ca ei cei dintâi să se bucure de bunătățile noastre și după aceea toți ceilalți oameni. Că dacă cineva nu are acest lucru, nici față de cei din afară nu va fi blând și îngăduitor.

Dând îndemnuri pentru cele trebuincioase copiilor, trece la părinți și spune: „*Și voi, părinților, nu întârâtați pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea* (8) *Domnului*” (Ef. 6,4). Nu a zis „*iubiți-i*”, căci spre aceasta îi atrage firea și fără să vrea și de prisos era să pună vreo legiuire pentru asemenea lucruri (9). Dar ce zice? „*Nu întârâtați pe copiii voștri*”, cum fac cei mulți care îi dezmoștenesc și îi lasă pe drumuri sau se poartă cu ei cu apăsare (10), nu ca față de unii liberi, ci ca față de sclavi. De aceea zice: „*Nu întârâtați pe copiii voștri*”. După ce arată că începutul (11) tuturor [bunătăților] este ascultarea

[de părinți], toată cauza [ascultării copiilor] o pune pe seama începutului [educației] și a celor ce-i conduc (12) .

Și după cum a arătat că femeia trebuie să se supună pentru că bărbatul îi este cauză (13) (de aceea cele mai multe către el le grăiește (14), îndemnându-l să o atragă pe femeie prin tirania dragostei), așa și aici, iarăși, pentru că el, [părintele], este cauza [copiilor], zice: „*ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului*”. Vezi că după ce se fac cele duhovnicești le urmează și cele trupești (15)? Vrei să fie copilul tău ascultător? De la început crește-l în învățătura și certarea Domnului. Să nu socotești că este de prisos ca el să audă neconținut dumnezeieștile Scripturi (16). Căci acolo, [în ele], va auzi mai întâi acest lucru: „*Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta*”. Așa încât pentru tine faci asta.

Nu spune: „*Lucrul acesta este al monahilor. Doar nu-l voi face monah*”. Nu trebuie ca el să se facă monah. De ce te temi când el trebuie să fie plin de mult câștig? Fă-l creștin! Căci mai cu seamă celor din lume le este necesar să cunoască învățăturile, mai cu seamă copiilor. Fiindcă multă lipsă de minte [anoia] (17) au ei la acea vârstă. Și la lipsa de minte se mai adaugă și [vătămarile] cuvintelor din afară (18), când ei învață acolo (19) să fie ucenici ai eroilor admirați de ei și care [eroi] sunt robi ai patimilor și le e frică de moarte (20). De felul acesta este Ahile când plânge, când moare pentru o concubină, când altul se îmbată și multe altele de acest fel. Are nevoie, așadar, [copilul] de aceste medicamente (21).

2. Așadar, cum nu este neghiobie să trimiți copilul să învețe arte și meserii și învățatură și toate să te sârguiești a le face pentru acest lucru, dar să nu-l crești în învățătura și certarea Domnului? Pentru aceea noi suntem cei dintâi care avem parte de roade, căci îi creștem pe copii obraznici și îndrăzneți, neastâmpărați, neascultători, needucați și neciopliți (22). Să nu facem așa, ci să ascultăm de fericitul acesta care ne îndeamnă să-i creștem în învățătura și certarea Domnului. Să le dăm lor pildă [upodeigma] (23), făcându-i să stăruie cu zăbavă din cea dintâi vârstă la citirea Scripturilor.

Vai mie, că neconținut grăind acestea, [oamenii] mă socotesc că vorbesc prostii. Însă eu nu voi înceta să fac lucrul meu. Pentru ce, spune-mi, nu le urmezi celor vechi? Mai ales voi, femeilor, râvniți să fiți asemenea femeilor acelora [de demult]. Ai născut fiu? Urmează-o pe Ana! Află ce a făcut aceea! L-a dus [pe prunc] îndată la biserică.

– Cine dintre voi nu ar vrea ca fiul ei să devină mai bine un Samuel decât de zeci de mii de ori împărat a toată lumea?

– Și cum e cu putință, zici tu, să devină asemenea lui?

– De ce să nu fie cu puțință? [Nu e cu puțință] fiindcă nu vrei, nici nu-l dai pe mâna celor ce pot să-l facă pe el asemenea lui [Samuel].

– Cine este cel care ar putea face asta? zici tu.

– Dumnezeu. Fiindcă și aceea [Ana] l-a încredințat [pe Samuel] în mâna Lui. Că Eli nu avea destulă putere ca să-l facă astfel. Și cum ar fi putut-o face cel ce nu a avut putere nici asupra fiilor săi? Însă credința femeii și râvna ei l-a lucrat pe copil astfel.

Era primul și singurul ei născut și nu știa dacă va mai naște și alții. Dar nu a zis: „*Să aștept să crească copilul ca să aibă și el parte [puțin] de lucrurile lumii. Să-i îngădui să treacă puțin de vârsta copilăriei*”. Nu! Ci pe toate acestea lăsându-le femeia deoparte, un singur lucru râvnea: cum să-l dăruiască dintru început lui Dumnezeu o statuie duhovnicească (24). Să ne rușinăm noi bărbații de filosofia femeii: l-a dus lui Dumnezeu și l-a lăsat acolo. De aceea și nunta a fost mai strălucită, fiindcă mai întâi a căutat cele duhovnicești, fiindcă a oferit [lui Dumnezeu] pârga. De aceea încăpător a devenit pântecul ei și a dobândit și alți copii. Pentru aceea și în lume l-a văzut [pe fiul ei] devenind om mare.

Căci dacă oamenii, când sunt cinstiți, se simt datori să cinstească și ei la rândul lor, cu cât mai mult Dumnezeu Cel Care și fără să fie cinstit face aceasta? Până când suntem trupești? Până când ne aplecăm spre pământ? Toate să ne fie pe locul doi în raport cu purtarea de grijă față de copii și cu faptul de a-i crește în învățătura și certarea Domnului. Dacă învață să fie filosof (25) încă de la început, a dobândit o slavă mai puternică și o bogăție mai mare decât orice bogăție. Nimic nu-i vei da atât de mult dacă îl înveți artele, meșteșugurile și învățăturile din afară – prin care el câștigă bani și averi – cât îi dai dacă îl înveți meșteșugul și arta de a disprețui banii și averile.

Dacă vrei să-l faci bogat, fă cum ți-am spus. Căci bogat nu este cel care are nevoie de multe lucruri și bani și care se înconjură cu multe, ci cel care nu are nevoie de nimic. În aceasta educă-l pe copil, aceasta învață-l! Aceasta este cea mai mare bogăție. Nu căuta cum să-l faci vestit și slăvit prin învățăturile cele din afară, ci îngrijește-te cum să-l înveți să disprețuiască slava vieții acesteia (26). Din acestea va deveni mai luminat și slăvit. Aceste lucruri sunt cu puțință a le face și săracul și bogatul.

Aceste lucruri nu le învață cineva nici de la dascăl, nici prin vreun meșteșug, ci prin cuvintele dumnezeiești. Nu socoti că aici vei trăi viață lungă, ci că cea de dincolo va fi fără hotar și fără de sfârșit. Dăruiește-i [acelei vieți] cele mari, nu cele mici. Ascultă pe Pavel care zice: „*Creșteți-i în învățătura și certarea Domnului*”. Nu te sârgui să-l faci ritor, ci învață-l să filosofeze (27).

Căci dacă nu devine ritor nu va fi nici o vătămare, dar dacă nu va fi filosof nu va avea nici un câștig din mii de științe oratorice.

Are nevoie de un mod de viață [creștinesc], nu de cuvinte; [îi trebuie] deprinderi [virtuoase], nu subtilități și sofisticări intelectuale; [are nevoie] de fapte, nu de vorbe. Acestea îi vor asigura împărăția cerurilor, acestea îi vor dobândi în dar bunătățile cele adevărate. Nu îi ascuți limba, ci curățește-i cu totul sufletul. Nu spun acestea ca să te opresc de a-i da și o educație [lumească], ci te opresc să dai atenție numai acesteia (28). Nu socoti că numai monahii au trebuință de aceste învățături ale Scripturii, ci mai cu seamă au nevoie de ele copiii care vor pași în viață.

Căci și de o bună alcătuire a corăbiei și de cârmaci și de un echipaj complet de marinari nu are nevoie vasul care stă tot timpul în port, ci acela care pretutindena se află pe mare. Tot așa e și cu cel din lume și cu monahul. Căci monahul stă ca într-un port nevălurit, având o viață lipsită de agitație și griji, străină de orice furtună. Pe când cel din lume este pururea pe mare și navighează în mijlocul mării, fiind luptat de multe valuri furioase. Și chiar dacă el însuși nu are trebuință, însă e nevoie să fie pregătit, ca să dea celorlalți peste gură.

3. Așadar, cu cât mai vestit va fi în viața aceasta, cu atât are mai multă nevoie de această educație [creștină] (29). Dacă [de pildă] crești la curtea împărătească, mulți păgâni sunt acolo și filosofi și oameni umflați de slava lumii acesteia. Și ești ca într-un loc plin de hidropici (30), căci cu un loc ca acesta se aseamănă curțile împărătești. Toți sunt înfumurați și plini de puroi. Iar cei care nu sunt așa se sânguesc să devină și ei astfel. Gândește-te, așadar, cum va fi fiul tău care a intrat acolo? Va fi ca un medic iscusit care are instrumente puternice spre a sparge și a pierde puroiul fiecăruia.

El se va apropia de fiecare și va discuta cu acela și îi va face sănătos trupul vlăguit, punând leacurile din Scripturi și revărsând asupra aceluia cuvinte despre filosofia [viețuirii virtuoase]. Monahul însă cui să vorbească? Pereților și tavanului? Pustiului și vâlcilor? Sau păsărilor și copacilor? Așadar, nu are acela multă trebuință de asemenea învățătură. Iar lucrarea virtuoasă el [monahul] o face nu atât să învețe pe alții, cât pe sine. Prin urmare, multă nevoie de o asemenea învățătură au cei care petrec în viața aceasta [lumească], fiindcă acesta [cel din lume] este silit mult mai mult spre păcat decât acela [monahul]. Iar dacă vrea să devină cunoscut, îi va fi și mai necesară în lume (31).

Căci toți se vor rușina de el și de cuvintele acelea [ale Scripturii], când îl vor vedea stând în foc și nearzându-se, nici poftind să conducă. Atunci va avea parte de conducere când nu o va pofti. Iar în acest caz va fi mai respectat de împărat. Căci pe unul ca acesta [împăratul] nu-l va da uitării. Fiindcă, între mulți sănătoși, cel sănătos va fi uitat, dar între mulți bolnavi, când se găsește unul singur sănătos, degrabă ajunge vestea despre el la urechile împăratului și îl va pune [conducător] peste multe popoare (32). Cunoscând, dar, acestea, creșteți-vă copiii în învățătura și certarea Domnului. Este cineva sărac?

Chiar dacă, însă, va rămâne tot sărac și nu va viețui în curțile împărătești, nu va fi cu nimic mai prejos decât cel ce trăiește în curțile împărătești, ci va fi admirat și degrabă va ajunge la autoritate [arch] prin recunoașterea reală [a valorii lui], nu prin hotărârea [arbitrară] a oamenilor (33). Căci dacă păgânii de două parale și cinicii care susțineau o asemenea filosofie de două parale (căci de două parale este filosofia păgână) – ba mai degrabă nu aveau o filosofie, ci doar numele ei – [așadar, dacă și ei], când stăteau în jurul unui înșelător și își îngrijeau pleata erau respectați de mulți (34), cu cât mai mult nu va fi [respectat] cel cu adevărat filosof?

Dacă înfățișarea cea mincinoasă din afară și umbra filosofici este așa de ridicată [în slăvi], ce va fi dacă vom iubi filosofia cea adevărată și curată? [Unii ca aceștia] nu-i vor tămădui oare pe toți? Nu vor încredința [oamenii] și casele și femeile și copiii fără nici o frică unora ca aceștia (35)? Însă nu este, nu este un astfel de filosof acum! De aceea, nici exemplu nu se mai găsește (36). Sunt între monahi, dar între cei din lume nu mai sunt. Iar că între monahi există, pot să dea mulți mărturie. Vă voi spune și eu un [exemplu] dintre cele multe. Cunoașteți, desigur, și ați auzit – și unii l-ați și văzut – pe bărbatul de care vreau să vă spun. Vorbesc de Iulian cel minunat (37). Acesta era om de la țară, smerit dintre cei smeriți. Nu era defel școlit în învățătura cea din afară, însă era plin de filosofia cea neplăsmuită (38).

Când intra în orașe – și asta se întâmpla arareori – nici în jurul ritorilor sau al sofistilor sau al vreunuia din cei care mai intră cu alai mare după el nu se îngămădea așa lumea ca în jurul lui. Dar ce spun eu? Oare nu se cântă încă și acum mai strălucit numele lui decât al tuturor împăraților? Iar dacă în lumea asta se petrec aceste lucruri, în lumea în care Stăpânul nu ne-a făgăduit nici un bine, în care ne-a spus să fim străini, să ne gândim câte vor fi bunătățile puse deoparte în ceruri. Dacă unde au fost trecători, s-au bucurat de atâta cinste, unde le este casa lor, de câtă slavă se vor bucura? Dacă unde [Hristos] ne-a făgăduit necaz, au avut parte de atâta îngrijire și slujire, unde ne-a făgăduit cinstea cea adevărată, câtă va fi desfătarea?

Dar vreți să vă arăt [oameni virtuoși] și dintre cei din lume? Acum nu îi avem. Există [desigur] și [acum] oameni blânzi în lume, însă nu au ajuns la filosofia cea mai înaltă. De aceea vă voi da exemple dintre sfinții cei din vechime. Câți oare au avut femei și au crescut copii și nu au avut nimic mai puțin decât cele pe care le-am spus [mai devreme] (39)? Însă acum nu mai există [astfel de oameni] din pricina nevoii de acum, cum zice acest fericit [Pavel] (I Corinteni 7, 26). Despre care vreți să vă spun? Despre Noe? Despre Avraam? Despre fiul acestuia [Isaac]? Sau al aceluia [Iacov]? Despre Iosif? Sau vreți să venim la prooroci? La Moise? La Isaia?

4. Dar, dacă vi se pare bine, să ne întindem cuvântul asupra lui Avraam pe care mai cu seamă toți pururea ni-l aduc în fața ochilor. Nu avea, oare, femeie? Nu avea copii? Ceea ce voi ne spuneți nouă, aceea vă spun și eu. Avea femeie, însă nu fiindcă avea femeie era minunat. Avea bani și averi, însă nu fiindcă avea bani și averi a plăcut lui Dumnezeu. A născut copii, însă nu fiindcă a născut copii a fost fericit. Avea trei sute optsprezece familii sub el, însă nu pentru aceasta a fost admirat (40). Vrei să afli din ce pricină a fost admirat? Din pricina iubirii de străini, din pricină că a trecut cu vederea banii și averile, din pricina buneii lui cugiințe și a cumpătării.

Căci care este semnul unui filosof? Oare nu disprețuirea banilor și a slavei? Oare nu faptul că e mai presus de pizmă și de orice altă patimă? Hai, dar, să-l aducem la cercetare și, dând la o parte îmbrăcăminte de pe el (41), să vă arătăm ce fel de filosof era. Mai întâi a socotit patria sa de nimic. A auzit „*Ieși din pământul tău și din rudenia ta*” (Facere 12, 1) și îndată a ieșit. Nu s-a legat de casă, căci altfel nu ar fi ieșit de acolo. Nu a iubit obiceiurile și datinile [părintești], nici altceva anume. Apoi slava, banii și averile le-a disprețuit mai mult decât toți. Căci ieșind biruitor în război și având dreptul să ia prăzi, le-a lepădat (Fac. 14). Dar și fiul acestuia [Isaac], iarăși nu din pricina banilor și averilor a fost admirat, ci din pricina iubirii de străini; nu din pricina copiilor, ci din pricina ascultării; nu din pricina femeii, ci din pricina stăpînirii femeii.

Acești [sfinți] ca pe o nimica socoteau viața prezentă, nu făceau negoț (42) și pe toate le treceau cu vederea. Spune-mi care saduri sunt mai bune? Oare nu cele care de la sine au putere și tărie încât nici de ploi, nici de grindină, nici de rafalele vânturilor, nici de vreun alt fel de asemenea fenomene neprielnice nu sunt vătamate, ci rămân numai pe propriile picioare, disprețuind toate acestea, neavând trebuință nici de propte, nici de îngrădituri [care să le susțină]?

Așa este un filosof. Așa era bogatul acela [Avraam]. Nimic nu avea și pe toate le avea (43). Toate le avea și nimic nu avea (44). Căci zidul nu este dinăuntru, ci din afara [plantei]. Proptă nu ține de firea [plantei], ci este pusă din afară. Spune-mi, dar, care trup este puternic?

Oare nu cel care este sănătos și nu se vătăma nici de foame, nici de sațiu, nici de frig, nici de arșiță? Sau nu cumva cel care este mai slab decât toate acestea și are nevoie de bucătari și de țesători, de vânători și de doctori ca să se însănătoșeze? Acela este bogat, care este filosof cu adevărat și care nu are nevoie de nimic din acestea. De aceea a zis fericitul acesta: „*Creșteți-i în învățătura și certarea Domnului*”. Nu le puneți propte și ziduri din afară (45). Căci proptă este bogăția, proptă e slava (46). Când acestea se năruie – și se năruie [cu siguranță] – planta rămâne goală și ușor de distrus și nu numai că n-are nici un câștig de pe urma timpului care a trecut [în care a avut propte], ci se și vatămă. Și asta fiindcă acele propte o împiedică să se antreneze față către față cu atacurile vânturilor și astfel au pregătit-o ca acum să cadă dintr-o dată.

Prin urmare, bogăția mai mult vătăma pentru că îi face pe oameni să fie nepregătiți la necazurile și situațiile neprielnice ale vieții (47). Deci, așa să-i pregătim pe copii încât să poată țină piept la toate și să nu fie dărâmați de cele ce vin asupra lor (48). Să-i creștem în învățătura și certarea Domnului și [atunci] multă plată ni se va pune deoparte [în ceruri]. Căci dacă oamenii, făcând statui ale împăraților și pictându-le tablouri, se bucură de atâta cinste, oare noi, dacă vom înfrumuseța chipul cel împărătesc (căci chip al lui Dumnezeu este omul), nu ne vom bucura de mii de bunătați dându-l înapoi pe „*cel după asemănare*”? Căci aceasta este „*cel după asemănare*”: virtutea sufletului și atunci când îi creștem pe copii să fie buni, nemânioși, nepomenitori de rău.

Toate acestea sunt trăsături proprii lui Dumnezeu (49): să fie făcători de bine, iubitori de oameni și când îi educăm ca cele prezente să le socotească ca pe un nimic. Așadar, aceasta să fie lucrarea noastră, ca și pe noi înșine și pe ei [pe copii] să-i modelăm și să le dăm un ritm de viață în cele de [neapărată] trebuință (50). Căci [altfel] cu ce îndrăzneală vom sta înaintea judecății lui Hristos? Fiindcă dacă este nevrednic de episcopie cel ce are copii nesupuși, cu mult mai mult va fi nevrednic de împărăția cerurilor.

– Ce zici?! Că dacă avem femeie nesupusă și copii [neascultători], vom fi trași la răspundere?

– În mod sigur, dacă nu faci cu cea mai mare atenție și sârguință cele ce țin de tine. Căci nu ne este de-ajuns pentru mântuire propria ta virtute.

Că dacă cel care nu s-a folosit de un talant, nu a avut nici un câștig, ci a fost pedepsit, [chiar dacă l-a ținut în păstrare și nu l-a pierdut], este limpede că nu e de-ajuns propria virtute pentru mântuire, ci trebuie [de a te îngriji] și de a celui alt. Așadar, să avem multă îngrijire de femei, multă purtare de grijă față de copii și casnicii noștri, multă și față de noi înșine ca să fim în bună rânduială și noi și aceia și să-L rugăm pe Dumnezeu să ne fie ajutor la această lucrare. Dacă Dumnezeu vede că ne îngrijim și ne preocupăm de acest lucru, ne vine în ajutor. Dar dacă nu facem nimic [din partea noastră], nu ne va da mâna. Fiindcă Dumnezeu nu ne va da ajutorul dacă dormim, ci dacă ne ostenim.

Căci ajutorul nu poate fi al unuia care nu lucrează, ci al celui care el însuși lucrează (51). Iar Bunul Dumnezeu este puternic ca prin Sine să ducă la împlinire lucrarea [noastră] ca să ne învrednicim toți de bunătățile făgăduite, cu harul și cu iubirea de oameni ale Domnului nostru Iisus Hristos împreună cu Care Tatălui și Duhului Sfânt slavă, putere și cinste acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(1) Înseamnă și principiu, conducere, început. Este punctul de la care se reglează toate. El presupune o oarecare independență în luarea deciziilor. Prin urmare, în familie nu există o stăpânire în sens absolut. Bărbatul, care este cap familiei și cel dintâi principiu [mai corect, cea dintâi treaptă în conducerea casei], trebuie să se sfătuiască, păstrând totuși poziția sa de cap, cu soția, care și ea este un principiu, un for de conducere. Fiind amândoi foruri de conducere, dar fiecare cu funcția lui specifică, totuși există și între ele o relație de ierarhie (în sensul duhovnicesc acceptat de Biserică și după cum e discutat de sfântul Dionisie Areopagitul). Fiecare dintre ei sunt centre decizionale absolut libere, dar care, în chip liber și ierarhic, se supun lui Hristos cel liber. Pot exista și cazuri în care soția să fie mult mai duhovnicească și în acest caz soțul trebuie să o asculte și mai mult, păstrându-și totuși funcția de cap. Aceste realități sunt taine care nu se pot înțelege decât în Biserică, când oamenii își asumă conștient faptul că sunt mădulare vii ale lui Hristos. Orice analiză socio-psihologică, sau de altă natură, va da greș în înțelegerea acestei taine.

(2) Așadar, cheia pentru educația copiilor nu sunt învățăturile date lor, ci duhul în care cresc, exemplele vii pe care le văd, mediul în care se dezvoltă. Sunt de plâns acei părinți care spun: „*Eu i-am spus copilului ce să facă, dar dacă nu vrea, ce să-i fac?*”. Și apoi pretează că trebuie să muncească pentru a le asigura o masă, și de fapt își adună osândă pe capul lor. Dacă tu înveți pe copil să postească, să se roage, să nu dorească cele ale lumii, nu trebuie să muncești atâta pentru el și vei avea timp să-l crești în Hristos. Dar pentru aceasta trebuie ca părinții să fie convinși de realitatea și necesitatea și primatul acestui lucru.

De aceea cheia într-o familie este legătura bărbatului cu femeia și raportarea lor la Hristos.

(3) Aceste epitețe ne indică aspecte ale creșterii copiilor. Ei trebuie să aibă o moștenire genetică sănătoasă și tare (lucru ce ține de gradul de curățire și de nevoie la care sunt părinții; moștenirea genetică se poate îmbunătăți radical prin har și nevoie), pentru ca trupul să fie un instrument impecabil spre a pune în lucrare darurile lui Dumnezeu. Educația nu trebuie să urmărească doar moralul, eticul lipsit de sevă, ci e nevoie de delicatețe, de multă suplețe pentru a accentua frumusețea unei vieți morale (asta nu o poate face un părinte care el însuși nu știe ce înseamnă bunătatea și frumusețea unei trăiri în Duhul Sfânt), în acest caz există primejdia de a ne avânta numai după simțiri și de aceea este nevoie de un al treilea element: o viață dusă după un anumit program, o viață cu niște reguli și principii stricte și aspre, fără a da locul poftelor necuviincioase, dar păstrând totuși căldura unor îngăduințe de folos.

Această asprime nu este una milităroasă, ci una plină de dulceață. O simți în același timp ca asprime și îndulcire. Crescut astfel, copilul devine mărinimos, curajos, gata de jertfă pentru aproapele, urător al păcatului și al oricărui compromis, disprețuind toată pofa și slava lumii. Toate acestea au nevoie pentru învățare nu de cicăleală, ci de vederea unor exemple vii. Arch este locul de unde un lucru își primește puterea și ființa. Arch este principiul viu care se află în legătură permanentă cu cel pe care îl conduce. Nu există o detașare între cel condus și cel ce conduce. De aceea părinții trebuie să dea permanent copiilor (asemenea și profesorii elevilor și preoții credincioșilor) putere de viață creștină. Trupește îi nasc o dată. Dar duhovnicește trebuie să-i nască permanent. Deci pot exista părinți, preoți sau profesori care să nu-i poarte în inimă zi și noapte pe fiii lor și să nu se roage neconținut pentru ei?

(4) Literal: prin lege. Adică toate se desfășoară după legea înscrisă în acel lucru. Este exact ca planta care nu se poate dezvolta decât după legile fixate în genele ei. Dar pentru dezvoltarea optimă e nevoie și de condiții exterioare optime [mediu și educație].

(5) Conform poruncilor Lui.

(6) Copilul să nu asculte dacă este învățat ceva potrivit lui Hristos și Bisericii. Dar ce facem azi, când înșelarea este atât de subțire, încât este foarte greu să ții calea neamăgită a Tradiției? De multe ori, părinții merg la biserică, au o viață aparent creștină, dar ei de fapt trăiesc o viață ruptă în mod adânc de Hristos. Iar când dau copiilor sfaturi care nu reflectă decât modul lor de viațuire în compromis, se scandalizează că nu sunt ascultați. „Cum vine asta”, își spune un astfel de părinte, „eu care merg la biserică, care mă rog, care țin posturile și câte și mai câte” – toate făcute însă fără simțire duhovnicească, tară dragoste jertfelnică pentru Hristos – „Cum tocmai eu să nu fiu ascultat. Doar nu-l învăț

pe copil rele. Ce rău este să aibă o viață tihnită, liniștită, cu tot confortul? Doar e normal să aibă de toate, să adune doar pentru sine și din când în când să mai dea câte un bănuț. Cum, nu e normal să te mai uiți la câte o telenovelă? Prea e bătut în cap copilul ăsta al meu”. Și multe alte asemenea lucruri care țin de mentalitatea lumii care în chip ascuns trăiește pe tronul inimii noastre.

(7) „Cale” presupune ceva dinamic. Cei șapte ani de acasă și moștenirea genetică sunt începutul, de altfel absolut esențial. Dar asta nu înseamnă că omul este scutit de responsabilitate după aceea. El permanent crește în virtute plecând de la datul pe care îl are din prima copilărie. Dacă acest dat este deficitar, lupta cu sine poate lua proporții incredibile, însă harul nu-l lasă pe om (Sfânta Măria Egipteanca), numai să fie smerenie, sinceritate și râvnă. Cele duhovnicești trebuie să pornească de la făptuirea celor trupești. Cele din urmă sunt simbol al celor dintâi (dar trebuie ca și noi să știm să le privim astfel).

(8) Nouqesia nu înseamnă propriu-zis certare (am păstrat traducerea românească), ci atenționare. Ideea este de a face pe cineva conștient de ceva, să îi pui în minte acel lucru de care el să țină cont tot timpul. Certarea este doar un aspect al acelei atenționări. Deci termenul grec este mai larg. Rugăm a se ține cont mai departe în text de acest lucru, ori de câte ori va apărea cuvântul din Efeseni 6,4 tradus în Sfânta Scriptură (variante românească) cu „certare”.

(9) Faptul că părinții își nasc sau își iubesc trupește copiii nu are nici o răsplătire la Dumnezeu. Mai mult, a-i răsfăță pe copii pentru că sunt copiii noștri, a le face toate mofturile, nu arată decât că ne raportăm ca la niște idoli. Noi suntem în acest caz legați pătimaș de ei. Să nu se scandalizeze părinții dacă aud că vor lua osândă pentru aceste fapte. Cum să nu fie așa când eu, din pricina legăturii pătimașe și idolatre față de copilul meu, îl fac cuib al duhurilor rele prin poftele care îngădui să intre în el? Cei mai mulți părinți se raportează la copii în funcție de propriile sentimente, nu de folosul copiilor, îl bat, de pildă, pentru că m-a supărat pe mine, nu pe Dumnezeu, sau îl cert pentru că a făcut pagubă în casă sau a spart ceva pentru care eu am muncit și nu mă prea uit la îndreptarea lui. Sau îi cumpăr ceva pentru ca eu să mă mândresc cu copilul meu și nu caut la folosul pe care acel lucru îl are pentru viitorul lui. Într-un cuvânt, ne creștem egoist copiii și facem din ei niște monștri care duc mai departe patimile noastre.

(10) Această atmosferă este cea mai nocivă pentru copil: să crească într-un mediu apăsător. Apăsător nu înseamnă sărac, ci lipsit de gingășie, dragoste, înțelegere. Un loc în care copilul face totul din groază și înfricoșare. Poți să mănânci pâine și apă, însă să fie bunăvoință și dragoste în casă. Dar în chip înțelegător și cu dragoste adevărată (nu pătimașă) nu se poartă cineva decât dacă îl consideră pe cel din fața lui ca având demnitatea chipului lui Dumnezeu, dacă îl vede egalul lui (chiar dacă e în creștere). Copiii au nevoie și de respect din partea părinților, iar aceștia din urmă să le inducă acel simțământ, străin

de orice mândrie, al demnității umane, ca și chip al lui Dumnezeu. Nimic nu trebuie să facă părinții în mod ușuratic cu copilul. Chiar și când glumim cu el trebuie să o facem cu toată răspunderea făcându-l și pe el responsabil de toate (desigur, respectând treapta vârstei în care se află).

(11) Literal: capul.

(12) Ascultarea de părinți este fundamentul de neocolit pentru dobândirea virtuții. Dar această ascultare, sau mai bine zis faptul de a-i forma să asculte, ține de părinți și ei sunt direct responsabili de ea. Așa e cu omul. Dacă ascultă de Dumnezeu, crește în Dumnezeu. Dar pentru a asculta, Dumnezeu i-a dat tot ceea ce trebuia ca să învețe să asculte. După cum se poate constata, cineva poate deveni părinte în chip real numai după ce devine prin experiență fiu al lui Dumnezeu, adică numai după ce a trăit minunea pedagogiei dumnezeiești pe propria piele. De aceea și Adam și Eva, înainte de a avea copii, trebuiau să crească în Dumnezeu (creșteți și vă înmulțiți) și abia apoi, când erau deplin responsabili, să-i aibă. Căzând în păcat, ei i-au avut înainte de vreme, pentru că nu s-au mai putut înfrâna. De aici toate neajunsurile în educația omenirii. Repetăm: pentru a deveni părinte, omul trebuie să crească duhovnicește până la măsura de a putea deveni părinte. Altfel încurcă planurile Domnului.

(13) Femeia a fost făcută din bărbat.

(14) Aluzie la sfaturile date soților de sfântul Pavel în epistola către Efeseni (capitolul al 5-lea).

(15) Principiul fundamental al oricărei educații și viețuirii autentic creștine.

(16) Dacă nu va auzi neconținut Scriptura, va auzi cu siguranță neconținut televizorul, cântecele desfrânate, imaginile șerpuitoare, jocurile pe computer etc. De pildă părintele spune: „Îi cumpăr de mic la copil computer. Doar sunt și jocuri instructive”. Să admitem. Dar o dată copilul, fără să știe, va primi de la un coleg un alt joc mai deochiat, iar părintele, „întâmplător” (sic!), chiar atunci nu se va găsi acasă. Copilul va primi o rană mortală chiar dacă el nu-și dă seama. Acele imagini se vor întipări adânc în el. Mai târziu, ani de-a rândul, va fi hărțuit de acele imagini și duhuri care au intrat pe nebăgate de seamă în el. Este exact cazul acelui duh necurat de care se pomenește în viața sfântului Partenie (7 februarie) și care locuia în acel om din copilărie fără ca să poată fi identificat de cineva.

(17) Lipsa de minte nu înseamnă lipsa inteligenței, ci a discernământului. Cu atât este mai rău dacă acel copil este foarte înzestrat și prin cele primite din afară se face rob vândut lumii acesteia. Atunci el va fi un instrument foarte puternic al duhurilor rele.

(18) A învățaturii păgâne (azi învățământul legal), ca una ce era în afara Bisericii.

(19) La școlile păgâne. Azi, școlile de stat sau particulare.

(20) Orice model pe care îl oferă lumea aceasta este un model plin de patimi

și care are frică de moarte. Hristos este opusul fundamental: este Cel nepătimăș și Care a biruit moartea. Cele două modele aduc după sine două moduri de viață: unul al confortului și al slavei în lumea asta, celălalt al nevoinței și al câștigării slavei celei nepieritoare. Alege, creștine, viața!

(21) Are nevoie de Sfintele Scripturi. Azi nu mai avem pe Ahile și alții din literatura veche. Ba față de provocarea lumii actuale, aceia par niște copii cuminți. Desene animate, filme, muzică, sex, bătaii, mării, carieră, mândrie, aroganță etc. sunt mijloace și subiecte curente aflate în sufletul oricărui om modern. Ceea ce nu știm noi (și de altfel nici nu acceptăm, chiar dacă ni se spune) este că simplul contact cu aceste patimi vatămă aproape ireparabil sufletul copilului (și al omului în general). Ba realitatea duhovnicească este mult mai cruntă. Iată cuvintele unui dumnezeiesc nevoitor, Sfântul Antonie cel Mare: „*Dar atunci când [dracii] ne umplu inima cu toate aceste înșelătorii, noi ne hrănim cu ei, iar ei devin hrana noastră*” (Scrisoarea VI, Ed. Bunavestire, Galați 2003). Toate exemplele lumești pe care copilul le vede îi umplu mintea de patimi. Starea lui de „lipsă de minte” se referă la incapacitatea sa de a deosebi ceea ce primește din afară. Dacă hrana primită e drăcească și plină de patimi, mintea lui va deveni pătimășă. De aceea prima hrană trebuie să fie cea a Bisericii, iar dacă se folosesc de ceva din cele ale lumii (de altfel ar trebui ca acestea să fie absolut minime) trebuie să fie supravegheați, cel puțin la început, cu cea mai strică atenție. Dar pentru că părinții vor ca odraslele lor să aibă o faimă în lume, îi încarcă de dureri rele și îi fac robi cu totul lumii și celui rău (a se vedea **Sfântul Simeon Noul Teolog**, *Epistola 4*, în vol. III al scrierilor sale, Ed. Deisis, Sibiu).

(22) În esență, nu se referă la faptul că nu au maniere politicoase și elegante, deși și acestea pot intra în aceste categorii, ci la faptul că nu au inima educată după Hristos. Că sunt egoiști și împietriți, incapabili de simțăminte nobile și jertfelnice. Ba, când îi vedem zvăpăiați și plini de putoarea patimilor, ne mai și laudăm că i-am crescut așa, căci sunt foarte apreciați în ochii lumii.

(23) Poate fi tradus și prin „să le indicăm [indirect]”. Această citire, datorită vârstei lor, trebuie să fie precedată în primul rând de exemplul nostru personal și atunci ei ne vor urma. Apoi urmează și îndemnul verbal sau, uneori, dacă e cazul, măsuri coercitive, în plus, când sunt momente mai dificile, ar trebui să știm să-i și atragem în mod abil spre această îndeletnicire. Importantă este însă constanța în citire, și asta cu orice preț, chiar cu bătaia uneori (însă în acest caz cu multă precauție și mai ales rugăciune). Rezultatul la care trebuie să ajungem este ca ei să aibă timp, să dea timp fără rezerve celor sfinte. Așa cum vedem că dacă se apucă de joacă, copiii uită de toate, chiar și de timp, tot așa, încetul cu încetul, trebuie să fie copleșiți de dulceața celor sfinte, să simtă că aceea este viața lor. Dacă însă lipsește exemplul personal, toate îndemnurile noastre rămân fără tărie.

(24) Aluzie la statuetele neînsuflețite pe care idolatrii le aduceau ca ofrande zeilor. Ana aduce lui Dumnezeu o ofrandă cugetătoare: statuia însuflețită și duhovnicească a copilului ei. Și după cum statuetele erau din material cât mai bun și lucrate cât mai artistic, la fel și copiii noștri trebuie să fie modelați din cel mai bun material (o moștenire genetică cât mai curată) și să aibă frumusețe artistică (virtuțile pe care le insuflăm și prin care îi modelăm de mici).

(25) Să dobândească acea stare a minții care judecă toate lucrurile la justa lor valoare și disprețuiește toată slava și pofta lumii acesteia. Filosof înseamnă creștin adevărat cu fapta, cuvântul și gândul.

(26) Ce să mai spunem de concursurile și olimpiadele (sportive sau cele din învățământ) care umplu sufletele laureaților de slava deșartă. Prin ele batjocorim darurile lui Dumnezeu și le dăm lumii acesteia. În loc să ne folosim de daruri pentru Dumnezeu, noi le dăm celui rău. Oare a existat competiție între ucenicii Mântuitorului după pogorârea Sfântului Duh? Oare nu Mântuitorul le tăia orice dorință de competiție și de întâietate când petrecea cu ei pe pământ, iar ucenicii se băteau pe primele locuri din împărăția lui Dumnezeu?

(27) Ritorii (cel puțin în antichitatea târzie) se ocupau în general cu partea estetică a unei cuvântări, nu atât cu conținutul ei. Scopul era să-l impresioneze pe auditor, chiar dacă spuneau și lucruri banale sau minciuni. Filosoful era cel care pătrundea adâncul realității și nu se lăsa ademenit de ornamente și aparențe. Ideea este, deci, să-l educi pe copil încât să nu dea atenție aspectului exterior al lucrurilor, ci să învețe să le pătrundă rațiunile, în tot ceea ce face să pună cugetarea după voia lui Dumnezeu mai presus de orice altceva. Conform acestui principiu, copilul trebuie învățat să nu pună prea mare preț pe gustul mâncării, pe forma sau strălucirea obiectelor, pe felul îmbrăcămînții. În general să nu se lase dus de simțuri și de primele dorințe și impulsuri ale acestora (esența vieții cotidiene este: urmează-ți instinctul). Dar cum se va putea face acest lucru dacă părinții sunt trupești, asta nu o mai putem spune...

(28) Creștinul nu trebuie să fie rupt de cunoștințele omenești, specifice societății, însă primatul să aibă cunoașterea duhovnicească și abia apoi, în măsura posibilităților, cea profană. Criteriile de abordare și acceptare a științelor profane trebuie să fie tot criteriile evanghelice. Așadar, nimic din ceea ce e potrivnic învățaturii Bisericii nu trebuie acceptat. Dar pentru aceasta, creștinii trebuie să fie foarte versați în cunoașterea propriei învățături, dar mai ales în viețuire virtuoasă.

(29) Ocupând funcții și răspunderi din ce în ce mai mari în societate, și lupta duhovnicească se întetește, așa încât omul are de înfruntat ispite din ce în ce mai subtile. Pentru aceea are nevoie de o finețe duhovnicească din ce în ce mai ascuțită. Conform acestui principiu, ar trebui să conducă lumea și statele, orașele și satele, școlile și fabricile etc., doar oamenii care ar fi plini de Duhul Sfânt. În nici un caz nu au ce căuta, printre cei ce conduc, patimi precum

mândria, dorința de îmbogățire, parvenirea, lăcomia, fudulia, slava deșartă, închipuirea de sine etc.

(30) Hidropica este o boală în care trupul se îmbibă cu apă și se umflă, luând proporții mult mai mari decât în mod normal. Cei sus-puși, asemenea unor hidropici, se arată celorlalți mult mai mari decât sunt în realitate.

(31) Nu în sensul de a atrage atenția asupra sa prin cunoștințele și slava lumii. Creștinul adevărat va fi cunoscut din ce în ce mai mult, pentru că duce o viață de virtute total opusă viețuirii majorității oamenilor. Această viețuire îl va scoate în evidență fără ca el să caute acest lucru.

(32) Treaba creștinului este să se ocupe de virtute și să se lase în mâna lui Dumnezeu. Să nu caute nimic din lumea aceasta. Vai de creștinul care suferă osteneala virtuții pentru ca să dobândească slavă lumească. Faptul că este pus să conducă pe alții trebuie să-l folosească drept prilej spre a-i lumina pe cei încredințați lui.

(33) Literal: „*prin stăpânirea cea de bună voie, nu cea din alegerea [omenească]*”. Cel care viețuiește cu adevărat filosofic își va câștiga prestanța cuvenită prin aceea că oamenii de bună voia lor îi vor acorda respect. El nu va avea o poziție socială stabilită prin convenții formale ale oamenilor. De pildă, azi un autodidact poate fi mult mai valoros decât unul care a făcut o școală faimoasă, deși când e vorba de angajare în general nu primează valoarea reală a persoanei, ci criteriile formale precum diploma, felul studiilor etc.

(34) Filosofia devenise o modă. Era de-ajuns să fi urmat școala cutărui mare filosof (înșelător, cum îl numește sfântul) și să ai aere de filosof și oamenii te respectau. Exact ca azi, când ierarhia valorică nu mai are o acoperire reală, ci criteriile sunt pur formale și pline de inconsecvență.

(35) Este cea mai mare binecuvântare ca toate ale noastre să fie încredințate și să se facă cu sfatul unui om cu adevărat duhovnicesc. Acum avem medici de familie, psihologi de familie, dar unde sunt duhovnicii familiei?

(36) Cheia vieții duhovnicești în Biserică: exemplul viu pe care să-l urmezi.

(37) A se vedea „*Viețile pustnicilor din Siria*” a Fericitului Teodoret al Cirului (Editura Sofia).

(38) Nefăcută de oameni.

(39) Având familii, totuși aveau măsurile marilor monahi de tipul Sfântului Iulian.

(40) Nu soția, copiii, banii sau toate celelalte care țin de condiția lumii acesteia sunt cele importante. Importantă este starea virtuoaasă, modul cum mă folosesc de toate acestea în perspectiva veșniciei. Prin urmare, nu e esențial dacă cineva e căsătorit sau nu, dacă are sau nu copii, dacă e bogat sau sărac, inteligent sau simplu, ci totul ține de cum utilizăm aceste mijloace pentru dobândirea harului. Sf. Maxim le numește accidente (*Filocalia II, Capete despre dragoste, a doua sută, 76*).

(41) Să analizăm în profunzime faptele din afară, să nu ne oprim la aspectul lor exterior, la haina lor. Să pătrundem în inima persoanei care face faptele. O astfel de analiză nu o poate face decât tot un om cu adâncă viață duhovnicească. De aceea, adevărații tâlcuitori ai sfinților nu pot fi decât tot sfinții. Nu studiile mă fac capabil să înțeleg pe un sfânt, ci asemănarea mea cu el în virtute. De aceea nu au viață studiile moderne despre sfinți, căci nu sunt dublate decât arareori de trăire.

(42) Înțelesul mai larg e: nu-și făceau griji lumești.

(43) Când nu ești legat de nimic, le stăpânești pe toate; când ești legat de ceva, nu tu îl stăpânești, ci el te stăpânește, nu tu îl ai, ci el te are. Cât ești de dezlegat de lume, atât ești și stăpânul ei. Cât ești legat de ea, atât ești și sluga ei.

(44) Se folosea de toate, dar nu era legat de nimic. Este starea lui Adam. Când s-a legat de fruct (de forma, de gustul lui etc.), atunci a pierdut totul, chiar și pe Dumnezeu. Lumea a fost dată să ne folosim integral de ea, să-i epuizăm cât mai mult cu puțință potențele. Dar totul să se facă pentru a înainta în relația cu Dumnezeu, în momentul în care lumea este pusă înaintea lui Dumnezeu, ba mai mult, ne folosim de Dumnezeu ca să dobândim cele din lume (cum facem azi când ne apropiem de Dumnezeu numai dacă avem vreo nevoie pe lumea asta), ne-am pervertit cu totul firea pe care am dobândit-o prin creație. Cu cât ne folosim mai mult și în toate modurile posibile de creație, însă în chip nepătimăș, cu atât sporim în cunoașterea lui Dumnezeu, căci prin fiecare lucru, dacă îi vedem rațiunea, ne îmbogățim în cunoaștere. Dumnezeu nu a făcut nimic inutil. Iar dacă ceva este făcut înseamnă că ascunde în sine o taină care așteaptă să fie descoperită. Omul integral este cel asemenea lui Adam, care a fost în stare să denumească toate, adică avea cunoștința întregii creații. Cunoașterea fragmentară a creației arată neîmplinirea omului. Deci bună este cercetarea cât mai vastă, numai să aibă ca finalitate creșterea în Dumnezeu. Oricum, cunoașterea rațiunilor lumii create nu se dobândește prin cercetarea științifică, ci prin curățirea minții de patimi.

(45) Asta înseamnă că copiii trebuie obișnuiți de mici să nu aibă nevoie de nimic, să nu se lege de nimic. Trebuie obișnuiți cu frigul și arșița, cu foamea și setea, cu sațiul și îndestularea, încât în orice situație ei să se simtă bine. Ce spunem de noi, cei de azi, care îi înăbușim cu toate răsfățurile și îi obligăm să nu poată trăi fără toate creațiile artificiale din jurul nostru?

(46) Proptă e ceva nefiresc, străin de natura plantei. Bogăția și slava sunt nefirești omului. Iar tot ce e nefiresc distruge sau întuneacă firescul dat de Creator.

(47) Cele mai multe boli psihice sunt cauzate de legarea de prea multe lucruri. Deși această explicație poate părea puerilă și incompletă, totuși majoritatea depresiilor și căderilor se datorează faptului că omul simte că nu mai are de

ce să se agațe în disperarea sau deznădejdea lui. Pentru el, sensul vieții se reduce la lucrurile înconjurătoare. Și asta pentru că ani de zile s-a obișnuit să trăiască doar cu propte exterioare: aparenți prieteni, discuții deșarte, multe lucruri (cele mai mult inutile), confort etc. Singura soluție este o viață cât mai apropiată calitativ de viața pustnicească, în care nevoile sunt minime și trezvia maximă. Esența pustniciei este aruncarea în brațele lui Dumnezeu, căci pustnicul, fiind lipsit până și de cele mai elementare mijloace de trai, este obligat, prin însăși condiția sa, să facă apel, până și în cel mai mic lucru, la mila și ajutorul lui Dumnezeu. De aceea, pentru un astfel de om, Dumnezeu este singurul bun, singurul „lucru” de care este legat. Și tot de aceea oamenii lumii în general își găseau vindecarea căderilor și neputințelor psihice și fizice (vorbim de reala tămăduire) la marii pustnici.

(48) Literal, ideea ar fi : să nu fie străini, să nu rămână perplecși, neștiind ce să facă atunci când sunt puși în situații nefavorabile. Să ne gândim că azi unii vor să se sinucidă că nu își iau un examen sau că pierd nu știu ce loc de muncă pe care îl visau de mult timp. Oare este un om integru și normal cel care își pune toată nădejdea în astfel de lucruri efemere?

(49) Astăzi se discută foarte mult despre persoană și tot ce ține de drepturile și respectul ei. Problema este că Dumnezeu fiind adevărata Persoană (Cel întreit în Persoane), nimeni nu poate fi persoană (adică ființă deschisă comunicării și comuniunii) decât în măsura împărtășirii de Dumnezeu, dar de Dumnezeu nu te poți împărtăși decât prin virtute și har. Prin urmare, persoană în sens deplin și actual nu este decât cel care întipărește în sine trăsăturile dumnezeiești. Tot el, ce trăiește conștient sau nu în patimi, își limitează capacitatea de comuniune și este în cel mai bun caz doar potențial persoană.

(50) Cele de neapărată nevoie sunt cele duhovnicești („*Căutați mai întâi împărăția cerurilor și toate celelalte vi se vor adăuga pe deasupra*”, spune Mântuitorul. Deci osteneala și silința să fie pentru cea dintâi, iar celelalte ni se vor adăuga fără prea mare efort, ba poate chiar deloc). Dar mai întâi trebuie ca noi înșine să ne modelăm și să avem un ritm de viață duhovnicesc. Iar pentru a fi astfel e nevoie de multă sudoare, incomparabil mai multă decât osteneala pentru cele pământești. Deci, dacă ne vom osteni din greu pentru cele duhovnicești, Dumnezeu nu ne va lăsa să ne mai ostenim pentru cele trupești.

(51) Nu face Dumnezeu în locul nostru, ci ne ajută. Ajutorul presupune că cel ajutat face și el partea lui.

IRINEU,
Episcop de Ecaterinburg și Irbitk

Mamă, ai grijă! Călăuziri pentru creșterea și educarea ortodoxă a copiilor¹

Când începe educația?

În vremurile de demult, un părinte, care se distingea prin sfințenia vieții și prin cunoașterea sufletului omenesc, i-a dat următoarea poruncă ucenicului său: „*Să scoți din rădăcină acest copac!*”. Și i-a arătat un copăcel tânăr, un curmal, care apucase însă să prindă rădăcini foarte puternice și adânci.

Făcând ascultare de duhovnicul său, ucenicul încerca să ducă la îndeplinire această poruncă, însă, cu toate eforturile depuse, nu reuși să facă nimic. „Părinte”, îi spuse, „*ceea ce mi-ați cerut să fac depășește cu mult puterile mele!*”. Atunci părintele îi arătă un alt copăcel, cu mult mai mic și mai firav, pe care ucenicul reuși să îl smulgă din pământ de la prima încercare, fără a depune prea mare efort. Vedem, așadar, că nimic nu a reușit ucenicul față de copacul care apucase să prindă rădăcini puternice și, că fără nici o greutate, a smuls copăcelul abia răsărit. Făcând o legătură între povestirea aceasta și educația copiilor, am putea spune că, de multe ori, părinții rămân aproape neputincioși în a schimba comportamentul copiilor mai mari de vârstă, dacă nu au început să se ocupe de educația lor încă din frageda pruncie. Spune și un proverb: „*Ceea ce înveți de mic, nu uiți până la bătrânețe!*”. Iar înțeleptul Sirah învața: „Ai feciori? Învață-i pe ei și înconvoaie din pruncie grumazul lor” (*Cartea înțelepciunii lui Iisus, fiul lui Sirah* – Ecclesiasticul 7, 24). Puțini sunt acei părinți care ar putea fi lăudați pentru acordarea unei educații corecte copiilor lor. Uneori se întâmplă chiar că anumiți părinți, care sunt ei înșiși foarte buni și evlavioși, să aibă copii cu un caracter rău, absolut diferit de al lor. Una dintre cauzele de bază ale acestui fenomen trebuie căutată în însăși educația

¹ Fragment. Galați, Editura Egumenița, 2007.

pe care aceștia o oferă. Se întâmplă, așadar, ca aceștia să nu se îngrijească îndeajuns de educația religioasă-morală a copiilor lor sau să fie atât de orbiți de o exagerată iubire părintească, încât să nu vrea să vadă și să recunoască în aceștia nimic rău sau condamnat. Refuză să ia aminte la observațiile bine intenționate ale celor din jur, nu iau în seamă sfaturile lor și contestă cu putere adevărul celor constatate. Și abia când problemele copiilor lor devin insuportabile, încep să se gândească la modul de îndreptare al fiicei sau al fiului lor. Abia atunci fac apel la educație. De multe ori, însă, se întâmplă să fie deja prea târziu. De aceea consider necesar să vă explic de ce educația copiilor trebuie începută încă de la cea mai fragedă vârstă.

Vă este tuturor cunoscut cât de repede se dezvoltă o sămânță aflată sub pământ. Factorii care contribuie la dezvoltarea ei încep imediat să își facă simțită influența. Căldura și umiditatea trezesc tânărul vlăstar în pământ, care începe, încet-încet, să urce către suprafață. Același lucru se întâmplă și cu copilul care, asemenea seminței, vine în această lume și crește neîncetat. Este cunoscut faptul că firea umană se dezvoltă cel mai repede, din toate punctele de vedere, mai ales la vârsta copilăriei. Tot acum are nevoie și de cea mai mare

îngrijire și atenție. Dezvoltarea trupească are loc repede și continuu, în vreme ce și mai repede înaintea cea sufletească.

Copilul începe să vorbească, să înțeleagă primele lucruri, să gândească, să judece: Voința sa se întărește și învață încet-încet să acționeze de la sine. Mintea sa se îmbogățește cu înțelegerea obiectelor care îl înconjoară, în vreme ce, împreună cu acestea, începe să înțeleagă și câte ceva despre existența lui Dumnezeu. Începe să își pună problema destinației sale în această lume și învață să facă diferența între bine și rău. Înăuntrul său se trezește conștiința. Începe să conștientizeze iubirea

IRINEU
Episcop de Ecaterinburg și Irbițk

Mamă, ai grijă!



*Călăuziri pentru creșterea
și educarea ortodoxă a copiilor*

și antipatia, apar sentimentele de rușine și de onoare. Pentru ca toate aceste puteri, care îl ridică pe om către asemănarea cu Dumnezeu, să se dezvolte așa cum trebuie, părinții sunt datori să urmărească cu mare atenție dezvoltarea morală a copilului lor.

Educația are o dublă menire: pe de o parte, să anuleze pornirile rele, iar pe de altă, să le sădească pe cele bune. De aceea este necesar ca ea să înceapă încă de la cea mai mică vârstă a copilăriei. Mulți dintre părinți nu acordă însă importanța cuvenită acestei realități. Nu consideră necesară începerea educației chiar de la cea mai fragedă vârstă. Unii dintre ei, mai ales cei tineri, privesc copilul lor ca pe o jucărie sau ca pe o păpușă. Îl hrănesc, îl adorm, îl mângâie, se joacă cu el, îl cocollesc, îl păzesc în fel și chip să nu răcească sau să se îmbolnăvească de altceva etc. În rest îl lasă să alerge, să se joace, să facă tot ce vrea, numai să nu îi deranjeze cu plânsul și cu strigătele sale. Și pentru multă vreme nu își dau seama că adoratul lor „îngerăș” a devenit, odată cu trecerea timpului, din ce în ce mai încăpățânat, mai plângăcios, mai alintat, mai neascultător, mai pofcios, tot timpul nemulțumit și răutăcios. Abia în ultimul ceas li se deschid ochii. Atunci se hotărăsc să se intereseze, în sfârșit, și de educația copilului lor alintat. Însă, iubiți părinți, acum este deja foarte târziu! Copăcelul a crescut!

Alți părinți greșesc, la rândul lor, însușindu-și anumite concepții pedagogice greșite, care din păcate în zilele noastre sunt foarte răspândite. Aceste concepții sunt foarte greu apoi de schimbat, deoarece ele sunt folosite și ca pretexte, pe de o parte, pentru a justifica scăderile și obișnuințele rele ale copiilor, iar, pe de altă, pentru a acoperi neglijența și indiferența părinților față de corecta îndrumare ce ar fi trebuit acordată. „Păi, sunt copii...”, spun părinții sensibili, „putem să dăm o așa de mare importanță cusurilor lor...?”. Cu astfel de justificări sunt iertate de obicei obrăznicile copiilor. Într-adevăr sunt copii. Însă ce fel de copii...? Ce vor ajunge mai târziu acești copii...? Au ei dreptul, chiar dacă sunt copii, să săvârșească răul...? Este oare logic să neglijeze cineva o greșală, pentru că aceasta a fost săvârșită de un copil...? Dacă în casa noastră izbucnește un incendiu, oare spunem „O, ce foc frumos...!” sau chemăm pe toată lumea în ajutor...? Putem așadar să îi privim liniștiți pe copiii noștri, când vedem că înlauntrul lor începe să ardă din ce în ce mai tare focul patimilor, care amenință atât cu o distrugere a trupului, temporală, cât și cu cea a sufletului, veșnică...? „Cu timpul o să înțeleagă”, se mulțumesc să spună alți părinți. „Copilul o să înceapă să gândească mai mult, înțelegând și singur ce este bine și ce este rău”. Cât de distrugătoare este și această înșelare

de sine! Logica este un cuțit cu două tășuri: ea poate fi îndreptată fie spre bine, fie spre rău. Însă simpla cunoaștere a binelui nu ajută la nimic. Trebuie, în plus, să dorești binele și să fii obișnuit să îl săvârșești. Către o astfel de obișnuință trebuie condus omul prin educație încă din primii ani ai copilăriei, astfel încât mai târziu, cunoscând binele și cu ajutorul rațiunii, să îl săvârșească, ajutat fiind și de puterea voinței.

Dacă educația nu începe de la vârsta copilăriei, rațiunea devine apoi un dar foarte periculos. Mulți oameni dotați cu o foarte mare inteligență se găsesc prin închisori sau instituții corecționale. De ce au ajuns acolo? Exact pentru faptul că „înțelegerea a venit cu timpul...!”. Să nu credeți că omul este prin firea sa bun și cinstit. Chiar dacă este inteligent, dacă nu primește o educație corespunzătoare, la vârsta potrivită, nu va evolua în chip pozitiv. Pentru că, așa cum ne confirmă și cuvântul lui Dumnezeu, din firea sa omul este înclinat spre a săvârși răul. Justificând defectele copiilor și ale tinerilor și, în același timp, atitudinea lor, mulți dintre părinții neglijenți spun următoarele: „nu putem să cerem și să ne așteptăm la o viață împodobită cu virtuți, încă de la vârsta copilăriei...!”. Însă, de ce nu putem? Oare Domnul nostru Iisus Hristos, Care ne-a oferit exemplul vieții Sale, nu a fost la rândul Său copil și tânăr...? Ce ne spune Sfânta Evanghelie: *„iar copilul creștea și se întărea cu duhul, umplându-Se de înțelepciune, și harul lui Dumnezeu era asupra Lui”* (Luca 1, 40). Oare nu sunt de ajuns de multe mărturiile cuprinse în viețile sfinților, care ne arată că aceștia, încă de la cea mai fragedă vârstă, își cultivau virtuți ca evlavia, ascultarea, bunătatea...? Și dacă Mântuitorul ne spune despre copii: „lăsați copiii să vină la Mine” (Matei 19, 14) și încă „vai celui care va sminti pe unul dintre aceștia mici care cred în Mine...” (Matei 18, 6), rezultă, oare, concluzia că le este imposibil copiilor să făptuiască virtutea...? Dimpotrivă! Domnul spune toate acestea ca să scoată în evidență că virtutea poate fi lucrată de la vârsta fragedă, lucrarea ei fiind în același timp cu mult mai curată, mai nevinovată, mai autentică. De aceea vă spun: vai de acei părinți care neglijează cultivarea sufletelor copiilor lor cu obișnuințe bune și cu înclinația către săvârșirea binelui, încă de la vârsta mică a copilăriei. Vor da socoteală în fața lui Dumnezeu. Voi, însă, părinților, care citiți aceste rânduri, să nu treceți cu vederea nici cea mai mică apariție a răului în comportamentul și a celui mai mic dintre copii. Pentru că și acesta are – la început inconștient, însă mai târziu conștient – scăderile sale, rămășițele triste ale păcatului strămoșesc. Astfel, spre exemplu, dacă pruncul își dă seama și, de obicei, foarte repede se întâmplă aceasta – că prin plâns și strigăte poate să obțină foarte ușor ceea ce

își dorește, se va obișnui să facă astfel mereu. Și cu cât mai des se repetă aceasta cu atât mai îndărătnic și mai alintat devine. La fel se întâmplă și cu celelalte slăbiciuni omenești, care cu trecerea timpului se dezvoltă din ce în ce mai mult. Rădăcinile lor s-au dezvoltat încă din primii ani ai copilăriei. Se istorisește despre împăratul roman Dioclețian, care a fost unul dintre cei mai crunți prigonitori ai primilor creștini, că de când era mic îi plăcea să chinuiască și să ucidă diferite animale. Prin urmare, această înclinație spre a chinui orice ființă vie s-a cultivat în el încă din copilărie. De aceea, noi trebuie să avem grijă să punem bazele unei educații corecte. Încă din copilărie. Urmăriți tot timpul înclinațiile copilului vostru. Și când orice tendință rea își face apariția, smulgeți-o din rădăcină cu ajutorul educației. Asemănați-vă grădinarului, care în epoca potrivită a anului tunde ramurile rebele și nefolositoare ale copacilor. Același lucru trebuie să îl faceți cu copiii voștri. Inima copilului poate fi comparată cu o grădină, iar părinții cu niște grădinari ai lui Dumnezeu, care sunt datori să curețe la vreme grădina – adică inima copilului – de buruienile păcatelor și de neghina obișnuințelor rele. Dacă vor întârzia să facă aceasta, iar răul va prinde rădăcini adânci, dacă inima copilului va fi cuprinsă de deprinderi urâte, atunci nu vor mai putea face față luptei împotriva acestora. „Te plângi”, scrie Sfântul Ioan Gură de Aur, „că fiul tău este neascultător? Cu ușurință ai fi putut, pe vremea când era încă mic, să îl fi îndreptat, să îl fi obișnuit cu ordinea, să îl fi învățat să fie conștiincios în îndatoririle sale, să vindeci boala sufletului său. Când pământul era încă bun pentru a fi cultivat, atunci trebuia să smulgi buruienile, mai înainte de a fi apucat să prindă rădăcini adânci. Neglijența ta este de vină, pentru că acum patimile fiului tău sunt foarte puternic statornicite în inima sa”. Educația însă nu constă numai în a combate pornirile rele ale copilului, ci și în a-l obișnui de mic să săvârșească binele. Care sunt principalele virtuți pe care trebuie să le cultivăm în sufletele copiilor? Vom vedea mai amănunțit în capitolele ce urmează.

Sfânta Scriptură ne relatează motivul principal pentru care trebuie să îl obișnuim pe copil, de mic, să săvârșească binele. Înțeleptul Sirah scrie că dacă un tânăr apucă pe un drum nu se va abate de la acesta până la bătrânețe. Adică, dacă omul, de tânăr, apucă pe drumul cel bun, dacă din copilărie a iubit binele, nu se va schimba până la moarte. Același lucru îl spune și proverbul popular: „din leagan până la mormânt același vei fi”. Vă reamintesc, deci, părinților, cuvintele Înțeleptului Sirah: „Ai feciori? Învăță-i pe ei și înconvoaie din pruncie grumazul lor” (Sirah 7, 24). Și de asemenea mai amintesc și proverbul poporului: „ceea ce înveți de mic nu uiți până la bătrânețe!”.

Bazele educației

Am explicat, deja, că educația creștină a copiilor trebuie să fie începută de la cea mai fragedă vârstă, pentru că primii cinci-șase ani ai copilăriei sunt hotărâtori pentru tot restul vieții omului. Am arătat, de asemenea, cam în ce constă, în general, începutul educației, și anume că părinții sunt datori să alunge din sufletul copilului orice tendință spre rău și să cultive aplecarea spre cele bune. În acest capitol, precum și în următoarele, vom urmări mai amănunțit, care sunt acele defecte care trebuiesc îndreptate și care sunt principiile binelui, spre care copilul trebuie îndrumat. După cum ne spune înțeleptul Solomon, „*începutul înțelepciunii este frică de Dumnezeu*” (Pilde 1, 7). Bazați pe aceasta, trebuie să spunem că prima virtute pe care părinții trebuie să o cultive în sufletele copiilor lor, cât mai devreme posibil, este frica de Dumnezeu, adică credință și evlavie față de El. Însă de ce – veți întreba poate – trebuie ca noi părinții și, în special, mamele să îi învățăm pe copii noștri despre credință și despre evlavie, încă de la vârsta prunciei? Răspunsul este următorul: pentru că dacă de mic copilul este învățat să fie evlavios și să fie prezent în sânul vieții bisericești, numai atunci vom putea spera că și când va ajunge la maturitate, când ispitele îl vor înconjura din toate părțile, iar patimile sălbătice îl vor asedia, acesta va rămâne neînving și drept, păstrând acele principii cu care a fost crescut de mama sa. Acele sfaturi creștinești simple, pe care mama trebuie să le dea pruncului, odată cu laptele matern, îl vor însoți pe tot parcursul vieții. Și dacă vreodată un astfel de copil, învins de vreo patimă sau debusolat de vreun exemplu rău, o ia pe drumul greșit, de cele mai multe ori el se căiește mai ușor și se întoarce mai repede, față de acela care nu a cunoscut o educație creștinească în anii copilăriei. Copilul care a primit o educație creștin ortodoxă, chiar dacă o apucă pe un drum greșit, simte la un moment dat că în lăuntrul său se trezește amintirea puternică a anilor nevinovați și fericiți ai copilăriei și se poate întoarce la adevăr. Își aduce aminte de acele rugăciuni simple, pe care le-a învățat de la mama sa – chiar dacă ea acum se odihnește poate în mormânt – se gândește la sfaturile pe care aceasta i le dădea, pe când stătea încă pe genunchii ei. Și cu toate că trăiește o viață păcătoasă, că a uitat acele rugăciuni, se poate ca într-una din nopți, mergând să se culce, să își aducă aminte, fără să vrea, cum mama sa îl învăța să își facă semnul sfintei cruci înainte de a se culca, cum îl însemna chiar ea cu sfânta cruce și cum se ruga pentru el. Amintirea dulce a anilor nevinovați ai copilăriei i-a trezit pe mulți din letargia păcatului și i-a adus din nou aproape de Dumnezeu.

Înțelegeți acum ce mare binecuvântare este pentru copii să aibă mame evlavioase! Acestea, de la cea mai fragedă vârstă îi vor învăța despre credință și despre evlavie. De la mama – nu de la doică, învățătoare sau profesoară – trebuie să învețe copilul să îl cunoască pe Dumnezeu. În fața icoanei din casă trebuie să învețe copilul să își facă rugăciunea de dimineață și nu abia la școală, pentru că mama să este aceea care trebuie să îl învețe cum să se roage. Așa s-a obișnuit dintotdeauna în familiile cu adevărat ortodoxe. „*Îndată ce copilul începe să înțeleagă*”, scrie Sfântul Ioan Gură de Aur, „*părinții îl învață Simbolul de Credință, cum să se roage și să psalmodieze, precum și rânduiala slujbelor sfinte*”. Același ierarh dă mamelor următorul sfat: „*să îi învațați pe copiii voștri să își facă semnul Sfintei Cruci. Iar câtă vreme ei încă nu pot să și-l facă singuri, să îi însemnați voi cu mâna voastră*”. Iar unei mame care era văduvă și pe care o chema Lito îi scria: „*este foarte frumos pentru o mamă creștină să îl învețe pe copilul ei cum să pronunțe dulcele nume al Lui Iisus, când încă glasul său este foarte plăpând, iar limba sa abia poate să pronunțe*”.

Din toate cele amintite, se explică, cred, de ce părinții, și în special mamele, care au cea mai mare parte de responsabilitate pentru educația copiilor lor în primii ani de viață, trebuie ca de la cea mai fragedă vârstă să cultive în sufletele lor sentimentul religios – sau mai bine spus, modul de viață ortodox –, din care să rodească mai târziu fructele credinței și ale evlaviei. Vreți să aflați cum este posibil să se împlinească aceasta? Cum să le inspirăm copiilor noștri trăirea credinței creștin ortodoxe? Aceasta se poate realiza dacă vom începe să îi învățăm pe aceștia, încă de mici, adevărurile de baza ale sfintei noastre credințe.

Nu vă speriați! Este foarte simplu și fiecare dintre mame poate să o facă. Cu cuvinte simple, izvorâte din inimă, trebuie să le vorbească pruncilor ei, cât se poate de des, despre Bunul și Milostivul Părinte Ceresc, Care îi iubește mult pe toți copiii și le trimite bunătățile Sale. Mai târziu, din timp în timp, le poate povesti despre viața primilor oameni în paradis. Despre cum trăiau ei acolo fericiți, atâta vreme cât au ascultat de Dumnezeu. Să le spună că în ceruri va fi întotdeauna mai bine, pentru aceia care ascultă de Domnul și de părinții lor. Să le istorisească, de asemenea, cum au păcătuit Adam și Eva, cum au fost alungați din rai și au făcut ca nefericirea lor să fie moștenită apoi de toți ceilalți oameni. De aceea a fost nevoie să vină pe pământ Mântuitorul, ca să poată din nou oamenii să moștenească Împărăția cerurilor. Să le povestească despre Nașterea Domnului, despre păstorii cei smeriți, despre cei trei magi care I s-au închinat și despre Irod cel rău, care a ucis pruncii din Ierusalim.

Să le descrie copilăria pruncului Iisus, închinarea Sa la templu la vârsta de doisprezece ani și viața Sa în Nazaret. Să le povestească Patimile și Răstignirea Sa, explicându-le că toate acestea Le-a suferit pentru că oamenii deveniseră foarte răi. Fiecare copil va înțelege îndată că el nu trebuie să fie rău. Să continue apoi mama să vorbească despre Învierea și Înălțarea la cer a Domnului! Va vedea că, încet-încet, copilul va începe să îi ceară să povestească în fiecare zi tot mai multe. Va putea așadar să istorisească și despre Maica Domnului, despre aducerea ei la templu la vârsta de trei ani, despre viața ei acolo. Să îi spună încă despre iubirea ei față de toți oamenii și despre împlinirea cererilor acelora care se roagă către Dânsa. Îi va vorbi și despre Sfinții Îngeri, mai ales despre îngerul său păzitor, care se îngrijește de dânsul! Mama poate, de asemenea, să se folosească și de prilejul anumitor sărbători ca să îi povățuiască pe copiii ei pe calea adevărilor de credință. Le va arăta sfintele icoane, care nu trebuie să lipsească din nicio casă ortodoxă, explicându-le cine este reprezentat în fiecare. Le va dărui copiilor să poarte la gât câte o cruciuliță și le va explica Cine este răstignit pe aceasta. Îl va duce pe prunc în fiecare zi în fața iconostasului din casă, își va face sfânta cruce și îl va însemna apoi și pe acesta cu mânuța lui, învățându-l cum să se roage.

De asemenea, nu va uita să îl ia pe copilul ei în fiecare Duminică la biserică și să îl împărtășească cu Sfintele Taine. Urmând toate aceste sfaturi, mama cea bună îl va învăța pe prunc, mai înainte ca acesta să meargă la școală, adevărurile de bază ale credinței, pe care orice copil are posibilitatea să le înțeleagă. Copiii, în general, au o mai mare receptivitate către cele sfinte decât cei mari. Este de ajuns că ei să crească îndrumați de o mamă evlavioasă. Cât de ușor este, de exemplu, să se facă legătură între pomul de crăciun și istoria Nașterii lui Hristos. Sau cât de ușor este ca de Paști să le explicăm copiilor că Mântuitorul a Pătimit și a fost Răstignit pentru păcatele oamenilor. Copilul va înțelege că pentru aceasta nu trebuie să păcătuim. Îi vom spune, de asemenea, despre Înviere și despre faptul că, deși suntem muritori, dacă vom fi buni, Mântuitorul ne va învia și pe noi, așa cum a făcut cu Dreptul Lazăr.

Cât de ușor este să îi inspirăm copilului nostru dragostea și evlavia pentru sfintele slujbe ale Bisericii! Ajunge doar să îl facem să înțeleagă că în biserică se simte și mai mult prezența lui Dumnezeu, Care îi iubește atât de mult pe copii și îi cheamă lângă Dânsul. Prin urmare, în biserică trebuie să stăm liniștiți, să facem cu atenție semnul sfintei cruci și să ne rugăm cu evlavie.

Da, iubiți părinți! Dacă inima voastră este inundată de credință și de dragoste față de Dumnezeu, veți găsi tot felul de mijloace spre a le transmite

aceste sentimente și copiilor voștri. Cât de mare nedreptate le facem acelor copii pe care îi privăm de bogăția credinței, de tezaurul Ortodoxiei. Este foarte adevărat ceea ce s-a spus, și anume că „*suflul omului – și deci și al copilului – este din fire creștin*”. De aceea și Dumnezeu așteaptă ca pruncii să aibă un comportament evlavios. Bine spune și Psalmistul: „*din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvârșit laudă*” (Psalmi 8, 3).

Pentru a prinde, deci, rădăcini modul de viață creștin ortodox în sufletele copiilor, părinții sunt obligați să îi învețe de mici să intre în legătură cu Dumnezeu, să se roage. Oricât de mic este copilul, el poate, încet-încet, să învețe să se roage. Din momentul în care știe să ceară părinților săi ceva ce își dorește, va putea să învețe să ceară și de la Părintele ceresc cele cuvenite. Învățați-l deci pe copilul vostru să se roage. Dacă va învăța de mic să se roage, cu timpul, rugăciunea îi va deveni încet-încet obișnuință și apoi chiar o necesitate! Să faceți în fiecare zi dimineață și seară rugăciunile cuvenite, precum și înainte și după fiecare masă. Să nu se apropie de masă, precum se apropie animalele cele necuvântătoare de iesle. Trebuie să învețe că oricine dorește să se bucure de darurile lui Dumnezeu, trebuie mai întâi să le ceară, iar după ce le-a primit să mulțumească pentru acestea.

Rugăciunile „*Tatăl nostru*”, „*Cuvine-se cu adevărat*” și altele ca acestea trebuie să le știe fiecare copil. Este un fenomen foarte trist în vremurile noastre, și anume că rugăciunea comună în familie, la masă, s-a pierdut aproape peste tot. Aceasta este cauza pentru care vedem atâtea familii nefericite și atâtea ratări în ceea ce privește educația. Pentru că oamenii, familiile, au încetat să se mai roage. Cuvintele Domnului sunt veșnic actuale: „*cereți și vi se va da!*” (Matei 7, 7). Poate că mulți vor răspunde: „*păi, copilul nu înțelege rugăciunile*”. Desigur că la – început – nu va înțelege prea mult din cele cuprinse în rugăciuni, dar el intră astfel într-o atmosferă de evlavie, chiar dacă este foarte mic. Acesta este de fapt lucrul de care are nevoie. Cu toate că nu își poate închipui în sine prea clar chipul lui Dumnezeu, el simte prezența Lui. Simte că există o Ființă superioară, Care ne iubește și pe Care noi trebuie să o iubim. Când copilul spune cuvintele rugăciunii se gândește la Dumnezeu, îi dăruiește Acestuia sentimentele sale. Și o astfel de rugăciune, care se înalță din inima nevinovată a unui copil, este cu mult mai plăcută în fața lui Dumnezeu decât rugăciunea unui înțelept care înțelege exact fiecare cuvânt, dar care se roagă de obicei numai cu rațiunea rece, fără căldura inimii. Cât de mult îi place Lui rugăciunea copiilor o spune, repet, psalmistul, când scrie: „*din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvârșit laudă*” (Psalmi 8, 3). Că să fie împlinită însă o

corectă educație religioasă a copiilor, trebuie, mai întâi de toate, ca părinții înșiși să fie evlavioși și cu frică de Dumnezeu. Trebuie ca ei înșiși să iubească rugăciunea. Dacă mama nu este credincioasă și evlavioasă, dacă nu găsește – pentru că nu cere – bucurie și mângâiere în rugăciune, atunci ea nu poate împlini cum trebuie educarea copiilor ei. Numai atunci când mama are o viață duhovnicească neîntreruptă, când copilul o vede că se roagă ea însăși des și cu căldură, își va însuși și el aceleași principii de viață. Ați înțeles acum, iubiți părinți, și în special voi mamele, de ce trebuie să îi învățați pe copiii voștri credința și trăirea ortodoxă încă de la vârsta prunciei? Și de ce trebuie să îi învățați să se roage mai înainte chiar de a merge la școală? Către voi mă adresez deci: **Cea mai bună moștenire pe care o puteți lăsa copiilor voștri este educația creștin ortodoxă!** Să îi învățați, așa cum v-am expus pe scurt, adevărurile de bază ale credinței noastre. Să îi învățați să fie evlavioși și să se roage, din fragedă pruncie, atât cu cuvântul vostru, cât mai ales prin exemplul vostru. Degeaba se vor chinui mai târziu preoții sau profesorii de religie să îi învețe toate acestea, dacă nu veți pune voi bazele acestei educații încă de acasă. Povățuiți-i pe copiii voștri să trăiască creștinește și cu frică de Dumnezeu. Numai așa puteți spera ca mai târziu să fiți mândri de ei și nu să ajungeți să plângeți pentru dânsii. Dacă copiii voștri trăiesc cu frică lui Dumnezeu, vor fi și ascultători și recunoscători față de voi mai târziu. Dacă îi veți învăța să Îl iubească pe Dumnezeu, atunci cu siguranță că vă vor iubi în mod sincer și pe voi.

Deprinderea ascultării

Sunt doar câteva texte în Sfânta Evanghelie care se referă la anii copilăriei Domnului. Ele sunt însă foarte grăitoare și cu un bogat conținut pedagogic. Astfel, despre copilul Iisus de doisprezece ani Sfântul Evanghelist Luca scrie: „și a coborât cu ei și a venit în Nazaret și le era supus” (Luca 2, 51). Ceea ce accentuează aici Sfântul Evanghelist Luca este faptul că Iisus, copil fiind, era ascultător și supus față de părinții Săi pământești. Aceași ascultare o avea, însă, și față de Tatăl Cel Ceresc. Aceasta se vede din cuvintele Sfântului Apostol Pavel, care scrie despre Iisus, ajuns acum la vârsta maturității, următoarele: „...ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce” (Filipeni 2, 8). Mai mult, Sfântul Apostol ne arată că de această ascultare a depins mântuirea lumii: „căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoși cei mulți, tot așa prin ascultarea Unuia se vor face drești cei mulți” (Români 6, 19).

Nu este nevoie să vorbim despre imensa importanță a ascultării în viața oamenilor, în general. Cât de importantă este ea, în special în educația copiilor, o știe fiecare părinte. Putem chiar să spunem că acela care a rezolvat problema ascultării cu copiii săi, a rezolvat chiar problema educației. Nu voi vorbi, deci, despre importanța ascultării. Voi arăta doar părinților cel mai simplu și mai sigur mod de educație, astfel încât copiii lor să devină foarte curând ascultători. Aceasta cred că îi interesează cel mai mult.

Mai întâi de toate, trebuie să accentuăm faptul că ascultarea este ca o plantă foarte sensibilă, care nu se poate dezvolta și rodi oriunde. Răsare numai acolo unde pământul îi este prielnic. Cu tristețe constatăm, așadar, că în multe familii nimic nu reușește să ajute la însușirea virtuții ascultării de către copii. Acestea sunt familiile în care domină așa-zisul duh al libertății, care constă de fapt în contestarea și nepăsarea față de orice regulă, atunci când vor să-și apere propriile interese. Dacă părinții sunt contaminați cu un astfel de duh este imposibil să se mai folosească orice formă de educare a ascultării. Oricine vrea să aibă copii ascultători, trebuie el însuși să respecte orice formă de autoritate recunoscută, fiecare principiu și lege. Astfel de autorități sunt Dumnezeu, Biserica și statul. Iar legile care trebuiesc respectate sunt, așadar, cele ale lui Dumnezeu, ale Bisericii și ale statului. Respectăm noi înșine, însă, primii aceste legi? În anumite familii, Dumnezeu este ultima Persoană căreia I se acordă vreo importanță. Despre El se discută numai ocazional, spre exemplu după citirea vreunei cărți în care se promovează necredința sau negarea unuia dintre adevărurile de credință ale Creștinismului. În multe astfel de cărți, credința în Dumnezeu cel Personal și Viu este considerată un fel de poveste, potrivită numai pentru femeile bătrâne. Mulți nici nu simt nevoia de a intra în legătură cu Dumnezeu, în timp ce acela care o face este adeseori batjocorit. Toate acestea sunt observate și auzite de copil. Ce concluzie va trage deci? Cu ușurință ne-am putea da seama: „dacă tatăl meu nu îl cinstește pe Dumnezeu și nu ascultă de Acesta, înseamnă că și eu pot să nu îl cinstesc și să nu ascult de tatăl meu. Dacă Dumnezeu și poruncile Sale sunt povești, atunci porunca a cincea: «Cinstește pe tatăl și pe mama ta...» este și aceasta un mit fără importanță. Prin urmare, părinții nu reprezintă nimic important pentru mine. Și nu am nicio obligație față de ei”. Trebuie să recunoaștem că, în acest fel, logica este de partea copiilor! Astfel, dacă ne gândim că pentru mulți părinți Biserica nu înseamnă nimic, cu ușurință vom înțelege că în astfel de familii nici nu poate fi vorba de educarea ascultării. „Ce mă interesează pe mine ce spune preotul? Ce nevoie am eu de sfaturile sale? Pot eu să cred ceea ce spune?”. Astfel de cuvinte

– sau poate chiar mai rele – aud adesea copiii în casele lor, în vreme ce la biserică li se spune că trebuie să asculte de părinți, de preot și de profesorii lor. Și în vreme ce acasă se subminează cu o abundentă ironie persoana și lucrarea preotului, copilul aude de la acesta: „*cinstește pe tatăl tău și pe mama ta...*”. Atunci copilul ajunge să tragă o concluzie definitivă: „*de vreme ce tatăl meu nu recunoaște nici una dintre poruncile lui Dumnezeu, despre care vorbește preotul, atunci nu există nici un motiv să îl ascult pe preot, atunci când învață porunca a cincea*”. Logica este din nou de partea copilului!

Același lucru se întâmplă și atunci când este vorba despre autoritatea statului: „*de ce să ascult eu de legile statului? Eu sunt propriul meu stăpân și fac ce vreau!*”. Astfel de afirmații gratuite face tatăl, lipsit de discernământ și fără să ia seama cine îl ascultă. Desigur că aceste cuvinte, îndreptate împotriva autorității statului, nu au prea mare valoare. Deoarece statul dispune de mijloacele de constrângere necesare în vederea respectării legilor sale. Nu același lucru se întâmplă atunci când este vorba de Dumnezeu și de Biserică. Prin urmare, în astfel de condiții, nu există un teren propice pentru educarea copiilor în spiritul ascultării față de părinți. Acolo unde nu este recunoscută și respectată puterea dumnezeiască, acolo unde legile statului sunt respectate din frică, acolo, deci, nu poate rodi educarea ascultării. Oricine ignoră autoritatea lui Dumnezeu, a Bisericii și orice altă formă de autoritate nu va reuși să impună copiilor săi să respecte autoritatea sa părintească. De aceea, dacă vrei să fiți ascultați de copiii voștri, respectați mai întâi voi autoritățile recunoscute în mod curent și legile acestora. Astfel vor învăța și copiii voștri să asculte de voi!

Să presupunem, însă, că există acele condiții necesare cultivării acestei virtuți în sufletele copiilor. Cum vom reuși să facem aceasta? Ascultarea constă în a supune voința noastră voinței altcuiva. Însă pentru a supune voința mea voinței unei alte persoane trebuie să nutresc față de aceasta un adânc respect. În plus, trebuie să o iubesc, pentru a o putea urma. Cea mai tare putere a sufletului este voința! Aceasta domnește asupra tuturor celorlalte puteri sufletești ale omului. Lucrul pe care îl vrem, la acela ne și gândim, despre acela vorbim, și pe acela îl săvârșim. Dumnezeu ne-a înzestrat cu această putere sufletească, pentru a ne dori să săvârșim numai binele și, în același timp, pentru a opune rezistență și a urî răul. Însă voința noastră a fost slăbită din cauza păcatului și tinde mai mult către săvârșirea răului. Cu toate că recunoaștem binele, nu avem puterea nici de a ni-l dori, în mod constant, nici de a-l săvârși: „*căci nu fac bine pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc*” (Români 7, 19). Slăbirea voinței îndreptate către săvârșirea binelui este un

rezultat al păcatului strămoșesc. La fel cum am văzut și în cazul alintării și al îndărătniciei, care trebuiesc din pruncie dezrădăcinate. Vița de vie dă multe roade dulci, însă nu atunci când este lăsată să se dezvolte în voia ei, ci atunci când este tăiată și legată de araci. Același rezultat îl oferă și disciplina. Iar stăpânirea alintării și a încăpățănării copilărești oferă roadele ascultării. Însă, ca să vă bucurați de aceste roade, țineți minte regulile pe care trebuie să le urmăriți. Nu le permiteți îndărătniciri și alintări copiilor voștri, fie ei cât de mici. Aceasta nu înseamnă, desigur, că trebuie să limitați la maxim libertatea lor de voință. Copilul poate să ceară ceva bun și folositor, ceva de care are într-adevăr nevoie, ceva pe care îl merită. Atunci voi trebuie cu toată bunăvoința să le îndepliniți cererea. Dacă, spre exemplu, la ora potrivită copilul cere de mâncare, deoarece îi este foame, nu trebuie să îi refuzați acest lucru. Dacă ați face-o, v-ați dovedi răi și neîndurători. Dacă, la fel, copilul cere ceva care îi este necesar la școală, trebuie să îi satisfaceți această cerere, deoarece altfel există riscul că el să apeleze la alte mijloace nedorite. Este însă complet diferit cazul în care copilul cere ceva care nu îi este permis. Aceasta trebuie să i-o refuzați cu tărie, făcând abstracție de lacrimile sale. Niciodată să nu cedați capriciilor copilărești. Cine se arată o dată îngăduitor, va deveni pentru totdeauna rob al mofturilor copilului său.

În străduința de a forma caracterul copiilor lor, părinții trebuie să concluzeze armonios. Să nu dărâme unul ceea ce construiește celălalt. Niciodată un copil nu devine mai alintat ca în cazul în care vede că unul dintre părinți îi îngăduie ceea ce celălalt îi interzice. Vine, de exemplu, tânguindu-se la mama sa, și se plânge că tatăl nu i-a dat un lucru, pe care l-a cerut. Mama nu trebuie să își exprime sprijinul și mila față de copil și, cu atât mai mult, nu trebuie să își arate nemulțumirea față de gestul tatălui, pentru că acela nu a făcut voia vlastarului. Același lucru trebuie să îl facă și frații mai mari, rudele și toți cei care locuiesc în casă respectivă, mai ales bunicii. Este cunoscut faptul că cei în vârstă caută mereu un sprijin și un lucru căruia să se dedice. Dat fiind că părinții sunt mai mult plecați și ocupați, își îndreapta atenția către nepoți. Și cum? Satisfăcându-le toate hatârurile. De aceea nepoții, de multe ori, își găsesc un aliat în persoana bunicului sau a bunicii. Speră că lângă aceștia vor putea obține orice își doresc. Niciodată nu trebuie cultivată alintarea copiilor. Nu trebuie să le permitem să comande celor mai mari decât dânsii, fraților, servitorilor, bunicilor, sau să ceară ceva care nu le este permis să aibă. Când copiii își doresc orice lucru, trebuie să îl ceară, nu să comande să i se dea. Trebuie să fie mulțumiți cu ceea ce primesc, și să mulțumească pentru aceasta.

Niciodată nu trebuie să neglijăm orice gest de neascultare din partea copiilor. Ceea ce spune mama și tata trebuie urmat întotdeauna, fără întârziere. Copilul trebuie să ajungă, prin educație, să gândească în conștiința sa: *„dacă nu voi îndeplini imediat ceea ce mi-a spus mama și tata, nu mă comport cum se cuvine”*. Părinții trebuie să fie de asemenea siguri, la rândul lor, că ceea ce au spus copilului să facă a fost dus la îndeplinire. Numai așa vom putea să învingem îndărătnicia copilului, ajutându-l să își dezvolte o voință puternică, îndreptată către săvârșirea binelui și cultivând în același timp și virtutea ascultării.

După ce reușiți, deci, să alungați alintarea și îndărătnicia din sufletul copilului, trebuie să continuați să vă purtați mereu în același mod educativ, astfel încât copiii să vă acorde constant respectul cuvenit. Respectul este condiția de baza a ascultării. Copiii nutresc în mod firesc un respect special față de părinții lor. Acest sentiment natural este revelat și în porunca a cincea a Decalogului. Ar fi desigur de prisos să spunem părinților: *„purtați-vă în așa fel încât să vă respecte copiii voștri”*. Copilul cunoaște că trebuie să îi respecte pe tatăl și pe mama lui, și apoi află că aceasta o cere și Dumnezeu. Ce se întâmplă, însă, în momentul în care vede la părinții săi ceva care provoacă repulsie, antipatie și tulburare în sufletul său nevinovat de copil, ajungând astfel să nu îi mai poată respecta, în pofida voinței Lui? Cum poate un copil să respecte un tată bețiv sau o mama care tot timpul blestemă și ocărăște, doi părinți care se ceartă mereu între ei? Exemplul rău oferit de părinți nu numai că zdruncină respectul copiilor față de ei, dar subminează și temelia ascultării. Nu va gândi oare copilul: *„păi, ce fel de părinți sunteți voi?”*. De aceea părinții trebuie să aibă grijă cum se comportă și să evite orice gest, care ar putea zdruncina respectul copiilor față de ei. Trebuie mai întâi ei înșiși să fie conduși de sentimentul de respect reciproc și să se poarte cu delicatețe unul cu celălalt. Să nu se certe și să nu dea curs unor discuții necuviincioase, mai ales în fața copiilor. Copiii nu trebuie să audă niciodată expresii de genul: *„n-o să ajungi nici tu departe, ca și taică-tu!”*, *„o să ajungi un ratat, că și taică-tu!”*. Sau: *„risipitoare ești și tu, ca și maică-ta!”*, *„numai minciuni spui, ca și maică-ta!”*. Degeaba cerem respect și ascultare de la copiii care aud astfel de cuvinte de la părinții lor. Părinților! Niciodată să nu vă permiteți jocuri sau glume necuviincioase față de copiii voștri. Tatăl care se maimuțărește în mod exagerat în fața copiilor săi nu se poate aștepta la respectul cuvenit din partea acestora și nici nu poate îndrepta comportamentul lor necuviincios.

Aceasta nu înseamnă, desigur, că trebuie să fim tot timpul în fața copiilor noștri aspri și excesiv de serioși. Trebuie să avem discernământ și să facem

diferența între seriozitatea delicată și glumele nevinovate și decente. Față de un tată iubitor, dar și serios în același timp, copiii nutresc un adânc respect. Este de ajuns o singură privire, pentru ca aceștia să asculte îndată rugămintea sa. Vreți să vă asculte copiii voștri? Arătați-le neîncetat iubirea voastră. Nu însă acea formă de iubire exprimată prin cocolosire și prin cedarea la oricare dintre cererile lor, ci prin iubirea înțeleaptă, din inimă, care să urmărească doar binele lor. Când copilul simte o astfel de iubire, ascultă nu de frică, ci din respect. Nu rămâneți indiferenți față de bucuriile și tristețile copiilor voștri. Nu spuneți niciodată că, pentru voi, copiii sunt o greutate și un chin. Nu arătați niciodată că orice jertfă pentru binele lor este prea mare sau prea grea pentru voi. Dăruți-le tot ceea ce le este necesar cu bucurie și căldură sufletească. Cum poate un copil să iubească pe acel părinte care îi da bombănind o bucată de pâine? Oferiți-le, din când în când, copiilor și acele mici bucurii și satisfacții. Un dar de sărbători sau de ziua numelui întărește iubirea lor. Încercați să câștigați inima copilului vostru, dezvoltând o relație bazată pe sinceritate și încredere reciprocă. Suspiciunea și lipsa de încredereucid dragostea. Nu adăugați la pedepsele cuvenite expresii jignitoare și observații care rănesc. Un astfel de comportament asuprește inima și distruge orice urmă de iubire.

Părinților! V-am arătat mijloacele de bază, care, folosite cu conștiinciozitate, vor duce la însușirea virtuții ascultării de către copiii voștri. Mai întâi, să îi învățați că trebuie să vă asculte, deoarece aceasta este voia lui Dumnezeu. Aveți grijă din timp să nu răsără în inima lor buruiana alintării. Nu îngăduiți nicio formă de îndărătnicie și de obraznicie. Nu le dați tot ceea ce vă cer. Obișnuiți-i cu reținerea, cumpătarea și economia. Cereți-le să facă îndată și cu exactitate ceea ce le-ați poruncit. Să nu fie nevoie să mai repetați aceeași indicație. Nu le cereți însă niciodată să facă ceva care le depășește puterile. Fiți constanți în atitudinea voastră și nu le îngăduiți astăzi ceea ce ieri le-ați interzis. Nu va contraziceți unul cu celălalt în față copiilor. Aveți grijă ca respectul copiilor voștri să fie un sentiment de durată, evitând orice gest care l-ar putea zdruncina. În sfârșit, nu uitați niciodată să invocați binecuvântarea lui Dumnezeu în lucrarea de educare a copiilor voștri. Numai astfel, străduințele, grija și lupta voastră vor fi încununate de succes!

III. ORTODOXIA CONTEMPORANĂ. PROBLEME DE ACTUALITATE

Familia creștină în Cartea Faptele Sfinților Apostoli

† Dr. TIMOTEI SĂTMĂREANUL

Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmărilor

Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și al familiei creștine în general, în Patriarhia Română, are ca bază noutestamentară întreg capitolul 17 din Faptele Apostolilor, unde evanghelistul Luca ne prezintă activitatea de propovăduire a Evangheliei de către Sfântul Pavel în tinerele comunități ale Macedoniei: Tesalonic, Bereea și nu numai.

Prezentul studiu hermeneutic se va focaliza pe versetul 12 din capitolul 17 al Faptelor Apostolilor, verset în care ni se relatează faptul că, în urma prediciei Sfântului Pavel la Bereea, „*Au crezut mulți dintre ei și dintre femeile de cinste ale elinilor, și dintre bărbați nu puțini.*”

(Faptele Apostolilor 17, 12). Din versetele anterioare (v. 10, 11) înțelegem că predica Sfântului Pavel a fost ținută în sinagoga iudaică din Bereea, iar în urma ei au crezut mulți iudei, precum și multe femei „*de cinste*” din înalta societate a vremii, și „*dintre bărbați nu puțini*”.

Din acest text aflăm că în sinagoga în care Pavel propovăduise cuvântul lui Dumnezeu, se găseau două categorii de oameni, de două naționalități: 1) iudei; 2) femei și bărbați elini.

Întrebările care se pun în legătură cu acest verset sunt următoarele:

- Ce înțelege Evanghelistul Luca prin cuvintele „*femeile de cinste ale elinilor*”?
- Care a fost motivul și pentru ce acestea se găseau în sinagoga iudeilor?
- De ce se referă la ele, menționând bărbații separat, și nu folosește cuvântul generic „*elini*”?



La prima întrebare apare, însă, o problemă, și anume dacă Sfântul Luca, prin sintagma „*femei de cinste ale elinilor*”, înțelege sau se referă la femei păgâne sau la femei de naștere și origine elinească (grecească). Prezentul aspect nu se mărginește doar la acest text, ci el se găsește în tot cuprinsul Noului Testament acolo unde întâlnim cuvintele „*elin*” (ελιν) sau „*elini*” (ελινης).

Pentru iudei, elinii din epoca apostolică și post-apostolică erau considerați păgâni, ca de altfel toate popoarele acelor vremuri. Prin urmare, autorii Noului Testament, prin cuvântul „*neamuri*” (έθνη), înțeleg pe toți cei care nu aparțin neamului iudaic. Pentru iudaism, neamul elinesc a fost cel mai cunoscut, dar și cel mai periculos, din cauza cuceririlor lui Alexandru Macedon și sub această formă întreaga Palestină a fost pentru un timp îndelungat sub influență directă elinească, creându-se mari probleme populației băștinașe. Astfel, unul dintre urmașii lui Alexandru Macedon, Antioh Epifanul, folosind forța armată, a distrus până la temelii multe din sinagogi, pe altele transformându-le în temple ale zeului Dionysos din Olimp. Aceste acțiuni au stat la baza revoltei fraților Macabei, așa cum citim în Cartea I Macabei (1, 7-11): „*Atunci a chemat slugile sale cele cinstite, care erau cu sine crescuți din tinerețe, și le-a împărțit regatul său, încă fiind viu. Și a domnit Alexandru timp de doisprezece ani, și a murit. Și au stăpânit slugile lui fiecare la locul său. (...) Și a ieșit din aceștia o rădăcină păcătoasă, Antioh Epifan, feciorul regelui Antioh, care fusese la Roma zălog, și a stăpânit în anul o sută treizeci și șapte al domniei Grecilor*”.

În Cartea a II-a a Macabeilor este prezentată în amănunt starea jalnică în care ajunsese poporul lui Israel: „*Așa încât preoții nu se mai sârguiau spre slujbele altarului; ci, nebăgând seamă de templul Domnului și părăsind jertfele, se grăbeau să se împărtășească cu privirea cea fără de lege a luptei la disc, după ce se auzea chemarea crainicilor. Și datina părintească nebăgând-o în seamă, măririle cele elinești mai bune le socoteau*” (II Macabei 4, 14, 15).

Controversele dintre lumea iudaică și cea grecească nu s-au mărginit numai la ținutul Palestinei, ci, dimpotrivă, ele s-au întins în toate ținuturile imperiului, acolo unde existau greci și iudei. Ca neam grecesc s-au caracterizat toți cei care au urmat modului de viață grecesc sau care s-au închinat zeilor grecești, în timp ce iudei nu s-au considerat numai cei care se trăgeau din neamul evreiesc, ci și cei care, de-a lungul timpului, prin convertire, au părăsit credința lor, îmbrățișând iudaismul.

În timpul activității Sfântului Apostol Pavel pe pământ grecesc, membrii populației conlocuitoare care nu era de neam grecesc, erau considerați de populația băștinașă ca fiind „*elini*”. Cetățenia elinească – fie în înțeles identitar,

fie cetățenesc – era un titlu sau nume de cinste, de aceea pe celelalte popoare le-au numit barbare. În aceste coordonate, scriitorii inspirați de Duhul Sfânt, ai Noului Testament, folosesc termenul de „elin” sau „elini”.

De asemenea, în aceleași sensuri caracterizează și Luca femeile din Bereea ca „elinide”. Însă această ultimă caracteristică se află încă într-un singur loc din Noul Testament, și o folosește Sfântul Marcu pentru o femeie care, aflând că Hristos Se află în „*ținutul Tirului și al Sidonului*”, „*ieșind striga, zicând: Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon*” (Matei 15, 21, 22).

Apostolul Pavel vorbește deseori despre lumea grecească, referindu-se la greci și la iudei ca fiind reprezentanții a două direcții religioase. Ne impresionează următorul aspect: în epistolele sale, Sfântul Pavel folosește cuvântul „*păgâni*” de cincizeci de ori, dar numai de două ori pentru a exprima contrastul dintre iudaism și lumea păgână, așa cum reiese din versetele următoare: „*Adică pe noi, pe care ne-a și chemat, nu numai dintre iudei, ci și dintre păgâni*” (Romani 9, 24) și „*Dar când am văzut că ei nu calcă drept, după adevărul Evangheliei, am zis lui Chefa înaintea tuturor: Dacă tu, care ești iudeu, trăiești ca păgânii și nu ca iudeii, de ce silești pe păgâni să trăiască precum iudeii?*” (Galateni 2, 14).

Acest lucru înseamnă că Apostolul Pavel, în mod intenționat, se referă la toți grecii – fie băștinași, fie populație elenizată - deoarece prin prezența, cultura și credința lor au fost tot timpul în legătură și dialog, dar și în confruntare și ciocnire cu lumea iudaică.

Lucrul acesta reiese și din cele exprimate de Apostolul Pavel în Epistola către Corinteni, atunci când vorbește despre înțelepciunea lumii și propovăduirea lui Hristos: „*Fiindcă și iudeii cer semne, iar elinii caută înțelepciune, Însă noi propovăduim pe Hristos cel răstignit: pentru iudei, sminteală; pentru neamuri, nebulie. Dar pentru cei chemați, și iudei și elini: pe Hristos, puterea lui Dumnezeu și înțelepciunea lui Dumnezeu*” (I Corinteni 1, 22-24).

În Faptele Apostolilor există destule referiri la „*elini*”. Cele mai multe dintre acestea sunt legate de activitatea Sfinților Apostoli, în primul rând a Sfântului Pavel.

Sfântul Luca vorbește și despre prezența elinilor în sinagogile iudaice. Spre exemplu, ne relatează că atunci când Apostolul Pavel a mers în Iconiu, a propovăduit Evanghelia Domnului în sinagoga iudaică: „*Și în Iconiu au intrat ei, ca de obicei, în sinagoga iudeilor și astfel au vorbit, încât o mare mulțime de iudei și de elini au crezut*” (Fapte 14, 1).

Același lucru se petrece și în Tesalonic: „Și unii dintre ei au crezut și au trecut de partea lui Pavel și a lui Sila, și mare mulțime de elini închinători la Dumnezeu, și dintre femeile de frunte nu puține” (Fapte 17, 4). De asemenea în Corint: „Și vorbea în sinagogă în fiecare sâmbătă și aducea la credință iudei și elini” (Fapte 18, 4).

Toți acești elini nu se găseau întâmplător în sinagogile iudaice. Ei mergeau cu un scop bine definit și într-o anumită calitate. Acest fapt se observă din prezența cuvântului „*cucernici*”, pe care Sfântul Luca îl folosește pentru toți iudeii sinagogii din Tesalonic. Despre „*prozeliții cucernici*” vorbește Sfântul Luca și în contextul predicii pe care Sfântul Pavel a ținut-o în Antiohia Pisidiei: „După ce s-a terminat adunarea, mulți dintre iudei și dintre prozeliții cucernici au mers după Pavel și după Barnaba, care, vorbind către ei, îi îndemneau să stăruie în harul lui Dumnezeu.” (Fapte 13, 43).

„*Cucernicii*” – constatăm de aici – erau prozeliți care erau considerați și ca fiind „*temători de Dumnezeu*”, precum reiese din cuvântul Sfântului Apostol Pavel din aceeași omilie: „Bărbați frați, fii din neamul lui Avraam și cei dintre voi temători de Dumnezeu, vouă vi s-a trimis cuvântul acestei mântuiri” (Fapte 13, 26).

Observăm că pe toți cei pe care Apostolul Pavel i-a întâlnit în sinagogile iudaice dintre neamuri, în călătoriile sale misionare, Sfântul Luca îi numește „*elini*” și „*cucernici*”, „*prozeliți cucernici*”, „*temători de Dumnezeu*”. Toți sunt prozeliți și toți trebuie să fie greci băștinași sau elenizați.

Acestei categorii îi aparțin și femeile din cetatea Bereea. Despre așa numiții creștini „*cucernici și temători de Dumnezeu*” avem relatări nu numai din Noul Testament, ci și din spațiul extratestamentar.

Istoricul iudeu Iosif Flaviu, care a trăit în aceeași perioadă cu Apostolii Luca și Pavel, ne relatează că erau cunoscuți cu acest apelativ – „*temătorii de Dumnezeu*” – mulți dintre cei care se convergeau la creștinism, mai ales în Asia și Europa. Aici trebuie menționat faptul că această exprimare, ca realitate nu a fost o creație a perioadei pauline, ci exista cu multe secole înainte, rezultând din întâlnirea iudaismului cu Antichitatea. Această întâlnire, cu influențele ei reciproce, s-a dovedit a fi de o importanță colosală. Prin intermediul ei s-au născut și „*cucernicii prozeliți*”, care au avut un rol determinant în realizarea dialogului iudeo-creștin. Toți aceștia făceau parte din clasa superioară a societății timpului.

Femeile din Tesalonic, spre exemplu, au avut o mare influență în societatea orașului, „... și dintre femeile de cinste ale elinilor...” (Fapte 17, 12);

de asemenea și cele din Bereea care erau caracterizate: „... și dintre femeile de frunte nu puține” (Fapte 17, 4).

Sfântul Apostol Pavel, în călătoriile sale misionare, a cercetat – așa cum știm – și sinagogle iudaice, însă scopul său principal nu a fost să se întâlnească cu iudeii, ci cu elinii convertiți. Cunoștea foarte bine atmosfera și cultura vremii sale și aștepta ca și cei cărora le vorbea despre Evanghelie să-l înțeleagă, contribuind și ei la răspândirea creștinismului.

Referitor la întrebarea de ce Luca, scriind despre „femeile de cinste ale elinilor” din Bereea și despre „bărbați nu puțini”, se referă în mod separat la ei, observăm aceeași abordare pe care a avut-o în toate călătoriile sale misionare, pentru a sublinia participarea și implicarea în mod susținut a femeilor.

În orașul Filipi, rolul principal îl are o „temătoare de Dumnezeu” cu numele Lidia. Luca, așa cum ne-a obișnuit în toate relatările din Cartea Faptele Apostolilor, și aici, cu stilu-i caracteristic, ne introduce duhovnicește în acele timpuri. Pornind de la Troa cu corabia, ajunge în Macedonia, la Samotracia, Neapoli, iar de acolo la Filipi, „care este cea dintâi cetate a acestei părți a Macedoniei și colonie romană” (Fapte 16, 12). Și aici propovăduiește pentru prima dată Evanghelia Mântuitorului, primii adresanți fiind câteva femei care se adunaseră: „Și în ziua sâmbetei am ieșit în afara porții, lângă râu, unde credeam că este loc de rugăciune și, șezând, vorbeam femeilor care se adunaseră. Și o femeie, cu numele Lidia, vânzătoare de porfiră din cetatea Tiatirelor, temătoare de Dumnezeu, asculta. Acesteia Dumnezeu i-a deschis inima să ia aminte la cele grăite de Pavel” (Fapte 16, 13, 14).

Și în Tesalonic întâlnim aproximativ aceeași situație: „Și unii dintre ei au crezut și au trecut de partea lui Pavel și a lui Sila, și mare mulțime de elini închinători la Dumnezeu, și dintre femeile de frunte nu puține” (Fapte 17, 4). În Atena, printre cei puțini care au crezut cuvintele lui Pavel, s-a numărat și o femeie căreia Luca îi face cunoscut numele: „Iar unii bărbați, alipindu-se de el, au crezut, între care și Dionisie Areopagitul și o femeie cu numele Damaris, și alții împreună cu ei.” (Fapte 17, 34).

O contribuție deosebită a avut, în cetatea Corintului, la răspândirea predicii Sfântului Pavel, o familie de iudei, Acvila și soția lui, Priscila: „Și găsim pe un iudeu, cu numele Acvila, de neam din Pont, venit de curând din Italia, și pe Priscila, femeia lui, pentru că poruncise Claudiu ca toți iudeii să plece din Roma, a venit la ei.” (Fapte 18, 2).

Activitatea femeilor „temătoare de Dumnezeu” și ajutorul pe care i l-au oferit lui Pavel în lucrarea sa misionară se întâmplau în timpuri în care drep-

turile femeilor erau limitate, de multe ori aproape inexistente. Cu toate acestea, Pavel le cere ajutorul în misiunea apostolică, deoarece cunoștea frumusețea sufletească și disponibilitatea receptării și implicării lor în cele ale credinței și Evangheliei. Tocmai această disponibilitate și acest spirit de jertfă – pe care le au femeile credincioase în ceea ce înseamnă viața Bisericii în ansamblul ei – am încercat să le evidențiem, în cele afirmate, având ca bază și model pe inegalabilul apostol al neamurilor, Pavel.

De aici putem concluda cât de important și de benefic este, pentru familie și pentru Biserică, rolul pe care îl are femeia, ca soție și mamă credincioasă. Ea este primul sacerdot al familiei, și ca o lumină în sfeșnicul societății, dacă, acolo unde a rânduit-o Dumnezeu, este credincioasă, corectă, harnică. Ea nu are nevoie să predice, căci însăși viața ei este o predică vie. În exemplul ei personal se împlinesc cuvintele lui Talasie Libianul: „*Taci tu, să vorbească lucrurile tale; muștră și ceartă pe cei de-aproape de tine, prin puterea lucrării, nu prin multa vorbire*”. Călăuzită de aceste câteva principii enumerate, ea se jertfește pe altarul familiei. Este asemenea unei lumânări, care luminează în întuneric. Ea face în același timp două lucruri: luminează și se jertfește. Se jertfește și începe a se topi, încet-încet, până ajunge la sfeșnic, după cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur: „*Tace luminând și se jertfește tăcând*”.

Acesta este rolul femeii în familie, în societate, în lume.

În lumina acestor virtuți, Biserica noastră Ortodoxă Română strămoșească, ca o mamă iubitoare care își ține fiii la pieptul ei, a dedicat anul 2020 pastorației familiei - părinților și copiilor - , accentul principal căzând pe rolul deosebit de important pe care femeia, mamă creștină, îl are în familie, Biserică și societate.

Bibliografie

BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul B.O.R. și cu aprobarea Sfântului Sinod, editată de Ed. IBMBOR, București, 2015.

COMAN, Pr. Conf. Dr. Constantin, *Erminia Duhului*, Editura Bizantină, București, 2002.

FILOCALIA, vol. IV, Editura Humanitas, București, 2005.

IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Predici la sărbători împărătești și Cuvântări de laudă la Sfinți*, Editura Basilica, București, 2015.

Un mare mecenat român: EMANUIL GOJDU¹

Pr. Acad. Mircea PĂCURARIU

Renumele și rolul lui Emanuil Gojdu în viața poporului român din Transilvania pentru mulți sunt bine cunoscute. Cu toate acestea, vom încerca, în cele ce urmează, să prezentăm – mai ales pentru cititorii mai tineri – viața și opera acestui mare mecenat român.

Ca și prietenul său, mitropolitul Andrei Șaguna, Emanuil Gojdu face parte dintre aromânii plecați în secolul al XVIII-lea din locurile lor natale, care și-au păstrat numele original, limba și naționalitatea. Aproape toți acești aromâni se ocupau cu comerțul, ajungând la situații materiale de excepție. Stabiliți mai ales în marile orașe ale Imperiului Habsburgic, acești aromâni și-au zidit acolo biserici mari și bine înzestrate. Astfel de biserici, cunoscute în actele vremii sub numele de „greco-valahe”, existau la Mișcolț (la zidirea căreia a contribuit și familia Șaguna și în care s-a rugat el însuși în copilărie), în Viena, Pesta, Arad, Oradea, Sibiu, Brașov și în alte orașe.

Dintr-o astfel de familie de aromâni făcea parte și Emanuil Gojdu. După unele izvoare, familia Gojdu a plecat din orașul Moscopole și s-a stabilit în Polonia. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, după cele trei împărțiri ale Poloniei între Austria, Prusia și Rusia, multe dintre familiile aromâne de acolo



¹ Material publicat în „Telegraful Român”, anul 168, nr. 1-4 / 1 și 15 ianuarie 2020, nr. 5-8 / 1 și 15 februarie 2020, nr. 9-12 / 1 și 15 martie 2020 și nr. 13-14 / 1 aprilie 2020.

s-au retras spre sud. Între ele era și familia Gojdu, stabilită mai întâi la Mișcolț, unde se găsea și familia Șaguna. De acolo, o ramură a trecut dincolo de Dunăre, iar alta s-a stabilit în părțile Bihorului. Din această ramură bihoreană făcea parte Emanuil Gojdu. Tatăl său era negustorul Atanasie Popovici Gojdu din Oradea, iar mama sa Ana provenea din familia românească Poinar, din părțile Bihorului². Născut la 9/21 februarie 1802 în Oradea, tânărul Emanuil și-a petrecut copilăria în orașul natal, împreună cu ceilalți cinci frați ai săi. A început să învețe carte la școala primară ortodoxă românească din Oradea, continuând gimaziul tot acolo. A urmat cursurile Academiei de Drept din Oradea în primul an școlar (1820-1821), apoi la cea din Pozsonyi (azi Bratislava).

În timpul studiilor, a avut durerea de a-și pierde ambii părinți, mama la 3 august 1816 (st.n.), iar tatăl la 6 august 1821 (st.n.). Se pare că moartea mamei, pe când avea numai 14 ani, l-a afectat mai profund și pentru că a fost mai strâns legat sufletește de ea decât de tatăl său, pentru că în cunoscutul său testament prevedea anumite dispoziții numai cu privire la descendenții din familia mamei și nu făcea amintire despre cei din familia tatălui. Fără îndoială că mama sa a avut un rol hotărâtor în formarea caracterului religios-moral al celui care avea să devină unul dintre cei mai mari binefăcători ai neamului și ai Bisericii sale. Faptul că în același testament nu se făcea nicio mențiune despre cei 5 frați ai săi și despre fiii lor ne duce la presupunerea că toți aceștia au murit fără urmași³.

Obținând diploma de avocat în 1824, deci la vârsta de 22 de ani, tânărul Emanuil a intrat ca stagiar în biroul avocatului sârb Mihail Vitcovici din Pesta. Acesta era un om cu frumoase preocupări intelectuale și un apreciat scriitor în stil popular. În casa acestuia, tânărul avocat a avut ocazia să cunoască pe scriitorii maghiari de seamă ai timpului, care i-au îndrumat primele încercări de versificare în limba maghiară, unele publicate într-o revistă din Pesta.

Din aceeași perioadă datează și **prietenia sa cu studentul în drept Anastasiu Șaguna**, pe care l-a cunoscut în casa unchiului acestuia, Atanasie Grabovschi. Casa lui Grabovschi era locul de întâlnire al scriitorilor români care își tipăreau cărțile în „Crăiasca Tipografie a Universității din Buda”. Unii dintre ei chiar îi dedicau cărțile lor tipărite, ca preotul ortodox Ioan Teodorovici din Pesta (*Istoria universală sau a toată lumea*, tradusă după arhimandritul

² Teodor Neș, *Oameni din Bihor, 1848-1918*, Oradea, 1937, p. 86; Nicolae Firu, „Genealogia familiei lui Emanuil Gojdu”, în „T.R.”, nr. 21 din 22 mai 1938.

³ I. Lupaș, *Emanuil Gojdu, 1802-1870. Originea și opera sa*, București, 1940, p. 4-7.

sârb Pavel Kenghelaș, 1824) și Teodor Aron (*Scurt apendice la Istoria lui Petru Maior*, 1828)⁴.

Din contactul cu scriitorii români pe care îi întâlnea în casa lui Grabovschi au odrăslit câteva încercări literare ale lui Gojdu în română. Astfel, numele său apare printre colaboratorii primei reviste literare românești, intitulată „Biblioteca românească”, editată la Buda de brașoveanul Zaharia Carcalechi. În volumul III al acestei reviste (1829), tânărul avocat Gojdu publica un calduros apel (Cuvântare de rugăciune a nației românești) adresat „cătră străluciții boieri ai Țării Românești și ai Moldaviei”. Acest apel era o caldă manifestare a sentimentelor sale de dragoste de neam și de țară. Deși crescut într-un mediu străin, în școli maghiare și departe de marea masă românească din Transilvania, el vedea limpede unitatea de neam, de limbă și de credință care exista între românii din Transilvania, din Țara Românească și din Moldova. De aceea scria, între altele, că dorește „a ațâța în voi, vrednicilor strănepoți ai vestiților romani... o îmboldire de bine aducătoare și un foc sfânt patrioticesc cătră limba noastră cea mumească”. Îi îndemna apoi: „să ajutați scrierea și tipărirea cărților în limba patrioticească, să le cetiți cu bucurie și să le faceți cunoscute dulcei voastre nație; pre învățații neamului să-i patroniți și favorisindu-i să-i scutiți, întinzându-le mână de ajutoriu și dându-le ocașie (prilej) ca plăcutele a sudorilor sale fructuri să le dea spre folositoare gustare nemului său”. În încheierea apelului, scria că „nu este mai mare mângâiere (și) mai adevărată îndestulare decât simțirea fericirii și a măririi neamului”⁵.

Dar Gojdu nu se mulțumea numai cu simple apeluri, ci sprijinea el însuși pe cei ce promovau scrisul în limba română. Astfel, cu sprijinul său material, entuziastul învățător Ștefan P. Neagoe de la școala românească din Pesta a tipărit Calendarul românesc pe anul 1830, în parte cu litere latine. În semn de recunoștință, Neagoe a dedicat acest calendar lui Gojdu, cu toate că el îi ceruse să nu facă nicio mențiune despre ajutorul său. Voia chiar de atunci să înființeze „o fundație pentru veșnica tipărire a calendarului”⁶.

După terminarea stagiului avocațial de trei ani, ***Emanuil Gojdu și-a deschis un birou propriu de avocat și „notar cambial” în Pesta, devenind***

⁴ *Ibidem*, p. 8-9.

⁵ Apel reprodus în întregime în aceeași lucrare a lui I. Lupaș, p. 27-30. Despre această revistă vezi și I. Lupaș, „Cea mai veche revistă literară românească”, în „Studii istorice”, vol. III, Sibiu, 1941, p. 129-149.

⁶ I. Lupaș, E. Gojdu, p. 11.

unul dintre cei mai apreciați avocați ai timpului. Unele dintre pledoariile sale au fost publicate în reviste de specialitate⁷.

Spirit practic, înzestrat cu alese însușiri gospodărești, Gojdu a ajuns în curând să fie unul dintre cei mai înstăriți oameni din Budapesta. Și-a cumpărat, rând pe rând, câteva case în centrul orașului, câteva moșii și terenuri intravilane, la care se adăugau numeroase acțiuni și hârtii de valoare. La 30 iunie 1832 a avut loc un alt moment de seamă din viața lui Gojdu, și anume **căsătoria sa cu Anastasia Pometa** (n. 1796), fica negustorului aromân Constantin Pometa, care fusese măritată prima oară cu negustorul român Alexandru Vulpe. Slujba cununiei a fost oficiată de preotul scriitor Ioan Teodorovici, iar nași au fost Atanasie Grabovschi, unchiul lui Șaguna, cu soția sa.

Noua familie a fost binecuvântată de Dumnezeu cu **o singură fiică, Maria-Comelia**, care n-a trăit decât un an. De aceea, de acum înainte, toată iubirea celor doi soți se revarsă asupra tinerilor studenți români, care erau „oaspeții cei mai iubiți” ai casei lor până la adânci bătrâneți. Emanuil și Anastasia Gojdu erau adevărații părinți ai studenților români, care erau invitați la masa lor cu ocazia sărbătorilor sau cu a zilelor onomastice.

Unul dintre cei care l-a cunoscut pe Gojdu, fostul director al Băncii „Albina” din Sibiu, Partenie Cosma (1837-1923), scria despre viața sa familială aceste cuvinte: „Era mândru de originea sa de român ortodox din popor (nenobil) și asta o manifesta oriunde i se da ocasiune, atât cu cuvântul, cât și cu fapta. La mese unde erau și străini, înainte și după mâncare, ostentativ își făcea cruce. La sărbătorile Paștilor, totdeauna când se punea la masă, cânta un «Hristos a înviat!». În casa lui numai cu străinii se vorbea în limba lor, în familie însă și cu românii numai românește, parte în dialectul macedo-român, parte în limba noastră, pe care el o știa din casa părintească, iar soția sa o învățase de la el și din dese conversări cu tinerii români... Casa lui, atât înainte cât și după 1848, era cunoscută de casă românească, unde toți românii erau bine primiți și sprijiniți. În cancelaria lui avocațială aplica [angaja, n.n.] numai tineri români. Trăiesc încă mulți din acei tineri universitari de odinioară [în 1900, n.n.], cari duminicile și sărbătorile după-amiazi, vara, le petreceau în vila lui Gojdu, unde fără nicio invitație erau bine primiți și ospătați. Gojdu își petrecea cu ei, glumea și cânta cu ei cântece naționale, însuflețindu-i pentru idealuri naționale. Era unul din acei rari bătrâni din Ungaria care aveau ferma speranță în viitorul națiunii sale”⁸.

⁷ T. Neș, op. cit., p. 90.

⁸ Partenie Cosma, „Gozsdu Emanuil”, în „Enciclopedia română” a lui C. Diaconovich, II, Sibiu, 1900, p. 58.

O astfel de întrunire a fost descrisă de ziarul românesc „*Concordia*”, care apărea la Pesta (numărul din 1/13 iulie 1862), când Gojdu a rostit aceste memorabile cuvinte, care exprimau deosebit de grăitor sentimentele sale românești: „*Ca fiu credincios al Bisericii mele, laud Dumnezeuirea căci m-a născut român; iubirea ce am către națiunea mea neîncetat mă îmboldește a stărui în faptă, ca încă și după moarte să mă ridic de sub gliile mormântului, spre a putea fi pururea în sânul națiunii mele...*”⁹.

Exemplara lor viață familială a dăinuit până la 2 ianuarie 1863, la moartea Anastasiei. Cu acest trist prilej, tot din ziarul „*Concordia*” aflăm că studenții români au hotărât să poarte doliu pentru Anastasia Gojdu timp de două săptămâni, fiindcă ea „a meritat această onoare prin îndoita virtute: de româncă însuflită și de adevărată mamă a junimii”¹⁰.

Paralel cu sprijinul acordat tinerimii universitare, Emanuil Gojdu s-a implicat și în problemele politice ale timpului, dovedindu-se un entuziast apărător al drepturilor poporului său. La izbucnirea revoluției din 1848, a adoptat față de ea o atitudine moderată. La 9/12 mai 1848 s-a ținut în casa sa din Pesta o consfătuire la care au participat fruntașii românilor din comitatele „ungurene”, adică cele dinspre actuala graniță de vest a țării noastre. Ei au adresat o înștiințare către românii de legea răsăriteană (neunită), semnată de Emanuil Gojdu, ca președinte, și de Ioan Dragoș, ca secretar. Nota principală a noului program era „moderațiunea”, cerând numai „ocârmuire bisericească cu totul neatârnată de ierarhia sârbească”, iar în problemele politice admitea limba maghiară ca „limbă diplomatică”, cu condiția ca și limba română să fie folosită fără nicio piedică în biserică, în școală și în „toate trebile nației noastre cele dinăuntru”. Cereau apoi ca la Ministerul Cultelor din Viena să se înființeze o secție deosebită, „care să ocârmuiască trebile românilor, cele bisericești și scolastice (școlare) și în care să se așeze numai români adevărați (și) de legea Răsăritului”. Cereau, de asemenea, ca în funcțiile publice să fie numiți români, precum și ofițeri români în armată¹¹.

La începutul erei zise „constituționale” (1861-1867), bucurându-se de încrederea guvernului, Emanuil Gojdu a fost numit *comite suprem (prefect)*

⁹ I. Lupaș, *Istoria bisericească a românilor ardeleni*, Sibiu, 1918, p. 243.

¹⁰ Cf. I. Lupaș, „Anastasia Gojdu (1796-1863)”, în „*Studii istorice*”, vol. III, Sibiu, 1941, p. 264-268.

¹¹ Lupaș, *Emanuil Gojdu, 1802-1870. Originea și opera sa*, București, 1940, p. 13; Teodor Neș, *Oameni din Bihor, 1848-1918*, Oradea, 1937, p. 90. Textul programului reprodus la Teodor V. Păcățian, *Cartea de aur*, vol. I, Sibiu, 1902, p. 343-347; Silviu Dragomir, *Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania*, vol. V, Cluj, 1946, p. 331-336.

al județului Caraș, în Banat. Îndată după numire, a publicat un manifest către populația județului, informând-o că prima sa grijă era aceea de a reface viața constituțională, întreruptă în ultimii 12 ani de regimul zis „absolutist”.

Asigura pe toți că vor găsi în el un sincer sprijinitor al oricărui lucru bun și folositor, că va apăra dreptatea și legalitatea, că va asculta și va sprijini pe cei în necazuri. Promitea o atenție deosebită românilor capabili să intre în funcții de stat. Cu un asemenea program, nu este de mirare că a fost întâmpinat cu multă simpatie nu numai de români, ci și de cetățenii maghiari și germani ai județului¹².

De exemplu, la 8 ianuarie 1861, tineretul universitar din Pesta i-a făcut o manifestație de simpatie în cadrul căreia Gojdu făcea și această promisiune solemnă: „Mă voi nisui [strădui, n.n.] din toate puterile spre ridicarea și înaintarea, atât materială, cât și spirituală, a neamului meu... cu un cuvânt, eu voi lucra ca român și patriot”¹³. În drumul său spre Lugoj, a fost ovaționat în gara Timișoara, de unde a fost condus în oraș cu făclii și călăreți, rostindu-se mai multe discursuri, în limbile română, germană și sârbă. La Lugoj, unde era reședința sa, a fost salutat în limbile maghiară, germană și română, la care Gojdu a răspuns în română¹⁴.

În zilele de 27 și 28 februarie 1861, prefectul Gojdu a prezidat o „adunare comitatensă” (județeană), cu 400 de membri, între care 250 de români și 150 de maghiari, germani și sârbi. Adunarea a ales ca vicecomiți un român și un maghiar și a hotărât ca limba oficială în raporturile cu guvernul și cu celelalte comitate să fie cea maghiară, iar în raporturile cu comunele, limba română. În cadrul altor adunări „comitatense” s-au purtat noi discuții și s-au adoptat hotărâri privitoare la folosirea limbii române în administrație în întreg județul Caraș¹⁵. Desigur că, în împrejurările de atunci, aceste hotărâri n-au putut fi puse în aplicare.

O dorință a lui Gojdu, în timp ce a condus județul Caraș, a fost înființarea unui liceu românesc în Lugoj. În acest scop a dăruit el însuși 20.000 de fl., iar celelalte donații s-au ridicat la 18.000 de fl. Dar nici acest plan al lui Gojdu n-a putut fi realizat¹⁶.

¹² I. Lupaș, E. Gojdu, p. 14.

¹³ T.V. Păcățian, *Cartea de aur*, vol. II, Sibiu, 1904, p. 526-527.

¹⁴ I. Lupaș, E. Gojdu, p. 14-15.

¹⁵ T.V. Păcățian, *op. cit.*, II, p. 528-532.

¹⁶ *Ibidem*, II, p. 529-530.

În calitate de comite suprem (prefect), Emanuil Gojdu a fost membru de drept în Casa Magnaților (Senatul) din Pesta, unde a rostit câteva discursuri parlamentare care au avut un puternic răsunet în cercurile politice de atunci. Chiar de la începutul sesiunii parlamentare, a convocat de mai multe ori pe frunzașii românilor la Pesta, spre a stabili împreună tactica de luptă. Una dintre aceste întruniri a avut loc în casa sa, în seara zilei de 7 mai 1861, când Gojdu îndemna deputații români la unire, pentru ca să militeze împreună în vederea obținerii de drepturi pentru poporul român¹⁷.

Un celebru discurs politic pe care l-a rostit în Casa Magnaților și care a avut un larg ecou în cercurile românești a fost cel din 19 iunie 1861. Pentru a fi cât mai documentat, a cerut informații asupra doleanțelor românilor transilvăneni de la Andrei Șaguna, de la George Barițiu și de la mitropolitul Alexandru Sterca-Șuluțiu de la Blaj. Șaguna, de pildă, i-a răspuns la 4 iunie 1861, sfătuindu-l să propună convocarea „unui congres național, care să formuleze modul și chipul egalei îndreptățiri a nației și limbii române”. În continuare, îi arăta că românii transilvăneni n-ar fi împotriva unirii cu Ungaria, dacă ei ar fi tratați în mod echitabil, dar „o unire prejudicioasă” pentru români nu se poate accepta. În sfârșit, Șaguna îl sfătuia să ceară să se acorde românilor „egalitatea, libertatea și frățietatea individuală, civilă, națională și confesională”¹⁸. Cunoscând opiniile acestor trei lideri ai românilor transilvăneni, împreunate cu vederile sale proprii, Gojdu a rostit discursul amintit, în care punea în lumină motivele pentru care românii nu puteau accepta unirea Transilvaniei cu Ungaria. El prezenta obiectivul luptelor naționale prin aceste cuvinte: „Românii doresc viață națională, conservată de o mie de ani printr-atâtea nenorociri, pe care voiesc a și-o păstra, cultiva și lăți și în viitor, iar pe fiii săi, aplicându-i în toate ramurile guvernării, voiește a-i pregăti pentru un viitor mare...”¹⁹.

Se înțelege că discursul lui Gojdu a nemulțumit cercurile conducătoare maghiare. În schimb, s-a bucurat de recunoștința, aprecierea și felicitările românilor. Acest discurs constituie punctul culminant din cariera politică a lui Gojdu. De altfel, în curând și-a dat demisia din postul de comite suprem, încetând astfel și mandatul său din Casa Magnaților.

¹⁷ *Ibidem*, II, p. 295-299.

¹⁸ **Teodor Neș**, *Oamenii din Bihor, 1848-1918*, Oradea, 1937, p. 94.

¹⁹ **V. Păcățian**, *Cartea de aur*, vol. II, Sibiu, 1904, p. 418-427 (citatul la p. 426). Rezumat și aprecieri asupra discursului la **I. Lupaș**, *E. Gojdu*, p. 17-20.

Mai târziu, între anii 1865 și 1868, Gojdu a făcut parte din Adunarea Deputaților (Dieta) din Pesta, ca ales al Cercului electoral Tinca din Bihor. În campania electorală a rostit aceste faimoase cuvinte: „Voi strigați să trăiască Gojdu! Eu răspund: Gojdu numai până atunci să trăiască până când va trăi pentru voi, pentru poporul român!”.

A rostit și în Adunarea Deputaților câteva cuvântări, dar niciuna n-a produs efectul celei din 1861. Retras din viața politică militantă, în 1869 Gojdu a fost numit septemvir (consilier la Curtea de Casație), funcție pe care a deținut-o până la moartea sa, survenită la 22 ianuarie (3 februarie) 1870²⁰.

Chiar dacă Emanuil Gojdu ar fi făcut numai atât pentru ai săi, numele lui ar fi rămas înscris între oamenii de seamă ai poporului român. Dar el n-a lucrat pentru poporul său numai în cursul vieții pământești, ci ***roadele iubirii sale față de popor s-au putut vedea mai ales după trecerea din această viață.***

Datorită proceselor sale, cât și spiritului său practic, Gojdu a ajuns curând la o stare materială dintre cele mai prospere. Neavând urmași nici de la soția a doua, aromânca Melania Dumcea, cu care s-a căsătorit la ianuarie 1864 (moartă în 1911, ca văduva Nemeshegy), ***și-a lăsat întreaga avere pe seama „acelei părți a națiunii române din Ungaria și Transilvania care aparține la confesiunea orientală ortodoxă”, în scopul creării unei fundații sub numele său.***

Prin acest testament, Gojdu dispunea ca timp de 50 de ani să se capitalizeze 2/3 din veniturile Fundației, iar din 1/3 să se acorde burse „acelor tineri români de religie răsăriteană ortodoxă, distinși prin purtarea bună și prin talente, ai căror părinți nu sunt în stare, cu averea lor proprie, să ducă la (în)deplinire creșterea și cultivarea copiilor lor”. După 50 de ani, urmau să se capitalizeze 3/5 din veniturile anuale, iar 2/5 să se împartă ca burse studenților de la universități, dar și „tinerilor care voiesc a se califica pentru cariera artistică, preoțească și învățătoarească”. În a treia perioadă de 50 de ani, urmau să se capitalizeze 50% din venituri, iar din 50% să se ajute, după principiile de mai sus, mai mulți tineri studenți, însă atunci să se remunereze din venit și „preoți și învățători săraci, cu însușiri eminente, familie numeroasă și îmbătrâniți”. În sfârșit, după 150 de ani, să înceteze „capitalizarea” și să se formeze un fond de rezervă din 1/10 a veniturilor anuale, iar restul „să se întrebuițeze pentru

²⁰ Ibidem, p. 20-21. Vezi și **Viorel Faur și Ioan Golban**, „Momente din activitatea politică a lui Emanuil Gojdu”, în vol. „Emanuil Gojdu”, Oradea, 1972, p. 33-43.

orice alte scopuri religioase ale românilor de religia ortodoxă răsăriteană..., având în vedere prosperitatea și înflorirea patriei, a Bisericii răsăritene ortodoxe și a nației române”.

Cu administrarea fundației, Gojdu a încredințat un comitet, numit „Reprezentanță”, format din mitropolitul ortodox al Ardealului, ca președinte, și din episcopii săi sufragani (până în 1918 cei de la Arad și Caransebeș) și din tot atâția membri mireni, plus alți trei membri mireni, cunoscuți ca buni români și buni ortodocși. Deci, ca și în Statutul organic al lui Andrei Șaguna, s-a urmărit să fie 1/3 clerici și 2/3 mireni. La alegerea membrilor mireni trebuia să-și dea consimțământul și soția sa, până va fi în viață, precum și rudele sale după mamă, care vor purta numele de Poinar. De asemenea, din familia Poinar trebuia să fie cel puțin un membru în „Reprezentanță”, dacă își păstrau credința ortodoxă. Membrii Reprezentanței erau îndatorați, prin testament, să lucreze „fără vreo remunerare materială, simțindu-se remunerați prin conștiința că au ajutat și ei la prelucrarea materiei date de mine spre înflorirea iubitei națiuni”²¹.

Reprezentanța se întrunea în două sesiuni pe an, fie la Sibiu, fie la Budapesta, în martie, când se aproba gestiunea pe anul precedent și bugetul pe noul an, și în august, când se acordau bursele. Din sânul Reprezentanței se alegea un comitet executiv format din trei membri, pe trei ani, care conducea în permanență afacerile Fundației.

Trebuie să reținem că Fundația a avut norocul să fie administrată de oameni capabili, care și-au pus tot sufletul și toată puterea lor de muncă pentru ca dispozițiile testamentare ale marelui mecenat să fie duse la îndeplinire în bune condiții și să poată fi de un real folos poporului român din Transilvania. Astfel, pe lângă mitropoliții Andrei Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu, episcopii Iosif Goldiș și Ioan Papp de la Arad, Ioan Popasu, Nicolae Popea și Miron Cristea de la Caransebeș, Reprezentanța a avut ca membri laici câteva personalități de frunte din viața politică și culturală a Transilvaniei din secolul al XIX-lea și de la începutul celui următor. La loc de cinste trebuie consemnați Ioan Pușcariu (1870-1911), Iosif Gali (1872-1912), Gheorghe Șerb (1870-1913), Partenie Cosma (1892-1923), Ioan Mihu (1912-1915), Andrei Bârseanu (1916-1922) și alții. Dintre aceștia, rolul hotărâtor în bunul mers al Fundației l-a avut Ioan Pușcariu. În mai multe rânduri Fundația a fost amenințată cu

²¹ Testamentul publicat în „T.R.”, nr. 9, 1870 și urm.; *Analele Fundației Gojdu*, t. 1, pe anii 1870-1883, Budapesta, 1886, p. 1-9; I. Lupaș, E. Gojdu, p. 52-59.

desființarea. În primul rând, îndată după moartea întemeietorului, văduva sa, Melania, îndemnată de unii, nemulțumiți de dispozițiile testamentare deosebit de favorabile fiilor Bisericii noastre, se pregătea să atace testamentul în justiție. Acest lucru era destul de ușor, căci el cuprindea mai multe prevederi vulnerabile, între care și aceea ca, în caz de proces, judecătoria să decidă, întotdeauna, în favoarea văduvei.

A fost nevoie de tactul și priceperea lui Ioan Pușcariu ca procesul să fie evitat și Fundația salvată. De asemenea, în urma repetatelor pretenții ale rudelor lui Gojdu, tot Pușcariu a fost cel care a știut să le aplaneze în așa fel încât să se evite procesele. Ca președinte al Comitetului executiv al Reprezentanței, Pușcariu a depus toată râvna pentru buna administrare a averii, pentru vinderea în condiții avantajoase a unor terenuri, pentru întocmirea statutelor Fundației, pentru publicarea Analelor și pentru rezolvarea altor probleme [amănunte la Ioan cavalier de Pușcariu, *Notițe despre întâmplările contemporane*, Sibiu, 1913, p. 163-170]. Astfel, printr-o bună administrare, averea Fundației a crescut, din anul întemeierii (1870) până la 1897 cu 1.099.690 de fl. În felul acesta, Fundația Gojdu a devenit cea mai importantă fundație românească din fosta monarhie habsburgică²². Notăm că, după moartea lui Gojdu, Reprezentanta a mai cumpărat două case în Budapesta (una în str. Dob, nr. 16, alta în str. Hollo, nr. 8), precum și câteva case și terenuri intravilane în Oradea, de la familia Poinar. Între anii 1903 și 1905 s-au construit în Budapesta, între străzile Király 13 (unde locuise Gojdu) și Dob 16, șapte clădiri noi, și anume: patru clădiri cu câte trei etaje și alte trei cu câte două etaje, după planurile arhitectului Czigler Gyozo; în aceiași ani s-a modernizat și casa din Str. Hollo, nr. 8. În felul acesta a luat naștere „cvartalul Gojdu”, cu șapte edificii, formând un pasaj cu cinci curți interioare, din strada Király în strada Dob, având în total 39 de apartamente, iar la parter, 45 de prăvălii și două locuințe pentru portari.

La acestea se adaugă numeroasele acțiuni depuse la două bănci din Budapesta (în 1917 valoarea lor se ridica la 6.500.934 de coroane). La 31 decembrie 1917, valoarea totală a averii se ridica la 8.390.700 de coroane, iar în 1918 depășea 10 milioane de coroane. În 1915 și 1916 Reprezentanta a fost obligată să aprobe două „împrumuturi de război”, în valoare de 250.000 de coroane, la care s-au mai adăugat apoi alte 500.000 de coroane, bani care

²² **Partenie Cosma**, „Gozsdu Emanuil”, în „Enciclopedia română” a lui C. Diaconovich, II, Sibiu, 1900, p. 591.

au fost definitiv pierduți, iar în 1919, veniturile din chirii au fost luate de autoritățile comuniste ale lui Kun Bela²³.

Începând cu anul 1871 și până în 1920, Reprezentanța a oferit mereu burse de studii unor studenți și elevi ortodocși români. Din actele Fundației (procesele verbale), publicate cu regularitate până în 1918, rezultă că s-au acordat burse în 48 de ani școlari (1871-1918), iar numărul bursei a fost de 5.559. Acte recente publicate arată că au fost oferite alte 324 de burse în 1918/1919, precum și 336 de burse în anul școlar 1919/1920. Ar fi un total de 6.219 burse²⁴.

Chiar dacă unii elevi sau studenți au avut burse mai mulți ani școlari, în orice caz, **numărul bursierilor se ridică la peste 3.000**. La început, numărul lor a fost mic, ca apoi să crească mereu, variind de la an la an, în funcție de veniturile Fundației. Astfel, în 1871 s-au acordat numai 4 burse, în 1872-12, în 1873-33, ca în 1884 să se ajungă la 116, în 1900 la 135, în 1911 la 223, iar în 1917 la 306. Prin însuși testamentul lui Gojdu se prevedea ca bursele unor studenți să fie de 300-500 de florini pe an, iar cele pentru școlile medii și elementare să ajungă până la 300 de florini pe an. Pentru ca să ne dăm seama de valoarea unei burse, trebuie să notăm că, după datele pe care le oferă *Telegraful Român* din acea perioadă, venitul anual al unui preot era în medie de 400 de fl., deși unele parohii de munte aveau un venit anual sub 200 de fl. Un învățător confesional avea de la 150 până la 500 de fl. salariu anual, deci mai puțin decât o bursă din Fundația Gojdu. Un bursier nou al Fundației putea să-și păstreze bursa din primii ani de liceu până la absolvirea facultății, unii primind chiar și ajutoare speciale pentru doctorat sau excursii de studii. Bursierii erau obligați să prezinte, la sfârșitul anului școlar, o dovadă de la școala pe care o urmau, cu rezultatele la studii și purtare. Cei cu rezultate slabe la examene sau cu purtare necorespunzătoare erau înlăturați din lista bursierilor. La distribuirea bursei se ținea seama de cei cu rezultate excepționale la învățătură, de cei orfani, de fiii unor preoți, învățători și țărani săraci, de fiii de intelectuali fără avere²⁵.

Făcând un calcul al tuturor bursei oferite de Fundație între anii 1871 și 1918, deci în 48 de ani, am ajuns la suma de 1.039.373 de fl., o sumă enormă la vremea respectivă, la care se adaugă cele din anii 1918-1920.

²³ Amănunte la **Pavel Cherescu**, *Un umanist român – marele mecenat Emanuil Gojdu*, București, 2002, p. 33-34.

²⁴ **Maria Bereny**, *Istoria Fundației Gojdu*, Budapesta, 1995, p. 21.

²⁵ *Regulamentul pentru afacerile interne ale Fundației*, în *Analele Fundației*, tom. II, 1884-1889.

Pentru supravegherea studenților și elevilor bursieri s-a hotărât, în 1898, ca anumite persoane de încredere să fie însărcinate cu îndrumarea și controlul lor, și anume: la Budapesta, preotul român Ghenadie Bogoevici; la Cluj, protopopul Tului Roșescu; la Oradea, Dionisie Poinar; la Sibiu, Partenie Cosma; iar la Brașov, Virgil Onițiu (mai târziu prot. Ioan Petric). În 1897, la propunerea lui Partenie Cosma, se hotărâse chiar înființarea unui internat, la Budapesta, pentru 50 de bursieri, hotărâre care nu s-a putut pune în practică decât în 1904²⁶.

Cercetând listele celor peste 3.000 de bursieri ai Fundației Gojdu, constatăm că foarte mulți dintre ei, după terminarea studiilor, n-au rămas intelectuali anonimi în cine știe ce oraș din Transilvania și din Banat; ei au ajuns să dețină funcții importante în viața culturală și politico-socială a românilor transilvăneni dinainte de 1918. Consemnăm doar câteva nume de foști bursieri: savanții de renume mondial Victor Babeș și Traian Vuia, acad. Iuliu Prodan, botanist și profesor universitar în Cluj, acad. Cornel Micloși, profesor la Politehnica din Timișoara, Victor Stanciu, acad. Ioan Lupaș și acad. Silviu Dragomir, profesori la Institutul Teologico-Pedagogic din Sibiu, apoi la Universitatea din Cluj, profesorul Romulus Vuia, specialist în probleme de etnografie, Valer Moldovan, profesor la Facultatea de Drept, profesorul Ilie Minea de la Universitatea din Iași, poetul Octavian Goga, ziaristul Valeriu Braniște, medicul acad. Marius Sturza, economistul Ioan Lapedatu, diplomatul Vasile Stoica, profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, apoi o serie de profesori la secțiile pedagogice ale institutelor teologico-pedagogice sau la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, între care Patriciu Drăgălina, Ștefan Velovan și Enea Hodoș la Caransebeș. Augustin Hamsea și Avram Sădeanu la Arad, Aurel Bratu și Ascaniu Crișan la Sibiu, Virgil Onațiu, Aurel Ciortea, Liviu Blaga (fratele lui Lucian) și Ioan Moșoiu la Brașov, cunoscutul publicist și om politic bănățean Aurel C. Popovici, avocații sibieni Lucian Borcia și Ioan Fruma. Tot cu burse din Fundația Gojdu au studiat fostul episcop al Aradului, Andrei Magieru, iar în liceu, cunoscutul compozitor și muzicolog Zeno Vancea, viitorul mare arheolog și acad. Constantin Daicoviciu, poetul Aron Cotruș, preotul profesor și acad. Dumitru Stăniloae etc. Așadar, bursierii Fundației Gojdu au ajuns să fie profesori universitari și în învățământul mediu, oameni politici, scriitori, ziariști, juriști, medici, farmaciști, ingineri, preoți, ofițeri, economiști, agronomi, compozitori și cu alte cariere.

²⁶ *Ibidem*, tom. IV, 1895-1899, fasc. IV, p. 9, și fasc. V, p. 10.

Toți acești bursieri au studiat în diferite institute de învățământ din Austro-Ungaria și Germania (căci în alte țări puteau studia numai cu aprobarea guvernului): Cluj și Oradea (Academia de Drept), Debrețin, Bratislava, Budapesta (cei mai mulți), Viena, Graz (mai ales la Medicină), iar în Germania, la Schemnitz (mai ales la Mine și Silvicultură), Berlin, München, Leipzig, Heidelberg, Zürich, Anvers etc. De exemplu, în anul școlar 1919/1920, ultimul în care Fundația Gojdu și-a mai putut îndeplini menirea, s-au acordat 336 de burse și ajutoare, după cum urmează: 26 pentru susținerea examenului de doctorat, 33 de burse pentru studii la facultăți de Drept, 69 la Medicină, 20 la Filosofie, 23 la Politehnică, 5 la Farmacie, 2 la Academia de Muzică, 2 la Academia de Belle Arte, 1 pentru studii economice și 11 la academii comerciale, 4 la școli pedagogice superioare, 5 la Silvicultură, 2 la Agronomie, 1 la Academia Veterinară, 1 la Academia „Orientală”, 1 la Academia Militară, 7 la școli de ofițeri (licei)²⁷. Prin munca lor, ei au ținut trează conștiința românească și ortodoxă din Transilvania. Din cercetarea aceluiași liste de bursieri se poate constata cu ușurință că mulți dintre ei au avut un rol hotărâtor în pregătirea marelui act al Unirii Transilvaniei cu România de la 1 Decembrie 1918. În același timp, ei au rămas pentru toată viața oameni devotați Bisericii strămoșești. Cercetând listele membrilor adunărilor eparhiale și ale Congresului Național Bisericesc al Mitropoliei ortodoxe transilvănene, constatăm că aproape toți membrii acestora erau foști bursieri ai Fundației Gojdu.

Așadar, timp de o jumătate de secol, Fundația Gojdu și-a îndeplinit cu prisosință menirea ei, potrivit dispozițiilor testamentare ale marelui mecenat. Biserica, prin reprezentanții ei, și-a îndeplinit cu cinste îndatoririle ce-i reveneau prin dispozițiile testamentare ale lui Gojdu²⁸.

După 1920, deci după încheierea Tratatului de pace de la Trianon, practic activitatea Fundației „Gojdu” a încetat. Spre sfârșitul anului 1918, Imperiul Austro-Ungar se destrămase, iar românii din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș s-au unit cu vechea Românie, prin actul de la 1 Decembrie 1918.

Au avut loc mai multe runde de convorbiri, la Sibiu, dar delegația maghiară a adoptat aceeași tactică a unor amânări nejustificate.

Ea a revendicat câteva imobile din Transilvania pentru maghiarii de la noi (Orfelinatul Romano-Catolic „Theresianum” din Sibiu, Sanatoriul „Sfânta Elisabeta” din Cluj, Fondul de învățământ din județul Trei Scaune și altele).

²⁷ Cornel Sigmirean și Aurel Pavel, *Fundația „Gojdu”, 1871-2001*, Târgu-Mureș, 2002, p. 53 și 56-57; o listă cu 1.346 de foști studenți la p. 81-170.

²⁸ *Ibidem*.

Aceeași delegație maghiară a cerut ca 1/3 din averea Fundației să rămână pentru românii din Ungaria.

Abia la 27 octombrie 1937, după ani îndelungați de negocieri, s-a încheiat la București un Acord definitiv, semnat din partea română de Ion I. Lapedatu, iar din partea maghiară, de Aurel Egry. Partea maghiară se angaja ca, în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a Acordului, să pună la dispoziția Fundației Gojdu întregul patrimoniu pe care îl deținea în Ungaria. Acordul a fost ratificat de statul român printr-un Decret regal din mai 1938, publicat în „Monitorul oficial” din 13 mai 1938. Camera Inferioară (Dieta) a Parlamentului Maghiar l-a ratificat abia la 14 februarie 1940, iar Camera Superioară (Casa Magnaților) la 4 aprilie 1940 (Articolul de lege 21/1940). În felul acesta, statul maghiar a recunoscut dreptul de proprietate al Fundației Gojdu asupra averii ei din Budapesta.

Din nefericire, evenimentele care au urmat după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, mai apoi instaurarea unui regim comunist în Ungaria – ca și la noi, de altfel –, au împiedicat punerea în aplicare a prevederilor Acordului din 1937. În anii premergători războiului, dar mai ales în timpul lui, starea imobilelor din Budapesta s-a degradat foarte mult (unele apartamente și spații comerciale fuseseră închiriate de evrei, încât au avut mult de suferit în acei ani).

La începutul anului 1952, prin Decretul-lege nr. 4, dat de noile autorități comuniste maghiare, s-a decis ca toate casele cu mai mult de 6 camere să fie naționalizate. În felul acesta, toate imobilele Fundației Gojdu au intrat în proprietatea statului maghiar. Un ultim memoriu al mitropolitului Nicolae Bălan, din același an, a rămas fără rezultat²⁹.

În urma schimbărilor politice care au avut loc în Ungaria și România după 1989, s-au reluat discuțiile în legătură cu Fundația Gojdu, din nefericire fără concursul ierarhilor Bisericii. La 30 septembrie 1996, un grup de teologi sibieni au reînființat „Fundația Gojdu”, ea fiind recunoscută prin sentința civilă nr. 608 din 9 octombrie 1996 a Tribunalului Sibiu. Sub conducerea dr. Pavel Cherescu, fost profesor la Facultatea de Teologie din Oradea, iar din 31 martie 2001 a preotului dr. Aurel Pavel, azi profesor la Facultatea de Teologie din Sibiu, au început demersurile necesare pentru ca statul român, respectiv Mitropolia Ortodoxă a Ardealului, să reintre în posesia imobilelor Fundației din Budapesta.

²⁹ Detalii interesante asupra acestor demersuri și negocieri la **Cornel Sigmirean și Aurel Pavel**, *op. cit.*, p. 56-75; **Pavel Cherescu**, *op. cit.*, p. 37-40 și, mai ales, la **Maria Bereny**, *op. cit.*, *passim*.

Oricum, numele lui Emanuil Gojdu „va fi veșnic în mijlocul poporului său”, așa cum își exprimase el însuși dorința în fața tinerilor studenți români în 1862. Pentru Biserica Ortodoxă și pentru poporul român din Transilvania, Emanuil Gojdu va rămâne ca un mare „ctitor și binefăcător”, care a știut, prin muncă cinstită, să înmulțească talanții pe care i-a dăruit Dumnezeu, risipindu-i cu noblețe și mână largă printre fiii poporului său, ca apoi să aducă roade însutite. Toate acestea îl fac vrednic de cinstirea noastră, aducându-i-se prinos de recunoștință din generație în generație.

Bibliografie

ANALELE FUNDAȚIEI GOJDU, t. 1, pe anii 1870-1883, Budapesta, 1886, tom. II, 1884-1889, tom. IV, 1895-1899.

BERENY, Maria, *Istoria Fundației Gojdu*, Budapesta, 1995.

CHERESCU, Pavel, *Un umanist român – marele mecenat Emanuil Gojdu*, București, 2002.

COSMA, Partenie, „Gozsdu Emanuil”, în *Enciclopedia română* a lui C. Diaconovich, II, Sibiu, 1900.

DRAGOMIR, Silviu, *Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania*, vol. V, Cluj, 1946.

FAUR, Viorel, și GOLBAN, Ioan, „Momente din activitatea politică a lui Emanuil Gojdu”, în vol. *Emanuil Gojdu*, Oradea, 1972.

FIRU, Nicolae, „Genealogia familiei lui Emanuil Gojdu”, în „T.R.”, nr. 21 din 22 mai 1938.

LUPAȘ, I., „Anastasia Gojdu (1796-1863)”, în „Studii istorice”, vol. III, Sibiu, 1941.

IDEM, „Cea mai veche revistă literară românească”, în *Studii istorice*, vol. III, Sibiu, 1941.

IDEM, *Emanuil Gojdu, 1802-1870. Originea și opera sa*, București, 1940.

IDEM, *Istoria bisericească a românilor ardeleni*, Sibiu, 1918.

NEȘ, Teodor, *Oameni din Bihor, 1848-1918*, Oradea, 1937.

PĂCĂȚIAN, Teodor V., *Cartea de aur*, vol. I, Sibiu, 1902.

IDEM, *Cartea de aur*, vol. II, Sibiu, 1904.

SIGMIREAN, Cornel, și PAVEL, Aurel, *Fundația „Gojdu”, 1871-2001*, Târgu-Mureș, 2002.

„Telegraful Român”, anul 168, nr. 1-4 / 1 și 15 ianuarie 2020, nr. 5-8 / 1 și 15 februarie 2020, nr. 9-12 / 1 și 15 martie 2020 și nr. 13-14 / 1 aprilie 2020, nr. 9, 1870.

Preotul Nicolae Gherman, Păstor de suflete și ctitor de locașuri sfinte¹

Arhim. Dr. Macarie MOTOGNA

Exarh al mănăstirilor și starețul Mănăstirii Rohia

Viața

Preotul Nicolae Gherman s-a născut la 1 octombrie 1877 în localitatea Rohia, Comitatul Solnoc Dăbâca (județul Maramureș), din părinții Gherman Aron și Ana, țărani români dintr-o familie veche, atestată documentar în Rohia din anul 1662, când familia „pușcași de elită” Gherman a obținut diferite distincții de la principele Transilvaniei². Pușcașii de elită aveau obligații numai față de Cetatea Ciceului, de care aparținea și localitatea Rohia.

În luna octombrie 1887 a început să frecventeze școala populară din satul natal, apoi a urmat școala elementară din Târgu Lăpuș, iar cursurile gimnaziale le-a făcut la Gimnaziul Fundațional Grăniceresc din Năsăud, absolvindu-le la 29 iunie 1897. Studiile teologice le-a făcut la Seminarul „Andreian” din Sibiu pe care l-a absolvit cu calificativul „Bine” în 6 iulie 1899.



¹ Acest material a mai fost publicat cu titlul „Nicolae Gherman 1977-1959”, în volumul: „100 de ani de la Marea Unire. 100 de personalități Maramureșene care au făcut istorie”, coordonator Teodor Ardelean, Baia Mare, 2018.

² Vezi *Monografia Comitatului Solnoc Dobâca de Kadar Jozsef*, Vol. V, pag. 573, ediția 1901, Dej.

La data de 20 noiembrie 1899 a fost hirotonit preot de către Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit al Transilvaniei, iar la 2 februarie 1900 a fost instalat ca preot paroh în comuna Rohia, Protopopiatul Lăpuș. Aici a activat neîntrerupt timp de 40 de ani, până în anul 1940, când, după Dictatul de la Viena, s-a refugiat din Ardealul de Nord în România. Din 15 noiembrie 1940 până la 1 octombrie 1947 a funcționat ca preot în mai multe parohii: Ighiu, județul Alba, Leșnic, protopopiatul Deva, Sculea, eparhia Timișoara și Teaca, protopopiatul Bistrița, Episcopia Clujului³. În perioada cuprinsă între 10 decembrie 1929 și 1 iulie 1930 a îndeplinit și funcția de administrator protopopesc al Protopopiatului Lăpuș. S-a pensionat la 1 octombrie 1947⁴ și a decedat la 20 iunie 1959, la vârsta de 82 de ani, fiind înmormântat în cimitirul municipal din Dej.

În 17 septembrie 1899, tânărul teolog Nicolae Gherman se căsătorește cu Maria, fiica preotului Petru Boier din Boiereni și au fost binecuvântați de Dumnezeu cu zece copii: Virgil, Lucreția, Cornel, Elena, Nicolae, Augustin, Anuța, Octavian, Victoria și Aurica. Chiar dacă au fost vremuri grele pentru români și pentru o așa familie numeroasă, preotul Nicolae Gherman a făcut eforturi deosebite și pe toți copiii i-a trimis să studieze la cele mai bune școli ale vremii, unii dintre ei au fost economiști, juriști, ingineri sau educatori⁵.

Activitatea

Preotul Nicole Gherman a fost una dintre personalitățile locale cele mai prodigioase ale tuturor timpurilor, prin tot ceea ce a făcut pentru localitatea Rohia. În cele cinci decenii cât a slujit ca preot, nu s-a limitat doar la slujirea sacerdotală, ci a desfășurat și o bogată activitate culturală, socială, patriotică și administrativă, precum reiese și din „Certificatul de serviciu” nr. 495 din 1 noiembrie 1940 eliberat de Oficiul Protopopesc Ortodox Român Lăpuș, în care se spune: *„Pe lângă activitatea duhovnicească, Preotul Nicolae Gherman a mobilizat credincioșii din parohia sa, fiind inițiatorul și conducătorul lucrărilor*

³ Numirile în aceste parohii s-au făcut prin Deciziile nr. 12464 a Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu, din 13 decembrie 1940, și nr. 438 a Protopopiatului Deva, din 5 iunie 1941.

⁴ Conform Deciziei nr. 161.155 din 20 septembrie 1947, eliberată de Casa Generală de Pensiuni, Dosarul personal al preotului Nicolae Gherman, Arhiva Mănăstirii Rohia.

⁵ **Emilian Bîrdaș**, *Satul și Mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului, județul Maramureș. Studiu Monografic*, Editura Diacon Coresi, 1994, p. 128.

de construire a unei frumoase biserici de cărămidă, ridicată între anii 1903-1905. Între 1923-1926 a adus la viață ctitoria sa, Mănăstirea „Sfânta Ana”, iar în 1936 a îndrumat poporul să cumpere pământul și castelul de la groful Akos Ciszar, ceea ce s-a și făcut, o parte din castel fiind transformată în școală, iar altă parte în locul pentru primăria comunală; în anul 1906 a înființat banca populară „Lăpușana”; în anul 1910 a înființat o bibliotecă în cadrul oficiului parohial, iar între anii 1910-1911 sub îndrumarea sa, s-a construit prima școală confesională din Rohia ; în 1922 a pus bazele Cooperativei „Comoara”, iar în 1923 înființează, în satul Rohia, o filială a „Astrei”. Cea mai importantă realizare a sa va fi ctitorirea mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, „prima mănăstire de acest feliu din Ardealul alipit”.

Nicolae Gherman a fost un om al timpurilor sale. Școlit în spiritul doctrinei șaguniene, preotul Nicolae Gherman a făcut din viața de parohie coloana centrală a existenței comunității românești, într-o lume în care românii nu se simțeau reprezentați în stat și de către stat. La 22 noiembrie 1918 Consiliul Național Român din tractul Lăpușului îl desemnează alături de preotul Vasile Muste, avocatul Ioan Oltean și avocatul Titus Ciortea, ca delegat cu credenționale pentru Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. El a făcut parte dintre cei 1228 de delegați oficiali, dintre care 60 reprezentau actualul județ Maramureș⁶.

În atmosfera de entuziasm de după Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, Consiliul Național Român din cercul Lăpușului, întrunit la 4 decembrie, hotărăște organizarea unei mari adunări populare, pentru a doua zi, 5 decembrie, în cadrul căreia participanții la Marea Adunare de la Alba Iulia să prezinte lăpușenilor rezoluțiile acesteia.

Adunarea ce se desfășura în curtea școlii confesionale românești, a fost întreruptă de intervenția brutală a 70 de subofițeri și soldați, aparținând de batalionul secuiesc dislocat la Baia Mare din Regimentul 39 Infanterie Debrețin. Acest efectiv, plecat din Strâmbu Băiuț, având în componența sa și elemente din garda locală, profitând de slaba dotare și organizare a gărzii naționale românești, precum și de faptul că armata română era oprită la Beclean, a masacrat participanții la adunarea românească din 5 decembrie 1918. Deși raportul comisiei de cercetare româno-maghiară vorbește de 14 morți și 40 de răniți, cercetări ulterioare au identificat 69 de morți și 140 de răniți. Preotul Nicolae Gherman, prezent fiind la această manifestare, a scăpat

⁶ **Viorica Ursu**, *Preotul Nicolae Gherman din Rohia (1877-1962), delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918*, rev. „Graiul Bisericii Noastre”, Anul VII, nr. 41/1997, p. 9.

cu viață, ca prin minune. Cei vinovați de măcel n-au fost trași la răspundere niciodată⁷.

Profunda sa implicare pe teren național i-a atras în 1940, după cedarea Ardealului de Nord, surghiunul. Amenințat de autoritățile horthiste, și-a părăsit satul și parohia pe care le-a păstorit timp de patru decenii cu multă râvnă și responsabilitate, fără a le mai recăpăta vreodată.

În continuare vom arăta câteva dintre realizările preotului Nicolae Gherman, atât înainte de alegerea sa ca deputat în ADUNAREA de la Alba Iulia, cât și după aceea, acțiuni prin care a încercat să-și aducă contribuția la progresul și la ridicarea stării sociale și materiale a concetățenilor săi.

În primul său an de activitate preoțească (1900), organizează un cor bisericesc, format din 30-40 de persoane, primul cor organizat în comuna Rohia. Din repertoriul corului nu lipseau nici cântecele patriotice sau populare. Acest cor a funcționat fără întrerupere până în anul 1948⁸.

În anul 1902 a inițiat construirea, în satul Fântânele, a primei clădiri destinată exclusiv ca locație de școală primară confesională ortodoxă română.

Din inițiativa și sub îndrumarea preotului Nicolae Gherman, între anii 1903-1905, s-a construit din piatră și cărămidă biserica ortodoxă din centrul satului Rohia (Gura Uliței), cea mai mare și mai frumoasă clădire de acest fel pe atunci, în Țara Lăpușului. Exemplul său a fost urmat și de credincioșii uniți ai satului, care în anii 1903-1912 au construit și ei în Baltă (Rohia) o clădire la fel de mare și de frumoasă⁹. Pe parcursul a trei ani, vrednicii locuitori ai Rohiei au contribuit cu tot ce au avut pentru ridicarea acestui sfânt locaș. Planul bisericii a fost întocmit de inginerul Holoșka Imbre, iar devizul lucrării s-a ridicat la suma de 17.940 de coroane, obținute din contribuția credincioșilor din Rohia și a satelor din jur¹⁰.

Conștient de necesitatea progresului economic al țăranilor, preotul Nicolae Gherman, în anul 1906, a înființat, împreună cu un colectiv de oameni, prima bancă populară românească din Țara Lăpușului și anume banca „Lăpușana” din Târgu Lăpuș, din a cărei conducere a făcut parte timp de peste 20 de ani¹¹.

⁷ Despre evenimentele tragice petrecute la data de 5 decembrie 1918 în Târgu Lăpuș, vezi mai pe larg romanul *Joia Patimilor*, scris de **Horia Bădescu**, apărut la Editura Libra, 1993.

⁸ **Emilian Bîrdaș**, *op. cit.*, p. 124.

⁹ *Ibidem*, p. 125.

¹⁰ *Ibidem*, p. 129.

¹¹ **Viorica Ursu**, *op. cit.*, p. 8.

În anul 1910, înființează prima bibliotecă populară din Rohia, în cadrul oficiului parohial.

În anii 1910-1911, din inițiativa, prin grija și sub îndrumarea lui s-a construit prima școală confesională din Rohia, corespunzătoare cerințelor legale ale vremii.

Tot în anul 1911, a înființat o reuniune de femei pentru înfrumusețarea școlii și a bisericii, urmarea fiind împodobirea acestor instituții cu diferite produse ale artei populare locale: ștergare, fețe de masă și alte podoabe.

În anul 1922 înființează cooperativa de aprovizionare și consum „Comoara” din Rohia, care va fi condusă de către țăranul fruntaș Toma Pop din Rohia¹².

În anul 1923 înființează „Casa Națională” (Căminul cultural), așezământ destinat activităților culturale ale satului, pentru a cărei bună funcționare începe construirea unui local propriu, dar comun cu cooperativa „Comoara”, instituție unică de acest fel în Țara Lăpușului.

Tot în anul 1923 organizează în Rohia o filială a asociației „Astra” și o bibliotecă populară în cadrul acesteia.

În anul 1923 construiește în centrul localității Rohia „Monumentul eroilor” în memoria fiilor satului căzuți în Primul Război Mondial (1914-1918). Evenimentul dezvelirii și sfințirii Monumentului eroilor este descris de către protoiereul Zaharie Manu, astfel: *Preoții cercului religios Lăpuș din acel protopopiat s-au convins ce poate face un preot cu adevărată chemare prin muncă continuă și dezvoltată în mod sistematic. În Duminica Samarinenței, grupul religios s-a întrunit în parohia Rohia. Preoții au mers dis de dimineață în această comună, unde, pe lângă programul obișnuit, mai aveau să sfințească și un monument al eroilor. Cete de popor din toate comunele vecine curgeau spre comuna Rohia. Satul era pavoazat cu drapele tricolore, ce fâlfâiau pe toate casele românașilor noștri.*

Curtea bisericii s-a umplut de norod. Serviciul divin a fost oficiat de cinci preoți în frunte cu protopresbiterul Z. Manu. Răspunsurile le-a dat corul tineretului din localitate, organizat în societate religioasă-culturală... Întreaga intelectualitate din jur a luat parte la acest act solemn. Se face sfințirea apei și apoi dezvelirea monumentului și stropirea lui și a poporului cu apă sfințită... Vorbește apoi cu entuziasm D. Manciu, iar la urmă harnicul paroh N. Gherman în cuvinte bine

¹² Emilian Bîrdaș, op. cit., p. 125.

*alese predă în grija primăriei acest semn al recunoștinței față de acei care și-au dat suprema jertfă pentru neam*¹³.

Pentru ridicarea prin muncă și educație sănătoasă a locuitorilor din Rohia, părintele Nicolae Gherman a inițiat o societate a tinerilor din Rohia, numită „Floarea vieții”. Cei care erau primiți în această societate trebuiau să respecte câteva principii de bază: 1. Să cerceteze regulat biserica; 2. Să aibă o purtare morală exemplară; 3. Să nu înjure; 4. Să nu fie bețiv; 5. Să nu se certe; 6. Să fie iertător¹⁴.

În anul 1922, la numai zece anișori, copila Anuța, fiica preotului Nicolae Gherman, a fost cuprinsă de o febră tifoidă urmată de complicații și a trecut la Domnul chiar în brațele tatălui ei¹⁵. Pierderea acestei copile l-a afectat profund și după multe suferințe sufletești, copila Anuța i se arată în vis tatălui ei în repetate rânduri și îi cere să facă o Casă Maicii Domnului în Dealul Viei și indică locul exact, adică unde este biserica mănăstirii acum. În anul 1923 începe construirea Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, lucrările la biserică și la casa monahală fiind finalizate în anul 1925, iar biserica a fost sfințită la 15 august 1926, de sărbătoarea „Adormirea Maicii Domnului”, praznic ce va deveni hramul acestei sfinte biserici¹⁶. Astfel, mănăstirea Rohia este *primul așezământ de acest feliu din Ardealul alipit*, adică după Marea Unire din 1918. Locul pentru această sfântă mănăstire a fost ales de Dumnezeu și a fost ridicată ca o reparație pentru cele aproximativ 150 de mănăstiri și schituri distruse în secolul al XVIII-lea. Pe lângă evenimentele miraculoase care au stat la ctitorirea Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, a existat și un sentiment de recunoștință față de Dumnezeu, care ajutase pe românii maramureșeni și transilvăneni să-și vadă împlinit visul lor de dezrobire și de unitate națională și statală, înfăptuit în anul 1918¹⁷.

În anul 1935, la îndemnul preotului Nicolae Gherman, numitul Bălaj Andrei, construiește cu cheltuieli proprii un monument cu caracter ritual în cimitirul „Copăcel” din sat.

¹³ Zaharie Manu, Monumentul eroilor în Rohia, în rev. *Renașterea*, Anul II, Nr. 33, din 17 august 1924, Cluj-Napoca, p. 1-3.

¹⁴ Emilian Bîrdaș, op. cit., p. 127.

¹⁵ Corneliu Gherman, Mănăstirea Sfânta Ana Rohia. Scurt istoric, Baia Mare, 1977, mns., p. 1.

¹⁶ Augustin Faur, Mănăstirea Sfânta Ana din Rohi-Rohia, Editura Episcopiei Ortodoxe Române Kolozsvár – Cluj, 1944, p. 10.

¹⁷ Searfim Man, Mănăstirea Rohia, Maramureș, Editată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, 1989, Ediția a II-a, p. 16.

În anul 1936 inițiază cumpărarea de către săteni a pământului și castelului de la Akoș Ciszar din sat, amenajându-l ca local pentru primărie comună și ca școală cu săli de clasă corespunzătoare. A fost un om de mare acțiune. Datorită părintelui Nicolae Gherman, locuitorii din Rohia au cumpărat peste 2.000 de jugăre de pământ, aflate în proprietatea unor mari familii maghiare, depășind astfel criza de veacuri a iobăgiei și sărăciei¹⁸.

Preotul Nicolae Gherman, pe lângă activitatea administrativă, a desfășurat și o intensă activitate publicistică, scriind articole cu caracter cultural-educativ și de popularizare a științei, articole pe care le-a publicat în ziarele: „*Telegraful Român*”, „*Renașterea*”, „*Viața ilustrată*”, „*Ordinea*” și altele.

Distincții și aprecieri

În parohia Rohia, preotul Nicolae Gherman a desfășurat o bogată activitate bisericească și socială, precum reiese și din „Certificatul de serviciu” eliberat de Oficiul Protopopesco Ortodox Român Lăpuș, cu nr. 495 din 1 noiembrie 1940, în care se spune:

„Se certifică oficios că preotul Nicolae Gherman funcționează ca paroh în comuna Rohia, protopopiatul Lăpuș, eparhia Clujului, de la 2 februarie 1900 până astăzi neîntrerupt.

În timpul păstoririi sale s-a distins între ceilalți preoți printr-un zel deosebit, dovedind o activitate și conduită de model sub toate raporturile.

La fel s-a distins atât pe teren școlar și cultural, fiind președinte al despărțământului «Astra» mai mulți ani, desfășurând și o deosebită activitate publicistică.

Ca recunoștință a fost distins cu dreptul de a purta brâu roșu de către răposatul episcop Nicola Ivan, iar suveranii țării i-au acordat decorații.

*Drept care s-a eliberat acest certificat, spre a se putea servi de el la trebuință*¹⁹.

Pentru meritele sale deosebite, Episcopul Nicolae Ivan l-a distins cu rangul de iconom, iar din partea conducerii țării, la 12 mai 1922 a fost decorat cu „*Răsplata muncii pentru biserică cl. IIP*”, iar prin Ordinul nr. 2904/1930 cu „*Răsplata muncii pentru biserică cl. I*”.

¹⁸ Nicolae Buzescu, Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1976, p. 6.

¹⁹ Justinian Chira, Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, monografie, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, Baia Mare, 2009, p. 56.

În 7 octombrie 1923, prin Decizia nr. 4.362, Episcopul Nicolae Ivan al Clujului îi acordă preotului Nicolae Gherman distincția de protopop onorific, cu dreptul de-a purta brâu roșu închis. Această distincție i-a fost acordată în ziua când s-a pus piatra de temelie pentru construirea Catedralei Episcopale din Cluj-Napoca²⁰.

În anul 1924 prin Decretul regal nr. 2216/1924, din 12 mai 1924 i se acordă preotului Gherman, Medalia „*Răsplata Muncii, clasa III*”.

În anul 1929, prin dispoziția nr. 8477 din 10 XII 1929, Episcopia Clujului îl împuternicește ca administrator protopopesec, pentru protopopiatul Lăpușului și în această calitate conduce și despărțământul „Astrei” din Țara Lăpușului. Din funcția de administrator protopopesec a demisionat la 4 VIII 1931, demisia fiind aprobată prin dispoziția nr. 4611/1931 dată de episcopie²¹.

Despre activitatea ca protopop al Lăpușului găsim scris în ziarul *Ordinea*: *Episcopia ortodoxă a Clujului a instalat în scaunul protopopesec al Lăpușului pe părintele Nicolae Gherman din comuna Rohia. Părintele Nicolae are o activitate cum puțini oameni au în zilele noastre. [...] Deși bătrân, părintele Nicolae muncește încontinuu și nu știe ce-i oboseala. Abia de-o lună instalat în scaunul de protopop al Lăpușului, a început lucrările pentru a zidi biserică ortodoxă în Târgu Lăpușului. Va întâmpina multe obstacole dar le va trece cu siguranță căci Dumnezeu îi este cel mai bun ocrotitor. [...]*

*Activitatea părintelui Nicolae e nespus de lăudabilă și credincioșii din tractul Lăpușului sunt recunoscători și aduc mulțumiri Episcopiei că a știut să prețuiască pe un astfel de om harnic, instalându-l în scaunul protopopesec al Lăpușului”*²².

În anul 1930 prin Decretul regal nr. 2904 din 1 august 1930, Regele Ferdinand I, pentru zelul depus pe tărâm bisericesc și cultural, îi acordă preotului Nicolae Gherman, Medalia „*Răsplata Muncii clasa I*”²³.

Vrednicul de pomenire Episcopul Emilian Birdaș, fiul al satului Rohia, l-a prețuit mult pe preotul Nicolae Gherman și familia lui, iar în ziarul „Telegraful Român” nr. 31-35 din 15 august 1976, printre altele, avea să noteze:

²⁰ Dosarul personal al preotului Nicolae Gherman, în Arhiva Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia.

²¹ *Ibidem*.

²² **I.M.M.**, Activitatea lăudabilă a unui cleric orthodox, în ziarul *Ordinea*, nr. 452 din 15 iunie 1930, Cluj-Napoca, p. 9.

²³ Nicolae Gherman, Memoriu informativ semnat la 26 septembrie 1931, Dosarul personal al preotului Nicolae Gherman, în Arhiva Mănăstirii Rohia.

„Vrednicul preot de mir, Nicolae Gherman, care deși a avut multe greutăți familiale – 10 copii, toți trimiși la școli... –, el, preotul, timp de 40 de ani, a desfășurat o activitate duhovnicească, socială și patriotică în această regiune, obținând înalte distincții pentru deosebita muncă pe care a depus-o aici...”

Crezul preotului Nicolae Gherman a fost: slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor, dragostea jertfelnică pentru casa lui Dumnezeu și dragostea de neam și țară.

Numele preotului Nicolae Gherman rămâne de-a pururi înscris cu litere de aur în istoria acestor locuri, prin ctitoriile de ziduri, dar și zidirile pe care le-a făcut în oameni, în cultură, prin patriotismul plin de curaj și prin preocuparea asiduă pentru un viitor mai bun pentru generațiile care vin după el. Preotul Nicolae Gherman se identifică cu ctitoria de suflet, pentru care a jertfit din puținul lui, ca astăzi Mănăstirea Sfânta Ana – Rohia să fie oază de cultură, de credință, vatră de spiritualitate, cunoscută pe toate meridianele lumii și prin mănăstirea Rohia, înveșnicindu-se pentru totdeauna și numele fondatorului ei – Preotul ctitor Nicola Gherman și familia sa.

În Anul Centenar al Marii Unirii de la 1918, s-a ridicat un bust din bronz al Preotului Nicolae Gherman, lucrat de sculptorul Radu Ciobanu și care a fost amplasat în fața bisericii din Rohia (Gura Uliței), ctitorie a preotului Gheman. Dezvelirea și sfințirea bustului a avut loc luni, 30 iulie 2018. La acest eveniment au fost prezenți: Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărlui, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, fiu al satului Rohia, Arhim. Macarie Motogna, starețul mănăstirii Rohia, Pr. Ioan Pop, paroh în Rohia, alți preoți și fii ai satului, precum și oficialități: Alexandru Pugna, secretar de stat în Ministerul Culturii, prefectul județului Maramureș, Președintele și Vicepreședintele Consiliului Județean Maramureș, Primarul Orașului Tg. Lăpuș care a acordat titlul de *Cetățean de Onoare Post Mortem preotului Nicolae Gherman*, alte oficialități, membrii ASTRA Lăpuș, precum și toți locuitorii satului Rohia.

În aceeași zi, de 30 iulie, la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia a fost organizat Simpozionul „Zilele Rohiei” – *Făclii de Centenar*, în cadrul căruia a fost omagiată personalitatea preotului ctitor Nicolae Gherman.

Bibliografie

Arhiva Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia.

BĂDESCU, Horia, *Joia Patimilor*, Editura Libra, 1993.

BIRDAȘ, Emilian, *Satul și Mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului, județul Maramureș. Studiu Monografic*, Editura Diacon Coresi, 1994.

BUZESCU, Nicolae, *Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1976.

CHIRA, Justinian, *Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, monografie*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, Baia Mare, 2009.

FAUR, Augustin, *Mănăstirea Sfânta Ana din Rohi-Rohia*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române Kolozsvár – Cluj, 1944.

GHERMAN, Corneliu, *Mănăstirea Sfânta Ana Rohia. Scurt istoric*, Baia Mare, 1977, mns.

KADAR, Jozsef, *Monografia Comitatului Solnoc Dobâca*, Vol. V, Dej, 1901.

MAN, Serafim, *Mănăstirea Rohia, Maramureș*, Editată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, 1989, Ediția a II-a.

MANU, Zaharie, *Monumentul eroilor în Rohia*, în rev. *Renașterea*, Anul II, Nr. 33, din 17 august 1924, Cluj-Napoca, p. 1-3.

M.M.I., *Activitatea lăudabilă a unui cleric orthodox*, În ziarul *Ordinea*, nr. 452 din 15 iunie 1930, Cluj-Napoca, p. 9.

URSU, Viorica, *Preotul Nicolae Gherman din Rohia (1877-1962), delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918*, rev. „Graiul Bisericii Noastre”, Anul VII, nr. 41/1997, p. 9.

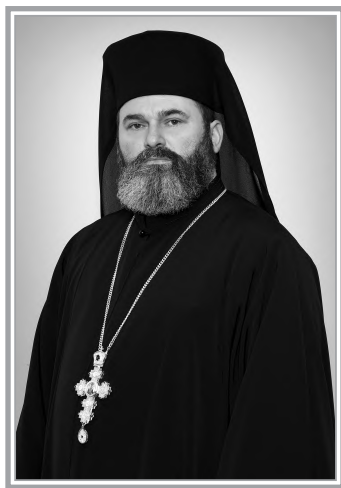
Filantropia – o privire generală

Arhim Dr. Casian FILIP

*Consilierul Sectorului Social-Filantropic și Misionar
Eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare*

Introducere

uvântul „filantropie” provine din două cuvinte grecești: φίλος, phílos – iubire și άνθρωπος, ánthropos – om. Din etimologia acestui cuvânt, descoperim vocația celui ce se numește filantrop și întreprinde acțiuni de filantropie. Aprofundând semantica celor două cuvinte ce compun termenul de „filantropie”, ni se revelează noi înțelesuri ale acțiunii de binefacere întreprinse în folosul oamenilor. Astfel, în limba greacă există patru cuvinte referitoare la iubire: έρως (eros), φιλία (philia), στοργή (storge) și αγάπη (agape). Ne vom axa asupra termenului φιλία (philia), component al cuvântului „filantropie”¹.



Philia (φιλία) este în asociere, în mod general, cu prietenia sau cu afecțiunea. Philia (φιλία) reprezintă iubirea spontană, naturală, adică un sentiment bazat pe intimitatea lăuntrică a celor ce se iubesc. Presupune, așadar, un angajament puternic, o iubire liniștită și plină de virtuți. Ea înseamnă loialitate față de prieteni, virtute, egalitate și bucuria de a face ceva împreună. Părintele Pavel Florenski afirmă faptul că trăsăturile principale ale prieteniei (φιλία) sunt următoarele: naturalețea; vibrația față de omul însuși, neînsemnând doar

¹ **Joan Corominas**, *Breve Diccionario Etimologico de la Lengua Castellana*, Editura Gredos, Madrid, 1987, p. 273.

o simplă apreciere a calităților lui; aspectul cald, cordial, nedepinzând de rațiune, al sentimentului, dar în același timp nepasional, neimpulsiv, neimpetuos; intimitatea personală, lăuntrică².

În Sfânta Scriptură acest termen dobândește un conținut duhovnicesc. El va semnifica iubirea creștină. „ὁμοῖς φίλοι μου ἔστε ἐὰν ποιῇτε ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.” „*Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc*” (Ioan 15, 14). Toți adevărații creștini — ca și sfinții — sunt prietenii și frații lui Hristos și împreună-moștenitori cu El (cf. Rom. 8, 17), precum și „prietenii și fii prin har ai lui Dumnezeu”.

Prin urmare, filantropia implică o iubire a aproapelui, a celui care are nevoie de ajutor; o prietenie care se identifică cu cel aflat în greutate (cf. Matei 25, 31-46), pentru ca la finalul acesteia să-L afli pe Hristos.

Anthropos (ἄνθρωπος) este uneori explicat ca un compus din anēr (ἄνῆρ) și ops (ὤψ) „ochi, față;” deci literalmente, „cel care are chipul unui bărbat”³. Trebuie subliniat faptul că adjectivizarea termenului de anēr (ἄνῆρ), înseamnă „virtuos”. Pornind de la aceste premise, anthropos (ἄνθρωπος), într-un sens literal extins și adus în grădina gândirii teologice, poate avea înțelesul „cel care are chipul virtuos”, sau mergând mai departe până la rădăcinile Revelație divine, „cel care are chipul și asemănarea lui Dumnezeu”. În această perspectivă, filantropia înseamnă, în primul rând, o iubire neinteresată a aproapelui care se află în dificultăți și, în al doilea rând, identificarea divinului din cel pe care îl ajuți.

Ca lucrare duhovnicească, filantropia implică o revelație a divinității. Filantropia, pe lângă ajutorarea celor aflați în nevoi, oferă posibilitatea comuniunii dintre dăruitor și cel ce primește darul, punând pe dăruitor în legătură cu Dăruitorul suprem, Cel care tainic stă ascuns în inima celui ce primește. În această legătură cosmică ne poziționăm noi, creștinii, la momentul Sfintei Liturghii, atunci când Filantropul divin „Se sfârâmă și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfârâmă și nu se desparte, Cel ce se mănâncă pururea și niciodată nu se sfârșește, ci pe cei care se împărtășesc îi sfințește”, pentru „că Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împărți, Hristoase, Dumnezeul nostru...”⁴.

² Pr. Pavel Florenski, *Stâlpu și Temelia Adevărului*, Ed. Polirom, Iași, 1999, p. 255.

³ Joan Corominas, *op. cit.*, p. 54.

⁴ *Liturghier*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române București, 2000, p. 149, 173.

Filantropia creștină

O adevărată filantropie trebuie, neapărat, să se bazeze pe temeiul iubirii divine față de om. Creația în sine este rezultatul iubirii și a nemărginitei bunătăți a lui Dumnezeu – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt –, omul fiind obiectul iubirii speciale a lui Dumnezeu, fapt revelat în Psalmul 8, versetele de la 4 la 6, astfel: „*Ce este omul că-ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el. Pusu-l-ai pe dânsul peste lucrul mâinilor Tale, toate le-ai supus sub picioarele lui.*” Marele act al filantropiei divine către om îl constituie Întroparea Fiului lui Dumnezeu: „*Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască, prin El, lumea*” (Ioan 3, 16-17). Părintele Ion Bria scoate în evidență această iubire a lui Dumnezeu față de om, spunând că filantropia este înălțată la nivelul jertfei prin întruparea, activitatea mesianică, pătimirea și moartea pe cruce a lui Hristos⁵: „*Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi*” (Ioan 15, 13), iar în limba greacă: „*μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.*”, unde regăsim acest termen, care compune cuvântul filantropie.

Așadar, putem spune că filantropia creștină, adevărată, veritabilă și aducătoare de „roade bune”, este aceea care imită iubirea de oameni cea jertfelnică a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Viața creștinului este viața în, cu și prin Hristos, așa cum ne spune Sfântul Apostol Pavel: „*M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine. Și viața de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit și S-a dat pe Sine însuși pentru mine*” (Galateni 2, 20). Hristos este filantropul care nu caută la fața omului: „*Învățătorule, știm că ești omul adevărului și întru adevăr înveți calea lui Dumnezeu și nu-Ți pasă de nimeni, pentru că nu cauți la fața oamenilor*” (Matei 22, 16), filantropia Sa având un caracter universal⁶. Totodată, filantropia Mântuitorului nostru Iisus Hristos conține un aspect revoluționar, referitor la iubirea vrăjmașilor: „*Iar Eu zic vouă: Iubiți pe vrăjmașii voștri,*

⁵ **Diac. Ion Bria**, „Iisus Hristos – iubitorul de oameni”, în rev. „Ortodoxia”, nr. 1, anul 1966, p. 59.

⁶ **Pr. Mihai Vizitiu**, Bazele nouetamentare ale filantropiei creștine, în vol. „Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi”, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012, p. 61.

binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc [...] Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este” (Matei 5, 44, 48). O altă dimensiune a filantropiei hristice este cea duhovnicească. Mântuitorul a venit în lume și pentru tămăduirea rănilor sufletești și pentru răscumpărarea omului din robia păcatului. În acest sens, Sfântul Prooroc Isaia spune: „El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat. Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe calea noastră, și Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile noastre ale tuturor. Chinuit a fost, dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere s-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa. Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui! Pentru fărădelegile poporului Meu a fost adus spre moarte.” (Isaia 53, 5-8). Făcând un rezumat al atitudinii Fiului lui Dumnezeu întrupat față de necesitățile sufletești ale oamenilor, Sfântul Apostol Pavel spune: „Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor, învățându-ne pe noi să lepădăm fărădelegea și poftele lumești și, în veacul de acum, să trăim cu înțelepciune, cu dreptate și cu cucernicie” (Tit 2, 11-12).

Având aceste repere ale filantropiei divine, putem imprima în acțiunile de binefacere caracteristicile acestea, precum universalitatea și, mai ales, aspectul duhovnicesc. O filantropie fără duhovnicie se află la nivelul unei teorii seci, care nu aduce beneficii pe termen lung nici filantropului, nici beneficiarilor. Clădirea sufletului în ambianța harului lui Dumnezeu este o responsabilitate a fiecărui creștin, ca și întărirea sufletească a celui de aproape. Astfel, o filantropie ce conține acest aspect duhovnicesc și, prin urmare, este chip și asemănare a celei divine, are repercusiuni nu doar pe termen scurt, mediu și lung, ci ea se extinde în veșnicie, contopindu-se cu iubirea divină.

Dacă scopul vieții creștine este îndumnezeirea, această îndumnezeire nu se poate realiza fără cel de lângă noi, fără o filantropie a celui „căzut între tâlhari”, fie el „samarinean” sau nu.

Filantropia Bisericii

Este o greșală să confundăm filantropia cu un simplu act de milostenie. Milostenia este, de exemplu, o simplă acțiune de a oferi un ban celui neajutorat.

Filantropia, însă, este acea acțiune care luptă ca acel neajutorat – și nici altcineva la fel – să nu mai fie în acea situație; este o acțiune de a schimba societatea, de a o transforma. Filantropul, având reperele menționate în capitolul de mai sus, înfăptuiește o continuare a filantropiei divine.

Biserica, în înțelesul ei de Trup tainic al lui Hristos, Filantropul Suprem, continuă această lucrare amplă de binefacere a Mântuitorului, în lume. Spuneam că o filantropie fără aspectul duhovnicesc nu transcende această lume, devenind limitată. În acest sens, filantropia Bisericii, având această componentă duhovnicească, oferă filantropiei un țel, ea devine teleologică. Un filantrop poate influența o societate pentru un timp, Biserica însă poate schimba societatea pentru eternitate. Filantropia Bisericii, așadar, este una completă, care privește omul în ansamblul lui, trup și suflet.

Filantropia nu poate fi separată de Sfânta Liturghie, deoarece Sfânta Liturghie ca rugăciune este o sursă de iubire smerită și jertfelnică. În Sfânta Liturghie, comemorând și retrăind viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos, celebrăm Filantropia divină sau iubirea dumnezeiască pentru oameni⁷. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel scoate în evidență acest fapt, afirmând: „În Liturghie sunt celebrate frumusețea și binefacerile Filantropiei divine ale Sfintei Treimi, descoperită lumii prin Iisus Hristos”⁸.

Filantropia Bisericii este o filantropie pastorală, având ca scop călăuzirea omului spre mântuire. Această filantropie are grijă de hrănirea omului cu hrana duhovnicească a Sfintei Evanghelii, de tămăduire a lui cu harul Sfințelor Taine și de creștere a acestuia prin cultivarea virtuților și prin săvârșirea faptelor bune. Iar împreună cu această filantropie pastorală sau spirituală se dezvoltă și filantropia materială a hranei și îmbrăcăminteii trupesti, a vindecării medicale, a îngrijirii de cele necesare vieții biologice⁹. Această lucrare a Bisericii și prioritatea pe care o acordă sufletului față de trup, fără a neglija pe cel din urmă, se ghidează după felul de a acționa al Mântuitorului Iisus Hristos, Care hrănește spiritual mulțimile cu binevestirea cuvântului Evangheliei, vindecă pe cei bolnavi și apoi înmulțește pâinile¹⁰.

⁷ Ioan Bușagă, „Misiunea social-filantropică a Bisericii”, <https://ziarulumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/misiunea-social-filantropica-a-bisericii-20195.html>.

⁸ † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Liturghie euharistică și filantropie socială”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012, p. 9.

⁹ Ioan Bușagă, art. cit.

¹⁰ *Ibidem*.

Filantropia Bisericii este în același timp și o chemare la viața comunitară. Filantropia Bisericii, ca una ce continuă lucrarea izvorâtă din iubirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, impune o solidaritate care apropie pe oameni. Această iubire care unește nici nu poate fi altfel, pentru că este iubirea Treimii, iubirea comuniunii desăvârșite¹¹.

Manifestări ale filantropiei în biserică

Biserica, prin viziunea ei de ansamblu asupra societății și ca element de coeziune socială, aplică o filantropie care are în vedere toate categoriile sociale, cu dificultăți și nu numai. Așa se explică prezența preoților de caritate în spitale, azile de bătrâni, penitenciare, unități militare etc.

Încă de la începuturile Bisericii au existat forme de organizare a filantropiei, forme care erau strâns legate de viața liturgică a Bisericii. Astfel, putem vorbi de viața de obște a primelor comunități de creștini, fiecare casă a creștinilor fiind un adăpost pentru fiecare frate creștin. În legătură cu această formă de organizare stătea și agapa sau masa comună: *„Iar toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște. Și își vindeau bunurile și averile și le împărțeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare. Și în fiecare zi, stăruiau într-un cuget în templu și, frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie și întru curăția inimii”* (F.A. 2, 44-46). De asemenea, colecta ca modalitate de binefacere către cei aflați în neputință o găsim menționată tot în Faptele Apostolilor: *„În acele zile s-au coborât, de la Ierusalim în Antiiohia, prooroci. Și sculându-se unul dintre ei, cu numele Agav, a arătat prin Duhul, că va fi în toată lumea foamete mare, care a și fost în zilele lui Claudiu. Iar ucenicii au hotărât ca fiecare dintre ei, după putere, să trimită spre ajutorare fraților care locuiau în Iudeea; ceea ce au și făcut, trimițând preoților prin mâna lui Barnaba și a lui Saul”* (F.A. 11, 27-30)¹².

Toate aceste forme de organizare s-au dezvoltat odată cu Edictul de la Milan, al Sfântului Împărat Constantin cel Mare, și au culminat în epoca de

¹¹ **Pr. Prof. Dr. Ion Bria**, „Sensul activ al iubirii creștine”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012, p. 305-306.

¹² **Pr. Conf. Dr. Constantin Preda**, „Forme de solidaritate și asistență socială în Faptele Apostolilor”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012, p. 105-107

aur a Bisericii, cu Vasiliada Sfântului Vasile cel Mare. Această formă de organizare a filantropiei Bisericii păstra întru totul principiile mai sus enumerate, punându-se accentul asupra sufletului, atât în tratarea bolilor sufletești, cât și a celor trupești.

Datorită dinamismului Bisericii, trecând într-o notă mai laică, putem spune că politicile sociale ale acesteia s-au adaptat timpurilor, dezvoltându-se și diversificându-se. În prezent, Biserica desfășoară o amplă activitate filantropică și de asistență socială, fiind o instituție care implică mai mulți factori sociali, precum instituțiile statului și alte asociații de binefacere. În cadrul Bisericii își desfășoară activitatea spitale, azile de bătrâni, case de tip familial, care fac din aceasta un filantrop desăvârșit al societății prezente.

Nu în ultimul rând, trebuie menționat faptul că marii filantropi români au fost crescuți și educați în duhul filantropiei divine practicat în Biserică. Mulți dintre aceștia au fost ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, precum: Mitropolitul Anastasie Crimca, ctitorul bolniței de la Dragomirna (1602) și al unui spital în Suceava (1619); Sfântul Ierarh Iosif cel Milostiv, Mitropolitul Moldovei, care a înființat Societatea Clerului Român „Binefacerea”, care îi ajuta pe copiii de preot rămași orfani și pe preotesele văduve, care a sprijinit numeroși tineri la studii și a organizat, în timpul Războiului de Independență (1877-1878), colecte pentru armată, mobilizând, de asemenea, călugări și călugărițe pentru serviciul sanitar al Armatei Române; Mitropolitul Grigorie al II-lea, care, alături de domnitorul Alexandru Ipsilanti, a fost întemeietorul primului așezământ pentru orfani din Țara Românească, și mulți alții¹³.

Concluzii

Putem spune, în concluzie, că filantropii și filantropia sunt mâinile iubirii lui Dumnezeu întinse către umanitate.

După căderea lui Adam în păcat, în lume s-a strecurat, din cauza depărțării de Dumnezeu, nedreptatea socială și dezbinarea. Lucrarea iubirii divine a fost și rămâne aceea de a-i aduce pe toți oamenii împreună, în comuniunea iubirii intratrinitare, unde *„nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una*

¹³ Sorin Ionițe, „Pe scurt: 10 ierarhi români filantropi”, <https://basilica.ro/pe-scurt-10-ierarhi-romani-filantropi/>.

sunteți în Hristos Iisus” (Gal. 3, 28). Această lucrare s-a concretizat odată cu Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Cel care, prin viața, activitatea, pătimirea și Învierea Sa din morți, a adus în lume modelul suprem al filantropiei, aplecându-Se asupra celor aflați în suferință trupească și sufletească, schimbând cursul istoriei și influențându-l până la sfârșitul ei. Astfel, opera filantropică a creștinismului, în ansamblul ei, este cea mai amplă și substanțială dintre toate.

Biserica Ortodoxă, continuatoarea de drept a operei Mântuitorului, moștenește activitatea filantropică a Acestuia și o dezvoltă în ambianța harului Duhului Sfânt, conferindu-i o finalitate. Putem spune că o filantropie laică are anumite orizonturi de imprimare în societate a unui ideal de *καλοκάγαθία* (*kalokagathia*) sau a ridicării nivelului de trai, toate acestea fiind idealuri nobile, dar o filantropie a Bisericii trece mai departe de bine, frumos și bunăstare în societate, proiectând pentru veșnicie toate faptele de binefacere.

Astfel, nu putem vorbi de o adevărată filantropie fără a o înscrie în ansamblul lucrării Bisericii, de călăuzire, îndrumare și povățuire a omului spre mântuire, spre îndumnezeire, spre integrarea lui și a iubirii sale în iubirea Persoanelor Sfintei Treimi. Drept urmare, actul filantropic trebuie să privească ansamblul omului, trup și suflet, repunându-l în demnitatea de fiu, conferită lui de către Fiul lui Dumnezeu, aducându-l acasă la Tatăl său și ospătându-l boierește cu încrederea și cu dărnicia unui boier, așa cum spune Părintele Nicolae Delarohia¹⁴.

Roadele filantropiei nu se regăsesc doar în cel ce primește, ci ele împodobesc și pe dăruitor, iar referitor la acest lucru este grăitoare afirmația Sfântului Apostol Pavel: „*Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe, cu îndelungă-răbdare*” (Coloseni 3, 12).

Bibliografie

Izvoare

BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.

¹⁴ Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, 1992, p. 101.

SFÂNTA SCRIPTURĂ, Editura Societății Biblice Grecești, Atena, 1997.

LITURGHIER, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teotist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.

COROMINAS Joan, *Breve Diccionario Etimologico de la Lengua Castellana*, Editura Gredos, Madrid, 1987.

Cărți

FLORENSKI, Pr. Pavel, *Stâlpul și Temelia Adevărului*, Ed. Polirom, Iași, 1999.

STEINHARDT, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, 1992.

Studii, articole

BRIA, Diac. Ion, „*Iisus Hristos – iubitorul de oameni*”, în rev. *Ortodoxia*, nr. 1, anul 1966.

BRIA Pr. Prof. Dr. Ion, „*Sensul activ al iubirii creștine*”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012.

DANIEL Ciobotea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „*Liturghie euharistică și filantropie socială*”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012.

PREDA, Pr. Conf. Dr. Constantin, „*Forme de solidaritate și asistență socială în Faptele Apostolilor*”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012.

VIZITIU, Pr. Mihai, „*Bazele nouetamentare ale filantropiei creștine*”, în vol. *Asistența social-filantropică și medicală organizată de Biserica Ortodoxă Română în trecut și astăzi*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012.

Site-uri web

BUȘAGĂ, Ioan, „*Misiunea social-filantropică a Bisericii*”, <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/misiunea-social-filantropica-a-bisericii-20195.html>, accesat la data 02.11.2020.

IONIȚE, Sorin, „*Pe scurt: 10 ierarhi români filantropi*”, <https://basilica.ro/pe-scurt-10-ierarhi-romani-filantropi/>, accesat la data 3.11.2020.

Familia creștină: educația și rolul ei pentru Biserică și în societatea actuală

Pr. Conf. Univ. Dr. Adrian Gh. PAUL

Departamentul de Teologie Ortodoxă

„Justinian Arhiepiscopul”

Prodecan al Facultății de Litere,

Centrul Universitar Nord, Baia Mare

Introducere

Este unanim recunoscut faptul că una dintre cele mai caracteristice forme de organizare ale vieții umane este familia. Ea este cea mai veche instituție și de cea mai mare importanță pentru destinul unui popor, dar și al unei societăți în general. Familia este izvorul vieții și celula de bază și primordială a societății. În acest sens, vorbind despre familie, marele retor al Romei antice, Cicero, o numea: „societatea cea dintâi, începutul și oarecum pepiniera statului”¹.

Nici o instituție nu are un rol atât de hotărâtor pentru om și pentru societate ca familia. Cu familia stă sau se pierde binele particular și cel public, de familie atârână în mare măsură ruina sau prosperitatea națiunilor. Am putea-o asemăna cu o temelie. Este lucru cunoscut că dacă la casă temelia este puternică, acea casă va sta neclintită, rezistând furtunilor și intemperiilor vremii. Tot așa



¹ **M.T. Ciceronis**, *Opera Rethorica*, vol. I, Lipsiae, 1907, p. 73, apud **Grigore Mazilescu**, *Învățătura despre familie în epistolele pauline*, în „Mitropolia Olteniei”, nr. 3-4/1974, p. 279.

dacă într-o societate familia este așezată pe idei sănătoase, dacă e consolidată după principii eterne, întregul grup social progresează; în caz contrar se prăbușesc și pier.

În sânul familiei se formează și se întăresc bunele deprinderi, moravurile, caracterele și tradițiile specifice fiecărui popor. Pe temeliile familiei se înalță edificiul națiunii, care este pământul părintesc lărgit. Dragostea pe care o au oamenii față de patrie este dezvoltarea firească, la scară națională, a afecțiunii pe care o avem față de tată, mamă, frați, surori și față de celelalte rudenii. Prin urmare, având o importanță așa de mare, era firesc ca de familie să se ocupe toți factorii de răspundere ai societății civile, din toate timpurile, căutând să o întărească și să-i asigure existența și buna dezvoltare. Cu atât mai mult Biserica care vede Nunta a fi „cinstită” tocmai întru împlinirea scopului ființei umane² de a viețui într-un cadru familial, după rânduiala lui Dumnezeu, în fidelitate reciprocă a soților întreolaltă și a lor față de Dumnezeu, cum și în nașterea de prunci și creșterea și educarea lor. Prin căsătorie, în cadrul binecuvântat al familiei, bărbatul, femeia și copiii sunt ființele cele mai apropiate una de celelalte, pentru că se completează reciproc, având fiecare în celălalt umanitatea ajunsă la intimitatea supremă a unuia în/cu celălalt prin iubirea fraternă manifestată care-i unește. Căci zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Cel iubit este pentru cel ce iubește identic cu sine. Însușirea iubirii este de așa fel, încât cel ce iubește și cel iubit nu mai par să formeze două persoane deosebite, ci un singur om*”³.

Anul 2020 fiind decretat în Patriarhia Română drept Anul omagial al educației creștine familiale, al educării tinerilor și a copiilor în sânul familiei, ne-am gândit a evidenția în studiul de față rolul major al familiei creștine, al relațiilor familiale pe baza iubirii creștine din sânul ei, manifestarea membrilor ei în interiorul și în deschiderea inimii spre relația cu semenii-frați ai societății, toate în scopul de a promova bunele moravuri și prescripțiile religios-morale ale Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos și învățătura morală a Bisericii dintotdeauna, care au stat drept cheazășie și pildă de urmat pentru orice om în formare și integrat în spectrul vieții familiale și sociale la nivelul personalității morale. Așa că ne-am împărțit materialul în mai multe secțiuni, cu accentul pus pe educația creștină, pe rolul și necesitatea vieții de familie pentru formarea

² Părintele Dumitru Stăniloae spune că „...bărbatul și femeia numai împreună, prin căsătorie ca legătură naturală, alcătuiesc umanitatea completă” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura IBM al BOR, București, 1978, p. 120).

³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre feciorie*, 3,42, apud Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, p. 126.

caracterului oricărui om, dar am evidențiat și câteva aspecte ce privesc marile răni ale familiei privite astăzi din perspectiva Bisericii în a trasa câteva linii de demarcație morală înspre a avertiza asupra efectelor distrugătoare și a recomanda aplicarea îndrumărilor benefice și binefăcătoare, de natură spirituală, pe care Biserica mereu le-a descoperit spre împlinirea, într-un final, al tuturor oamenilor care caută „*mai întâi Împărăția cerurilor*”, ca apoi „*toate celelalte să li se adauge lor*” (cf. Matei 6,33).

Educația creștină în general

În aria spiritualității greco-latine și în aria patristicii, noțiunea de educație este, în general, aproape identică cu noțiunea de cultură; deseori aceste noțiuni sunt identice. Același termen *παιδεία* sau *παιδευσις* înseamnă educație și cultură, ambele derivând din rădăcina cuvântului „*παις*”, care înseamnă „copil”. Orice copil se formează în special prin educație.

În epoca modernă, aceste noțiuni nu se acoperă și nu sunt totdeauna dependente una de alta. În limbajul nostru obișnuit, „a fi bine crescut” nu implică în mod necesar cultură și „a fi cult” nu înseamnă numaidecât a fi și educat. Căci cultura nu înseamnă numai prezența unui bagaj oarecare de cunoștințe și a unui mod sau stil de viață automat diferit de alte stiluri de viață, ci presupunea încununarea îndelungatului proces de educație început în copilărie și îmbogățit treptat prin cunoștințe, lecturi, experiențe și efortul liber și conștient de a deveni mai bun, mai folositor, pe parcursul întregii vieți. Este adevărat că educația și cultura se asemănau între ele și uneori se identificau și prin faptul că amândouă implicau un proces de selecție și erau rezultatul unui asemenea proces.

Ei bine, în acest proces de educație un rol însemnat îl deține religia creștină, care nu ar fi putut împlini în istoria și progresul omenirii un rol cultural și moral atât de proeminent dacă nu ar fi împlinit și un rol pedagogic. Religia este mama educatoare a omenirii, școala clasică de formare a caracterelor morale și de perfecționare spirituală a omului și a societății omenestii⁴.

⁴ Ilarion V. Felea, *Religia culturii*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1994, p. 246-247. Celebru pedagog francez J.J. Rousseau spunea despre rolul religiei în educație următoarele: „*Uitarea religiei duce la uitarea datoriilor omului... De aceea nu trebuie uitat că sufletul drept este adevăratul templu al divinității; că legea supremă este să iubești pe Dumnezeu mai presus de tot și pe aproapele tău ca pe tine însuși; că nici o religie nu te scutește de datoriile morale;*

Și pentru că religia a făcut omenirii prima educație, iar scopul educației este virtutea sau tăria de caracter a moralității, Biserica acordă o mare atenție educației creștine, chiar educația fiind o preocupare fundamentală a Bisericii creștine. Biserica este aceea care determină factorul educativ să călăuzească și să conducă pe om spre claritate asupra sa, spre pace cu natura și spre unirea cu Dumnezeu. Pentru aceasta, în Biserică, educația are drept scop dezvoltarea și reprezentarea cât mai deslușită a „chipului divin” în om până la strălucirea asemănării depline cu Dumnezeu. Pentru aceasta educația în Biserică are menirea de a ridica pe om la cunoașterea sa proprie, la cunoașterea divinității și a naturii și la cunoașterea unei vieți curate și sfinte⁵.

În opera sa capitală „*Didactica Magna*”, J.A. Comenius afirma că idealul educației este viața eternă și că religia este mijlocul perfect prin care obținem îmbunătățirea omului, desăvârșirea societății și fericirea veșnică în comuniune cu Dumnezeu. De asemenea, el pleacă de la ideea că modelul tuturor educatorilor este Iisus Hristos ca Om, El fiind cel mai luminat Învățător, cel mai sfânt Preot și cel mai puternic Rege. De aceea creștinii trebuie „*aduși acolo de a fi luminați în spirit, sfinți în înclinările conștiinței și puternici în fapte*”⁶. Acest scop se poate îndeplini prin învățământ și virtute personală. Căci în Sfânta Scriptură se găsește Cuvântul lui Dumnezeu, în lume se văd operele Sale, iar sufletul omului are în el inspirația divină.

Creștinismul este un sistem de perfectibilitate, o metodă de ameliorare spirituală care are în vedere sinteza binelui, adevărului, frumosului și a sacralului în persoana omului. Prin educație omul își modelează și înnobilează caracterul. Persoana ține de caracter. Creată de Dumnezeu, deci fiind sfântă și având

că numai aceste datorii sunt în adevăr esențiale; ca cultul intern este cea dintâi datorie și că fără credință nu există nici o virtute adevărată” (J.J. Rousseau, *Educația lui Emil*, cartea a IV-a, cap. 354, în trad. rom. de Gheorghe Adamescu, Ediția a IV-a, București, p. 618). La fel și marele poet, gânditor și pedagog german I.W. Goethe: „Religia creștină este religia întrupată în divinitate și e treapta cea mai înaltă la care a putut și ar trebui să ajungă omenirea” (Cf. Ilarion V. Felea, *Religia culturii*, p. 249).

⁵ În acest sens Fr. Froebel scrie: „Cea mai perfectă desăvârșire pe care noi, creștinii, o vedem în Iisus și pe care o cunoaște omenirea, este aceea care recunoaște limpede și viu în sine baza primordială a ființei sale, care spontan și independent apare prin stipulație veșnică, după veșnica lege, din veșnica viață și veșnica creare. Și însăși această mare și veșnică desăvârșire reclamă ca fiecare om să devină iar o astfel de copie, un chip a modelului său veșnic, ca el însuși să devină un astfel de model pentru el și pentru alții... Da, aceasta este tema și scopul întregii educații morale: reprezentarea infinitului în finit, a veșnicului în temporal, a cerescului în pământesc, a dumnezeiescului în om, în viața omului prin îngrijirea ființei sale originare divine sub toate aspectele” (Cf. G.G. Antonescu & V.P. Nicolau, *Educația omenească*, București, 1965, p. 309).

⁶ Cf. Ilarion V. Felea, op. cit., p. 247.

o valoare certă în nucleul ei interior, persoana are o voință liberă și creatoare, care se manifestă ca un sistem de acțiuni, deci ca un caracter empiric. În acest sens, persoana este caracter⁷, iar caracterul omului se formează prin educație întrucât omul este perfectibil, educabil. De aceea spunem că educația are drept scop perfecțiunea omului, perfecțiune ce constă din punct de vedere moral în iubire și sfințenie.

A fi om înseamnă a fi un caracter desăvârșit, o personalitate morală. Dar caracterul moral nu se formează dintr-o dată, pentru că voința însăși se dezvoltă progresiv. Fiecare om se naște cu un complex de dotații psiho-fizice, cu diferite stări și aspirații și trăiește într-un anumit mediu. Caracterul moral este o cucerire permanentă, bazată pe efortul neconținut al voinței până se realizează personalitatea morală, care constituie suprema întrupare a idealului moral. Personalitatea morală este ținta spre care se îndreaptă toate eforturile omului întrucât ea simte că este purtătoarea unor valori veșnice. De aceea personalitatea morală întrupează în mod personal binele, într-o dezvoltare consecventă și armonică a întregii ființe și în participarea creatoare la viața morală a omenirii prin sfințenie, adică prin desăvârșire înțeleasă din punct de vedere moral. Or, formarea caracterului și desăvârșirea personalității morale, se face prin educație, care este inițiere în viața și învățătura creștină și care, în final, conduce la sfințenie.

Modelul neîntrecut al sfințeniei și desăvârșirea divină întrupată în chip de om este Iisus Hristos, cel mai desăvârșit om și învățător al omenirii, om de model, educator prin excelență și învățător unic al adevărului: „*Voi să nu vă numiți rabi, că unul este Învățătorul vostru: Hristos!*” (Mt. 23, 8,10), care S-a dat pe Sine pildă pentru ca „*precum am făcut Eu, să faceți și voi*” (In. 13,15). Nimeni nu ne-a descoperit și nu ne-a învățat mai bine și mai frumos sensul adevărat al vieții, nici metodele de educație mai desăvârșite, de cum ne-a învățat Iisus Hristos. Pentru aceasta Sfântul Clement Alexandrinul îl numește pe Iisus Hristos „*Pedagogul prin excelență al creștinilor*”⁸. Toți oamenii care tind spre desăvârșire învață de la Iisus Hristos cum să-și dobândească mântuirea, cum trebuie fiecare să se ostenească tot mai mult pentru desăvârșirea sufletului și a trupului, pentru sfințirea omului întreg.

Universalitatea educației creștine decurge din universalitatea mântuirii. Jertfa supremă a lui Iisus Hristos de pe Golgota a fost adusă pentru tot neamul

⁷ Pavel Florenski, *Stâlpul și temelia adevărului*, p. 139.

⁸ A se vedea Clement Alexandrinul, *Pedagogul*, în trad. rom. de Pr. Dumitru Fecioru, în colecția PSB, vol. 4, Editura IBM al BOR, București, 1982.

omenesc care era căzut în păcat. Prin dumnezeiasca Sa Înviere s-au deschis porțile raiului pentru toți urmașii lui Adam. După această restaurare a omului de către Iisus Hristos, toți oamenii au dreptul la mântuire cu condiția ca tot omul să se ostenească prin credință și fapte bune de a fi vrednic să se împărtășească de mântuirea adusă de Fiul lui Dumnezeu. Cu atât mai mult, cu cât Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască (cf. I Tim. 2,4). Pentru aceasta, pedagogia creștină care este povățuirea omului pe cărările mântuirii, nu poate să lase la o parte pe cei mai mulți oameni și să se ocupe numai de cei mici, numai de copii. Pedagogia creștină nu se ocupă numai cu instruirea intelectuală și fizică, care este absolut necesară copiilor, ci ea pune tot interesul mai ales pe desăvârșirea morală a omului. De această desăvârșire au nevoie oamenii de toate vârstele și mai ales cei adulți. În acest sens putem spune că întreaga învățătură creștină este o pedagogie, toată lucrarea Bisericii nu este altceva decât efortul de a ridica pe om la o stare tot mai bună din punct de vedere moral (cf. Efes. 4,13). Deci, din motive de ordin soteriologic Biserica se ocupă de educația credincioșilor de toate vârstele.

Desigur că educația începe în cadrul familiei și își îndreaptă în primul rând atenția asupra copilului întrucât la venirea sa pe lume, copilul nu aduce o moralitate formată, ci este înzestrat doar cu virtualități morale. Familiei îi revine imperioasa datorie de a valorifica nucleul moral al copilului prin educație. Părinții au un mare rol în cultivarea însușirilor morale ale copiilor imprimându-le, prin povețele și pilda vieții lor, deprinderile morale și primele elemente ale educației. La aceasta îndeamnă Sfântul Apostol Pavel: „*Părinților, nu întărați pe copiii voștri la mânie, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului*” (Efes. 6,4). Dar aceasta este cu adevărat o artă, aceea de a forma sufletul copilului și mintea tânărului. În acest sens Sfântul Ioan Gură de Aur, zice: „*Care artă poate fi egalată cu arta de a educa sufletul copilului, de a-i forma mintea tânărului?*”⁹. În sanctuarul vieții, care e familia, omul de tânăr sau de copil primește cele dintâi noțiuni hotărâtoare despre adevăr și despre bine, își dezvoltă sănătos capacitățile să devină conștient de demnitatea sa și să se pregătească să facă față destinului său unic și de neînlocuit în lume și societate.

Între membrii unei familii, desigur, întemeiată prin căsătorie, ia ființă, un fel de perihoreză, întâlnire și împărtășire a unuia cu celălalt¹⁰, familia devenind

⁹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Evanghelia după Matei*, LIX, VII, în trad. rom. de Pr. Dumitru Fecioru în vol: *Scriseri*, partea a treia, col. PSB vol. 23, Editura IBM al BOR, București, 1989, p. 695.

¹⁰ P.S. Vasile, episcopul Oradei, *Îndrumări cu privire la căsătoria tinerilor teologi*, în „Mitropolia Banatului”, nr. 1-2/1983, p. 78.

o sinteză, iar misiunea ei în societate o simfonie. Căci membrii familiei primind pe Hristos, care-i unește, viețuiesc împreună, se configurează unul după altul, se odihnesc sufletește unul în altul¹¹ și se îmbogățesc reciproc prin iubire. Așa a lăsat Dumnezeu. Ne naștem, de obicei, într-o matrice bipolară (cuplul parental); continuăm marea aventură a existenței devenind noi înșine personalități polarizante, masculin și feminin, identități psihosexuale conștiente de sine; apoi aspirăm spre structura arhetipală (bărbat-femeie), bazată pe polaritatea principiilor, pe complementaritate, căutând partenerul cu ajutorul căruia să ne dezvoltăm (sexual, afectiv, mental și spiritual), unul prin intermediul celuilalt¹². Prin urmare, familia este punctul gravitațional de existență comunitară, primul și cel mai important în acest sens, fiind în același timp comun persoanelor care îl alcătuiesc, deosebit de al altor persoane, în mod absolut unic, după cum și fiecare persoană este unică sau fiecare ființă conjugală este unică¹³. Familia naturală concentrează, așadar, totalitatea valorilor prin care se afirmă și se susține viața, ea modelează aptitudinile originare, sufletești și trupești ale omului, după cum face și ca bunurile existenței lui să sporească și să se transmită din generație în generație, ca forme ale culturii și civilizației.

Poate de aceea a lăsat Dumnezeu să se nască, să crească și să se formeze copiii în sânul familiei. Aici, rolul părinților în creșterea și educarea copiilor într-o virtute cere un imperativ al mântuirii: „*Căci copiii vin pe lume nu numai pentru a-i sprijini pe părinți la bătrânețe, ci mai ales pentru ca ei să învețe virtutea de la părinți*”¹⁴. Părinții sunt dascălii adevărați ai copiilor care înrădăcinează în sufletele lor „dragostea temeinică” prin educație. Din sânul vieții familiale, printr-un lung și anevoios proces educativ, toate vârstele au de câștigat: tinerețea aici se dezvoltă, vârsta coaptă aici își asigură fecunditatea bătrâneții, familia acordându-i un supliment de fericire, un sprijin, o prelungire a mulțumirii pentru biruințele câștigate în tumultul existenței bătrânești. Prin urmare, dacă privim importanța familiei în procesul educațional în general, atât pentru individ, cât și pentru societate, și constatăm că familia e omul, iar buna ei funcționare înseamnă viața, urmează să ne dăm seama că adevărurile

¹¹ Cuv. Paisie Aghioritul, *Viață de familie*, IV, Editura Evanghelismos, București, 2003, p. 37.

¹² Iolanda Mitrofan, *Incursiuni în psihologia și psihosexologia familiei*, Editura Press Mihaela S.R.L., București, 1998, p. 12.

¹³ Pr. Prof. Univ. Ilie Moldovan, *Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin*, Editura IBM al BOR, București, 2002, p. 143.

¹⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia a X-a la I Tesaloniceni*, XIII, apud David C. Ford, *Bărbatul și Femeia în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur*, Editura Sofia, București, 2004, p. 106.

ce stau la baza familiei și ale educației creștine trebuie să fie considerate ca având o valoare absolută pe care nu o putem dezavua, fără să ne dezavuăm pe noi înșine, umanitatea noastră și natura.

Din punct de vedere religios, familia reprezintă laboratorul de formare sau mai bine spus, de descoperire, pentru copil, a universului divino-uman. Nu întâmplător înțelepciunea populară vorbește de cei „șapte ani de acasă” care își lasă amprenta asupra fiecăruia, pentru întreaga viață. Este de la sine înțeles că educația religioasă primită la școală sau în societate nu poate fi eficientă decât dacă ambianța familială, mediul în care trăiește copilul, intră în confruntare cu cele auzite și văzute. De pildă, dacă la școală, la orele de religie, copiii învață că este o greșală, un păcat, în fața lui Dumnezeu, adulterul, să fure sau să mintă, iar la părinți ei văd contrariul, atunci confuzia lor va fi fără ieșire. În egală măsură exercițiul rugăciunii, al comportamentului creștin conform preceptelor scripturistice, sau aplicarea învățăturilor date de Mântuitorul Iisus Hristos prin pildele Sale, toate acestea nu vor fi niciodată eficiente pentru educația și viața unui copil dacă ele n-au fost puse în scenă, repetate și trăite zilnic la nivelul mini-laboratorului existențial care este familia. Iar aceasta nu se poate realiza fără stricta supraveghere a părinților.

Exemplul părinților are un rol decisiv în formarea deprinderilor religioase ale copiilor, traducând în acte vii și concrete formula abstractă a datoriei. Astfel, părinții trebuie să-și facă rugăciunile împreună cu copiii, trebuie duși regulat la biserică, învățați să facă semnul Sfintei Cruci, să ingenuncheze, să cânte cântări religioase, să aducă daruri la Sfântul Altar, să aprindă lumânări pentru cei vii și morți, să se împărtășească cât mai des cu Sfintele lui Hristos Taine și, astfel, să-i îmbisericească. Aceasta și pentru că familia creștină este inclusă în misiunea Bisericii; este o prelungire a Bisericii în lume și o aducere a lumii în Biserică.

Nu mai este pentru nimeni un secret că în Occidentul european, majoritatea tinerilor preferă să nu se mai căsătorească, optând pentru relații trecătoare, neconvenționale – căsătorii de o zi, mai bine zis de „o noapte” sau „de probă”, oficiate de unii în preajma „zilei îndrăgostiților” – și lipsite de angajament social (față de copii, spre exemplu) sau iresponsabile, simptom al renunțării la valorile tradiționale, creștine și seculare deopotrivă. Pentru că tot mai mulți tineri se întreabă astăzi: „De ce să mă căsătoresc?” și aceasta tocmai pentru că nimeni nu le-a deschis ochii în această privință. Nu rareori tinerii văd că părinții lor nu se mai iubesc, că divorțează sau că trăiesc împreună

numai datorită unor convenții sociale; fiecare îl înșală pe celălalt, sau unul este înșelat, iar celălalt suferă și se lasă biruit de patima beției, al descurajării sau depersonalizării. Astfel de familii, desigur, nu prezintă nimic atractiv. Și atunci își pun întrebări, precum: „Asta e familia?” Și răspund fără echivoc: „Nu ne trebuie așa ceva!” Ei neagă familia, a cărei imagine o cunosc, și au dreptate. Cine ar alege să își distrugă fericirea numai pentru a fi ca ceilalți, pentru a fi în rândul lumii? Într-o viziune teologică, fenomenul acesta apare ca o ultimă consecință a păcatului, înțeles drept renunțare la orice responsabilitate înaintea lui Dumnezeu și a comunității umane.

Un proces la fel de serios este acela al disoluției rapide a majorității familiilor convențional constituite, uneori chiar trecute formal prin ritualul Tainei cununii. Faptul e cu atât mai dureros, cu cât matrimoniul nu pare a mai fi înțeles în dimensiunea sa de angajament ascetic întru realizarea unei comuniuni din ce în ce mai desăvârșite între membrii familiei. Căsătoriile se desfac pentru motive la fel de ridicole și superficiale ca și cele pentru care se contactează, trădând, de cele mai multe ori, interese precuniare, confuzie între erotism și iubire, patimi neîmblânzite, instabilitate sufletească etc.

În aceste cazuri, nu se mai poate vorbi de familia tradițională, purtătoare și garantă a unor valori, a înțelepciunii practice și cu atât mai puțin despre o familie în stare să propună și să susțină saltul către viața superioară pentru toți membrii familiei, întru asemănarea cu Dumnezeu. Mai mult, se pare că ceea ce până acum era știut a fi „celula de bază” a organismului social, familia, nu mai poate împlini vreo funcție reală, corpul social fundamentându-se numai pe indivizi. Aspectul care interesează aici este însă acela al pierderii de către familie a funcției sale educative. Teologic vorbind, această pierdere este o consecință a abandonării temeiurilor creștine ale vieții și ale familiei.

Încetând să mai fie un factor de educație, familiile sau chiar relațiile întâmplătoare produc permanent copii care, crescând fără a primi cele mai simple repere pentru construirea unei vieți decente, contribuie fără să știe la amplificarea dramei. Fiindcă aproape complet lipsiți de criterii axiologice și etice, copiii și tinerii de acum, dezorientați, indiferenți față de cei din jurul lor și lipsiți de simțul responsabilității personale, contribuie la barbarizarea societății moderne – care și așa se declară a fi în tranzit spre o epocă post-creștină – și la întoarcerea către moravurile erei migrațiilor, dincolo de pleiada civilizației.

În acest context în care asistăm la o răsturnare a valorilor educaționale, în care legea morală este discreditată și în care omul tinde să devină (sau chiar a și devenit) rob al materiei, caracterul rece și metalic al civilizației tehnice,

înnăbușind în sufletul omului și ultimul suspin după Dumnezeu, Biserica este chemată să facă educație creștină și prin ea să-și orienteze fiii duhovnicești înscriindu-i pe traiectoria sfântă a iubirii. Aceasta pentru că într-o societate desacralizată și seculară, cum e cea actuală, doar Biserica mai poate face educație religioasă, întrucât ea este locul unde credincioșilor li se împărtășește viața și adevărul lui Dumnezeu, unde se unesc cu toții în „trupul tainic” al Domnului, încorporându-se responsabil și mântuitor prin Sfânta Taină a Botezului și unde primesc drept hrană Trupul Său dumnezeiesc frânt pe Cruce și Sângele Său vărsat ca jertfă curată pentru ei din cea mai adâncă smerenie și dragoste. În acest sens Biserica este și trebuie să rămână preocupată de morală, de comportamentul și mântuirea sufletelor filor ei, de problemele educative pe care le ridică societatea de astăzi; ea trebuie să rămână adânc ancorată în viața practică a membrilor ei, cu privirea spre cele dumnezeiești, dezvoltând mereu valori morale și educative precum virtutea, dezvoltarea simțului datoriei și al responsabilității, cum și a se preocupa de marile probleme ce se ivesc în sânul societății actuale: dreptatea, pacea, familia, persoana, societatea, solidaritatea.

Rolul familiei creștine în Biserică și societate

Familia deține un caracter dinamic și creator, căci este „dătătoare de viață”, copiii reprezentând continuitatea existenței noastre, viitoarea situație demografică a lumii și împlinirea voinței lui Dumnezeu ca oamenii să crească, să se înmulțească și să populeze pământul (*cf.* Fac. 1,28). Un alt rol important al familiei este cel economic, căci în sânul familiei se adună veniturile, se face distribuirea acestora după trebuințele fiecăruia, părinții crescându-și urmașii după posibilități. La acestea se adaugă rolul important al familiei în educarea și formarea viitoarei personalități a copiilor. Căci, din punct de vedere religios, familia reprezintă laboratorul de formare sau, mai bine spus, de descoperire, pentru copil, a universului divino-uman. Este de la sine înțeles că educația religioasă primită la școală nu poate fi eficientă decât dacă ambianța familială, mediul în care trăiește copilul, intră în confruntare cu cele auzite. În această privință dumnezeiescul Apostol Pavel îndeamnă pe părinți: *„Și voi, nu întârâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului”* (Efes. 6,4) și iarăși: *„Părinților, nu ațâțați la mânie pe copiii voștri ca să nu se*

deznădăjduiască” (Colos. 3, 21)¹⁵. În cadrul ambiant al familiei copilul este cel care verifică iubirea părinților, le-o menține și le-o face veșnică. Și dacă dovada iubirii între soți este copilul, atunci și pentru lumea secularizată de acum fiecare copil ce vine în lume este o predică a lui Dumnezeu despre răspunderile mari și sacre ale iubirii omului în lume și societate¹⁶. Dragostea nețărnută a părinților față de copiii lor ne arată ceea ce ar trebui să fie dragostea pe care o merită orice semen al nostru în relațiile socio-umane.

Prin urmare, familia este baza primă a societății, întrucât omul este o ființă socială, iar firea omenească rezidă nu în individ, ci în cele două sexe, în persoane deschise comuniunii și iubirii reciproce, prin care se completează unul pe altul din punct de vedere trupesc și spiritual, formând împreună modelul desăvârșit al omului, care dobândește astfel puterea de reproducere și permanentizare a neamului omenesc¹⁷. Familia este atât izvorul vieții sociale, cât și școala propriu-zisă a moralității, în cadrul căreia se formează tinerele caractere și se deprind cele mai alese virtuți sociale, în baza raporturilor reciproce ale soților întreolaltă și ale părinților și copiilor din cadrul ei adânc ancorați în iubirea familială. Având ca și temei al existenței sale căsătoria, familia este prima societate naturală care se sprijină pe legătura indisolubilă dintre bărbat și femeie și care se completează cu o lume nouă în care apar copiii. Legăturile puternice care se creează între membrii familiei în dragostea lor unul față de altul se permanentizează și în sfera vieții sociale, contribuind astfel la dezvoltarea și progresul acesteia, cum și la îndeplinirea, în definitiv, menirii morale și sociale a fiecăruia în parte. Familia este și rămâne prima condiție și prima formă a societății umane și cea dintâi instituție umană, un așezământ binecuvântat prin care viața socială se desfășoară într-un mod organizat și eficient¹⁸. Putem spune, fără să greșim, că familia ca instituție

¹⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur face din educația copiilor o preocupare majoră a vieții. În viziunea sa, educația este o artă, aceea de a forma sufletul copilului și mintea tânărului, astfel încât și întreabă: „Care artă poate fi egală cu arta de a educa sufletul copilului sau de a-i forma mintea tânărului?”. În alt loc, același dumnezeiesc Părinte, zice: „Chiar din mica copilărie îngrădiți pe copii cu armele cele duhovnicești și învățați-i în a-și pecetlui cu mâna fruntea, și mai înainte de a putea ei să facă aceasta cu mâna, voi înșivă însemnați-le pe frunte semnul sfintei cruci” (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Către cei care atacă viața monahală*, II, în PG tomul XLVII, col. 351, apud Pr. Dr. Constantin Mihoc, *Taina Căsătoriei și Familia Creștină în învățăturile Marilor Părinți ai Bisericii din secolul IV*, Editura Teofania, Sibiu, p. 162).

¹⁶ Cf. P.S. Ioan Suciu, *Mama*, Editura Viața creștină, Cluj-Napoca, 2002, p. 72.

¹⁷ Hristu Andrutsoș, *Sistem de morală*, în trad. rom. de Dr. Ioan Lăncrăjean și Prof. E. Mudopoulos, Tiparul Tipografiei Arhiedecezan, Sibiu, 1947, p. 300.

¹⁸ Cf. J. Szczepansky, *Noțiuni elementare de sociologie*, București, 1972, p. 163.

mamă a tuturor celorlalte, ca unitate primordială a societății, poartă în sine toată viața, valoarea ei fiind exact aceea a vieții însăși.

Valoarea umană incontestabilă a familiei este una absolută, căci este de origine divină, în/prin care experiem realități divine, iar în societate, ea reprezintă elementul tradițional, educativ și progresiv. Familia este matricea generatoare a unei vieți noi și mereu înnoitoare, este laboratorul sacru în care se pregătește, se formează și se întreține permanent firea restaurată în starea originală predestinată nemuririi¹⁹, iar în spectrul vieții sociale, familia este sursă creatoare și laborator sacru în care se plămuieste, ia chip și se întreține, în fiecare moment, societatea întreagă. Ea este și rămâne liantul social prin excelență, fibra organică activă a vieții comunitare, piatra unghiulară a societății, ca și modelul ei, pentru că familia presupune comuniune, iar comuniunea nu e posibilă fără iubire, sufletul ei este iubirea, or, în definitiv, iubirea este sacră și de origine divină așa cum e și familia.

În concepția creștină iubirea izvorăște din însăși ființa spirituală a omului. Persoana însăși, în esențialitatea ei, este iubire, ceea ce înseamnă că în el există ontologic tendința fundamentală spre comuniune. De aceea, caracteristica iubirii este setea după o unitate deplină și mai adâncă: unitatea totală, unitatea ființială. Iubirea este cea care unifică esențele, iar unitatea ființială este idealul ei. Prin ea se deschid rezervoarele tuturor energiilor spirituale și viața unuia se revarsă în viața celuilalt, până la contopire deplină²⁰. Așadar, tendința ei este unirea, o unire totală și ființială, suprapersonală, în care persoanele se desăvârșesc. Pentru aceasta iubirea este atât de necesară vieții sociale și fundamentale vieții omenești în general, căci este mediul de supremă realizare a personalității și a comunității. Familia, care este viața omului însăși²¹, este permanent generatoare de iubire care urcă pe om, deopotrivă credincios mărturisitor, mădular viu al Bisericii și membru al societății, spre Dumnezeu și coboară pe Dumnezeu în potirul sufletului său plin de dor și nostalgie și îl transfigurează până la desăvârșire și sfințenie.

Dar sfințenia nu se poate dobândi fără harul dumnezeiesc al Duhului Sfânt și fără viață curată și virtuoasă. Aceasta face să încadrăm familia într-un spațiu sacru, s-o privim cu admirație și s-o înțelegem ca „*taină mare*”

¹⁹ Pr. Prof. Ilie Moldovan, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii*, II, Alba Iulia, p. 189.

²⁰ Iubirea înlătură distanța dintre persoane, desființează izolarea, realizând o împărtășire integrală de existență și viață între persoane. Ea este extaz, adică ieșire din sine și revărsare în altul. (Cf. Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969, p. 352).

²¹ Cf. Pr. Prof. Ilie Moldovan, *Teologia iubirii*, vol. II, p. 187.

în Hristos și în Biserică (cf. Efes. 5, 32). Adică, săvârșită în Biserică, familia se ridică pe piscul de taină dumnezeiască întru Iisus Hristos, unde se împreunează Dumnezeu cu omenirea, cerul cu pământul și Hristos Însuși cu Biserica întru iubire deplin-dumnezeiască. Or, aceasta ne face să privim familia creștină ca transparență a realităților transcendente, în care își are înfipte rădăcinile, prin aceea că e o realitate temeinicită pe harul divin²².

Pecetluită, temeinicită și sfințită în Biserică, harul dumnezeiesc al lui Hristos și iubirea Lui nemărginită este temelia și viața familiei creștine. Și e vorba despre iubirea îndumnezeită prin harul lui Hristos, ca reflex al iubirii treimice dumnezeiești, o iubire în sensul de contopire spirituală, de comuniune ființială, prin care familia constituie o unitate indestructibilă și oferă garanția veșniciei. De aceea mai presus de toate, ca lege principală a familiei, este râvna de a colabora cu harul divin, în scopul de a face din familie un cămin, o școală a sfințeniei, o “mică biserică” unde toți membrii familiei să se desăvârșească spiritual-moral prin iubire. De fapt, aceasta este perspectiva în care familia își află împlinirea și devine leagănul sau matca împlinirii și desăvârșirii membrilor ei. Și relevant este faptul că fiecare chemare adresată omului de-a înainta către desăvârșire este însoțită de Biserică cu săvârșirea unei „taine”. Aici este vorba despre taina iubirii. Această iubire, izvorâtă din iubirea lui Hristos, este atotcuprinzătoare, generoasă, dezinteresată, jertfelnică; este o iubire care plămădește totul din aluatul Evangheliei lui Hristos, spiritualizând membrii familiei și transformând familia într-un colț sau fragment de paradis.

De aici și rolul fundamental pe care-l deține familia, binecuvântată și sfințită în Biserică și, apoi, din Biserică în societate. Căci asemeni oricărei comunități din cadrul societății, familia nu este o simplă sumă de indivizi, ci unitate ce își transcende membrii luați în parte și care exercită o influență decisivă asupra persoanelor ce o alcătuiesc. În cadrul familiei, membrii ei își formează identitatea și conștiința colectivă²³. În societate, familia niciodată nu-și pierde identitatea de a constitui factorul principal în formarea identității și comportamentului membrilor ei și ai societății. Așa cum mediul înconjurător în care se naște și se dezvoltă omul constituie pentru el baza și punctul de plecare în procesul de cunoaștere a lumii, tot astfel și familia constituie baza și punctul de plecare în întâlnirea lui cu aproapele. Și așa cum oamenii se nasc

²² **Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, Studii de Teologie Morală**, Editura Arhiepiscopiei, Sibiu, 1969, p. 358.

²³ **Georgios Mantzaridis, Morala creștină**, în trad. rom. de diac. drd. Cornel Constantin Coman, Editura Bizantină, București, 2006, p. 302-303.

și cresc în familie, tot în acest mediu se manifestă pentru întâia dată sociabilitatea omului, i se formează personalitatea și se pun bazele exercitării caracterului social sau a comuniunii, care îi vor determina într-un mod hotărâtor întreaga viață.

În mediul familial se deprind virtuțile atât de necesare vieții sociale actuale. Cu ajutorul părinților și al celorlalți membri ai mediului familial, copilul sau tânărul își creează prima imagine despre lume și societate, își formează religiozitatea sau concepția lui despre lume, cultivă respectul sau disprețul față de aproapele și dezvoltă spiritul întruajutorării sau individualismul. În societatea, familia care trăiește creștinește se dovedește a fi un adevărat laborator al virtuților și în special al iubirii. De aceea marea importanță a familiei pentru creșterea și educarea copiilor înseamnă în fapt că însăși starea ei – bună sau rea – determină decisiv viața lor personală și socială. Căci dacă în sânul familiei se dezvoltă de fiecare dată noua generație și dacă formarea bazelor vieții sociale a oamenilor noii generații se realizează în cea mai mare parte în cadrul familiei lor, este firesc ca starea noii generații să exprime fundamental starea familiilor contemporane.

Slăbirea funcției educaționale a familiei creștine în societatea contemporană secularizată

În lumea noastră post-modernă, lucrurile curg și se transformă într-un ritm amețitor, încât ni se pare foarte greu a face pasul cu lumea și tentațiile ei. Percepte, instituții și așezăminte foarte bine statornicite în matca lor de milenii, sunt date peste cap. Sunt puse sub semnul întrebării valori care până mai ieri erau socotite indestructibile pentru desfășurarea normală și eficientă a vieții sociale și veșnice pentru Biserică. Angrenați în iureșul acesta amețitor al lumii contemporane, la un moment dat, avem impresia că nimeni nu mai știe precis ce trebuie să facă, ce este de folos pentru bunul mers al vieții și al existenței și care sunt mijloacele prin care putem contracara eventualele prăbușiri existențiale și devieri ontologic-morale pentru natura umană. Pe lângă alte realități cărora nu li se mai acordă valoarea și atenția ce o merită este și familia.

Dacă în societatea tradițională predomina așa numita familie patriarhală, adică instituția sacră ce asigura continuitatea între mai multe persoane, formându-se astfel generațiile, în societatea postindustrială și globalizată de astăzi avem de-a face cu așa-zisa familie nucleică sau mai mică, familie care

e alcătuită de obicei din persoane din două generații și, ca atare, întrerupe continuitatea familiei²⁴. Odată cu această ruptură între mai multe generații, se pierde din valoare și rostul temeinic al familiei de organism unitar în care se formează caracterele, se păstrează tradițiile și obiceiurile bune și se formează concludent și se trăiește cu adevărat viața.

În lumea noastră se vorbește din ce în ce mai rar despre căsătorie și mai deloc despre familie, iar atunci când se vorbește, deseori se vorbește doar de relația de „cuplu” dintre soț și soție, căci despre dragoste nu mai poate fi vorba. Se pierde din vedere faptul că cuplul, prin căsătorie, au primit binecuvântarea de a deveni împreună-lucrători cu Dumnezeu în lucrarea de creare a unei noi persoane (copilul) destinate să trăiască veșnic. În zilele noastre auzim spunându-se atâtea banalități, răutăți și blasfemii la adresa relațiilor conjugale, încât chestiunea „cuplului” dintre persoane s-a deteriorat atât de mult, încât relația cu persoane diferite de cea binecuvântată prin căsătorie sau cu persoane de același sex sunt socotite a fi legitime și „normale”²⁵. De aceea, căsătoria și familia, ca instituții sfinte întemeiate de Dumnezeu încă în Eden, sunt socotite astăzi anacronice.

O dată cu sporirea independenței și libertății familiale pe plan intim, așa cum se manifestă acestea în multe familii astăzi, familia în sine devine extraordinar de vulnerabilă. Propriu-zis, orice ins periclitează familia atunci când subordonează relația intimă propriului său arbitru și atunci când refuză să-și asume ca misiune realizarea eficientă a sensului familiei. Consecința cea mai negativă o reprezintă, în această situație, desigur, degenerarea relațiilor conjugale, abuzul sexual, violurile, bătaile, adulterul, avorturile, divorțul etc. Prin toate aceste „răni familiale” se omoară dragostea dintre membrii familiei și, în final, se ajunge la distrugerea instituției sacre a familiei, degradarea omului și ruperea lui totală de Dumnezeu și de valorile moralei creștine și umane.

²⁴ *Ibidem*, p. 301.

²⁵ Această chestiune s-a adoptat pentru prima dată în anul 1948 când s-a elaborat „*Declarația universală a drepturilor omului*”, ce cuprinde 30 de articole, declarație care devine baza Chartei Internaționale a drepturilor omului, cu conștiința că destinatarii săi sunt toți oamenii de pe pământ. În ultimul articol se precizează: „*În exercițiul drepturilor sale și în plăcerea libertăților sale, fiecare om este supus, în limitele permise de lege, pentru ca să satisfacă justițiile exigente ale moralei, de ordin politic și a binefacerii în general într-o societate democratică*” (Cf. **Prof. Vlassios Phidas**, *L'Eglise et les droits de l'homme dans l'expérience contemporaine*, în vol. „*Religion et société*”, Les éditions du centre orthodoxe, Chambesy, Geneva, 1998, p. 247).

Trebuie recunoscut astăzi faptul că o neabordare pe mai departe a problemelor conjugale în toată complexitatea lor, inclusiv a celor legate de relațiile trupești ale soților în comuniunea conjugală, o evitare a lor ca și a consecințelor majore pe plan moral și apoi social, asemenea unui tabu, ar fi o mare eroare din partea oricărei instituții sociale responsabile și chiar a Bisericii. Imaginea familiei de astăzi trebuie prezentată și analizată conform realității, dintr-o perspectivă creștină, dar fără menajamente, fără a ne rezuma doar la ceea ce este ideal. Realitatea familială de astăzi este o realitate a semenilor noștri, indiferent de imaginea ei, bună sau rea. A o evita nu înseamnă altceva decât a lăsa răul să se extindă și mai mult, fiindcă „somnul conștiinței naște monștri”. Este mare nevoie ca Biserica să prezinte detaliat și clar poziția eclesială și învățătura hristică a ei despre „drepturile” persoanei umane, considerând omul ca fiind dotat prin natura sa cu prerogativele ce constituie baza drepturilor sale ca ființă personală. Drepturile omului sunt de fapt prerogativele persoanei umane privite în relațiile sale cu alte persoane și cu puterea statală a societății din cadrul căreia face parte. Din acest punct de vedere misiunea socială a Bisericii are în centrul ei ființa personală, omul chemat la relația de comuniune cu Dumnezeu și cu semenii, credinciosul care-și împlinește destinul și-și realizează idealul absolut în angajamentul social pornind din interiorul „celulei de bază a societății” – familia. Iar dacă în societate există situații nelocul lor sau triste și oprimate, Biserica are datoria să le corecteze și să le redirecționeze pe calea cea bună după pilda vieții ei mărturisită de milenii, în baza învățăturii eclesiale sobornicești că acțiunea socială nu poate fi separată de viața spirituală²⁶.

Este foarte adevărat că Biserica se confruntă în prezent cu multe probleme de natură socială, familială și de bioetică, asta numai în ceea ce privește relația de cuplu dintre bărbat și femeie în cadrul legal al căsătoriei, întrucât viața conjugală s-a schimbat totalmente astăzi, comparativ cu aceea din societatea preindustrială. Într-o societate deschisă ca cea de astăzi, sexualitatea, de pildă, nu mai ține seama decât cu greu de legile moralei creștine, iar în anumite medii nu mai cunoaște nici un fel de barieră. Aceasta o așezăm pe fondul umanizării individualiste, a secularizării sau a desacralizării și a personalizării extreme a omului modern²⁷ privit în cadrul

²⁶ Prof. Vlassios Phidas, *artic. cit.*, p. 254.

²⁷ Ceea ce duce la o renaștere a unui păgânism domestic, ce înaintează progresiv și insistent, făcând să triumfe suprasolicitarea egoismului carnal, cunoscut sub numele de sexualism, etalat printr-un cult al goliciunii omului.

vieții conjugale, ceea ce conturează tot mai subit apariția unor tendințe curente inumane și apersonale²⁸.

Consecință a unei atmosfere propice create de literatura pornografică, de unele reclame tendențioase în acest sens, de așa-zisa gândire morală „dacă așa se întâmplă, înseamnă că așa și trebuie să fie”, viața conjugală a devenit în multe cazuri mult prea liberă, de fapt libertină, ce a dat naștere mai degrabă la confuzie decât libertate, la mai mult desfrâu decât la eliberare, conducând la neînțelegeri, violență și, în final, la divorț sau promiscuitate. Relațiile conjugale sunt substanțial degradate până la nivelul strict fiziologic, până la nivelul oricărui bun de consum²⁹, fapt pentru care, în acest fel, omul este obiectivat și depersonalizat complet³⁰.

Nu mai este pentru nimeni un secret că în Occidentul european, și mai nou extins în spațiul estic-european, majoritatea tinerilor preferă să nu se mai căsătorească, optând pentru relații trecătoare, neconvenționale – căsătorii de o zi, mai bine zis de „o noapte”, oficiale de unii în preajma „zilei îndrăgostiților” sau „căsătorii de probă” – și lipsite de angajament social (față de copii, spre exemplu), simptom al renunțării la valorile tradiționale, creștine și seculare deopotrivă. Tinerii se întrebă astăzi: „De ce să mă căsătoresc?” tocmai pentru că nimeni nu le-a deschis ochii în această privință. Nu rareori tinerii văd că părinții lor nu se mai iubesc, că divorțează sau că trăiesc împreună numai datorită unor convenții sociale. Fiecare îl înșală pe celălalt sau unul este înșelat, iar celălalt suferă și se lasă biruit de patima beției sau al drogurilor. Astfel de familii, desigur, nu prezintă nimic atractiv pentru tinerii de astăzi.

²⁸ Pr. Prof. Dr. Nicolae Achimescu, *Familia creștină între tradiție și modernitate*, în vol. „Familia creștină azi”, Editura Trinitas, Iași, 1995, p. 123.

²⁹ Se poate observa în societatea noastră post-modernă că experiența sexuală printre adolescenți nu mai este ceva nou, numărul tinerilor care sunt „activi sexual” a crescut dramatic. Homosexualitatea, cândva un subiect tabu, ce provoca reacții de la proasta dispoziție la revoltă, este acum un subiect obișnuit de discuție în mass-media și în programele de învățământ privind educația sexuală.

³⁰ S-a creat, astfel, o atmosferă de fixație și exploatare sexuală ce impune o imoralitate – o ieftină și seducătoare trivialitate – în toate domeniile. Filmele „R” sau chiar unele „PG-13” prezintă acum actul sexual atât de explicit, încât ele ar fi fost evaluate drept pelicule „X”. Limbajul explicit sexual și scârbos a devenit obligatoriu mai în toate filmele sau în unele emisiuni TV, căci altfel nu se vinde și nu face rating. Prezervativele sunt astăzi mai la îndemână pentru adolescenți decât țigările, iar educatorii, psihologii și pastorii unor denominațiuni creștine (vai!), sfătuiesc pe tineri să nu plece de acasă fără a avea unul asupra lor. Mare parte din această îndotrinară perversă (numită în școlile noastre eufemistic: „educație sexuală”) este justificată cu referire la SIDA, fără a conștientiza faptul că această boală nu ar exista dacă societatea noastră nu ar scuza ceea ce în generațiile anterioare era socotită drept comportament imoral.

„Asta e familia? Nu ne trebuie așa ceva!”, spun tinerii. De regulă, ei neagă familia a cărei imagine o cunosc și au dreptate. Cine ar alege să își distrugă fericirea numai pentru a fi ca ceilalți, pentru a fi în rândul lumii? Într-o viziune teologică, fenomenul apare ca o ultimă consecință a păcatului, înțeles drept renunțare la orice responsabilitate înaintea lui Dumnezeu și a comunității umane.

Se vorbește în lumea civilizată occidentală de așa-zisa „filosofie a fericirii” (*„Dacă îți face plăcere, fă-o!”*), orientată strict spre realizarea de sine, cu caracter pur individualist și imediat. Această teorie reprezintă una dintre cauzele crizei spirituale a căsniciilor din zilele noastre. Astfel, America este prima națiune din lume care a prevăzut, într-o lege civică fundamentală, ca un drept al omului „realizarea fericirii” (pursuit of happiness), făcând din fericire criteriul suprem: a fi nefericit este împotriva Constituției³¹. Atunci când căsătoria nu trece de acel așa-zis „test al fericirii”, ea rămâne doar o experiență, pentru că urmează despărțirea și încercarea unei noi căsătorii.

Rata crescândă a divorțurilor nu e evaluată nicicum ca o decădere morală, ci ca o receptivitate pentru deviza: tu trebuie să fii fericit, altfel ai pierdut ocazia de a trăi. Fiecare trebuie să vadă și să experimenteze el însuși cum se realizează fericirea deplină. Dacă nu reușește cu acest soț sau partener, va încerca cu un altul. Evident, rezultatul sumbru este că relația cu soțul sau partenerul devine doar o „căsătorie de probă”. Or, această „filosofie a fericirii” nu este altceva decât cea mai serioasă provocare la sensul și semnificația ortodoxă a familiei și a căsătoriei creștine și la evidențierea explicită și imediată a rolului și importanței pe care le au acestea în viața socială a ființei personale.

Un proces la fel de serios este acela al disoluției rapide a majorității familiilor convențional constituite, uneori chiar trecute formal prin ritualul Tainei Cununiei. Faptul e cu atât mai dureros, cu cât matrimoniul nu pare a mai fi înțeles în dimensiunea sa de angajament ascetic întru realizarea unei comuniuni din ce în ce mai desăvârșite între membrii familiei. Căsătoriile se desfac pentru motive la fel de ridicole și superficiale ca și cele pentru care se contactează, trădând, de cele mai multe ori, interese precuniare, confuzie între erotism și iubire, patimi neîmblânzite, instabilitate sufletească, etc. Desigur că în aceste cazuri, nu se mai poate vorbi de familia tradițională, purtătoare și garantă a unor valori, cu conotație veșnică, a înțelepciunii practice și cu atât mai puțin despre o familie în stare să propună și să susțină saltul către viețuirea

³¹ Pr. Prof. Dr. Nicolae Achimescu, op. cit., p. 126.

superioară, întru asemănarea cu Dumnezeu. Mai mult, se pare că ceea ce până acum era știut a fi „celula de bază” a organismului social, familia, nu mai poate împlini vreo funcție reală, corpul social fundamentându-se numai pe indivizi condamnați a trăi izolat.

Aspectul care interesează aici este însă acela al pierderii de către familie a funcției sale educative. Teologic vorbind, această pierdere este o consecință a abandonării temeiurilor creștine ale vieții și ale familiei. Căci încetând să mai fie un factor de educație, familiile sau chiar relațiile întâmplătoare produc permanent copii care, crescând fără a primi cele mai simple repere pentru construirea unei vieți decente, contribuie fără să știe la amplificarea dramei umane sau a „crizei” spirituale. Aproape complet lipsiți de criterii axiologice și morale, copiii și tinerii de acum, dezorientați, indiferenți față de cei din jurul lor și lipsiți de simțul responsabilității personale, contribuie la barbarizarea societății moderne – care și așa se declară a fi în tranzit spre o epocă post-creștină, la întoarcerea către moravurile erei migrațiilor, dincolo de pleiada civilizației.

Cealaltă consecință a dizolvării universului familial este procesul abandonării copiilor. Rezultând din relații întâmplătoare și din cadrul unor cupluri cu venituri sub limita acceptabilă, copiii ajung inevitabil pe străzi, constituind o societate paralelă în cadrul societății. Mai evident de-socializați decât copiii needucați rămași în familiile constituite, copiii abandonați devin, prin numărul lor crescând, una din cele mai serioase provocări la adresa conștiinței și a societății contemporane. Ei rămân, de fapt, cea mai clară dovadă a crizei familiei în societatea noastră.

Se poate remarca existența astăzi a unui cerc vicios, de ambiguitate în raporturile dintre familie și societate. Statul afirmă că ocrotește familia, însă, în România spre exemplu, pare a face tot mai puțin pentru susținerea acesteia. Vorbind de ambiguitate, vedem pe de o parte că societatea tinde a se întemeia astăzi numai pe indivizi, lovind în utilitatea familiei, iar pe de altă parte, inviolabila criză a familiei rămâne unul din factorii cei mai importanți ai destrămării societății însăși. De fapt toate acestea n-au făcut decât să genereze și să acutizeze tot mai pregnant așa-zisa „criză a familiei” în societatea actuală, „criză” percepută ca simptom al civilizației occidentale și a societății contemporane însăși, ce a făcut din valorile morale și religioase ale familiei o adevărată mutație, ce ne determină să privim spre un viitor confuz și incert. Dacă privim la statisticile demografice europene, toate arată că numărul căsătoriilor scade și crește numărul divorțurilor, copii aduși pe lume sunt tot mai

puțini și populația îmbătrânește, fără să prezinte semne de dinamism demografic, iar acolo unde sunt, criza se manifestă prin abandonul copiilor, nemai-vorbind despre numărul mare de avorturi, creșterea violenței în familie și a delincvenței juvenile sau și mai grav a devierilor sexuale și a mutațiilor bisexuale și cele orientate spre lesby și homosexualitate.

Desigur mulțimea de factori care au contribuit la slăbirea vieții de familie moderne și contemporane sunt multiple: mutații de ordin cultural, tehnic, ideologico-pragmatic care au accelerat fenomenul de secularizare ca pierdere a dimensiunii sacre a vieții și a familiei³²; libertinajul tinerilor – băieți și fete ce și-au pierdut busola orientării lor spirituale; extinderea prostituției; amploarea tot mai crescândă a practicilor neomalthusiene; înmulțirea exagerată a avorturilor; căsătoria privită din punct de vedere strict individualist, hedonist, puternic așezată pe principiul sterilității sistematice și găsind, pentru a se menține și a se desface, colaborarea avortului, a adulterului și tot mai frecvent a divorțului; la acestea se mai adaugă și mutațiile perioadei de tranziție ale societății actuale descoperite în factorii negativi care lovesc direct familia: sărăcia, șomajul, violența, nesiguranța zilei de mâine, emigrarea spre țări străine mai bogate. Toate aceste practici, toate aceste instituții sau toți acești factori nu sunt decât părți conexe ale unui sistem complet coerent care ruinează familia, în general, din zilele noastre, din interior și din exterior: din interior, prin trădarea iubirii și pierderea sfințeniei, iar din exterior prin însușirea unor modele străine.

În vremea noastră toate acestea se constituie în așa-zisele „concepții noi de viață”. Astfel, ele ne apar drept coordonatele unei „noi” civilizații, civilizația afrodisiacă a modelului demografic de astăzi – în contrast vădit cu modelul tradițional țărănesc³³, care mai pâlpâie, îndârjindu-se să nu dispară.

³² **P.F. Daniel, Patriarhul României**, *Familia creștină – speranța României*, în „Ortodoxia”, An LIX, nr. 1-2/2008, p. 3.

³³ Este bine știut faptul că la românii ortodocși concepția despre căsătorie și viața de familie erau pătrunse adânc de duhul învățaturii evanghelice a Mântuitorului Iisus Hristos și de spiritualitatea patristică a Sfinților Părinți bisericești răsăriteni. Creștinul pământului românesc a avut de-a lungul veacurilor casa plină de prunci și, cu toate greutățile pe care le-a întâmpinat, fața îi era luminată de o lacrimă a bucuriei și inima plină de suferință și răbdare. Orașul românesc de astăzi, ba chiar și satul, are nevoie vitală de ordinea morală a părinților noștri, de așezarea lor spirituală, de blândețea lor, de bunăstarea inimii lor, de dragostea lor, de castitatea familiei lor. Căci în satul românesc de odinioară, relațiile transsexuale, divorțul, destrămarea familiei, erau o raritate. În casa săracă, dar plină de tihnă, te simțeai în siguranță (Cf. **Î.P.S. Andrei Andreicuț**, *Familia între individualism, colectivism și comuniune*, în vol. „Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin”, Editura IBM al BOR, București, 2002, p. 62). Pe vremuri oamenii erau mai

Avem de-a face cu principii și concepții, moduri de a fi și de a se manifesta, sentimente ale ateismului vremii, de ideologie, de literatură, de mass-media, în special de televiziune, de lumea electronică soft și de internet, care contrazic în mod flagrant concepția creștină fidelă naturii imperativelor vieții voite de Dumnezeu. S-a putut vedea reacția lor în momentul propunerii legislative din toamna anului 2018 în România privind legiferarea „căsătoriei normale” a „familiei normale” și „tradiționale”, formată din bărbat și femeie. Au ieșit la iveală atâtea și atâtea principii, norme exclusiviste, dar noi, propuneri și deziderate ce nu țin nici de normalitate, nici de natura ființei umane și nici de prescripții biblice, creștine sau moral-bisericești. Socotim că rezultatul obținut în unele țări care se consideră majoritar creștine, cu preponderanță cultică Ortodoxe, au pierdut prilejul de a clarifica legătura naturală dintre „soți”, care să-i reprezinte deopotrivă și egali în drepturi pe „bărbat” și „femeie” în scopul primordial și celest de a forma binomul vieții naturale lăsate și binecuvântate dintotdeauna de Dumnezeu. Așa că referendumul „pentru Familie” a căzut prin lipsa de implicare și explicare coerentă, prin indiferentism și nepăsare socială, dar și prin mistificarea nonvalorilor regăsite tot mai frecvent în spectrul vieții societății actuale.

În acest context, deși fără prea multe șanse de a fi luată în seamă (poate numai de „cei ce au urechi de auzit”!), Biserica Ortodoxă ridică glasul și continuă să afirme învățătura Evangheliei Domnului Iisus Hristos asupra sacralității familiei, asupra darului sacru al vieții în general, dar și asupra sexualității, asupra tendințelor sexuale umane, care nu sunt opțiuni libertine și împrăștiate, ci „instincte” fundamentale care exprimă o nevoie elementară îngădită natural a fiecărui om: nevoia de afecțiune, de înțelegere, de compasiune, de tandrețe și dragoste. De aceea eliberarea persoanei umane de atracțiile inconștientului, de patimile care o înlănțuie de trup, care degradează demnitatea omului, transformându-i iubirea în voluptate, este una din virtuțile adevărului izbăvitor în societatea modernă și contemporană pe care încearcă anevoios Biserica să o redescopere, spre a o conștientiza tot mai mult în arii cât mai largi. În acest sens, în interiorul Bisericii Ortodoxe regăsim diverse programe de cateheză și de asistență pastorală a copiilor și a tinerilor, programe de consiliere a familiilor aflate în criză, cicluri de

aproape de pământ și, paradoxal, mai aproape de Cer. Creștinul nostru simplu știa: casă, masă, Dumnezeu, adică să trăiască în armonie cu cei dragi ai lui, să caute cele ale traiului zilnic și să împlinească poruncile lui Dumnezeu (**Laurențiu Dumitru**, *Hristos și tinerii*, Editura Bunavestire, Galați, 2003, p. 23).

cateheze pentru pregătirea tinerilor pentru căsătorie și pentru tinerii căsătoriți, în care se afirmă și cultivă sfințenia căsătoriei, organizarea solidarității în familie și între familii, se evocă demnitatea maternității, a paternității, a filiației și a fraternității înțelese ca daruri ale iubirii lui Dumnezeu ce trebuie cultivate permanent. Iar iubirea autentică o prezintă ca fiind mijlocul cel mai puternic de a birui erotismul, sursa sclaviei și a căderii, și descoperind-o drept calea prin care făptura umană se împlinește și se desăvârșește.

Prin urmare, toate argumentele conduc spre aceeași concluzie, iubirea, care este fundamentul vieții individuale și sociale ce-l ridică pe om la adevărata chemare și la adevăratul lui sens și care trebuie să aibă locul cel mai de frunte în sânul familiei. Iubirea este virtutea care izvorăște din Dumnezeu, modelul prin excelență al iubirii desăvârșite, și se revarsă sub forma bunătăților, a darurilor asupra lumii întregi și a omului în special. Însăși prezența lui Dumnezeu în istorie și printre oameni, este o prezență prin dragoste, care poartă diferite numiri: creație, providență, mântuire, sfințenie, desăvârșire, adică sunt orientate spre realizarea deplină a omului, iar legătura dragostei stă la baza oricărei virtuți și la temelia desăvârșirii umane. Fără dragoste, toate lucrurile își pierd din valoare, pentru că dragostea este cea care le însuflețește și are puterea de a schimba firea lucrurilor și de a preface în lucruri bune pe toate cele ce se ating de ea, "fiind mai duioasă decât o mamă și mai bogată ca o regină"³⁴.

Dragostea este liantul, elementul de coeziune al lumii și factor de luptă împotriva păcatului și ea nu se oglindește nicăieri mai bine decât în sânul familiei. Legătura dragostei din sânul familiei însuflețește viața soților, le face mai ușor accesibil mântuirea, le dă mijloacele cele mai nobile de cultivare a respectului și ajutorului reciproc, creșterea și educarea copiilor în spiritul legii evanghelice și a moralei creștine în folosul ulterior al Bisericii și societății. Prin urmare, căsătoria devine un fel de paradigmă supremă sau un fel de microcosmos al unității întregii umanități. Ea oferă cea mai generoasă oportunitate pentru ca doi oameni să devină atât de strâns legați, întru unire, între ei, încât să aibă „același cuget” și „aceeași simțire”. Întrucât pentru Sfântul Ioan Hrisostomul făurirea acestei unități constituie, în fapt, temeiul absolut al căsătoriei: „*Mai presus de toate, acesta este adevărul căsătoriei, când există*

³⁴ Pr. Asistent Ioan C. Teșu, *Sensul familiei în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur*, în vol. „Familia creștină azi”, Editura Trinitas, Iași, 1995, p. 51.

*armonie între bărbați și femei în virtutea iubirii care-i unesc într-o atât de strânsă legătură, încât între ei să nu fie dezbinare, ci însoțire*³⁵.

Iată principalele motive care pledează în favoarea căsătoriei autentice: acestea nu sunt nicidecum binele societății și reproducerea speciei, ci unitatea dragostei și sfințenia vieții maritale, din care decurg celelalte³⁶. Or, aceste valori religios-morale nu le poate oferi în societatea actuală, chiar secularizată, decât Biserica, în cadrul căreia familia este binecuvântată și sfințită prin lucrarea harică a Duhului Sfânt revărsată asupra ei prin administrarea Tainei Cununii sau a Căsătoriei religioase. Pentru aceasta este nevoie astăzi, poate mai mult decât oricând, să se înțeleagă mai profund și să se cultive cât mai intens legătura sfântă care există între taina familiei și taina Bisericii, între taina copilului și taina persoanei, de vreme ce, pentru a fi Om adevărat, Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat S-a născut din femeie și a intrat în istorie ca și copil. Nu întâmplător majoritatea termenilor de bază folosiți în Biserică sunt împrumutați din familie: părinte spiritual, mamă duhovnicească, frate și soră spirituală, fiu și fiică duhovnicească. Din acest punct de vedere socotim că fără taina familiei nu poate fi înțeleasă nici taina Bisericii, cum fără taina Bisericii nu poate fi înțeleasă și trăită la nivelul vieții lui Hristos Domnul nici taina familiei. Căsătoria este binecuvântată de Biserică în calitatea ei de icoană a iubirii dintre Hristos și Biserică (cf. Efes. 5, 25-27), dintre Dumnezeu și umanitate. De aceea, taina familiei poartă în ea taina mântuirii și a vieții veșnice.

Despre „rănilor” familiei creștine și planificarea familială

Este cunoscut astăzi faptul că noțiunea de secularizare, care vine de la latinescul *saeculum*, înseamnă rasă, neam, generație, epocă, secol (în sensul de lung, nedeterminat), dar și spiritul vremii, moda timpului sau viața lumească, ce desemnează un fenomen prin care, la nivelul mentalităților, se produce o schimbare majoră „în spiritul vremii” în sensul în care „*pofta ochilor și trufia vieții*” (cf. I In. 2,16) au devenit valori și idealuri supreme³⁷. Iar Sfântul Evanghelist Ioan la vremea sa îndemna spre îndepărtarea de o astfel de lume,

³⁵ **Sfântul Ioan Gură de Aur**, *Omilia a XLV-a la Facere*, 9, în trad. rom. de Pr. Dumitru Fecioru în PSB vol. 82, Editura IBM al BOR, București, 1994, p. 474.

³⁶ Cf. **David C. Ford**, *Bărbatul și femeia în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 103.

³⁷ **Pr. Ioan Bizău**, *Viața în Hristos și maladia secularizării*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2002, p. 63.

aflată în contradicție cu voia lui Dumnezeu, căci o astfel de lume se află într-o opoziție de fond cu lumea mântuită în Hristos, deoarece „*lumea trece și pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac*” (I In. 2, 15-17). Prin urmare, lumea secularizată apare ca fiind o lume *despiritualizată*, *desacralizată*, o lume dominată de „pofță”, care își trăiește aventura existențială mai mult în „spiritul veacului” sau „după moda timpului” decât în spiritul Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. Se înțelege că prin această maladie a secularizării răul, perisabilul, triumfă asupra celor veșnice, așa cum economicul triumfă asupra spiritualității, tehnica asupra culturii, politicul asupra moralei, trupul asupra sufletului. Totul constă într-o raportare ambiguă la principiile și valorile perene ale spiritualității creștine³⁸.

Trebuie spus că această „maladie” nefastă a secularizării a cuprins întreaga lume cu societățile ei, întrucât la nivel social apar consecințe redutabile ale acestui fenomen: pierderea sensului și curajului de a trăi în rândul tinerilor; distrugerea simbolisticii tradiționale privitoare la relațiile dintre bărbat și femeie, dintre tată, mamă și copii în cadrul familiilor; morala creștină este înlocuită de o concepție utilitaristă și pragmatică asupra vieții, ceea ce degenerază într-un mod de viață aberant întâlnit la nivelul membrilor societății: numărul crescând al divorțurilor și avorturilor, socotite deopotrivă păcate contra firii, consumul excesiv de droguri, prostituție, corupție, explozie pornografică. Toate acestea nu sunt decât „*răni ale familiei*” care conduc nestingherit la dezmembrarea și distrugerea familiei creștine, la pierderea simțului sacru al iubirii conjugale între soți, al responsabilității în familie și societate și, în final, la dehumanizarea omului și la contrafacerea voii lui Dumnezeu, care voiește „*ca tot omul să se mântuiască*” (I Tim. 2,4). Pe acest fond, în noua ordine mondială, omul contemporan are răzvrătirea în sânge, iar scopul acestei răzvrătiri este acela de a atinge condițiile de viață noi – este ceea ce poartă astăzi numele de New Age, lume sau eră „nouă” în sens absolut.

În această lume fără Dumnezeu, viața este anostă și adesea devine insuportabilă, iar cel ce o abordează imanent nu vede în ea nici un înțeles sau scop substanțial. Existența omului departe de obârșia existenței constituie un proces de autonimicire. În acest sens, Sartre spunea: „*Toate sunt fără rost; tot ceea ce există se naște fără motiv, rămâne în neputință și moare la întâmplare*”³⁹.

³⁸ Ibidem, p. 64.

³⁹ J.P. Sartre, *Greața*, X, 4:3, apud G. Mantzaridis, *Morala creștină*, p. 402.

Când cineva dobândește simțirea aceasta, este stăpânit de greață, iar perspectiva vieții lui este eșecul. Deci limitarea la immanent, caracteristică omului epocii noastre, împiedică accesul la sensul vieții.

Această experiență, la care omul începutului de mileniu III a fost dus de duhul fenomenului secularizării, a provocat căutarea unor soluții metafizice pentru ieșirea din impas. Și întrucât secularizarea ce a dominat lumea occidentală i-a secătuit credința creștină, s-a născut interesul față de religiile orientale, autoconcentrare, meditație transcendentă, yoga și magie. S-a creat astfel un melanj ciudat de raționalism apusean și misticism oriental, care și-a găsit expresia în mișcarea „Noua Epocă” de care vorbeam. Mișcarea aceasta, după cum nimerit s-a remarcat, ar putea fi numită „expresia crizei în căutarea sensului vieții”! Numai că societatea contemporană, dezaxată din punct de vedere spiritual, nu mai reușește să recurgă la deosebirile de valori fundamentale îndreptându-și atenția cu precădere asupra scopului vieții umane promovat de satisfacția senzuală, astfel încât mulțimea produselor, varietatea ofertelor, multitudinea de servicii, abundența posibilităților, provocarea sistematică a unor nevoi de prisos și incitări senzuale prin reclame, filme, publicitate pornografică și programele mijloacelor de informare colectivă converg în impunerea acestui scop. Lozinca „trăiește-ți viața!” sau „clipa contează” a căpătat caracter de poruncă categorică. De aceea, pe drept cuvânt, societatea noastră a fost numită „*societatea experienței intense*” (Erlebnisgesellschaft)⁴⁰. În această societate omul secular căutându-și autoconfirmarea și împlinirea prin sine, sfârșește în autodezmințire și pierderea propriei existențe; își schimbă familia, după ce divorțează, pentru a crea noi legături; își ucide pruncii prin avort pentru a trăi mai lejer și fără stres. Cu toate acestea, însă, nicăieri nu găsește sens vieții, pentru că sensul adevărat al vieții se găsește prin raportarea la obârșia existenței ei, la Dumnezeu –Creatorul și Izvorul a toată existența. În acest context, viața creștină de/în familie este cea care îi oferă omului posibilitatea să-și găsească sensul și să-l direcționeze spre valorile autentice și sacre care au trăinicie și înnobilează firea omului până la transfigurare și sfințenie.

Avortul și planing-ul familial

Familia este și rămâne temelia întregi vieți umane autentice. În comunitatea familială, ca într-un noviciat fecund, se întâlnește autoritatea creștinească cea mai necontestată, pentru că se sprijină pe devotament, și ascultarea cea

⁴⁰ Cf. G. Schulze, *Die Erlebnisgesellschaft. Kultursozialogie der Gegenwart*, Frankfurt, 1993, p. 59.

mai afectuoasă, pentru că este plină de iubire. Dacă sacrificiul este esența oricărei comuniuni autentice, nu există o mai bună școală pentru înfăptuirea ei decât familia, unde bucuria căminului comun izvorăște din abnegația fiecăruia. Din punct de vedere creștin, familia a fost așezată de către Însuși Dumnezeu în centrul operei de înnoire și de mântuire a lumii. Venind pe pământ, Mântuitorul Iisus Hristos a conferit familiei, prin nașterea Sa din sânul Fecioarei, ca și prin toate actele Sale răscumpărătoare, o demnitate supremă, făcând din ea un paradis regăsit, o „*ecclesia domestica*”. Familia creștină este matricea generatoare a vieții spirituale, este laboratorul sacru în care se pregătește și se formează, în fiecare ceas și în orice loc, firea zidită ca atare de Dumnezeu, restaurată însă în Hristos, după cum se prelucrează și se întreține zestrea vieții creștine îndumnezeite.

Creștinismul, fiind Religia prin excelență a iubirii, pătrunde cu forța sa divină ființa familiei, susținându-i scopurile și desăvârșindu-i funcțiile. Căci întemeiată de Dumnezeu în vederea promovării vieții pe pământ și înzestrată de Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu misiunea și harul de a înnoi și mântui lumea, familia creștină este supusă și ea, în zilele noastre, unei profunde degradări morale. Fiindcă cu cât înălțimea la care este ridicată familia de Hristos, prin instituirea sacramentală a Tainei căsătoriei, este mai mare, cu atât și căderea din această demnitate și răspunderea este și ea mai mare. Căci, din păcate, într-o societate în care omul se declară fățiș autonom, eliminându-L pe Dumnezeu din creația Sa și din viața proprie, din lumea seculară care a dat uitării învățăturile Bisericii, întâlnim tot mai multe mame care își abandonează copiii sau, și mai grav, le suprimă viața încă din pânțece, neținând seama nici de percepțele biblice care ne spun: „*Să nu ucizi!*” – Ieșire 20,13, nici de faptul că viața nu este un bun propriu al nostru de care să putem dispune după bunul plac și, prin urmare, nici de viața altora, adică nici de viața copiilor noștri, pe care să-i ucidem prin avort⁴¹.

Originea și perspectiva vieții și ființei omului descoperă caracterul lui sacru. Or, recunoașterea caracterului sacru al omului constituie premisa respectării vieții și ființei lui. În acest sens, respectul față de om se arată întâi de toate ca respect față de viața lui. De aceea o problemă extrem de acută, cu uriașe proporții morale și sociale, o creează avorturile sau pruncuciderile. Caracterul acut al problemei se datorează faptului că hotărârea întreruperii sarcinii se ia de obicei în pripă, iresponsabilității cu care se face întreruperea

⁴¹ Dr. George Stan, *Teologie și bioetică*, Editura Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2001, p. 12.

de sarcină și superficialității care duce la aprobarea ei morală sau chiar juridică de către diverși factori (interesați –vai!) ai vieții sociale și politice. De aceea tema tragică a avortului este mult studiată astăzi de majoritatea disciplinelor științifice antropologice, sociologice, psihologice, culturale, genetico-medicale și teologico-morale, făcând parte din categoria „rănilor” familiei creștine, întrucât chestiunea în sine a stârnit un real interes pentru toți membrii societății actuale secularizate care, observ, unanim, că omul, dezaxat din punct de vedere spiritual, a ajuns să se așeze pe sine în situația de miză în strategiile sale științifice, punând astfel sub semnul întrebării integritatea și respectul pentru propria sa persoană, chemată să fie participantă la viața de comuniune cu Dumnezeu, Creatorul său. Așa se face că se vorbește tot mai mult despre avort fie din punct de vedere istoric, pentru a relata la ce popoare și în ce timpuri s-a practicat, cum a fost considerat și care au fost cauzele înmulțirii lui, fie din perspectivă sociologică și psihologică, pentru a observa care este incidența actuală a acestui fenomen și care sunt condițiile care-l favorizează, care sunt motivațiile ce pot determina alegerea vieții sau a morții „fătului”, evaluarea repercusiunilor asupra femeii sau a familiei; fie analizarea din perspectiva dreptului civil și cel penal, cu evidențierea faptului concret de cine sunt vinovați sau până unde se poate merge cu condamnarea acestora, fie din punct de vedere social, bioetic și teologic pentru a evidenția problema atât de acută din cadrul vieții societății actuale cu vastele ei interpretări sociologice și socio-umane și a conștientiza membrii societății actuale desacralizate de gravele „răni” familiale provocate de/prin avort ce greu vor putea fi vindecate în plan personal și familial, social și național, chiar universal și uman.

Socotim că la degradarea familiei creștine din vremea noastră contribuie o serie întreagă de factori, pe care nu-i vom evidenția aici, dar ținem să facem referire la câțiva, cum ar fi libertinajul tinerilor necăsătoriți, întreținut de vicii, pornografie, alcoolism etc; căsătoria privită dintr-un punct de vedere hedonist și individualist, mercantilist și pragmatist, puternic așezată pe principiul sterilității sistematice; posibilitatea căsătoriei de a se menține sau desface cu colaborarea avortului, adulterului și al divorțului. Toate aceste practici, așa-zise „la modă”, nu sunt decât părți constitutive ale unui sistem perfect coerent care ruinează familia din interior și din afară. Și pentru că ne aflăm de mult timp într-un proces de dezintegrare al unei civilizații multimilenare, avortul – pruncuciderea sau întreruperea de sarcină – este păcatul cel mare al vieții noastre care înglobează în sine suma mai multor păcate recunoscute de creștinism ca fiind grave. Dacă la începutul vieții Bisericii creștine, trei păcate erau

considerate a fi cele mai grave: apostazia, adică lepădarea de credință, uciderea sau omorul și desfrânarea, avortul este păcatul grav care adună o sinteză între cele trei. Avortul este în același timp lepădare de credință, în continuare desfrânare și parcă mai mult decât acestea este ucidere, ceea ce înseamnă că într-un avort este atacat Însuși Iisus Hristos, Domnul nostru – Izvorul vieții, după a Cărui chip dumnezeiesc suntem creați spre viață veșnică. Starea avortionistă a zilelor noastre este un adevărat masacru al inocenților, o violență asupra a ceea ce înseamnă viața, un adevărat calendar al morții în care maternitatea femeii se transformă într-o cinică asasinare de prunci.

Dacă înțelegem că Taina Căsătoriei este în esență taina iubirii, iar iubirea este creatoare pentru că poartă în esența ei răsunetul creator al Logosului dumnezeiesc, Care a spus dintru început: „*Să fie!*”, atunci înțelegem, și o respectăm ca pe o datorie morală, porunca dată de Dumnezeu primilor oameni: „*Creșteți și vă înmulțiți...*” (Facere 1,28). Purtând în ei chipul lui Dumnezeu, având binecuvântarea Bisericii și uniți întru legătura dragostei de Însuși Dumnezeu, soții de căsătorie posedă și răspunderea de a da viață altora. Refuzând această responsabilitate a procreației, omul respinge asemănarea cu Dumnezeu, după cum refuză conlucrarea cu El.

În relația lor de iubire, întru dăruire reciprocă deplină, soții primesc de la Dumnezeu puterea creatoare de a da naștere pruncilor, naștere a căror viață începe din clipa în care ei au fost concepuți. Din momentul întâlnirii celor două celule vitale, prin puterea vital-creatoare a lui Dumnezeu, fătul este zămislit ca un principiu de viață de sine stătător, de esență spirituală, cu o identitate proprie. Deci, embrionul este o persoană distinctă de mamă, ceea ce înseamnă că o întreagă viață omenească începe de atunci și, prin urmare, porunca lui Dumnezeu: „*să nu ucizi!*” se întinde până acolo. Avortul este ucidere, crimă, genocid și deicid. Este *ucidere*, și încă ucidere cu premeditare, foarte vinovată întrucât se ia dreptul la viață al unei ființe omenești înainte de a se bucura de ea și de a se învrednici de taina Sfântului Botez; este un *genocid*, pentru că odată cu o viață se distrug și viețile urmașilor posibili, adică a unui neam întreg; este și *deicid* pentru că cu sângele copilului se varsă „sângele” lui Hristos. („*Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu mi-ați făcut*” – Matei 25, 32-46). Prin urmare, asupra oricărui prunc conceput, indiferent de momentul de dezvoltare embrionară în care s-ar afla, care are viață întru sine de la Dumnezeu, nicidecum nu avem dreptul să atentăm, întrucât făcând aceasta atentăm asupra darului dumnezeiesc oferit în mod gratuit omului, acela de a fi ființă vie, ființă purtătoare a chipului divin și

chemată la viața de comuniune veșnică îndumnezeitoare cu Dumnezeu Treimea. De aceea, avortul înseamnă omucidere și este păcat împotriva lui Dumnezeu, în calitate de Izvor al vieții și a toată existența, păcat împotriva firii omului și a destinului său veșnic, păcat împotriva familiei și a societății condamnată la veștejire din lipsa noilor născuți.

Convingerea că avortul este o tentativă de crimă este solid argumentată în Revelația dumnezeiască cuprinsă în scrierile Sfintei Scripturi. De pildă, Psalmii împăratului David ne spun că viața în uter este creată de către Dumnezeu și este cunoscută personal de către El: „*Că Tu ai zidit rărunchii mei, Doamne, Tu m-ai alcătuit în pântecul mamei mele (...). Nu sunt ascunse de Tine oasele mele, pe care le-ai făcut într-un ascuns, nici ființa mea pe care ai auzit-o ca în cele mai de jos ale pământului. Cele necurate ale mele, le-au cunoscut ochii Tăi...*” (Ps. 138, 13-16). Profeții Isaia și Ieremia mărturisesc că au fost chemați de către Dumnezeu la slujire sacră înainte de crearea lor în pântec și au fost destinați să fie slujitori și profeți ai iudeilor și păgânilor: „*Domnul M-a chemat de la nașterea mea, din pântecul maicii mele Mi-a spus pe nume (...), M-a zidit din pântecul maicii mele ca să-i slujesc Lui și să întorc pe Iacob către El și să strâng la un loc pe Israel*” (Isaia 49, 1-5); „*Înainte de a te fi zămislit în pântec, te-am cunoscut și înainte de a ieși din pântec, te-am sfințit și te-am rânduit proroc pentru popoare*”. (Ieremia 1,5). O idee similară găsim în Epistola către Galateni a Sfântului Apostol Pavel: „*Dar când a binevoit Dumnezeu, Care m-a ales din pântecul maicii mele și m-a chemat prin harul Său să descopere pe Fiul Său într-un mine...*”. (Gal. 1,15-16). Fără îndoială, concluzia acestor texte este că, începând de la concepție, viața în uter înseamnă existența umană individuală și că ceea ce numim noi „viață fetală” este recunoscută de către Dumnezeu ca o viață pe deplin *personală*. Căci creată de către Dumnezeu prin intermediul unor persoane umane (părinții), noua ființă umană reflectă în sine chipul divin care relevă caracterul personal al omului. Aceasta datorită faptului că potrivit învățaturii Bisericii calitatea de persoană este conferită de către Dumnezeu și nu de dezvoltarea fiziologică, de analizele medicale sau de convenții sociale: „*Cunoașteți că Domnul, El este Dumnezeul nostru, El ne-a făcut pe noi și nu noi*”. (Ps. 99,2).

Ortodoxia este creștinismul unei religii pline de iubire, dar și luptătoare. Misiunea ei este deopotrivă de a condamna, desigur păcatul și fărâdelegea, dar și de a salva. Ea nu are numai misiunea de a trezi conștiința credincioșilor din comunitatea bisericească, arătându-le tuturor în ce constă păcatul avortului, care este gravitatea și care sunt consecințele lui nefaste, ci are și îndatorirea

etică de luptă, cu metodele și forțele ei proprii, pentru respectarea celui dintâi și poate cel mai sfânt drept ce revine fiecărui om din lume și anume, acela de a se naște. Fără discuție, Biserica condamnă păcatul avortului în numele lui Dumnezeu Atotțiitorul, care a rânduit apariția vieții omenеști în clipa creației: „*Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său*” (Fac. 1,27), în numele Domnului Savaot, care a îngădit această viață, pe Muntele Sinai, prin porunca a VI-a, zicând: „*Să nu ucizi*” (Ieșire 20,13), dar mai ales în numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, care, venind în lume și în calitate de Om deplin, și-a vărsat propriul Său sânge și a înviat din morți, pentru ca omul „*viață să aibă și din belșug să aibă*”. (Ioan 10,10).

Existența în sânul mamei, a unei „*sufletări de viață*” (Fac. 2,7), din momentul concepției, datorită unei intervenții divine creatoare, este pentru gândirea ortodoxă un adevăr absolut. De aceea și orice atentat asupra fătului odată conceput, cu viață de sine stătătoare și făurit „după chipul lui Dumnezeu”, este un atentat asupra unui om întreg, format din suflet și trup. Căci Sfântul Grigore de Nyssa, făcând o comparație cu bobul de grâu care cuprinde în sine toată specia plantei respective, spune: „*...nu e drept a zice nici că sufletul e înaintea trupului și nici că trupul e fără suflet, ci amândouă au unic început întemeiat după rațiunea lui mai înaltă, în voia primă a lui Dumnezeu*”⁴². Și atunci, plecând de la principiul unanim acceptat că materia vie ia naștere exclusiv din materie vie și că dintr-o celulă inițială numită om sau zigot, rezultată din fecundarea ovulei cu elementul sexual mascul, ia naștere, prin diviziunea și diferențierea celulelor, un organism nou⁴³, înseamnă că din momentul zămislirii acest organism este viu, pentru că altfel nu s-ar putea hrăni, nu s-ar putea dezvolta și nu ar putea ajunge, în final, un nou-născut și apoi un om deplin. Iar dacă moartea nu este altceva decât despărțirea sufletului de trup, viața, care este contrariul morții, nu va fi altceva decât împreunarea trupului cu sufletul în ființa umană vie. Or, sufletul și trupul încep să existe deodată, din momentul zămislirii și atunci orice atentat împotriva oricărei ființe vii nevinovate este un atentat împotriva vieții și a autorului vieții, Creatorul Dumnezeu. Orice prunc conceput, care are viață întru sine, trebuie ajutat să crească, să se formeze, să se dezvolte și să se nască pentru a ne împlini datoria față de porunca divină și nicidecum nu avem dreptul să atentăm asupra darului dumnezeiesc de a fi ființă vie, purtătoare a chipului dumnezeiesc,

⁴² Cf. **Pr. Prof. Ilie Moldovan**, *Teologia Iubirii*, vol. I, Alba Iulia, 1996, p. 233.

⁴³ **Dr. George Stan**, *Teologie și bioetică*, p. 20.

indiferent de momentul de dezvoltare în care s-ar afla. De aceea, avortul înseamnă omucidere și este păcat împotriva lui Dumnezeu, în calitate de Izvor al vieții și-a toată existența, împotriva firii omului și a destinului său veșnic, împotriva familiei și a societății condamnate la veștejire din lipsa noilor născuți. Se impune, așadar, să condamnăm practicarea avorturilor, atât de mult practică și liberalizată –și se vrea legalizată – și în țara noastră, pentru că prin lepădarea voită a copilului păcatul pătrunde până în vistieriile vieții, căci pruncuciderea secătuiește tezaurul vieții distrugând familia și ruinând neamul⁴⁴.

Astăzi nu numai civilizația, dar se pare că și familia însăși a devenit o organizație potrivnică copiilor⁴⁵, căci se dă astăzi cea mai universală și cea mai deschisă luptă, ce s-a dat vreodată în istorie, împotriva pruncului de curând conceput sau nou născut. Adulții nu știu cum să se apere de copil, nu cumva să facă invazie în societățile egoiste ale vieții lor și să le strice. O diabolică obsesie topește cele mai firești instincte și denaturează cele mai sfinte funcții de viață omenească întrucât multe căsătorii de astăzi pot fi numite „criptele pruncilor”. Apoi, mulți dintre medici, acești avocați ai sănătății și ai vieții, trăiesc de pe urma furnizării de rețete împotriva pruncilor, ca nu cumva acești îngerași să intre în viața noastră prin surprindere. Un număr ridicat de moașe își fac agoniseala din a scăpa mamele de un „balast” ce ar sta să le afunde corabia vieții păgâne.

Ca șampilă de rușine, litere nevăzute plutesc tremurând asupra multor soții, mame și femei cu carieră de astăzi: „de 3X femeie, numai bună creștină nu” sau: „Aici este groapa pruncilor”. Sigur, dacă sfânta căsătorie a devenit o asociație de exploatare comună, în doi, a produselor epidermice, ce mai caută un prunc în mijloc? În tumultul erotic erijat în religie a vieții, prezența pruncului se arată ca un mic Iisus cu biciul⁴⁶, sosit să azvârle pângăritorii din trupul adevărului și al vieții. Cine-l va dori? Care dintre închinătorii la idoli îl va aștepta ca pe o binecuvântare a cerului? Și cu toate acestea: „...*fiii sunt moștenirea Domnului, răsplata rodului pântecelui*” (Ps. 126,3).

Nimeni nu poate nega faptul că în lumea contemporană, cel puțin în cea care se consideră „civilizată”, se pune foarte serios problema planing-ului familial. Cuplurile care declară că nu și-au pus această problemă sunt ori iresponsabile, ori ipocrite. A gândi la numărul copiilor pe care poți să-i naști,

⁴⁴ Pr. Prof. Ilie Moldovan, op. cit., p. 230.

⁴⁵ P.S. Ioan Suciu, *Mama*, Editura Viața Creștină, 2002, p. 83.

⁴⁶ *Ibidem*.

să-i educi și să-i faci oameni este o realitate a cuplului familial. Și este deja un control, un planing. Că din acest moment cuplurile iau sau nu măsuri pentru limitarea nașterilor, este altceva⁴⁷.

Absolutizând biologicul și lăsând în grija lui Dumnezeu ceea ce urmează este un aspect al lucrurilor, însă, limitând forța biologicului (conștient că sexualitatea omului este a unei ființe personale care se manifestă și altfel decât biologic), fără să fie exclusă lucrarea lui Dumnezeu, atunci aceasta este un alt aspect al vieții de cuplu. Să nu uităm că finalitatea căsătoriei se găsește în împlinirea celor doi soți printr-o iubire jertfelnică, într-o dăruire reciprocă, ce-i poate conduce la cunoașterea lui Dumnezeu și la desăvârșire. Căci, pentru creștini, căsătoria nu este un simplu contract juridic sau un mijloc de satisfacere a unor nevoi naturale vremelnice, ci este o taină a iubirii și o unire veșnică a soților în Iisus Hristos, Mirele ceresc. Dacă între roadele vieții de familie se va număra și nașterea de prunci, aceasta trebuie primită ca un dar și ca o binecuvântare a lui Dumnezeu⁴⁸.

În referatul biblic al creației din cartea Facerii ni se arată că deosebirea între sexe e un dar al Creatorului făcut oamenilor creați de El: „*Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie*” (Fac. 1,27). Deci, purtători în mod egal al chipului lui Dumnezeu și ai demnității umane, bărbatul și femeia au fost creați pentru o unire integrală unul cu altul în iubire: „*De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup*” (Fac. 2, 24). Împlinind voința dintru început a Domnului Dumnezeu cu privire la creație, unirea conjugală devine mijlocul perpetuării și înmulțirii neamului omenesc: „*Și Dumnezeu i-a binecuvântat zicând: Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți!*” (Fac. 1,28). Sfântul Vasile cel Mare înțelegea prin porunca stăpânirii pământului că Dumnezeu se referea și la „*stăpânirea propriului nostru trup prin fapte bune*”⁴⁹, de unde și noi putem extinde ideea, la stăpânirea propriei noastre biologii. Și este posibil aceasta când „dominăm” propria biologie, nu suprimând-o, ci modelând-o, înălțând-o la dimensiunea persoanei care caută iubirea curată, în care termenul de comparație și modelul prin excelență de urmat este Însuși Iisus

⁴⁷ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Biserica, familia și morala creștină*, în „Studii Teologice”, seria a II-a, an LI, nr. 3-4, 1999, p. 104.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ **Sfântul Vasile cel Mare**, *Despre crearea omului*, Omilia a II-a, în P.G. 44, apud **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *art. cit.*, p. 105.

Hristos Fiul lui Dumnezeu. Aceasta este iubirea care nu provoacă nici un fel de violență, nici măcar propriei biologii.

Potrivit moralei creștine este indiscutabilă valoarea vieții fiecărui om, a invalidului și a întârziatului mintal, a copilului mic și a fătului. Dar astăzi valoarea vieții este călcată în picioare și nu atât de păturile marginalizate ale societății, cât de lumea personalităților progresiste, dezlănate moral, care fac din fapta lor lozinca ideologică pentru ceilalți și astfel, în numele „progresului”, în mod arbitrar și cu de la sine putere, își asumă răspunderea să reprezinte și să pervertească conștiința omenirii întregi. Societatea secularizată actuală, inundată de proclamații referitoare la valoarea vieții, a luat drept criterii referitoare la această extrem de serioasă problemă, nu adevărul, nu necesitatea protejării și îngrijirii vieții, ci farsa politică și în special teama de a se ajunge la o suprapopulare (și astfel au acceptat avortul ca mijloc de limitare a nașterilor) și drepturile individului (absolutizând argumentul fals și neștiințific al drepturilor însărcinate).

Potrivit moralei ortodoxe, avortul este cel mai mare păcat pe care îl poate săvârși cineva în lume. Iar cauza unică a pruncuciderii rămâne lipsa de iubire, suprimată de erotismul pornofil al soților în cadrul familiei. A omorî un copil nenăscut înseamnă pentru o femeie a omorî ceva din ea însăși, înseamnă a-și omorî iubirea și sfințenia ancestrală⁵⁰.

Planingul familial, o concepție și o practică bazată pe principiul și mentalitatea utilitarismului, constă în punerea în practică a principiului sterilității voluntare sau a contracepției. Pentru aceasta planingul este considerat de două feluri și anume: planing tehnic, ce constă în orice intervenție mecanică sau medicamentoasă prin care se împiedică concepția și planing „natural” ce constă în evitarea concepției prin evitarea perioadei lunare de fecundație a femeii, prin metoda Ogino – Knaus⁵¹.

La prima vedere, metodele de prevenire și control al nașterilor par egale, și aceasta, pentru că finalitatea lor este aceeași prin întreruperea procesului de naștere al unei ființe umane sau prin împiedicarea propriu-zisă a zămislirii. Toate însă își au neajunsurile lor, pentru că chiar din faza de intenție ele pun în discuție o realitate – viața – care se înscrie în cele despre care Dumnezeu a spus „că sunt *bune foarte*” (Fac. 1, 31).

⁵⁰ **Pr. Prof. Ilie Moldovan**, *Valori creștine ale familiei în România și practici contrare acestora*, în vol. *Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin*, p. 154.

⁵¹ **Pr. Conf. Univ. Dr. Gheorghe Remete**, *Familia și planingul familial*, în volumul „Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin”, Editura IBM al BOR, București, 2002, p. 203.

Metoda întreruperii mecanice rămâne o simplă și dezgustătoare masturbare, în care femeia, de fapt, nu primește ceea ce trebuie să primească: structura chimică spermatică a bărbatului ei, ce îi va asigura echilibrul hormonal⁵². Folosirea pilulelor anticoncepționale, toate, au consecințe secundare, previzibile mai curând sau mai târziu datorită faptului că, în mod sistematic, ele modifică, falsificând, de fapt, metabolismul femeii. Multe dintre ele (dacă nu toate) sunt cancerigene. Știut fiind că celulele canceroase nu sunt produsul vreunui virus sau vreunui microb, ci al unor modificări produse la nivel de celulă, probabilitatea cancerului crește atunci când metabolismul femeii este într-un continuu proces de modificare forțată⁵³.

Pilula nu previne doar conceperea, ci și implantarea embrionului după ce a avut loc conceperea. Ea este mult mai subtilă și de fapt mult mai numeroasă decât celelalte mijloace contraceptive tocmai datorită aparenței ei de totală inofensivitate. Întrucât are aspectul unui medicament și se ia ca orice medicament, fiind „ceva care se ia și apoi nu te mai gândești”, ea este cel mai ușor manevrant al conștiințelor. Ea adoarme conștiința prin faptul că femeia respectivă nu va ști niciodată dacă a fost sau nu însărcinată. De altfel, sensul pilulei constă tocmai în această iresponsabilizare. Or, însăși acceptarea adormirii conștiinței, renunțarea la responsabilitate înseamnă o imensă vină de care odată-și-o dată se va răspunde⁵⁴.

În ce privește planingul „natural”, metodele acestuia sunt metode de evitare a concepției prin efectuarea actului sexual în perioada lunară nefertilă a femeii și evitarea lui în perioada fertilă a ciclului menstrual. Această metodă numită „metoda calendarului” sau „metoda Ogino–Knaus” (după numele savantului japonez, respectiv austriac, care au descoperit-o), se bazează pe experiența faptului că doar cu un timp (circa 12-16 zile) înaintea menstruației femeia este fertilă. Totuși se recunoaște că această perioadă este imprecisă mai ales când ciclul femeii este neregulat⁵⁵.

Trebuie reliefat însă că de fapt esența acestei metode este aceeași a planingului tehnic, adică refuzul procreerii și combaterea ei. *Ideea, intenția, scopul și sensul celor două feluri de planing sunt aceleași*. Or, aceasta este esența problemei!

⁵² Pr. Dr. Vasile Răducă, artic. cit., p. 107.

⁵³ Ibidem, p. 108.

⁵⁴ Pr. Conf. Univ. Dr. Gheorghe Remete, op. cit., p. 204.

⁵⁵ Ibidem, p. 205.

Teologia și morala creștină scot în evidență mai ales faptul că însăși ideea de contracepție este condamnată, pentru că separă ceea ce este inseparabil, adică actul iubirii de funcția ei intrinsecă. Contracepția nu poate fi justificată nici prin ideea că s-ar aplica numai în cazuri excepționale; pentru că de fapt cei interesați vor fi întotdeauna convingși că se află într-un asemenea caz excepțional.

Contracepția ca mijloc de planing este o logică perfidă și o adormire a conștiinței, o iresponsabilizare, pentru că refuzul conceperii pe motivul asigurării unor condiții mai bune pentru copil se dovedește un egoism feroce: oricâte condiții s-ar asigura copilului, totdeauna pot veni altele mai bune și amânarea se poate justifica la nesfârșit și, de fapt, este ușor de dovedit că singura condiție esențială pentru copil este angajamentul iubitor total, sacrificial al părinților, restul fiind neesențial. Mulți însă se căsătoresc, dar nu vor mulți copii ca să nu aibă necazuri, le este de ajuns un copil, dar au apartamentele pline de pisici sau câini. Oamenii, așa cum progresează, vor crește șoareci și vor face conserve din ei pentru a hrăni pisicile, și vor crește poate iepuri pentru a hrăni câinii, în timp ce atâția oameni mor de foame. Astăzi câinele a ajuns mai de valoare decât omul. De este omorât un câine, multă vâlvă se face, multe asociații ce apără drepturile animalelor „strigă” și cer răsplată și pedeapsă. Însă pentru om, pentru drepturile sale pentru cei mici și nevinovați, glasurile celor puțini nu se mai aud.

Planingul este o dedublare, o înșelare și o autoînșelare a conștiinței, pentru că programează ceea ce este neprogramabil, *iubirea*, act prin excelență spontan și unic. Se uită că esența *iubirii* este dăruirea totală și deschiderea până la împlinirea deplină a finalității, care în relația conjugală este procrearea. Deci, esența planingului se dovedește a fi egoistă, în care copilul devine un produs, el nemaifiind un dar, o binecuvântare a cerului, rodul iubirii.

Dreptul de a controla nașterile apare comparabil cu justificarea eutanasiei. Dacă controlul nașterilor ar exprima libertatea ca „act uman, deliberat și precugetat”, atunci desigur că și eutanasia și sinuciderea ar exprima pozitiv libertatea persoanei⁵⁶. Și pentru aceasta învățătura ortodoxă refuză să facă distincție netă între „ferirea de copii” și mijloacele contraceptive de orice fel. Ea pledează pentru maturitate și autocontrol spiritual și atrage atenția că atât în planingul artificial, cât și în cel „natural” intenția este aceeași: împiedicarea procreării. În acest sens Biserica echivalează avortul cu omorul și condamnă

⁵⁶ *Ibidem*, p. 210.

orice formă de contracepție ca fiind o metodă avortivă: „*Femeile care administrează medicamente pentru producerea avortului și cele ce primesc otrăvurile omorâtoare de prunci, să se supună pedepsei ucigașului*” (Canonul 9 al Sinodului Trulan; vezi canonul 91 al Sinodului Trulan; canoanele 2 și 8 ale Sfântului Vasile cel Mare)⁵⁷. Sau: „*De ce semănați acolo unde terenul este de așa natură încât este nerăbdător să distrugă fructul, unde există medicamente pentru sterilitate, unde există crime înainte de naștere? Nici măcar nu lăsați o desfrânată să rămână doar o desfrânată, ci o faceți să fie și criminală pe deasupra. Într-adevăr, e ceva mai rău decât crima și nu știu cum s-o numesc; pentru că nu omoară ceea ce s-a format deja dar îi împiedică formarea. Atunci ce? Condamni darul lui Dumnezeu și lupti cu legile Lui? Totuși, atâta josnicie... problema aceasta este indiferentă multor bărbați, chiar multora care au soții. În această indiferență a bărbatului înșurat se ascunde un rău mai murdar; pentru că otrăvurile nu sunt preparate pentru pânțele unei prostituate, ci pentru soția rănită. Împotriva ei sunt toate aceste nemăsurate viclenii*”⁵⁸.

În mentalitatea și în societatea planingului, care sunt categoric utilitariste și consumeriste, persoana umană nu mai este o realitate specifică, unică și identică, ci un flux, un ghem de senzații și conjuncturi, un obiect de exploatat plăcere. Or, în situația în care omul nu mai caută în partener omul, ci obiectul plăcut, atunci și relațiile celor doi și toate relațiile sociale vor fi grevate de această depersonalizare, obiectivizare a sentimentelor și a omului în general. Consecința majoră e că familia decade într-un simplu contract social reciproc, o societate de într-ajutorare în care valorile spirituale, esențele adevăratei personalități, precum iubirea, castitatea, fidelitatea și sacrificiul nu-și mai regăsesc locul.

Divorțul

Familia, având una și aceeași rădăcină cu căsătoria, își află obârșia în dragostea lui Dumnezeu pentru făptura Sa, motiv pentru care putem spune că amândouă sunt de origine divină. „*Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (In. 3,16). Aceasta înseamnă că familia, în calitatea ei de instituție divină, creatoare, este matricea generatoare a unei vieți noi, este laboratorul

⁵⁷ Cf. Dr. Nicodim Mihaș, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, în trad. rom de Dr. N. Popovici, Arad, 1930, vol. I, part. II, p. 472.

⁵⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia 24 la Romani*, în „Buletin lunar” al Asociației Darul Vieții, Iași, nr. 10, noiembrie 2004.

sacru în care se pregătește, se formează și se întreține firea umană restaurată în starea originală predestinată nemuririi și vieții veșnice⁵⁹. Deci, adevărata sarcină a familiei este de a face oameni, de a produce și de a conserva viața, formând generațiile viitoare spre a le oferi posibilitatea să se împărtășească și de viața eternă.

Ca cetățean al Împărăției lui Dumnezeu, creștinul vede în familie un mijloc de a promova valorile vieții veșnice, scopul ei însăși fiind și acela de a lărgi hotarele acestei Împărății. Prin urmare, căsătoria, care stă la baza familiei creștine, nu este o simplă împreunare și nici chiar un legământ pe viață, ci este o alianță pentru veșnicie. Astfel, intimitatea ei are nevoie nu numai de efectele unei puternice atracții naturale⁶⁰, ci mai ales de ale unei serioase și responsabile angajări spirituale, spre a nu-i duce pe soți la neîntrerupte jigniri și învinuiri reciproce, care pot conduce la neînțelegeri, infidelități, rupturi, divorț și chiar moarte sufletească.

Căsătoria creștină este eternă și de nedesfăcut întrucât conținutul ei este iubirea creștină. În acest sens Sfântul Clement Alexandrinul spunea: „*Starea căsătoriei este sfântă*”⁶¹. Numai căsătoria întemeiată pe iubire se distinge de alte rânduieli ale lumii ca o taină divină întrucât în spațiul relațiilor spirituale adevărate create de iubirea soților, legăturile dintre ei dobândesc trăsături specifice, ele devenind aspecte ale profunzimilor existenței care înnobilează viața. În acest sens iubirea soților conduce la unire conjugală, iar scopul uniunii conjugale nu ține nici de impulsurile speciei și nici de normele sociale, ci în primul rând de năzuințele persoanelor în cauză, de aspirația acestora la plenitudine, la integritatea vieții, la veșnicie. Aceasta vrea să arate că pentru ordinea iubirii, inaugurată solemn în Taina Căsătoriei, devotamentul conjugal apare ca un fenomen spiritual care angajează pe soți în mod existențial. Mai presus de orice, devotamentul se afirmă, în căsnicie, prin dăruirea de sine și jertfelnicie a unui soț față de celălalt soț. În acest context Părintele Ilie Moldovan spunea că cine nu ajunge până la devotament, acela nu iubește cu adevărat⁶².

⁵⁹ **Pr. Prof. Ilie Moldovan**, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii*, vol. II, Alba Iulia, p. 189.

⁶⁰ Moralistul francez J. Viollet spune în acest sens: „... ar fi un calcul imoral și periculos de a căuta în căsnicie un mijloc de a crește urma plăcerilor egoiste. Un astfel de calcul nu poate decât să prepare decepții și să înmulțească cazurile și împrejurările de neînțelegere” (Cf. **J. Viollet**, *Morale familiale*, Paris, 1933, p. 41).

⁶¹ **Sfântul Clement Alexandrinul**, *Stromate*, III, 12,84, p. 257.

⁶² **Pr. Prof. Ilie Moldovan**, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii*, vol. II, p. 138.

Prin urmare, menținerea căsătoriei presupune câteva exigențe ale devotamentului conjugal: în plan temporal, ajutorul mutual și susținerea reciprocă, ce implică reciprocă dăruire de sine și complementaritate, ca unele ce cuprind ansamblul de sacrificii ce se depun de ambii soți (precum dăruirea totală și irevocabilă de sine, încredere, comunitatea bucuriilor și supărărilor, ajutor mutual în trebuințe, în boli și încercări de tot felul, adaptare reciprocă a caracterelor, răbdare în încercări, chivernisirea cu înțelepciune a bunurilor) pentru o mai bună stare morală și materială a conviețuirii comune⁶³, iar în plan atemporal, în perspectiva fericirii depline și, în final, eterne, fidelitatea ca una ce dovedește ce înseamnă în căsătorie *credincioșia* în natura ei intimă (adică credința conjugală nestrămutată), înfățișează existența cu adevărat personală a soților în relația „în doi” și trasează drumul unui destin care trece dincolo de hotarele vieții pământești. Ca atare, ideea de fidelitate implică adevărul că adulterul și abandonul căminului sunt sfidări capitale ale devotamentului conjugal și arată că este fundamentul ontologic al iubirii creștine binecuvântate prin căsătorie.

Păcat împotriva fidelității, adulterul este căderea din harul căsătoriei întrucât în conceptul de iubire personală, care dobândește în căsătorie un caracter de fidelitate, e vorba despre o unitate harică dată de Dumnezeu prin binecuvântarea Bisericii în unirea celor doi soți. Este vorba despre o relație vitală de împlinire reciprocă, pe baza iubirii împărtășite, ce decurge din harul căsătoriei. Această relație de unire presupune menținerea iubirii în flăcările neconținute ale purificării, căci experiența trăirii iubirii conjugale e situată la nivelul vieții celei mai înalte. Doar adulterul poate destrăma unirea întemeiată pe dragoste și, astfel, poate desface, rupe și distruge binomul spiritual clădit prin căsătorie. De aceea, adulterul este socotit de Biserică un păcat grav, un fenomen abominabil, o trădare și o apostazie împotriva iubirii. Căci așa cum infidelitatea este atragerea voinței unui soț spre neant, o tăgăduire a ființei, o negație în care e cuprinsă împotrivirea față de harul divin, tot astfel păcatul adulterului devine o tăgadă, o înfrângere, o dărâmare a unui templu și astfel anti-har. Prin adulter, păcatul se introduce acolo unde a domnit harul și în locul plinătății dumnezeiești cască o prăpastie de neființă în însăși zidirea lui Dumnezeu, deschizând astfel în viața conjugală porțile iadului.

După cum se știe, Vechiul Testament îngăduia divorțul, nu atât ca considerare a sfințeniei căsătoriei, cât ca un pogorământ față de „învârtoșarea

⁶³ J. Viollet, *Morale familiale*, p. 14.

inimii” oamenilor: „*Pentru învârtosarea inimii voastre, v-a dat voie Moise să lăsați pe femeile voastre, dar dintru început nu a fost așa*” (Mt. 19,8). Se știe, femeile puteau fi „lăsate” de bărbat, cu condiția ca aceștia să le dea „*carte de despărțire*” (cf. Deut. 24, 1-4; iar. 3,1; Mt. 5,31), adică un document prin care recunoștea că nu mai are nici un drept asupra femeii lăsate, astfel încât aceasta putea deveni soția unui alt bărbat. Dar și în Vechiul Testament divorțul nu era un lucru simplu și la ordinea zilei, căci bărbatul nu-și putea repudia soția în orice situație sau oricum dorea el. În sânul societății iudaice divorțurile nu erau atât de dese, întrucât repudierea soției fără un motiv serios era socotit ca fiind ceva rău și un lucru condamnat.

Noul Testament acceptă doar două cazuri de desfacere a căsătoriei: din motive naturale și din motive morale. Desfacerea naturală are loc prin moartea unuia dintre soți, pe când cea morală, cu toate că este îngăduită, nu este nicidecum pe potrivea văduviei curate, căci se face prin adulter sau preadesfrânare. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel fericește pe femeia care rămâne văduvă și nu se recăsătorește: „*Femeia este legată prin lege atâta vreme cât trăiește bărbatul ei; iar de va muri bărbatul ei, este liberă să se mărite cu cine vrea, numai în Domnul. Dar mai fericită este dacă rămâne așa, după părerea mea*” (I Cor. 7, 39-40). Desfacerea aceasta o recunoaște și Mântuitorul Hristos, când zice: „*Oricine va lăsa pe femeia sa, afară de pricină de desfrânare, o face să săvârșească adulter, și cine va lua pe cea lăsată săvârșește adulter*” (Mt. 5,32; 19,9). De altfel, atât Mântuitorul Hristos cât și Sfântul Apostol Pavel înălțând unirea dintre soț și soție la nivelul lui Dumnezeu, interzic categoric desfacerea căsătoriei prin divorț: „*...deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă*” (Mt. 19,6) și „*...celor ce sunt căsătoriți le poruncesc, nu eu, ci Domnul: femeia să nu se despartă de bărbat; iar dacă s-a despărțit, să rămână nemăritată sau să se întoarcă la bărbatul ei; tot așa, bărbatul să nu-și lase femeia*” (I Cor. 7, 10-11). Așadar, păstrarea comuniunii căsătoriei este voia lui Dumnezeu, pe când desfacerea ei din pricini omenești constituie o gravă încălcare a voii Lui, care adesea duce la tragedie personală și colectivă.

Așadar, potrivit învățăturii revelate a Sfintei Scripturi, soțul și soția alcătuiesc un singur trup (cf. Fac. 2,24; Mt. 19,6; Mc. 10, 8-9) prin căsătorie. Desfacerea căsătoriei, în afară de moarte și desfrâu, este socotit păcat grav. Dar și în situația aceasta Sfinții Părinți bisericești nu susțin unanim că adulterul obligă pe soțul înșelat la desfacerea căsătoriei. Dacă, potrivit învățăturii Mântuitorului (Mt. 5,32; 19,9), este permisă despărțirea de soția adulteră, aici este vorba doar de permisiune și nicidecum de o obligație. În acest sens

apologetul creștin Atenagora Atenianul scrie în a sa „*Solie în favoarea creștinilor*”: „*Mântuitorul Hristos a spus clar: «Oricine va lăsa pe femeia sa și va lua alta, săvârșește adulter cu ea», ceea ce înseamnă ori că rămânem singuri, așa cum ne-am născut (în castitate), ori că ne mărginim numai la o singură căsătorie, pentru că pe cea de-a doua o socotim un adevărat adulter*”⁶⁴. De aceeași părere este și Sfântul Vasile cel Mare, care zice: „*Adulterul este motiv de divorț. Dar datorită soțului este de a o reprimi pe soția adulteră dacă aceasta se îndreaptă. Soțul nu poate contracta o altă căsătorie, deoarece prima soție îi rămâne pe totdeauna mădular al trupului său; el trebuie să accepte, deci, reluarea vieții comune. Cu cât mai mult, nimeni nu poate lua în căsătorie pe soția despărțită; această a doua căsătorie este un adulter*”⁶⁵.

Este binecunoscut faptul că Sfântul Vasile cel Mare a formulat o serie de canoane cu conținut moral pentru ca Biserica să le întrebuițeze, prin aplicarea lor riguroasă, spre a promova cu orice preț salvarea căsătoriei. De aceea, pentru el nu există practic motive valabile de divorț. „*Chiar dacă soțul ar avea o fire aspră și sălbatecă, soția trebuie neapărat să-l suporte și nici o pricină să n-o facă să rupă unirea. Este pornit spre bătaie? Dar îi e bărbat! Este bețiv? Dar este unită cu el potrivit firii! Este aspru și neplăcut? Dar este mădularul tău și cel mai de cinste dintre mădule! Căci ce știi tu, femeie, dacă îți vei mântui bărbatul? (cf. I Cor. 7,16) De aceea, femeia care și-a lăsat soțul și s-a dus la altul este adulteră, pe când cel părăsit este iertat, și nici cea care viețuiește laolaltă cu unul ca acesta nu se osândește. În schimb, dacă bărbatul este cel care, după ce și-a părăsit soția, s-a dus la alta, este el însuși adulter, pentru că o face și pe dânsa adulteră, dar și cea care viețuiește cu el este adulteră, pentru că a atras la ea un bărbat străin*”⁶⁶. Iar în canonul 21, Sfântul Vasile prevede: „*Dacă un bărbat, viețuind împreună cu o femeie, nu se mulțumește cu viața de căsătorie, ci cade în desfrâu, noi îl socotim desfrânat și îi fixăm un timp mai îndelungat de pedepsire, totuși n-avem un canon care să ne dea drept să-l punem sub acuzare de adulter dacă păcatul lui a fost săvârșit cu o femeie liberă de căsătorie...* De aceea,

⁶⁴ **Atenagora Atenianul**, *Solie în favoarea creștinilor*, XXXIII, în trad. rom. de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, în vol. „Apologeți de limbă greacă”, în PSB vol. 2, Editura IBM al BOR, București, 1980, p. 380-381.

⁶⁵ **Sfântul Vasile cel Mare**, *Despre adevărata integritate a fecioriei*, în P.G. tomul XXX, col. 747-750, apud **Pr. Dr. Constantin Mihoc**, *Taina căsătoriei și familia creștină*, Editura Teofania, Sibiu, p. 198.

⁶⁶ **Idem**, *Epistola 188, X (canonul 9)*, în trad. rom. de Pr. prof. Constantin Cornițescu & Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, în vol. „Despre Duhul Sfânt și Epistole. Scrieri”, partea a treia, col. PSB, vol. 12, Editura IBM al BOR, București, 1988, p. 379-380.

femeia își va primi soțul, dacă acesta se lasă de desfrâu, iar bărbatul va trimite la casa sa pe cea cu care căzuse în desfrâu”⁶⁷. Totuși, Sfântul Părinte ține să stabilească următoarele: „Desfrânarea nu e nuntă și nici început de nuntă, motiv pentru care să se canonisească cu oprirea de la împărtășirea cu Sfintele Taine”, timp de 15 ani pentru adulter⁶⁸ și de 7 ani pentru desfrânare⁶⁹.

Dar și celălalt dascăl al căsătoriei, Sfântul Ioan Gură de Aur ia apărarea indisolubilității căsătoriei și refuză acceptarea divorțului. El ține să arate că, spre deosebire de adulter, situația în care unul dintre soți este necredincios nu atrage după sine necurăția celuilalt, motiv pentru care unitatea și indisolubilitatea căsătoriei lor nu au de suferit. El spune în acest sens: „Dacă cel ce se lipește de desfrânată este un trup cu ea (cf. I Cor. 6,16), este învederat că și femeia care se lipește de un idolatru este un trup cu el. Un trup este, însă nu devine necurat, ci curăția femeii biruiește necurăția bărbatului, după cum și curăția bărbatului credincios, biruiește necurăția femeii necredincioase (cf. I Cor. 7,14)... Căci dragostea este un mare dascăl, în stare de a întoarce pe cineva din rătăcire, de a-i preface viața și din piatră a-l face om”⁷⁰. Iată ce sfătuiește Sfântul Părinte pe bărbatul care întâmpină necazuri cu soția sa: „Dacă femeia ta este rea și desfrânată, bețivă și insultătoare, fără judecată sau cu alt defect, întreabă pe Apostolul Pavel dacă îți e permis să te desparți de ea, și dacă el îți dă voie să o alungi, dacă găsești în ea vreunul dintre aceste motive și să aduci alta în locul ei, să fii sigur că nu e nici un pericol; iar dacă nu îți dă acest drept și îți poruncește că în afară de adulter, să o iubești și să o ții la tine, chiar cu toate celelalte neajunsuri, atunci întărește-te pe tine cu gândul că trebuie să înduri toată răutatea femeii tale... Așadar, chiar dacă soția ta ar greși cu mii de păcate în fața ta, uită-le pe toate, iartă tot! Căci așa după cum în trupurile noastre de s-ar ivi vreo boală, nu tăiem mădularele, ci îndepărtăm boala, tot așa și tu aplică același tratament pentru a vindeca bolile sufletești ale soției tale”⁷¹.

Așadar, doar în caz de adulter sau infidelitate conjugală poate fi intentat divorțul, dar și în această situație este recomandată nu desfacerea căsătoriei, ci mai degrabă readucerea celui care a săvârșit adulter la pocăință și îndreptare.

⁶⁷ *Idem*, Epistola 199, XXI (canonul 21), în trad. cit., p. 403.

⁶⁸ *Idem*, Epistola 217, LVIII (canonul 58), în trad. cit., p. 446.

⁶⁹ *Ibidem*, LIX (canonul 59), p. 446.

⁷⁰ *Sfântul Ioan Gură de Aur*, Omilii la I Corinteni, XIX, în trad. rom. de Arhim. Theodosie Athanasie, București, 1905, p. 154-155.

⁷¹ *Idem*, a III-a Omilie despre căsătorie, 2, în trad. rom. de N. Marinescu, Studii omiletice asupra celor trei cuvântări ale Sfântului Ioan Chrisostom despre căsătorie și traducerea lor, București, 1908, p. 227-228.

Mântuitorul Iisus Hristos lasă bărbatului numai un singur caz când „*își poate lăsa soția*”. Deci nu spune: „când trebuie să-și lase femeia”, ci: „când își poate lăsa soția”! Este vorba, așadar, de o îngăduință și nicidecum de o poruncă, motiv pentru care textele Sfinților Părinți ne conduc nestingherit spre depunerea efortului de a salva căsătoria. Practic se cere ca bărbatul care a răpit o femeie logodită cu un alt bărbat, să renunțe la ea necondiționat și cei ce trăiesc în desfrânare să fie convinși că este mai bine pentru amândoi să se despartă. Căci desfrânarea este păcat de moarte întrucât relațiile intime dintre partea bărbătească și cea femeiască sunt doar un mijloc de satisfacție senzuală, iar adulterul distruge esența tainică a căsătoriei căci întinează curăția vieții conjugale.

Și dacă sfințenia este una din finalitățile căsătoriei creștine, aceasta se poate pierde pentru eternitate prin disoluția căsătoriei. Având sfințenia și frumusețea spirituală în centrul vieții sale, alimentate mereu de iubirea soților, căsătoria creștină nu poate da naștere decât la roade fericite. Virtuțile nobile ce cresc în răsadnița căsătoriei vor satisface mereu năzuințele sfinte ale soților, ca și trebuințele tot atât de sfinte ale copiilor lor. Doar divorțul este păcatul major care diminuează sfințenia și iubirea în căsătorie, transformând frumusețea cerească într-o umbră pământească și adevărul divin să-l degradeze până la pierzare⁷².

E un fapt de constatare curentă că sunt multe căsătorii nefericite în societatea secularizată de astăzi. Vorbind în termeni accesibili înțelegerii comune, ele au drept cauză principală uitarea din partea soților a obligațiilor lor sfinte ce le revin, uitare ce se traduce adesea prin nesocotirea devotamentului, al fidelității, bunăvoinței, înțelegerii și a respectului reciproc. Așa după cum se știe, absența iubirii adevărate are efecte lamentabile în viața conjugală, care pot duce până la disoluția căsătoriei însăși, căci dragostea și adulterul se exclud reciproc, așa după cum căsătoria e incompatibilă cu infidelitatea conjugală. Adulterul este moarte morală. Și dacă Sfântul Apostol Pavel spune că femeia este legată prin lege de bărbatul ei până când acesta moare (*cf.* I Cor. 7,39), atunci prin păcatul adulterului, care e o altfel de moarte, căsătoria intră în disoluția ei interioară. De aceea Biserica nu „dezleagă” căsătoria, întrucât prin adulter se decade din comuniunea întru iubire. Prin divorț, Biserica constată căderea din har a unor soți ce s-au căsătorit⁷³, dar care au rupt comuniunea iubirii primite prin binecuvântarea căsătoriei.

⁷² Cf. R. Parayre, *Le peche d'adultere*, în „Dictionnaire de Theologie Catholique”, tomul I, Paris, 1923, p. 465.

⁷³ Pr. Prof. Ilie Moldovan, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii*, vol. II, p. 168.

În acest sens adulterul este înțeles de Biserică ca fiind păcatul ce distruge esența tainică a căsătoriei, el devenind semnul evident al faptului că din căsătorie a dispărut iubirea, iar viața conjugală și-a pierdut sfințenia. Divorțul este o atitudine în afara ordinii divine care se arată fâțiș ca și constatare sumbră a absenței, a dispariției, a distrugerii iubirii și, în final, ca și consecință tragică, ca simplă declarație a neexistenței căsătoriei⁷⁴. De aceea se recomandă evitarea totală a desfacerii căsătoriei prin divorț, întrucât este o soluție extremă, în afara ordinii divine, care generează tristețe, neîmplinire, suferință, rană familială greu de vindecat. Inconvenientul divorțului constă în faptul că el împiedică împlinirea scopurilor naturale ale căsătoriei, cu implicații numeroase și foarte serioase în ordinea vieții morale. Căci este trist, fără îndoială, ca o femeie nevinovată, de pildă, să fie condamnată a ispăși într-o văduvie anticipată greșeli care nu sunt ale sale sau cum în mod anticipat va trebui să spunem că copiii total nevinovați sunt victimele cele dintâi și directe ale divorțului care-i privează de căminul familial ce nu poate fi înlocuit cu nimic. Femeia nevinovată va suferi enorm trădarea, ceea ce o va face să iasă cu moralul scăzut dintr-o căsătorie pe care o va socoti ca o aventură nenorocită, iar copiii vor fi siliți să devină prunci osândiți la soarta tristă de copii părăsiți, nenorociți și rău crescuți.

Dacă sunt căsătorii nefericite și nereușite, acestea sunt sau pedeapsă sau încercare. Dacă e o „pedeapsă”, soții nu au dreptul să se plângă, căci ei s-au căsătorit fără pregătire și reflexiune. Odată căsătoriți, prin neînțelegeri, certuri, violențe sau chiar adulter, calcă în picioare datoriile stării lor. Ei singuri și-au creat supliciul și sunt pedepsiți prin aceea că au păcătuit. De aceea, responsabili de pedeapsa care îi apasă, soții nu au decât un lucru de făcut, să suporte cu resemnare soarta și să prefacă amărăciunile vieții lor conjugale, în ispășire. Dacă este „încercare”, când soții nefericiți sunt chiar nevinovați de nenorocirea lor, tot nu au dreptul să scape prin divorț. Viața creștină este o viață de sacrificii și numai cine va răbda până la sfârșit se va mântui. Dacă e dificil de trăit cu un partener ce are un caracter insuportabil, totuși omul e dator să se supună sorții, gândindu-se la recompensa finală la care poate ajunge prin răbdare. Căci așa după cum lipsa nu oferă un motiv pentru furt, tot așa nici căsătoria nefericită nu poate permite divorțul. Cu atât mai puțin „nepotrivirea de caracter” care se invocă mai mereu în societatea contemporană. Apoi cine ar putea garanta că divorțul aduce fericirea pentru cei ce se despart? Abisul

⁷⁴ Cf. **Iorgu V. Ivan**, *Recăsătorirea soților despărțiți*, București, 1937, p. 80 ș.u.

cere abis. Dacă divorțații sunt nefericiți și în a doua căsătorie, ei vor cere să li se permită o a treia și a patra. Sub pretext de a-i scăpa de nenorocire, îi facem să cadă din decepție în decepție, până la unirea liberă sau disperare și, astfel, remediul este mai rău decât răul⁷⁵. Prin urmare, divorțul departe de a vindeca relele căsătoriei de astăzi, le consacră, le legitimează, le amplifică și le înmulțește⁷⁶.

Condamnarea divorțului în gândirea ortodoxă se face în numele binelui obștesc, dar și al iubirii conjugale. Oricum, divorțul, care degenerează și distruge societatea, ca și familiile care o compun, trebuie privit ca un ferment care e în măsură să distrugă viața conjugală și cea familială. Moralistul francez P. Sertillages spunea: „*Simpla posibilitate a divorțului ajunge să-l provoace. Pe măsură ce-i permis, divorțul progresează. Instituindu-se ca un mijloc de a scădea numărul familiilor dezorganizate, s-a constatat că a rezultat tocmai contrariul: procesele dintre soți s-au înmulțit*”⁷⁷. Odată cu acceptarea divorțului, căsătoria se dovedește a fi numai un contract reziliabil, o mică societate pentru un timp provizoriu. În această condiție, oamenii se căsătoresc fără să reflecteze, fără prudență, din capriciu sau din spirit de aventură. Ce poate urma, dacă se intră în viața matrimonială oricum, cu posibilitatea de a ieși din ea oricând, după voie?

Morala ortodoxă învață că divorțul nu este o soluție care să scoată din criză membrii familiei ajunși în impas, și îndeamnă femeia sau bărbatul a căror demnitate și integritate este știrbită să transforme suferința cauzată într-o jertfă, prin iertarea celui vinovat, jertfă care să-i asigure viitorul căminului, fericirea și liniștea generală, iar acolo unde la mijloc sunt și copii, măcar de dragul lor să evite divorțul pentru ca să nu se dea naștere la generații deșirate și vieți otrăvite. Fiind de acord cu toate aceste adevăruri, morala ortodoxă condamnă așadar divorțul propriu-zis și nici nu permite căsătoria a doua a celor divorțați și a căror soț sau soție este în viață, cum nici nunta unei persoane necăsătorite cu cineva divorțat. Biserica Ortodoxă condamnă toate aceste „despărțiri”, acceptând doar primirea la recăsătorie a părții rămase nevinovate, în cazul adulterului și a părții văduve în cazul decesului, ca pogorământ. În esență, această morală rămâne să-și mărturisească respectul său infinit atât față de ființa umană, cât și față de taina iubirii creatoare.

⁷⁵ Pr. Prof. Ilie Moldovan, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii*, vol. II, p. 168.

⁷⁶ Cf. Rosemary Haugton, *The theology of marriage*, Cork, 1971, p. 73.

⁷⁷ P. Sertillages, *Les sources de la croyance en Dieu*, Paris, 1908, apud Pr. Prof. Ilie Moldovan, op. cit., p. 178.

Rolul Bisericii în combaterea anomaliilor morale și sociale din sânul familiei societății contemporane

Societatea noastră contemporană se confruntă cu o gravă criză spirituală datorată unei înțelegeri greșite a libertății, în înțelesul că: „*Libertatea e un mare dar și un mare risc. Omul e liber atunci când e în comunitate cu Dumnezeu*”⁷⁸. Ca atare, constatăm cu surprindere că societatea modernă și emancipată de astăzi se îndepărtează tot mai mult de cuvântul revalat al Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, fixându-și centrul de greutate în ea însăși, accentul căzând pe afirmarea propriei autonomii a omului, care se înrobește plăcerii uitând de menirea sfântă pe care o are de împlinit. Marele poet român Ioan Alexandru spunea: „*Libertatea creștină poartă în ea semnul crucii. Aceasta înseamnă răstignirea egoismului nostru personal și comunitar. Aceasta este cu adevărat o libertate responsabilă*”⁷⁹.

În acest context în care asistăm la o răsturnare a valorilor, în care legea morală este discreditată și în care omul tinde să devină (sau chiar a și devenit) rob al materiei și al impulsurilor senzuale, unde caracterul rece și metalic al civilizației tehnice a reușit să înăbușească în sufletul omului și ultimul suspin după Dumnezeu, Biserica este chemată să-și orienteze fiii ei duhovnicești pe calea către Împărăția cerurilor, înscriindu-i pe traiectoria sfântă a iubirii. Fiindcă Biserica este cu adevărat locul sacru unde credincioșilor li se împărtășește viața plină de har și adevărul fundamental al lui Dumnezeu, unde se unesc cu toți ceilalți în trupul tainic al lui Iisus Hristos, prin Sfânta Taină a Botezului și unde primesc drept hrană spre viață veșnică Trupul Său frânt pe Cruce și Sângele Său vărsat pentru ei din cea mai adâncă smerenie și iubire dumnezeiască.

Biserica prin reprezentanții ei clericali este preocupată intens de morală, de comportamentul fiilor ei, de problemele pe care le ridică societatea de astăzi și morala actuală. Ea se preocupă nu numai de principii, ci și de probleme practice: virtute, datorie, educație, precum și de mari probleme sociale ca: dreptatea, pacea, egalitatea, persoana, societatea, solidaritatea. Cu precădere, de-a lungul vremii, Biserica a acordat o atenție deosebită familiei creștine, standard de luptă și păstrare a valorilor moral-creștine ale tuturor națiunilor, care prin căsătorie a primit suprema spiritualizare, maxima valorificare și, mai ales, acea armonie care a ferit-o de excese și devieri imorale.

⁷⁸ Pr. Prof. Ion Buga, *Locul Sfântului Duh într-o lume spirituală*, în rev. „Rațiunea Mistică”, nr. 1, 1994, p. 38.

⁷⁹ Ioan Alexandru, *Iubirea de patrie*, București, 1985, p. 30.

Este ușor de constatat că pe măsură ce se produce o rupere a familiei de Biserică, se ivesc imense pierderi ale *unității* și *sfințeniei* familiei, o pierdere a *sensului de jertfă* și *dăruire în iubire*, în locul acestor valori trainice primând egoismul și satisfacerea plăcerii, familia devenind în cele din urmă o povară și nu un mijloc și un dar dat de Dumnezeu pentru dobândirea mântuirii. Biserica vine în întâmpinarea acestor probleme sublimând importanța familiei care are la bază Taina Căsătoriei; prin aceasta familia creștină devenind o taină a vieții „*în Hristos și în Biserică*” (Efes. 5,32), această temelie tare și neclintită ce asigură familiei trăinicia.

Semnificația căsătoriei și a familiei nu poate fi însușită decât printr-o cunoaștere a realităților spirituale. În acest sens Biserica, prin slujitorii ei, propovăduiește cuvântul Evangheliei, în cadrul sfințelor slujbe și mai ales prin Sfânta Liturghie și nu numai în cadrul liturgic sacru, ci și în societatea modernă prin implicarea și conlucrarea cu factorii educativi, sănătate, cultură, mass-media, programe educaționale. În acest sens Biserica pledează pentru o încreștinare a culturii, ceea ce arată că ea nu este împotriva progresului tehnic, dar combate idolatrizarea lui. Ea socotește că încreștinarea omului premerge și aduce cu sine încreștinarea culturii. Prin urmare, în Ortodoxie, omul este considerat ca un colaborator al lui Dumnezeu, la desăvârșirea lumii din afară și a lumii lăuntrice, ceea ce denotă că Biserica nu-și propune să distrugă ceea ce există, ci să reorienteze societatea și implicit familia spre Hristos. Aceasta o face prin mijloacele sale eterne valabile: prin catehizarea fiilor ei și prin chemarea la sfintele slujbe bisericești.

Astăzi, Biserica are un loc important în realizarea educației în școală prin introducerea religiei ca obiect de studiu și în pregătirea cadrelor de specialitate: profesori de religie sau de teologie, asistenți sociali care pot ajuta familiile nefericite să conștientizeze cauzele problemelor lor, îndrumându-i către Biserică. În cadrul educației religioase se urmărește responsabilizarea tinerilor prin sublinierea păcatelor grave care duc la distrugerea sănătății sufletești și trupești, pregătindu-i pentru o viață sănătoasă de familie.

Biserica insistă asupra fidelității pe viață a soților și asupra indisolubilității căsătoriei ortodoxe (cf. Mt.19, 6-9), motiv pentru care și condamnă divorțul drept păcat, pentru că produce o mare suferință soților și îndeosebi copiilor. Situația de azi, în care un număr însemnat de căsătorii se destramă îndeosebi printre tineri, produce o îngrijorare profundă. În cazul acestor conflicte de diferite genuri dintre soți, Biserica își vede sarcina ei pastorală în folosirea tuturor mijloacelor aflate la dispoziția sa (învățătura, rugăciunea, participarea

la Sfintele Taine) pentru salvarea integrității căsătoriei și prevenirea divorțului. Acolo unde soții, din nefericire, din cauza păcătoșeniei și nedeșăvârșirii lor, se arată uneori incapabili de a păstra harul primit în Taina Căsătoriei și de a menține unitatea familiei, în dorința ei de a mântui pe păcătoși, Biserica le oferă posibilitatea îndreptării prin pocăință sinceră și nicidecum nu recurge la divorț de dragul unui capriciu sau pentru „confirmarea” unui divorț civil. Ea îngăduie divorțul bisericesc acolo unde divorțul este fapt împlinit, mai cu seamă dacă soții trăiesc separat, iar restaurarea familiei nu mai e socotită posibilă⁸⁰. Tot astfel Biserica nu încurajează în nici un fel a doua căsătorie. Cu toate acestea, potrivit legii canonice, după un divorț bisericesc legal este îngăduită căsătoria a doua a soțului nevinovat sau în cazul celor vinovați după ce aceștia s-au pocăit sincer și au împlinit epitimii în conformitate cu canoanele bisericești.

În ziua de astăzi, tinerii nu au un fundament spiritual și nu au o relație cu Dumnezeu, de aceea practicarea unor păcate „tinerești” sau „la modă” se situează în cadrele normalului în numele unui modernism greșit interpretat. Astfel Biserica condamnă „căsătoria de probă” și relațiile sexuale înainte de căsătorie, subliniind că *nu există căsătorie de probă așa cum nu există moarte de probă*, căsătoria fiind pe viață și nimeni nu poate dispune de ea după bunul plac. Experiențele păcătoase înainte de căsătorie, dacă nu sunt conștientizate și extirpate (prin spovedanie sinceră și apoi prin îndreptare), se prelungesc și în viața de familie, aici producând suferințe mai cumplite. De aceea, experiența tinerilor trebuie să fie în Hristos și acest lucru le este insuflat de activitatea preoților slujitori sau a duhovnicilor care se implică activ în viața tânărului. Această misiune este grea și numai rămânerea în Sfânta Biserică poate salva sufletele de la păcat.

Libertinajul tinerilor în societatea de astăzi este întreținut de alcool, droguri, pornografie, mass-media care devin unelte privilegiate la rang de principiu ce produc adeseori confuzie între bine și rău, în mod insistent zicând răului bine și binelui rău. Pierderea timpului, care este prețios pentru familie, în favoarea televizorului și al computerului, duce la dispariția comunicării dintre membrii familiei, care se neglijează, devenind ca niște străini, uitând de ei și mai ales de Dumnezeu. Și, ca atare, evident Biserica stă contra acestui curent și își face datoria în a identifica cu sinceritate aceste boli care

⁸⁰ Fundamentele concepției sociale a Bisericii Ortodoxe Ruse, în trad. rom. de Arhid. Ioan I. Ică jr. în vol. „Gândirea socială a bisericii”, Editura Deisis, Sibiu, 2002, p. 231-232.

atacă familia, încercând să ofere soluții la obiect pentru fiecare din aceste probleme. Biserica prin slujitorii ei propovăduiește cuvântul evanghelic într-un limbaj simplu, actual și plin de dragoste, se angajează în susținerea materială și spirituală a familiilor nevoiașe și cu probleme încurajând rugăciunea, postul și faptele creștinești. Aceasta dovedește realitatea că mai în toate împrejurările Biserica a rămas un factor de stabilitate și echilibru în societate, ea bucurându-se de credibilitate majoră în comparație cu alte segmente sau organisme sociale, întrucât aceasta nu s-a transformat după chipul lumii ce trece, al unei lumi secularizate, ci și-a păstrat rolul ei dintru început de a preface și transfigura omul și lumea „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” în Fiul Său, Iisus Hristos. Numai în Iisus Hristos avem posibilitatea progresării „din slavă în slavă” (cf. II Cor. 3,18) spre acea comuniune deplină și perfectă cu Viața divină, care ne oferă temelia indispensabilă pentru umanitatea sau personalitatea autentică⁸¹.

O altă preocupare a Bisericii noastre este aceea de a chema pe toți fiii ei la toate actele de cult bisericești și mai ales la Sfânta Liturghie, care se află în centrul cultului creștin. În acest sens Biserica luptă să determine pe credincioși să devină conștienți de faptul că Sfânta Euharistie constituie Biserica ca Trup al lui Hristos și că Împărtășirea însoțită de pregătirea spirituală necesară, dezvoltă conștiința comuniunii și apartenenței la Biserica Națională. Acest dinamism al Bisericii, într-o lume în care abuzul de rațiune a secularizat-o, se vede că constă nu atât în acțiuni politice și economice, cât în efortul de a oferi lumii o icoană morală prin mijlocirea și promovarea valorilor creștine, manifestând prin existența ei iubirea din lume.

În măsura în care Biserica își impune prestigiul în societate, descoperindu-l ca atare pe Iisus Hristos în istorie și recunoscându-L ca Fiul al lui Dumnezeu întrupat pentru restaurarea mântuitoare și îndumnezeirea omenirii și a lumii, vor dispărea divorțurile, adulterul, avorturile și în măsura în care fiecare familie va face efortul de a transforma erosul în iubire agapică, asemănătoare iubirii lui Hristos față de Biserica Sa, asumându-și în acest sens o asceză specifică ce să ia forma crucii, va reuși să elibereze definitiv erosul de dorință, transformându-l în iubire răstignită și dăruire ascetică de sine.

Este binecunoscut faptul că prezența în ultimul timp a tinerilor la slujbele sfinte din Biserici sau la întâlnirile religioase tot mai numeroase, exprimă încrederea filială a acestora în scutul ocrotitor al Bisericii Ortodoxe, în calitatea

⁸¹ Pr. Prof. Dr. John Breck, *Darul sacru al vieții*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, p. 87.

ei de „*mamă spirituală a poporului român*”. Aceasta nu face decât să ne bucure, să ne dea speranță și să credem că facem parte, cel puțin cei mai tineri, din generația PRO a societății care se regăsește în acel uimitor dicton care spune: „*Secolul XXI – ori va fi religios, ori nu va fi deloc*”. Apoi mai este cunoscut faptul că orice tânăr trece printr-o profundă transformare a întregii sale ființe. Adolescența, bunăoară, este vârsta în care viața imaginativă începe să se destrame sub influența gândirii critice; este perioada când apar îndoielile, scepticismul, necredința, încercările de tot felul și se declanșează, în cele din urmă, lupta dramatică dintre aspirațiile idealiste și chemările telurice ale lumii de astăzi și tentațiile din jurul nostru. Într-un cuvânt, este vârsta antinomiilor de tot felul.

Concomitent cu transformările fiziologice, în ființa tânărului, dornic de cunoaștere, dar și de afirmare, se produc o serie întreagă de prefaceri profunde de natură spirituală. Adolescența aduce cu sine, pe lângă năvala furtunoasă a instinctului genezic, o tentativă de supraîntrecere a rațiunii, fie chiar printr-o bruscare sau prosciere a celorlalte valori ale spiritului. În acest sens, în lipsa unei educații religioase sănătoase, credința este lăsată undeva la periferia vieții sau este socotită un anacronism, ori, deseori, un obstacol în mersul ascendent al lumii seculare actuale. În locul ei, la prezidiul vieții, este așezată rațiunea, care, lucrând în afară și independent de luminile credinței, găsește justificări satisfăcătoare dezordonate a instinctelor genetice, deschizând adolescentului sau tânărului drum spre libertinaj, spre compromisuri, ruină și, în final, păcat și viciu.

La răscrucea aceasta de drumuri, când persoana tânărului trece prin frământări și chipuri zguduitoare alături de îndoieli, se manifestă în viața lui, asemeni unor corelate organice, criticismul, prezumțiile rațiunii și subestimarea greutăților vieții. În această perioadă, conștiința este teatrul unei bătălii, a unor conflicte interioare, a unei oscilații între sensibil și moral, între rațiune și sentiment, între sacru și profan, între divin și demonic. Este vârsta când tânărul se crede îndreptățit să dea legi universului și să-și impună voința lui altora. În tendința lui nestăvilită de afirmare, tânărul se individualizează și vrea să devină ceva absolut, fie chiar și un absolut minor, fără să-și dea seama că detașat de realitatea generală a vieții și de unitatea ei, el pierde simțul metafizic și implicit reazemul cel mai puternic al sufletului – credința, degradându-se de la starea de neprihănire la cea de păcat.

Dar să nu uităm că tinerețea, pe lângă crizele care le încearcă, este stăpânită de dorința descoperirilor adevărurilor sublime; ea caută un punct arhi-

medic în acest dezechilibru, vrea să afle cheia sigură de dezlegare a tuturor problemelor ce intervin instantaneu existenței umane și societății actuale în care-și desfășoară viața. Tineretul face legătura subtilă între generații, care alunecat uneori pe povârniș și alteori e prins în mreaja păcatului tinereților, el are puterea de a ridica noi voci memorabile din adâncurile lui tainice, ce-l îndeamnă să tindă mereu cu încredere spre înălțimi. Or, aici factorul principal în redresarea sufletească a unui tânăr dezaxat din punct de vedere intelectual, moral și religios, îl constituie ”merindea” virtuților creștine pe care le-a primit odată cu educația sa religios-morală „de acasă”, în sânul familiei. Aceste mărgăritare, care nu fac altceva decât să formeze caracterele, nu se învechesc și nici nu-și pierd prospețimea, ci rămân adevărate nestemate care vor aduce strălucire și izbăvire celor care le vor valorifica în cursul vieții lor.

Dar să nu trecem ușor cu vederea și peste celălalt aspect, mai cotidian, când tânărul de astăzi, parcă mai mult decât oricând, trăiește într-o zbuciumată „*criză*” contemporană, criză care nu este doar de natură economico-financiară, politică ori socială, ci și una ontologic-morală, deoarece ridică problema însăși a originii vieții și a destinului omenesc. Dincolo de invazia influențelor nocive cu puterea lor de a-i iluziona și a-i determina pe tineri să nu vadă neantul către care-i îndeamnă, despotismul ateist al perioadei de tristă alienare ideologică, care încă se resimte acut, nu face decât să ne îndepărteze în trecut și-n uitare, adâncindu-ne în negura celei mai crude lipse de orientare spirituală în lumea contemporană secularizată, care a creat numai vid spiritual. Ca o consecință la această alienare, „astăzi parcă totul a devenit subiect de frământări penibile și nevindecabile, ca și când n-ar mai exista nici o bucurie în cer și pe pământ. Prin meschinăria frământărilor la care ne-am supus, printr-o răsturnare a lucrurilor și a valorilor durabile, L-am făcut și pe Dumnezeu meschin”. Acest proces intentat lui Dumnezeu de către așa-zisa „*libertatea noastră liberatară*”, implică faptul că atotștiința concepută după categoriile noastre mult prea omenești, reduce destinul fiecăruia din noi la un adevărat „joc de marionete” în care este atras și Dumnezeu, Care fiind singurul liber cu adevărat, apare ca vinovat (vai!) de tot răul din lume. Rezultatul acestei vinovății este echivalentul *inexistenței* lui Dumnezeu sau a ateismului.

Pentru orice om integru, în astfel de condiții, este limpede că tânărului contemporan îi lipsește îndrumarea orientativă spre ceea ce este chemat să fie. Pe fondul acestei lipse de orientare, apare și amețitoarea rapiditate a mijloacelor de informare care bombardează fulgerător începutul „erei vitezei”, prezentată ca fiind o adevărată frenezie a noului. Totul se petrece fulgerător, nimic nu

poate fi asimilat cum se cuvine, ni se propune totul deodată, nouitatea de ieri este azi scrum și cenușă, iar cea de azi aspiră la ardere, căci năvala noului apare descumpănit în capacitatea lui de opțiune și tot mai neașezat în marginile lui existențiale. Astfel, tânărul de azi se trezește brusc în fața unei explozii de propuneri și tentații în spatele cărora pândește răbdător nihilismul și individualismul. O dată cu anihilarea existențială a tânărului de către această „*marihoană cromatică*”, își intră în drepturi acceptul societății libere, fără nici o împotrivire: violența cromatică a majorității emisiunilor TV, amețitoarea polifonie a celor mai recente genuri de muzică emise la diverse posturi de televiziune și radio, agresivitatea argoului vulgarizat la maxim a filmelor celor mai urmărite, stridentă chemare a străzii care-și caută noi discipoli și nemaivorbind de epicureismul frivol propovăduit ostentativ al gheretelor de mass-media, unde predomină imaginile obscene ale unor „strălucite” reviste pentru adulți etc.

Așadar, tânărul, vrând-nevrând, oscilează între periculoasa „*beție nealcoolică*” dar distrugătoare, oferită de aceste așa-zise „noutăți” și fermitatea deciziei de a accepta să facă primul pas spre adevărata maturitate. Uneori se pierde din vedere faptul că triada nou-spectacular-uimitor sau deseori excitant, poate face atât de mult rău încât cu greu va mai putea fi evitată mediocritatea paternă a unei poziții conceptuale active, iar cel chemat să slujească valorii sfârșește prin a deveni adeptul înfocat al non-conformismului.

În acest caz, debusolarea în care tânărul adolescent își înscrie existența sa, este rezultatul unui bine determinat *proces de narcotizare a minții* sale cu utopii vapoaroase, existență întărită de pasivitatea cronică față de chestiunile existențiale cu care se confruntă, în cele din urmă trezindu-se inapt de a-și contura cât de cât o viziune sănătoasă asupra lumii, vieții și destinului său. Apoi, indiferența devine regina onorifică a relațiilor interumane ce își domină supușii, aruncându-i în abisul de netrecut al autosuficienței. Durabilitatea prieteniiilor este condiționată exclusiv de legăturile trupești cât mai amoroase și de cooptarea a cât mai multor concurenți spre a se droga; emanciparea tinerei generații, mai ales a fetelor tinere care vor să devină din fragedă adolescență femei moderne, femeie echivalentă cu statutul ei providențial „*de a fi divorțată*”, numai „pentru că așa este la modă!” În privința culturii, excelăm: aproape toată lumea cunoaște detaliile vieții intime a marilor „staruri” occidentale, a „vedetelor” de telenovelă sau din schow-biz, în schimb, tânărul de astăzi se irită imediat și se simte vexat dacă aduci vorba de Vivaldi, Dostoievski, Platon, Eminescu ori Brâncuși. S-ar părea că muzele au dispărut în Nirvana,

iar disperații căutători ai „florilor de mucegai” pot fi socotiți drept epigoni stingheriți de realitatea care nu îi tolerează; alții îngroziți de propriul semido-chism sfârșesc prin a încerca să epateze printr-un ton vituperant. Cei care refuză cu obstinație să se înscrie în tiparul banalului și își permit luxul unor excogații, sunt imediat catalogați ca *primejdioși* ce trebuie urgent îndepărtați și marginalizați. Acestea nu fac altceva decât să ne conducă treptat la adevărate și prodigioase explorări ce creează noi explozii și adevărate epuizări datorită refuzului spiritualului ce riscă să sfârșească într-o știință și o putere fără finalitate, într-o libertate fără conținut, în care viața adevărată este cea iluzorie-drogată. Aceasta a creat în oameni, mai ales în tineret, vid spiritual, orbire sufletească și chiar insecuritate existențială. Iată cum lumea în care trăim, îndepărtându-se mereu de Dumnezeu, cade în bezna negării Lui și în mirajul înșelător de a putea trăi fără El.

Se vorbește adesea despre caracterul antisocial al tinerilor de astăzi. Aceasta capătă uneori proporții uriașe și creează mari tulburări sociale. Desigur, nimeni nu poate tăgădui legătura dintre caracterul antisocial al tinerilor epocii noastre și rapida dezvoltare a științei și tehnologiei, precum și legătura lui cu schimbarea vertiginoasă a structurilor vieții sociale. Istoria înaintează într-un ritm amețitor. Viteza schimbărilor amplifică distanțele dintre generații. Or, aceasta creează în viața tinerilor o anumită perioadă de tranziție, care se poate cu ușurință manifesta și ca intensă opoziție față de familie și societate.

Constatăm cu stupeoare că se extinde neîncetat răceala egoismului și a orgoliului; ura capătă supremație asupra iubirii creștine, atentându-se în mod viclean și pervers la însăși darul vieții; violența și răutatea se răspândesc, în timp ce necurăția se întinde ca un venin care aduce cu sine moartea în inimi și în suflete; drogul și vagabondajul sexual trădează pe scară largă o profundă stare de rău ce dizolvă „principiul realității” în „cel al plăcerii”, care nu face altceva decât să oprească, dacă nu să înceteze, procesul de maturizare. Totul parcă se bazează și pe nerăbdare, când timpul se contractează parcă între dorință, satisfacere și înnoita lui exasperare.

Toate acestea ne îndeamnă să ridicăm acel semn de întrebare însoțit de exclamare: *Quo vadis*, generație tânără?!⁸²

Desigur că la toate aceste provocări, Biserica Ortodoxă nu poate fi insensibilă și nici nu poate rămâne în afara unor astfel de frământări. Menirea Ortodoxiei astăzi este aceea de a exprima și menține echilibrul între extreme,

⁸² După ideea lui **Henrik Sienkiewicz** din lucrarea intitulată *Quo vadis*, Editura Venus, 1991.

calea de mijloc a discernământului, să vegheze asupra integrității tezaurului ei de credință și asupra bunului mers pe „calea cea strâmtă” și adevărată (cf. Mt. 7,13) spre eshaton, prin Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și împreună cu Hristos, Domnul și Dumnezeuul nostru în lucrarea plină de har dumnezeiesc a Duhului Său cel Sfânt. Scopul Bisericii este acela de a aduce pe lume oameni eliberați, care cunoscând adevărul să încerce a reînvia iubirea, pacea, frumosul, buna-înțelegere, solidaritatea. Astăzi Biserica propune tineretului debusolat culmea cea mai înaltă, care este cea mai grea, dar și cea mai frumoasă: *sfințenia*, adică „jugul” lui Hristos, dăruirea de noi înșine lui Dumnezeu și semenilor: „*Fiți, dar, desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este*” (Mt. 5, 48). Ea mereu face apel la prevenirea care merge mână în mână cu conștientizarea responsabilității. Aceasta și pentru că tinerețea este un *dar*, însă și un potențial dinamic ce înglobează în sine întreita virtute a disponibilității, entuziasmului și al suflului eroic.

Ortodoxia poate încerca astăzi să limpezească conștiințele redând simțul tainei ca prezență a lui Dumnezeu în toate lucrurile, ca o sacralitate a naturii în marele suflu al Duhului de viață dătător. Ea oferă o astfel de abordare, ne angajează pe drumul drept al „*căutării de sens a lucrurilor*”. Ea îl așează pe tânărul căutător de sens, paradoxal, în fața a ceea ce nu folosește la nimic (din cele de aici), dar luminează totul, o realitate tainică pe care o putem doar admira și contempla, când existența însăși poate deveni o perpetuă sărbătoare sau o adevărată celebrare pască.

Aceasta nu înseamnă cătuși de puțin că Biserica ar fi cumva retractară noului și înnoirii și că ea ar opta pentru o imobilitate retrogradă care nu ar ține pasul cu evoluția societății. Dimpotrivă, se poate afirma cu tărie că Biserica s-a născut, dezvoltat și continuă să-și urmeze finalitatea sub semnul noului și al înnoirii perpetue⁸³. Dar esențial este faptul că ea urmărește înnoirea omului launtric, redimensionarea ființei lui spirituale în perspectiva mântuirii eterne și a sfințirii viitoare. Biserica mereu face apel la acel: „*deșteaptă-te (tinere) cel ce dormi și te va lumina Hristos!*” Mereu îndeamnă să nu irosim timpul sacru care ni s-a dat, pentru că „orele au aripi și se înalță către Autorul timpului ca să-i povestească întrebuintarea lor de către noi”. „*Răscumpărați vremea căci zilele sunt rele!*”. Niciodată să nu ne îngrijorăm că este prea târziu. Niciodată nu s-a terminat totul, însă trebuie să luăm aminte

⁸³ **Bartolomeu Anania**, *Din spumele mării*, Colecția Homo Religiosus, Editura Dacia, Cluj-Napoca, p. 13-14. Vezi și *Cuvinte de învățătură* a lui **Bartolomeu Anania**, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009, p. 39-40.

că vremea odată pierdută, alta nu se va mai putea afla în locul ei. Cele două coordonate ale vieții să ne fie: atunci când ne aflăm în neputință și necazuri, să nu deznădăjduim, iar când vom escalada cele mai înalte piscuri ale vieții, pe acei versanți fiind, să ținem seama la noi înșine să nu amețim. Acesta este echilibrul discernământului care duce la liman, propovăduit de Biserica cea adevărată a lui Hristos.

Desigur, Biserica nu are răspunsuri la toate problemele cu care se confruntă în general societatea, ea nu se definește printr-un cod de legi, multiplicându-și rețetele în sens farmaceutic; misiunea ei în lume este aceea de a-i face pe tineri să gândească și să mediteze la sensul iubirii tânărului apostol Ioan ce asculta, la Cina cea de Taină înaintea Paștilor, iubirea ce tresălta în pieptul Mântuitorului Hristos (cf. In. 13,23) și la taina copilului, că: „*De nu veți fi ca pruncii, nu veți avea viață în voi*”. Cheia succesului pentru ajungerea la scopul propus este virtutea stăpânirii de noi înșine, virtutea înfrânării și a jertfei de sine pentru lume și față de semenii. Asemeni alpinistului, sus pe culmile desăvârșirii creștine, ajungem prin încordare eroică, asceză și jertfă supremă. Dar esențial este următorul lucru: *niciodată să nu deznădăjduim când ne copleșesc problemele și, mai ales, să nu amețim când ne aflăm pe pîcul cel mai înalt al vieții*.

Tinerime(!), astăzi Biserica adresează tuturor cuvânt de prețuire, încredere și speranță, spunând: tinerețea este vârsta sufletului, care unit cu Dumnezeu, nu obosește luptând. Tinerimea este temelia neamului românesc și nădejdea Bisericii și a identității noastre; este generația PRO care va gusta din libertatea deplină și adevărată care curge din Iisus Hristos, Domnul nostru, ca dintr-un izvor nesecat, la care toți suntem chemați să alergăm. Nu ne rămâne decât să ne străduim din toate puterile să facem din valorile creștine trăite și susținute prin jertfe de către înaintașii noștri, țel de viață și stindard de biruință în încercările ce ne stau înaintea. Să nu deznădăjduim de a noastră mântuire, să fim mereu tineri pentru a fi mereu în formare! Să trăim cu sens pentru a nu ne compromite pentru veșnicie. Să căutăm a descoperi sensul propriei noastre existențe și să înțelegem a apuca pe „*calea cea dreaptă și strâmtă*” care duce la limanul cel lin, la odihnă și împlinire veșnică. Să avem veșnic imprimată în inimi aspirația tânărului din Evanghelie, care cuprins fiind de împărtășirea binelui moral, de adevărul sănătos care dăinuie și de frumusețea autentică, a călătorit cu întrebarea: „Ce să fac pentru a dobândi veșnicia?” Să avem mereu încredințarea că: „...*căutând Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, toate celelalte ni se vor adăuga nouă*” (cf. Mt. 6,33).

Pentru a fi solidă și sigură, educația religioasă-morală a copilului și apoi a tinerilor în familie și societate trebuie și nu poate să nu se realizeze decât în și prin intermediul Bisericii. Aceasta pentru că Biserica este locul sacru care păstrează adevăratele valori perene. Însuși Iisus Hristos spune că: „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece*” (Lc. 21, 33), iar Sfântul Apostol Pavel zice că: „*Iisus Hristos, ieri și azi și în veci este Același*” (Evrei 13, 8). Mai degrabă „...noi suntem cei care ne schimbăm, nouă ni se pare că legea Lui este anacronică din cauza înlăturării Lui din viața noastră”⁸⁴. Așadar devine necesară o adaptare a vieții noastre la „viața în Hristos”. Căci fără a fi călăuziți de Biserică, există pericolul căderii din dreapta credință.

Sub influența unor idei și practici care au pătruns la noi – secte de tot felul, yoga – mulți tineri sunt în derivă, dezorientați, neavând un suport stabil pe care să-și axeze viața. În ajutorul tinerilor vine însă întotdeauna Biserica, care este expresia coborârii eternității în timp, care îi dă omului stabilitate într-o lume a nestabilității și îl ridică la asemănarea cu Dumnezeu⁸⁵. Este o certitudine faptul că în afara de Biserică nu există mântuire, pentru că în afara Ei nu-l avem pe Duhul Sfânt care ni-L face prezent pe Iisus Hristos în noi. Căci doar în Biserică tânărul are o experiență conștientă și o învățătură care sunt garantate ca mijloace complete și fără prihană de dobândire ale harului divin, de păstrare și sporire ale acestuia⁸⁶. Așadar, Biserica este lăcașul lui Dumnezeu pe pământ, dar și o comunitate a credincioșilor în iubire, care crede în El și-L mărturisește pretutindeni.

Dar, nu poate exista mântuire verticală, printr-o relație individuală cu Dumnezeu, fără mântuire orizontală, prin relație cu semenii, fiindcă criteriul ultim al Judecării din urmă nu este iubirea de sine, ci iubirea de aproapele, dacă i-am ajutat pe cei care erau flămânzi, însetați, goi sau oprimați (Matei 25, 35). Așadar, adevărata moralitate a tânărului este iubirea dumnezeiască transpusă în faptă între oameni. Or, neluând parte la Sfânta Liturghie și, în general, la viața Bisericii tânărul încetează a mai fi creștin cu adevărat și aceasta deoarece legătura lui cu Hristos este ruptă. Unul ca acela s-a făcut mădular uscat, bolnav sau mort al Bisericii sau al Trupului lui Hristos (cf. In. 15, 5-6). Biserica este, așadar, o școală în care se pregătesc credincioși „nedesăvârșiți” și spitalul în care se vindecă cei bolnavi sufletește prin Sfintele Taine. „*Sfintele Taine sunt deopotrivă și hrană și leac tămăduitor al sufletelor și al trupurilor*

⁸⁴ Arhiep. Andrei Andreicuț, *op. cit.*, p. 36.

⁸⁵ Laurențiu Dumitru, *Hristos și tinerii*, p. 21.

⁸⁶ Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, *Hristos, Biserică, Societate*, p. 63.

*pentru toți tinerii care se apropie de ele cu credință, cu cutremur lăuntric, dar și cu iubire de Dumnezeu și recunoștință față de El*⁸⁷. Doar în Biserică tânărul interiorizează pe deplin ideea autorității divine, ierarhia valorilor, simțul moral, într-un cuvânt: un ideal care depășește contingentul.

Este bine știut faptul că orice tânăr trece prin ispite, suferințe, dar numai atunci când încearcă să creeze ceva folositor poate fi mândru de lupta cu ele. Astfel, tinerețea poate cuprinde și perioade de suferință cauzate de lipsa prietenilor, sau de o dragoste fără de răspuns din partea unei persoane. Căci „*tânărul își rotește capul în mijlocul lucrurilor, împins în afară din copilărie ca un soldat fricos la prima săritură cu parașuta, pe care îl împinge sergentul. Tânărul se lovește cu neîndemânare de lucruri, lucrurile îl lovesc în mișcarea lor haotică. Tânărul își ascunde durerea, privindu-i cu un zâmbet stânjenitor pe străinii din jur*”⁸⁸. El se află astfel în căutarea propriei identități, precum și a modului de raportare la ceilalți. Printre toate aceste lucruri necunoscute, tânărului i se descoperă spațiul eclesial-bisericesc, în care se împărtășește cu Dumnezeu și Care îi transformă starea sufletească din dezordine în ordine, din lipsa de armonie în armonie. Căutând răspunsul în Sfânta Scriptură și în sfatul duhovnicesc, Dumnezeu îi va întări și-i va lumina calea. În acest mod tânărul va învăța să-și tempereze individualismul și egoismul și să-și subordoneze interesele personale interesului general al societății.

Prin intermediul Bisericii, tânărul va regăsi normalul din viața lui și implicit însemnătatea valorilor morale atât de necesare vieții lui și societății în care viețuiește. Astfel, călăuzit fiind de Biserică, el va fi capabil să facă diferență între valoare și pseudo-valoare, să-și cheltuiască energia, timpul și banii într-un mod etic, așa încât să nu plătească pentru unele lucruri de nimic cu propriile lui virtuți și propria lui demnitate⁸⁹. În acest mod el va fi conștient de faptul că „*toate îi sunt îngăduite, dar nu toate de folos*” (I Cor. 6,12) și că timpul este inestimabil și, în consecință, trebuie utilizat în dobândirea celor folositoare vieții. Iar cheia succesului pentru atingerea scopului suprem – mântuirea, este virtutea stăpânirii de sine, a înfrânării și a jertfei de sine. Asemeni alpinistului, sus pe culmile desăvârșirii creștine se poate ajunge doar prin încordare eroică și jertfă de sine⁹⁰.

⁸⁷ *Ibidem*, p. 6.

⁸⁸ **Episcopul Nicodim**, *Creștinul la Sfânta Liturghie*, Editura IBM al BOR, București, 2001, p. 4.

⁸⁹ Cf. **Ierodiacon Savatie Baștovoi**, *Între Freud și Hristos*, Editura Marineasa, Timișoara, 2002, p. 17.

⁹⁰ *Ibidem*, p. 11.

Tânărul are posibilitatea în Biserică să se închidă în cămara inimii lui și să înalțe o puternică rugăciune Domnului spunându-I necazul, ispita, neputința, deznădejdea, dar și bucuria lui asemenea psalmistului David: „*Către Tine, Doamne, am strigat, Dumnezeuul meu, ia aminte! Că de nu mă vei auzi, mă voi asemena cu cei care se coboară în groapă. ascultă glasul rugăciunii mele când mă rog către Tine, când ridic mâinile mele către locașul Tău cel sfânt*” (Psalmi 27, 1-2). De asemenea, mărturisirea păcatelor și pocăința lui pentru ele au un efect terapeutic, acestea fiind forme de vindecare duhovnicească. Mărturisirea păcatelor este prin sine eliberatoare. Prin întâlnirea cu duhovnicul în cadrul Tainei Spovedaniei și prin îndrăzneala de a se deschide în fața lui cu smerenie, tânărul își înfrânge rușinea și își biruie mândria, ceea ce constituie un pas important, care-l duce spre ieșirea din universul bântuit de boală, al păcatului⁹¹, descoperindu-i-se tainic valoarea și frumusețea vieții, precum și adevăratul scop al ei. În acest mod, el își va regăsi identitatea și echilibrul spiritual, în relația cu Hristos și Biserica.

Fiecare om are o cameră interioară care trebuie scoasă la iveală și utilizată în mod corespunzător: „*Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru*” (Lc. 17, 21). Discernământul de care trebuie să dea dovadă tânărul în viața cotidiană, presupune o privire cu ochiul minții în lumea spirituală. Aceasta presupune, însă, angajarea lui într-o prefacere lăuntrică conștientă, în sensul învățării legilor lumii duhovnicești și a experimentării realităților de dincolo, efortul constant de a ține mintea legată de Hristos – pentru că astfel scufundată în lumină, să poată deosebi orice umbră de întuneric⁹².

Tânărul care frecventează cu regularitate Biserica știe că Sfânta Liturghie este jertfa nesângeroasă care permanentizează și actualizează efectele sfințitoare ale jertfei de pe Golgota, este Taina Împărtășirii cu Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului Iisus Hristos, este miezul vieții creștine. Căci nu ne putem mântui decât în relație cu Hristos prin Biserică. În acest sens Însuși Mântuitorul spune: „*De nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi*” (In. 6,53). Căci „*Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el*” (In. 6,56). Astfel morala creștină a tânărului se descoperă ca viață în Hristos, care este în același timp învățătură și trăire, dar și împlinire (cf. Lc. 22, 19-20).

⁹¹ **Asist Univ. Adrian Paul**, *Adolescența și tentațiile ei într-o lume desacralizată. Noi alternative creștine*, „Ortodoxia maramureșeană”, Anul VII, nr. 7, Baia Mare, 2002, p. 75.

⁹² **Jean Claude Larchet**, *Terapeutică bolilor spirituale*, Editura Sofia, București, 2001, p. 275.

Participând la Sfânta Liturghie, tânărul este primit în familia cea mare a lui Dumnezeu ca un scump fiu al ei, alături de Apostoli, Prooroci, toți sfinții și însăși Maica Domnului, stând astfel înaintea lui Dumnezeu, ca unul din membrii marii Lui case. Iar în măsura în care se va ruga cu luare aminte și cu bună cuviință trebuitoare, va simți acest lucru în adâncul sufletului său. Participarea activă la Sfânta Liturghie și ascultarea ei cu sârguință produce neîndoite efecte în sufletul tânărului; ieșit din Biserică el îi va privi pe ceilalți ca frați, căci păstrează în sufletul său în mod spontan supremul ideal de dragoste adus din cer de Dumnezeu-Om Iisus Hristos. Astfel, va fi mai deschis față de semenii lui, mai bun și mai înțelept în acțiunile sale.

Sfânta Liturghie are și funcția de a întări voința și de a genera acțiuni cu scopuri morale. Căci „*voința prin sine nu poate fi tare, oricâte exerciții s-ar face. Tăria voinței n-o dau nervii, ci o convingere tare. Prin măreția și sublimitatea ei, Sfânta Liturghie ne prezintă un ideal nespus de înalt, care nu e o utopie și nici o teorie searbădă, ci a fost realizată în chip absolut aici pe pământ*”⁹³. Ea ne prezintă exemplul Mântuitorului, Care ne-a iubit până la sfârșit (I In. 5, 1). Prin exemplul Său, Iisus Hristos îl îndeamnă în Sfânta Liturghie pe tânăr la statornicie în credință, ca motiv determinant al voinței.

Sensul dragostei adevărate i s-a deschis tânărului în Biserică, prin modelul supremei iubiri dată de Dumnezeu Tatăl, Care „*așa de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (In 3,16), astfel încât tânărul va înțelege dragostea în a fi într-o permanentă stare de jertfă pentru semenii și Dumnezeu, a fi aspru cu el însuși și îngăduitor cu ceilalți. În acest sens, Sfântul Siluan Antonitul spunea că „adevărata iubire este aceea care duce la asumarea persoanelor, iar *a te ruga pentru celălalt înseamnă a-ți da sângele și viața pentru acea persoană*”. Căci a iubi în mod responsabil, înseamnă a vedea pe Dumnezeu în chipul celuilalt.

Iubirea responsabilă constă într-o subordonare a biologicului față de spiritual în cadrul relațiilor între tineri. Astfel că aici rolul Bisericii este de a-i înălța pe tineri la asemănarea cu Dumnezeu. Aceasta prin conștientizarea lor că fiecare este „un fir curat, gingaș și sfânt” alcătuit ca ființă minunată încă din pântecele maicii sale (Ps. 138, 13-14). De aceea, scopul ultim al teologiei ortodoxe și a vieții Bisericii rămâne „castitatea și nu sexualitatea”. Castitatea este considerată ca aparținând adevăratei condiții în Împărăția lui Dumnezeu.

⁹³ Pr. Prof. Dr. John Breck, *Darul sacru al vieții*, p. 136.

Această imensă responsabilitate a tinerilor vine dintr-o poruncă dumnezeiască: „Căci voia lui Dumnezeu aceasta este –sfințirea voastră; să vă feriți de desfrânare, ca să știe fiecare dintre voi să-și stăpânească vasul său, în sfințenie și cinste. Nu în patima poftei, cum fac neamurile care nu cunosc pe Dumnezeu. Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăție, ci la sfințenie. De aceea, cel ce disprețuiește aceasta nu disprețuiește pe om, ci pe Dumnezeu” (I Tes. 4, 3-8). În veacul ce va să fie trupul se va împărtăși împreună cu sufletul de toate binecuvântările, iar în această lume harul îndumnezeitor este transmis de către mintea curată trupului. Așadar, castitatea tânărului înainte de căsătorie este un element esențial pentru îndumnezeirea lui. Ierodiaconul Savatie Baștovoi, vorbind despre dragostea dintre tineri, spunea: „Nu construiești palatul prieteniei voastre din cărămizile multe și strălucitoare, care se dau pe gratis poftei, ci căutați pietrele tari ale iubirii adevărate. Căci pofta, care este tot timpul în mișcare, s-ar putea să vă lase singuri și să plece”⁹⁴. Însă dragostea niciodată nu cade (I Cor. 13,8) și tocmai pentru că este frumoasă, nu trebuie pusă spre vânzare, sau consumată degeaba și neglijată atunci când se ivește.

Castitatea ca virtute constituie astfel un drum spre Împărăția Cerurilor, elan spre desăvârșire. Or, în acest sens trebuie să se realizeze pregătirea pentru primirea Sfintei Taine a Căsătoriei, prin eliberarea întregii firi de sub impulsurile păcatelor și prin asceză (care stă la baza oricărei pregătiri). Aceasta presupune o luptă îndelungată și consecventă a tânărului. Iar toate acestea țin de modul în care tânărul conștientizează paternitatea lui Dumnezeu: „Ținând adevărul, în iubire, să creștem întru toate pentru El, Care este capul Hristos” (Efes. 4, 15).

Sensul iubirii responsabile a tânărului trebuie să fie orientat în direcția „imitatio Cristi” și a Maicii Domnului. Acestea sunt modelele desăvârșite de curăție și iubire duse până la jertfă. Deoarece pentru refacerea noastră trebuie să trecem prin multe răstigniri, având trebuință în acest sens „de o inimă de mamă pentru noi către Dumnezeu”⁹⁵. Astfel că tânărul se va face vrednic de actul sfânt al Tainei Nunții, primind harul Sfântului Duh în unirea liberă a celor doi tineri bazată pe iubirea sponsală, pe alteritate, reciprocitate și exclusivitate, care oferă o sublimitate unică⁹⁶ înălțând legătura naturală a căsătoriei lor la demnitatea reprezentării unirii duhovnicești dintre Hristos și Biserică.

Atunci când se are în vedere educația tinerilor trebuie conștientizat faptul că trăim într-o societate în care educația prin intermediul familiei,

⁹⁴ Ierodiaconul Savatie Baștovoi, op. cit., p. 142.

⁹⁵ Olivier Clement, op. cit., p. 103.

⁹⁶ Pr. Arsenie Boca, op. cit., p. 75.

a Bisericii, prietenului și vecinului, precum și prin toate celelalte structuri asociative (mass-media, televizorul, computerul, cartea, artiștii și intelectualii), dețin o vastă influență asupra dezvoltării personalității. Este vorba de toate elementele mediului psihosocial: comunicarea verbală a indivizilor, relații interindividuale, modele atitudinale și comportamentale, precum și ansamblul de condiții: idealuri social-spirituale ale persoanelor, idealuri și comportamente colective, norme, valori etc. Toate acestea transmit mentalități, însă nu toate în acord cu mesajul Evangheliei lui Iisus Hristos.

De pildă, în contextul socio-cultural actual libertatea este adesea prost înțeleasă de către tineri, în condițiile în care ei consideră că toate le sunt îngăduite și doresc să trăiască astfel fără obligații. De aceea interesul pedagogilor în realizarea actului educativ trebuie să vizeze: formarea tânărului în direcția responsabilității, a smereniei și pocăinței. Sfântul Ioan Hristonom spunea în acest sens: „*Să nu cauți cum vei izbuti să-l faci să se pricopsească în cunoștințele lumești, cum va deveni vestit, dimpotrivă, veghează în ce mod îl vei învăța să disprețuiască slava pământească; în acest mod va putea să devină mai strălucit și mai vestit*”⁹⁷. Singură cultura nu este suficientă pentru mântuire. Căci poți fi instruit și totuși brutal, simplist, nătâng și elementar. Morala constituie temelia culturii și vieții politice a societății. Astfel, o societate ca să dăinuiască prin valori autentice are nevoie de oameni morali, de oameni religioși, căci morala decurge din religie. În acest context idealul educațional este o instanță valorică din care iradiază norme, principii, strategii, scopuri și obiective determinate, care direcționează procesul de formare a tinerei generații, pentru moralitate. Însă idealul educativ nu este funcțional decât în măsura în care permite o traducere în segmentul normativ (dezirabil) prin redimensionări și concretizări la realitate și situații educaționale. Așadar este necesară o ancorare a educației autentice la exigențele momentului, dar care să nu piardă din vedere, ci chiar să pună accentul pe formarea gustului pentru sacru și dezvoltarea sentimentului religios. Aici Biserica și Școala trebuie să fie complementare în cultivarea cunoștințelor, dar și a virtuților tinerilor de astăzi. Școala, la fel ca și Biserica, este un spațiu sacru și are un scop la fel de nobil ca și aceasta. Fraternitatea și colaborarea dintre ele sunt amintite de termenul „catedră” care vine de la „catedrală”, locul unde vorbea și învăța episcopul, preotul și apoi dascălul⁹⁸.

⁹⁷ Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan, op. cit., vol. II, p. 161.

⁹⁸ Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, apud Laurențiu Dumitru, *Hristos și tinerii*, p. 105.

Fiind orientat în direcția Bisericii de către profesor, dascăl la școală și familie, acasă, copilul ori tânărul adolescent va descoperi că Dumnezeu nu este dușmanul omului și că El dorește ca tot omul să ajungă la cunoștința adevărului și să fie viu. În Biserică va descoperi acea realitate tainică care luminează totul, care nu poate fi explicată nici cumpărată. În acest sens educația tinerilor are un caracter permanent; astfel că ieșit de sub tutela familiei și a școlii, unde au deprins principalele coordonate ale moralei creștine, tânărul să reușească să și le împrățieze în viață în mod creator și să le pună în valoare în complexul manifestărilor vieții sociale. Adică să trăiască în lume și-n societate conform valorilor moralei creștine dobândite sub tutela și în pridvorul Bisericii, pentru ca în final să se cufunde în marea nesfârșită a iubirii lui Dumnezeu. Acesta este tezaurul spiritual veritabil al oricărui neam. E comoara după care toți cei implicați în fenomenul educării copiilor și a tineretului de astăzi, a schimbării în bine a societății tot mai desacralizate și dezorientate, a reșezării instituției familiei pe pedestalul normelor moralei creștine ar trebui să năzuim a o dobândi, fiindcă de acolo de unde lipsește iubirea nu poate crește decât „spini și măracini”. Să înțelegem dar că pe/cu iubirea noastră stă și rodește minunat și împlinitor însăși viața.

Bibliografie

- ACHIMESCU, Pr. Prof. Dr. Nicolae**, *Familia creștină între tradiție și modernitate*, în vol. „Familia creștină azi”, Editura Trinitas, Iași, 1995.
- ALEXANDRU, Ioan**, *Iubirea de patrie*, București, 1985.
- ANDREICUȚ, Î.P.S. Andrei**, *Familia între individualism, colectivism și comuniune*, în vol. „Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin”, Editura IBM al BOR, București, 2002.
- ANDRUTSOS, Hristu**, *Sistem de morală*, în trad. rom. de Dr. Ioan Lăncrăjean și Prof. E. Mudopoulos, Tiparul Tipografiei Arhiedecezane, Sibiu, 1947.
- ANTONESCU, G.G. & NICOLAU, V.P.**, *Educația omenească*, București, 1965.
- ATENAGORA, Atenianul**, *Solie în favoarea creștinilor*, XXXIII, în trad. rom. de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, în vol. „Apologeti de limbă greacă”, în PSB vol. 2, Editura IBM al BOR, București, 1980.
- BARTOLOMEU, Anania**, *Din spumele mării*, Colecția Homo Religiosus, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- BAȘTOVOI, Ierodiacon Savatie**, *Între Freud și Hristos*, Editura Marineasa, Timișoara, 2002.
- BIZĂU, Pr. Ioan**, *Viața în Hristos și maladia secularizării*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2002.
- BRECK, Pr. Prof. Dr. John**, *Darul sacru al vieții*, Editura Patmos, Cluj-Napoca.
- BUGA, Pr. Prof. Ion**, *Locul Sfântului Duh într-o lume spirituală*, în rev. „Rațiunea Mistică”, nr. 1, 1994.

CLEMENT, Sfântul Clement Alexandrinul, *Pedagogul*, în trad. rom. de Pr. Dumitru Fecioru, în colecția PSB, vol. 4, Editura IBM al BOR, București, 1982.

DANIEL, P.F. Daniel, Patriarhul României, *Familia creștină –speranța României*, în „Ortodoxia”, An LIX, nr. 1-2/2008.

DUMITRU, Laurențiu, *Hristos și tinerii*, Editura Bunavestire, Galați, 2003.

FELEA, Ilarion V., *Religia culturii*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1994.

FORD, David C., *Bărbatul și Femeia în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur*, Editura Sofia, București, 2004.

IOAN, Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Evanghelia după Matei*, LIX, VII, în trad. rom. de Pr. Dumitru Fecioru în vol: *Scrieri*, partea a treia, col. PSB vol. 23, Editura IBM al BOR, București, 1989.

IVAN, Iorgu V., *Recăsătorirea soților despărțiți*, București, 1937.

LARCHET, Jean Claude, *Terapeutica bolilor spirituale*, Editura Sofia, București, 2001.

MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, în trad. rom. de Diac. Drd. Cornel Constantin Coman, Editura Bizantină, București, 2006.

MAZILESCU, Grigore, *Învățătura despre familie în epistolele pauline*, în „Mitropolia Olteniei”, nr. 3-4/1974.

MIHOC, Pr. Dr. Constantin, *Taina Căsătoriei și Familia Creștină în învățăturile Marilor Părinți ai Bisericii din sec. IV*, Editura Teofania, Sibiu.

MITROFAN, Iolanda, *Incursiuni în psihologia și psihosexologia familiei*, Editura Press Mihaela S.R.L., București, 1998.

MOLDOVAN, Pr. Prof. Univ. Ilie, *Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin*, Editura IBM al BOR, București, 2002.

Idem, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii II*, Alba Iulia.

NICODIM, Episcopul Nicodim, *Creștinul la Sfânta Liturghie*, Editura IBM al BOR, București, 2001.

NICOLAE, Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală*, Editura Arhiepiscopiei, Sibiu, 1969.

PAISIE, Cuv. Paisie Aghioritul, *Viață de familie IV*, Editura Evanghелиsmos, București, 2003.

PAUL, Asist. Univ. Adrian, *Adolescența și tentațiile ei într-o lume desacralizată. Noi alternative creștine*, în „Ortodoxia maramureșeană”, Anul VII, nr. 7, Baia Mare, 2002.

PHIDAS, Prof. Vlassios, *L'Eglise et les droits de l'homme dans l'expérience contemporaine*, în vol. „Religion et société”, Les éditions du centre orthodoxe, Chambesy, Geneva, 1998.

RĂDUCĂ, Pr. Dr. Vasile, *Biserica, familia și morala creștină*, în „Studii Teologice”, seria a II-a, an LI, nr. 3-4, 1999.

REMETE, Pr. Conf. Univ. Dr. Gheorghe, *Familia și planingul familial*, în volumul *Familia și viața la începutul unui nou mileniu creștin*, Editura IBM al BOR, București, 2002.

ROUSSEAU, J.J., *Educația lui Emil*, în trad. rom. de Gheorghe Adamescu, Ediția a IV-a, București.

STAN, Dr. George, *Teologie și bioetică*, Editura Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2001.

STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura IBM al BOR, București, 1978.

SUCIU, P.S. Ioan, *Mama*, Editura Viața creștină, Cluj-Napoca, 2002.

TEȘU, Pr. Asistent Ioan C., *Sensul familiei în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur*, în vol. „Familia creștină azi”, Editura Trinitas, Iași, 1995.

VIOLLET, J., *Morale familiale*, Paris, 1933.

Pastorația familiei în epoca ideologiilor secular-umaniste¹

Pr. Dr. Florin STAN

Protopop al Protopopiatului Ortodox Român Lăpuș

Anul 2020 a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”². Cu toții, cred, suntem de acord că temele propuse spre studiu și spre meditație sunt extrem de actuale. De aceea, Preasfințitul nostru Iustin, Episcopul ortodox al Maramureșului și Sătmăruului, în purtarea de grijă a Preasfinției Sale, a considerat necesară și utilă organizarea sesiunii de toamnă a Conferințelor preoțești, în pofida vremurilor tulburi pe care le traversăm. Îi mulțumesc încă de la început pentru binecuvântarea pe care mi-a acordat-o pentru a susține această conferință, dar mai ales pentru încrederea și aprecierea care decurg din aceasta.

Dacă anul 2020 ar fi fost unul obișnuit, probabil că la nivelul fiecărui protopopiat s-ar fi susținut diverse meditații și ar fi avut loc discuții dintre cele mai diverse, teologice și practice, pe marginea acestor teme. Din nefericire, acest lucru a fost destul de greu de realizat. Totuși, fiind o conferință, iar nu



¹ Referat susținut în cadrul Conferinței preoțești de toamnă din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, la „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

² <https://basilica.ro/actul-de-proclamare-a-anului-omagial-si-comemorativ-2020> – la 27.09.2020.

o ședință administrativă sau un atelier de lucru, mă voi strădui să am, mai degrabă, o **abordare teologică principială** a temei pastorației familiei.

1. De la pastorația liturgică la pastorația integrală

Cei 45 de ani de comunism în România au însemnat pentru Biserica Ortodoxă Română traversarea unei adevărate ere glaciare: la nivel instituțional, lucrarea educațională și cea social-filantropică ale Bisericii au fost suprimate, iar lucrarea edilitar-gospodărească, cea administrativă și cea liturgică au fost diminuate până la limita de jos a suportabilității. Astfel, s-a ajuns la practicarea aproape în exclusivitate a unei **pastorații liturgice**. Preoții și ierarhii care au încercat să facă mai mult au fost fie suprimați, fie izolați. Cu regret trebuie să spunem, însă, că în acest model pastoral am crescut și ne-am format majoritatea dintre noi.

După Revoluția din 1989, Biserica Ortodoxă Română s-a străduit să-și reactiveze toate ariile de preocupări diminuate sau suprimate anterior. Din nefericire, reactivarea s-a produs disproporționat, activitățile edilitar-gospodărești și cele administrative dominând categoric lucrarea și preocupările pastorale. Astfel, în timp scurt, s-a ajuns la conturarea unei pastorații pe care unii o numesc **pastorație antreprenorială**. Slujitorii bisericești, copleșiți de construirea de noi biserici, de renovarea celor vechi, de extinderea edificiilor bisericești, de presiunea financiară tot mai mare în vederea susținerii varietății tot mai largi de nevoi bisericești, în contrast cu depopularea și sărăcirea credincioșilor din mediul rural, de frustrările tot mai mari din propriile familii (datorate lipsei unui loc de muncă potrivit pentru preoteasă și a școlilor pentru copii), de secularizarea galopantă din mediul urban – ca să le amintim doar pe câteva dintre ele –, și-au pierdut adeseori motivația și abordarea pastoral-misionară autentică, însușindu-și mai degrabă o abordare managerială, impersonală, colectivă, distanțată fizic și chiar social, practică adeseori sub forma prestărilor de servicii religioase.

În prezent, conștiința pastorală a multora dintre păstorii din generațiile mai noi, dar și presiunea seculară foarte accentuată și accelerată, impune ca necesară o **pastorație integrală**. Tot mai mulți dintre noi suntem conștienți că pastorația autentică începe cu slujirea liturgică, dar nu se rezumă la atât. Ea se continuă în mod necesar cu cea catehetic-educativă, social-filantropică și chiar cu cea apologetic-misionară. Pastorația integrală înseamnă reorientarea

atenției către fiecare credincios în parte, către nevoile și viața lui spirituală. Pastorația integrală se reflectă în transformarea vieții eclesiale în viață de familie, prin întreținerea unor relații vii și frecvente cu fiecare credincios în parte, prin transformarea comunității creștine într-o mare familie.

Pe de altă parte, a face pastorație integrală înseamnă a face pastorație cu pasiune. Doar o credință puternică și o iubire sinceră pentru Dumnezeu ne transformă în păstori zeloși și pasionați. E adevărat, pastorația integrală e greu de făcut în parohiile cu un număr mare de credincioși, însă împuținarea acestora ne va obliga (așa cum se întâmplă deja în parohiile mici) să-i cunoaștem personal și să cultivăm relații vii cu toți credincioșii încredințați spre păstorire.

Prin pastorația integrală preoții reușesc să depășească cele două viziuni care domină scena pastorală: **activism** sau **ritualism**³.

2. Pastorația familiilor preoțești

Din nefericire, „*grija pastorală pentru cler este cea mai neglijată arie din perimetrul activității pastorale*, – susține unul dintre cei mai activi și eficienți misionari contemporani, ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii – iar *fără revigorarea potrivită și continuă a clerului, toate planurile despre pastorație și misiune sunt destinate să rămână ineficiente*”⁴. De aceea putem afirma, fără să greșim, că pentru un preot pastorația familiei începe cu **propria familie** și cu multiplele provocări pe care le întâlnește aici⁵ sau, cum ar spune Sfântul Apostol Pavel, cu „*rânduirea propriei case*” (I Timotei 3, 5).

Familia este cea care îl cunoaște cel mai bine pe un preot. Ea este cea care îl susține și îl urmează sau, dimpotrivă, se îndoiește de credibilitatea și lucrarea lui, uneori sabotându-l sau chiar părăsindu-l. În cazul preoților foarte conștiincioși și plini de zel în îndeplinirea obligațiilor pastoral-misionare din parohie există riscul neglijării propriei familii. Acest aspect lasă răni adânci mai ales în sufletul copiilor preotului. Pe de altă parte, în cazul preoților care își neglijează lucrarea pastoral-misionară din parohie există riscul ca aceștia să nu reușească să transmită valorile creștine nici măcar în sufletul propriei

³ Pr. Prof. Dr. Petre VINTILESCU, *Preotul în fața chemării sale de păstor de suflete*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007, p. 210-217.

⁴ † ANASTASIE, *Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, Misiune pe urmele lui Hristos*, Editura Andreiana, Sibiu, 2013, p. 97.

⁵ Pr. Prof. Dr. Petre VINTILESCU, *op. cit.*, p. 139-161.

familiei. Cei care se zidesc sau se smintesc cel mai mult de lucrarea preotului sunt membrii propriei familii, cei care îi cunosc inima și comportamentul în modul cel mai detaliat și complet.

Pentru majoritatea preoților, preoția și viața din parohie este o formă de **sacrificiu** făcut în numele și de dragul lui Dumnezeu. Preotul și preoteasa renunță adeseori la locurile natale și la apropierea de familie, la rudeni și prieteni, la posibile profesii mai bine remunerate, la facilitățile mediului urban, la școlile mai bine cotate în care ar fi putut să studieze copiii lor etc. Cu timpul, aceste sacrificii, însă, pun o presiune tot mai mare pe familia preotului. În măsura în care preotul sau preoteasa nu mai doresc sau nu mai pot să și le asume, se produce o mutație în abordarea pastorală a preotului și în raportarea familiei lui la comunitate. Nemulțumirile, reproșurile și neînțelegerile din familia preotului se răsfrâng în întreaga comunitate și astfel prestigiul acestuia și pastorația pe care o desfășoară sunt compromise. Unui preot nu îi este ușor să își determine familia să trăiască potrivit exigențelor Evangheliei până la sfârșitul vieții, de aceea, uneori, – asemenea Sfinților Apostoli – el sau familia lui au și momente de îndoială.

Potrivit înzestrării harice, preotul este cel ce face în mod oficial pastorația unei parohii. În realitate, însă, familia preotului este cea care dă credibilitate și catalizează sau, dimpotrivă, dinamitează activitatea pastorală a preotului. O preoteasă bârfitoare, certărească, arogantă, lacomă de bani, cu comportamente mondene, autoritară, dezordonată, disprețuitoare, care lipsește frecvent de la slujbele bisericești, care nu se împărtășește decât foarte rar, absentă din viața bisericească a parohiei etc. sau, dimpotrivă, implicată abuziv în zona specifică și exclusivă a preotului; ori niște copii răsfățați, neascultători, obraznici, lipsiți de respect, preocupați doar de distracție, neimplicați în viața liturgică, catehetică și filantropică a parohiei distrug întreaga credibilitate a preotului. Așadar, pastorația părinților și a copiilor începe pentru fiecare preot cu propria familie.

Adeseori pornim de la premiza că familia noastră înțelege ceea ce facem, ne susține și ne urmează necondiționat. Știm cu toții din experiență că nu este așa. Atunci ce e de făcut?

În primul rând, pastorația de orice fel începe cu **propria convertire a preotului**. În familia ta nu poți apela la metode de marketing religios sau de imagine. Familia te știe cine ești cu adevărat. Ești ceea ce vorbești, ceea ce gândești, ceea ce faci în intimitatea familiei tale, nu ceea ce pretinzi în public sau în mediul online. Un preot bârfitor, batjocoritor, disprețuitor, duplicitar, indiferent, mincinos, arogant, lacom, lipsit de preocupare sinceră și arzătoare

pentru slujirea lui Dumnezeu va transmite propriei familii aceste boli spirituale, iar aceasta, la rândul ei, întregii comunități.

De aceea, unele voci foarte autorizate, chiar din interiorul clerului, își exprimă nemulțumirea față de sinceritatea și autenticitatea vieții duhovnicești a unor preoți.

„Clerul se prezintă bolnăvicios din punct de vedere spiritual” – susține același ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii. „De obicei se observă o mare distanță între descrierea misiunii slujirii sacerdotale, pe de o parte, și realitatea zilnică, pe de altă parte. Mulți clerici lasă impresia că una predică și alta trăiesc, că întrețin un tip de religiozitate superficială, festivă, din care lipsește ambianța iubirii, a sensibilității duhovnicești și a libertății. Întrebări critice așteaptă, în agonie, o abordare teologică responsabilă. Ce-i împiedică pe mulți slujitori ai Bisericii să se dezvolte duhovnicește? Ce-i conduce pe alții la descurajare și deznădejde? Ce-i oprește pe oamenii serioși să se apropie de preoție?”⁶.

Dacă ținem cont că în urma unei evaluări la nivelul Patriarhiei Române s-a constatat că în anul 2010 erau 903⁷ clerici divorțați sau divorțați și recăsătorii, precum și văduvi recăsătoriti, dintr-un total de 13.721 (7%), putem să acceptăm că observațiile anterioare sunt cât se poate de întemeiate⁸.

De aceea, un preot care nu-și hrănește sufletul cu rugăciunea, împlinirea strictă a poruncilor divine, postul, milostenia, lectura Sfintei Scripturi, a Patericului și a altor cărți duhovnicești, nu va putea păstori, adică hrăni duhovnicește, pe nimeni. Un preot care nu se lasă modelat de Dumnezeu și de cuvântul Sfintei Scripturi nu poate modela pe nimeni. Un preot care nu-L iubește pe Dumnezeu, ci doar se folosește de El și de Biserica Lui pentru a parveni, pentru a obține o situație materială bună, prestigiu sau influență,

⁶ † ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, op. cit., p. 96.

⁷ Sfântul Sinod a propus la momentul respectiv o suită de măsuri în vederea întăririi disciplinei canonice și evaluării cazurilor apărute sau viitoare Temei 4627/2010 (ARHIVA Episcopiei Maramureșului și Sătmărlui, „Hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Acte Sinodale 2010”).

⁸ Temei 1092/2010, Temei 4627/2010 (ARHIVA Episcopiei Maramureșului și Sătmărlui, „Hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Acte Sinodale 2010”), Temei 5277/2012 Temei 4647/2012 (ARHIVA Episcopiei Maramureșului și Sătmărlui, „Hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Acte Sinodale 2012”).

un preot care nu trăiește în mod viu, autentic, smerit și pasional dragostea sa față de Dumnezeu nu va putea face pe nimeni să se îndrăgostească de Dumnezeu, nici măcar pe cei din propria familie.

Poate părea surprinzător, dar primul păstorit al unui preot este întotdeauna soția lui. Oricât de credincioasă și jertfelnică s-a dovedit la căsătorie, **preoteasa** se poate schimba pe parcurs. De aceea, preotul va urmări tot timpul evoluția duhovnicească a propriei soții, înconjurând-o cu dragoste, recunoștință pentru jertfelnicia ei, ajutor, fidelitate, atenție, respect, prețuire și îndrumare duhovnicească. Văzând cum calitățile morale ale soțului ei cresc de la o zi la alta, văzând dragostea cu care este înconjurată, preoteasa se va îndrăgosti și mai mult de el, dar mai ales de Dumnezeu și de misiunea Lui. Din contră, un preot care își va umili soția în particular sau în public, un preot care o va transforma într-o slujnică a casei și a lui, un preot rigid și dictator, un preot violent și batjocoritor își va sminti soția și copiii pentru totdeauna.

Poate o misiune și mai grea pentru preot este **convertirea propriilor copii**. Asemenea celorlalți copii și copiii preoților sunt expuși valului secular din societate, folosirii abuzive a tehnologiei, răzvrătirii, refuzului de a practica credința creștină, fumatului, consumului de alcool etc. Răspunsul copiilor noștri este divers. Unii sunt buni din fire și își perfecționează bunătatea prin imitarea comportamentului creștin al părinților. Alții, la început sunt mai neascultători sau răzvrățiți, dar pe parcurs se corectează și își însușesc valorile creștine. Din nefericire, există și o categorie de copii de preoți care refuză să creadă și să practice credința creștină. Nu sunt mulți cei din această categorie, dar impactul negativ pe care îl au în societate este semnificativ. De cele mai multe ori, eșecul lor are legătură cu eșecul tatălui de a fi un bun preot, respectiv al mamei de a fi o mamă bună. Pentru un preot, o astfel de atitudine din partea propriilor copii înseamnă un eșec pastoral care lasă răni adânci în sufletele tuturor, părinți și copii.

E greu de recomandat o rețetă general valabilă pentru creșterea copiilor în credință, însă exemplele și sfaturile pe care le găsim în Sfânta Scriptură ne pot fi foarte utile.

În primul rând, de la Domnul Iisus Hristos învățăm că nu trebuie să-i neglijăm sau să-i refuzăm pe copiii noștri niciodată. Oricât de obosiți sau de ocupați am fi, suntem datori să-i primim cu dragoste, binecuvântare, atenție și apreciere și să ne rezervăm suficient timp pentru fiecare dintre ei. Altfel, va trebui să dăm răspuns la întrebarea care și mie mi-a fost pusă de unul dintre

copii la un moment dat: „Tati, de ce cu copiii de la cateheză ai răbdare, dar cu mine nu?”.

De mare folos ne poate fi și îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „Vă îndemn să umblați cu vrednicie, după chemarea cu care ați fost chemați, cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire” (Efeseni 4, 2). O autoritate părintească smerită și blândă, nu arogantă și aspră, răbdătoare și înțelegătoare, nu impulsivă și respingătoare cu neputințele vârstei sau ale firii copiilor noștri, este, probabil, mult mai utilă în educarea și formarea lor. În cazul copiilor mai încăpățânați, de mare folos este recomandarea: „părinților, nu întârâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului” (Efeseni 6, 4). Oricât de evident ar fi pentru noi adevărul credinței, el nu poate fi impus cu forța, nici măcar propriilor copii, fiindcă un preot sau un părinte, creștin autentic, întotdeauna promovează și „ține adevărul în iubire” (Efeseni 4, 15).

Dacă se spune despre femeia creștină – și, implicit, despre preoteasă – că „se va mântui prin naștere de fii, dacă va stărui, cu înțelepciune, în credință, în iubire și în sfințenie” (I Timotei 2, 15), trebuie să acceptăm că aceleași virtuți sunt necesare și preotului pentru a-și converti propriul copil: înțelepciune, credință, iubire și, mai ales, sfințenie. Nu există nimic mai puternic și mai folositor în pedagogia și parenting-ul creștin decât aceste patru virtuți întrupate și trăite de părinți. Iar dacă nici acestea nu dau roade, doar mila lui Dumnezeu mai poate ajuta.

La aceste aspecte care țin de fond se adaugă și altele care țin de **modul de organizare al unei case preotești**. Cu siguranță că sunt cu mult folos pedagogic aspecte precum ordinea și curățenia din casă, prezența icoanelor, a cărților de rugăciuni, a Sfintei Scripturi (în special Mica Biblie și alte cărți cu povestiri duhovnicești pentru copii), dialogul frecvent cu propriii copii, inclusiv pe teme de credință, lecturarea de către părinți copiilor mai mici a textelor din Mica Biblie și din alte cărți, spovedanie frecventă a tuturor membrilor familiei (în toate cele patru posturi, la începerea anului școlar, cu ocazia zilei de naștere sau ori de câte ori va fi nevoie), rugăciune împreună cu copiii și evitarea totală a certurilor, a scandalurilor, a consumului de alcool sau tutun în casa parohială.

„Interiorul și împărțirea unei case trădează întotdeauna o concepție anumită despre viață, precum și ordinea și disciplina în activitatea personală a locatarilor ei” – susține Pr. Prof. Dr. Petre VINTILESCU.

„Gospodăria și căminul unui preot pot crea preotului și familiei sale nu numai o aureolă de autoritate și de stimă, precum și viceversa, dar influențează și mediul și nu exagerăm dacă afirmăm că poate impune o atitudine quasi-religioasă enoriașilor”⁹.

Un aspect care influențează major viața duhovnicească a familiei preotului (preot, preoteasă, copii) sunt **prietenii de familie ale preotului**. Eu, personal, nu sunt adeptul multor prietenii. Nu pentru că aș fi ursuz, ci pentru că, pe de o parte, prietenii adevărate sunt rare și le putem reduce, din nefericire, la numărul degetelor de la o mână, iar, pe de altă parte, de cele mai multe ori falsele prietenii dintre preoți sunt cu păcat. Iar când spun acest lucru mă refer la faptul că în cadrul întâlnirilor dintre familiile preoților se nasc adeseori discuții nepotrivite (critici, bârfe, judecăți, acuze, chiar înjurături etc. la adresa altor clerici, preotese, copii de-ai lor, diverși enoriași sau chiar la adresa Bisericii) și comportamente nepotrivite (se consumă alcool sau chiar se fumează, sunt etalate realizările materiale personale, se fac glume uneori vulgare etc.). Toate acestea, însă, aduc sminteală atât preoteselor, cât și copiilor, care de cele mai multe ori sunt martori. Evident, mult mai nocive sunt prietenii cu mirenii, dacă presupun aceleași lucruri amintite anterior. Toată comunitatea va afla mai devreme sau mai târziu și ne va disprețui.

Din contră, o prietenie cu preoți sau familii preotești cu viață duhovnicească aleasă aduce mult folos duhovnicesc preotului, soției și copiilor lor. Un preot autentic va aduce în discuție întotdeauna trăirea credinței, realizări duhovnicești, exemple de îmbărbătare, bucuriile pastorale, va avea un dialog constructiv cu ceilalți participanți, inclusiv cu copiii. Mântuitorul, în cei trei ani și jumătate, a participat aproape zilnic la mese publice, împreună cu Sfinții Apostoli și cu cei ce îi găzduiau sau erau invitați. A stat la masă cu fățarnici, cu bețivi, cu desfrânați, cu avari și cu alți oameni pătimiși. Dar nu ni-L putem imagina că a mâncat cu fățarnicii ca să se fățarnicească, a băut cu bețivii ca să se îmbete, a stat cu desfrânatele ca să se desfrâneze, cu avarii ca să obțină profit material etc. Mântuitorul a stat cu alții la masă ca să fie „*Lumină lumii*” (Ioan 8, 12). După acest model, și noi să fim o prezență constructivă și luminoasă în propria familie sau în familiile prietenilor/colegilor noștri preoți. Dacă nu putem să avem o prezență luminoasă sau alții nu pot să vină în casa noastră cu ceva pozitiv e mai bine ca întâlnirile să nu aibă loc.

⁹ Pr. Prof. Dr. Petre VINTILESCU, op. cit., p. 153.

Acest lucru nu exclude însă relațiile de colegialitate și colaborare, pe care preoții și familiile lor sunt datori să le dezvolte și să le susțină.

În concluzie:

„Familia preotului, mai mult ca oricare altă familie, are datoria de a forma Biserica din casă. Pentru înființarea ei e nevoie de viața duhovnicească a părinților și, mai ales, a tatălui. Copiii simt această viață și se inițiază odată cu vârsta. Un rol principal în crearea și întreținerea familiei și a rânduielilor ortodoxe, deopotrivă, îl are preoteasa. În principiu, rânduiala casei și atitudinea copiilor față de tată depinde în cea mai mare măsură de soția preotului. «Femeile înțelepte zidesc casa, iar cele nebune o dărâamă cu mâna lor» (Pilde 14, 1). Este mult mai ușor să duci povara slujirii preoțești atunci când există în casă Biserica, iar soția și copiii te sprijină în toate. O prezbiteră bună este sfătuitoarea părintelui, este conștiința lui și nicidecum conducătorul lui»¹⁰.

3. Pastorația familiilor de creștini practicanți

„Se spune despre avva Sisoe că, odată, stând în chilie, a strigat cu glas mare:

– O, nenorocire!

Ucenicul îl întreabă:

– Ce-i cu tine, părinte?

Bătrânul îi zice:

– Caut un om cu care să vorbesc și nu-l găsesc!”

(Avva Sisoe, 47)¹¹

E foarte probabil ca strigătul Sfântului Sisoe cel Mare să fie și strigătul multora dintre creștinii noștri practicanți. Deși majoritatea dintre ei sunt răbdători, docili, jertfelnici, dornici să împlinească poruncile lui Dumnezeu, zâmbitori etc., s-ar putea să nu fie așa cum ni se pare nouă că sunt. Nu de puține ori, în cadrul unor discuții particulare sincere, aflăm de la ei că își

¹⁰ **Pr. Dr. Iacob CISMAȘ**, *Preotul-misionar în contextul lumii contemporane*, Editura **Renașterea**, Cluj-Napoca, 2010, p. 221.

¹¹ **PATERICUL** sau *Apoftegmele părinților din pustiu*. Colecția alfabetică * Text integral. Traducere, introducere și prezentări de **Cristian BĂDILĂ**, Editura Polirom, 2003, p. 335.

doresc de la preot și de la Biserică mai mult decât fastul liturgic. Creștinii noștri, mai ales cei mai implicați și apropiați, se așteaptă ca înainte de a fi un excelent liturgist, un talentat orator, un virtuos cântăreț, un genial constructor, o persoană cu multă inițiativă și implicare catehetic-socială, preotul să fie „om”. „Om”, așa cum probabil Sfântul Sisoe dorea.

Prea adesea suntem tentați să ne percepem propriii credincioși în termeni de grup („turmă”), de număr de credincioși sau familii, de contribuabili etc. și prea puțin în termen de persoane unice, irepetabile, cu bucurii și necazuri, dornice de comuniune și iubire, înțelegere și sprijin. De cele mai multe ori nu sesizăm o realitate dureroasă: credincioșii noștri vin la biserică pentru a fi ajutați, pentru a fi înțeleși, pentru a fi iubiți, pentru a se bucura, iar noi așteptăm ca ei să ne ajute pe noi; să ne ajute să construim, să renovăm sau să înzestrăm biserici și tot felul de așezăminte bisericești, să contribuie pentru salarizarea noastră, să doneze frecvent bani pentru diverse cauze edilitare sau sociale etc. Și nu spun acestea pentru că lucrurile enumerate ar fi rele în sine. Nu! Dar dacă credincioșii nu găsesc ceea ce caută, suferă, se descurajează, se îndepărtează sau chiar se smintesc. Și, în final, nici nu sprijină Biserica.

Într-una din zile, un credincios mi-a zis:

– Părinte, eu când vin la biserică mă simt ca și cum aș merge la spital.

Eu i-am răspuns:

– Așa e și normal, pentru că Biserica este un Spital pentru suflete. Te ajută să te vindeci de patimi, de rătăcire, de neștiință duhovnicească...

El mi-a zis, întrerupându-mă:

– Nu părinte, nu așa! Când mi se întâmplă să merg la o poli-clinică sau la spital nu prea îmi dă atenție nimeni, nici asistentele, nici medicii. După ce le dau bani, toți devin foarte atenți cu mine. La fel mi se întâmplă și la biserică. Dacă nu am funcții, dacă nu reușesc să fac donații substanțiale, nu mă bagă nimeni în seamă. De aceea ziceam că la biserică mă simt ca la spital...

O astfel de constatare, chiar dacă poate e un caz izolat, este foarte dureroasă pentru un păstor. De aceea, afirm încă o dată: putem depăși astfel de situații jenante și mentalitatea unora dintre credincioșii noștri doar prin omenia arătată indiferent de „fața omului”.

Cu siguranță, nu doar oamenii, ci Însuși Dumnezeu așteaptă să fim, înainte de toate, oameni, oameni ridicați deasupra tuturor nimicniciilor vremii noastre, iradiind credință, iubire, compasiune, discernământ, încredere, atenție, bucurie etc., după modelul Domnului Iisus Hristos. Pilat a zis într-un mod profetic despre Domnul Iisus Hristos: „*Iată Omul!*” (Ioan 19, 5). Adevăr grăia! Domnul Iisus Hristos era singurul Om în mijlocul unei gloate iraționale și nerecunoscătoare. Singurul Om lângă un demnitar fricos și populist precum Pilat. Singurul Om din palatul perversului conducător Irod. Singurul Om dintre toți preoții, arhieriei, cărturarii, fariseii care, teatral, Îl batjocoreau, calomniau, judecau și condamnau. Dar de acest Om toți aveau nevoie și prin El s-a mântuit lumea, prin El s-a luminat, prin El s-a bucurat, prin El s-a împlinit, prin El și-a găsit sens.

Nu mai este un secret pentru nimeni că ideologiile secular-umaniste și o bună parte dintre mijloacele de comunicare actuale dezumanizează, alienează, robotizează și chiar demonizează. De aceea, unul dintre cele mai mari eforturi pe care îl avem și îl vom avea de depus este acela de a-i ajuta pe credincioșii noștri să rămână, înainte de toate, oameni, adică ființe dornice de comuniune, de iubire, de compasiune, de libertate, de discernământ. Lucrarea de îndumnezeire a omului, pe care o propune Biserica, nu înseamnă schimbarea firii umane, ci curățarea ei de patimi, exorcizarea ei de lucrarea demonică, îndumnezeirea omului fiind în egală măsură o ridicare după har la comuniunea cu Dumnezeu și o revenire în firea creată de Dumnezeu.

Așadar, „omul” râvnit de Sfântul Sisoe cel Mare, „omul” dorit de credincioșii noștri de azi și mai ales de mâine, nu poate fi altul decât preotul. Preotul nu poate rămâne un simplu tehnician religios, îndeplinind mecanic, rece și indiferent niște roluri religioase (liturgist, predicator, asistent social, artist muzical, constructor, economist, leader etc.). Altfel, creștinii noștri practicanți se vor plictisi de noi și de propovăduirea noastră. Doar străduindu-ne să fim înainte de toate oameni, adică slujitori dispuși să intrăm în contact fizic, în dialog, în colaborare, exprimând iubire, compasiune și preocupare lipsite de ipocrizie pentru păstoriții noștri și, mai ales, pentru Dumnezeu, vom reuși să ne păstrăm prospețimea, credibilitatea și utilitatea slujirii.

Părintele Consilier Constantin Naclad, ucenic și doctorand al marelui profesor și preot Constantin Galeriu, îmi povestea la un moment dat că dânsul a fost un mare preot, un mare profesor, un mare intelectual, dar, mai presus de toate, „un mare om”. Și în biserică, dar și în lume era o prezență vie. Mergea mult la oameni și printre oameni. Dădea atenție tuturor, cu răbdare și pasiune. Același părinte Naclad îmi povestea că pornea dimineața împreună cu părintele

Galeriu pentru a-l însoți la biserică sau la facultate, pentru treburi care ar fi trebuit să dureze o oră sau două, însă, aproape întotdeauna însoțirea era până seara târziu. Iar asta, pentru că părintele Galeriu era omul pe care mulți îl doreau, mulți îl așteptau, mulți îl invitau, iar el nu putea refuza pe nimeni. Așa l-a găsit și Revoluția din 1989, în stradă, punând umărul la câștigarea libertății.

4. Pastorația familiilor creștinilor nominali

Cu toții constatăm că numărul creștinilor practicanți scade dramatic. Pe de o parte, fenomenul se explică prin regresul demografic național (datorat natalității scăzute și mai ales emigrației), pe de altă parte, valul secularist îi atinge pe tot mai mulți dintre creștinii superficiali, în special pe tinerii de la orașe, aceștia declarându-se adeseori a-religioși sau, mai nou, anti-clericali și anti-religioși. Acest lucru ne îngrijorează pe fiecare dintre noi și ne face să ne întrebăm ce e de făcut.

Așa cum susține Arhiepiscopul Anastasie al Tiranei și al întregii Albanii, singura soluție este „*reînnoirea conștiinței apostolice*”¹² pentru fiecare slujitor al lui Dumnezeu, episcop, preot, monah. **Slujirea apostolică** este de fapt ceea ce Dumnezeu așteaptă de la noi întotdeauna.

La fiecare Sfântă Liturghie ne exprimăm credința într-o Biserică „*apostolică*”. Dar apostolicitatea pe care o mărturisim nu se referă doar la originea Bisericii noastre, ci, în egală măsură, și la calitatea slujirii noastre, care trebuie să fie o slujire apostolică, adică o „*redescoperire și o trăire de către clerul ortodox și poporul ortodox a viziunii apostolice, a zelului apostolic și a ethosului apostolic*”¹³.

În plus, e bine să nu uităm: creștinismul apostolic a fost unul eminamente urban, Sfinții Apostoli și urmașii lor fiind niște misionari urbani. Primele comunități creștine s-au format în cele mai importante zone urbane ale timpului, în orașe cosmopolite și secularizate. Situația aceasta a dăinuit sute de ani, până la sfârșitul secolului al IV-lea, când, odată cu asumarea creștinismului ca religie de stat în Imperiul bizantin, s-a răspândit masiv și în zonele rurale.

După 2000 de ani, suntem din nou într-o situație similară. Se preconizează că până în anul 2050 peste 70% (aproximativ 6,3 miliarde de locuitori) din populația planetei va locui la oraș¹⁴, în comunități cosmopolite

¹² † ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, op. cit., p. 268-271.

¹³ † ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, op. cit., p. 268-269.

¹⁴ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Urbanizare>

și secularizate. În aceeași tendință va fi inclusă și țara noastră. Din nefericire, urbanizarea va aduce nu doar avantaje, ci și modificări substanțiale în plan social, cultural, economic, tehnologic și, mai ales, religios. Specialiștii au ajuns să vorbească deja despre *homo urbanus*, *homo digitalus*, *homo tehnicus*. Acest om nou, ce locuiește în mediul urban, este omul profund afectat de schimbările majore, sociale și tehnice, inclusiv la nivel neurobiologic, este omul care a suferit adevărate mutații.

În aceeași tendință se situează și țara noastră. Creștinii nominali sau nepracticanți sunt tot mai mulți. Preoții se întâlnesc cu majoritatea păstoritorilor lor doar cu ocazia marilor sărbători, la evenimente particulare (botez, cununie, înmormântare), la sfințirea caselor (dacă sunt primiți). În ecuația acestor întâlniri, de cele mai multe ori intră aspectul financiar, ceea ce creează repulsie din partea credincioșilor și contribuie la formarea unei imagini deformate despre slujitorii Bisericii și despre Biserică, în general.

Acest lucru ne obligă să redescoperim modul pastoral-misionar creștin al Bisericii primare pe care să îl adaptăm, într-un duh profetic, zilelor noastre. Lumea urbană are nevoie de preoți cu vocație pastoral-misionară apostolică. Pe creștinul nominal nu-l mai impresionează mulțimea diplomelor pe care le avem, talentul nostru oratoric, capacitățile noastre administrative sau liturgice, ci duhul, viziunea, zelul și morala apostolice. Poate ar fi utilă, pentru eficientizarea pastorației și a misiunii, transformarea posturilor clericale 1, 2, 3 de la bisericile cu mai mulți preoți în posturi complementare (preot predicator-catehet; preot filantrop; preot administrator etc.).

Metodele practice pe care le putem folosi în pastorația copiilor și a părinților sunt diverse și, probabil, cele mai eficiente sunt acelea în care implicăm întreaga familie. Spre exemplu, împărtășirea copiilor până la șapte ani îi determină și pe părinți să vină la Sfânta Liturghie. Pelerinajele la mănăstiri se fac de obicei cu participarea tuturor membrilor familiei etc.

5. Pastorația familiei în fața valului secularist

Biserica Domnului Iisus Hristos – în calitate de Corabie a mântuirii oamenilor – a traversat neîntrerupt, pe parcursul celor 2000 de ani, marea învolburată a acestei lumi. Nu de puține ori a fost „învăluită de valuri” și „vântul i-a fost împotrivă” (Matei 14, 24), regimurile politice, ideologiile, organizările sociale și, mai ales, „duhul care lucrează acum în fiii neascultării” (Efeseni 2, 2)

fiindu-i potrivnice. Chiar și mult citata și elogiata „simfonie bizantină” nu este decât o proiecție idealizată, cosmetizată și romanțată a unei perioade foarte tumultuoase pentru Biserică. E adevărat că, fiind religie de stat în Imperiul Bizantin, creștinismul a fost în mod oficial ocrotit, însă creștinii și păstorii lor au avut adeseori o viață grea, fiind supuși, nu de puține ori, prin imixtiunile grave ale conducătorilor politici, acceptării unor învățături eretice sau eliminării discreționare a episcopilor, preoților și monahilor.

„De-a lungul istoriei, în încercarea de împlinire a idealului creștin, am văzut două soluții antitetice: «fugirea în deșert și crearea Imperiului creștin». După cum pr. Georges Florovsky a observat: «cunoaștem foarte bine că aceste două soluții s-au dovedit a fi fără succes, deoarece nu a fost posibil pentru oricine să se refugieze în deșert, iar creștinismul împăraților nu a fost altceva decât o acțiune nominală».

Cu toate acestea, Biserica va continua să transmită la toate neamurile mesajul evanghelic al mântuirii și harul tainic; continuând să dea sens vieții și morții, însăși istoriei lumii”¹⁵.

Fiecare generație de creștini trăiește cu speranța că „*valorile se vor liniști*” și „*marea se va potoli*” (Marcu 4, 39), iar păstorii cred că printr-un activism social accentuat vor contribui substanțial la acest fapt. În realitate, nu este al nostru „*a ști anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa*” (Fapte 1, 7). Prin mila lui Dumnezeu se succed orânduiri politice, se nasc și se prăbușesc imperii, ajung pe tron conducători providențiali precum Sfântul Constantin cel Mare, Sfântul Ștefan cel Mare sau Sfântul Constantin Brâncoveanu. Prin îngăduința lui Dumnezeu s-au născut persecutori precum Nero sau Dioclețian, a căzut sub stăpânire musulmană aproape întreg Orientul creștin-apostolic și s-au stins fastul și strălucirea bizantină. Tot prin aceeași îngăduință prind putere ideologii utopice anticreștine precum comunismul și neomarxismul, ca răspuns secular la multiplele nedreptăți sociale.

De aceea, oricât de mult ne-am dori să liniștim valorile ideologiilor seculare și să potolim marea orânduiriilor politice, e bine să ne reamintim încă o dată că Domnul Iisus Hristos nu a dat nimănui o astfel de putere. Sfinților Apostoli și nouă, implicit, ne-a făcut chemarea de a fi „*pescari de oameni*” (Matei 4, 19). Această chemare de a „*pescui oameni*” și de a le oferi „*mireasma*

¹⁵ † ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, op. cit., p. 267.

cunoștinței” (II Corinteni 2, 14) Domnului Iisus Hristos nu este doar pentru timpurile de pace – când orânduirile sau ideologiile ne sunt favorabile –, ci pentru „*toată vremea*” (Efeseni 6, 18) și pentru „*tot locul*” (II Corinteni 2, 14). E adevărat că marea liniștită oferă contextul optim pentru „pescuit industrial”, cu roade multe și efort redus, însă chemarea noastră este să „*propovăduim cuvântul, stăruind cu timp și fără timp*” (II Timotei 4, 2), indiferent de „timpul” politic, social sau ideologic.

Îndemn, precum odinioară Sfântul Apostol Pavel, *să ținem cu putere cuvântul vieții, ca să nu alergăm sau să ne ostenim în zadar* (Filipeni 2, 16) sau să ne descurajăm și să *strigăm speriați* văzând că *vântul ne este împotrivă* (Marcu 6, 48-49). Mântuitorul Iisus Hristos nu a fost în corabie cu Sfinții Apostoli când s-a pornit furtuna pe mare, nici atunci când au pescuit miraculos, dar fiindcă pescuirea și călătoria s-au făcut din poruncă hristică, marea s-a liniștit deplin (Matei 8, 26), iar barca li s-a umplut de mulțime mare de pești (Luca 5, 6-7). Tot așa și Biserica, nu este părăsită de Domnul Iisus Hristos nici în cele mai întunecate momente ale nopții seculare, în mrejele acesteia prinzându-se mulțime mare de suflete, chiar și atunci când efortul nostru pastoral-misionar pare fără nici un fel de rezultat.

Așadar, premiza de la care suntem datori să pornim în efortul nostru pastoral-misionar este aceea că niciodată nu vom putea opri sau determina în mod esențial valurile politice sau ideologice ale lumii, nu-i vom putea opri sau schimba pe „Irozi” și pe „Pilați” – și nici nu suntem datori să facem acest lucru –, datoria noastră fiind aceea de **a pescui**, pe orice vreme, sufletele cele rătăcite, de a le urca în Corabie (Biserică) și a le conduce spre Împărăția cerurilor.

6. Concluzii

a. Cred că este evident pentru majoritatea dintre noi că urmează vremuri grele, în special pentru noi creștinii. **Valul secularist** își va răspândi treptat tentaculele pe toată fața pământului, grație tehnologiei de comunicare. Nimeni nu-l va putea opri sau schimba decât Bunul Dumnezeu. Vor veni vremuri în care cuvântul Sfântului Apostol Petru din ziua Cincizecimii „*Mântuiți-vă de acest neam viclean*” (Faptele Apostolilor 2, 40) va fi mai actual ca niciodată. Vor urma ani de mare secetă spirituală, iar noi și credincioșii noștri vom avea nevoie de multe rezerve spirituale. Nu va fi suficient să avem

rezerve exterioare (ziduri, cărți, monumente), dacă sufletele noastre și familiile noastre vor fi goale de credință vie, jertfelnică și martirică și de iubire dumnezeiască. Profețiile se vor împlini fiindcă sunt profeții. Iar profețiile spun că „din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea [și credința] multora se va răci” (Matei 24, 12). Pandemia actuală ne-a dat un avertisment serios în acest sens, iar noi am putut constata cât de nepregătiți suntem, teologic, spiritual și practic.

b. Involuția demografică a românilor din țara noastră ne obligă deja să ne resetăm și să ieșim din logica strictă a pastorației naționaliste. Grupul etnic aflat în maximă expansiune – țiganii – va deveni în foarte puțini ani a doua etnie a țării noastre. Deja scăderea dramatică a populației a creat o intensă criză a forței de muncă, ceea ce a condus în marile orașe la intensificarea imigrației unor populații eterogene, de cele mai multe ori străine de duhul creștin. E foarte posibil ca în 50-70 de ani românii să devină minoritari pe aceste meleaguri sau să treacă printr-o nouă **metamorfoză etnică**, prin amestecul cu cei de alte etnii sau rase.

Toate aceste realități ne vor obliga fie să dispărem, fie să ne reînnoim fundamental lucrarea pastorală și, mai ales, cea misionară.

c. Totuși, lecturată în cheie evanghelică, s-ar putea ca pastorația și misiunea, în general, și cea a familiei, în special, să fie mai ușoară decât ne imaginăm noi. Mulți dintre noi suntem speriați de valurile și de vânturile lumii, ne frământăm și ne luptăm cu ele, sperând că vom găsi o cale de a le opri. Dar nimeni nu ne-a cerut acest lucru. Domnul Iisus Hristos ne-a cerut doar **să pescuim sufletele prinse în vâltoare**. E mult mai simplu să pescuiești decât să oprești valurile. E la îndemâna oricărui dintre noi.

d. De mare folos va fi și în viitor, ca de fiecare dată în istoria marilor convertiri ale diferitelor popoare, **monahismul**. Episcopii și monahii au avut un rol capital în inițierea și sprijinirea misiunii și pastorației. Dar monahismul de care vom avea nevoie toți nu va fi cel de factură edilitar-gospodărească, ci monahismul duhovnicesc și misionar deopotrivă, bine pregătit teologic și intelectual, jertfelnic și chiar martiric¹⁶.

e. Preasfințitul Părinte IUSTIN a afirmat în nenumărate rânduri că singura metodă viabilă pentru renașterea Bisericii, a Națiunii și inclusiv a Familiei este **întărirea comunității eclesiale locale**. Sunt întru totul de acord. La nivel local, de la om la om, din casă în casă, putem să ne desfășurăm lucrarea pastoral-misionară cu speranța că vom avea și roade.

¹⁶ O prezentare detaliată a rolului monahismului în lucrarea misionară a Bisericii Ortodoxe găsim la **† ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, Misiune pe urmele lui Hristos**, Editura Andreiana, Sibiu, 2013, p. 195-204.

f. În fine, probabil, metodele, sfaturile și îndrumările pe care vi le-am oferit nu sunt suficiente pentru a răspunde tuturor provocărilor pe care fiecare dintre Sfințiile Voastre le întâlniți în mod cotidian, însă sunt convins că pasiunea pentru Dumnezeu ne va învăța pe fiecare dintre noi cum să cucerim sufletele oamenilor și să le aducem ofrande lui Dumnezeu. În fond, pastorația nu este altceva decât un **act de seducție prin și pentru Domnul Iisus Hristos**.

Bibliografie

† **ANASTASIE, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii**, *Misiune pe urmele lui Hristos*, Editura Andreiana, Sibiu, 2013.

ALLEN, Pr. Dr. Joseph J., *Slujirea Bisericii, chip al grijii pastorale*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.

BRIA, Pr. Ion, *Mergi în pace. Perspective ortodoxe în misiune*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2015.

BRIA, Pr. Prof. Univ. Dr. Ion, „Spre plinirea Evangheliei”. *Dincolo de apărarea Ortodoxiei: exegeza și transmiterea Tradiției*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2002.

CISMAȘ, Pr. Dr. Iacob, *Preotul-misionar în contextul lumii contemporane*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.

FLORESCU, Pr. Dr. Marius, *Misiunea în slujba unității Bisericii lui Hristos*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2014.

MAN, Pr. Dr. Dorel, *Pastorație și duhovnicie*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.

METALLINOS, Pr. Gheorghios, *Rolul și lucrarea Ortodoxiei astăzi*, Editura Egumenița, 2014.

PATERICUL sau Apoftegmele părinților din pustiu. Colecția alfabetică * Text integral. Traducere, introducere și prezentări de Cristian Bădiliță, Editura Polirom, Iași, 2003.

POPA, Gheorghe-Cristian, *Preotul, misionar în areopagul mediatic. Mijloace moderne de comunicare în pastorația ortodoxă*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2013.

STAN, Pr. Florin, *Cercetare și strategie în Biserica Ortodoxă Română contemporană*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019.

VINTILESCU, Pr. Prof. Dr. Petre, *Preotul în fața chemării sale de păstor de suflete*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007.

www.basilica.ro

Metode moderne de pastorație a familiei: pregătirea catehetică a mirilor pentru căsătorie

Pr. Drd. Marcel Ioan MALANCA

Protopop al Protopopiatului Ortodox Român Oaș

Cuvântul „familie”, rostit sau adnotat, de fiecare dată are profunde reverberații emoționale, este încărcat de reflexii spirituale și prețuiește enorm de mult în orice context în care este folosit: social, teologic, juridic sau antropologic. Conceptul de familie, deși este descris plurivalent în literatura contemporană, în funcție de domeniul științific sau literar de abordare, are o bază etimologică, un sens primar comun, acela prin care se definește corelația într-un grup în care membrii au puncte, interese, legături comune din punct de vedere ontologic. În sensul teologic, familia definește unirea organică, inseparabilă și structurală, somatică și spirituală a bărbatului cu femeia, o comunitate de viață și de iubire, în care membrii familiei sunt chemați să-și asume planul lui Dumnezeu, de împreună lucrare și mântuire. Sub aspect social, familia este descrisă ca o formă colectivă, de bază, realizată prin căsătorie sau uniune neformală, care unește pe soți (părinți) și pe descendenții cosangvini ai acestora (copiii). Etimologic, termenul are rădăcini latinești – familia – care provine de la „famulus = sclav de casă”; în trecut familia definea proprietatea bărbatului (pater familias), din acest cerc făcând parte soția, copiii, sclavii și tot avutul, fără ca în mod obligatoriu aceștia să fie legați sau cuprinși în același arbore



genealogic, familia fiind considerată o proprietate subordonată, iar tatăl fiind numit genitor¹. În lumea elenistică, sensul era foarte apropiat de cel al spațiului romanic; familia era definită ca o „casă” în sens mai mult figurativ decât propriu, o unitate socială ce îngloba mai mulți membri, legați între ei și codependenți sub raport social, economic, religios, dar supuși autorității unui stăpân, proprietar². Desigur, sensul termenului familie s-a schimbat radical de-a lungul timpului, fiind împrumutat în vocabularul domeniilor de cercetare interdisciplinară ale științei moderne³, dar nelipsit și uzitat în adevăratul și deplinul sens pe care-l înglobează, în domeniul teologiei. În abstract, este considerată ca formă de organizare familială fundamentală „familia nucleară”, care presupune un cuplu matrimonial și copiii acestuia într-o locuință distinctă (cămin familial)⁴.

Ființa divină, privită ca unitate ontologică în diversitate ipostatică, poate fi socotită model al familiei concepute în planul de creație edenică. Însuși Dumnezeu poruncește în actul genezei: „*Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră (...) Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie*” (Facere 1, 26-27), familia fiind concepută deplin, din punct de vedere organic și social, în momentul în care Dumnezeu Creatorul constată că „nu este bine să fie omul singur” și hotărăște categoric: „*să-i facem ajutor potrivit pentru el*” (Facere, 2, 18). Dumnezeu intră în istorie prin actul întrupării, ca un copil, și crește într-un mediu familial, dovadă a faptului că omul nu poate trăi singur și izolat, ci doar în sânul unui „cămin”, așa cum a poruncit Dumnezeu încă de la actul creației. Dictonul Sfântului Ioan Gură de Aur – „omul de la început a fost creat ca familie” – definește clar și fără echivoc statutul și rolul formativ al familiei, indiferent de timpul și spațiul pe care-l ocupă în istoria umanității.

Pornind de la aceste principii și noțiuni de bază sau de sens, este de maximă importanță antrenarea educației și a conștiinței colective în direcția cultivării și înțelegerii valorilor familiei creștine, a modului în care aceasta

¹ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Familie> (1.11.2020)

² În vocabularul limbii noastre deținem termenii „economic” și „ecumenic”. Economic/oikonomia – „legea casei”, iar ecumenic / oikoumenē – casa (familia, pământul, lumea) locuită.

³ Familia în biologie: grupă de animale sau plante cu anumite caractere comune grupei; în matematică: o mulțime cu elemente comune; în astronomie: o grupare de corpuri astrale sau planetoide cu însușiri comune sau făcând parte din aceeași formațiune cosmică poziționată într-un anumit loc în spațiu; în muzică: grup de instrumente având construcția sau sistemul de funcționare asemănătoare; în lingvistică: totalitatea cuvintelor înrudite ca sens care au un element comun, numit rădăcină.

⁴ *Enciclopedia Universală Britanică*, vol. 6, Ed. Litera, București, 2010, p. 26-27.

moștenește principiul edenic al unității prin iubire, al contemplării creației văzute în care subzistă și se dezvoltă, dar și pentru a motiva apărarea integrității familiei, în contextul schimbărilor și provocărilor contemporane.

Statutul mirilor și angajamentul căsătoriei

Organizarea unei familii (creștine) presupune acțiunea voluntară, liber asumată și matură prin care persoanele care îndeplinesc rigorile legii civile și bisericești, fără a nesocoti cutumele vieții sociale, își iau angajamentul de a-și împărtăși, pentru tot restul vieții, sarcinile, nevoile, experiențele, viața, cu toate implicațiile ei, inclusiv posesiunile materiale, prin oficierea căsătoriei, atât sub aspect civil, cât și religios.

Potrivit învățăturilor Bisericii Ortodoxe, cu temei și fundament de netăgăduit în cărțile Sfintei Scripturi, căsătoria se încheie între două persoane de gen opus, bărbat și femeie, care evident depășesc pragul maturității, stabilite prin lege, având capacitatea și dezvoltarea psiho-afectivă, dar și materială, pentru a-și lua acest angajament. Arhetipul unirii conjugale, sub toate aspectele care le implică, se regăsește în cuplul biblic Adam și Eva: „*Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie. Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți»*” (Facere 1, 27-28). Pentru ca bărbatul să nu fie singur, lucrarea lui Dumnezeu a fost potrivită planului: „*să-i facem ajutor potrivit pentru el*”, „*iar coasta luată din Adam a făcut-o Domnul Dumnezeu femeie și a adus-o la Adam*”. Calitatea de femeie este definită ca urmare a originii pe care a dobândit-o: „*pentru că este luată din bărbatul său*”. Cartea Facerii statornicește anticipat angajamentul căsătoriei prin enunțul: „*va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup*” (Facere, capitolul 2). Clement Alexandrinul vorbește despre *harul paradisiac al căsătoriei*, o moștenire din planul de creație a lui Dumnezeu ce răzbate căderea omului în păcat, dar se regăsește în lucrarea tainică a căsătoriei creștine. Când privește condiția de gen și de relație în căsătorie, Clement spune: „*Dumnezeu l-a făcut pe om: bărbat și femeie; bărbatul reprezintă pe Hristos, femeia reprezintă Biserica*”⁵. În consecință, căsătoria este apreciată ca fiind cea mai veche instituție de drept divin, pentru că a fost instituită în același timp

⁵ Paul EVDOKIMOV, *Taina iubirii*, Ed. Christiana, București, 1999, p. 140.

cu crearea primilor oameni, Adam și Eva, protopărinții neamului omenesc, unirea în căsătorie implică astfel atât comspovedana spirituală a cuplului (bărbat și femeie), cât și capacitatea de a asigura continuitatea vieții neamului omenesc.

Calitatea de mire/mireasă este dobândită de bărbat și femeie în preajma evenimentului căsătoriei acestora, respectiv în timpul și imediat după săvârșirea ceremoniei religioase, până la momentul consumării petrecerii nunțiale. Potrivit lui Pârvu Boerescu, etimologia cuvântului mire se regăsește cel mai bine în latinescul *miles* – soldat, ostaș, ofițer la palat (în timpul imperiului)⁶. Argumentul este susținut de informațiile obținute din diplomele militare romane descoperite pe teritoriul Daciei, care fac referire la viața soldaților, *milites*, care au luptat, trăit și au fost împământeniți în Dacia. Din textele diplomelor reiese că soldatul (*miles* – mirele), putea să-și ia o soție (*militis* – mireasa), nunta propriu-zisă, nunta legiuită, putând avea loc abia mai târziu, cu permisiunea împăratului, în baza decretului de lăsare la vatră⁷.

Pentru întemeierea familiei, tinerii trebuie să pornească de la premiza că planul lor implică indiscutabil unirea liberă și plină de iubire a bărbatului cu femeia în comuniunea matrimonială, asumându-și fiecare dintre ei responsabilitățile convenite atât pentru pecetluirea unirii prin Cununie, cât și pentru desăvârșirea și împlinirea unității prin Taina Nunții. Ieromonahul Dr. Petru Pruteanu consideră că există o sensibilă diferență între cele două noțiuni – *Nunta* și *Cununia* – „întrucât atunci când vorbim despre *Taina Nunții*, ne referim la unirea trupească (fizică) și duhovnicească (metafizică) a unui bărbat cu o femeie, în vederea mântuirii lor în Hristos, prin păstrarea curăției trupești și a fidelității conjugale și prin nașterea și educarea pruncilor. În creștinism aceasta se face încă din secolul I cu binecuvântarea sau cel puțin cu aprobarea Bisericii. Când însă ne referim la *Slujba Cununiei*, avem în vedere ritul sau slujba actuală de binecuvântare a mirilor, prin punerea unor cununi speciale, la începutul însoțirii lor pentru întreaga viață. Această slujbă are o istorie mai nouă și nu reprezintă actul primar de binecuvântare a nunții între creștini. Deci, este impropriu și oarecum greșit să folosim expresia «Taina Cununiei», pentru că «Taina» nu se reduce la actul liturgic al încununării mirilor, și nici

⁶ Pârvu BOERESCU, *Precizări și rectificări (II)*. Mire, LR (Viața Cuvintelor), LXIII, nr. 3, București, 2014, p. 305. Observațiile Magdalenei Vulpe (1997, cf. Marius Sala, IELR, p. 164-166) vizează păstrarea sensului inițial latin al cuvântului „mire”, în câteva colinde tradiționale românești: „La poarta lu împăratu / Șade un mire rezematu / Și se cere la vânatu...”.

⁷ Ibidem, p. 308-309.

această încununare nu exprimă plinătatea Tainei Nunții, ci este doar o binecuvântare de început a ei, Taina însăși dăinuind și mai departe”⁸.

Privind condițiile și rigorile sociale, civile, religioase care trebuie respectate pentru a ajunge în situația pregătirii momentului de debut al unei căsnicii, viitorii soți trebuie să dispună, din punct de vedere moral și psihic, de capacitatea de a conștientiza însemnătatea unei căsătorii și să-și poată asuma drepturile și obligațiile ce decurg din căsătorie. Din punct de vedere juridic, consimțământul liber al viitorilor soți trebuie exprimat personal de fiecare membru și în mod public în fața delegatului de stare civilă⁹. Sub aspect canonic, același consimțământ trebuie să-l dea și în fața preotului care va pregăti tinerii pentru căsătorie și va săvârși slujba Cununiei. În practică, se întâlnește în unele comunități parohiale obiceiul ca mirii să-și dea consimțământul pentru căsătorie în pridvorul bisericii, înaintea oficerii slujbei Cununiei, preotul chestionând mirii după același tipar uzat în procedura civilă.

Sub aspectul vârstei, în Biserica Ortodoxă se respectă vârsta impusă de legea civilă pentru administrarea Sfintei Taine a Cununiei, și pentru faptul că urmează căsătoriei civile, majoratul matrimonial fiind o condiție fizică sub aspect juridic. Canoanele Bisericii Ortodoxe prevăd în schimb vârsta maximă pentru căsătorie, canoanele 24 și 88 ale Sfântului Vasile cel Mare prevăd ca bărbatul ajuns la vârsta de 70 de ani și femeia văduvă ajunsă la 60 de ani n-ar mai trebui să aiba dreptul de a încheia o căsătorie¹⁰. Biserica Ortodoxă, conform Nomocanonului în XIV titluri, spre deosebire de legea civilă, nu administrează slujba Cununiei persoanelor între care există o mare diferență de vârstă. Tinerii care se pregătesc pentru căsătorie trebuie să respecte principiul monogamiei (art. 5 din Codul Familiei). Cel care a acceptat să fie hirotonit în treptele ierarhiei de drept divin, fiind necăsătorit, nu se mai poate căsători după aceea (canonul 26 Apostolic; canoanele 3, 6 Trulan; canonul 1 Neoceza-reea). Cel care a fost tuns în monahism, depunând voturile ascultării, sărăciei și castității, nu se mai poate căsători (canonul 16 – Sinodul IV Ecumenic, canonul 6 al Sfântului Vasile cel Mare ș.a.). Tainele Bisericii împărtășindu-se numai celor botezați, iar căsătoria realizând o unitate între soț și soție, nu se

⁸ **Ierom. Petru PRUTEANU**, *Studiu istorico-liturgic asupra slujbei Cununiei*, Ed. a II-a, 2014, p. 2 (vezi <https://www.teologie.net/data/pdf/PP-studiu-cununie.pdf>).

⁹ Codul Familiei, art. 15 (Legea nr. 288/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 4/1953).

¹⁰ **Nicodim MILAS**, *Dreptul bisericesc oriental*, trad. de D. I. Cornilescu și Vasile S. Radu, București, 1915, p. 479.

îngăduie căsătoria unui creștin cu un necreștin, iar căsătoria cu disparitate de cult doar prin activie, nefiind socotită normă. Raporturile de rudenie generează alte impedimente relative.

Participarea părinților la dorința tinerilor de a întemeia o familie prin unirea în Hristos este o datorie morală care asigură stabilitatea relației întemeiate și coparticiparea la unitatea în har. În cea de-a doua rugăciune de la slujba Cununii citim că „rugăciunile părinților întăresc temeliile caselor copiilor”. De principiu, întemeierea unei familii pornește de la premiza firească a coparticipării și consimțământului părinților mirilor, într-un cuvânt: binecuvântarea parentală. Aceasta asigură climatul de pace și bună înțelegere pentru organizarea evenimentelor nupțiale, pentru stabilitatea tinerei familii și integrarea lor în cercul familial al fiecăruia dintre părți. Mirii părăsesc condiția căminului parental pentru a forma o unitate și pentru a deveni ei înșiși părinți („*Va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa. Și vor fi amândoi un trup; așa că nu mai sunt doi, ci un trup*” – Marcu 10, 7-8), binecuvântarea părintească având rolul de a întări această uniune și de a o așeza sub pecetea lucrării harice a Tainei Cununii („*deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu mai despartă*” – Marcu 10, 9), o împotrivire vehementă a părinților generată de interese materiale, ambiții sociale sau imoralități nu face decât să genereze conflicte interminabile, certuri sau să ducă la divorț.

Întemeierea unei familii creștine implică o coresponsabilitate atât din partea părinților naturali, cât și a copiilor acestora care urmează să-și unească viețile sub pecetea harului divin. „*Copiii trebuie să respecte opinia părinților, dar, pentru armonie în familie, trebuie ca părinții să respecte alegerea copiilor și să se roage pentru ca aceștia să fie binecuvântați cu «viață îndelungată, naștere de prunci buni, spor în viață și în credință*»”¹¹. Tradițiile poporului român sunt variate și bogate în preajma organizării evenimentului nupțial, cu atât mai mult cu cât la bază stau tocmai aceste norme ale parentalismului cu practici și cutume creștine bine ancorate în realitate, transmise din generație în generație și cu un impact emoțional și social încă destul de puternic. Așa se înțelege practica „peștitului”, a cererii în căsătorie cu învoiala părinților, obiceiurile legate de „luatul miresei” de la casa părintească, a „iertăciunilor” etc.¹².

¹¹ <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/evanghelia-zilei/raspunsuri-duhovnicesti-e-nevoie-de-binecuvantarea-parintilor-pentru-casatorie-3306.html> (2.11.2020).

¹² Vasile BELE, Gheorghe URSAN, *Ghid practic de organizare a unei nunți*, Ed. Eurotip, Baia Mare 2012, p. 11.

Promisiunea reciprocă a unui bărbat și a unei femei că vor încheia o căsătorie se face, din punct de vedere liturgic, sub pecetea Logodnei. Slujba logodnei este o ierurgie, fiind așezată înaintea slujbei Cununiei, făcând cu ea un tot unitar. Această slujbă este forma primară a contractului marital, mirele și mireasa făgăduindu-și credincioșie reciprocă, făgăduința urmând să se desăvârșească doar în plinirea sacramentală ultimă, Cununia.

Logodna nu dă dreptul la consumarea vieții conjugale, fiind doar o arvună, o promisiune sau o făgăduință de a întemeia familia. Numai Sfânta Taină a Cununiei dă dreptul la aceasta. Există în societatea modernă tendința relativizării logodnei, dar și a secularizării acesteia. Relativizarea presupune abordarea angajamentului luat față de viitorul partener de viață, fără responsabilitate, golit de sensul moral și creștin al intenției de a întemeia o familie cu educație și valori creștine. Din această perspectivă, foarte mulți tineri „se logodesc” formal, locul verighetei ca simbol al logodirii fiind luat de așa-zisul „inel de logodnă”, o convenție încheiată între cei doi tineri, fără garanți și fără substrat religios. Tocmai această relativizare îi determină pe mulți dintre tinerii generației moderne să înceapă viața conjugală, tratând chiar și slujba Cununiei într-un mod formal, de multe ori chiar ritualistic. Sunt argumente suficiente care impun catehizarea mirilor înainte de oficierea căsătoriei acestora.

Căsătoria civilă și Cununia religioasă. Corelație sau subordonare?

Dintre etapele de pregătire și încheiere a procesului căsătoriei dintre două persoane, fac parte două momente, cele mai importante de altfel: căsătoria civilă și cununia religioasă, prima dintre ele fiind organizată strict sub tutela juridică a Statului, independent de orice act religios; Taina Cununiei urmează oficializării civile, dar nu depinde organic de aceasta, fiind doar condiționată constitucional din motive ce vor fi explicate în cele ce urmează. Constituția României din 2003 nu impune căsătoria religioasă, fiind suficientă căsătoria civilă care produce efecte juridice, garantându-se totuși libertatea de conștiință și libertatea religioasă, fiecare fiind liber să opteze pentru căsătoria religioasă, dar aceasta numai după încheierea căsătoriei civile. Articolul 48 din Constituție precizează: *„Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura*

creșterea, educația și instruirea copiilor” (alin. 1). „*Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă*” (alin. 2). Raportul dintre cele două etape ale căsătoriei a fost stabilit prin reforma lui A.I. Cuza, moment până la care Biserica oficializa prin slujba Cununiei actul constituirii unei familii. La 4/16 decembrie 1864, Cuza a promulgat „Codul civil” (în vigoare din 1/13 ianuarie 1866), alcătuit după modelul Codului napoleonean și al Codului civil italian, având la bază și unele prevederi ale vechiului drept românesc. Codul civil cuprindea dispoziții progresiste: institua căsătoria civilă, singura obligatorie, cea religioasă devenind facultativă, institua, de asemenea, divorțul civil, în locul celui religios. Prin Legea comunală din 31 martie 1864, Cuza a luat Bisericii sarcina de a întocmi actele de stare civilă – naștere, căsătorie, deces – pe care o avusese până la acea dată, și le-a trecut în seama primarilor comunali sau a delegaților acestora, care astfel au devenit și ofițeri ai stării civile.

Este foarte important ca în procesul de catehizare a mirilor pentru căsătorie să se nuanțeze diferența majoră dintre cele două acte ceremoniale, în așa fel încât aceștia să înțeleagă că familia creștină se concepe doar prin Taina Cununiei, actul civil fiind doar un suport juridic impus de legislație. Calitatea de soț și soție în sensul creștin se dobândește doar prin Cununie, iar situațiile în care bărbatul și femeia se rezumă strict la oficierea actului căsătoriei civile, fără consimțământ religios, devin legături care pervertesc înțelesul spiritual al tainei conlucrării pentru desăvârșirea soților și mântuirea reciprocă prin har. Este la fel de adevărat că în această perioadă de vădită relativizare a valorilor și modelelor matrimoniale, există tendința ca unele cupluri să se rezume la oficializarea căsătoriei doar pe partea civilă, sau să amâne considerabil săvârșirea Tainei Cununiei, din diverse motive, deși au semnat actele de căsătorie civilă, considerând că în felul acesta angajamentul matrimonial este confirmat. Rolul preotului catehet în pregătirea mirilor pe acest palier este definitoriu, nu doar în cazul celor implicați direct, ci și în perspectivă. Atât mirii, cât și cei din anturajul acestora, vor înțelege că natura juridică a actului civil privind căsătoria este importantă pentru protejarea drepturilor și obligațiilor familiei, prin lege; rămâne însă volatilă, deoarece un act de stare civilă se poate aproape la fel de ușor suspenda, pe cât de ușor a fost semnat, divorțurile civile realizându-se azi destul de facil, chiar prin intermedierea unui notar public. Totodată, o căsătorie civilă se poate repeta, în condițiile legii, fără o limită prescrisă de număr sau de timp. În schimb,

angajamentul luat în fața Sfântului Altar și implicațiile uniunii prin Taina Căsătoriei sunt acte asumate prin fidelitate și credință până la sfârșitul vieții, în fața lui Dumnezeu, cel care unește, astfel că bărbatul și femeia „*nu mai sunt doi, ci un trup, iar ce a unit Dumnezeu omul să nu despartă*” (Matei 19, 6).

Catehizarea tinerilor în vederea căsătoriei. Procesul și metodele pastoral catehetice

Din întreg procesul de pregătire și organizare a evenimentelor ce oficializează dorința a doi tineri de se căsători, face parte întâlnirea acestora cu preotul ce urmează a săvârși slujba Sfintei Cununii; întâlnirea preliminară poate fi mai mult sau mai puțin formală, directă (atunci când viitorii miri îl contactează personal pe părintele lor duhovnicesc) sau indirectă (în situația, destul de des întâlnită, în care apropiații familiei, de regulă părinții, comunică preotului primele informații despre intenția organizării ceremoniei religioase). Trecând peste episoadele probabile și nedorite în care această comunicare se face destul de târziu, ceea ce poate genera chiar și discuții pe teme conflictuale (legate de zilele oprite pentru nunți, alegerea nașilor necăsătoriți etc), cel mai adesea consultarea preliminară se petrece într-un timp rezonabil, cu multă vreme așezată înainte de momentul oficial al căsătoriei, ceea ce lasă loc de o perioadă în care preotul și viitorii miri pot alege să aibă una sau mai multe întâlniri, menite să pregătească sistematic organizarea Cununii și mai ales, să-i pregătească pe cei doi tineri pentru parcursul matrimonial, al împreună-lucrării pentru mântuire și împlinirea lor prin demnitatea familiei, după chipul unității și iubirii lui Dumnezeu.

Așadar, întotdeauna consultarea preliminară este importantă pentru ca preotul să realizeze o evaluare de principiu a condițiilor în care tinerii își propun organizarea evenimentelor nupțiale, o scanare a profilului și personalității celor doi tineri pentru a-și proiecta în perspectivă modul în care va aborda pregătirea catehetică pentru căsătorie, totodată o prezentare anticipată a normelor canonice după care se dispune organizarea slujbei Cununii. Se poate constata practic și cu o probabilitate foarte ridicată că eficiența dialogului pe care preotul urmează să-l întrețină cu tinerii în perioada pregătirii lor catehetice depinde de comunicarea preliminară, iar șansele unei colaborări reușite sunt condiționate aproape în totalitate, în această fază, de modul în care preotul inițiază și întreține dialogul cu mirii, de modul în care explică

procesul de pregătire și contribuie empatic la starea de emoție și împlinire a tinerilor implicați. În acest moment, cu adevărat preotul este „pescar de oameni”, iar printr-o atitudine care exprimă cu naturalețe bucuria dialogului, emoția momentului și siguranța deciziilor ce trebuie luate, are toate șansele să-i determine pe viitorii miri să parcurgă sistematic fiecare pas de pregătire pentru căsătorie, cu interes și implicare, iar nu pentru că așa prevăd „tradițiile” și cutumele moștenite, pe care în această fază a procesului de organizare, tinerii nu le înțeleg.

Este foarte important ca întâlnirea și comunicarea preliminară să fie informală și nu formală, totodată să fie realizată în prezența fizică a tinerilor, ei fiind implicați direct și personal în organizarea celui mai important moment din viața lor, indiferent dacă la această întâlnire participă sau nu părinții naturali sau cei spirituali (viitorii nași), ținând cont de faptul că există obiceiul destul de des întâlnit, mai ales în comunitățile conservatoare, ca părinții să mijlocească comunicarea cu parohia pentru organizarea nunții copiilor lor. Cutumele și obiceiurile nu trebuie zădărnicate, dacă au rolul și menirea de a întări și păstra valorile spirituale, dar preotul trebuie să aibă tactul pastoral și viziunea necesare pentru a clădi pe fundamentul acestor uzanțe, procesul prin care poate face pastorație cu tinerii într-un moment al vieții lor, într-un mod și prin mijloace cu care poate nu va mai avea ocazia să se întâlnească.

Preotul se află în situația în care în fața lui se așază o pereche de tineri dispuși pentru dialog, dispuși pentru acte și fapte pentru care acum au o disponibilitate naturală, atitudinea lor fiind determinată de dorința organizării unui eveniment unic în viață, pentru a carui reușită sunt înclinați să facă sacrificii, să depună efort și să se implice personal. În perioada contemporană, tinerii preiau inițiativa organizării propriilor evenimente nupțiale, față de perioade de mult apuse, în care părinții controlau exclusiv modul în care se desfășurau nunțile în familiile lor.

Este important ca după primul contact descris mai sus, preotul să prevadă posibilitatea organizării a cel puțin două întâlniri cu viitorii miri, acestea fiind de altfel suficiente pentru parcurgerea pașilor necesari în pregătirea lor dinaintea săvârșirii Tainei Cununii: întâlnirea cu rol catehetic-informal, urmată de cea care presupune pregătirea duhovnicească prin Taina Spovedaniei și a Euharistiei.

Pentru întrevvedere catehetică, atât preotul catehet, cât și tinerii trebuie să aibă o disponibilitate totală, convenită în mod obligatoriu de comun acord și într-un moment potrivit pentru ambele părți, cu prioritate pentru interesul

tinerilor, deoarece și în această situație tactul pastoral va cântări enorm de mult pentru cultivarea unei relații a cărei temelie se zidește în această etapă. Preotul trebuie să fie foarte atent, deoarece pastorația viitoarei familii care urmează să fie întemeiată începe de acum; o colaborarea atât de strânsă și o atenție atât de dăruită din partea tinerilor nu va reuși întotdeauna în viitor să le concentreze, dar acum are toate șansele să devină pentru viitoarea familie una dintre cele mai importante persoane din viața lor, pentru păstrarea stabilității, a echilibrului sufletesc, a unității, alături de părinții naturali, spirituali sau prietenii apropiați.

Nu este foarte important momentul ales pentru pregătirea catehetică în raport cu ziua căsătoriei religioase, dar este important să nu fie organizată mult prea devreme, pentru că tinerii nu vor avea aceeași disponibilitate emoțională ca și cea apropiată de epicentrul evenimentelor nupțiale; totodată nu se recomandă întâlnirea catehetică mult prea aproape de ziua cununiei, întrucât în această perioadă se resimte oboseala și presiunea prea multor activități dedicate pregătirilor. Programul de catehizare, organizat într-un moment potrivit, își va atinge scopul propus, iar mirii vor avea disponibilitate mult mai deschisă și pentru pregătirea duhovnicească dinaintea căsătoriei.

În condițiile în care foarte multe parohii, în special cele de grad superior, dețin un spațiu auxiliar dedicat activităților didactice, catehetice sau sociale, se recomandă folosirea unui asemenea cadru non-formal, în care momentele care fac parte din pregătirea catehetică să fie desfășurate utilizându-se eficient mijloace auxiliare de transmitere a informației, precum: dispozitive inteligente, laptop, proiector audio-video, flipchart ș.a. Pregătirea intelectuală a tinerilor, cu precădere în parohiile urbane, este la un nivel superior față de generațiile anterioare, iar disponibilitatea de a folosi mijloace tehnice moderne mult mai ridicată, acest aspect trebuie exploatat la maxim de preotul catehet. Scopul pentru care tinerii sunt rugați să participe la un modul de pregătire catehetică este de a-și însuși cunoștințe teoretice minime despre organizarea și desfășurarea slujbei Cununii, de a înțelege psihologia căsătoriei și a conviețuirii matrimoniale, de a-și asuma conștient obligațiile și datoriile ce le revin în virtutea iubirii conjugale, mai presus de orice pentru a înțelege, preveni și trata provocările care apar inevitabil în căsnicie. Sumar și concret, preotul și tinerii miri au ocazia de a conlucra într-un mod surprinzător de plăcut și eficient, pentru a se asigura că viitoarea familie se formează pe un fundament al credinței și iubirii, în care copiii se vor naște pentru a fi crescuți responsabil și în spiritul valorilor tradițional creștine, iar soții vor depune întreg efortul

pentru sfințirea lor, păstrarea unității și desăvârșirea prin iubire, jertfă și dăruire reciprocă.

Exemplele de bune practici dezvoltate de mulți preoți în practica pregătirii catehetice a mirilor au în vedere metode foarte diverse, care pornesc de la evaluări preliminare de ordin psihologic ce vizează inteligența emoțională a tinerilor implicați, și continuă cu metode și strategii de pregătire menite să suscite interesul acestora pentru subiect, dar și satisfacția consumării unei etape care răspunde multor întrebări din viața lor, legate nu neapărat de slujba Cununii pentru care se pregătesc, cât mai ales legate de evenimente și întâmplări ce fac parte din viața fiecăruia dintre noi, inevitabil.

Un modul catehetic de pregătire, pentru a-și atinge scopul propus, are nevoie de cel puțin o oră, chiar mai mult, timp organizat minuțios, nu spontan, și desfășurat metodic pentru a oferi răspunsuri cât mai multe. Preotul catehet trebuie să înțeleagă că o expunere pur teoretică sau o prelegere didactică riscă să fie obositoare, să zădărnicească întreg efortul depus pentru desfășurarea acestei etape. De aceea prezentările de tip power-point ce utilizează imagini explicite și conținut de text sunt foarte eficiente pentru acapărarea atenției participanților la cursul catehetic. Discuțiile libere și lejeritatea intervențiilor spontane în parcursul prezentării contribuie mult la atingerea scopului propus. Explicațiile clare, adaptate uniform la un nivel începător de cunoaștere a teologiei Bisericii, practic sunt suficiente pentru a nu lăsa loc de o înțelegere difuză și haotică a întâlnirii. În acest moment, bagajul de informații este oricum enorm de mare, în măsura în care preotul consideră oportun să abordeze cele mai diverse teme, chiar într-o manieră simplistă. Dar o pregătire apercceptivă captivantă, o dezbateri antrenantă și o încheiere organizată pot asigura lejer eficiența întâlnirii catehetice.

Pentru organizarea tematică a modulului catehetic, trebuie luate în considerare cele mai relevante subiecte : definirea Tainei Cununii, legătura și corelația cu actul civil al căsătoriei (diferența dintre căsătoria civilă și Cununia religioasă, implicațiile juridice), condițiile minime absolute și relative pentru împlinirea Tainei (iubirea reciprocă, liberul consimțământ, mărturisirea unanimă a credinței, diferența de gen, condițiile de vârstă, de rudenie etc.), explicarea fundamentului biblic al căsătoriei dintre un bărbat și o femeie (Geneza 2, Matei 19,46), pregătirea pentru Taina Cununii (cunoașterea minimală a canoanelor, Taina Spovedaniei și Euharistiei), prezentarea și explicarea celor mai importante momente liturgice din slujba Logodnei și a Cununii (rugăciunile de binecuvântare, așezarea inelelor și a cununilor,

paharul mântuirii, „dănțuirea Isaiei”, angajamentul solemn sau jurământul, prezentarea și explicarea textului paulin de la Efeseni 5, 20-33), viața de familie ce urmează căsătoriei formale (comuniunea soților, relațiile interfamiliale, comuniunea duhovnicească și participarea soților la viața Bisericii, copiii – darul lui Dumnezeu, probleme de moralitate conjugală – adulterul, abținerea și postul, contracepția și avortul, divorțul; finalitatea căsătoriei, sfaturi finale).

O prezentare bine organizată, bazată pe dialog, adaptată spontan la nevoile situației, este bine să aibă o finalitate neașteptată în ceea ce-i privește pe tinerii participanți. Este binevenită, recomandată și întâlnită în practica educației catehetice a mirilor, gestul preotului catehet de a oferi tinerilor un dar simbolic, garantându-i-se astfel eficiența efortului depus prin încărcătura emoțională a momentului. Pe lângă posibilele materiale catehetice (broșuri cu note explicative, pliante sau foi volante), preotul poate oferi participanților la modulul catehetic o Sfântă Scriptură, o carte de rugăciuni pentru familie, o icoană reprezentativă. Sunt daruri care pot veghea întreaga viață familială a tinerilor miri, daruri care vor aduce aminte mereu de rolul pe care-l are părintele duhovnicesc al parohiei în viața lor și care, totodată, vor crea o conexiune cu momentul catehizării, cu sfaturile și învățăturile primite în acest moment importat din viața lor.

Dacă cea de a doua întâlnire a preotului cu tinerii care se pregătesc pentru căsătorie are loc într-un cadru nu foarte formal, dar potrivit scopului dedicat prin procesul de catehizare, ce-a de a treia întâlnire și ultima se va desfășura în spațiul sacru al bisericii, acolo unde se va săvârși slujba Cununiei. Este momentul anunțat în prealabil la întâlnirea catehetică, prin care tinerii se pregătesc din punct de vedere sufletească și duhovnicesc prin Taina Mărturisirii și a Împărtășirii¹³, pentru a dobândi o stare de curăție sufletească într-un moment de nou început al vieții lor, pentru a se întări în harul lui Dumnezeu, în virtuți și credință, pentru a se uni prin Trupul lui Hristos, deoarece nunta creștinilor este sfântă, întrucât „este realizată în Biserică, confirmată prin aducere (lat: *oblatio*, adică euharistie), pecetluită prin binecuvântare, asistată de îngeri și încuviințată de Tatăl”, mărturisește Tertulian.¹⁴ Desigur, o pregătire

¹³ A se vedea capitolul „Cum își pregătește preotul duhovnic credincioșii în vederea mărturisirii” din vol. *Sfânta Spovedanie și Sfânta Împărtășanie, întrebări și răspunsuri liturgice*, Ed. Trinitas, București, 2014, p. 107-113.

¹⁴ TERTULIAN, *Ad uxorem*, II, 9, în PL 001, coll. 97-99, apud Ierom. Dr. Petru Pruteanu în *Studiu istorico-liturgic asupra Slujbei Cununiei*, ed. a II-a, 2014, p. 5.

duhovnicească temeinică a mirilor depinde de modul în care și-au însușit educația creștină în prima parte a vieții lor, depinde de măsura în care au fost creștini practicanți, deprinși mai mult sau mai puțin în cultivarea virtuților. Cu siguranță însă că o pregătire catehetică în vederea căsătoriei poate recupera o mică parte din lipsurile pe care preotul le identifică în profilul creștin al tinerilor și ușurează considerabil modul în care aceștia se pregătesc pentru formarea lor duhovnicească și nașterea din nou prin Taina Pocăinței și a Euharistiei, astfel încât să aibă o atitudine motivantă și o încurajare sufletească deosebită pentru întemeierea unei familii creștine, pentru a înțelege că *„fericirea în viața de familie le este dată doar celor ce împlinesc poruncile lui Dumnezeu și privesc căsnicia ca pe o Taină a Bisericii creștinești”* (Sfântul Nectarie de la Optina)¹⁵.

Concluzii

Căsătoria, fiind un fenomen social cu multiple implicații, reprezintă o preocupare serioasă pentru toate segmentele unei societăți moderne, cu un impact major în fiecare domeniu de cercetare și organizare: sociologic, juridic, economic, educațional; Biserica este cu atât mai preocupată de acest aspect, întrucât prin actul căsătoriei se naște familia, iar familia conferă, prin structura sa, unitate întregii societăți. Frumusețea creștinismului este legată de faptul că însuși Dumnezeu face parte dintr-o familie, a Sfintei Treimi, dar și una ome-nească, pentru că Dumnezeu Fiul se întrupează și devine om, asemenea nouă, tot în sânul unei familii. Dumnezeu a intrat în istorie ca un copil și a crescut într-un mediu familial – o dovadă divină a faptului că omul nu poate trăi singur și izolat, ci doar în sânul unei comunități, așa cum a poruncit Dumnezeu, încă de la actul creației: *„nu este bine să fie omul singur, să-i facem ajutor pe potrivă lui”* (Facere, 2, 18). Doctrina creștină definește familia ca fiind o comunitate de viață și de iubire, familia este chemată să-și asume planul lui Dumnezeu în condițiile lumii noastre și să-l realizeze. Astăzi, căsătoria, familia și toate structurile sociale sunt afectate vizibil de secularizare. Diminuarea rolului Bisericii în viața cotidiană, lipsa educației creștine temeinice și împușinarea credinței în Dumnezeu au ca urmare degradarea relațiilor dintre oameni, nerespectarea principiilor morale, relativizarea căsătoriei, nerespectarea

¹⁵ Cum să întemeiem o familie ortodoxă, Ed. Sofia, București, 2011, p. 77.

sau deprecierea instituției familiei. Societatea se atomizează, tot mai mulți tineri trăiesc singuri, au relații întâmplătoare, nu se căsătoresc și nu sunt convinși de temeinicia căsătoriei. Cea mai frecventă motivație a acestei situații este de natură materială, pe de altă parte nu doresc să-și asume obligații, preocuparea pentru educație, activități care dezvoltă personalitatea, talentul, îndatoriri sociale, a scăzut simțitor. Sub amprenta secularizării, a ideologiilor progresiste sau neo-marxiste, a minimalizării valorilor creștine sau fundamental tradiționale, sub presiunea unei globalizări ce urmează principiul conformismului politic și a libertății absolute în care domină insensibilitatea spirituală, indiferența culturală și dezumanizarea, într-un asemenea context căsătoria și familia trebuie apărute cu orice preț, iar rolul Bisericii este determinant și decisiv. Este o realitate favorabilă faptul că în România conștiința tinerilor de a întemeia o familie prin căsătorie civilă și religioasă este încă vie într-o proporție covârșitoare. Prin activitățile metodice descrise mai sus, preotul contribuie masiv la formarea familiei creștine, de aceea trebuie să trateze cu responsabilitate fiecare moment în care comunică cu tinerii parohiei prin activitățile parohiale organizate de-a lungul timpului, implicit cel care presupune organizarea căsătoriei. Cununia și întemeierea unei familii sunt socotite ca fiind cele mai importante momente din viața socială și creștină a fiecărui om, dar sunt la fel de importante și în pastorația unui preot, deoarece în jurul familiei pendulează cele mai multe evenimente misionare și activități pastorale. O familie stabilă din punct de vedere emoțional, întemeiată pe valori tradițional-creștine, împlinită spiritual și bogată în darurile primite de la Dumnezeu, înseamnă, totodată, o Biserică vie, lucrătoare, „sfântă și fără de prihană”, supusă lui Hristos, model de unitate și desăvârșire pe care Sfântul Apostol Pavel îl oferă pentru a înțelege că bărbatul și femeia prin căsătorie „vor fi amândoi un trup”, iar „taina aceasta este mare”, „în Hristos și în Biserică” (Efeseni 5, 27, 31-32). Cuvintele ierarhului Kallistos Ware, Episcopul Diokliei, sunt edificatoare: „Țelul suprem al căsătoriei este ca soțul și soția să se ajute unul pe altul să intre în împărăția cerurilor. Prin dragostea lor reciprocă și părtășia vieții, amândoi – împreună cu copiii lor, dacă Dumnezeu le-a dat urmași – sunt chemați a se aduce unul pe altul mai aproape de Hristos”¹⁶.

¹⁶ David și Mary FORD, *Căsătoria, cale spre sfințenie*, Ed. Sofia, București, 2001, p. 8.

Bibliografie

BELE Vasile, URSAN Gheorghe, *Ghid practic de organizare a unei nunți*, Ed. Eurotip, Baia Mare 2012.

BOERESCU Pârvu, *Precizări și rectificări (II)*. Mire, LR (Viața Cuvintelor), LXIII, nr. 3, București, 2014.

Codul Familiei, art. 15 (Legea nr. 288/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 4/1953).

*** *Cum să întemeiem o familie ortodoxă*, Ed. Sofia, București, 2011.

*** *Enciclopedia Universală Britanică*, vol. 6, Ed. Litera, București, 2010.

EVDOKIMOV Paul, *Taina Iubirii*, Ed. Christiana, București, 1999.

FORD, David și Mary, *Căsătoria, cale spre sfințenie*, Ed. Sofia, București, 2001.

MILAS Nicodim, *Dreptul bisericesc oriental*, trad. de D. I. Cornilescu și Vasile S. Radu, București, 1915.

PRUTEANU, Ierom. Petru, *Studiu istorico-liturgic asupra slujbei Cununii*, Ed. a II-a, 2014.

*** *Sfânta Spovedanie și Sfânta Împărtășanie, întrebări și răspunsuri liturgice*, Ed. Trinitas, București, 2014.

TERTULIAN, *Ad uxorem*, II, 9, în PL 001, coll. 97-99, apud **Ierom. Dr. Petru Pruteanu** în *Studiu istorico-liturgic asupra Slujbei Cununii*, ed. a II-a, 2014.

<https://www.teologie.net/data/pdf/PP-studiu-cununie.pdf>.

<https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/evanghelia-zilei/raspunsuri-duhovnicesti-e-nevoie-de-binecuvantarea-parintilor-pentru-casatorie-3306.html> (2.11.2020).

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Familie> (1.11.2020)

O constantă incontestabilă, indiferent de regim: FAMILIA, celula de bază a societății și a Bisericii

Pr. Dr. Cristian BOLOȘ

Preot paroh al Catedralei „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare

Dumnezeu l-a creat pe om dintru început bărbat și femeie. Și i-a binecuvântat, zicând: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți”.

Apoi a adăugat: „Va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup. Așa încât nu mai sunt doi, ci un trup.

Deci, ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă”.

(Facere I; 27-28, II; 24, Matei XIX; 4-6)

Mântuirea începe în familie

Binecuvântând viața credincioșilor de la leagăn până la mormânt, spune părințele Sorin Cosma, Biserica le-a binecuvântat, cu siguranță, și familia, încă de la întemeierea acesteia. Învățând că Nunta, Cununia sau Căsătoria este una dintre cele 7 Sfinte Taine, Biserica arată un interes deosebit față de unitatea familiei, promovând iubirea dintre soți și odrăslirea de copii¹. Sfinții Părinți definesc căsătoria drept „o taină a iubirii”,



¹ Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma, *Virtutea și razele ei de lumină*, Editura Banatica, Reșița, 1999, p. 302.

iar familia „o mică biserică”. Cei doi soți, ce pornesc pe drumul vieții în doi prin Taina Cununiei, au trei meniri principale, care vizează iubirea, respectul și moralitatea: ajutorarea reciprocă, prevenirea desfrâului și nașterea de copii în vederea perpetuării neamului omenesc.

Din nefericire, pe zi ce trece familia parcă își pierde din însemnătate. Tinerii nu mai sunt dornici să întemeieze o familie prin Sfânta Taină a Cununiei. Preferă să locuiască împreună, comportându-se ca doi soți. Poate trăiesc cu teama de a nu ajunge la un divorț înainte de vreme și de aici reticența față de căsătorie. Uită, însă, că a trăi în concubinaj este un păcat. Biserica este categoric împotriva concubinajului. Permite a doua, chiar și a treia nuntă, numai ca oamenii să nu trăiască în concubinaj. Dacă două persoane, bărbat și femeie, ajung să conștientizeze că se iubesc și că nu mai pot trăi unul fără de celălalt, nu ar mai trebui să sfideze instituția sfântă a familiei. Cum putem defini altfel concubinajul, decât ca fiind o parodiare a familiei? Unii tineri invocă motivul că nu au bani, alții că nu sunt pregătiți pentru un pas atât de mare sau că peste un timp se vor „sătura unul de altul”. Însă, niciun pretext de acest gen nu le dă dreptul de a se muta împreună înainte de Cununie. Dacă din acest „*simulacru*” mai rezultă și copii, problema se complică. Este adevărat că, dacă doi tineri concep căsătoria numai ca mijloc de satisfacere a poftelor trupesti, ei se plictisesc repede. Căsătoria începe cu o iubire reciprocă trupească și sufletească dezinteresată, prin care ești pregătit să suporti toate jertfele și oboselile de dragul jumătății tale, evitând păcatul desfrânării, pentru că a șaptea poruncă dumnezeiască spune clar: „*Să nu fi desfrânat*”. Tocmai pentru a preîntâmpina această stare de lucruri, Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: „*Din cauza desfrânării, fiecare bărbat să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său. Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea și femeia bărbatului. Fiindcă mai bine e să se căsătorească decât să ardă*” (I Corinteni VII; 2, 3, 9). De aceea, ar fi indicat ca tinerii să fie căsătoriți în fața legii, ca apoi să primească binecuvântarea lui Dumnezeu prin Biserică și să nu trăiască în concubinaj, aducându-și aminte că bărbatul se sfințește prin femeie, iar femeia prin bărbat (I Corinteni VII; 14), dar numai în cadrul căsătoriei și astfel, de mână vor intra în Rai.

Familia, conviețuirea bărbatului cu femeia, este o instituție întemeiată de Dumnezeu în Grădina Raiului: „*Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el*”, a zis Dumnezeu (Facere II; 18). Astfel, după bărbat, a creat și femeia, arătându-se prin aceasta că omul nu este sortit să trăiască în singurătate. Familia este celula de bază a societății și are la temelie consimțământul liber exprimat al viitorilor soți (Codul familiei), care alcătuiesc din

acel moment un singur trup, un întreg indisolubil, o unitate bazată pe prietenie, afecțiune reciprocă și liberă alegere, pe care nimeni și nimic nu ar trebui să o poată distruge, nici chiar moartea, „*întrucât această unire a fost sfințită de Creator înainte de a fi existat păcatul și deci moartea*”². În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă că atunci „*când bărbatul și femeia se unesc prin căsătorie, ei nu mai sunt ceva pământesc, ci chipul lui Dumnezeu Însuși*”³.

Căsătoria, izvor al tuturor bunătăților, este „*actul cel mai de seamă din viața omului*”, zice Plutarh. *Într-o căsătorie, totul trebuie să fie de acord: ideile, principiile, gusturile*”⁴. Iubirea este temelia căsătoriei, iar căsătoria pecetea iubirii⁵, presupunând într-ajutorarea soților și aspectul de dăruire și de jertfă. Este vorba aici despre o dăruire reciprocă a soților de a căuta mereu să fie unul pe placul celuilalt, nu prin a se domina în mod egoist, adică bărbatul să-și impună tiranic și violent punctul de vedere, iar femeia să-și împlinească toate dorințele prin viclenie și falsitate. Nu. Înțelegerea dintre soți înseamnă a se adapta unul la firea celuilalt, nu pentru a se domina, ci pentru a se dăru⁶. Din momentul în care cei doi soți fac un singur trup prin Taina Cununii, putem spune că ei devin inseparabili⁷. Învățând arta de a trăi în doi, nicăieri nu poate fi omul mai fericit ca în sânul familiei sale, mai ales dacă în acest mediu domnește dragostea, înțelegerea, armonia, fidelitatea, sinceritatea, încrederea, respectul, tandrețea. Aceasta este de altfel și dorința părinților celor doi miri din fața Sfântului Altar, care s-au jertfit din iubire pentru creșterea, educația și formarea lor în viață. Acum e momentul ca tinerii să le mulțumească și să îi răsplătească pe viitor cu aceeași iubire dezinteresată, întrucât, așa cum spune un proverb chinezesc, există trei iubiri firești față de părinți: cea mai înaltă este de a-i ajuta, a doua de a nu-i supăra și cea de-a treia de a-i suporta.

² *Ibidem*, p. 276.

³ Apud *ibidem*.

⁴ Apud **Leon Magdan**, *Cugetări laice despre religie și viață*, Editura Acvila, 1998, p. 9.

⁵ **Georges Habra**, *Iubire și senzualitate*, trad. Dora Mezdrea, Editura Anastasia, 1994, p. 70.

⁶ **Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma**, op. cit., p. 278. Hristu Andrusos scria: „Datoriile soților constau pe de o parte în credință, iar pe de altă parte în concordie. Credința (care exclude toate motivele ce aduc paralizarea și ruperea legăturii căsătoriei) se manifestă în încrederea pe care o au soții unul față de altul, fără ascunderea gândurilor și rămânând neinfluențați de gelozie, în identificarea intereselor și a onoarei și în participarea la desfătări, griji, suferințe și dureri. Iar concordia, care dirijează raporturile soților, contribuie la tolerarea reciprocă în dragoste, fiecare trecând cu vederea lipsurile și slăbiciunile celuilalt și fiecare să-și îndeplinească slujba respectivă în cercul său propriu” (**Hristu Andrusos**, *Sistem de morală*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1947, p. 317).

⁷ **Georges Habra**, op. cit., p. 119.

Viața de familie se împlinește prin nașterea de copii. Copiii „întrețin mereu aprins focul sacru al unității familiale. Ei sunt aceia care poartă în ființa lor însăși ființa părinților, pe care o transmit generațiilor următoare, asigurându-le nemurirea. Totodată, copiii contribuie la păstrarea suportului moral al iubirii dintre soți, la menținerea echilibrului, siguranței, unității, stabilității și fidelității conjugale. Câte neînțelegeri, câte neplăceri, câte neajunsuri sau supărări nu se destramă și dispar la zâmbetul nevinovat al unui copilăș? De aceea, absența copiilor din familie constituie un gol pe care nimeni și nimic nu-l poate umple. Familia fără copii este o grădină fără flori, este un clopot fără glas, este un pom fără rod”⁸.

Soții au datoria de a-L chema pe Dumnezeu în familia nou întemeiată, iar El îi va binecuvânta cu sănătate, fericire, bucurii, naștere de prunci, casă de piatră, ajutându-i să treacă peste toate obstacolele vieții. „Casa este un templu”, în care soții Îi slujesc Domnului și unul altuia cu dragoste. Totodată, ei au obligația firească de a cerceta Biserica Domnului, căci aceasta este laboratorul în care se lucrează mântuirea sufletelor, de a se ruga unul pentru altul cu credință și nădejde neclintită și de a se strădui prin fapte bune spre a dobândi Împărăția Cerurilor.

La temelia căsniciei se impune să stea în permanență dragostea. A iubi înseamnă a-ți găsi propria fericire în fericirea celui de lângă tine, dăruindu-i-te cu întreaga ta ființă. Bărbatul întrece femeia, iar femeia își încununează bărbatul. Familia întemeiată pe dragoste curată este „un colț de Rai”, în care soțul și soția se bucură de această viață pământească și își pregătesc împreună viața cea fericită pentru eternitate. Soțul este darul pe care Dumnezeu îl face femeii, iar soția este darul pe care Domnul îl oferă bărbatului (Pilde XVIII; 22, XIX; 14, cap. XXXI). Și acest dar se cuvine a fi prețuit, soții clădindu-și viața de familie pe stânca cea tare a iubirii adevărate și dezinteresate. „Dragostea este actul suprem al sufletului și capodopera omului. În ea găsim inteligență, de vreme ce trebuie să cunoaștem pentru a putea iubi; voință, fiindcă trebuie să consimți; libertatea, fiindcă trebuie să alegi; pasiunile, fiindcă trebuie să dorești; virtutea, fiindcă trebuie să fii uneori gata de moarte și să rămâi mereu devotat; speranță, teamă, întristare și bucurie”, spune Lacordaire⁹. Cele două verighete, pe care soții le vor purta neîncetat pe degetele lor, simbolizează chiar această iubire care i-a unit o dată pentru totdeauna. Dacă în viață vor

⁸ Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma, op. cit., p. 304.

⁹ Apud Leon Magdan, op. cit., p. 16. „Iubiți, iubiți! Îndeamnă La Fontaine. În rest, totul este zădărnice”. Ce bine ar fi dacă am putea spune împreună cu Sofocle: „Eu m-am născut ca să iubesc!”.

avea uneori și momente neplăcute, poate fi de ajuns să privească aceste verighete și privindu-le, își vor reaminti că într-o zi binecuvântată de Dumnezeu și-au promis credință și dragoste unul altuia până la mormânt. Astfel, având mereu vie în memorie această amintire, poate vor reuși să treacă mai ușor peste momentele de cumpănă ale vieții. Iubirea sinceră pe toate le învinge și ea nu moare niciodată (vezi I Corinteni, cap. XIII).

În familie intervin și unele momente de criză, ca: neînțelegeri, nepotriviri, boli, nemulțumiri, ispite. Aceste etape dificile pot fi și trebuie depășite prin înțelepciune, înțelegere și comunicare. Uneori ești nevoit să jertfești pe altarul familiei propria ta voință, lăsând la o parte mândria, orgoliul, încăpățânarea, egoismul și să ajungi la concluzia că viața celuilalt este mai prețioasă decât propria ta viață. Un preot vârstnic spunea că pentru păstrarea păcii și a fericirii în familie este suficientă împlinirea unei singure condiții: soțul și soția să nu fie tulburați amândoi în același timp, ci pe rând¹⁰.

Din nefericire, societatea omenească trece în prezent printr-o gravă criză morală și spirituală, când divorțul este la ordinea zilei. De ce? Pentru că violența în familii, atât cea fizică, cât și cea verbală, a atins cote amenințătoare. Poate că de vină sunt și neajunsurile vieții grele pe care o trăim. Totuși, nimic nu poate scuza un comportament animalic în cadrul familiei. În momentul în care soțul ridică mâna asupra soției sale sau asupra copilului său se destramă armonia dumnezeiască instaurată în familie la Cununie, în urma consimțământului liber exprimat de către cei doi soți și această „mică împărăție privată”¹¹, care este familia, își pierde unitatea, seninătatea și siguranța, iar respectul și iubirea rămân simple cuvinte. Din icoană a unirii lui Hristos cu Biserica Sa, familia ajunge să oglindească iadul cu toate ororile lui. Atunci nu ne mai mirăm auzind o soție numindu-și soțul „diavol”. Urmează minciuna, trădarea, infidelitatea, despărțirea. „A-ți trăda iubirea, opinează Paul Evdokimov, înseamnă a te trăda pe tine însuși. Iubirea nu poate fi impusă. Făgăduința fidelității include realitățile cele mai profunde ale vieții omului. Ea nu se impune din afară, ci vine dinlăuntru, din cele ale inimii și se adresează libertății spiritului ca o invitație la praznic și o chemare la suferință”¹². Niciodată viața nu este lipsită de încercări.

¹⁰ Pr. Dr. Nicolae Dură, *Familia creștină de astăzi în „Vestitorul Ortodoxiei”*, anul XVI, nr. 333-334, 1 mai 2004, p. 13.

¹¹ Dr. Ed Wheat și Gaye Wheat, *Viața intimă în căsnicia creștină*, Societatea Misionară Română, Oradea, 1993, cap. 16, p. 241.

¹² Paul Evdokimov, *Taina iubirii. Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, ediția a II-a revăzută, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1999, p. 214-215.

Uneori are necazuri, alteori bucurii. Adevărata înțelepciune constă în a trece peste toate obstacolele vieții prin înțelegere, prin iubire și nu prin violență, care duce inevitabil la nefericire și la dezbinare. Familia, nucleul societății este și o mică biserică și „*nimic nu poate modela mai bine sufletul unui bărbat, zice Sfântul Ioan Gură de Aur¹³, decât femeia de lângă el. Iar bărbatul, care-și iubește soția o va supune prin iubire*” și nu prin forță. De aceea, să nu uităm: „*Căminul este locul în care trebuie să ne găsim aici, pe pământ, fericirea. Dacă n-o găsești în cămin, unde altundeva ai putea-o găsi? Dar ca s-o găsești, trebuie să depui efortul de a învăța arta de a trăi în doi și de a dărui celui alt fericire. Abia atunci o vei găsi și tu*” (Iosif Țon)¹⁴.

În legile căsătoriei, binele comun este mai important decât cel particular. Această formulă fundamentează principiul indisolubilității și își dezvăluie rațiunea secretă: persoana este totalmente subordonată binelui comun. Chemarea evanghelică de „*a-ți pierde sufletul pentru a ți-l salva*” se referă la pierderea sufletului pentru salvarea lui, a acestui suflet, nu pentru binele comun. Iar când cineva își dă sufletul pentru altcineva, n-o face pentru vreun folos, ci din iubire pentru acela, iar iubirea are suprema putere de a schimba substanța unui destin. Niciodată: „*Te iubesc pentru a te salva*”, ci întotdeauna: „*Te salvez pentru că te iubesc*”¹⁵.

Un păcat extrem de grav, cu atingeri considerabile la stabilitatea vieții de familie, este cel al adulterului sau al desfrânării. Spun aceasta, deoarece prin comiterea acestui păcat, se rupe liantul dintre soți. Prin definiție, adulterul înseamnă infidelitate, necredință, trădare, adică o călcare în picioare a tuturor principiilor solide care se impun a sta la baza căsniciei. Sfântul Apostol Pavel îi îndeamnă pe soți: „*Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea și femeia bărbatului*” (I Corinteni VII, 3). Această iubire include, cu siguranță, și fidelitatea. Or, în clipa în care unul dintre soți își caută refugiul în brațele altei persoane, iubirea se pervertește. Indiferent care sunt motivele invocate de către adulterin, acestea nu au viabilitate, dacă ne gândim la faptul că familia se întemeiază pe iubire dezinteresată și pe credință. Prin adulter, respectul reciproc este călcat în picioare; nu mai putem vorbi de sinceritate, care este exclusă. Orice legătură trupească în afara familiei este „*urâciune*” în fața lui Dumnezeu. Cu toate acestea, adulterul este o chestiune la ordinea zilei.

¹³ Apud Leon Magdan, *Lumină din Lumină, Cugetări din operele Sfinților Părinți*, Editura Acvila, 1998, p. 6.

¹⁴ Dr. Ed Wheat și Gaye Wheat, *op. cit.*, Cuvânt înainte, p. 4.

¹⁵ Paul Evdokimov, *op. cit.*, p. 215.

Sunt persoane care mărturisesc, nu cu părere de rău, ci cu nonșalanță că și-au înșelat partenerul de viață sau chiar se laudă cu diversele cuceriri făcute într-un univers extrafamilial. Când un asemenea om ajunge la convingerea că a greșit (mustrat fiind probabil de conștiință), așteaptă iertare din partea soțului sau a soției, ca și cum ar fi îndreptățit să o primească. Mai există concepția greșită că bărbatului îi este permis orice experiment și că soția este obligată să-l ierte de fiecare dată. Nu este așa. Dacă vine iertarea, de cele mai multe ori rămân anumite resentimente, se păstrează un foc mocnit, care la cea mai mică adiere este gata să se aprindă. De aici provin certurile, neînțelegerile și apoi, în final, divorțul. De fapt, singura pricină acceptată ca motiv serios de divorț este adulterul. O spune Mântuitorul: „*Orice va lăsa pe femeia sa, în afară de pricină de desfrânare, o face să săvârșească adulter, și cine va lua pe cea lăsată, săvârșeste adulter*” (Matei V; 32). Totodată, Iisus Hristos nu condamnă atât adulterul în sine, cât și intenția păcătoasă: „*Oricine se uită la femeie, pofind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui*” (Matei V; 28). Iată că, simpla privire la o persoană de sex opus, privire însoțită de un gând pătimăș și posesiv, este similară adulterului. Chiar dacă noi ne ascundem intenția și o înăbușim, totuși aceasta nu poate rămâne necunoscută de Dumnezeu. Citeam undeva: „*Feriți-vă de femeile frumoase și ademenitoare, căci nimeni nu poate să-și pună cărbuni aprinși în sân fără a se arde*”. Ideea este valabilă și în cazul femeilor. De aceea a lăsat Dumnezeu ca fiecare om să-și aibă perechea sa, să fie uniți prin Taina Nunții, să întemeieze o familie, să se iubească, să se respecte, să se ajute și să dea naștere copiilor.

Întâlnim oameni care afirmă cu gravitate: „*Soția mea este bolnavă. Sunt și eu bărbat... Trebuie să mă înțelegeți*”. Însă, oare, la Cununie nu s-au angajat că-și vor fi alături unul altuia până la moarte și la bine și la greu? Nimeni nu dorește să se îmbolnăvească, însă dacă unul dintre soți trece printr-o încercare, aceasta poate fi mai ușor suportată și depășită în doi. Adulterul nu face altceva decât să adâncească și mai mult rana, răpind dorința de-a lupta pentru viață și conduce pe cel suferind la deznădejde.

Mai auzim și de așa-numiții „*prieteni de familie*”. Multe sunt cazurile în care această prietenie se transformă într-un adevărat infern. Stau la masă împreună, se vizitează, se respectă la vedere, iar în ascuns se petrec acțiuni josnice, nedemne de un om. Atunci ne întrebăm: cum poate să meargă bine o lume în care se petrec asemenea păcate urâte înaintea Cerului? Oare cum ne mai rabdă Bunul Dumnezeu pe pământ? Poate și pentru lacrimile celor care suferă, înșelați fiind de cei în care și-au pus toată speranța viitorului.

Lacrimi de sânge, provocate chiar de cei cu care împart casa, masa și patul. Însă păcatul trecut cu vederea de oameni, nu rămâne nepedepsit de Dumnezeu, mai devreme sau mai târziu. Depinde și de pocăința pe care o face cel ce a greșit. Deci, să nu așteptăm pedeapsa divinității, ci să facem ceva până când mai putem, reparând răul pe care l-am cauzat celor care ne iubeau și care poate că ne mai iubesc, așteptând întoarcerea noastră. Soțul sau soția care reușesc să treacă peste adulter pot fi asemănați cu Dumnezeu, fiindcă iertarea este dumnezeiască. Oricum, adulterul este cea mai crasă întinare a iubirii dintre un soț și o soție. Este un păcat condamnat de Dumnezeu („*Să nu fii desfrânat!*”), dar și de cei care apreciază căsnicia la adevărata ei valoare.

Viața de familie își are crucea ei. „*Este crucea datoriei omenеști*”, remarca Nicolae Iorga, cruce care, pe măsură ce este dusă cu cinste și demnitate, oferă satisfacția și bucuria datoriei împlinite. Tocmai acesta este sensul vieții. Tinerii căsătoriți trebuie să se comporte în așa fel încât căsnicia lor să se identifice cu iubirea dintre Iisus Hristos și Biserica Sa. „*Bărbatule, afirmă Sfântul Ioan Gură de Aur, iubеște-ți femeia, precum Hristos și-a iubit Biserica (și și-a dat viața pe Cruce pentru ea). Voiești ca femeia să te asculte așa cum Biserica Îl ascultă pe Hristos? Îngrijește-te și tu de dânsa după cum și Hristos S-a îngrijit de Biserică. Chiar dacă ar trebui să-ți dai sufletul pentru dânsa, chiar de ai suferi orice, totuși nimic nu ai făcut în comparație cu ceea ce a făcut Hristos pentru Biserică*”¹⁶. Astfel, iubirea dintre soți va deveni cu adevărat elementul de legătură, capabil să îi țină într-o unire desăvârșită, pe care nimeni și nimic nu o va putea clinti.

Avortul

În cele ce urmează doresc să mă opresc puțin asupra „*practicii odioase*” a avortului¹⁷, fiindcă, din nefericire, a devenit o practică tolerată de societate și privită ca un fapt cât se poate de normal, mai ales având în vedere desacra-

¹⁶ A se vedea **Diac. Paul Oprea Călin**, *Iubirea, temelia căsătoriei, la Sfântul Ioan Gură de Aur*, în „*Vestitorul Ortodoxiei*”, anul XVI, nr. 333-334, 1 mai 2004, p. 12-13.

¹⁷ În ceea ce privește avortul, a se vedea pe larg: **Părintele Juvenalie**, *Teroriștii uterului, Terorism științific și etica începuturilor vieții, Eseu de bioetică a gestației*, carte apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, Editura Anastasia, 2002; **Jean-Claude Larchet**, *Etica procreației în învățătura Sfinților Părinți*, trad. din limba franceză de Marinela Bojin, tipărită cu binecuvântarea P.S. Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, Editura Sophia, București, 2003.

lizarea tot mai accentuată a lumii actuale. După ce i-a creat pe primii oameni, Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: „*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți*” (Facere I, 28). Prin urmare, omul este chemat de Dumnezeu să participe împreună cu El la munca Sa creatoare și cea mai înaltă formă de creativitate pentru om este aceea de procreare. Avortul este mai mult decât o respingere a chemării Domnului; este o acțiune împotriva Lui. Recent, avortul a devenit o problemă majoră, pentru întreaga societate contemporană, un fenomen alarmant, în continuă creștere. Dacă cercetăm istoria observăm că avortul era o chestiune controversată încă din timpurile vechi, condamnat de unii, justificat de alții. Cert este, însă, că odioasa practică a avortului exista chiar la primele civilizații. Singura diferență constă în metodele utilizate: de la administrarea de otrăvuri mamei, la modernele intervenții chirurgicale. Cea mai veche referire la avort poate fi găsită la Hipocrate, „*părintele medicinei*”. În celebrul său jurământ, acesta cere medicilor să nu dea femeilor băuturi otrăvitoare care să ducă la avort.

Părinții și scriitorii Bisericii emit și ei judecăți asupra avortului, contestându-l și considerându-l ca pe o abatere de la voia lui Dumnezeu, ca pe o crimă. De pildă, Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește despre „*doctoriile de stârpire*” și le numește „*unelte ale morții*”, „*ucigașe de om*”, pe mamele care distrug viețile celor nenăscuți, socotindu-le „*mai rele decât criminalii*”, trebuind să dea socoteală lui Dumnezeu pentru aceasta¹⁸. Poziția Sfântului Vasile cel Mare este cea care va exprima definitiv pe aceea a Bisericii față de avort. În canonul 2, Sfântul Vasile numește avortul „*ucidere*”, iar în canonul 8, numește ucigași atât pe cele ce iau băuturi otrăvitoare, cât și pe cei care le dau¹⁹. Așadar, sunt condamnați și cei care provoacă avortul. Prin avort se întrerupe o viață cu identitate separată. Embrionul este o persoană umană, înseamnă existență, având toate drepturile din momentul concepției, moment în care Dumnezeu sădește sufletul viitorului născut²⁰. Inviolabilitatea embrionului este un principiu

¹⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur consideră avortul mai odios decât „*omorul, căci nici nu am cuvinte îndeajuns pentru a numi asemenea faptă criminală, de vreme ce nu numai că pe copilul născut îl omoară, ci îl împiedică chiar de a se naște. Deci de ce îți bați joc de darul lui Dumnezeu și te lupți împotriva legilor Lui, iar ceea ce este binecuvântare tu alungi ca pe un blestem? De ce apoi prefaci camera nașterii în loc de omor, iar pe femeie, care este dată spre facerea de prunci, tu o pregătești pentru ucidere?*” (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Epistola către Romani*, Editura Christiana, București, 2005, Omilia XXIV, p. 455).

¹⁹ Apud **Părintele Juvenalie**, op. cit., p. 268.

²⁰ După învățătura Bisericii noastre, viața omului nu începe la naștere, ci la zămislire. De aceea, tratează embrionul uman cu aceeași cinste ca și pe un adult și îl consideră persoană umană din toate punctele de vedere. Mai mult, fiind o ființă fără apărare, poate cea mai fragilă dintre toate,

etern sau, cel puțin, ar trebui să fie. Însă, în zilele noastre cele mai multe femei refuză să fie mame, socotind că întreruperea sarcinii este un drept al lor. Cât de mult se înșală!

Avortul nu este un act nepermis moral, ci este ucidere cu premeditare; ucidere mai vinovată, mai păcătoasă și mai urâtă de Dumnezeu decât oricare altă ucidere, pentru că ia dreptul la viață unei ființe omenești, fără posibilitate de apărare, înainte de a se învrednici de Sfântul Botez. Implicarea în avort, sub orice formă, este o alegere personală a morții în locul vieții, a răului în locul binelui. Cum vom putea ajunge la comuniunea veșnică cu Dumnezeu când facem o astfel de alegere? Să nu uităm: de alegerea pe care o facem în viața pământească depinde fericirea sau nefericirea noastră veșnică. Viața copilului din pântecul mamei este cel mai prețios dar primit de la Dumnezeu și noi nu avem dreptul să i-o curmăm, indiferent de momentul de dezvoltare în care s-ar afla.

Înalta responsabilitate a misiunii părintești

Trebuie să reținem faptul că nu numai conceperea și nașterea unui copil le conferă părinților statutul de mamă și de tată, ci, îndeosebi, o bună educație²¹. Vorbind despre frumusețea artei educației, Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă: *„După cum pictorii lucrează cu multă grijă și exactitate tablourile, iar sculptorii statuile, tot astfel și fiecare tată și mamă trebuie să-și dea silința pentru desăvârșirea acestor tablouri, acestor icoane minunate ale lui Dumnezeu, care sunt copiii. Pictorii, în fiecare zi, pun în fața lor tabloul și-i dau culorile trebuitoare, sculptorii fac la fel: dau jos ce este de prisos și adaugă ce trebuie. Tot așa și voi, ca niște sculptori, întrebuințați tot timpul vostru liber spre a sculpta statui minunate lui Dumnezeu; îndepărtați ce este de prisos, adăugați ce trebuie și uitați-vă cu grijă*

ea necesită o mai mare protecție, și nicicum nu trebuie eliminată în virtutea unui reducăționism care ar face din embrion o ființă fără caracteristici personale; căci embrionul este o persoană ca toate celelalte, nu o „cvasi-persoană” sau persoană în potență. Are un trup și are un suflet și este în stare să stabilească relații. Primele relații, embrionul le stabilește cu mama, în pântecul căreia ia naștere și se dezvoltă. Și oricare mamă poate mărturisi acest lucru minunat, chiar și cele care, ulterior, decid să omoare această făptură firavă, chemată la viață și care dorește să iasă la lumină. *Ibidem*.

²¹ „Că tată adevărat nu este cineva prin actul sexual, ci dacă îi educă bine pe copii. Nici a purta în pântec nu face pe cineva mamă, ci dacă își crește bine copiii. Nu firea, ci virtutea îi face pe oameni părinți” (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cinci cuvântări despre Ana și Samuel*, Cuvântul I, în vol. „Omiliile și cuvântări despre educația copiilor”, Editura Marineasa, Timișoara, 2005, p. 12-13).

*la ele în fiecare zi: care este darul natural al copiilor, spre a-l dezvolta, care este defectul, spre a-l îndepărta*²².

Îmi aduc aminte de o călătorie pe care am întreprins-o spre Muntele Athos din Grecia. Eram în mașină și ascultam ceea ce se vorbea la radio. La un moment dat, intervine o voce care prezintă următoarea întâmplare. „Doi părinți – un tată și o mamă – intră grăbiți într-un magazin cu jucării. Doamnă, intervine tatăl, noi avem un băiețel adorabil, inteligent, deosebit, în vârstă de șase anișori, care aproape tot timpul este trist. Noi suntem foarte ocupați și, ca atare, lipsim mult de acasă, iar el e singur. Am dori să ne oferiți o jucărie extraordinară de care băiețelul nostru să se îndrăgostească și care să-l determine să uite că noi, părinții lui, nu stăm prea mult acasă cu el. Doamna i-a privit mirată, dar și cu compasiune pe cei doi oameni din fața sa și le-a dat un răspuns plin de înțelepciune: *Dragii mei, din păcate nu avem părinți de vânzare!*”.

Cât adevăr conțin aceste cuvinte! Prezența sau absența părinților din viața copiilor condiționează în chip covârșitor viitorul acestora. Participarea activă a părinților în complexul proces al educației copiilor nu poate fi înlocuită de nimeni și cu nimic. Legătura de sânge creează o unitate indestructibilă, indiscutabilă și de netăgăduit. Un copil simte nevoia să dialogheze cu părinții săi, să vadă că i se acordă atenție în mod real, să constate că părinții închid telefoanele, tabletele, laptop-urile, internetul, facebook-ul și că toată grija / atenția lor este îndreptată spre el, spre COPIL. Un copil are nevoie de afecțiune, de dăruire, de dragoste, de speranță, de credință în Dumnezeu, de încredere în sine însuși; are nevoie de părinți care să mănânce cu el, să doarmă cu el, să sufere, să plângă și să se bucure împreună cu el, cărora să i se confeseze cu încredere, care să se roage cu el, să meargă la biserică împreună cu el (ca o adevărată familie creștină), care să-l ajute să discearnă binele de rău, care să-i acorde o educație aleasă, care să-i ofere posibilitatea să crească și să trăiască în spiritul corectitudinii, al dreptății, al adevărului și al prieteniei sincere. Un copil are nevoie de modele pozitive pe care să le imite, are nevoie de un climat de pace în familia lui, are nevoie de părinți care se înțeleg, nu de părinți care divorțează din cauza unor orgolii, aruncând copilul, fără voia lui, în mrejele periculoase ale anturajelor deviate, în cadrul cărora alcoolul, drogurile, cluburile, sexul sunt principii de viață. Un copil are nevoie de părinți care să-l protejeze și să-l ferească de asemenea capcane. În zadar își vor acuza

²² **Sfântul Ioan Gură de Aur**, *Despre slava deșartă și despre creșterea copiilor*, în vol. „Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor”, Editura IBMBOR, București, 2001, cap. 22, p. 401.

părinții copilul în viitor. E tardiv. Mai bine s-ar întreba: „*Ce am făcut noi, ca părinți, să-l ferim de astfel de încercări? Am fost lumină pentru el? Ne-am certat, ne-am despărțit și am pus cariera, egoismul și mândria mai presus decât educația propriului copil!*”.

Un copil are nevoie de părinți care să învețe împreună cu el, care să lucreze împreună cu el, care să-l coopteze în diverse activități, care să-l facă să se simtă util, care să-i aprecieze părerile, care să-i răspundă la întrebări fără urme de enervare, care să-l mustre atunci când greșește, care să-i explice motivul pentru care l-au certat, canalizându-l cu răbdare și bunătate spre ceea ce este bine și frumos în raport cu Dumnezeu, cu sine și cu oamenii din jur. Un copil are nevoie de părinți care să-i predea lecțiile autentice ale demnității și ale responsabilității, care să-l facă să se simtă în siguranță și fericit în sânul familiei sale, indiferent de vârsta la care s-ar afla. Printr-un astfel de comportament părinții nu fac altceva decât să faurească un cadru normal în care copilul să se dezvolte. Respectul copilului față de părinții săi va veni ca o consecință firească, ce decurge din modul în care mama și tatăl se raportează la propriii copii.

Secretul educației sănătoase îl reprezintă EXEMPLUL PERSONAL. Exemplul atrage. Pilda vieții construiește sau dărâmă. Să fim foarte atenți. Școala nu poate suplini efortul nostru. Mi-a rămas întipărită în minte afirmația unui tată foarte indignat la auzul veștii că fiul său a făcut „*niște prostioare*” la școală: „*Doamna învățătoare, eu l-am făcut, dumneavoastră să-l educați. Răspundeți pentru el!*” Ce eroare de gândire! Să ne schimbăm mentalitatea până nu e prea târziu. Să nu ne condamnăm copiii la depersonalizare, la izolare, la teribilism, la rătăcire, la dezintegrare morală și spirituală! Viitorul copiilor depinde numai și numai de noi, PĂRINȚII lor.

Ca atare, starea morală a copiilor și reușita lor în viață depind de influența pe care părinții o exercită asupra lor, începând cu vârsta priceperii. Într-o familie în care violența este un cuvânt de ordine, cel mai mult are de suferit copilul, indiferent de vârstă, pentru că el va rămâne marcat pe viață. Imaginea unui tată, care o lovește pe mamă, adresându-i cuvinte jignitoare, nu-l va părăsi niciodată. Poate chiar o va copia și fenomenul se va repeta la nesfârșit. Sau poate își va găsi refugiul în băutură și diverse substanțe interzise. Ce responsabilitate mare le revine soților în familie, atât față de Dumnezeu, cât și vis-à-vis de societate! Copiii vor face în viață cele văzute la părinți. „*Pricina tuturor relelor din lume provine din principiul pe care îl punem la temelie educației copiilor noștri. Dacă vei întipări în sufletul lui*

*încă fraged învățăturile cele bune, nimeni nu va putea să i le desprindă; ele se întăresc ca și sigiliul aplicat pe ceară. Copilul, când e mic, tremură, se teme și are respect și de chipul tău, și de cuvintele tale, și de tot ce faci. Întrebuințează cum trebuie superioritatea ta. Tu ești cel dintâi care te vei bucura de bunătăți dacă ai un copil bun, și apoi, Dumnezeu. Prin educarea copilului tău lucrezi pentru tine însuși”*²³. Iată că, în familie se învață respectul și adevăratele principii morale, care îl vor ghida pe copil în viață, ajutându-l să dobândească și împărăția cerească. De educația primită în familie atârnă integrarea copilului în societate.

Prin conduita lor exemplară, părinții au o uriașă responsabilitate față de copiii lor. Acesta este un fapt incontestabil. Ambii părinți, în egală măsură, au datoria de a se preocupa îndeaproape de educația copiilor, influențându-i spre săvârșirea faptelor bune. „*Din toată această educație, zice Sfântul Teofan Zăvorâtul, voința iese dispusă spre fapte bune și în general cu o înclinație spre bine. Așa cum învață orice alt lucru, trebuie deprinși să lucreze și binele*”²⁴. Rostul ultim al unei educații creștine este următorul: „*ca, în urma ei, omul să poată să spună în sine sa că este creștin. Iar dacă, ajungând la deplina cunoștință de sine va spune: «Sunt creștin, dator față de Mântuitorul și Dumnezeuul meu să trăiesc în așa fel încât să mă învrednicesc de fericita unire cu El și cu cei aleși ai Lui în viața viitoare», atunci în chiar miezul existenței sale individuale sau al rânduiei, unice și raționale, a vieții sale, el va pune pentru sine însuși ca cea dintâi și cea mai de seamă datorie să păstreze nestingherit și să cultive duhul evlaviei în care a umblat mai înainte sub povățuirea*” părinților²⁵. Deseori se întâmplă să auzim mărturisiri șocante ale unor tineri ajunși în spatele gratiilor pentru crime, furturi sau alte diferite acte abominabile condamnate de societate: „*dacă tata și mama m-ar fi pedepsit pentru prima faptă rea pe care am făcut-o, n-aș fi fost acum un astfel de monstru în fața lui Dumnezeu și a oamenilor*”²⁶. Prin prisma unei astfel de declarații, înțelegem sugestia înțeleptului Solomon adresată tuturor părinților, care sunt datori să urmărească îndreptarea și educația corectă a copiilor: „*Varga și certarea aduc înțelepciune, iar tânărul care este lăsat în voia apucăturilor lui face rușine mamei sale. Mustră pe fiul tău și el îți va fi odihnă și îți va face plăcere sufletului tău*” (Pilde XXIX; 15, 17).

²³ Ibidem, cap. 15, 20, p. 398, 400.

²⁴ **Sfântul Teofan Zăvorâtul**, *Calea spre mântuire*, Editura Bunavestire, Bacău, 1999, p. 58.

²⁵ Ibidem, p. 64-65.

²⁶ *Grădina de flori duhovnicești*, tipărită cu binecuvântarea P.S. Justinian, Episcop al Maramureșului și Sătmărlui, Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p. 63.

Astfel, în metoda lor de educație, părinții nu trebuie să excludă nici unele măsuri mai severe, pentru a îndrepta la timp orice deviere spre rău²⁷.

Părinții nu-și vor putea educa în mod corect copiii dacă ei înșiși nu conștientizează purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de întregul neam omenesc, dacă nu-L cunosc pe Dumnezeu și nu stau în legătură cu El prin rugăciune, post și celelalte virtuți și fapte bune. Cheia succesului pedagogiei adoptate de părinți stă și în înțelegerea pedagogiei dumnezeiești: pentru faptele bune Dumnezeu ne promite și ne dă răsplată, iar pentru faptele cele rele ne amenință cu pedeapsa și chiar, pe pământ fiind, îngăduie să fim încercați. „Câtă purtare de grijă din partea lui Dumnezeu nu se vede din acestea? Că El a poruncit și ca părinții să iubească, dar a pus și o măsură a dragostei lor (condiționată de comportamentul copiilor) și, iarăși, a rânduit și o răsplată pentru creșterea bună a copiilor. Iar răsplată este nu numai pentru bărbați, ci și pentru femei”²⁸. Numai având părinții o viață virtuoasă, pot imprima același mod de trai și copiilor, fiindcă orice cuvânt se cere transpus în acte reale. Este știut faptul că părinții constituie primele modele pentru copil, pe care el se străduiește să le imite încă din copilărie. Comportamentul părinților are o înrăurire colosală asupra copiilor. Dacă va fi un climat de pace și armonie în familie, copilul va ști să aprecieze și pe viitor importanța stabilirii de bune relații între el și ceilalți membri ai familiei sale și ai comunității în care își desfășoară existența și activitatea. Dimpotrivă, dacă în casă va domni mereu o atmosferă tensionată, cu iz de teroare, copilului i se va cuibări o frică ascunsă în inimă, care mai târziu va răbufni, provocându-i probleme de ordin emoțional și atacuri de panică greu controlabile. Gândul că tata și mama se pot certa și-și pot adresa cuvinte injurioase în orice clipă, că se pot chiar despărți, îl determină

²⁷ „Pune deci numaidecât copilului lege... Când îl vezi că-ți calcă legea, pedepsește-l, uneori printr-o căutătură aspră și severă, alteori prin cuvinte usturătoare, iar alteori, prin cuvinte de mustrare; deșteaptă-i uneori ambiția prin cuvinte măgulitoare de a fi mai bun decât alții, alteori făgăduiește-i răsplată pentru o purtare bună. Nu-l bate mereu și fără socoteală, ca să nu-l obișnuiești să fie crescut prin bătaie. Dacă se va obișnui să fie educat numai prin bătaie, va învăța să disprețuiască bătaia. Iar dacă a învățat să disprețuiască bătaia, ai stricat totul. Dimpotrivă, să se teamă de bătaie, dar să n-o primească. Să fie mișcat biciul, dar să nu cadă pe spatele copilului. Amenințările să nu meargă până la faptă. Dar să nu creadă că se reduc numai la amenințări cuvintele tale. Amenințarea atunci este bună, când este crezut că se va traduce în faptă. Căci dacă cel ce a greșit îți află gândul, va disprețui și amenințarea, și bătaia. Dimpotrivă, să se aștepte să fie pedepsit, dar să nu-l pedepsești, ca să nu se stingă teama de pedeapsă, ci teama să rămână ca un foc plin de putere ce arde de peste tot toți spinii. Când vei vedea că teama are bune rezultate, fii blând. Firea omenească are nevoie și de blândețe” (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre slava deșartă și despre creșterea copiilor*, Editura IBMBOR, București, 2001, cap. 30, p. 404-405).

²⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cinci cuvântări despre Ana și Samuel*, Cuvântul I, p. 14.

și pe el să fie neliniștit, tânjind după liniștea pe care o vede în căminele prietenilor lui. De aici intervin și așa-zisele „*plecări de acasă*” sau găsirea unui refugiu în anumite anturaje, care pe viitor îi pot fi extrem de dăunătoare, influențându-l în mod negativ. Vina le revine, cu siguranță, părinților care și-au neglijat copilul, cuprinși fiind de febra certurilor și a violențelor casnice. Mai intervine, însă, rareori, și un fenomen îmbucurător: văzând comportamentul inadecvat al părinților săi, copilul se va strădui ca atunci „*când va fi mare*”, să nu-l imite, ci să fie cu adevărat un exemplu pentru propriii lui copii și un partener de viață de încredere, care să garanteze siguranța, unitatea și stabilitatea familiei, fiindcă o pildă bună este mai de folos decât orice învățătură. În legătură cu exemplul personal despre care vorbeam, Părinții Bisericii se pronunță astfel: „*Căci pentru aceasta a rânduit Dumnezeu ca noi să fim iubiți de părinții după trup, ca să-i avem ca învățători ai virtuții*” (Sfântul Ioan Gură de Aur)²⁹; „*Învățătura faptelor este mult mai vrednică decât cea a cuvintelor*” (Sfântul Vasile cel Mare)³⁰.

Realitatea arată că tot mai mulți părinți se confruntă cu o atitudine „*rebelă*” din partea propriilor copii și nu de puține ori aud cuvintele: „*Fug de acasă!*”. Sau și mai rău: „*M-am saturat de voi și de purtarea voastră de grijă!*” Cuvinte rostite de cei mai dragi ai lor, de cei pe care i-au crescut cu atâtea sacrificii, de cei pentru care s-au jertfit din dragoste și în care și-au pus toată nădejdea de viitor. La acest comportament obraznic se mai adaugă patimile sau viciile care pun stăpânire pe trupurile și sufletele unor tineri, subjugându-i în totalitate. Toate se întâmplă în „*spatele*” părinților, care își știu copiii cuminți, silitori, crezând orbește tot ceea ce le spun, iar dacă un profesor le atrage atenția despre atitudinea acestora, tot varianta copilului este până la urmă cea adevărată. Apoi, „*a înjura*” a devenit un sinonim al maturității pentru copii și tineri. Este o dovadă clară că s-a pierdut interesul pentru adevăratele valori morale. Unde este educația primită de acești copii? Însă, n-ar trebui să ne mirăm, din moment ce unii părinți s-au opus cu vehemență orelor de Religie din școli, considerându-le timp pierdut. Lipsiți de o educație religioasă, alinați acasă, ei scapă de sub control, imită eroi negativi și de aici neplăcerile ce survin în viitor. Câte mame suferă, acuzându-se că nu și-au educat copiii la timp, copii care acum trăiesc departe de Dumnezeu și de Biserică, în afara oricăror principii morale, a căror viață a devenit „*o înjurătură*” și o batjocură.

²⁹ Ibidem, Cuvântul I, p. 12.

³⁰ Apud Leon Magdan, *Lumină din Lumină*, p. 29.

Avertismentul Domnului s-a împlinit („*Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui*” – Ieșire XX; 7).

Poate de vină este și anturajul în care se găsesc acei tineri și încrederea totală de care se bucură în ochii părinților. Poate de vină este și programul prea încărcat al părinților, un timp prea scurt alocat educației și astfel, „*cei șapte ani de acasă*” devin „*cei șapte ani de pe stradă*”. Să nu uităm că exemplul personal al părinților este decisiv la orice vârstă. Și ar mai fi o cauză a scăpării copiilor de sub control: absența lui Dumnezeu și a Bisericii din viața lor. Parafrazându-l pe Martin Heidegger, am putea spune că unii adolescenți din societatea contemporană se află într-o stare atât de jalnică din punct de vedere spiritual, încât au ajuns să nu mai perceapă absența lui Dumnezeu din viața lor ca pe o lipsă; s-au acomodat cu absurdul. Prin atitudinea lor non-conformistă, ei îi spun un permanent „*nu*” lui Dumnezeu și se apropie de El doar atunci când încep problemele, preferând, de multe ori, compania demonului plăcerii senzuale. Se întrăinează de acea credință „*cât un grăunte de muștar*”, capabilă să mute și munții, iar rugăciunea și postul, cele mai puternice arme ale creștinului, intră în desuetudine, fiind considerate perimate și rămân la stadiul de cuvinte. Însă, aceste lucruri sunt posibile doar dacă din căminul familial lipsește exemplul personal al părinților. Cu cât mai repede copilul își impropriază răul, cu atât mai repede copilăria lui moare, el devenind un adult înainte de vreme, având atitudini serioase mai des decât e necesar; nu în zadar Mântuitorul ne-a cerut să redevenim copii³¹.

În concluzie, părinții au datoria să-și educe și să-și supravegheze cu atenție copiii, înainte de a fi prea târziu, iar copiii să-și respecte părinții, să nu le trădeze încrederea, ci să le acorde ascultare, împlinind porunca a V-a a Decalogului: „*Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca bine să-ți fie și ție și mulți ani să trăiești pe pământ*”, procedând în așa fel încât să nu le înșele așteptările. Ce răsplată mai mare poate primi un părinte decât aceea ca fiecare tată sau mamă să poată spune cu toată satisfacția și mulțumirea sufletească: „*Acesta este copilul meu! A meritat să mă jertfesc pentru el!*”.

³¹ **Curie Georgiu și Cristian Tia**, *Meditații duhovnicești la sfârșit de modernitate*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1999, p. 14.

Bibliografie

ANDRUTSOS, Hristu, *Sistem de morală*, Tiparul Tipografiei Arhiecezane, Sibiu, 1947.

COSMA, Pr. Prof. Dr. Sorin, *Virtutea și razele ei de lumină*, Editura Banatica, Reșița, 1999.

DURĂ, Pr. Dr. Nicolae, *Familia creștină de astăzi în „Vestitorul Ortodoxiei”*, anul XVI, nr. 333-334, 1 mai 2004.

EVDOKIMOV, Paul, *Taina iubirii, Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, ediția a II-a revăzută, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1999.

GEORGIU, Gurie și TIA, Cristian, *Meditații duhovnicești la sfârșit de modernitate*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1999.

GRĂDINA DE FLORI DUHOVNICEȘTI, tipărită cu binecuvântarea P.S. Justinian, Episcop al Maramureșului și Sătmăruului, Editura Bunavestire, Bacău, 2001.

HABRA, Georges, *Iubire și senzualitate*, trad. Dora Mezdrea, Editura Anastasia, 1994.

IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Calea spre mântuire*, Editura Bunavestire, Bacău, 1999.

IDEM, *Cinci cuvântări despre Ana și Samuel*, Cuvântul I, în vol. „Omilii și cuvântări despre educația copiilor”, Editura Marineasa, Timișoara, 2005.

IDEM, *Despre slava deșartă și despre creșterea copiilor*, Editura IBMBOR, București, 2001.

IDEM, *Omilii la Epistola către Romani*, Editura Christiana, București, 2005.

JUVENALIE, Părintele, *Teroriștii uterului, Terorism științific și etica începuturilor vieții, Eseu de bioetică a gestației*, carte apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, Editura Anastasia, 2002.

LARCHET, Jean-Claude, *Etica procreației în învățătura Sfinților Părinți*, trad. din limba franceză de Marinela Bojin, tipărită cu binecuvântarea P.S. Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, Editura Sophia, București, 2003.

MAGDAN, Leon, *Cugetări laice despre religie și viață*, Editura Acvila, 1998.

MAGDAN, Leon, *Lumină din Lumină, Cugetări din operele Sfinților Părinți*, Editura Acvila, 1998.

OPREA CĂLIN, Diac. Paul, *Iubirea, temelia căsătoriei, la Sfântul Ioan Gură de Aur*, în „Vestitorul Ortodoxiei”, anul XVI, nr. 333-334, 1 mai 2004.

WHEAT, Dr. Ed, și WHEAT, Gaye, *Viața intimă în căsnicia creștină*, Societatea Misionară Română, Oradea, 1993, cap. 16.



CENTRUL UNIVERSITAR NORD
DIN BAIA MARE
FACULTATEA DE LITERE
Domeniul de Teologie Ortodoxă
„Justinian Arhiepiscopul”



EPISCOPIA
ORTODOXĂ A
MARAMUREȘULUI
ȘI SĂTMĂRULUI

ORGANIZEAZĂ:

Workshop

*de cercetare teologică studențească
cu tema:*

FAMILIA CREȘTINĂ ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

Comitetul de organizare:

PS dr. Timotei SĂTMĂREANUL
Pr. conf. univ. dr. Adrian Gh. PAUL
Pr. conf. univ. dr. Ștefan POMIAN
Pr. lect. univ. dr. Dorinel DANI
Pr. lect. univ. dr. Teofil STAN
Lect. univ. dr. Valerian MARIAN
Lect. univ. dr. Eusebiu BORCA
Pr. asist. univ. dr. Marius SABOU

Participanți:

Studenti și masteranzi
ai specializărilor de
Teologie Ortodoxă

Evenimentul va avea loc în data de **10 Decembrie 2020**,
de la **ora 10:00**, în format online, pe platforma KnowledgeBase

Familia – matrice educațională pentru omul contemporan¹

Răzvan TIMIȘ

*Student, Anul II, Specializarea Teologie Ortodoxă Pastorală,
Domeniul de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” Baia Mare*

In contextul contemporan putem observa evidențiindu-se constant tipologii de prezențe și de personalități ce sunt cultivate mai mult sau mai puțin atent sau, de multe ori, defectuos, din punctul de vedere al eticii și moralei creștine. Această constantă demonstrează faptul că omul contemporan nu este mereu ancorat în perspectiva unei veșnicii, sau nu este preocupat, din diferite motive, de valorile hristice, de viața după modelul și chipul lui Hristos, chiar dacă acest model s-a dovedit și verificat a fi un adevărat și veritabil reper funcțional de conviețuire, pe toate planurile.

O astfel de situație se află în strânsă legătură cu procesul educațional, proces care, în mod firesc și obiectiv, trebuie să fie matricea creșterii și dezvoltării persoanei.

Când vorbim despre educație, ne gândim, cel mai adesea, la un întreg bagaj de prevederi, repere, caracteristici, atribute și manifestări. Cam așa apare în viziunea noastră, dar, în fond, ea reprezintă o bună disciplină și organizare



¹ Lucrarea a fost susținută în cadrul Simpozionului „Familia creștină între tradiție și modernitate”, 10 Decembrie 2020 (online, platforma KnowledgeBase), sub îndrumarea Pr. Asist. Dr. Marius-Ioan SABOU.

a tot ceea ce suntem ca oameni. La această dimensiune a educației trebuie adăugat ceea ce Dicționarul explicativ al Limbii Române precizează ca fiind strâns legat de ideea de educație, anume expresiile „*bună creștere*” și „*comportare civilizată*”. Automat, gândul ne merge la bine-cunoscuta expresie „*cei 7 ani de acasă*”, la perioada formării noastre, la familie și la rolul esențial al acesteia în conturarea viitoare a persoanei.

Familia presupune, în analiza tuturor specialiștilor și a teologilor, un mecanism foarte complex, în care se constituie bazele a ceea ce suntem și a ceea ce ne dorim să fim. În familie ni se deschid primele cărări, chiar dacă aceasta se petrece într-un mod inconștient, noi absorbind ca un burete tot ce se petrece în jurul nostru, în primul rând din ceea ce pătrunde în spațiul familial. Înțelegem astfel că familia are un rol deosebit în devenirea educațională a fiecărui individ și, prin urmare, este nevoie să conștientizăm rolul ei de matrice educațională. Pentru ca un astfel de rol să fie înțeles și însușit deplin, încât să conducă la fericire și împlinire personală, el nu poate fi lipsit de înțelegerea creștină care face legătura între perspectivele personale imediate sau de durată medie cu cele eterne, proiectând, astfel, în veșnicie, viața pământească a fiecăruia, valorizându-o veșnic.

Sfântul Ioan Gură de Aur atribuie familiei creștine un frumos sinonim: „*biserica de acasă*” (*ecclesia domestica*). În această perspectivă Biserica, trup tainic al lui Hristos, trebuie să se transpună în propria noastră intimitate și apropiere, prin instrumentarul creștin, oferit, din iubirea nemărginită, de Dumnezeu, familia. Astfel, imitând iubirea și răspunzând la chemarea Sa, în nucleul prim al vieții pământești, pe care familia îl constituie, se naște și cea dintâi educație. Aceasta trebuie să aibă, asemenea Bisericii lui Hristos, ca centru al vieții ei, dragostea. Dragostea este fundamentul familial al educației, totodată ea reprezentând și un scop al familiei, de a ajunge la modelul desăvârșit al iubirii supreme, cel intratrinitar, realizat în urma Tainei Căsătoriei. În acest fel, în educația din familie se poate simți și trăi o legătură de iubirea dintre tată, mamă și copil de o frumusețe și intensitate ce este depășită doar de cea din sânul Sfintei Treimi.²

Părintele Alexander Schmemmann subliniază: „*Într-o căsătorie creștină, de fapt, cei căsătoriți sunt trei; loialitatea celor doi față de cel de al treilea, care este Dumnezeu, îi păstrează pe cei doi într-o unitate activă între ei și cu Dumnezeu.*”³

² **Gavril Trifa**, *Familia creștină și educația tinerilor. Provocări și șanse*, în „Tinerii în Biserică și Societate”, Altarul Reîntregirii, nr. 21/2016, p. 74-75.

³ **Pr. Alexander Schmemmann**, *Pentru viața lumii – Sacramentele și Ortodoxia*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001, p. 111.

Astfel, fiind cei doi și Cel de-al Treilea, cărarea vieții are o stabilitate și o perspectivă eterne în care răspunsul la propunerea făcută de Dumnezeu este darul nașterii de prunci.

Dacă ne întoarcem în timp putem vedea că educația, în primele veacuri creștine, mai exact în secolele II și III, este conturată foarte bine de către Sfântul Clement Alexandrinul care se adresează „nou-născuților” în Hristos și le arată cum să se comporte în general, anume cum să mănânce, cum să râdă, cum să se comporte la mese, cum să doarmă, ajungând să vorbească inclusiv de exercițiile fizice atât de importante pentru sănătatea fiecăruia. Azi ne confruntăm cu o lipsă acută a acestor gesturi de bună-cuviință și purtare, sub condamnarea că ar fi un formalism irelevant. De aceea, în sânul familiei este nevoie să se revitalizeze principiile de bună purtare, pe fundamentul acelei „biserici de acasă”.

„Dacă îți iubești copilul, arat-o prin educația ce i-o dai!” spune Sfântul Ioan Gură de Aur.⁴ Părinții, ca primi pedagogi, au datoria de a-și învăța copiii să fie cu multă discernere, atenție și moderație, să nu se atașeze de desfrâu, patimă des întâlnită printre tineri,⁵ care, mai ales în zilele noastre, este o problemă majoră. Biserica amintește mereu, prin vocea sfinților ca Maxim Mărturisitorul, faptul că patimile nu au fost create odată cu firea omenească, ci ele s-au cuibărit în partea mai puțin rațională a oamenilor, îndată după săvârșirea păcatului strămoșesc.⁶ Împotriva lor omul trebuie să cultive virtuțile, a căror scop prim este, fără îndoială, dobândirea harului,⁷ dar, prin care, folosind acest instrumentar divin, putem realiza o adevărată disciplină și instruire, o educație la superlativ.

Un astfel de reper, ca parte a matricei educaționale familiale, fiind cât se poate de obiectivi și sinceri, nu mai este atât de atractiv, deoarece, în numele emancipării și a dezvoltării tehnologiei, considerăm valorile, pe care le pome-nearăm, ca fiind oarecum depășite. Atracțiile actuale sunt susținute și promovate de multe mijloace, la îndemâna oricui, care se vând cu mult succes, într-un mod de-a dreptul grosolan, în timp ce emisiunile TV, după cum putem ușor observa, incită la desfrâu și, bineînțeles, la aprecieri subiective, la măsurarea

⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001, p. 162.

⁵ Gavril Trifa, art. cit., p. 74.

⁶ Sfântul Maxim Mărturisitorul apud Corina-Maria Scridon, *Spiritualitate ortodoxă și diaconie socială într-o lume secularizată*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2013, p. 81.

⁷ Corina-Maria Scridon, op. cit., p. 81, 82.

lucrurilor și a importanței acestora prin repere de genul „îmi place sau nu”, „vreau sau nu”, aprecieri și judecăți care socotesc și judecă fără a face apel la valoarea pe care Dumnezeu o dă tuturor lucrurilor. Astfel, gadget-urile, care au fără doar și poate importanța și funcționalitatea lor, câteodată se transformă în adevărate arme îndreptate către inocența și puritatea copilului.

Familia are îndatorirea de a lua măsuri, pentru că doar în interiorul familiei, tânărul se deprinde să reziste la „*tentațiile superficiale ale pseudo-culturii de masă promovate de mass-media, în care totul apare ca imediat și trecător.*”⁸ Vulnerabilitatea tinerilor poate să fie prolifică sau nu, în funcție de implicarea fiecărei familii, mai ales că, adesea, chiar familiei i se atribuie vina acestui deficit educațional. Sufletul oricărui copil este, în perspectiva Sfântului Ioan Hrisostom, asemenea unui oraș de curând zidit, ale cărui porți sunt cele cinci simțuri, prin acestea sufletul putând să se zidească sau să se deterioreze. În acest context, Sfântul Ioan îndeamnă părinții să fie vigilenți față de comportamentul copiilor lor „*ca să nu ocărăscă și să nu hulească pe nimeni, să nu înjure, să nu se bată cu nimeni, să fie blânzi și îngăduitori.*”⁹ Prin urmare, simțurile fiind cele prin care tentațiile se inserează la nivel ființial, înțelegem că o bună temelie educațională reprezintă un stâlp solid de susținere împotriva furtunilor cotidiene, de orice fel. În acest sens familia are datoria primă de a se dedica, de a se jertfi, pentru bunul mers al dezvoltării spirituale, intelectuale și fizice a copilului lor. Părinții au datoria de a fi atenți în permanență la ceea ce fac ei, la rândul lor, iar mai apoi la ceea ce oferă, datorită capacității copiilor de a asimila într-un ritm accelerat tot ce se petrece.

Familia trebuie să contracareze loviturile pseudo-culturii propuse foarte agresiv în spațiul contemporan și este capabilă și datoare să contribuie prin educația din sânul ei la unitate, la comuniune. Familiile trebuie să demonstreze rezistență și devotament față de valorile creștine, de chemarea lui Dumnezeu, acum, în niște vremuri marcate de provizorat, însușindu-și acele valori care-i garantează consistența și viabilitatea într-un spațiu în care se abolesc noțiunile de bine și rău, sub pretextul că ar fi prea rigide.¹⁰

În spațiul spiritual contemporan se poate vedea cu greu o tendință a omului de a se spiritualiza, deoarece mulți se mulțumesc aproape cu orice

⁸ **Arhim. Teofil Tia**, *Tânărul post-modern și construcția viitorului. Demersuri pastorale pentru o contextualizare eclezială a proiectului de viață*, în „Educație și mărturisire”, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2017, p. 121.

⁹ **Gavril Trifa**, *art. cit.*, p. 74.

¹⁰ **Arhim. Teofil Tia**, *art. cit.*, p. 124.

pentru a întreține un așa-zis „*sine spiritual*”, abordând orice manifestare spirituală, fie ea și păgână, fiind însă foarte critici cu expresiile creștine. Această perspectivă nu numai că umbrește și bagatelizează valorile creștine, hristice, dar și mutilează educația copilului, prin faptul că nu i se oferă un reper stabil. Astfel, putem lesne previziona un context social-religios cu un mozaic de abordări în ceea ce privește ideea de divinitate. Lucrul primejdios este că atitudinea de față este văzută ca o cale de mijloc, o viziune cât se poate de corectă, o soluție simplă, la îndemână.

Este, însă, sigur faptul că în familie se pun bazele și se dezvoltă valențele esențiale pentru o educație sănătoasă. Sfântul Ioan Gură de Aur dă un contur bine definit familiei, dând exemple de valori și atitudini pe care un părinte trebuie să le aibă, atât mama cât și tatăl. Astfel, din punctul lui de vedere, tatăl are datoria de a armoniza voința copilului prin sfaturi și îndemnuri. Rolul lui este identic cu cel al tatălui din familia iudaică, potrivit căruia acesta este administratorul familiei. De fapt, responsabilitatea tatălui este similară cu cea a preotului care trebuie să-și conducă păstoriții spre mântuire.¹¹ Prezența lui este esențială și de neînlocuit; el cunoaște slăbiciunile familiei și le corectează, fiind și un exemplu al curajului și al îndrăzelii. Este necesar ca el să dea dovadă de două lucruri, pentru a fi un tată bun: de dragoste, care, după cum am spus, este izvorul virtuților și al valorilor veșniciei și de tact pedagogic, sădit de Dumnezeu în ființa lui. Sfântul Ioan îndeamnă tatăl în acest fel: „*Dumnezeu ți-a dat copiii, ca ei să învețe virtutea de la tine. Căci de aceea a vrut să se unească astfel neamul oamenilor, făcând cele două lucruri foarte mari: unul, așezându-i învățători pe tați, al doilea, sădind în ei multă dragoste.*”¹²

Dragostea tatălui se vedește și prin încurajarea copiilor spre lucrurile de folos, dar îndemnându-i, provocându-i câteodată, și spre lucruri mai grele.¹³ În acest fel se poate pune o bază din partea tatălui, copilul putând să asimileze din partea lui îndemânarea, ingeniozitatea și spiritul practic.

Atribuția principală a mamei este, în viziunea aceluiași părinte, buna creștere, pentru că se află mai mult timp decât tatăl în sânul familiei, iar inima ei este mai aproape de sufletul copilului. Pentru ca mama să ofere o bună educație, este necesar ca ea să arate dragoste adevărată: „*Căci copiii pe care i-ai născut, dacă se bucură de îngrijirea cuvenită și sunt duși spre virtute de grija ta,*

¹¹ Gavril Trifa, art. cit., p. 79.

¹² Sfântul Ioan Gură de aur apud Gavril Trifa, art. cit., p. 80.

¹³ Gavril Trifa, art. cit., p. 80.

*devin motiv și pretext de multă mântuire pentru tine și pentru reușite proprii și alături de ei vei primi multă prețuire a îngrijirii... dacă îi duci pe aceștia, dacă rogi, dacă înveți, dacă sfătuiești, multă răsplată a acestei griji îți va fi pusă deoparte de Dumnezeu.”*¹⁴ În acest context mama trebuie să fie ea însăși un model, o lumină pentru copii, având o viață curată, virtuoasă și devotată soțului prin legătura iubirii lor: *„ea reușește să facă din el un auxiliar de nădejde în educația copiilor.”*¹⁵ În acest fel copilul poate avea în mamă un bun sprijin, având în vedere că aceasta are o intuiție specială pusă de Dumnezeu în sufletul ei. Structural, ea are o grijă ieșită din comun față de copii și uită adeseori de propria-i persoană, mai ales pentru o suferință a unuia sau altuia dintre copii. O astfel de iubire nu cred că poate fi descrisă vreodată suficient de întreg în cuvinte, ci poate ar putea fi asemănată cu iubirea jertfelnică a Mântuitorului Iisus Hristos.

Ceea ce ar aduce un plus de responsabilitate pentru părinți, cu privire la educația din familie a acestora, este înțelegerea raportului dintre Mântuitorul Hristos și copii. Evenimentul de la Matei, capitolul 18, este unul de referință în a înțelege dimensiunea legăturii pe care o are copilul cu Împărăția cerurilor *„Deci cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în Împărăția cerurilor”* (Matei 18, 4). Înțelegem ușor de aici că părinții au responsabilitatea de a fi într-o atentă supraveghere, ce nu provoacă sufocare, asupra copilului, asumându-și rolul de deschizători ai primelor principii în viață.

În contemporaneitate devine tot mai clar faptul că avem nevoie de o schimbare serioasă și radicală a atenției față de educația din familie. Trebuie să redescoperim planul lui Dumnezeu cu privire la familie și să conștientizăm chemarea cea înaltă a Lui.¹⁶ Este neîndoielnic faptul că omul contemporan are nevoie de o educație hristocentrică încă din sânul familiei, unde copiii au parte de experiența dragostei curate, iubire ce reverberează perspectiva veșniciei în inimile lor, dăruindu-le valori de origine dumnezeiască. Înțelegerea, asumarea și urmarea lor au ca rezultat sfințirea și inundarea de har a contextului vieții părinților și a copiilor, a lumii contemporane. Acesta trebuie să constituie un deziderat esențial educațional, o matrice educațională mântuitoare.

¹⁴ Sfântul Ioan Gură de aur apud Gavril Trifa, art. cit., p. 81.

¹⁵ Marin Stamate, *Educația creștină în opera Sfântului Ioan Gură de Aur*, apud Gavril Trifa, art. cit., p. 81.

¹⁶ Pr. Viorel Sava, *Familia creștină astăzi: provocări, șanse, perspective – răspunsuri gândite de Sfântul Ioan Gură de Aur în vremea lui, pentru timpul nostru*, în rev. „Teologie Ortodoxă”, tom XII, 2007, p. 91.

Bibliografie

BIBLIA sau *SFÂNTA SCRIPTURĂ*, Editura și Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015.

IOAN GURĂ DE AUR, SFÂNTUL, *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.

SAVA, Pr. Viorel, *Familia creștină astăzi: provocări, șanse, perspective – răspunsuri gândite de Sfântul Ioan Gură de Aur în vremea lui, pentru timpul nostru*, în rev. „Teologie Ortodoxă”, tom XII, 2007.

SCHMEMANN, Pr. Alexander, *Pentru viața lumii – Sacramentele și Ortodoxia*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.

SCRIDON, Corina-Maria, *Spiritualitate ortodoxă și diaconie socială într-o lume secularizată*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2013.

TIA, ARHIM. TEOFIL, *Tânărul post-modern și construcția viitorului. Demersuri pastorale pentru o contextualizare eclezială a proiectului de viață*, în „Educație și mărturisire”, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2017.

TRIFA, Gavril, *Familia creștină și educația tinerilor. Provocări și șanse*, în „Tinerii în Biserică și Societate”, Altarul Reîntregirii, nr. 21/2016.

Provocări și soluții pentru familia modernă¹

Sergiu POP

*Student, Anul II, Specializarea Teologie Ortodoxă Pastorală,
Domeniul de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” Baia Mare*

Imaginea bună pe care o avem despre noi, cum că suntem încă niște părinți foarte apropiați și grijulii față de propriii copii, se pierde sub tușele din ce în ce mai groase pe care realitatea ni le impune. Nu mai suntem – așa cum spuneau până mai ieri sociologii – printre puținele societăți ce funcționează după structura familiei tradiționale, în care scopul esențial al familiei îl reprezenta copilul, ci tindem să ne integrăm rapid societății de tip post-consum, unde relația părinte-copil nu este primordială, iar valori ca dezvoltarea personală sau propriul sentiment de satisfacție devin mai importante decât copilul. Dincolo de aceste caracteristici ce țin de analiza specializată atât a tipului social de familie, cât și a gradului de preluare de către societate a unor funcții și responsabilități ale familiei, ne aflăm în dezarmanta situație de a constata că nu știm cum să facem față unui fenomen”².

În cuvinte puține și clare regăsim zugrăvită situația și contextul actual familial, context care până în urmă cu puțin timp îl socoteam intangibil și



¹ Lucrarea a fost susținută în cadrul Simpozionului „Familia creștină între tradiție și modernitate”, 10 decembrie 2020 (online, platforma KnowledgeBase), sub îndrumarea Pr. Asist. Dr. Marius-Ioan SABOU.

² **Vasile Crețu**, Probleme actuale ale pastorației tinerilor în Biserica Ortodoxă Română, în **V. Mândăcanu, I. Scheau, D. Opriș** (ed.), „Educația umanistă în perspectiva triadei: pedagogie-filosofie-teologie”, Chișinău, Editura Pontos, 2011, p. 87.

sub controlul nostru. Iată că lucrurile nu mai stau așa, iar provocările care atentează la unitatea și funcționalitatea familiei sunt din ce în ce mai numeroase și mai agresive. Din acest motiv este necesar să acordăm atenție acestor aspecte, deoarece numai astfel vom putea să luăm o atitudine hotărâtă, care să facă diferență în apărarea drepturilor și rolului familiei contemporane.

Este evident, pentru toată lumea din spațiul contemporan, faptul că familia creștină este afectată profund de procesul de desacralizare și descompunere, motivate, în mod deosebit, de aspecte economice. Ceea ce pare a fi în atenția omului contemporan, pe primul plan, este lupta pentru supraviețuire, pentru un trai mai bun, lucru care trece pe plan secund aproape orice altă preocupare. Apoi, în situațiile în care părinții au fost nevoiți să plece la muncă în străinătate și să-și lase copiii în țară, nu de puține ori ei înșiși trăind separat și lucrând în locuri diferite, la distanțe mari unul de altul, aceștia sunt afectați, într-o măsură mai mare sau mai mică, de ceea ce familia secularizată a spațiului european este deja. În mare parte perspectiva europeană modernă propune *„tratarea familiei la diverse de către instituții cu impact mare în rândul maselor largi, cultivarea sistematică, programată, de către aceste instituții, în rândul generației tinere, a ideii că familia este ceva învechit, banalizarea valorilor morale ale familiei și încurajarea ideii de eliberare de canoanele impuse de statutul de familist”*³. Acestea și nu numai au condus la situația de criză accentuată în care se află familia contemporană.

Una dintre „dilemele” conștiinței moderne este cea legată de utilitatea castității înainte de căsătorie. Morala și etica creștină au subliniat mereu faptul că sfințenia vieții de familie începe înainte de căsătorie, prin înțelegerea, asumarea și păstrarea castității. Castitatea este o atitudine, un mod de comportare, plăcut lui Dumnezeu, trădând convingere, demnitate, seriozitate și dorința viitorilor miri de a porni curați trupește și sufletește pe drumul sfânt al familiei. Acest lucru îl surprinde Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Dacă mireasa este curată, atunci nunta este cinstită cu adevărat, căci primește trupuri curate, atunci și copiii ce se vor naște vor fi plini de binecuvântarea lui Dumnezeu, atunci și mirele și mireasa vor urma unul pe altul și unul altuia se vor supune... Crezi că e de puțin folos căsătoriei ca să se însoare neprihănit cu o fecioară? Este de mare folos nu numai pentru castitatea tânărului, dar și pentru castitatea soției”*⁴.

³ **Viorel Sava**, Familia creștină astăzi: provocări, șanse, perspective – răspunsuri gândite de Sfântul Ioan Gură de Aur în vremea lui pentru timpul nostru, sursă web: <https://analeteologieiasi.ro/arh/2007/4%20sava%201%20familia%20crestina.pdf>.

⁴ **Sfântul Ioan Gură de Aur**, Comentariile sau explicarea Epistolei către Coloseni, I și II Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel, trad. din limba elină, după ediția de Oxonia, 1855, de Arhim. Theodosie

Nu există mire care să pornească pe drumul familiei și să-i fie indiferent modul în care se vor desfășura relațiile dintre ei doi, dorindu-și încredere reciprocă, respect, devotament, valori comune. Nimeni nu pornește cu gândul că, dacă va fi nevoie, va accepta să fie înșelat, trădat, etc., mai ales că fiecare își dorește să aibă parte de darul binecuvântat al copiilor, care, la rândul lor, trebuie să crească într-un mediu cât mai curat duhovnicește. Iată ce spune Sfântul Ioan despre aceasta: *„Nu va fi oare atunci mai ales dragostea lor mai curată? Dar ceea ce este mai mult este faptul că Dumnezeu va fi cu mai multă îndurare față de această căsătorie și o va umple de nenumărate binecuvântări, când vor trăi așa cum El a poruncit. Dumnezeu va face ca bărbatul să aibă neconținut în inima sa dragoste de soția lui și să fie atât de stăpânit de această dragoste, încât să nu se mai uite la altă femeie”*⁵.

Dacă facem efortul de a înțelege aceste câteva idei atunci devine evident faptul că viața tinerilor trebuie îngrijită de toți aceia care pot veghea și acorda sfaturi potrivite pentru a-i proteja de păcatele tinereții. Un rol important în acest sens trebuie să și-l asume părinții care sunt îndemnați astfel: *„Cu toții știm că la tineri pofta trupestă este mai puternică și stăruitoare. Așadar, dacă sunteți părinți, înainte de vremea căsătoriei să-i înfrânați pe copiii voștri cu povești, cu făgăduieli, cu frică, cu orice mijloc posibil. Și atunci când vor crește, să nu amânați căsătoria lor. Nu lăsați anii să treacă. Chiar și înainte ca fiul vostru să meargă în armată, chiar și înainte de a se împlini profesional, îngrijiți-vă să se însoare. Căci atunci când știe că nu va întârzia să se afle împreună cu mireasa lui, flacăra trupului se va potoli. Însă dacă vede că voi faceți nunta să întârzie, așteptând să strângă bani, va deznădăjdui și va aluneca în desfărau”*⁶.

Vedem, din cele amintite, faptul că sfinții părinți nu s-au sfiit să atingă subiecte care și atunci, ca și acum, au fost și rămân sensibile, deși azi nu facem același lucru. Astfel, dorind să apere importanța moralității familiei, ei au condamnat slăbiciunea oamenilor față de poftele trupesti, chiar dacă înțelegeau că sunt specifice tinereții. Ceea ce s-a schimbat esențial față de vremea Sfinților Părinți este aceea că azi pofta pentru plăcerile trupesti este alimentată într-o măsură uriașă prin manifestări în sprijinul libertății fals

Athanasii, București, 1905, p. 216.

⁵ **Idem**, *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, traducere și note de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, p. 425.

⁶ **Idem**, *Problemele vieții*, trad. de Cristian Spățărelu și Daniela Filioreanu, Editura Egumenița, p. 38.

necesare, pentru perversiuni și comportamente ce contravin bazelor elementare ale eticii și moralei comportamentale, prin legalizarea comerțului sexual în spațiul virtual și nu numai, totul din lăcomie pentru bani, pentru câștig.

Putem înțelege de ce, în acest context, virtutea castității este apreciată ca fiind depășită, și, de multe ori, rușinează, în timp ce desfrânarea este acceptată și chiar tratată ca o virtute. Bisericii îi revine datoria de a mobiliza părinții pentru o reorganizare a priorităților acestora, pregătindu-i din timp pentru viața de familie, prin curățenie sufletească și apropierea de Dumnezeu. Tinerii conștientizați de acest dar mare înțeleg că în ziua nunții dăruiesc încredere, se responsabilizează reciproc, se îmbogățesc unul pe altul prin ridicarea legăturii lor la un cu totul alt nivel: „*Astfel, încheindu-se logodna, preotul îi ia pe cei doi și îi conduce în interiorul bisericii. Această procesiune, această intrare în biserică, este extrem de importantă din punct de vedere liturgic, pentru că ea în mod clar revelează transformarea căsătoriei din ceva existând doar în mod natural, într-o căsătorie în Hristos. Căsătoria dobândește aici o nouă semnificație, o nouă dimensiune. Această nouă «dimensiune» este Hristos. El devine centrul acelei relații. Prin El căsătoria dobândește o semnificație veșnică, devine o cale spre împlinirea creștinului în împărăția lui Dumnezeu*”⁷.

Datorită hrănirii minții cu infinite scene de nuditate și perversiune, prin nenumăratele mijloace media, mintea tinerilor devine una lipsită de liniștea harului dumnezeiesc și zburdă adesea spre poftes și patimi care distrug apoi familiile și relațiile. Pentru această provocare la adresa familiei, când soții uită de cele asumate prin cununie și se gândesc doar la poftele lor, Sfântul Ioan spune: „*Să nu simți respingere față de femeie pentru că s-a nimerit să nu fie frumoasă. Ascultă ce zice Scriptura: Albina e mică printre zburătoare, dar rodul muncii ei întrece orice dulceată (Înțelepciunea lui Sirah 11, 3). Făptură a lui Dumnezeu este și femeia. Prin respingerea ta n-o jignești pe ea, ci pe ziditorul ei. Ce are ea, a ei? Nu i le-a dat pe toate Domnul? Dar nici pe femeia frumoasă să n-o lauzi, să n-o admiri. Admirația pentru una și nesocotirea celeilalte arată că omul acela e desfrânat. Să cauți frumusețea sufletului și să-L imiți pe Mirele Bisericii. Frumusețea trupească, dincolo de faptul că este plină de mândrie, provoacă gelozie, și, deseori, chiar bănuieli neîntemeiate. Nu dăruiește, însă, și plăcere? Pentru puțin timp, da; pentru o lună sau două, sau cel mult pentru un an; mai târziu, însă, nu. Pentru că, datorită obișnuinței, nu te mai preocupă*

⁷ Alexander Schmemmann, *Liturgy and Life: Christian Development through Liturgical Experience*, Department of Religious Education, Orthodox Church in America, New York, 1983, p. 103.

frumusețea, care, însă, întreține mândria femeii. Așa ceva nu se întâmplă în cazul unei femei care nu are frumusețe exterioară, însă are frumusețe lăuntrică. Acolo este normal că plăcerea și iubirea soțului să rămână de la început și până la sfârșit nemișorate, întrucât provin din frumusețea sufletului, nu a trupului”⁸. Iată, deci, o măsură echilibrată în care trebuie socotite aceste aspectele care dezechilibrează uneori viața de familie.

Ceea ce trebuie să înțeleagă soții familiei de azi este faptul că sunt datori să se înțeleagă și să se accepte unul pe altul nu doar în cele în care se aseamănă, ci și în cele în care se diferențiază: *„Și după cum în trupurile noastre, când este vreo boală, nu tăiem mădularul, ci împingem afară boala, așa facem și cu femeia. Dacă e în ea oarecare răutate, nu lepăda femeia, ci scoate afară răul. Căci femeia se poate îndrepta, dar adesea un mădular vătămat nu mai este cu putință să-l vindecăm. Dar chiar dacă știm că vătămarea lui este de netălmăduit, nici așa nu-l tăiem. Fiindcă și picioare strâmbe având adesea mulți, și pulpe oloage, și mână uscată și moartă și ochiul chiorăș, nici ochiul nu-l scot, nici mâna nu o taie... Căci cele care sunt handicapate prin fire nu e cu putință să fie iarăși dobândite, dar voia liberă dacă este strâmbă se poate reface. Dar și dacă ai zice că ea boalește fără nădejde de vindecare și că are trebuință de multă purtare, de grijă pentru felul ei de a fi, nici așa nu poate fi lepădată. Căci nici mădularul bolnav, ce nu se mai poate vindeca, nu se taie. Iar ea este mădularul tău”⁹.*

Ceea ce se mai poate observa foarte ușor, atunci când vine vorba de familia de azi, este ușurința cu care se divorțează. Aceasta se întâmplă uneori la foarte scurt timp după căsătorie, sau în perioade relativ mici, de câțiva ani, de la momentul jurămintelor în fața Sfântului Altar, cu mâna pe Sfânta Cruce și pe Sfânta Evanghelie. Acum divorțul are loc foarte ușor chiar și în cazurile în care familia a dat deja naștere la copii, supunându-i pe aceștia la traumele divorțului, ale creșterii și formării într-o familie decapitată, în ciuda faptului că fiecare dintre tinerii care divorțează va purta cu el stigmatul divorțului și va fi suspectat de incapacitate de a purta sarcinile familiei. Ceea ce vedem azi este că divorțul a intrat într-un firesc al vieții contemporane, atât de mult încât este un real subiect de discuții numărul de divorțuri prin care unul sau altul a trecut.

⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Problemele vieții*, p. 107.

⁹ Idem, *Omilia despre căsătorie*. Din *Comentariu la Efeseni*, în vol. *Catehezele maritale*, trad. de Pr. Marcel Hanches, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2004, p. 45-46.

Dacă dorim să apărăm rolul familie în contextul social și cultural modern atunci este imperios necesar să pornim de la necesitatea restaurării gândirii și înțelegerii tuturor despre rolul și importanța familiei. Nu putem înțelege acest lucru fără a redescoperi rolul pe care familia o are și a avut-o mereu în planul lui Dumnezeu. Pentru aceasta, Biserica trebuie să-și intensifice activitățile pastorale care să susțină familia prin alcătuirea de programe de ocrotire a familiei și de promovare a valorilor morale în familie, de protejare și ajutorare a familiilor aflate în criză economică, morală sau spirituală, de intensificare a catehezelor în rândul tinerilor, de pregătire a acestora pentru viața de familie.

Bibliografie

BIBLIA sau *SFÂNTA SCRIPTURĂ*, Editura și Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015.

CREȚU, Vasile, *Probleme actuale ale pastorației tinerilor în Biserica Ortodoxă Română*, în V. Mândăcanu, I. Scheau, D. Opriș (ed.), „Educația umanistă în perspectiva triadei: pedagogie-filosofie-teologie”, Chișinău, Editura Pontos, 2011.

IOAN GURĂ DE AUR, SFÂNTUL, *Omilia despre căsătorie. Din Comentariu la Efesenii*, în vol. *Catehezele maritale*, trad. de Pr. Marcel Hanches, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2004.

IDEM, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Coloseni, I și II Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*, trad. din limba elină, după ediția de Oxonia, 1855, de Arhim. Theodosie Athanasiu, București, 1905.

IDEM, *Despre feciorie. Apologia vieții monahale. Despre creșterea copiilor*, traducere și note de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.

IDEM, *Problemele vieții*, trad. de Cristian Spătărelu și Daniela Filioreanu, Editura Egumenița.

SAVA, Pr. Viorel, *Familia creștină astăzi: provocări, șanse, perspective – răspunsuri gândite de Sfântul Ioan Gură de Aur în vremea lui, pentru timpul nostru*, în „Teologie Ortodoxă”, tom XII, 2007, p. 73-92.

SCHMEMANN, Pr. Alexander, *Liturgy and Life: Christian Development through Liturgical Experience*, Department of Religious Education, Orthodox Church in America, New York, 1983.

**IV.
EVENIMENTE IMPORTANTE
ÎN EPARHIA MARAMUREȘULUI
ȘI SĂTMARULUI**

Episcopia Maramureșului și Sătmarului, 30 de ani de la reînființare

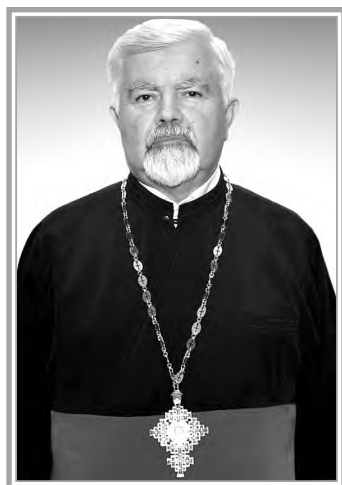
Pr. Dr. Vasile AUGUSTIN
Vicar Eparhial Administrativ

INTRODUCERE



-au împlinit anul acesta 30 de ani de la reînființarea Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. După 30 de ani de la acel eveniment de o importanță istorică deosebită, ca un slujbaș ce am ostenit de la începuturi la înfăptuirea unei instituții vitale pentru viața poporului român din Nord-Vestul țării, îngăduiți-mi câteva reflecții la cele trei decenii de existență a Eparhiei Voievodale a Maramureșului și Sătmarului. Nord-vestul României face parte din Dacia Liberă, unde s-au retras cei mai viteji dintre geto-daci. De aici, cu mult timp înainte de a se organiza viața socială, culturală și bisericească în celelalte provincii românești, au plecat Dragoș Vodă și Bogdan Voievod, care, împreună cu oamenii lor, după ce n-au acceptat favoruri venite de la străini, pentru înstrăinarea de la credință, au trecut munții și au întemeiat o țară liberă, Moldova. Aici a rămas însă un popor voievodal cu o puternică credință, concretizată în ridicarea bisericuțelor de lemn, ce ating cu crucea de pe turlă cerul, ce stau până astăzi mărturie despre statornicia în credința ortodoxă a maramureșenilor, sătmărenilor, chiorenilor, lăpușenilor, oșenilor și codrenilor.

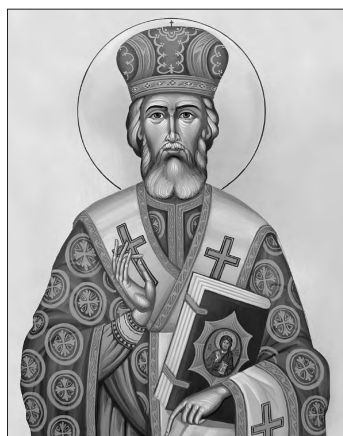
Cea mai cunoscută dintre ele rămâne biserica mănăstirii Peri, ridicată de fiii lui Dragoș în dreapta Tisei, în veacul al XIV-lea, și târnosită la data de 13 august 1391. Mănăstire cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, a fost închinată de Sas Voievod și de fiii lui, Drag și Baliță, Patriarhiei Ecumenice



din Constantinopol. În Tomosul Sinodal Ecumenic din 13 august 1391 se stipula că „egumenul de la mănăstirea Peri va avea drepturi cvasiepiscopale, fiind pomenit la slujbe de toți preoții locului, iar mănăstirea primește statutul de Stavropighie patriarhală”. Putem concluziona că actul Sinodal din 13 august 1391 a însemnat certificatul de naștere a Episcopiei Ortodoxe din Maramureș și Sătmăr.

De atunci și până astăzi, Episcopia Maramureșului și Sătmărilor și-a întins activitățile bisericești timp de șase secole, numărul episcopilor fiind de aproximativ 30 de ierarhi, între ei regăsindu-se nume ilustre ale Ortodoxiei românești. Bunăoară, Mitropolitul Sava Brancovici face un drum anevoios până în Maramureș spre a sfinți, în 15 august 1672, biserica Mănăstirii Moisei. La cumpăna dintre secolele XVII-XVIII, la cârma Episcopiei din Maramureș îl găsim pe Episcopul martir Iosif Stoica, singurul ierarh din Transilvania care nu a acceptat Uniatismul. A fost aruncat în temnițele de la Hust, de unde va fi eliberat în anul 1711, înainte de moarte. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 1992, l-a trecut în rândul sfinților, pomenirea lui fiind făcută în fiecare an în data de 24 aprilie, sub denumirea de „Sfântul Iosif Mărturisitorul din Maramureș”.

După anul 1739 s-a întrerupt șirul episcopilor din Maramureș timp de două secole, apoi, în perioada interbelică, după înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie, se va reactiva și Episcopia Maramureșului în anul 1937 cu reședința la Sighet, primul ei episcop fiind Dr. Vasile Stan. În timpul păstoririi sale (1937-1945), va realiza în tânăra sa episcopie câteva lucruri de excepție, cum ar fi de exemplu: organizarea administrativă a Centrului Eparhial, înzestrarea Episcopiei cu Palatul administrativ, care astăzi se află în plin proces de restaurare, dotarea Episcopiei cu 400 ha pădure, posesia unui teren agricol la Tulca, județul Bihor, zidiri de biserici și case parohiale și multe altele.



Sfântul Iosif Mărturisitorul
din Maramureș



Mănăstirea Săpânța Peri





HARTA ADMINISTRATIVĂ A EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE A MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMĂRULUI



LEGENDĂ



Centru Eparhial



Catedrala Episcopală



Centre Protopopești



Parohii



Filii



Indice număr biserici



Mănăstiri



Schituri



Biserici de lemn - Monument



Biserici de lemn - Monument UNESCO



Biserici aparținătoare spitalelor și centrelor caritative



Biserici aparținătoare penitenciarelor și unităților militare



Școli teologice



Colecții de artă și carte bisericească



Centre sociale



Cantine sociale



Tabere creștine pentru tineri



Parohii aparținătoare Vicariatului Ortodox Ucrainean

PROTOPOPIATUL BAIA MARE

PROTOPOPIATUL SATU MARE

PROTOPOPIATUL SIGHET

PROTOPOPIATUL CAREI

PROTOPOPIATUL LĂPUȘ

PROTOPOPIATUL VIȘEU

PROTOPOPIATUL CHIOAR

PROTOPOPIATUL OĂȘ

Frontieră de stat

Limită de județ

EPISCOPIA MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI LA 30 DE ANI DE LA REÎNFIINȚARE

1. Alegerea și întronizarea Preasfinției Sale JUSTINIAN CHIRA

Finalul anului 1989 a adus profunde schimbări și mari înnoiri în viața poporului român, de care nu putea rămâne străină nici viața bisericească.

În urma eliberării de sub dictatura comunistă, imediat după Bobotează anului 1990, un grup de inițiativă, format din preoți inimoși de la Protopopiatul Baia Mare, și-au exprimat dorința reactivării străvechii Episcopii de Maramureș. S-a alcătuit un memoriu, iar, în baza canonului 38, Sinodul VI Ecumenic, care dispune: *„și noi păzim canonul așezat de părinții noștri cel care rânduieste că dacă vreo cetate s-a reînnoit prin putere împărătească sau dacă s-ar reînnoi în viitor, orânduirea lucrurilor bisericești să urmeze alcătuirile politice și obștești”*, preoții au solicitat Sfântului Sinod înnoirea vieții bisericești prin reorganizarea Episcopiei de Maramureș.

Sfântul Sinod, în ședința din 12 februarie 1990, prin temeieul nr. 1225/1990, aprobă reînființarea Episcopiei de Maramureș, ca sufragana a Mitropoliei Ardealului, cu reședința în Baia Mare, având în componentă județul Maramureș, provenit de la Arhiepiscopia Clujului, și județul Satu Mare, prin rearondarea Episcopiei Oradiei. Totodată, Sfântul Sinod i-a încredințat Preasfințitului Părinte Justinan, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, să organizeze și să constituie organismele deliberative ale noii eparhii.

Devenit Episcop locțiitor al Maramureșului, vlădica Justinian și-a constituit un grup de lucru, format din protoereii de atunci. Împreună cu aceștia, Preasfinția Sa Justinian a împărțit teritoriul Eparhiei în 10 circumscripții, în baza art. 91-94 din vechiul statut de organizare și funcționare al Bisericii Ortodoxe Române, iar în 23 iunie 1990 s-au făcut primele alegeri pentru Adunarea Eparhială. La ședința de constituire, deputații aleși ar fi dorit ca Episcopul să-și desemneze și Consiliul Eparhial, însă Preasfinția Sa a lăsat această sarcină în grija viitorului titular al Eparhiei.

Alegerea Episcopului titular nu avea să întârzie! Astfel, vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist a convocat Colegiul Electoral Bisericesc la București pentru data de 26 septembrie 1990, pentru a desemna prin vot secret episcopul eparhiot. A fost ales cu o majoritate absolută Preasfințitul Părinte Justinian Chira,

care a rostit în finalul alegerii un înflăcărat cuvânt de mulțumire, din care spicuim: „*Preavenerat Colegiu Electoral Bisericesc, mi-ați acordat voturile, punându-mi pe umeri o cruce grea. Vă mulțumesc din inimă, dar acum mă rog să-mi dați din puterea voastră sufletească pentru a-mi purta cu vrednicie crucea cu care plec acum la drum. Punând mâna pe plug, așa cum ne învață Sfântul Duh prin gura Sfântului Apostol Pavel, nu ne vom uita înapoi, ci vom merge înainte, împreună cu întreg poporul român*”.

În data de 1 octombrie 1990, neexistând reședință episcopală, Preasfințitul Părinte Justinian a convocat protopopii într-o ședință la Mănăstirea Rohia, unde și-a numit membrii primei Permanențe Eparhiale, care au avut ca primă sarcină organizarea slujbei de întronizare a noului Episcop ales. În duminica din 11 noiembrie 1990, în vechea catedrală a Băii Mari, în prezența a 11 membri ai Sfântului Sinod, avându-l în frunte pe vrednicul de pomenire Arhiepiscop Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului, a avut loc înscăunarea vlădiciei Justinian. Pe treptele catedralei în dimineața zilei au existat altercații între ortodocși și un grup de greco-catolici foarte violenți, însă ortodocșii mult mai numeroși i-au înlăturat, reușindu-se instalarea într-o preafrumoasa duminică de Noiembrie.



Înaltpreasfințitul Părinte
JUSTINIAN

2. Organizarea administrativă a Episcopiei

În anul 1990, Eparhia Maramureșului era alcătuită din 5 protopopiate, după cum urmează: Baia Mare, Sighet, Lăpuș, Satu Mare și Carei, 333 parohii, 121 filii și 4 mănăstiri: Rohia, Moisei, Bixad și Dragomirești.

Actuala schemă de funcții a Eparhiei noastre arată un real progres administrativ. Astfel, avem acum 8 protopopiate, 462 parohii, 30 mănăstiri și 10 schituri. Începând cu data de 1 aprilie 1993 s-a reînființat Protopopiatul Ortodox Vișeu, prin rearondarea Protopopiatului Sighet, având jurisdicție peste parohiile din orașele Borșa, Vișeu, Dragomirești și Săliște și peste parohiile rurale de pe Văile Izei și Vișeuului.

De asemenea, prin reorganizarea Protopopiatelor Baia Mare și Lăpuș, s-a reînființat Protopopiatul Chioar, cu reședința în Șomcuta Mare și cu jurisdicție asupra Parohiilor din Chioar și Codru. În fine, începând cu data de 1 iulie 2003 s-a reorganizat și Protopopiatul Oaș, cu jurisdicție peste parohiile din Ugocea și Oaș, cu reședința în Negrești-Oaș.

În ședința Adunării Eparhiale din 23 ianuarie 1991, s-a luat act de dorința clericilor și mirenilor din județul Satu Mare de a se modifica titulatura Eparhiei, în care să se regăsească și Sătmarul. În baza propunerii Episcopiei noastre, Adunarea Național Bisericească, prin temeiul nr. 721/4.03.1991, aprobă solicitarea în cauză, de atunci Instituția noastră purtând denumirea de „Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului”.

În anul 1994, în baza recomandării Chiriarhului locului, Sfântul Sinod, în ședința sa de lucru din 24 martie, a ales ca Arhiepiscop-Vicar pentru Episcopia noastră pe starețul de la Rohia, Arhimandritul Justin Hodea. Hirotonia întru arhiepiscop a avut loc la 17 aprilie 1994, la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, și a fost săvârșită de către Înaltpreasfințitul Părinte Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului



Hirotonia întru arhiepiscop a Preasfințitului Părinte Iustin – Mănăstirea Rohia, 17 aprilie 1994

Feleacului și Clujului, Preasfințitul Părinte Andrei de Alba Iulia, Preasfințitul Părinte Calinic al Argeșului, Preasfințitul Părinte Ioan al Oradiei și de Preasfințitul Părinte Justinian al Maramureșului și Sătmarului, Arhiepiscopul nostru Vicar fiind trecut în diptice cu numele de Iustin Sigheteanul. A fost o alegere inspirată, vlădica Iustin dovedindu-se a fi nu numai un colaborator vrednic al chiriarhului locului, dar și un luptător și truditor neobosit în ogorul Domnului de-a lungul anilor de arhierie.

În urma condițiilor create de Legea 154/1998 și Legea 142/1999, și cele ulterioare acestora, cu privire la sprijinul statului privind salarizarea clerului, unitățile noastre de cult au crescut mult, pe de o parte prin rearondarea parohiilor urbane mari, iar pe de altă parte prin transformarea multor filii în parohii de sine stătătoare. Astfel, astăzi slujesc la Sfintele Altare ale Eparhiei noastre un număr de 572 clerici, față de 336 câți erau în anul 1990. Lângă aceștia, Schema de personal mai cuprinde peste 800 angajați neclericali cu salarizare de la buget.

3. Realizări patrimoniale

a) Reședința Episcopală din Baia Mare

La reactivare, Eparhia Maramureșului a pornit de pe iarbă verde, fără sediu și fără catedrală, în Baia Mare existând, în 1990, doar 3 biserici ortodoxe la o populație de peste 150.000 locuitori. Autoritățile de stat locale n-au fost prea darnice cu Episcopia noastră, obligându-l pe Vlădica Justinian să stea în chirie, lucru nemaiîntâlnit pe harta Patriarhiei Române. La întrebarea „unde locuiеști?”, Chiriarhul nostru răspundea cu glasul Evanghelistului: „*Vulpile au vizuini, păsările cerului au cuiburi, iar Episcopul Vostru nu are unde să-și plece capul*”, în timp ce la alte culte, aceleași puteri vremelnice s-au grăbit să le pună la dispoziție palate generoase.

Însuși Patriarhul de la București a rămas uimit văzând atâta ostilitate și nu a mai permis înființarea de Episcopii noi decât în condițiile înzeștrării acestora cu o reședință administrativă corespunzătoare. Și-a făcut milă de noi un ofițer. Ministru al Apărării a fost cel care ne-a eliberat clădirea fostelor gărzi patriotice de pe strada Avram Iancu din Baia Mare, imobil unde și-a început activitatea Episcopia noastră, având la parter birouri, iar la etaj locuința Chiriarhului. Imobilul în cauză a fost cedat prin ordinul Prefecturii județului Maramureș nr. 184/1991 împreună cu terenul aferent.



Reședința Episcopală din Baia Mare

În timpul celor 30 ani, acest imobil a suferit numeroase modificări. Astfel, i s-a adăugat aripa nouă, unde se află Sala de Consiliu, arhiva, muzeul și apartamentele celor doi Ierarhi. De asemenea, între cele două corpuri ale clădirii s-a ridicat Paraclisul Episcopal cu hramul „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”. În ultima vreme, s-a reabilitat aripa veche a Centrului Eparhial, s-a mansardat, s-a schimbat acoperișul, s-au restaurat toate birourile și s-a deschis un magazin de obiecte bisericești. Cine vizitează reședința noastră rămâne plăcut impresionat, fiindcă aici toate se înnoiesc.

b) Catedrala Eparhială „Sfânta Treime” din Baia Mare

După sfințirea locului pentru o catedrală în Baia Mare de către Vlădica Justinian, la 20 iulie 1990, și după o tergiversare a lucrărilor de 9 ani, de la mijlocul anului 1999, sub îndrumarea directă a Preasfințitului Părinte Iustin, s-a demarat în forță construcția noii Catedrale Eparhiale.

Preasfințitul Părinte Iustin a realizat pe bulevardul Unirii din Baia Mare cea mai măreață și spațioasă biserică din Eparhie, al cărei prim nivel a fost sfințit în anul 2003 de către un sobor de Arhieri ce i-a avut în frunte pe vrednicii de pomenire Preafericirea Sa Pedros al VII-lea, Papă și Patriarh al Alexandriei și a întregii Africi, și pe Preafericirea Sa Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe



Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare

Române, înconjurat de o mulțime mare de preoți, de monahi și de credincioși maramureșeni și sătmăreni. În fiecare an, la noua catedrală, preoții fac colecte în ziua de Rusalii și pun obolul credincioșilor alături de strădaniile Arhiepiscopului spre finalizarea frumoasei catedrale, ce va deveni în timp emblema Episcopiei, dar și a orașului de reședință.

În 9 septembrie 2003, același mărit sobor, în frunte cu cei doi Patriarhi, după Slujba de Târnosire, a proclamat solemn, printr-un Tomos Sinodal, canonizarea Sfântului Iosif Mărturisitorul, care este pomenit în calendarele noastre creștinești în data de 24 aprilie.

c) Zidiri de biserici

În ultimii 30 ani s-au sfințit, s-a pus piatra de temelie și au fost târnosite 130 de biserici noi, după cum urmează: în Protopopiatul Baia Mare – 22 biserici noi, 17 în Protopopiatul Satu Mare, 17 în Protopopiatul Sighet, 29 în Protopopiatul Vișeu, 8 în Protopopiatul Carei, 10 în Protopopiatul Lăpuș, 10 în Protopopiatul Chioar, 8 în Protopopiatul Oaș, 20 de biserici noi de mănăstire și 8 biserici în noile schituri.

Toate aceste biserici noi, de la catedralele din mediul urban până la bisericile de lemn din mănăstiri și schituri, scriu istoria contemporană a Ortodoxiei, din Munții Maramureșului până în șesurile Careilor.

d) Redobândirea patrimoniului Episcopiei

- **Retrocedarea pădurii episcopale din Văgaș**, comuna Tarna Mare, Protopopiatul Oaș.

În baza procesului verbal de punere în posesie a Comisiei locale Tarna Mare nr. 3/17.04.2009, Comisia Județeană Satu Mare a emis Titlul de Proprietate nr. 2336/3.06.2009 prin care Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului primește în proprietate o suprafață de 100 ha pădure.

- **Retrocedarea Palatului Episcopal din Sighetu Marmăției.** În baza documentației stufoase de retrocedare trimisă în repetate rânduri de către Episcopia noastră la București, Comisia Specială de retrocedare a unor bunuri care au aparținut cultelor religioase din România a emis decizia nr. 2082/20.05.2009, prin care se restituie în natură imobilul situat în Sighetu Marmăției, imobil preluat abuziv de la Episcopia noastră în anul 1948, în care a funcționat, în perioada 1948-2008, Casa de cultură, Biblioteca, Școala populară de Artă și un bar. Ni s-a restituit și terenul aferent în suprafața de 2.301 mp., situat în Sighetu Marmăției, str. Iuliu Maniu, nr. 31 înscris în CF 1868 nr. top 1263/1 și 1263/2. Primăria Sighet a predat efectiv Palatul prin protocolul de predare-preluare nr. 13846 din 7.09.2009 către deținătorul actual, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului care, în calitate de proprietar, în baza deciziei de retrocedare, s-a obligat să închirieze Primăriei spațiile pentru 5 ani, de la 20.05.2009 până la 20.05.2014, spațiile excedentare fiind atribuite spre folosința Oficiului Protopopesc Sighet, iar fosta capelă, actualmente sală festivă din incinta imobilului, să fie utilizată în comun atât de proprietar, cât și de chiriaș. În cursul anului 2010, Palatul din Sighet a fost întârbulat pe Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului.

- **Retrocedarea pădurii din Vadu-Izei**, în baza Hotărârii nr. 1992 din 30.11.2009, a Comisiei Județene Maramureș pentru stabilirea dreptului de proprietate asupra terenurilor, și a ordinului prefectului nr. 348/2009, Comisia Județului Maramureș a emis titlul de proprietate nr. 20575/10.12.2009 prin care Episcopia noastră primește în proprietate o suprafață de 238 ha pădure pe raza localității Vadu Izei.

Ne vom lupta și pentru obținerea pădurii din lotul „Arșița” de pe raza comunei Rona de Sus, în suprafață de 62 ha, întrucât dorim să rotunjim la 400 ha terenul forestier, așa cum l-a avut Episcopia noastră în timpul episcopului Vasile Stan.

4. Alte realizări și împliniri din ultimii 30 de ani

Dintre frumoasele realizări pastorale din ultimii 30 ani, în afară de activitatea de la parohii, preoțimea și-a extins activitatea în toate ramurile vieții sociale. Astăzi, Episcopia noastră are preoți militari, ce își desfășoară activitatea în Unitățile militare și Penitenciare, preoți caritativi în toate Spitalele din Eparhie, precum și preoți misionari cu activități în orfeline, case de copii cu handicap și cămine de bătrâni.

Cu toate greutățile financiare generate de criza actuală, pe linie culturală, Eparhia a reușit să tipărească în decursul anilor buletinul oficial „Graiul Bisericii Noastre”, calendare, cărți, prima monografie a Eparhiei, un album cu bisericile de lemn din Maramureș și un album cu cele 130 biserici nou ridicate în timpul arhiepiscopiei Înaltpreasfințitului Părinte Justinian.

Din anul 1991, în baza temeiului nr. 3796 a Ministerului Învățământului, s-a aprobat deschiderea Seminarului Teologic „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare, iar din anul 2006 s-a deschis la Satu Mare Liceul Teologic „Nicolae Steinhardt”, cu clase de gimnaziu și liceu și cu 6 grupe de grădiniță.

De asemenea, începând cu anul universitar 1992-1993, în baza temeiului 1992/15.04.1992 a Ministerului Învățământului, funcționează în cadrul Universității de Nord Baia Mare, la Facultatea de Litere, o Catedră de Teologie Ortodoxă, cu trei specializări: Teologie Pastorală, Teologie Didactică și Asistență Socială, de unde Episcopia noastră își recrutează viitori preoți, viitori dascăli și asistenți sociali.

Viața monahală a cunoscut o dezvoltare fără precedent. De la cele 4 mănăstiri existente acum 30 de ani, din care doar una recunoscută, avem astăzi 40 vetre monahale. În aceste centre de lumină spirituală își desfășoară activitatea 185 monahi și monahii, fapt ce confirmă râvna maramureșenilor și sătmarenilor față de așezămintele monahale.

5. Preasfinția Sa Justinian – Arhiepiscop

Ca o încununare a realizărilor Preasfințitului Părinte Justinian, Preafericitul Patriarh Daniel, în Ședința Sfântului Sinod din 18 iunie 2009, a propus ridicarea vlădiciei Justinian la rang de Arhiepiscop onorific.

Întorcându-ne la dispozițiile Canonului 34 Apostolic, care stipulează că „se cade ca episcopii fiecărui neam să cunoască pe cel dintâi dintre dânsii”, pentru

neamul maramureșenilor și sătmărenilor însuși Patriarhul Daniel, în fruntea unui sobor de 19 ierarhi, l-a înscăunat în Duminica din 13 decembrie 2009 pe primul arhiepiscop de Maramureș, când, în noua catedrală Episcopală din Baia Mare, a fost citită Gramata Patriarhală de ridicare la treapta de Arhiepiscop onorific a Înaltpreasfințitului Părinte Justinian.

A trecut la Domnul în data de 30 octombrie 2016, la venerabila vârstă de 96 de ani și a fost regretat atât de cler, cât și de poporul dreptcredincios, rămânând în memoria colectivă ca un ierarh blând care ne-a iubit pe toți. A fost prohodit în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, apoi dus pe ultimul drum la poarta mănăstirii „Sfânta Ana” din Rohia, pe care a îndrăgit-o cel mai mult. Acolo își doarme somnul de veci întru nădejdea învierii, mormântul său devenind, în ani, loc de pelerinaj pentru mulți.

PREASFINȚIA SA IUSTIN, NOUL CHIRIARH AL EPISCOPIEI MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI

S-au împlinit 26 de ani de când, într-o frumoasă zi de primăvară, la Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia, starețul Justin a fost hirotonit Arhiepiscop-Vicar al Eparhiei Maramureșului și Sătmărlui, primind cărja de Arhipăstor și Părinte al credincioșilor, preoților și monahilor din județele Maramureș și Satu Mare.



**Preasfințitul Părinte
IUSTIN**

În prezența unui mare număr de credincioși, ierarhii prezenți, în 17 aprilie 1994 la Rohia, în frunte cu vrednicul de pomenire Antonie, Mitropolitul Ardealului, au putut să vadă atunci, pe de o parte, frumusețea credincioșilor din acest colț de țară, cu tot ce au ei mai bun, credința în Bunul Dumnezeu, respectul față de tradiții și dragostea față de slujitorii lui Dumnezeu și, în mod special, față de tânărul ierarh hirotonit Justin care, alături de Preasfințitul Părinte Justinian, a preluat sarcina și jugul arhieriei, în vederea păstoririi credincioșilor din Episcopia noastră.

De atunci s-a scurs mai bine de un sfert de veac. Privind retrospectiv, activitatea Ierarhului nostru Iustin se împarte în două: 22 de ani alături de Arhiepiscopul Justinian, în demnitatea de Arhiepiscop-Vicar, iar, după trecerea la Domnul a vlădiciei Justinian, în anul 2016, ca Întâistător al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Astfel, în data de 9 decembrie 2016, la sediul Mitropoliei din Cluj-Napoca, au fost desemnați cei doi candidați pentru postul vacant de Episcop al Maramureșului și Sătmarului: Preasfinția Sa Arhiepiscop-Vicar Justin Sigheteanul și Preacuvioșia Sa Arhim. Timotei Bel, starețul Mănăstirii Scărișoara Nouă.

În data de 16 decembrie 2016, la reședința Patriarhală din București, a fost ales prin vot secret Preasfințitul Părinte Justin ca nou Episcop titular al Maramureșului și Sătmarului. Întronizarea Preasfinției Sale a avut loc în cadrul unei liturghii solemne, la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, în data de 27 decembrie 2016, la care au participat autorități de stat centrale și locale, un număr de 17 arhiepiscopii, în frunte cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei de la Cluj, clerici, monahi, mulți credincioși și foarte mulți tineri.

În continuare, încercăm să punctăm cele mai importante realizări ale Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului.

1. Reorganizarea administrativă a Episcopiei

Prin purtarea Sa de grijă, s-a reorganizat schema de funcții a județului Satu Mare, prin reînființarea Protopopiatului Oaș, cu jurisdicție peste Parohiile din Ugocea și Oaș, cu reședința în Negrești-Oaș. Astăzi, Protopopiatul Oaș are în orașul Negrești una dintre cele mai mărețe catedrale din Episcopie, iar Centrul Protopopesc are un sediu nou și modern.

În anul 1994 erau, în Episcopia noastră, 333 de parohii și 4 mănăstiri. Acum, la finele anului 2020, Eparhia noastră are 465 de parohii, 30 de mănăstiri, 10 schituri și 28 filii, peste 50 de fundații și asociații filantropice și cultural creștine. De asemenea, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, dovedindu-se a fi un colaborator vrednic al chiriarhului Justinian și un luptător și truditoresc pentru rearondarea parohiilor urbane mari, precum și pentru transformarea multor filii în parohii de sine stătătoare. Dacă în anul 1994 existau în Eparhie un număr de 336 clerici, astăzi numărul acestora aproape s-a dublat, întrucât la sfintele noastre altare slujesc un număr de 572 clerici.

2. Realizări patrimoniale

a. Modernizarea Reședinței Episcopale din Baia Mare

În timpul arhieriei Preasfințitului Părinte Iustin, Reședința Eparhială a suferit numeroase modificări. Astfel, i s-a adăugat o aripă nouă, s-a reabilitat aripa veche a Centrului Eparhial și s-a mansardat. S-au restaurat toate birourile, iar cine vizitează Reședința noastră Eparhială rămâne plăcut impresionat, pentru că aici toate s-au înnoit.

b. Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare

Amplasată la intersecția bulevardelor Unirii și Republicii din Baia Mare, este a doua ca mărime din România, după Catedrala Mântuirii Neamului din București. Lucrările, efectuate cu purtarea de grijă a Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, se află în faza de finisaje exterioare și de pregătire a pereților interiori pentru executarea picturii. Crucea de pe cupola centrală a fost fixată la o înălțime de cca 85 metri și, prin înălțime, domină întreg orașul Baia Mare. Meritul construirii Catedralei Episcopale aparține Preasfințitului Părin Episcop Iustin, care a reușit să ridice un edificiu de artă bisericească, ce așează orașul Baia Mare într-o adevărată reședință eparhială.

c. Retrocedarea Palatului Episcopal din Sighetul Marmăției

După o documentație stufoasă trimisă, în repetate rânduri, de către Episcopia noastră la București, Comisia specială de retrocedare a unor bunuri



Palatul Episcopal din Sighetu Marmăției, în proces de restaurare, cu destinație Centrul Cultural-Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul”

care au aparținut cultelor religioase din România a emis Decizia nr. 2082 / 20.05.2009, prin care se restituie în natură Palatul Cultural, imobil situat în Sighetul Marmăției, fost Palat Episcopal, preluat abuziv de la Episcopia noastră în anul 1948. Preasfințitul Părinte Justin, după preluarea Palatului, s-a implicat direct în restaurarea lui și, în baza unei finanțări din fonduri europene, Palatul Episcopal din Sighet se află într-un amplu proces de restaurare ce se va finaliza în anul 2021 și va transforma imobilul într-unul din cele mai frumoase construcții din Nord-Vestul țării.

3. Realizări social-filantropice

a. Căminul Rezidențial pentru Îngrijirea Persoanelor Vârstnice „Bunul Samarinean” de la Coroieni

În baza unui protocol dintre Episcopia Maramureșului și Sătmarului și Primăria Coroieni, Eparhia noastră a preluat în administrare totală frumosul centru rezidențial de la Coroieni, în data de 10 aprilie 2018. Preasfințitul Părinte Episcop Iustin și-a dorit foarte mult un imobil social, iar acesta devine primul așezământ de acest fel din Episcopia Maramureșului și Sătmarului, meritul aparținând primarului Gavril Ropan, care s-a implicat la ridicarea acestei clădiri din dragoste și filantropie creștină.

b. Centrul de Zi „Sfânta Tatiana” din Satu Mare

În data de 23 octombrie 2018, din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin, a fost inaugurat Central de zi „Sfânta Tatiana”, situat în Satu Mare, care funcționează sub oblăduirea bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din municipiu. Centrul de zi s-a realizat prin transformarea unei foste centrale termice, cu fonduri obținute din donații și sponsorizări de la persoane fizice și societăți comerciale. Misiunea acestui centru constă în asistarea și educarea copiilor proveniți din familii și medii defavorizate, cu scopul prevenirii abandonului școlar și pentru o mai bună integrare în societate.

c. Centrul de zi pentru bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” din localitatea Babța, județul Satu Mare

În data de 22 iulie 2019, ia ființă Centrul de zi pentru bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” din localitatea Babța, beneficiarii fiind persoanele vârstnice care nu realizează venituri proprii, fie sunt cu venituri mici, fără familie sau care se află în risc de ecluziune socială.

Centrul oferă o masă caldă pe zi, evaluare periodică a fiecărui beneficiar, activități de grup, activități de socializare, culturale și religioase cu scopul de a preveni marginalizarea și excluderea socială a persoanelor vârstnice în vederea petrecerii în mod activ a timpului liber.

d. Alte asociații și fundații social-filantropice

Cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Preasfințitului nostru Părinte Episcop Iustin, activitatea social-filantropică din Eparhie a crescut foarte mult. Astfel, în cadrul Centrului Eparhial funcționează asociațiile „Filantropia Creștină”, „Voluntariat, filantropie și creație”, ASCOR Baia Mare, ATOCEM (Asociația Tinerilor Ortodocși a Catedralei Episcopale Maramureșene”, Asociația culturală „Theologos”, Asociația Femeilor Ortodoxe din Maramureș „Mironosițele Femei”. În cadrul Protopopiatului Baia Mare, Centrul de zi „Sfântul Pantelimon” al Parohiei „Nașterea Domnului” Baia Mare, Centru social multifuncțional „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” al parohiei „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” Baia Mare, Asociația Filantropică și Cultural Creștină „Martyria” al Parohiei „Buna Vestire ” Baia Mare. În Protopopiatul Satu Mare, Asociația „Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului” al Parohiei „Sfinții Împărați Constantin și Elena” Satu Mare și Centrul de zi pentru copii „Sfânta Tatiana”. În Protopopiatul Sighet, Asociația Filantropică „Buna Vestire” a Parohiei „Adormirea Maicii Domnului” din Sighetul Marmației și Așezământul Social Cultural „Sfinții Brâncoveni” ai Parohiei Desești. În Protopopiatul Carei, Asociația „Sfânta Maria” din Tășnad, Centrul de zi pentru bătrâni din Babța și Asociația Tinerilor Ortodocși din Carei. În Protopopiatul Lăpuș, Căminul Rezidențial din Coroieni pentru Îngrijirea Persoanelor Vârstnice, Asociația „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Vima Mică și Centrul social pentru activități cu tineretul „Sfântul Apostol Andrei” din Cavnic. În Protopopiatul Oaș, există Asociația „Sfântul Evanghelist Luca” din Prilog pentru îngrijirea persoanelor vârstnice, iar în localitatea Tur de lângă Negrești Oaș, Asociația pentru Sprijin și Dezvoltare Comunitară „Țara Oașului”.

4. Realizări culturale

Preasfințitul Părinte Justin a avut permanent în atenție catehizarea tineretului.

Realizările din activitățile cu tineretul s-ar putea sintetiza astfel:

a. Declararea Sfântului Arhidiacon și Întâi Mucenic Ștefan ca ocrotitor al tineretului din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului.

În fiecare an, în a treia zi de Crăciun (27 decembrie), Preasfinția Sa slujește la Catedrala Eparhială și are în jurul său grupuri de tineri colindători din cele opt protopopiate ale eparhiei, îmbrăcați în costume tradiționale. Cu această ocazie, îi sărbătorim și Întronizarea ca Întâistătător al Eparhiei, ce a avut loc în data de 27 decembrie 2016.

b. Reuniunea regională și Reuniunea națională, cu participare internațională, a tinerilor ortodocși din Patriarhia Română

Din inițiativa Preasfințitului Părinte Iustin s-a organizat, în premieră pe țară, în perioada 22-24 august 2013, prima Reuniune a Tinerilor creștini Ortodocși din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Au răspuns invitației 1.100 de tineri, care, timp de trei zile, au desfășurat în Baia Mare un amplul program creștin ortodox cu procesiuni, rugăciuni, pricesne și cuvântări religioase, manifestarea bucurându-se de prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Justinian și, bineînțeles, a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, în calitate de gazdă.

La inițiativa inimosului Episcop Iustin, în anul următor, în perioada 3-6 septembrie 2014, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, în parteneriat cu Primăria municipiului Baia Mare, a organizat prima Reuniune Națională a Tinerilor Ortodocși din Patriarhia Română, cu participare internațională, eveniment la care au participat 3.500 de tineri și care a generat o frumoasă impresie atât tinerilor, cât și locuitorilor orașului nostru. Exemplul dat de către Preasfințitul Părinte Iustin a fost urmat și de către ceilalți membri ai Sfântului Sinod și, astfel, anual au loc reuniuni Naționale ale Tinerilor Ortodocși în diferite centre eparhiale din țară.

c. Tipărituri

Cu toate greutățile financiare generate de criza actuală pe linie culturală, s-a reușit tipărirea, în decursul anilor, a buletinului oficial „Graiul Bisericii Noastre”, în care se evidențiază întreaga activitate arhierescă a Preasfințitului Părinte Iustin de-alungul celor peste 25 ani de arhierie. De asemenea, a apărut un album cu bisericile de lemn din Maramureș, un alt album cu cele 130 de biserici nou ridicate în ultimii 30 de ani, iar, la inițiativa Preasfințitului Părinte Iustin, s-au tipărit până acum șapte monografii album ale Protopopiatelor,

din cele opt câte are Eparhia, precum și un album al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” și un album al mănăstirilor din Eparhie. În anul 2018, cu ocazia Centenarului 100 de ani de la Unirea de la 1918, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, a fost tipărită „Situația confesională și patrimonială din Episcopia Maramureșului și Sătmarului rezultată în lumina celor trei Recensăminte din anii 1992, 2002, 2011”.

În anul 2020, Preasfințita Sa Iustin al Maramureșului și Sătmarului a tipărit volumul *„Comunicare, Comuniune, Liturghie și Filantropie în vreme de pandemie”*, „o lacrimă de suferință și durere, dar și de nădejde pentru poporul român”; un volum inedit, ce conține toate îndemnulile și cuvântările de îmbărbătare ale Preasfințitului Părinte Episcop Iustin adresate poporului dreptcredincios greu încercat pe timpul stărilor de urgență și alertă impuse de pandemia ce a îngenuncheat întreaga umanitate.

5. La propunerea și din inițiativa Preasfinției Sale Iustin, a avut loc alegerea, hirotonia și instalarea Preacuviosului Părinte Timotei întru Arhiepiscop-Vicar

Un eveniment care se petrece o dată la câțiva zeci de ani într-o Eparhie a avut loc duminică, 24 iunie 2018, la Mănăstirea Scărișoara Nouă, când, în ziua hramului Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, a fost hirotonit întru Arhiepiscop-Vicar Părintele Arhimandrit Timotei Bel, starețul acestui așezământ monahal și exarhul mănăstirilor din Eparhie.

Soborul de 13 Ierarhi, care au oficiat Sfânta Liturghie, a fost alcătuit din Înaltpreasfințitul Părinte Andrei – Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, delegat al Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Preasfințitul Părinte Sofronie – Episcopul Ortodox Român al Oradiei, Preasfințitul Părinte Iustin – Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Nicodim – Episcopul Severinului și



**Preasfințitul Părinte
TIMOTEI SĂTMĂREANUL**

Strehaei, Preasfințitul Părinte Andrei – Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Părinte Petroniu – Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Gurie – Episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte Siluan – Episcopul Ortodox Român al Ungariei, Preasfințitul Părinte Timotei – Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Ilarion Făgărașanul – Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul – Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, Preasfințitul Părinte Emilian Lovișteanul, Episcopul Vicar al Arhiepiscopiei Aradului, și Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, hirotonit în cadrul acestei Sfinte Liturghii, după trisaghion. În soborul preoților au slujit părinții din Permanența Eparhială, cei 8 protoierei, stareți de mănăstiri, preoți cadre didactice universitare din Cluj-Napoca și Baia Mare, preoți invitați. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Corala „Arhanghelii” a preoțimii din Episcopia Maramureșului și Sătmarului, dirijată de Pr. Dr. Petrică Aurelian Covaciu.

Solemnitatea întronizării a început cu citirea Actului Patriarhal de Confirmare, de către Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, prin care se arată că noul Arhiepiscop Timotei Sătmăreanul întrunește condițiile canonice și juridice pentru a fi înălțat în funcția de Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. După citirea acestuia, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei i-a înmănat însemnele Arhieresci: mantia, camilafca și cârja arhierescă, după care l-a așezat în jilțul Arhieresc.

Acest mare eveniment a fost și al credincioșilor, întrucât puterea de slujire arhierescă și de păstorire în Eparhie s-a dublat prin alegerea noului Arhiepiscop Timotei Bel. Protoiereii și preoții vor beneficia de o păstorire și îndrumare administrativă dublată.

Sărbătoarea de hirotonire a Preasfințitului Părinte Timotei Bel a fost una deosebită, prin prezența soborului de Arhieriei și preoți, prin mulțimea de credincioși veniți din toate părțile, prin rugăciunile rostite cu acest prilej și prin înalta trăire duhovnicească ce plutea în aer. A fost un moment de referință în viața Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, căreia, în șirul lung al Ierarhilor, i s-a mai adăugat unul: Preasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscop-Vicar.

CONCLUZII

După 30 de ani de la reînființarea străvechii Episcopii a Maramureșului și Sătmarului, în smerite cuvinte, putem concludiona:

1. Arhiepiscopul Justinian, Episcopul Iustin și, mai nou, Arhiereul-Vicar Timotei Sătmăreanul sunt cei trei păstori ai Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, proveniți și crescuți în Marea lavră a Eparhiei noastre – Mănăstirea „Sfânta Ana” de la Rohia.

2. Arhiepiscopul vrednic de pomenire Justinian Chira, de dragul Rohiei, va lăsa un scaun vlădicesc confortabil al Clujului, unde ar fi ajuns ușor titular, pentru a-și pune pe umeri o cruce grea a reînființării Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. A pornit la drum fără sediu episcopal, fără catedrală episcopală, fără proprietăți, dar cu o preoțime ce l-a iubit și l-a ascultat, rezultatul văzându-se în cele trei recensăminte ale populației, din care rezultă că ortodoxia din Nord-Vestul țării se materializează în cca 75% procente, în construirea a cca 130 biserici de parohie și mănăstirești, în deschiderea de școli teologice și în multe altele.

3. Episcopul Iustin a fost cea mai inspirată alegere a vrednicului de pomenire vlădica Justinian.

După ce ajunge Arhiereu-Vicar în 1994, va desfășura o misiune pastorală de excepție, străbătând Eparhia în lung și în lat, slujind sfinte liturghii, hirotonind peste 400 de preoți și sfințind 70 biserici noi, sau resfințind 125 restaurate.

S-a luptat pentru transformarea a peste 100 filii în parohii, a înființat 30 de mănăstiri și schituri, a înființat Liceul Teologic „Nicolae Steinhardt” din Satu Mare, a organizat, la Baia Mare, Reuniunea Tinerilor Ortodocși, mai întâi cea regională, iar mai apoi cea națională, cu participare internațională. Realizarea de căpătâi este una pe tărâm edilitar și anume construirea Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din orașul reședință Baia Mare. Fără catedrală o episcopie nu are inimă. Catedrala, în construcție, din Baia Mare, ridicată în stil bizantin, va deveni în timp o capodoperă de arhitectură locală și universală, ce va grăi sute de ani despre ctitorul ei, vrednicul Episcop Iustin Hodea.

4. Arhiereul-Vicar Timotei Sătmăreanul răsare ca un vlăstar, altoit pe tulpina sănătoasă a arhierilor înaintași, ca un fiu duhovnicesc al Preasfințitului Părinte Iustin. L-a făcut cunoscut frumoasa ctitorie de la granița de Nord-vest

a țării, Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” de la Scărișoara Nouă, unde cerul atinge astăzi pământul.

5. Cinul monahal, peste 150 la număr, stă de veghe în aceste vremuri grele, ca dreptmăritoarea credință să rămână nealterată, așa cum ne-a fost transmisă de la înaintași, cu peste șase veacuri în urmă.

6. Preoțimea, mult întinerită, se află în linia întâi a bățăliilor contemporane. Preoții sunt soldații ce luptă și trudesce neobosit în ogorul Domnului, prin ascultarea de ierarhul lor. În contextual actual, când sute și mii de moroșeni și sătmăreni au luat drumul diasporei, preotul ortodox a rămas pe vatră, lângă cei bătrâni, lângă cei singuri, pe ulițe pustiite, să le fie tată celor orfani și mângâiere celor rămași văduvi, de fapt, liderul spiritual de la sat și oraș.

7. Credincioșii noștri din această Eparhie sunt împărțiți de către vrednicul de pomenire vlădica Justinian astfel: „băimărenii și chiorenii – oameni evlavioși, sătmărenii – oameni nobili, moroșenii și oșenii – oameni dreپți, iar cei ce trăiesc în Țara Lăpușului sunt locuitorii din Țara Oamenilor cumiņți”.

Astăzi, după 30 ani de la reînfințare, Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului are „inimă” – Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, și are „coloană vertebrală” – 8 protopopiate, peste 450 parohii, 40 mănăstiri, școli teologice și aproape 600 de clerici.

Episcopia noastră este condusă de un ierarh priceput – Preasfințitul Părinte Episcop Iustin –, cu multă experiență dobândită în cei 26 ani de arhierie, cu roade multe, căruia i se cuvine prinos de recunoștință din partea preoțimii și a credincioșilor pentru tot ce a realizat.

De la Centrul Eparhial al Băii Mari, ca un modest ostenitor, mă bucur că Episcopia Maramureșului și Sătmarului a prins rădăcini. Să ne străduim să urce cât mai sus! Iar atunci când se va târnosi Catedrala Episcopală, rangul de Arhiepiscopie să devină unul firesc!

Distincțiile Anului Omagial al pastorației părinților și copiilor

Și în acest an, Episcopia Maramureșului și Sătmartului, din inițiativa Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmartului, a scos, pentru a marca Anul Omagial al pastorației părinților și copiilor, două distincții deosebite:



1. **Ordinul Omagial „Preot Nicolae Gherman”**, format dintr-o cruce frumos îmbinată, cu elemente maramureșene și lăpușene simple, care aduc aminte de arta străveche.

2. **Medalia Omagială „Preot Nicolae Gherman”**, pe care este imprimat chipul preotului cu fetița Anuța în brațe, care a ctitorit Mănăstirea Rohia și a fost paroh în Rohia timp de 40 de ani aici.

Ele au fost turnate pentru a răsplăti eforturile deosebite ale mai multor persoane din diferite domenii de activitate, care au dus faima Eparhiei și celor două județe în lume și în țară sau au fost implicate la nivelul Episcopiei în activități social-filantropice, duhovnicești sau edilitar-gospodărești de excepție.

Sfințirea icoanei Anului Omagial

În fiecare an, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, se îngrijește ca să fie zugrăvită câte o icoană a Anului Omagial respectiv. Se știe că anul 2020 este Anul Omagial al pastorației preoților și copiilor, iar icoana dedicată de Episcopia Maramureșului și Sătmărilor se intitulează „*Familia creștină sub ocrotirea Maicii Domnului*”. Ea are în compoziție pe Maica Domnului cu Pruncul în brațe, iar la bază, de o parte și de



cealaltă a icoanei Maicii Domnului, ste zugrăvită o familie de preot, alcătuită din părintele cu Sfânta Evanghelie în mână, doamna preoteasă și trei copii, precum și o familie de mireni, compusă din tată, mamă și trei copii. Icoana din acest an a fost pictată, după ideea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, de pictorul bisericesc Gabriel Solomon.

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, în prima zi a Anului Nou civil 2020, după Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, a citit rugăciunile de sfințire a acestei icoane, care a rămas expusă spre închinarea credincioșilor întregul an, așa cum au rămas și celelalte icoane de-a lungul anilor.

Sinod Mitropolitan la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia

Joi, 9 ianuarie 2020, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a participat la ședința Sinodului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, care a avut loc la Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia. Ședința Sinodului a fost prezidată de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului. Au mai participat Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, și Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.



După slujba Sfintei Liturghii, ierarhii prezenți, împreună cu obștea mănăstirii, au săvârșit un Parastas la mormântul vrednicului de pomenire Justinian Arhiepiscopul.

În cuvântul de introducere, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a adus la cunoștința celor prezenți că Preasfințitul Vasile Someșanul, Episcop-Vicar

al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și-a depus cererea de pensionare la Sfântul Sinod, aceasta fiind aprobată în data de 17 decembrie 2019. Prin urmare, în conformitate cu articolul 131 al Statutului de Organizare și Funcționare al Bisericii Ortodoxe Române, Înaltpreasfințitul Andrei a propus membrilor Sinodului Mitropolitan, pentru postul de Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Clujului, doi candidați, în persoana preacuviosului Arhimandrit Benedict Vesa, secretar eparhial și lector universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, și a preacuviosului Arhimandrit Samuel Cristea, profesor și duhovnic al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. Propunerea a fost supusă dezbaterii, fiind prezentate date cu privire la biografia, viața și activitatea celor doi arhimandriți, spune siteul renasterea.ro.

Membrii sinodului mitropolitan au mai întocmit bilanțul activităților din anul 2019 și au evaluat activitatea tuturor sectoarelor din cadrul Mitropoliei. Astfel, au fost analizate activitățile în plan catehetic, social, misionar, filantropic și cultural, apoi s-au făcut referiri la proiectele cultural-religioase ce se vor desfășura în acest an, dedicate „Anului Omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anului Comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

Sinodul Mitropolitan se reunește de mai multe ori pe parcursul unui an, prilej cu care sunt discutate probleme privind intensificarea misiunii pastorale în comunitate și chestiuni de ordin administrativ.

Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului are în componență trei eparhii: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmărilor și Episcopia Sălajului.

Membrii Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului sunt: Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, și Preasfințitul Părinte Vasile Someșanul, Episcopul-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.



Lucrările Adunării Eparhiale

Sâmbătă, 18 ianuarie 2020, sub președinția Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, în sala „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisorul” din Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, s-au desfășurat lucrările Adunării Eparhiale a Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor, care au analizat întreaga activitate a eparhiei, pe anul 2019, sub aspect economic, administrativ, cultural, patrimonial, social-filantropic, teologic-educational, canonic-juridic și monahal.



Ziua a început cu săvârșirea Sfintei Liturghii de către Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, urmată de slujba de Te-Deum, după care Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a condus sedința Consiliului Eparhial Plenar, iar apoi s-au desfășurat lucrările în plen ale Adunării Eparhiale.

Bilanțul activităților Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, structurate pe principalele sectoare de activitate, se prezintă astfel:

Evenimentul anului poate fi considerat, pentru eparhia noastră, împlinirea a 25 de ani de slujire arhierescă a Preasfințitului Părinte Iustin, eveniment marcat și prin prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei Andreicuț al Clujului, Maramureșului și Sălajului, la data de 17 aprilie 2019, la Mănăstirea Rohia.

Din rapoartele prezentate de către consilierii și inspectorii de resort, vă aducem spre știință următoarele:

Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, care cuprinde județele Maramureș și Satu Mare, are un număr de 522.480 de credincioși, care sunt arondați la 83 de parohii urbane și 379 de parohii rurale cu 31 de filii, deservite de 573 de clerici și alți 18 preoți caritativi, care activează în spitale, penitenciare sau instituții ce aparțin de Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Afacerilor Interne și Administrației. De asemenea, în cuprinsul eparhiei noastre există viață monahală în 30 de mănăstiri și 10 schituri.

În anul 2019 au fost hirotoniți într-un preot și diacon un număr de 17 clerici, 214 clerici și personalități din rândul mirenilor au fost distinse pentru activitatea lor în folosul Bisericii neamului nostru românesc, s-au pensionat un număr de 6 preoți, un preot a trecut la cele veșnice, iar un număr de 4 preoți au fost sancționați disciplinar.

În anul precedent s-au continuat lucrările la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” și la Palatul Episcopal din Sighetu Marmăției.

Pe cuprinsul eparhiei noastre mai sunt în construcție 32 de biserici și mănăstiri și un sediu de protopopiat. Sunt în lucru 20 de șantiere de pictură bisericească, în conformitate cu Regulamentul Comisiei de Pictură Bisericească, iar la 3 biserici monument-istoric se efectuează lucrări de restaurare, reabilitare (biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” Copalnic Mănăstur (finalizată), biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” Șomcuta Mare și biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” Plopiș).

În cadrul „Anului Omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)” și „Anul Comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor bisericești” s-a deschis expoziția: „Chipuri din veac în veci”, ediția a III-a, la Duminica Ortodoxiei.

În plan cultural, amintim apariția, în editura eparhială sau în alte edituri, a 6 titluri de carte. Tot la activitatea editorială, la nivel eparhial, au apărut 7 titluri de reviste eparhiale, teologice și parohiale și un supliment de spiritualitate ortodoxă în colaborare cu săptămânalul „Gazeta de Maramureș”.

Întâlnirea Tinerilor Ortodocși de la Craiova, din septembrie 2019, a fost întregită cu un număr de 80 tineri din Episcopia Maramureșului și Sătmăruului. Iar la Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sătmăruului, desfășurată la data de 5 iulie 2019, în Baia Mare, au participat un număr de 350 de tineri. Tot sub coordonarea sectorului teologic-educational, pe întreg cuprinsul eparhiei noastre s-au desfășurat un număr de peste 250 tabere și școli de vară pentru copii și tineri, unde au participat un număr de 10.135 copii și tineri și 700 de voluntari, iar programul „*Hristos Împărtășit Copiilor*” a fost implementat pentru 4.100 de copii și tineri. De asemenea, sectorul s-a preocupat și de realizarea proiectului „Drumul Catedralelor de lemn”, în care au fost implicați un număr de 1.250 de tineri.

Anul 2019 a fost anul care ne-a oferit prilejul, ca și anii precedenți, să ducem mai departe purtarea noastră de grijă față de semenii noștri aflați în situații sociale precare și să ne manifestăm faptele milei creștine, întăriți în convingerea că orice act de milostenie făcut către unul dintre semenii noștri este primit și răsplătit de Dumnezeu.

Un important proiect al anului 2019 a fost deschiderea spre funcționare a Centrului de zi pentru bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” din Babța – Protopopiatul Carei.

Episcopia noastră desfășoară, prin protopopiate și parohii, în fiecare an, câteva proiecte sociale cu caracter permanent: Proiectul „*Construiește o casă, zidește suflete*”, proiect care își propune construirea unei case în fiecare protopopiat pentru un caz stringent; Proiectul „*Ghiozdanul micuțului creștin*”, prin care s-au acordat 76.490 lei, reprezentând ghiozdane și rechizite pentru un număr de 844 școlari; Proiectul „*Îmbracă un copil de Sfintele Sărbători de Paști*”, din care au beneficiat 1.455 de copii și adulți, reprezentând haine și alimente în valoare de 220.708 lei; Proiectul „*Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului*”, prin care s-au acordat cadouri care au constatat în alimente, bani și haine, în valoare de 336.284 lei, de care au beneficiat un număr de 8.676 persoane.



De toate activitățile și proiectele amintite au beneficiat un număr de 10.975 de persoane, iar cheltuielile totale s-au ridicat la suma de 633.482 lei. Totalul tuturor activităților sectorului social-filantropic însumează valoarea de peste 2 milioane lei, având un număr de peste 20.000 de beneficiari.

În anul 2019, de sărbătoarea Învierii Domnului, a fost adusă pentru a zecea oară Sfânta Lumină de la Sfântul Mormânt din Ierusalim, prin bunăvoința domnului ing. Mircea Lețiu, fost membru al Adunării Eparhiale a Episcopiei noastre. De acest dar s-au bucurat creștinii din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, precum și cei din țările Ungaria, Slovacia și Austria, care au preluat Sfânta Lumină de la Aeroportul din Satu Mare.

La toate acestea, adăugăm participarea ierarhilor noștri la numeroasele slujbe de târnosire și resfințire de biserici, săvârșite de Preasfințitul Părinte Iustin sau Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, precum și participarea la diferite manifestări cultural-religioase.

Pentru toate binefacerile revărsate asupra eparhiei noastre se cuvine să mulțumim lui Dumnezeu, îndreptându-ne gândurile de prețuire către preoții, monahii și credincioșii Bisericii noastre strămoșești.

**Biroul de presă al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmarului**

Maica Domnului – Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș

Duminică, 9 februarie 2020, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, a oficiat, din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Sfânta Liturghie Arhiepiscopască în Catedrala cu hramul „Duminica tuturor Sfinților” din Negrești Oaș, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi, iar cu această ocazie a declarat pe Maica Domnului ca Ocrotitoare a orașului Negrești Oaș.



După încheierea Sfintei Liturghii, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, din încredințarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, a proclamat pe Maica Domnului protectoare a orașului Negrești Oaș. Documentul de proclamare solemnă a fost citit de Părintele Dr. Cristian Ștefan, consilier eparhial:

„Având în vedere tradiția multiseclară a bisericii ortodoxe, aceea de a veghea ca fiecărui oraș important să-i fie dăruit un protector spiritual, în ședința Permanenței Consiliului Eparhial din data de 5 decembrie 2019 s-a hotărât ca Maica Domnului să fie proclamată Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș.

În urma hotărârii luate de către Sfânta Episcopie, Primăria și Consiliul Local al orașului Negrești-Oaș au adoptat Hotărârea ca Maica Domnului să fie declarată Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș.

Drept urmare, astăzi, 9 februarie 2020, dăm de știre tuturor: Primăriei orașului Negrești Oaș, parohiilor și credincioșilor din capitala Țării Oașului, precum și tuturor instituțiilor locale că, de acum înainte, Maica Domnului va fi cinstită ca Preasfântă Ocrotitoare a orașului Negrești Oaș.

Icoana Maicii Domnului, Preasfânta Ocrotitoare a orașului Negrești Oaș, pe care o dăruim cu acest prilej Primăriei orașului Negrești Oaș, va fi așezată la loc de cinste în clădirea instituției.

De asemenea, practica unor astfel de evenimente impune ca icoana Maicii Domnului, Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș, să fie multiplicată și dăruită instituțiilor importante din orașul Negrești Oaș, aflate în subordinea primăriei: școli, grădinițe, așezăminte sociale și culturale, precum și altor instituții importante.

Făcându-vă cunoscut, cu bucurie sfântă, cele de mai sus, rugăm pe Maica Domnului – Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș – să ocrotească locuitorii acestui oraș, de acum și până în veac.

Data în Reședința noastră Episcopală din Baia Mare, la data de 9 februarie 2020.”

Odată cu documentul de proclamare, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul a înmănat primarului Aurelia Fedorca Sfânta Icoană a Maicii Domnului – Ocrotitoarea orașului Negrești Oaș.

Icoana cuprinde pe Maica Domnului cu Pruncul Iisus, pe fundal Catedrala Oașului, în care s-a oficiat Sfânta Liturghie, două familii creștine de oșeni: o familie formată din tată, mamă și doi copii, din care unul în brațele mamei, și o familie alcătuită din tată, mamă și un copil mai mare, care ține în mână un colac de grâu, ca semn al ospitalității, între acestea aflându-se Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, împreună cu Sfânta Cruce. În partea de sus există o broboadă cu însemne specifice Țării Oașului.

Icoane vechi din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea au fost expuse pentru închinare la Baia Mare

Vineri, 6 martie 2020, de la ora 12,00, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărlui, a participat, în sala „Sfinții Martiri Brâncoveni” a Muzeului Episcopal din incinta Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, la deschiderea celei de a patra ediții a Expoziției de icoană veche „Chipuri din veac în veci”, care prefațează prima duminică a Postului Mare, Duminica Ortodoxiei. Expoziția cuprinde 18 icoane pictate în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, de pictori cunoscuți sau necunoscuți și aflate în bisericile monument istoric din Episcopia Maramureșului și Sătmărlui.



La vernisarea expoziției au luat parte preoții din Permanența Eparhială, preoți parohi, personalități culturale maramureșene, profesori, elevi și studenți, oameni de cultură și artă.

Despre expoziție și icoană veche au vorbit Monica Mare, directorul Muzeului de Etnografie și Artă Populară din Baia Mare, care are o colecție bogată de icoane pe sticlă și lemn, și s-a referit la importanța culturală și religioasă a icoanei, la rolul icoanei în formarea religioasă a familiei și tinerilor, la mesajul pe care îl transmit icoanele.

Dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, a ținut un adevărat curs didactic despre icoană și iconografie, oprindu-se la semantica termenilor de specialitate referitor la domeniul icoanei.

Cu interes a fost urmărit cuvântul Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, din care am desprins referirea la momentul zilei de azi:

„Este o zi binecuvântată și inspirată, pentru că este sub semnul praznicului care se apropie, a Duminicii Ortodoxiei, în care noi arătăm suprema venerție pe care o avem față de sfințele icoane, ca și expresie a Dumnezeuului făcut om și pogorât între noi, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Este mărturisirea dreptei credințe în Duminica cultului cinstirii sfințelor icoane în fața tuturor iconoclaștilor și a tuturor celor care au luptat împotriva sfințelor icoane.”

Apoi Preasfințitul Părinte Episcop Iustin s-a oprit asupra iconoclaștilor contemporani, care nu recunosc rolul cultic al icoanelor și luptă pe toate căile pentru înlăturarea icoanelor din școli, din spații publice, din viața socială contemporană, contribuind la desacralizarea lumii de azi. Istoria icoanei este istoria Fiului lui Dumnezeu și a Sfinților Săi și va dăinui atât cât va dăinui Biserica Lui.

În demersul său de a defini icoana, argumentând că aceasta nu este chip cioplit sau idol, Sfântul Ioan Damaschin oferă o explicație logică a icoanei, aceasta fiind o asemănare care înfățișează originalul. În acest sens, el spune: „Icoana deci nu este identică cu originalul, ci se deosebește de el în ceva și cu ceva. Icoana este o asemănare, un model, o întipăritură a cuiva, care arată în ea pe cel ce este înfățișat în icoană.” Cu alte cuvinte, icoana ne arată Persoana înfățișată pe ea, pe care noi nu putem să o avem fizic în față, căci dacă Persoana ar fi în mod fizic lângă noi, nu am avea nevoie de icoană.



Cea mai înaltă distincție a Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului pentru marele artist Ștefan Petreuş

Marti, 3 martie 2020, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a acordat marelui artist Ștefan Petreuş, la Centrul Eparhial din Baia Mare, în prezența Permanenței și ostenitorilor Centrului, cea mai înaltă distincție a Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, „Crucea Voievodală Maramureșeană”, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani de viață, în chiar ziua decernării.

Artistul Ștefan Petreuş, împreună cu fratele său, regretatul Ion Petreuş, au format primul și cel mai cunoscut cuplu de interpreți din istoria folclorului nostru românesc și din folclorul maramureșean, care au promovat brandul



de țară pe toate meridianele lumii, unde au fost primiți ca niște regi ai cântecului popular românesc și, deci, maramureșean. Îmbrăcați în costumul lor tradițional din Glodul Maramureșului, unde s-au născut, cu o virtuozitate a viorii de neegalat a lui Ștefan Petreș și cu o voce limpede și plăcută de tenor a lui Ioan Petreș, au cucerit lumea. Acesta este și motivul pentru care au primit, în 1984, din partea statului francez, respectiv a Ministerului Culturii din Franța, cea mai înaltă distincție: „*Cavaleri ai Ordinului de Artă și Litere*”, iar Institutul American de Biografii le-a acordat „*Omul anului*”, în 2000, și „*Medalia de Aur*”, în 2010. Acestora li s-au mai adăugat încă sute de premii și diplome primite în mai multe țări ale lumii și în România. Sunt, poate, cei mai premiați și apreciați interpreți de muzică populară de la noi din țară, pentru că au surprins ritmicitatea melodiiilor maramureșene, interpretate cu gura și cu vioara de aur a lui Ștefan, pentru că aceasta i-au făcut inegalabili. Consacrarea lor a început prin prezența la televiziunea română, în 1968, și cu prima placă din vinilin imprimată în 1970. Pasul până la celebritate a urmat firesc, devenind de notorietate. Din păcate, în 2002, fratele lui Ștefan, Ion Petreș, a trecut la cele veșnice, iar în duet va veni, după un timp, Andrei, fiul lui Ștefan, care deja îl înlocuiește cu brio pe unchiul său Ioan, ba, poate, chiar îl întrece în unele privințe, fiind absolvent al Conservatorului.

Ștefan Petreș a venit la Centrul Eparhial împreună cu fiul său Andrei, îmbrăcați impecabil în costumul lor tradițional în culorile de pe Valea Izei, pe care Frații Petreș l-au arătat lumii întregi cu ocazia reprezentațiilor pe care le-au susținut.

„În semn de înaltă apreciere și multă prețuire pentru păstrarea și transmiterea la cel mai înalt nivel cultural și artistic a folclorului național autentic și a cântecului maramureșean de mare valoare; pentru activitatea artistică de o viață dedicată slujirii valorilor tradiționale ale neamului românesc și credinței ortodoxe strămoșești” este motivarea scrisă în Gramata Episcopală care însoțește și autentifică distincția acordată, citită de Pr. Dr. Cristian Ștefan, consilier eparhial cultural și relații cu mass media.



Alături de distincție, Ștefan Petreuş a primit în dar din partea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin un album tipărit cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la hirotonirea ca Arhiepiscop și un alt album cu Catedrala Episcopală din Baia Mare.

La rândul său, Ștefan Petreuş a dăruit Preasfințitului Părinte Episcop Iustin un CD cu cele mai reprezentative melodii înregistrate, susținând că a ajuns la aceste mari succese datorită ajutorului primit de la Bunul Dumnezeu, el fiind un bun creștin, cu religia învățată la școala din sat, precum și cu preotul satului, care, alături de învățătoarea pe care a avut-o, notistă și violonistă,



a prins drag de vioară și l-au încurajat să cânte. Preotul satului avea vioară în casă și cânta la ea. El l-a îndemnat primul să prindă curajul de a cânta, încă de mic, din școala primară, văzând în el un mare talent.

Preasfințitul Părinte Episcop Iustin i-a urât marelui artist mulți ani cu sănătate, ca să mai poată reprezenta cântecul popular maramureșean pe meridianele lumii încă mulți ani, precum și să bucure inimile românilor. Întreaga asistență i-a cântat „*La Mulți Ani!*”.

Fiind perioada Postului Mare, asistența nu s-a putut bucura de o interpretare în direct măcar a unei melodii din repertoriul vestit al lui Ștefan Petreuş.

„Crucea Voievodală Maramureșeană” acordată post-mortem lui Ion Petreuş

Duminică, 9 august 2020, în cadrul spectacolului de gală care a avut loc la finalul Festivalului de Muzică Populară „Ion Petreuş” din Baia Mare, mult regretatul interpret vocal și instrumentist, de la a cărui trecere în eternitate s-au împlinit, în 22 iunie 2020, 18 ani, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin al Maramureșului și Sătmărilor a acordat, prin delegat – Preacucernicul Preot Virgil Jicărean, consilier eparhial – cea mai înaltă distincție a Eparhiei Maramureșului și Sătmărilor, „Crucea Voievodală Maramureșeană”, acestui inegalabil



interpret, ca o cinstită a întregii sale activități artistice. Acesta este și motivul pentru care a fost creat și Festivalul care îi poartă numele – Festivalul de Muzică Populară „ION PETREUȘ”, care are loc la Baia Mare, în fiecare an după trecerea sa în veșnicie.

Ion Petreuş s-a născut la 25 august 1945, în satul Glod din Maramureșul Voievodal și a urmat studiile Școlii generale din Glod, Maramureș, și ale Școlii Populare de Artă din Baia Mare. Încă de mic copil, a învățat să cânte la fluier, apoi la vioară și din „zongoră”, cum e numită în partea locului chitara obișnuită, instrument de care a fost legat toată viața, cu care îl acompania pe fratele său, Ștefan Petreuş, mai mare cu patru ani ca el. În adolescență a început să cânte, împreună cu fratele său, Ștefan, la căminul cultural, câștigând și câteva concursuri de amatori. Ion Petreuş a decedat, pe 22 iunie 2002, în urma unui accident petrecut în curtea casei, când s-a lovit la cap și a murit

apoi la secția Neurochirurgie a Spitalului Județean „Dr. Constantin Opriș” din Baia Mare.

La slujba înmormântării a oficiat un sobor de preoți și au participat câteva mii de oameni, pe o zi frumoasă și călduroasă, între care aproape toți artiștii de muzică populară din Maramureș, artiști din țară și un mare număr de creștini, oficialități.

În 1967 s-a angajat la Ansamblul de Muzică Populară „Maramureșul” din Baia Mare, cu care a străbătut multe țări din Europa și de pe alte continente. Cu vestitul ansamblu băimărean, dar și cu alte formații artistice profesionale și de amatori, frații Ion și Ștefan Petreuş au cântat în Bulgaria, Iugoslavia, Belgia, Olanda, Egipt, Sudan, Italia, Moldova, China etc.

De-a lungul carierei sale, a fost adorat de marele public român iubitor de muzică populară pentru repertoriul său autentic, pentru costumele sale de pe Valea Izei de o mare valoare artistică, dar mai ales pentru vocea sa inegalabilă de tenor. Cu cântecele sale a dus faima Maramureșului în lumea largă, pe aproape toate posturile de radio și televiziune ale mapamondului.

A debutat în radio și în televiziune în anul 1968, alături de fratele său, un mare viorist, cu care a înregistrat și primul disc în 1969 și de care, ca interpret, nu s-a despărțit până la moarte.

Din discografia lui amintim: „Așa beau oamenii buni” (2001); „Întâlnire cu România: Maramureș” (I, II); „Mărie, oșanca me”; „Mândruță de pă Mara”; „Cât îi Gutinu de sus”; „Jocuri populare românești: Oaș, Maramureș, Lăpuș”; „Nunta la români: Maramureș”; „Asta-i hore bătrânească”.



Sfântul Iustin Martirul și Filozoful – ocrotitorul Preasfințitului Părinte Episcop Iustin

Luni, 1 iunie 2020, ziua de prăznuire a Sfântului Iustin Martirul și Filozoful, ocrotitorul Preasfințitului Părinte Iustin, al cărui nume îl poartă, a asistat la oficierea Sfintei Liturghii Arhieresti, oficiate în privat, în Paraclisul Episcopal cu hramul „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”, din încredințarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, de către Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar. Din sobor au făcut parte Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și starețul Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, Arhim. Dr. Casian Filip, consilier eparhial social-filantropic și misionar și marele eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, Arhid. Dr. Nifon Motogna, administratorul Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, și Arhid. Gherasim Nap.





La sfârșitul Sfintei Liturghii a fost oficiat un Te-Deum de mulțumire lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Preasfințitului Părinte Episcop Iustin și asupra Eparhiei Maramureșului și Sătmarului, și pentru ca Dumnezeu să-și reverse darul Său asupra Eparhiei și Chiriarhului ei în acest an și în anii care vin.

Un cuvânt de mulțumire și recunoștință a rostit, după încheierea Sfintei Liturghii, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar. Textul integral al Preasfinției Sale îl reproducem mai jos:

**„Preasfinția Voastră,
Preasfințite Părinte Iustin,
Preacuvioși și preacucernici părinți din Permanența Eparhială,**

Iustin filosoful, bărbat sfânt și prieten a lui Dumnezeu, a crezut în Hristos venind dintre samariteni. Fiindcă acest Iustin era samaritean de neam și după ce a crezut în Hristos și a exersat mult în asceză, arătând o viață de virtute, a dat la sfârșit mărturie pentru Hristos învrednicindu-se de o cunună desăvârșită în orașul romanilor pe timpul guvernatorului Rusticus și al Împăratului Adrian”. Astfel îl descria în secolul al IV-lea Epifanie de Salamina pe ilustrul apologet Iustin, care s-a născut în anul 100 și a primit cunună mucenicească în anul 165 la Roma.

Numele de la Botez și de la călugărie sunt daruri de la Dumnezeu, pentru că Sfinții sunt în primul rând rugători pentru noi, iar în al doilea rând sunt învățători. Ei ne învață prin cuvânt și prin viața lor care este voia lui Dumnezeu pe care noi trebuie să o împlinim. În acest sens, și noi cu multă bucurie duhovnicească ne-am arătat recunoștința față de Dumnezeu, Care este minunat întru Sfinții săi, săvârșind Sfânta Liturghie în comuniune euharistică, mulțumind lui Dumnezeu pentru darurile revărsate asupra Preasfinției Voastre. Recunoștința și păzirea poruncilor lui Dumnezeu sunt două atitudini care includ întotdeauna mulțumirea deplină față de El, Părintele luminilor.

Poți să îi spui cuiva că îi mulțumești pentru ceva și apoi să dispari din relația cu el. Adesea se întâmplă între noi oamenii acest lucru, dar când lui Dumnezeu îi arăți prețuire și recunoștință veșnică, Îi și mulțumești, în același timp, neîntrerupt.



Așadar, întreaga noastră viață trebuie să fie o Liturghie permanentă. La această permanentizare euharistică și slujire sacerdotală ați fost chemat încă din sânul mamei Preasfinției voastre. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel ne grăiește lămurit în Epistola către Evrei, capitolul 5, 1-4: «Căci orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate; El poate să fie îngăduitor cu cei neștiutori și rătăciți, de vreme ce și el este cuprins de slăbiciune. Din această pricină dator este, precum pentru popor, așa și pentru sine să jertfească pentru păcate (...) și nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu după cum și Aaron».

În lumina celor afirmate de Sfântul Apostol Pavel, vedem în lucrarea apostolească a Preasfinției Voastre această chemare tainică exprimată nu numai de zecile de mii de cuvinte de învățătură rostite de pe amvonul Rohiei, ca tânăr ierodiacon, ieromonah, arhimandrit și apoi arhiereu al Marelui Arhiereu Hristos, ci mai ales credința lucrătoare prin iubire, arătată nouă tuturor, fiilor duhovnicești ai Preasfinției Voastre.

O altă dimensiune existențială a Preasfințitului Iustin este vocația de ctitor de altare sfinte. Este de ajuns să privim ctitoria de la Rohia și marea Catedrala Episcopală «Sfânta Treime» din Baia Mare, închinată lui Dumnezeu cel în Treime Slăvit; două chivote sfinte care poartă amprenta chipului interior al Preasfinției Voastre.

Preasfinția Voastră, cunoaștem din istoricul Catedralei noastre, precum și din istoria trăită, visul înălțării ei, dar jertfa, osteneala și încercările în mare parte nu le cunoaștem decât Preasfinția Voastră. Această măreață realizare, în vremuri atât de grele, este dovada credinței mărturisitoare de neclintit potrivit cuvântul Evangheliei de la Slujba Tedeumului: «Adevărat zic vouă că oricine va zice acestui munte: Ridică-te și te aruncă în mare, și nu se va îndoi în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, fi-va lui orice va zice» (Marcu 11, 12).

Mulțumind Preasfintei Treimi pentru darurile revărsate prin Preasfinția Voastră asupra Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Permanența Eparhială, Adunarea Eparhială, protoierii, preoții, stareții, starețele, monahii și poporul dreptcredincios din Maramureș și Sătmar, îl rugăm pe Sfântul Iustin Martirul și Filosoful să mijlocească în fața lui Dumnezeu să vă hărăzească viață îndelungată, plină de împliniri și bucurii multe, mult curaj și ajutor sfânt de la Dumnezeu în depășirea tuturor încercărilor prin care trecem în păzirea unității Duhului în legătura păcii.

Întru mulți și binecuvântați ani!”, a spus PS Timotei.

După Sfânta Liturghie, a avut loc o primire de către Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a membrilor Permanenței Eparhiale și trudititorilor din Centrul Eparhial în sala festivă „Justinian Arhiepiscopul”, cu care ocazie i-au fost adresate felicitări personale. Între aceștia s-a aflat și Cătălin Cherecheș, primarul municipiului Baia Mare, care i-a înmănat un coș cu flori.



În 1 iunie este sărbătorită Ziua Internațională a Copilului. Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărlui, este cunoscut ca „ierarhul copiilor și al tinerilor” deoarece iubește foarte mult copiii și se implică activ în viața duhovnicească a acestora, îndemnând pe slujitorii Sfintelor Altare să intensifice activitatea cu copiii și tineretul prin diverse activități recreative, tabere, școli de vară, excursii și drumeții, la o mare parte din acestea participând personal.



Conferințele preoțești de toamnă

Luni, 5 octombrie 2020, au început, în Episcopia Maramureșului și Sătmărilor, sub președinția Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, conferințele preoțești de toamnă (cele de primăvară nu s-au ținut din cauza pandemiei) cu titlul *„Pastorația familiei în epoca ideologiilor secularist-umaniste”*. Referatul, prezentat în fața tuturor preoților din Eparhie, a fost întocmit și susținut de Pr. Dr. Florin Stan, protopopul Lăpușului.



Dedicate *„Anului omagial al pastorației părinților și copiilor”* și *„Anului comemorativ al filantropilor ortodocși români”* în Patriarhia Română, tradiționalele conferințe preoțești de toamnă s-au desfășurat în trei zile diferite, în trei centre, care reunesc toate cele 8 protopopiate: luni, 5 octombrie 2020 – la Baia Mare (protopopiatele Baia Mare, Lăpuș și Chioar), în curtea Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”; marți, 6 octombrie 2020 – la Satu Mare (protopopiatele Satu Mare, Carei și Oaș), la biserica cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”; joi, 8 octombrie 2020 – în curtea Mănăstirii Săpânța Noul Peri (protopopiatele Sighet și Vișeu).

Toate conferințele au fost precedate de Sfânta Liturghie, oficiată de arhimandriți și secretarii protopopești din cele 8 protoierii de pe cuprinsul Eparhiei.

După Sfânta Liturghie au fost oficiate Te-Deum-uri, drept mulțumire lui Dumnezeu pentru darurile revărsate asupra acestor protopopiate în acest an greu al pandemiei și pentru ajutorul lui Dumnezeu la buna desfășurare a conferinței.

La începutul conferințelor, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin s-a adresat preoților, pe care i-a felicitat pentru buna lor organizare în această perioadă grea, care a fost depășită cu bine, niciun credincios, din cei care au dorit, nu a rămas neîmpărtășit cu ocazia Sfintelor Paști și a celorlalte sărbători împărătești, pentru că în rândul credincioșilor s-au respectat restricțiile impuse de instituțiile statului român, fiecare credincios primind pasca sfințită cu ocazia sărbătorii Învierii Domnului, pentru că credincioșii au avut la îndemână în permanență dezinfectant, iar între ei s-a respectat distanțarea necesară pentru a nu favoriza infectarea cu noul virus. De asemenea, în biserici nu au fost cazuri de infectare cu virusul SARS COV II. Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a făcut și alte comunicări de ordin pastoral, teologic, social-filantropic și administrativ.

Vastul referat susținut de Părintele protopop Florin Stan, al cărui titlu a fost *„Pastorația familiei în epoca ideologiilor secularist-umaniste”*, s-a referit la mai multe aspecte ale pastorației, precum *„De la pastorația liturgică,*





la pastorația integrală”, „Pastorația familiilor preoțești”, „Pastorația familiilor de creștini practicanți”, „Pastorația familiilor de creștini nominali”, „Pastorația familiei în fața valului secularist”, care au dus la concluzii pertinente în legătură cu pastorația în ansamblul ei:

„Cred că este evident pentru majoritatea dintre noi că urmează vremuri grele, în special pentru noi, creștinii. Valul secularist își va răspândi treptat tentaculele pe toată fața pământului, grație tehnologiei de comunicare și globalizării. Nimeni nu-l va putea opri sau schimba decât Bunul Dumnezeu. Vor veni vremuri în care cuvântul Sfântului Apostol Petru din ziua Cincizecimii «Mântuiți-vă de acest neam viclean» (FA. 2, 40) va fi mai actual ca niciodată. Vor urma ani de mare secetă spirituală, iar noi și credincioșii noștri vom avea nevoie de multe rezerve spirituale. Nu va fi suficient să avem rezerve exterioare (ziduri, cărți, monumente), dacă sufletele noastre și familiile noastre vor fi goale de credință vie, jertfelnică și martirică și de iubire dumnezeiască. Profețiile se vor împlini, fiindcă sunt profeții. Iar profeții spun că «din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea [și credința] multora se va răci» (Matei 24, 12). Pandemia actuală ne-a dat un avertisment serios în acest sens, iar noi am putut constata cât de nepregătiți suntem, teologic, spiritual și practic. În plus, e bine să avem în vedere



că la nivel mondial presiunea socială e tot mai mare, miliarde de oameni trăind în sărăcie lucie. Această presiune se va răsfrânge și asupra Bisericii și asupra preoților, fiindcă prin patrimoniul ei material și prin fastul liturgic, Biserica este asociată de către valul secularist neomarxist cu bogăția materială, fiind considerată un opresor.”



Distincții pentru medicii de pe frontul epidemiologic COVID-19

Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, a arătat prețuire, înaltă apreciere și mulțumire față de eroii vremurilor grele pe care le trăim – medicii și cadrele medicale care activează în Sistemul de Sănătate băimărean și sătmărean, fiind într-un război cu un dușman nevăzut, dar extrem de periculos și ucigaș, virusul SARS-CoV-2, care răpune multe vieți omenești –, conferindu-le, în mod solemn, Ordinul Omagial și Medalia Omagială „Preot Nicolae Gherman”, pentru toată activitatea desfășurată în slujba aproapelui, a pacienților care au nevoie de îngrijire și asistență medicală în lupta cu Covid-19.

În lupta cu virusul Covid-19, Biserica și Spitalele din România au fost instituțiile care și-au dat mâna pentru alinarea suferințelor sufletești și trupești ale oamenilor, pentru a traversa cu bine această perioadă extrem de dificilă pentru toată lumea.

În duminica a 28-a după Rusalii, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, după ce a săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din municipiul Baia Mare, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în semn de apreciere și aleasă prețuire față de cei care au stat și stau în prima linie în războiul cu acest virus Covid 19, medici, asistenți și întreg personalul medical, Preasfinția Sa a conferit managerilor spitalelor din municipiul Baia Mare Ordinul Omagial „Preot Nicolae Gherman” și Medalia Omagială „Preot Nicolae Gherman”, după cum urmează: domnului Dr. Vasile Pop, managerul Spitalului Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș” din Baia Mare; doamnei Ec. Ludovica Rusu, managerul Spitalului de Boli Infecțioase și Psihiatrie din Baia Mare; doamnei Ec. Gabriela Hofer, managerul Spitalului de Pneumoftiziologie „Dr. Nicolae Rușdea” din Baia Mare și domnului Dr. Rareș Pop, directorul Direcției de Sănătate Publică a județului Maramureș, se spune în comunicatul de presă al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului.

Continuând acțiunea începută la Baia Mare, de a oferi, în Anul Omagial al pastorației părinților și copiilor, distincții eparhiale instituțiilor din sănătate



și conducătorilor acestora, care au vegheat și veghează, în această perioadă pandemică, care se întinde, deja, de trei trimestre peste popor, și care nu s-a terminat încă, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a acordat distincții ale Eparhiei instituțiilor medicale care veghează asupra sănătății oamenilor și conducătorilor acestora din județul Satu Mare.

Astfel, Ordinul Omagial „Preot Nicolae Gherman” și Medalia Omagială „Preot Nicolae Gherman” au fost conferite Spitalului Județean de Urgență din Satu Mare, conducătorilor, medicilor, asistenților și tuturor ostenitorilor *„pentru implicarea cu profesionalism, jertfelnicie, dragoste creștină și solidaritate umană față de cei aflați în mare suferință în acest an dificil în care lumea întreagă și România au traversat o perioadă de pandemie, în semn de apreciere, cinstire, recunoștință și mulțumire din partea Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmărilor, în numele tuturor persoanelor ajutate și salvate”* (text care se află pe toate Gramatele Episcopale ce însoțesc ordinele și medaliile omagiale înmânate cu această ocazie de Episcopie); Secției de boli infecțioase din cadrul Spitalului Județean Satu Mare, conducătorilor, medicilor, asistenților și tuturor ostenitorilor; Spitalului de pneumoftiziologie din Satu Mare, conducătorilor, medicilor, asistenților și tuturor ostenitorilor; Col. Nicolae Dima, inspector șef al Inspectoratului Județean de Urgență Satu Mare; Serviciului SMURD Satu Mare, medicilor, paramedicilor, asistenților și tuturor ostenitorilor din toate unitățile; Dr. Gabriela Notorius, manager general al Serviciului Județean de Ambulanță Satu Mare, medicilor, asistenților și tuturor ostenitorilor acestuia.



Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a primit în dar, din partea credincioșilor și preoților parohiei „Adormirea Maicii Domnului” Satu Mare, o bederniță cu icoana Sfântului Vasile cel Mare.

De asemenea, doamna Dr. Paula Mare, director al Spitalului Județean de Urgență Satu Mare, în numele conducerii Spitalului, a întregului corp medical, a înmănat Preasfințitului Părinte Episcop Iustin a Diplomă de Mulțumire, „în semn de înaltă considerație pentru activitatea culturală, socială, educativă și spirituală, precum și pentru contribuția financiară adusă în sprijinirea activității medicale a Spitalului Județean de Urgență Satu Mare în contextul epidemiologic actual în interesul societății noastre”.

Doamna doctor a spus că se roagă în fiecare zi ca să lumineze Dumnezeu mintea doctorilor din spital și, prin puterea lui Dumnezeu, să vindece oamenii care își pun viața în mâinile medicilor de aici. *„Niciodată nu am auzit ca în anul acesta atât de des invocat numele lui Dumnezeu ca să vindece bolile oamenilor. Consider că avem o obligație morală pentru Biserică, pentru că această provocare este venită de la Dumnezeu să arate încă o dată că nu există vindecare fără puterea lui Dumnezeu, în zadar există știință.”* Sunt cuvintele spuse din suflet de un medic sătmărean, care ar putea fi trecute pe un frontispiciu al unui mausoleu dedicat pandemiei COVID-19.

Aceași Diplomă de mulțumire a fost acordată Protopopiatului Ortodox Român Satu Mare, protopopului Pr. Ioan Socolan, preoților acestuia, care au fost mereu alături de medici, în fiecare salon, în acest an, și pentru contribuția financiară adusă Spitalului.

Patru ani de la întronizarea Preasfințitului Părinte Episcop Iustin ca Episcop titular, Ziua Tinerilor din Episcopie și lansare de carte

Duminică, 27 decembrie 2020, sărbătoarea Sfântului Apostol, întâiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, au oficiat Sfânta Liturghie Arhierescă la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, în fruntea unui important și mare sobor de preoți cu ocazia împlinirii a patru ani de la întronizarea ca Episcop titular al Maramureșului și Sătmărilor, sărbătorirea Zilei tinerilor din Eparhia Maramureșului și Sătmărilor și lansarea cărții de predici și comunicate din timpul pandemiei a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin, intitulată „*Comunicare, Comuniune, Liturghie și Filantropie în vreme de pandemie*”.





La sfârșitul Sfintei Liturghii a fost oficiat un polihroniu drept mulțumire lui Dumnezeu pentru binefacerile venite din cer asupra Întâistătătorului Eparhiei Maramureșului și Sătmărilor și pentru ca Dumnezeu să își reverse în continuare darurile sale peste Preasfințitul Părinte Episcop Iustin al Maramureșului și Sătmărilor.

Despre activitatea de 26 de ani a Preasfințitului Părinte Episcop Iustin a vorbit Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, care a subliniat, în special, râvna din timpul stării de urgență, când comunicarea, comuniunea și Slujirea Sfintei Liturghii s-au făcut în comunicare continuă cu credincioșii Eparhiei. Cu această ocazie a fost lansată spre public cartea sugestiv intitulată *„Comunicare, Comuniune, Liturghie și Filantropie în vreme de pandemie”*.

„Toată activitatea, sfaturile și îndrumările pe care le-am dat cu această ocazie au fost făcute pentru ca, nicio clipă, preoții, monahii și credincioșii să simtă lipsa purtării noastre de grijă, a spus Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Și mereu am ieșit cu câte un comunicat, îndrumări în Postul Mare, de Sfintele Paști, când a fost nevoie de apărare a sfintei credințe cu demnitate, cu dârzenie, cu înțelepciune și cu propuneri și soluții asumate, cu lucruri care, puse în practică, s-au dovedit mult folositoare.”

Cu această ocazie, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin a felicitat pe toți tinerii din Eparhie, subliniind că, din cauza pandemiei, numărul lor este foarte limitat în Catedrală.

O lacrimă de suferință, durere, dar și de nădejde pentru Poporul Român!

La Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăru-
lui a apărut volumul intitulat „*Comunicare, Comuniune, Liturghie și Filantropie
în vreme de pandemie*”, ce cuprinde toate mesajele transmise în pandemie,
cuvântări și activități filantropice, adevărul dureros trăit în pandemie, dar și
lucrarea jertfelnică, responsabilă, milostivă și plină de compasiune în lumina
Evangheliei iubirii lui Hristos, pentru noi toți, în vremuri grele de durere,
necaz, singurătate, lipsă și suferință, ca nimeni să nu se simtă singur și părăsit,
ci iubit, protejat de Dumnezeu și salvat de Hristos și de Biserica Sa.

Toate acestea au fost rostite de Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul
Maramureșului și Sătmăru-
lui, volumul fiind coordonat de Preasfințitul Părinte
Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmă-
rului, și redactat, în colaborare, de către Sectorul Cultural și Comunicații

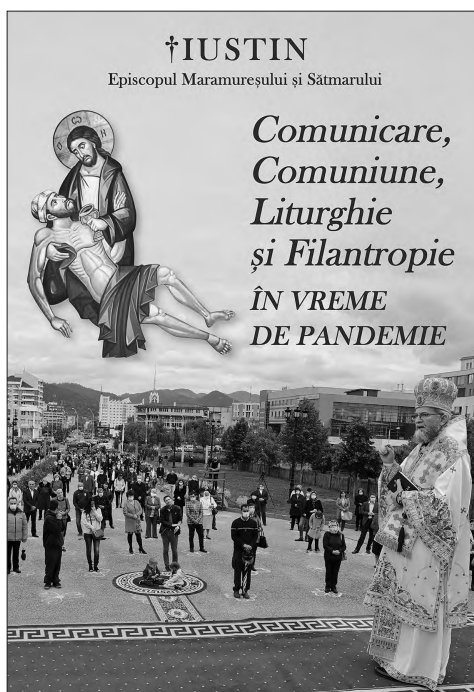


Media, Sectorul Social-Filantropic și Misionar și Redacția „Graiul Bisericii Noastre”, ale Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor.

Lucrarea cuprinde 292 de pagini și este structurată pe mai multe capitole („Comunicare”, p. 19-74; „Comuniune, Liturghie”, p. 249; „Filantropie”, p. 249-265 și „Mesaje la sfârșit de an”, p. 272-285), ce cuprind, în structura lor, toate cuvântările rostite de Preasfințitul Părinte Episcop Iustin la Sfintele Liturghii, în timpul stării de urgență, fiecare conținând o trimitere mai redusă sau mai extinsă la situația grea în care se află România și lumea întreagă, din îngăduința lui Dumnezeu, și, nu în ultimul rând, slujirea samarineană prin acte de filantropie creștină a ierarhilor, preoților, monahilor și credincioșilor în timp ce poporul era în mare îngrijorare, întristare, izolare și strâmtorare.

Această lucrare aleasă a fost alcătuită spre a nu uita niciodată această experiență unică, dar și extrem de traumatizantă a anului 2020, afectat de pandemia planetară, inclusiv Biserica și credința oamenilor, libertatea și demnitatea lor umană fiind parțial îngrădită.

„Recomandăm cu dragoste părintească și purtare de grijă acest buchet care adună la un loc suferință, teamă, frustrare, revoltă, durere și trăiri unice ale clerului și poporului lui Dumnezeu, dar și multă implicare, compasiune, credință în Dumnezeu, iubire fraternă, purtare de grijă și solidaritate umană în vremuri de cumpănă grea prin care trece și poate va mai trece umanitatea, când va rătăci și se va abate de la calea cea dreaptă și de la Legea și Poruncile lui Dumnezeu. Amin” (p. 14).



Arhid. Adrian DOBREANU
responsabil Comunicații Media-online

Comunicat de presă

Astăzi, 27 decembrie 2020, se împlinesc 4 ani de la întronizarea Preasfințitului Părinte Iustin, în demnitatea de Episcop al Maramureșului și Sătmăruului, eveniment solemn care a avut loc în data de 27 decembrie 2016, în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din municipiul Baia-Mare.

Cu acest prilej, din partea clerului, a cinului monahal, a slujitorilor școlilor teologice, a studenților teologi, a elevilor seminariști și a poporului lui Dumnezeu din cuprinsul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, vă urăm cu fiască și neprețuită dragoste: să ne trăiți întru mulți și binecuvântați ani cu arhipăstorire îndelungată și rodnică, înțeleaptă, ocrotitoare și pilduitoare, după chipul Păstorului cel Bun – Iisus Hristos Arhiereul cel Veșnic, Păstorul și Mântuitorul sufletelor noastre!

„Păstorului celui bun i se cuvine să aibă trei lucruri: una, credința curată; a doua, înțelepciune întreagă; și a treia, să aibă toiag în mână. Cu credința cea curată să caute pururea binele și folosul oilor lui, nu numai al celor sănătoase și zdrene, ci și al celor bolnave și zdruncinate. Cu înțelepciunea să păstorească pe oameni, dând învățătură fiecăruia după vârsta și rânduiala lui. Iar cu toiagul pe care-l ține în mână, adică cu stăpânirea și cu darul Duhului Sfânt, să pedepsească (mustre) atât pe oi, cât și pe lupii cei de gând și pe fiarele cele sălbatice, ce vin asupra oilor” (Sfântul Ierarh Antim Ivireanul).

**Întru mulți ani, Preasfinția Voastră!
Întru mulți ani, Preasfințite Stăpâne!**

Biroul de presă
al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului

Mesajul Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul la împlinirea a patru ani de la instalarea Preasfințitului Părinte Iustin ca Episcop al Maramureșului și Sătmarului

Se împlinesc astăzi, în a treia zi de Crăciun, ziua de prăznuire a Sfântului Apostol, Întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, patru ani de la întronizarea Preasfințitului Părinte Iustin ca vrednic și firesc urmaș al veșnic-pomenitului părinte Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmarului.

Este, în același timp, și ziua tinerilor creștini ortodocși din Eparhia noastră, tineri care constituie forța, dinamismul, frumusețea și viitorul Bisericii și al neamului nostru românesc.



În aceste momente de sărbătoare, tainic legate, memoria se străduiește să recompună faptele, atitudinile și curajul mărturisirii, în vremuri deloc ușoare, ale unui ierarh și, din ele, să obțină liniile de forță ale unui portret de o providențialitate aparte. Acest lucru, însă, nu este deloc ușor, mai ales când este vorba despre părintele nostru duhovnicesc.

Activitatea pastoral-misionară intensă, aplecarea și implicarea, prin sectorul social-filantropic, asupra nevoilor și traiului de zi cu zi al fraților noștri în Hristos, lipsiți și pe pat de suferință, sunt fapte care țin de domeniul cotidienei evidențe. Împlinindu-le, ctitorirea Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare și deschiderea părintească față de tineretul din Episcopia noastră ne fac să vorbim, cu îndreptățire, despre „Catedrala tinerilor și Episcopul tinerilor”. Acest lucru nu înseamnă că noi, ceilalți, nu ocupăm un loc special în sufletul, inima și rugăciunile Preasfinției Sale. Ci dimpotrivă.

Aprins de iubirea lui Hristos, inegalabilul Apostol Pavel călătorește neobosit pentru a vesti Evanghelia la toate neamurile. Într-una din scrisorile sale enumeră, pe larg, suferințele îndurate pentru Acela Care l-a chemat să-I fie slujitor și Apostol, și concluzionează: „Pe lângă cele din afară, ceea ce mă împresoară în toate zilele este grija pentru toate Bisericele” (II Corinteni 11, 28). În această lumină înțelegem și părinteasca grijă a Preasfinției Sale față de preoții și credincioșii din Eparhia Maramureșului și Sătmarului; așa înțelegem atitudinea fermă și limpede, cuvântările pline de podoabă și zidire sufletească și mesajele transmise în acest an de „încercare pandemică”, cuvântări și mesaje care, adunate, însumează aproape 300 de pagini în cartea care, inspirat, poartă titlul „Comunicare, Comuniune, Liturghie și Filantropie în vreme de pandemie”, sub semnătura Preasfințitului nostru Iustin.

Doar și acestea câteva, amintite, și sunt mai mult decât suficiente pentru a revela „avalanșa Dubului Sfânt”, prisosul de daruri revărsate asupra personalității eclesiastice și duhovnicești a „ierarhului-părinte”, iubitor de Biserică, de neam și de glie strămoșească.

Acum, într-un moment sfânt, în numele tuturor – cler și popor drept-credincios din Maramureș și Sătmar –, Îl rugăm pe Arhiereul cel Veșnic Hristos să-i rânduiască Preasfințitului Iustin alese bucurii duhovnicești, și încheiem aceste puține gânduri, deoarece tăcerea admirabilă e cea mai potrivită perspectivă duhovnicească...

La mulți ani binecuvântați!

†TIMOTEI SĂTMĂREANUL

Timotei Sătmăreanul

Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului

**V.
COMUNICĂRI
CHIRIARHALE
ÎN PANDEMIE**

Îndemn părintesc la vreme de încercare

Având în vedere amploarea pe care a luat-o răspândirea pandemiei de coronavirus în lume și că în țara noastră riscul este la fel de mare, iar răspândirea acestui virus este extrem de rapidă și periculoasă, îndemnăm preoții, monahii și credincioșii să respecte cu strictețe măsurile luate și recomandările făcute de autoritățile guvernamentale în drept, atât din punct de vedere medical, cât și igienico-sanitar, precum și îndrumările către parohii și mănăstiri transmise de Patriarhia Română. Toate acestea sunt la dispoziție, deoarece au fost publicate pe rețelele de socializare și trebuie doar listate și afișate la vedere în preajma unităților de cult, spre a fi citite, cunoscute și aplicate corect în spiritul și litera lor.



Ținând cont, pe de-o parte, că măsurile luate în întreaga țară sunt cele care limitează numărul de persoane ce pot participa în spații închise (deci și în biserici) la 100, iar pe de altă parte că Biserica este chemată în aceste vremuri de boală și suferință să înmulțească rugăciunile și să sporească postul și fapta bună creștină, îndemnăm slujitorii Sfințelor Altare ca la Sfânta Liturghie, la Ectenia întreită, și la toate Slujbele care se vor săvârși în această perioadă la parohii și mănăstiri să fie citită rugăciunea pe care Patriarhia Română a trimis-o în teritoriu cu această îndrumare, nutrind credința neîmpuținată și nădejdea statornică că Dumnezeu milii și al îndurărilor ne va izbăvi și de această încercare prin care trece omenirea.

În vremuri de molime și boli, Biserica nu poate intra în carantină, iar Hristos nu trebuie închis între ziduri, El este Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre și vrea și trebuie să fie cu noi spre a ne aduce liniște, pace și grabnică izbăvire din toată strâmtorarea, precum și alinare și vindecare.

Pentru a fi în acord cu măsurile luate și recomandările făcute de autorități, dar și pentru ca Biserica să-și îndeplinească misiunea ei de Mamă rugătoare pentru fiii săi, slujbele de la parohii și mănăstiri vor fi săvârșite de către preoți și monahi în interiorul spațiului de cult, cu participarea unui număr de sub 100 de persoane, iar în aer liber, pe altarele de vară sau în pridvoarele bisericii, cu o participare mai numeroasă.

De asemenea, facem un apel părintesc către frații și surorile noastre veniți în această perioadă acasă din străinătate, să răspundă neîntârziat și cu sinceritate solicitărilor autorităților medicale și administrative locale sau județene de a-și anunța reîntoarcerea acasă și a respecta toate măsurile impuse în această perioadă, pentru a nu-și expune, pe de-o parte, familiile, iar, pe de altă parte, comunitatea în care au revenit, riscului îmbolnăvirii.

Cei care au măsuri de carantină sau izolare impuse de autorități și toți cei ce se găsesc în situații asemănătoare, pot urmări Sfânta Liturghie pe Televiziunea Patriarhiei Române, Trinitas TV, pot să asculte Radio Trinitas, precum și transmisiile online de la Catedrala noastră Episcopală.

În urma discuțiilor purtate cu Prefectul Județului Maramureș și reprezentării Comitetului Județean pentru Situații de Urgență Maramureș, a fost revizuită și clarificată hotărârea luată în acest sens, punându-se în acord cu hotărârea luată la nivel național.

Biserica Ortodoxă Română, ca o instituție venerabilă și responsabilă, ce a trecut împreună cu poporul român credincios prin multe situații limită și a știut să gestioneze cu înțelepciune și să-și îndeplinească misiunea ei în sânul poporului credincios, rămâne aceeași, alături în toate încercările prin care trece acesta.

Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, în colaborare cu instituțiile implicate, a convenit, dacă va fi nevoie, să pună la dispoziție în unele mănăstiri și locații proprii spații pentru găzduirea celor în carantină.

De asemenea, preoții din zonele unde se află persoane carantinate, în colaborare cu autoritățile medicale, vor oferi asistență religioasă la cerere și în caz de nevoie.

Rugând pe Dumnezeu, Doctorul sufletelor și al trupurilor, pe Maica Domnului și pe toți sfinții să ne izbăvească de molime și boli și de această îngrijorare și nemaitrăită primejdie în care se află lumea din cauza acestei pandemii de coronavirus;

Vă îndemnăm încă o dată să respectați toate măsurile pe care autoritățile le-au impus, să stați de veghe prin Consiliile Parohiale și prin voluntarii parohiilor ca acestea să fie aplicate spre binele tuturor.

De asemenea, vă îndrumăm să sporiiți rugăciunea și postul, deoarece aceste încercări vin asupra noastră și din cauza înmulțirii păcatelor pe pământ și a lipsei de credință și de pocăință în fața lui Dumnezeu.

Să facem din România creștină o Sfântă și Mare Biserică, rugându-ne în locașurile de cult și în afara lor, în familie și la locul de muncă, pentru ca Dumnezeu să abată de la noi primejdia ce ne-a cuprins și toată boala aducătoare de moarte, spre a ne putea pregăti în liniște și pace de Praznicul cel Sfânt al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Dumnezeu să ocrotească lumea!

Dumnezeu să ocrotească România!

Dumnezeu să ocrotească Poporul Român!

Baia Mare,

12 martie 2020

† IUSTIN

A stylized, handwritten signature in black ink, appearing to read 'Justin', with a long horizontal flourish extending to the right.

Episcopul Maramureșului și Sătmarului

Chemare – îndemn către preoții și credincioșii din Eparhia Maramureșului și Sătmărilor

 vând în vedere faptul că pandemia cu care se confruntă omenirea și societatea globalizată își arată avantajele, dar mai ales minusurile și vulnerabilitatea, este inevitabil ca producția agricolă, la nivel european, să nu fie grav afectată și, astfel, și aprovizionarea populației cu produse alimentare.

Este momentul, așadar, să revenim la tradiția noastră românească, aceea prin care fiecare familie și gospodărie își produce hrana, iar surplusul îl aduce în piața de alimente spre a-i susține pe cei de la oraș.

Este o criză! Este un lucru aparent grav și rău, care, însă, poate deveni, în același timp, o oportunitate! Și anume, să ne reîntoarcem la gândirea înțeleaptă a țăranilor noștri, care își produceau, pentru lunile de iarnă, hrana necesară de origine vegetală și animală.



Din postura noastră de păstori sufletești, care dăruiesc hrană duhovnicească credincioșilor, suntem datori să-i îndrumăm pe păstoriții noștri ca să revină la tradiția românească de a-și asigura hrana și pâinea cea de toate zilele prin munca și sudoarea frunții, așa cum a rânduit Dumnezeu.

Vă chemăm și vă îndemnăm, dragi preoți și iubiți credincioși, ca în această vreme, cât sunteți obligați să rămâneți în casă, ogradă și gospodăria voastră, să faceți din moștenirea lăsată de strămoși o prea frumoasă grădină paradisiacă peste care să fiți stăpâni și de care să vă bucurați.

Vă îndemnăm, așadar, ca pământul pe care îl aveți în grădina casei și pe câmp, și pe care, în mare parte, au crescut bălării, spini și pălămidă, să-l pregătiți, să-l arați și să-l semănați, astfel încât nici o palmă de pământ să nu rămână nelucrată. S-ar putea ca fiii, ficele și nepoții noștri să se întoarcă acasă, când va trece interdicția deplasărilor, în țara, casa, glia și moșia lor pentru că nicăieri pentru ei nu-i acasă și nu-i ca acasă.

Vom redescoperi siguranța și fericirea de a fi cu ai noștri, cu cei dragi, cu familia, glia și moșia noastră, precum spune devizul „*fie pâinea cât de rea, tot mai bună-n Țara ta*”.

Cu Dumnezeu înaintele!

**Binecuvântare, spor și ajutor sfânt de la Dumnezeu
vă dorim în toată lucrarea cea bună! Amin!**

*Baia Mare,
23 martie 2020*

† IUSTIN

A stylized, handwritten signature in black ink that reads "Justin". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal line extending from the end of the word.

Episcopul Maramureșului și Sătmărilor

Nu loviți Biserica lui Hristos! Biserica Ortodoxă este „Mama Neamului Românesc”

In aceste zile suntem chemați cu toții la judecata lui Dumnezeu, și păstorii și păstoriții. Am fost despărțiți (izolați) unii de alții pentru păcatele noastre, ca fiecare să ne căim în tăcere, în post și rugăciune. Facem prea multă larmă și zarvă!

Această înspăimântătoare boală, încă fără leac, este o muștrare a lui Dumnezeu pentru umanitatea care s-a abătut de la legea morală naturală și a făcut „*malpraxis cu natura*” (citat din Prof. dr. Adrian Streinu Cercel)!

Este o muștrare pentru călcarea celor 10 Porunci date de Dumnezeu, normative pentru umanitate și, care, prin păzirea lor, asigură pacea și armonia socială și protecția divină!

Ar trebui să ne căim pentru milioanele de prunci uciși prin avort în România în ultimii treizeci de ani. Glasul sângelui lor strigă din pământ răzbunarea vieții, la care nu au avut dreptul, pentru că noi am hotărât așa!



Să nu adăugăm nelegiuire la nelegiuire, ca și David la desfrâu, ucidere, la păcate nenumărate, ucidere de frate, ca să nu ne fie nouă ceva mai rău. Să nu fie urmată încercarea de acum de alte pedepse. Plăgile Egiptului au fost zece. Omenirea mai poate primi și alte mesaje de la Creator, transmise prin Creația Sa, Natura! Un următor mesaj pentru noi, românii, s-ar putea să fie și mai tragic și greu de suportat și gestionat. Se tot vorbește de iminența unui cutremur mare, care ne-ar scoate din case afară. Ce s-ar întâmpla în acest scenariu? Am muri striviți de forțele naturii, fără medic, fără preot, fără cei dragi aproape. Să nu fie! S-ar putea să fim încercați de o secetă cumplită, acum când fiecare națiune este pe cont propriu. Nu am mai avea hrana necesară pentru oameni și animale și ne-am stinge în foamete. Să nu fie!

Revino-ți, popor român! Întoarce-te la Dumnezeu! Cinstește pe Dumnezeu și iubește aproapele ca pe tine însuși! Cinstește Ziua Domnului cu post și rugăciune și nu mai irosi timpul petrecând în deșertăciune! Cinstește Sfânta Biserică și rânduielile ei și nu te atinge de unșii Domnului, după cum zice Dumnezeu în Sfânta Scriptură „*nu vă atingeți de unșii Mei și nu vicleniți împotriva profeților Mei!*” (Ps. 104,15). Judecătorul lor este Stăpânul care i-a chemat să-I slujească legea și poruncile Lui. El îi va judecata, răsplăti sau pedepsi, ca pe fiecare dintre noi la vremea marelui bilanț.

Popor român, revino-ți în matcă, revino la cumințenia, sficiunea și nevinovăția copiilor, lasă răutățile, lasă judecățile. Apropie-te de Dumnezeu cu iubire și căință și cere-i iertare, precum cer copiii părinților lor. Dumnezeu este Tatăl nostru Cel din ceruri!

Hristos-Dumnezeu nu suportă țăfnele, aroganța și viclenia. Pentru aceste păcate ascunse i-a biciuit pe cărturari și farisei, elitele politico-religioase ale poporului ales, în vremea Sa, în public.

Biserica lui Hristos nu este o instituție omenească profană, care să-și schimbe modul de existență în funcție de epocă, timp, anotimp, evenimente sau curente, ori la porunca conducătorilor lumești și a statului secular sau a capriciilor unor grupuri sociale, care, oricum, nu fac parte din trupul ei, alcătuit din toți cei ce cred și mărturisesc că Iisus este Hristos Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii. Nu intrați ne invitați în casa lui Dumnezeu, să-I spuneți ce bucate să servească, ce tacâmuri să folosească la masă, de aur, de argint, de lemn, sau să-i lase pe invitați să mănânce cu mâna, după tradiția orientală.

Nu mai încingeți internetul cu disputa: o linguriță, zece, un milion. Este rânduiala și practica Bisericii, verificată, și instrumentarul pe care-l folosește dintotdeauna. Am văzut un document care circulă pe internet,



în care autoritatea laică se amestecă în mod agresiv, nepermis și grosolan, dând dispoziții Bisericii cum să împărtășească credincioșii. Este necuviincios și riscant ca noi să dăm soluții medicilor și specialiștilor, din statutul de profani, ce diagnostic să pună, ce tratament să prescrie și ce instrumente să folosească în operații!

Preoții sunt medici de suflete, sunt profesioniști, au experiența și se pricep cel mai bine în a le vindeca bolile sufletești și a salva viața omului credincios.

Fraților creștini neoprotestanți, vă rugăm să nu vă asociați cu cei care atacă Biserica Ortodoxă în comentariile pe care le postează, pentru că nu este vorba doar de Biserica Ortodoxă, ci este vorba despre lupta împotriva creștinismului și Evangheliei. Este vorba despre a crede sau a nu crede în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii. Suntem de aceeași parte a baricadei toți creștinii din lume.

Să plecăm genunchii la pământ cu toții și să ne rugăm cu umilință ca să ne facă Dumnezeu mai buni, mai iertători și înțeleghători, să ne dea putere ca, împreună, să traversăm acest pustiu al Egiptului păcatelor noastre, să trecem prin Marea Roșie și să ajungem sănătoși în Pământul Făgăduinței la Praznicul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Așa să ne ajute Dumnezeu!

*Baia Mare,
24 martie 2020*

†IUSTIN

Justin

Episcopul Maramureșului și Sătmarului

Apel la rațiune și înțelepciune

Dremurile sunt grele, nemaitrăite și cum nu ne-am fi putut imagina vreodată că vor fi sau că generația noastră le va trăi. Un dușman mic, invizibil și aparent neînsemnat a intrat în conflict cu toată umanitatea, îngenunchindu-i libertatea, demnitatea și imunitatea. Oare din îngăduința lui Dumnezeu a venit peste noi? Oare natura l-a creat sau oamenii l-au confecționat? Sunt frământări și întrebări care stau pe buzele tuturor și care au primit un răspuns parțial sau au rămas fără răspuns.

Cert este că toată planeta a fost îngenunchată și știința medicală, atât de avansată a lumii noastre, debusolată și tulburată peste măsură, fără să poată da o soluție armonizată cu capacitatea de răbdare limitată a oamenilor. Totul este în așteptare cu răbdare. Stat după stat, de la cele mai puternice, la cele din categoria de mijloc și la cele mai sărace (peste 150 de state), au introdus starea de urgență și au limitat la maxim drepturile și libertățile cetățenilor, încetinind la minim turarea motoarelor economiei, cu riscul de a intra într-o criză economică și mai mare decât cea a pandemiei, dar viața are prioritate!

În România, starea generală de urgență a fost introdusă în 16 martie 2020 și, din acest moment, toate instituțiile au fost chemate să se conformeze ordinelor militare, specifice stării de urgență, prin încetarea oricăror activități cu publicul și izolarea la domiciliu, pentru a limita la maxim riscul răspândirii în masă a COVID -19.

Biserica Ortodoxă Română și celelalte culte legale din România au răspuns afirmativ, adaptându-și programul pastoral la noile condiții impuse de starea de urgență. Din 16 martie 2020, slujbele cu participarea credincioșilor au fost suspendate, ajungându-se la formula (fericită, de altfel) ca trei persoane (preot, cântăreț, paraclisier) să poată săvârși zilnic serviciile religioase, conform cu fișa postului și menirea lor, în biserică (locul lor de muncă), iar credincioșii au avut posibilitatea să urmărească Sfintele Liturghii și slujbe la televiziunea TRINITAS TV, să le asculte la Radio TRINITAS, dar și să urmărească online slujbele transmise de păstorii lor: ierarhi, preoți și monahi, la nivel local.

A fost o experiență care s-a învățat mai greu și s-a corectat din mers, care a stârnit păreri pro și contra din partea unor intelectuali ortodocși cu o gândire duhovnicească mai veghetoare, dar a adus multă mângâiere credincioșilor care au văzut și auzit că păstorii lor sunt la altare, liturghisind și rugându-se pentru ei. Aceasta, contrar părerilor conservatoare, a liniștit sufletele și inimile tulburate de izolare ale credincioșilor lipsiți de Sfânta Liturghie și de Sfânta Euharistie.



Pe de altă parte, numele lui Hristos, Liturghia, Euharistia, imnografia și iconografia au ieșit din spațiul sacru al bisericilor și au intrat acolo unde vrăjmașul lui Dumnezeu se aștepta mai puțin, în spațiul virtual, pe internet, acolo de unde Biserica lui Hristos a primit cele mai multe lovituri și răni. La asta vrăjmașul nu s-ar fi așteptat.

Mai mult, fiecare casă și fiecare familie și-a alcătuit propriul altar, casele credincioșilor devenind astfel, fiecare în parte, o biserică, precum în primele secole ale creștinismului.

Cea mai dureroasă experiență a fost, de departe, atât pentru cler, cât și pentru popor, imposibilitatea de a fi împreună în noaptea de Înviere, a primi Sfânta Lumină și a cânta „*Hristos a Înviat!*”.

Biserica s-a adaptat și la această situație, organizând preoții și comunitățile spre a face posibil ca Sfintele Paști și Sfânta Lumină să ajungă la fiecare parohie, prin consilierii și voluntarii creștini din parohii.

A fost greu, enorm de greu, să fim despărțiți de sărbătorile pascale, dar, în cele din urmă, umilința și neputința răstignirii au fost transformate în biruința Învierii, o altfel de Înviere, în timp de pandemie.

Biserica a dovedit, dacă mai era nevoie, că este o instituție veșnică, așa cum a întemeiat-o Hristos, iar drept urmare nu improvizează pe moment, ci se adaptează la vremuri și situații, fie ele și de urgență, și vine cu soluții pastorale adecvate pentru mângâierea credincioșilor și asigurarea păcii și liniștii sociale.

Acum, când pericolul infectării și îmbolnăvirii s-a redus, când majoritatea țărilor încep să ridice treptat restricțiile și să revină la o normalitate, reținută din punct de vedere social și când fac o analiză, constatăm că țara noastră a trecut testul pandemiei cu bine, în sensul că au fost înregistrate un număr mic de decese (803), 13.512 persoane infectate și 5.269 vindecate și că scenariul cel mai sumbru nu s-a confirmat în România, putem spune cu credință și recunoștință față de Dumnezeu că, alături de medicii și ostenitorii din sănătate, rugăciunile făcute în toată România creștină de toți credincioșii, Sfintele Liturghii săvârșite în bisericile din parohii și mănăstiri, dangătul de rugăciune al clopotelor, toate au atenuat impactul tragic pe care l-ar fi putut avea pandemia peste România!

Unii specialiști (fără a fi neapărat credincioși) în studiul virusilor de ultimă generație, care provoacă adevărate pandemii la nivel planetar, vorbesc despre faptul că singura armă de apărare împotriva acestor noi pericole, care s-ar putea să mai vină peste planetă, este, pe lângă igienă și izolare, o înaltă spiritualitate sau trăirea vieții după legile morale, naturale și în legătura omului cu Dumnezeu – Izvorul vieții.

Este exact ce zice Mântuitorul: „*Duhul este cel ce dă viață, trupul nu folosește la nimic*”. Adică, degeaba apărăm trupul de îmbolnăviri, dacă îl lipsim de forța suflătească a Duhului și credința în Dumnezeu.

În concluzie: apelul nostru la rațiune și înțelepciune către autoritățile din România înseamnă următorul lucru: nu mai țineți creștinii departe de bisericile lor! Clopotele îi cheamă, iar Hristos îi așteaptă. Au trecut două luni de izolare. Poporul a rezistat și pentru că are o Biserică înțeleaptă și împăciuitoare, prudentă și preocupată de binele comun al tuturor și condusă de ierarhi înțelepți. Păstorii Bisericii Ortodoxe nu au făcut în această perioadă „haiducie pastorală”, în sensul de a îndemna la nesupunere și revoltă. Dacă ar fi fost așa, nu ar fi putut nimeni și nimic să stăpânească oceanul de credință al poporului român, pe care nici regimul comunist nu l-a putut seca cu toată forța lui demonică. În schimb, Biserica a promovat cu responsabilitate liniștea și pacea socială, cu respectarea legilor adoptate în situația de urgență.

La înțelepciunea, răbdarea și responsabilitatea Bisericii, autoritățile trebuie să răspundă simetric, cum se procedează între două instituții care se susțin și se respectă reciproc, conform Legii Cultelor. Acest lucru îl așteaptă creștinii! Credincioșii nu mai pot fi ținuti departe de biserică, de Liturghie, de rugăciune și comuniune. Altfel, nu ne vor ajunge toate medicamentele să-i tratăm de depresie, de disperare, de sărăcie și câte pericole nu mai pot fi enumerate. Românii sunt oameni frumoși, voioși și credincioși. De aceea au trecut cu greu, dar cu bine, peste această experiență traumatizantă, însă, din 15 mai, când se ridică starea de urgență, trebuie revenit treptat la normalitate, așa cum gradual s-au instituit și restricțiile.

Biserica se cuvine să fie principala instituție deschisă credincioșilor, revenindu-se la săvârșirea slujbelor în aer liber, cu păstrarea distanței sociale.

Se poate reveni, de asemenea, la situația în care, în spațiile de cult, numărul credincioșilor participanți să fie la limita evitării oricărui pericol, restul urmând să asculte slujbele de afară.

Trebuie ținut cont și de faptul că atât comunitățile, cât și familiile și-au organizat pentru acest an diferite evenimente, sfințiri de biserici, botezuri, cununii, iar anularea lor înseamnă suprimarea pulsului vieții și normalității unei comunități.

Acestea ar fi măsurile înțelepte pentru care nu trebuie să faci un studiu de impact, ci doar să ieși din costumul de protecție birocratică, funcționarească și să începi să vezi, să auzi, să simți, să cobori în societate și comunitate și să asculți pulsul inimii oamenilor și dorul și suspinul credincioșilor de libertate, de normalitate, de demnitate, de DUMNEZEU!

Acest apel firesc vine din Nord-Vestul României, din Maramureș și Sătmar, un ținut cu oameni frumoși, voioși, ospitalieri și profund credincioși, care nu prea au avut timp să se îmbolnăvească în această perioadă, deși îngrijorările autorităților județene și locale erau foarte mari din cauza revenirii în țară din zonele roșii ale Europei a zeci de mii de români.

Cu toate acestea, în Maramureș, până la ora aceasta, doar 76 de persoane au fost diagnosticate pozitiv, din care 54 s-au vindecat, iar în Satu Mare – 52 de persoane diagnosticate pozitiv, din care s-au vindecat 31. Explicația ar putea fi aceasta: aici se trăiește viața plener, în adevărata bucurie, responsabilitate, muncă, rugăciune și credință în Dumnezeu, iar Biserica este instituția cea mai iubită, cinstită, cercetată și dorită ca: Locaș de rugăciune și comuniune împreună cu Dumnezeu; Spital de alinare și vindecare; Școală pentru toată viața.

Astfel vede și înțelege tot românul adevărat, încreștinat și luminat, Biserica părinților, moșilor și strămoșilor săi.

**Așa să ne ajute Dumnezeu!
Hristos a înviat!**

*Baia Mare,
5 mai 2020*

†IUSTIN

A stylized, handwritten signature in black ink that reads "Justin". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal line extending to the right.

Episcopul Maramureșului și Sătmarului

Toți suntem vinovați, toți suferim împreună¹

Duminica a IV-a din Postul Mare se numește a „Sfântului Ioan Scărarul” și a fost numită așa de Sfinții Părinți, deoarece însuși Postul cel Mare și Sfânt este o scară duhovnicească, un urcuș către Înviere. Sfântul Ioan Scărarul, un părinte îmbunătățit al Bisericii lui Hristos, care s-a născut la 549 și a viețuit 70 de ani pământești, a scris o lucrare importantă, numită „Scara dumnezeiescului urcuș” sau Scara Mântuirii, lucrare normativă pentru viața monahală, pentru monahii ortodocși din toată lumea, dar cunoscută și citită și de foarte mulți creștini râvnitori, mai ales din primul mileniu creștin, când lumea era foarte preocupată de mântuirea sufletului.

În fiecare duminică din Postul Mare, Sfânta noastră Biserică ne așază înaintea ochilor sufletești o pericopă evanghelică. Pericopa evanghelică de astăzi, luată de la Sfântul Evanghelist Marcu, din capitolul 9, ne relatează minunea vindecării copilului lunatic sau stăpânit de duh necurat. Este așezată după minunea mare și plină de slavă a Schimbării la Față a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, minune pe care Mântuitorul a săvârșit-o în fața a trei dintre Sfinții Săi Apostoli, Petru, Iacov și Ioan, pe muntele Tabor. La poalele muntelui, ceilalți nouă Apostoli au rămas cu mulțimea. Sfântul Evanghelist Marcu ne relatează că la acești Apostoli a venit un părinte îndurerat, cu fiul lui, ca să-l vindece, căci era lunatic, iar ei n-au putut. Când Mântuitorul a coborât de pe munte, i-a găsit pe cărturari și farisei certându-i pe Apostoli și acuzându-i că sunt farsori și că nu fac minuni, că sunt neputincioși și că au un învățător asemenea lor. Aceasta era discuția, larma și zarva ce se petreceau la poalele Muntelui Tabor, unde cei nouă ucenici au rămas în lume, în mijlocul mulțimii tulburate și nerăbdătoare. Când S-a apropiat Mântuitorul a văzut și a auzit această scenă, care L-a umplut de tristețe, de durere și mânie.

¹ Cuvânt de învățătură rostit de Preasfințitul Părinte Iustin, cu prilejul săvârșirii Canonului cel Mare și a Sfintei Liturghii a Darurilor înaintea sfințite, miercuri, 1 aprilie, 2020, în Paraclisul Eparhial „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”.

Când L-a văzut mulțimea, spune Sfântul Evanghelist, toți s-au oprit din zarva mare și au tăcut. S-au îndreptat către El și s-au închinat, iar Mântuitorul i-a întrebat pe cărturari și farisei: „*De ce vă certați cu Apostolii? Ce discuție aveți?*”. Atunci vine tatăl copilului și debutează discuția dintre el și Mântuitorul, așa cum o relatează Sfântul Evanghelist Marcu.

N-am să o recitesc, căci pericopa evanghelică este lungă. O puteți citi dumneavoastră de la Sfântul Evanghelist Marcu, din capitolul 9, versetele 14 până la 29. N-am să vă vorbesc despre învățătura teologică ce se desprinde din această pericopă evanghelică, pentru că găsiți învățătura teologică în toate cărțile de predici, pe care le puteți citi, și în toate predicile pe care le puteți asculta.

Am să vă vorbesc astăzi despre altceva. Ceva despre care am simțit că dorește Dumnezeu să vă vorbesc astăzi. Un îndemn de la Dumnezeu am primit, să vă spun cele ce urmează. Poate cuvântul meu va fi mai aspru, nu va fi plin de blândețe, de iubire, de bunătate, de iertare. Dar așa am primit îndemn de la Dumnezeu să vă vorbesc. Și anume despre ce? Despre duhul mut și surd pe care vrășmașul l-a adus asupra copilului nevinovat. „*Duh mut și surd*” l-a numit Mântuitorul și i-a zis: „*(Ție îți poruncesc) Ieși din el și să nu mai intri în el*”. Duhul mut și surd ce însemna? Că acel copil nu se mai putea ruga, nu mai putea cere lui Dumnezeu nimic, nu mai putea petrece în preajma lui Dumnezeu, nu se mai putea întâlni cu Dumnezeu. Duhul cel mut și surd îl arunca în foc și apă, iar dacă nu era nimeni în preajma lui, încerca să-i ia viața, care este darul lui Dumnezeu.

Ce se desprinde de aici, dacă actualizăm pericopa evanghelică de astăzi, dacă o aducem în vremea noastră? Ce vrea vrășmașul și de ce se ceartă cu Ucenicii lui Hristos? De ce s-au certat cărturarii și fariseii cu Apostolii și Mântuitorul a intervenit cu mânie și i-a muștrat și le-a zis: „*O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi? Aduceți-l la Mine*”. De ce a fost atât de dur Mântuitorul? Pentru că erau răi. Cărturarii și fariseii mereu îi urmăreau pe Ucenicii Mântuitorului și pe Mântuitorul Însuși, să-i prindă într-o stare de dificultate, într-o imposibilitate de a împlini o lucrare importantă dorită de ei sau de a-i prinde în cuvânt, zicându-le că sunt farsori și că înșală poporul. De aceea Mântuitorul a fost atât de dur. Iar Apostolilor le-a explicat, pe cale, de ce nu au putut să vindece copilul. Ce le-a zis? „*Acest neam de demoni cu nimic nu poate ieși, decât numai cu rugăciune și cu post*”.

Ce s-a întâmplat în Biserica lui Dumnezeu și cu Biserica lui Dumnezeu de-a lungul secolelor? Ce a vrut Satana? Biserica să tacă, să nu vorbească. Să aibă duh mut și surd. Biserica lui Hristos și slujitorii ei să nu vorbească,



să nu vadă și să nu audă, să nu aibă glas, să se manifeste ca într-un film surdo-mut, fără voce. Dar Biserica este vocea lui Dumnezeu, iar slujitorii Bisericii sunt uneltele trimise de Dumnezeu în lume prin care lucrează El și-Și transmite voia, așa cum au transmis-o Proorocii, așa au transmis-o Apostolii, așa o transmit părinții Bisericii, slujitorii lui Hristos.

Ce au zis cărturarii și fariseii, la intrarea în Ierusalim, Apostolilor și pruncilor, care au strigat și au vestit că intră Hristos Dumnezeu și au cântat: „*Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!*”? „*Auzi ce zic aceștia? Ceartă-ți ucenicii să tacă!*”. Și le-a răspuns Mântuitorul „*Dacă vor tăcea aceștia, pietrele vor striga*”. Iată, revenim la vremea noastră. Ce s-a dorit din partea Bisericii lui Hristos? Să tacă! Să nu vadă! Să nu audă! Să nu vorbească! Satana a dorit să o închidă între ziduri, să-i închidă gura, să nu mai transmită mesajul lui Dumnezeu, ca oamenii să umble rătăcitori în această lume, considerându-se fiindă fără suflet, trup muritor, ca să trăiască clipa, înșelați că dincolo de această viață nu există viață. Dar Biserica și slujitorii ei tocmai acest mesaj l-au transmis și-l transmit mereu. Omul nu este o ființă biologică, fără suflet; este o ființă teologică, alcătuită din trup și suflet. Trupul îl hrănește din sudoarea frunții, iar sufletul îl hrănește din rugăciune, din convorbirea cu Dumnezeu, din iubire și din slava pe care o aduce din recunoștință către Dumnezeu, Creatorul său. Acestea ne învață Biserica, acestea ne învață Scriptura, Biblia. Însă vrășmașul lui Dumnezeu, Satana, a dorit să-i ia Bisericii cuvântul, să-i ia Bisericii lucrarea, să-i fure lucrarea, să-i fure credincioșii, să fure harul lui Dumnezeu, transmis prin lucrarea Sfintei Biserici. Aceasta au cerut Mântuitorului: să tacă ucenicii! Dar le-a zis: „*Dacă vor tăcea aceștia, pietrele vor striga*”.

Nu vorbesc pietrele!? Vorbește pământul, vorbește natura. Vorbesc pietrele astăzi! Da? Biserica a tăcut. Biserica se roagă lui Dumnezeu în Altare și va transmite prin această cale cuvântul lui Dumnezeu, dar a tăcut. A tăcut față în față cu credincioșii. Nu le mai poate transmite în mod fizic cuvântul lui Dumnezeu, să simtă vibrațiile inimii preotului, a păstorului.

Noi, poporul român, suntem un popor creștin de 2000 de ani; suntem un popor al lui Dumnezeu. Toată existența noastră, toată ființa neamului românesc este pătrunsă și traversată, ca de un fir roșu, de Duhul lui Dumnezeu, prin lucrarea Sfintei noastre Biserici în inima și în ființa poporului român. Biserica nu a tăcut niciodată. Biserica a vorbit, a lucrat, a făptuit, a simțit, a suferit, a plâns și s-a bucurat împreună cu poporul și este și acum împreună cu el, chiar dacă suntem separați unii de alții.

Oare nu suntem vinovați? Ba da! Când Biserica, după '90, a zis să ne trăim viața în libertatea pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu și în responsabilitate, să aducem pe lume fii și fice, să întinerim, să învigorăm neamul nostru românesc, ce a zis societatea, ce a cerut Bisericii? Să tacă! Și a tăcut! Și România are cele mai multe avorturi din țările foste comuniste și din toată Europa, peste 20.000.000, spun statisticienii. Pentru că Biserica a tăcut, ca și acum societatea. Așa a vrut lumea, să trăiască viața în libertate aceea fără responsabilitatea neamului, în libertatea lumii căzute. Biserica a tăcut! Când Biserica a zis să păstrăm moștenirea moșilor și a strămoșilor noștri, să ocrotim familia creștină, să ne ocupăm de satele noastre românești și creștine, să dăm posibilitate familiilor să aducă pe lume fii și fice, să aibă un loc de muncă, să trăiască pe glia pe care ne-au lăsat-o moșii și strămoșii, să prospere România, au zis: „*ce știe Biserica? Biserica e medievală. Biserica să-și vadă de cele sfinte, preoții să stea acolo la Altar, să nu se amestece în problemele de administrare a țării*”. Și a tăcut! Biserica a tăcut! Și ce am făcut noi? Am „exportat” fii și ficele neamului nostru, aproape 5 milioane; i-am trimis robi în lume. Da! Lumea a avut nevoie de brațele lor, a avut nevoie de copiii lor, de familia lor. I-am trimis pe toți în toată lumea și am rămas o Românie îmbătrânită și pustiiă. Biserica a strigat, a spus: nu înstrăinați, nu distrugeți totul! Haideți să repornim, haideți să repornim agricultura, haideți să repornim economia, haideți să creăm locuri de muncă! „*Ce știe Biserica? De ce se amestecă Biserica în cele ale administrării țării. Biserica este cu Dumnezeu, să-și vadă de cele spirituale*”. A tăcut Biserica, pentru că așa a vrut societatea.

Biserica a zis: „*Alegeți în fruntea voastră oameni destoinici, oameni cu suflet, oameni drepti și temători de Dumnezeu, oameni care să-și pună toată știința și priceperea lor în slujba comunității, în slujba societății, în slujba națiunii*”. Așa au îndemnat păstorii de suflete, așa a îndemnat Biserica. Lumea a zis: „*Să tacă Biserica. Face politică. Să nu se amestece. Știm noi pe cine să alegem*”. Ați ales! Biserica a tăcut! Ați ales mai bine sau mai rău! Conducătorii sunt după cum suntem și noi. Biserica a cerut înțelepciune, Biserica a cerut echilibru, Biserica a cerut să ne gospodărim și să ne rânduiim țara așa cum se cuvine. Iată, acum suntem pe cont propriu, fiecare. Nu mai este solidaritate între neamuri și popoare, ci fiecare încearcă să se salveze și noi va trebui să găsim soluții să ne salvăm.

Dar am uitat poruncile lui Dumnezeu, normalitatea Bibliei, normalitatea creației. Am făcut din viața noastră un spectacol, am vrut să fie cât mai spectaculoasă; am uitat de măsură, de simțul măsurii, de cumpătare și echilibru.

Iată că le-a adus Dumnezeu. Dacă i-am spus Bisericii Lui să tacă, ea a tăcut, dar a vorbit Dumnezeu și vorbește încă și ne reamintește: „*Vă aduceți aminte de ce v-am spus în Scriptură?*” Ce scrie acolo? Că Dumnezeu a făcut cerul și pământul. Și ale cui sunt? Dumnezeu a făcut prima pereche de oameni, bărbat și femeie, pe Adam și pe Eva. Și ce a făcut după aceea? Le-a dăruit pământul, le-a dăruit Paradisul și le-a zis: „*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți!*”. Nu a scris acolo umpleți pământul și-l robiți sau îl asupriți, ci „*să-l stăpâniți, să-l înfrumusețați, să continuați creația minunată pe care am făcut-o Eu*”. Ce a făcut umanitatea cu pământul? L-a robit, l-a exploatat agresiv, fără măsură. Au ucis, din cauza lipsei de echilibru, de înțelepciune și din dorința de înăvuțire, au distrus sute de mii de specii de pe pământul lui Dumnezeu; au distrus natura, au distrus creația lui Dumnezeu. Și efectul! Nu ne-am putut opri, oricine a zis „*opriți-vă! Stop joc!*” – o formulă foarte lumescă, dar a fost, de fapt, o joacă de copii a noastră; am crezut că ne este permis orice. Iată că a zis Dumnezeu: „*Stop!*” A oprit Dumnezeu umanitatea, a oprit Dumnezeu lumea, pentru că nu am vrut să ascultăm de glasul Lui, pentru că nu am vrut să ascultăm de Biserica Lui. Am zis să tacă, să fie surdă, să fie mută, să nu vadă! Foarte bine! Dar Biserica nu și-a folosit simțurile ei duhovnicești ca să ne judece, ci ca să ne ajute, să ne salveze, să ne arate care este calea de urmat. Asta a făcut Biserica.

Dacă le spunem medicilor să tacă, cine ne mai tămăduiește? Cine ne mai ajută? Cine ne mai operează? Preoții sunt doctori de suflete, dar sunt și oameni înțelepți, inspirați de Dumnezeu. Citesc frumos, citesc și tâlcuiesc Sfintele Scripturi și trăiesc în lumina Harului lui Dumnezeu, iată, în Liturghie, cum ați văzut, în fiecare duminică, împreună și în comuniune cu dumnea-voastră! Dar dacă nu mai ascultăm glasul lui Dumnezeu transmis prin Profeții Lui, prin slujitorii Lui, dacă nu vrem să-L mai auzim? Dacă le spunem acestora să tacă, vorbesc pietrele, a vorbit pământul. Iar acum se odihnește. Nu mai este într-o stare de robie. S-a dezrobit. S-a eliberat de lumea care-l constrânge ca o pânză de păianjen. Așa este lumea de astăzi. Strânge, încorsetează pământul ca o pânză de păianjen, care se adună în jurul unei insecte până o ucide. Ei, pământul nu suportă. S-ar putea să-și ucidă propria frumusețe, să se elibereze de ea și să-și creeze alta. Nu vă speriați, nu-i sfârșitul lumii! E un semnal, e un semn de la Dumnezeu. N-am vrut să ne oprim, ne-a oprit El.

Nu aș vrea să vorbesc despre ce am spus și ce am gândit eu, dar cred că pot să o fac. Părinții sunt aici, sunt de față. Când Biserica era foarte lovită și când nimic din ce spunea Biserica nu era primit și totul era „medieval și

depășit”, când ne-am luptat pentru familia normală și naturală, ei ce au zis? „Biserica să tacă!” A tăcut! Ne-am luptat pentru atâtea lucruri bune, normale și firești, așa cum le-a așezat Dumnezeu, dar n-am fost ascultați, ci lumea a mers în galop într-o direcție fără direcție, spre naufragiu. Și am zis în momentele noastre de liniște, le-am spus părinților și le-am spus și credincioșilor în cuvântările mele: „Nu vă temeți! Ne va opri Dumnezeu! Nu poate anormalitatea să îngenuncheze firescul și normalitatea! Nu vă temeți!” N-am vrut să fiu profet, dar asta s-a întâmplat. „*Va da Dumnezeu un virus lumii întregi de va amuți toată limba și toată gura și toată făptura. Poate Dumnezeu să dea!*”. Și a venit! Mai devreme decât am crezut.

Dar, în sfârșit, să nu ne speriem, să nu ne cutremurăm, să nu ne îngrijorăm! Este o etapă, este o încercare peste care ne va ajuta Dumnezeu să trecem. Dar acest duh mut și surd al lumii de astăzi, care nu vrea să asculte Cuvântul lui Dumnezeu, nu iese decât cu rugăciune și cu post. Acesta este îndemnul Bisericii! Să lăsăm risipa, să lăsăm dezmățul, să lăsăm răutatea, să lăsăm judecata, să lăsăm păcatele mari și grele, sufletești. Căci poate nici nu sunt atât de mari cele trupești precum cele sufletești. Trupul e țărână. Chiar dacă omul mai are căderi trupești, trupul este trecător. Răutățile, judecățile, pizma, dezbinarea, ura, neîmpăcarea, lipsa de înțelepciune, toate sunt păcate mai grele decât păcatele trupești. Așadar, să ne întoarcem la Dumnezeu, la post și la rugăciune, pentru că acest neam de demoni nu iese decât cu rugăciune și cu post.

Acesta am vrut să fie cuvântul meu de astăzi, cuvânt mai sever, dar adevărat și simțit. Sper să-l fi trăit și sfințiiile voastre și să înțelegem cu toții că mult pot puțini împreună, după cum spune proverbul. Milioane de oameni se roagă pe tot globul pământesc și fiecare se roagă în legea lui, toată lumea îndeamnă la rugăciune, și mozaicii și musulmanii, chiar și budiștii, care se închină la idoli. Religiile monoteiste, creștinismul – mozaismul și mahomedanismul – îndeamnă la rugăciune, pe fiecare pe limba lui și cu rugăciunea lui. Să ne asculte Dumnezeu, să ne întoarcem la El pentru că aceasta este calea de salvare a umanității. Numai așa vom reprimi bucuria și fericirea, numai așa vom putea trăi solemnitatea cea cutremurătoare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. **Amin!**

„Dacă ucenicii și Biserica vor tăcea, pietrele vor vorbi”¹

Ne găsim în Praznic Împărătesc, în Sărbătoare Mare și Sfântă, și anume Praznicul Intrării Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos în cetatea Ierusalimului. Ultima călătorie și ultima intrare triumfală, de data aceasta, în cetatea Ierusalimului. Sărbătoarea se numește și Sărbătoarea Floriilor, deoarece însăși natura înconjurătoare s-a îmbrăcat în haină de sărbătoare, pentru a-I oferi Mântuitorului florile recunoștinței, așa cum sunt oferite de către noi rugăciunile credinței noastre și ale iubirii noastre creștine.

Deși nu suntem în sfintele biserici, Praznicul este la fel de mare și împărătesc, deoarece Hristos Euharistic Se jertfește pe fiecare altar, din toată România și din toată creștinătatea, iar sfinții slujitori, păstorii de suflete, arhieriei, preoții și diaconii, slujesc Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, pomenind poporul lui Dumnezeu și aducând jertfa pentru poporul lui Dumnezeu și pentru neamul din care au ieșit. Fiecare dintre noi aparținem unui neam, unei seminții, unui popor și sigur că ne rugăm și pentru toată lumea creată de Dumnezeu, dar ne rugăm pentru țara și poporul din care am ieșit. Mântuitorul Și-a iubit foarte mult poporul, poporul ales. Numai că poporul ales era un popor capricios. Ales de Dumnezeu să-I fie fidel și să păstreze Legea lui Moise și credința în Dumnezeu Creatorul, adică o credință monoteistă, era de multe ori oscilant, capricios; îi cerea lui Dumnezeu în permanență semne și minuni. De multe ori Îl supărau pe Dumnezeu. Așa au făcut și în timpul vieții și activității Mântuitorului. Au cerut multe minuni, din suferință și neputință, și pe acelea Mântuitorul le-a împlinit și a tămăduit pe toți bolnavii lor, pentru că, zice Sfântul Prooroc Isaia, evanghelistul Vechiului Testament, că El a luat asupra Lui toate rănilile și neputințele noastre și cu rana Lui și cu pătimirea Lui noi toți ne-am vindecat.

La intrarea în Ierusalim a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos s-a petrecut un eveniment fără precedent. A fost primit ca un împărat

¹ Cuvânt de învățătură rostit de Preasfințitul Părinte Iustin, în Paraclisul Episcopal „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”, cu ocazia Praznicului „Intrării Domnului în Ierusalim”, 12 aprilie 2020.

și s-a cântat: „*Osana, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!*”. De ce această primire triumfală, asemenea împăraților care veneau de la un război, întorcându-se biruitori? Și de ce a primit Mântuitorul, care era blând și smerit cu inima, ca poporul cel nevinovat și pruncii cei mici și cu glasuri îngerești să-i facă această primire și să strige aceste cuvinte? Pentru că venea spre patimă de bunăvoie, așa spun Sfinții Prooroci, că a venit spre patimă de bunăvoie. „*Spre patimă ca un miel spre junghiere s-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa*” – tot Sfântul Prooroc Isaia spune. Și știa și vedea ce urma să se petreacă de dinainte. A lăsat poporul să-și manifeste acest entuziasm și această iubire, pe de o parte pentru că era o iubire recunoscătoare, iar pe de altă parte pentru că era entuziasmul stârnit de minunea cea mai mare pe care au văzut-o sau despre care doar au auzit și anume Învierea din morți a lui Lazăr din Betania, cel mort de patru zile, prietenul Mântuitorului. Sfântul Evanghelist Ioan, de la care s-a citit Sfânta Evanghelie de astăzi, ne relatează o parte din evenimentele care au precedat și au urmat acestei cutremurătoare minuni a învierii lui Lazăr din morți: plânsul Mântuitorului în fața mormântului lui Lazăr și încrederea pe care a arătat-o față de Dumnezeu-Tatăl, atunci când I-a cerut să-L asculte, pentru poporul care era de față „*ca să creadă că Tu M-ai trimis...*” – nu pentru Mine – spune Mântuitorul, ci pentru poporul care stă de față, ca să creadă că Tu M-ai trimis. Cu o poruncă dumnezeiască l-a chemat pe Lazăr afară. Lazăr a ascultat glasul cel dumnezeiesc și a ieșit din mormânt, nu înainte ca Mântuitorul să verse lacrimi pentru sfârșitul cumplit și nedorit de Dumnezeu al vreunui om și al omenirii întregi, pentru că moartea era ultima etapă din viața pământească a tuturor fiilor lui Adam. Mântuitorul a plâns pentru întreaga omenitate și a plâns, ca om, pentru prietenul lui drag, Lazăr. În casa lui a poposit de multe ori și Marta și Maria, surorile lui Lazăr, I-au slujit.

Această mare minune, la care au fost mulți martori și la care surorile lui Lazăr aproape că nu s-au așteptat, a produs un cutremur în cetatea Ierusalimului și în sânul poporului și multă recunoștință în locul în care s-a petrecut ea. Sfântul Evanghelist Ioan, în pericopa evanghelică de astăzi, ne relatează că Mântuitorul Se găsea în Betania înainte de Paști cu șase zile și că a fost invitat la masă de Simon Leprosul, probabil un alt om recunoscător pentru că s-a vindecat de o altă boală cumplită, boala leprei, incurabilă și nevindecabilă atunci. În casa lui Simon Leprosul, când ședea la masă, era și Lazăr cel înviat din morți, Lazăr, prietenul Său. Marta, care era gospodina, se vede că se cunoștea bine cu familia lui Simon Leprosul și pregăteau cina, iar Maria,

care întotdeauna și-a ales partea cea bună, luând un vas de alabastru cu mir, I-a uns picioarele și le-a șters cu părul capului ei. La poporul ales era obiceiul ca, atunci când aveai oaspeți de seamă, să le ungi creștetul capului cu mir de nard și să le speli picioarele; era un gest de ospitalitate supremă. De data aceasta, Maria Îi unge picioarele Mântuitorului cu mir și le șterge cu părul capului. Două lucruri care i-au scandalizat pe unii dintre participanți, pentru că mirul era foarte prețios și pentru că Maria nu avea capul acoperit. Sminteli de acestea avem și noi, astăzi, să fie femeile la biserică cu capul acoperit sau descoperit, de parcă nu sufletul contează și ființa întreagă, nu formele. Pentru că s-a petrecut acest lucru într-un moment crucial din viața Mântuitorului, El a primit această ofrandă, nu a respins-o, și a și explicat ce s-a petrecut de fapt. Iuda Iscarioteanul care era contabilul cetei Apostolilor, economul, care ținea punga, imediat a luat atitudine față de această risipă și a zis: „...*de ce s-a făcut această risipă? Se putea vinde acest mir cu 300 de dinari, iar banii să fie dați săracilor*”. Iuda, care era hoț și tâlhar, fura din pungă. Hoția l-a dus la lepădarea de Hristos, la vânzare și, apoi, la sinucidere prin spânzurare, pentru că a furat banii lui Dumnezeu. Banii aceia adunați în pungă erau bani oferiți Mântuitorului spre întreținerea Apostolilor. Nu avem voie să ne atingem de banii lui Dumnezeu; banii aceia care se oferă în Biserică sunt oferiți lui Dumnezeu, Maicii Domnului, Sfinților și oamenilor iubiți de Dumnezeu, care sunt săracii Lui. Iuda nu avea voie să se atingă acești bani.

Aș vrea, aici, să actualizez puțin. Pentru că Mântuitorul îi dă un răspuns, zicând: „*Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine. Căci pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna*”. Caracterul lui Iuda, atitudinea lui, felul lui de a gândi și de a se manifesta, viclenia și urâtenia lui sufletească le găsim și astăzi în societate. Frații lui Iuda sunt printre noi, prietenii lui Iuda sunt printre noi. Sunt aceia care zic „*nu faceți biserici, nu faceți catedrale; faceți spitale, dați la săraci*”. Aceia sunt prietenii lui Iuda. Ei nu cunosc care este voia lui Dumnezeu, iar voia lui Dumnezeu aceasta este: ce se cuvine lui Dumnezeu trebuie dat lui Dumnezeu. Săracii niciodată nu vor lipsi, din nicio societate. A încercat comunismul să egalizeze categoriile sociale și să dea tuturor la fel și nu a reușit, pentru că și comunismul a avut nomenclatura lui, bogații și nesătuții lui. Nu mai vorbim de societățile acestea în care trăim noi. Dar atitudinea lui Iuda o regăsim într-o lume în care Biserica este mereu lovită. De ce? Pentru că e invidiată, pentru că e urâtă de cei egoiști și răi, pentru că vorbește mereu despre Acela care S-a sacrificat pentru noi și pentru a noastră mântuire, despre Hristos,

Fiul lui Dumnezeu. Pentru că readuce în memoria mentalului public Evanghelia, cuvintele lui Hristos. Preoții aduc în mentalul public, în lumea contemporană, în lumea din toate timpurile cuvintele cele dătătoare de viață și lămuritoare pentru toate problemele pe care le avem, cuvintele Evangheliei. De aceea l-a pus Mântuitorul la punct pe Iuda, pentru că nu a gândit corect. El fura, fura din pungă, pentru că săracii nu puteau protesta. Și acum aceleași lucruri se întâmplă. Biserica, cu bani puțini, face lucruri mari. Sunt multe asociații, multe instituții care nu dau socoteală nimănui și fac foarte puțin. Să îi întrebăm pe aceștia, care se îngrijesc de săraci ca și Iuda, să-i întrebăm ce au făcut în viață, cât bine au făcut în cariera lor. Nu-i judecăm; gândirea este liberă, dar trebuie să analizăm cu luciditate cu realism și corectitudine.



Biserica își face lucrarea. Cu bani puțini face lucruri mari și le face pentru cei cărora nu le dă nimeni un suport material suficient ca să trăiască o viață demnă. Biserica a intervenit mereu, așa cum o face și în aceste timpuri.

Și acesta este un episod. Episodul următor, care s-a petrecut acolo, în Betania, a fost că mulți din cei din Ierusalim au venit să-L vadă pe Iisus, care l-a înviat pe Lazăr a patra zi. Toți aceștia, care au venit, s-au convertit și au fost convinși că Iisus din Nazaret este Fiul lui David, că este Mesia, că este Fiul lui Dumnezeu, că este Cel făgăduit și Cel trimis de Dumnezeu. Veneau să-l vadă în această atmosferă, la cină, în Biserica din casă. Vedeți, pentru toate avem explicații și modele. Aceea comunitate, formată din două sau trei familii,

era Biserica din casă, așa cum sunteți dumneavoastră acum. Fiecare casă – o familie sau două familii, bunicii, părinții și nepoții în aceeași casă – e Biserica din casă, despre care ne spune Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Corinteni: se boteza toată casa și casa acelor creștini devenea biserică. Acele au fost primele biserici. Casele oamenilor au fost primele biserici. Acolo era, în mic, o primă comunitate. Putea să fie un prim model de comunitate în jurul Mântuitorului, fizic, de data aceea, nu euharistic, cum Îl avem astăzi, Trup și Sânge dăruit nouă spre iertarea păcatelor și spre viața de veci.

Mântuitorul, după această întâlnire și cină, pleacă spre Ierusalim. Între timp, cărturarii și fariseii au auzit de entuziasmul mulțimilor, despre faptul că Mântuitorul este considerat Profetul din Nazaretul Galileii și că lumea merge după El. De aceea au început să înfiripe planul ca să-L prindă pe Iisus, să-L judece, să-L răstignească. Și nu numai pe El, ci și pe Lazăr pe care îl înviase, pentru că din cauza lui Lazăr, mulțime multă Îl urma. Iar ei rămâneau fără credibilitate, fără audiență, fără popularitate, și asta îi măcina enorm. Le provoca o răutate, o invidie și o ură ucigătoare, de moarte. Îl urau pe Hristos de moarte. Mântuitorul le știa toate, de aceea lasă mulțimea să-L primească cu entuziasm, îi lasă pe Apostoli să-i încurajeze pe oameni. Să vă închipuiți că Apostolii erau foarte fericiți. Uitaseră că Mântuitorul le-a spus că „*ne suim în Ierusalim și Fiul Omului va fi dat în mâinile oamenilor păcătoși, care Îl vor prinde, Îl vor judeca, Îl vor batjocori, Îl vor schingiui, Îl vor scuipa, Îl vor bate, Îl vor răstigni, dar a treia zi va învia*”. Ei, Apostolii, când au văzut mulțimea, au uitat de toate. Au zis că este momentul ca mulțimea să-L proclame rege, ca la înmulțirea pâinilor în pustie. Și acolo era un moment delicat. Apostolii încurajau mulțimea, iar mulțimea, cuprinsă de entuziasm, cânta și-și așternea hainele înaintea Mântuitorului. Copiii, cu ramuri de finic, cântau „*Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!*”. Atât a fost de impresionantă primirea, încât s-a cutremurat toată cetatea Ierusalimului și au început să întrebe cine este Acesta? Iar alții, cunoscându-L, au zis este Iisus, proorocul din Nazaretul Galileii. Mulțimile pentru moment erau favorabile, își arătau iubirea și recunoștința, erau cuprinse de entuziasm. În culise, însă, se pregătea procesul criminal, un proces la umbra legii iudaice, un proces ce trebuia să fie perfect, trebuia să se întemeieze pe legea lor. Unii dintre cărturari și farisei au ieșit și ei în mulțime și au încercat să-i împiedice pe oameni să Îl aclame pe Hristos, zicându-i: „*Învățătorule, nu auzi ce strigă aceștia? Ceartă-i! Ceartă-ți ucenicii și mulțimea! Nu se cuvine decât numai unui împărat. Numai David a fost primit așa când s-a întors de la război*”. Iar Mântuitorul le spune:

„Nu ați citit scripturile? Voi sunteți cei mai mari bibliști, voi cunoașteți toate scripturile și toate profețiile, nu ați citit? Din gura pruncilor și din gura celor alăptați la sân Ți-ai pregătit laudă”. Și le mai spune: „Dacă aceștia vor tăcea, pietrele vor vorbi!”.

Sunt situații în care vorbesc pietrele, și profeția Mântuitorului s-a împlinit. Astăzi vorbesc pietrele în Ierusalim despre Hristos care a trecut acum 2000 de ani prin locurile acelea. Pe marea aceea, pe pământul acela; a privit cerul acela. S-a născut în Betleem, a copilărit în Nazaret; toate locurile acelea sunt sfinte și pietrele vorbesc despre urmele Mântuitorului pe pământ. Sunt locuri de pelerinaj, vorbesc pietrele. Vorbesc pietrele catedrelor din Europa descreștinată. Europa care, datorită vigoriei și inspirației creștine, a creat o cultură creștină universală și a dăruit lumii valori neprețuite. Ea nu mai vor-



bește prin gurile oamenilor, se ferește să mai vorbească. Doar prin a puținilor slujitori ai lui Dumnezeu. Dar pietrele vorbesc. Despre ce vorbesc catedralele Apusului? Despre un creștinism creator, care a dăruit universalității cultură, muzică, literatură, artă, arhitectură, valori nemuritoare. Creștinismul acesta atât de blamat astăzi și respins. Ce dăruiește lumea de astăzi omenirii, umanității? Ce dăruiește, în afara propunerii unui globalism fără noimă? Ce dăruiește altceva, în afara a unei nivelări și relativizări a tuturor valorilor? Ce mai dăruiesc „personalitățile”? O artă care fuge de inspirația Duhului Sfânt, de inspirația creștină, o artă haotică. Poezia, la fel, nu e de inspirație creștină; proza la fel, încât trebuie să-ți explice cel ce a scris ce a vrut să spună. Pentru că nu mai înțelegi nimic, nici din muzică, nici din poezie; trebuie să-ți explice autorul ce a vrut să zică. Artă creștină este de inspirație divină și este una vindecătoare, nu-i tulburătoare, nu-i agresivă; muzica creștină e una tămăduitoare. Medicina folosește pentru vindecarea celor cu boli psihice, boli sufletești, muzica creștină – Mozart, Beethoven, Vivaldi, mari creatori creștini.

Lucrările acestea de artă, capodoperele Occidentului, te zidesc, te înalță, îți pun întrebări. De ce au construit aceia acele catedrale? De ce? Să fie veșnice, să vorbească despre Dumnezeu cel Veșnic, să înveșnicească numele neamului lor, a episcopului sau a papei care a comandat proiectul, care e ctitorul; a arhitectului care a creat, a muncitorilor care au construit, a zidarilor, a restauratorilor care au restaurat și au conservat. Toate sunt probleme esențiale, existențiale, ne vorbesc despre creștinismul creator, nu despre o lume distructivă, sinucigașă, care își abandonează valorile. Da! Vorbesc pietrele! Iată, la noi, cine vorbește la noi mai frumos despre sufletul românesc? De ce voievozi creștini au ctitorit aceste capodopere unice, care reprezintă cultura și arta, și creștinismul românesc, și sufletul românesc? Ștefan cel Mare – Voroneț, Putna, Sucevița, Moldovița; Mircea cel Bătrân – Cozia; Constantin Brâncoveanu – Horezu; meșterii anonimi maramureșeni – Catedralele de lemn ale Maramureșului. De ce le-au construit? Să înveșnicească numele, să înveșnicească neamul. Au crezut că prin Dumnezeu, prin Hristos, prin inspirație divină, prin creștinism, un neam poate deveni nobil; se înnobilează și poate deveni nemuritor. Și așa suntem de 2000 de ani: creștini, nemuritori și vom dăinui. Creștinismul nu va muri, oricâți sunt cei care îi cântă prohodul. Creștinismul s-a născut pe bazele unui mormânt gol. Un mare scriitor francez a scris o lucrare tulburătoare: „*Creștinismul s-a născut pe marginea unui mormânt gol*”. Da! De unde a înviat Dumnezeu, de unde a înviat Hristos. Poți să cânti prohodul, dar creștinismul nu are mortul în mormânt, căci Hristos este viu. Despre acestea vorbim. Mântuitorul a profețit, iar pietrele vorbesc. Vorbesc zidurile bisericilor: „*Nu sunteți înăuntru astăzi și nici nu ați fost tot postul*”. Zidurile bisericilor noastre și ale Catedralelor și ale mănăstirilor vorbesc despre Hristos, despre Înviere, despre salvarea umanității, despre iubirea nemărginită a lui Dumnezeu pentru oameni. Vorbesc zidurile și clopotele bisericilor plâng pentru că nu sunteți la biserică, dar ne vorbesc despre Dumnezeu și ne așteaptă să revenim.

Cărturarii și fariseii au pregătit procesul, iar, în cele din urmă, le-a și ieșit, criminal cum a fost, întemeiat pe lege. Ce a zis Caiafa? Este mai bine să moară un om, decât să moară tot neamul. De ce a zis așa? Pentru că erau sub ocupație romană și a zis să nu se facă tulburare și revoltă, revoluție, pentru că Îl vedeau pe Hristos ca pe un revoluționar, Care vine să schimbe orânduirile. Și decât să vină romanii să ne calce în picioare, mai bine să moară un om. În legătură cu acea mulțime, care L-a primit în mod triumfal la intrarea în Ierusalim și L-a iubit, există o icoană în care un copil vine și sărută veșmântul

Mântuitorului. Așa fac copiii în biserică cu veșmintele sfințite ale arhierilor și ale preoților. Îi săruta veșmântul un copil. O imagine de o delicatețe impresionantă. Acea mulțime nu putea să fie atât de ingrată, să intre în amnezie, să nu știe că Hristos le-a făcut atât de mult bine. Iar cărturarii și fariseii, în spatele zidurilor, puneau la cale procesul. Hristos era trist. Cu excepția răspunsurilor pe care le-a dat cărturarilor și fariseilor, n-a răspuns nimic, pentru că vedea în față calvarul, vedea ce urmează, vedea că mulțimea va fi manipulată, mulțimea va fi îndemnată să ceară. Ce? Se repetă istoria de multe ori. Și astăzi se întâmplă aceleași lucruri... Să ceară ce? La proces, când va ajunge la proces, ce vor zice cărturarii și fariseii? Părintele Nicolae era foarte clar în a explica că nu poporul a răstignit pe Hristos și că nu trebuie culpabilizat tot poporul evreu. Nu! Elitele politico-religioase au manipulat poporul; cărturarii și fariseii. Ce au zis? „*Pe cine să vă eliberez?*”, i-a întrebat Pilat. „*Pe Iisus, care Se cheamă Hristos, sau pe Baraba?*”. Și Baraba era un tâlhar la drumul mare, un ucigaș. Ce a zis poporul manipulat, când s-au întors către el cărturarii și fariseii: „*Baraba! Pe Baraba să-l eliberați!*”. Și Pilat a ascultat glasul poporului manipulat, iar pe Hristos L-a dat să-L răstignească.

Mântuitorul era trist atunci și este trist și astăzi, când noi uităm să-L sărbătorim cum se cuvine, când uităm mesajul existențial, profund, al fiecărui cuvânt, al fiecărui gest, al lucrării Mântuitorului în lume. Toate au un mesaj. Toate au o pedagogie. Mântuitorul a plâns nu numai în fața mormântului lui Lazăr. A plâns când a văzut frumusețea cetății Ierusalimului și a Templului, în Săptămâna Patimilor. A zis: Ierusalime, Ierusalime, de câte ori am vrut să adun pe fiii tăi cum adună cloșca puii, dar n-ai primit. Dacă ai fi știut vremea cercetării tale! Iată s-a apropiat vremea pustiirii tale și te vor înconjura dușmanii cu un șanț și nu va rămâne din tine piatră pe piatră. Profeția s-a împlinit, în anul 70, când romanii au distrus Ierusalimul, din care a rămas doar Zidul Plângerii. Și azi Mântuitorul ne întreabă pe fiecare dintre noi: oare ai priceput vremea cercetării tale? Tu, fiecare creștin. Fiecare familie. Fiecare comunitate. Fiecare neam. Pe noi ne-a cercetat Răsăritul cel de Sus. Ne-a cercetat Dumnezeu. Ne-a dăruit lumina Evangheliei. Am devenit creștini. Ne-a luminat. Am fost numiți cu numele lui Hristos: creștini, fii ai lui Dumnezeu după har. Ne-a cercetat Dumnezeu. Am cunoscut și cunoaștem vremea cercetării noastre? Da! Am cunoscut-o în istorie, dar, de multe ori, am abordat-o superficial.

Învățătura pe care trebuie să o desprindem din acest mare praznic al Intrării în Ierusalim a Mântuitorului și din cuvintele Mântuitorului rostite în această perioadă este că vremea cercetării noastre a venit.

Ne-a cercetat Dumnezeu pentru că ne-am născut, am fost botezați și ocrotiți într-o familie creștină. A fost vremea cercetării noastre. Ne-am născut creștini. Am crescut într-o familie binecuvântată, care ne-a educat, care s-a preocupat de noi, ne-a purtat la școală. Ne-a cercetat Dumnezeu, dăruindu-ne dascăli care să ne pregătească. Și ce dascăli am avut noi! Ce sistem de învățământ am avut noi! Toți iubitori de neam și țară. Martirii în temnițele comuniste au dat ideal neamului românesc. Au dat putere poporului român. Au luptat și au murit pentru noi, ca să ne eliberăm. Și trebuie să înțelegem că vremea cercetării noastre, ca și comunitate și ca neam, a venit. Ne-a cercetat Dumnezeu și ne cercetează. Să înțelegem că a venit între noi și că este cu noi. Să-L primim. Să-I dăm ramurile de salcie sau de finic, care însemnează viața și învierea naturii, care este simbolică pentru fiecare dintre noi. Să-i dăm ramurile recunoștinței și să așternem hainele rugăciunii și ale credinței înaintea Mântuitorului, Care intră astăzi în fiecare biserică, chiar dacă-i goală. În fiecare Altar, dar și în fiecare casă, acolo unde sunteți frațiiile voastre, iubiiții noștri credincioși, familiile noastre binecuvântate, maramureșeni și sătmăreni dragi, acolo unde sunteți, în țară și străinătate. Acolo să fie Hristos cu voi! Să credem în El, pentru că credința noastră puternică nu o poate nimeni opri. Este ca un ocean. Lucrarea harică a Bisericii lui Hristos în sânul poporului român cuprinde ființa noastră, așa precum mările și oceanele cuprind pământul.

Să-L primim pe Hristos și să-I cântăm: „*Osana, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!*”. Amin!

**„Suntem singuri, dar siguri
că Hristos Cel înviat va veni la noi
în foișor, și ne va trimite să vă
mărturisim adevărul că El este viu”¹**

**Iubiți părinți împreună-slujitori,
preaiubit popor al lui Dumnezeu!**



Suntem în noaptea Sfântă a Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel care, de peste 2000 de ani, luminează sufletele oamenilor, viața și ființa lor, viața familiei noastre creștine, viața comunităților noastre binecuvântate, viața satelor și orașelor noastre, viața României creștine și a poporului român, viața tuturor neamurilor lui Dumnezeu, care au primit lumina Evangheliei lui Hristos și au mărturisit că Hristos a Înviat, că Hristos este viu, că Hristos S-a arătat după Înviere Mironosițelor Femei, Sfinților Săi Ucenici și Apostoli și că, timp de 40 de zile după Învierea Sa din morți, a petrecut cu Ucenicii pe care i-a iubit și pe care, înainte de Patima, Răstignirea, moartea și Învierea Sa, i-a învățat și i-a luminat, spunându-le: *„Iată-ne suiți în Ierusalim și Fiul Omului va fi dat în mâinile oamenilor păcătoși, care Îl vor prinde, care Îl vor batjocori, care Îl vor judeca, care Îl vor Răstigni și-L vor omori, dar a treia zi va Învia”*. Toate acestea s-au împlinit întru marea și nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu-Tatăl, Care L-a dăruit lumii pe Fiul Său ca să moară pentru lume, pentru a izbăvi lumea din robia păcatului, din infernul ucigător al morții, din robia diavolului, din iadul cel cumplit, din care lumea și sufletele dreptilor nu mai puteau ieși. Această biruință a fost plătită cu preț mare: cu prețul morții Fiului lui Dumnezeu, Care, iubindu-ne cu iubire nemărginită, până la sfârșit, a consimțit Să asculte și Să Se sacrifice pentru noi și pentru a noastră mântuire, așa cum profetise Isaia, cu 600 de ani

¹ Cuvânt de mângâiere rostit, cu durere, de Preasfințitul Părinte Iustin, în noaptea de Înviere, în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, 19 aprilie 2020.

înainte: „*Ca un miel spre înjunghiere S-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor care o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa*”. Nici o răutate, nici o răzbunare, nici un blestem, nici o reacție de respingere, de durere sau de suferință nu s-au auzit din glasul Mântuitorului. Păstorul cel Bun toate le-a primit pentru noi. În noaptea păcatelor noastre, în noaptea în care lumina zăcea oprită de cel rău și întunecat, atunci, la Pătimirea, Răstignirea, moartea, Învierea Mântuitorului, Universul întreg și-a schimbat traiectoria, și-a schimbat axa. Axa lumii, axa Universului era așezată de satana spre moarte, spre neant, spre întuneric, spre iad, spre infern. Hristos a întors planul celui rău și a așezat Universul, lumea, umanitatea, pământul, pe axa vieții. De aceea S-a întrupat Hristos, de aceea a pățimit, de aceea a murit cu moarte smerită. Pentru ca prin moartea Lui, moartea noastră să o omoare și să ne dăruiască Învierea și viața veșnică. Slujba Sfintei Învieri, întocmită de Sfinții Părinți, se săvârșește întotdeauna în noaptea Sfintelor Paști, la ora 24:00, când este întunericul cel mai profund, pentru ca lumina să se vadă cel mai bine. Lumina lui Hristos, care luminează în întuneric, care a luminat umanitatea, care a luminat și a orbit iadul, să lumineze Pământul, cerul și Universul întreg. Toată lumea, în această noapte de prăznuire, cântă împreună cu îngerii: „*Învierea Tă, Hristoase, Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri și pe noi pe pământ ne învrednicește cu inimă curată să Te slăvim*”.



Iată, trăim din nou acest miracol unic, acest eveniment cosmic, această dumnezeiască, sfântă și cutremurătoare minune a Învierii lui Hristos. Trăim acest eveniment, același eveniment pe care îl retrăim și-l sărbătorim de 2000 de ani. De data aceasta, însă, altfel, pentru că suntem singuri cu Hristos Cel Înviat! Mă uit în Catedrala noastră, care este goală de prezența fizică a credincioșilor, dar văd chipurile fiecăruia dintre voi aici. Suflitele voastre sunt aici. Ființa voastră creștină și credința voastră străbună este aici cu noi, un tezaur, o zestre sfântă. Nu vă poate nimeni lua credința, nu vă poate nimeni lua lumina Învierii, nu vă poate nimeni lua mărturisirea. Nici temnițele comuniste cele mai reci și cumplite n-au putut lua deținuților creștini credința. Sfinților Închisorilor nu le-au putut lua din suflite credința Învierii. De Înviere, răsunau celulele întunecate de cântările Învierii, de Imnul „*Hristos a Înviat!*”. Răsunau acele celule reci, întunecate și sinistre de Imnul Învierii lui Hristos, de Imnul de biruință; și n-au putut să-i învingă. Nici pe noi nu ne va învinge întunericul. Nu ne va învinge suferința, teama, groaza, înspăimântarea. Nu! Pentru că Dumnezeu nostru este viu. Toți sunteți aici cu noi, împreună cu sfinții slujitori. Împreună cu episcopii din toată țara, cu Patriarhul României, cu slujitorii lui Dumnezeu de la toate Altarele. Sunteți împreună cu noi, chiar dacă sunteți în casele voastre. Vă simțim respirația, vă auzim bătăile inimii. Simțim putere din credința pe care, chiar dacă nu puteți să o manifestați împreună cu noi aici, simțim că o trăiți. Simțim că-L iubiți pe Hristos. Nimeni și nimic nu va îngenuchea Biserica lui Hristos. Hristos a spus așa: „*Voi întemeia Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui!*”. Oricât a încercat vrăjmașul să închidă porțile, așa cum cărturarii și fariseii au ferecat și au pecetluit mormântul lui Hristos, crezând că au încheiat un capitol pe care își propuseseră să-l încheie, Hristos a răsărit din mormânt ca dintr-o cămară, biruitor. Hristos a biruit pecețile, piatra, mormântul întunecat, moartea și iadul, revenind între ai Săi, între Ucenici, lângă Mama Sa preaiubită, care a fost cea mai îndurerată ființă de pe pământ. Cum a fost inima Maicii Domnului la Răstignirea lui Hristos, așa a fost inima noastră în aceste zile de post și în Săptămâna Sfințelor Pătimiri. Zdrobită de durere că nu putem să ne întâlnim în sfintele biserici la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, să fim cu părinții noștri sfințiți ca să ne mângâie, ca să ne sfătuiască, ca să ne îndrume, ca să ne lumineze și să ne binecuvinteze. Zdrobită a fost inima păstorilor, a noastră, a tuturor și zdrobită a fost inima voastră, precum a fost zdrobită inima Maicii Domnului.

În această noapte de prăznuire toți suntem împreună. Toți am cântat în toată România creștină, în orașe, în sate, pe dealuri, văi și munți „*Hristos a Înviat!*”. Munții noștri Carpați sunt catapeteasma României Creștine.

A răsunat Învierea lui Hristos, iar Lumina Învierii Lui s-a răspândit peste tot. Să nu ne temem! Să nu fiți îngrijorați! Dumnezeu este cu noi! Dumnezeu va risipi toate bolile și molimele! Dumnezeu va binecuvânta poporul român pentru că este un popor iubit al Său; nu s-a despărțit niciodată de Cruce, de Golgota, de Hristos-Pătimitorul și de Hristos Cel Înviat din morți.

Acum am mărturisit împreună, toți, că Hristos a Înviat. Am mărturisit și vom mărturisi timp de 40 de zile, salutându-ne cu salutul mărturisitor și îngeresc „*Hristos a Înviat!*”. Iată, mormântul este gol. Hristos a Înviat! Creștinismul s-a născut pe marginea unui mormânt gol, spune un filosof creștin francez. De aceea, este o mare problemă pentru cei ce-L urăsc pe Hristos, pentru că nu au mai găsit trupul Lui. Cum să-L găsească? A Înviat. N-au crezut în Înviere, dar Învierea a zdrobit iadul, a zdrobit minciuna, a desființat întunericul și a luminat umanitatea. Biserica, creștinismul au dăruit umanității valori universale și nemuritoare. Numai creștinismul este civilizația și cultura Duhului Sfânt.

Să-I mulțumim Bunului Dumnezeu pentru toate, Să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru acest post aspru și nemăitrăit, în care am fost despărțiți unii de alții și, totuși, am fost împreună în rugăciune, în Liturghie, în mărturisire de credință. Am așteptat această Înviere cu inimile zdrobite și o trăim, iată, în întunericul lumii, dar la umbra Crucii lui Hristos și în lumina Învierii Lui. Să ne dăruiască Hristos Cel Înviat bucuria pe care a dăruit-o Maicii Domnului, Mironosițelor Femei și Sfinților Săi Ucenici și Apostoli atunci când a venit în foișorul unde ei erau ascunși de frica iudeilor. Să ne dăruiască acea bucurie! Și pacea pe care le-a dăruit-o lor să ne-o dăruiască și nouă. Să dăruiască vindecare și sănătate celor bolnavi, să așeze pe cei plecați din cauza acestei cumplite boli în corturile dreptilor și în lumina Învierii și a Preasfintei Treimi. Să-i binecuvinteze, să-i ocrotească și să-i răsplătească pe toți cei care îi îngrijesc pe cei bolnavi. Să dăruiască Dumnezeu poporului român putere să treacă prin această situație grea, să nu avem prea multe victime, ci să ne bucurăm după aceste sărbători sfinte ale Învierii în toată Săptămâna Luminată și în cele 40 de zile în care prăznuim în fiecare zi Învierea Domnului. Să ne bucurăm de lumina Învierii lui Hristos, care ne-a adus izbăvirea de moarte, care ne-a adus izbăvirea de iad, care ne-a dăruit veșnicia și care ne va dăruia, în lumina Preasfintei Treimi, bucuria de a fi împreună cu Maica Domnului, cu toți Sfinții lui Dumnezeu, cu Sfinții din neamul nostru, ale căror morminte și cruci sunt luminate și ele de lumina lui Hristos în această noapte de prăznuire. Amin!

Hristos a înviat!



Biserica Ortodoxă din Maramureș și Sătmar a mers întotdeauna, pas la pas, cu Biserica Ortodoxă Română, „Mama neamului românesc”¹

In Săptămâna Luminată, care este imediat după Duminica Învierii, Biserica și Sfinții Părinți au așezat o sărbătoare luminată, o sărbătoare binecuvântată, închinată Preasfintei, Preacuratei, Preabinecuvântatei de Dumnezeu Născătoare și Pururea Fecioarei Maria. Este vorba despre Vinerea Luminată sau Vinerea Izvorului Tămăduirii. Această sărbătoare din Vinerea Luminată, este, de fapt, în oglindă cu Vinerea Întunecată sau Vinerea Îndurerată din Săptămâna Sfințelor Pătimiri, când Mântuitorul, Răstignit pe Cruce, Și-a dat viața pentru întreg neamul omenesc, vărsându-Și sângele Său dumnezeiesc, care a spălat păcatele întregii umanități. Mântuitorul i-a dăruit această sărbătoare și această zi Preasfintei Sale Maici, ca o mângâiere, ca o răsplată pentru durerea ei mare, pentru zdrobirea inimii ei. Această zi de vineri este Vinerea darurilor, de aceea se numește Izvorul tămăduirilor. Pentru că toate tămăduirile vin prin Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care vindecă orice boală și orice neputință, dar se dăruiesc prin mijlocirile și rugăciunile Sfinților lui Dumnezeu, de care este plin cerul și pământul.

De la Duminica Sfințelor Rusalii, de la Pogorârea Sfântului Duh încoace, de 2000 de ani, Maica Domnului este începutul sfințeniei neamului omenesc. De aceea este numită plină de har, binecuvântată între femei și binecuvântat este numit rodul pântecelui ei. De către îngerul Gavril au fost rostite aceste sfinte și dumnezeiești cuvinte, aduse ca un mesaj de la Dumnezeu-Tatăl, din Cer. În această vineri, care este, repet, o vineri a darurilor, închinată Maicii Domnului,

¹ Cuvânt de învățătură rostit de Preasfințitul Părinte Iustin, la Praznicul Sfântului Ierarh Iosif Mărturisitorul, în Paraclisul Eparhial „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”, 24 aprilie 2020.

este cinstită o sărbătoare care s-a așezat în Biserică la câteva secole după Învierea Domnului. Povestirea duhovnicească așezată în sinaxarul acestei zile ne vorbește despre felul în care a apărut această sărbătoare. Se istorisește că un soldat cu numele Leon, care avea să ajungă împărat al Bizanțului, se plimba la marginea unei păduri și, la un moment dat, a auzit un om însetat cerând apă, să își potolească setea. Apropiindu-se, a constatat că omul acela nu vedea, era orb, pentru că altfel și-ar fi căutat el singur apă, pentru a-și potoli setea. Se vede că Leon, militarul, avea o inimă curată și bună, pentru că nu l-a lăsat pe acel însetat orb până nu i-a împlinit dorința. A început el să caute un izvor de apă, dar nu găsea. Atunci, la un moment dat, a auzit un glas, care a fost glasul Maicii Domnului: *„Leon, intră în pădure puțin mai adânc și vei găsi un izvor. Să îi dai apă să bea orbului însetat și apoi să speli cu apă ochii lui și se va vindeca”*. Leon a făcut așa și a găsit Izvorul. Era o apă tulburată, dar bună de băut. A spălat ochii orbului și a ieșit din pădure cu el văzând. S-a petrecut, pe de-o parte, o faptă bună – i-a potolit setea, iar pe de altă parte, o mare minune: i s-au vindecat ochii de nevedere și l-a văzut pe binefăcătorul său, dar L-a văzut și pe Dumnezeu. În urma acestei minuni mari și a glasului pe care l-a auzit când i s-a poruncit să caute izvorul, Leon, generalul, a ajuns împărat. Se petreceau aceste lucruri pe la mijlocul secolului V, pe la 450.

Ajungând împărat, și el însuși căzând într-o boală grea, Leon a băut apă din acel izvor și s-a vindecat. Înțelegând că locul este minunat, a construit acolo o frumoasă biserică, peste izvorul de viață dătător. La 100 de ani după ce Leon a construit acea biserică, împăratul Justinian, ctitorul monumentalei catedrale „Sfânta Sofia” din Constantinopol, s-a îmbolnăvit de piatră la rinichi și s-a vindecat bând apă din același Izvor. Atunci, marele ctitor și strateg, care a împărățit aproape o jumătate de secol în Bizanț, a construit, după anul 550, o nouă și frumoasă biserică, mai mare, pe măsura minunilor care se săvârșeau la acel izvor. Biserica a rezistat până la 1453, la căderea Constantinopolului, prin cucerirea lui de către turci, de către musulmani. Atunci a fost distrusă, rămânând doar un paraclis la subsol și izvorul. Nu s-a mai construit o biserică timp de secole. În secolul al XIX-lea s-a construit o biserică peste Izvorul Tămăduirii și peste acel paraclis, biserică existentă astăzi, pe care o cercetează pelerinii, care vizitează Constantinopolul, Istanbulul de astăzi, și Locurile Sfinte. Se pot închina în Paraclisul de la demisolul acelei biserici, pot să bea apă din Izvorul Tămăduirii și pot să participe la slujbele și rugăciunile care se fac în acea biserică.

De aceea, în această zi, în toată țara noastră și, în special, în mănăstiri, este sărbătoare. Este o sărbătoare mai mult mănăstirească, dar Biserica noastră a hotărât să o treacă, așadar, cu cruce roșie în calendar, spre a fi ținută și de

popor, pentru că foarte multă lume are evlavie la Maica Domnului. Căci România este Grădina Maicii Domnului și foarte multe biserici de mir și-au luat drept ocrotitoare pe Maica Domnului și această sărbătoare, Izvorul Tămăduirii; și sunt izvoare tămăduitoare și în țara noastră. Iar astăzi, acolo, în toate mănăstirile și la toate aceste izvoare și la toate aceste biserici este zi de mare sărbătoare închinată Maicii Domnului, în Săptămâna Luminată. Astăzi se săvârșește Sfințirea mică a apei, sau Aghiasma mică, pe care credincioșii o duc la casele lor spre a gusta din ea, spre a-și sfinți casa și grădina și ogrorul și tot ce au ei frumos și binecuvântat și prețios în viața lor.

Nu am să vă mai vorbesc despre semnificația acestei sărbători, deoarece anul acesta s-a întâmplat, în mod minunat, să fie sărbătoriți și cei care sunt în trecuți în calendar, ca fiind sărbătoriți în această zi, mitropoliții mărturisitori ai Transilvaniei, Ilie Iorest și Sava Brancovici. Alături de ei, și episcopul mărturisitor dreptcredincios al Maramureșului, Iosif Stoica, trecut în calendar cu numele de Iosif Mărturisitorul. De aceea, am să fac în cuvântul meu un scurt recurs la istorie, pentru că este bine să ne cunoaștem și istoria Ortodoxiei noastre mult pătimitoare din Ardeal și din Maramureș, în mod special.



Biserica lui Hristos din Maramureș a mers pas la pas cu Biserica poporului român, Biserica Ortodoxă. N-a fost nici mai grăbită, nici mai lentă. În același Duh a lucrat și aceeași lumină a Evangheliei a primit-o, a păstrat-o, a propovăduit-o, a sporit-o și a răspândit-o în sufletele oamenilor, în familiile credincioșilor, în comunitățile din satele binecuvântate ale Maramureșului, care nu era atât de mic cât este acum. Maramureșul Voievodal este o provincie românească, nu este un județ. De aceea, provinciile românești sunt pomenite așa: Țara Românească, Moldova, Transilvania,

Banat, Crișana și Maramureș. Maramureșul este un ținut care a avut slava și gloria lui în istorie, slavă și glorie care i-au venit de la Dumnezeu și de la statornicia, de la voinicia, de la vitejia, de la dârzenia locuitorilor săi, care, devenind creștini, pe lângă faptul că erau eroici, au devenit și martiri sau mărturisitori ai lui Hristos.

Viața bisericească organizată în Maramureșul Voievodal este străveche. Părintele Academician Mircea Păcurariu arată, în mod real și corect, faptul că Episcopia Maramureșului este una dintre cele mai străvechi episcopii din Transilvania. Este soră cu Mitropolia Bălgradului. La Mănăstirea Peri, ctitorie a Drăgoșeștilor, mănăstire care, la 1391, devine stavropighie constantinopolitană – cu primul său egumen sau stareț, Cuviosul Pahomie, Constantinopolul a trimis și episcopi. Cuviosul Pahomie avea atribuții cvasiepiscopale, dar nu a fost episcop niciodată. Însă era nevoie, în această parte de lume, de episcop. De aceea, Constantinopolul, la cererea voievozilor, a trimis episcopi în Maramureș, episcopi menționați în tratatele de istorie bisericească, numiți de către părintele Mircea Păcurariu, episcopi locali, episcopi de țară sau horepiscopi. Nu aveau reședință în mediul urban, în cetăți; ei rezidau prin mănăstiri, prin schituri, pentru că românii erau persecutați, Transilvania era ocupată, era sub stăpânire maghiară. Românii nu aveau voie să-și dezvolte civilizația și cultura lor. Și atunci, ei, ca să-și conserve valorile, tradiția, credința, au rezistat în acest fel, cu episcopi locali, cu episcopi călători, cu episcopii călătoare, care se mutau dintr-o mănăstire în alta, dintr-un schit în altul. Sunt cunoscuți cu numele, iar „Istoria Bisericii din Maramureș” scrisă de profesorul Nuțu Roșca – lucrare ce adună foarte mult material, multe documente, inclusiv documentul emis de Patriarhia de Constantinopol și semnat de Patriarhul de atunci, Antonie, emisă la 16 august 1391 – consemnează numele lor. Deci, mănăstirea aceasta, care, desigur, nu s-a înființat atunci – atunci a fost pecetluită și a devenit stavropighie; ea are rădăcini mai vechi – este soră cu Mănăstirea Râmeți. La jumătatea secolului al XIV-lea aceste două mănăstiri existau și au strălucit. Sfântul Ghelasie de la Râmeți, Arhiepiscopul Bălgradului, care a sihăstrit și a viețuit prin Munții Râmețului și la mănăstirea existentă atunci, a fost contemporan cu Mănăstirea Peri.

Două episcopii erau în Transilvania: cea de la Geoagiu-Râmeți și cea de la Peri-Maramureș. Acestea sunt primele episcopii, cele mai vechi în pământul românesc al Transilvaniei. Un șir de Ierarhi, de 30 de episcopi mărturisitori cunoscuți cu numele, au păstorit în Maramureș, în diferite mănăstiri și schituri. Unii au păstorit de la Bălgrad (de la Alba Iulia de azi) și peste Maramureș.

Un șir de episcopi mărturisitori, care păstoreau 3-4-5 ani, iar apoi, din cauza stăpânirii străine și a vitregiilor ei, dispăreau; fie erau întemnițați, fie erau persecutați și plecau în Moldova sau în Țara Românească. Însă poporul a rămas consecvent și dreptcredincios. Un popor voievodal. Un popor pe care nu l-a putut nimeni abate. De ce? Când, la 1359, Bogdan cel Bătrân, Întemeietorul, pleacă din Cuhea Maramureșului în Moldova, trecând munții prin Pasul Prislop, și întemeiază statul moldovean, maramureșenii au rămas fără voievozi. S-au mai reîntors voievozii, urmașii voievodului Dragoș, dar n-a fost lung șirul lor. S-a stins neamul voievozilor, însă nu s-a stins rădăcina; s-a stins dinastia voievozilor, nu neamul. Neamul a rămas și rădăcina. Maramureșenii, ei toți, s-au comportat voievodal. Nimeni n-a putut să le impună altă credință, nimeni n-a putut să le desființeze Biserica, nimeni n-a putut să le suprimă Liturgia, preoția, Altarele și au creat, au construit, au ctitorit ei în chip voievodal. Printre capodoperele României și ale poporului român, cele mai prețioase și dintre cele mai prețioase, sunt și bisericile de lemn sau cate-dralele de lemn ale Maramureșului. Este un crâmpci de istorie. Să înțelegem până unde merge istoria vieții bisericești organizate și atestate în Maramureș. Merge mai bine cu șase secole în urmă. Acum, în 2020, sunt 629 de ani de la documentul străvechi, din 1391, prin care Mănăstirea Peri, ctitorie voievodală și reședință episcopală, a devenit stavropighie constantinopolitană. Peste șase sute de ani de istorie atestată și de documente, care dovedesc această existență.

Revenind la sfântul pe care îl sărbătorim, Sfântul Iosif Mărturisitorul din Maramureș, a fost un sfânt mare, un mare mărturisitor și un mare apărător al poporului lui Dumnezeu și al dreptei credințe. Era dintr-o familie nobiliară bogată, cu rădăcini până la 1450. A fost preot căsătorit, un preot nobil. I-a decedat soția și, drept urmare, fiind un om foarte evlavios și neavând copii, s-a retras într-o mănăstire din Maramureș, ținut unde existau foarte multe astfel de locașuri de cult. La 1690, acest preot nobil, retras în mănăstire și, între timp, călugărit, dar păstrându-și numele de Iosif, a fost chemat la episcopat de către preoții din Maramureș în vremuri foarte tulburi, când calvinismul încercase să schimbe dreapta credință prin forța autorităților maghiare. Și a venit o altă mare încercare pentru poporul român și pentru credința lui ortodoxă strămoșească, și anume înglobarea Transilvaniei în Imperiul Habsburgic.

Curtea de la Viena, pierzând foarte mulți credincioși catolici prin trecerea lor la protestantism, a încercat să recupereze pierderile, printr-o politică religioasă de stat, atrăgând la unire cu Biserica Catolică popoarele ortodoxe.



Transilvania făcând și ea parte, atunci, din Imperiul Habsburgic, s-a încercat atragerea românilor la unirea cu Biserica Romei. Dar românii nici nu voiau să audă de acest lucru. Prin urmare, episcopii de la Alba Iulia și din Maramureș au fost persecutați. Sfântul Iosif Mărturisitorul fusese ales episcop, la 1690, de preoții din Maramureș, exact în timpul acestor mari frământări și a fost hirotonit de marele mitropolit al Moldovei, Dosoftei, care se găsea în pîrbezie din cauza luptelor pentru tron din Moldova. A plecat în pîrbezie în Polonia și a luat cu el și Sfintele Moaște ale Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava. Lângă racla Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, episcopul Iosif a făcut legământul că nu va trăda Ortodoxia, că nu va trăda dreapta credință, că nu va trăda poporul și legea strămoșească. A ținut mai multe soboare, însă lupta de atragere a românilor la unirea cu Biserica Romei a continuat și s-a intensificat. La 1700, Atanasie Anghel, care era mitropolit la Bălgrad, împreună cu 38 de protopopi, au cedat în urma unor promisiuni că vor păstra legea, calendarul, crezul, sărbătorile, posturile, așa cum sunt; dar, mai cu seamă, că vor scăpa de iobăgie. Ortodoxia, Biserica Românească, era considerată o religie tolerată; nu făcea parte din cele patru religii recepte – catolicism, luteranism,

calvinism și unitarianism. Ortodocșii erau numiți schismatici de nobilii apuseni. Nicolae Iorga spune despre documentul semnat de Atanasie Anghel că este cel mai josnic act de trădare pe care l-a făcut un vlădică de neam român. Cel mai dezonorant. Atanasie Anghel, împreună cu 38 de protopopi, a acceptat documentul, gândindu-se la binele poporului. De aceea, să nu judecăm, pentru că nu am trăit vremurile pe care le-au trăit ei și putem doar să ne imaginăm cât de grele au fost și cât de multe nedreptăți erau. A semnat documentul și, din mitropolit, a fost rehirotonit la una din bisericile din Viena, episcop unit cu Roma, revenind cu scrisorile de recunoaștere și cu mandatul la Alba Iulia.

Sfântul Iosif a fost chemat și el la Viena, la 1701, ca să adere la unirea cu Roma. A dat niște răspunsuri în fața cărora nimeni nu a putut să stea. Avea înțelepciunea Duhului Sfânt și pregătire, pentru că a fost preot; nu a fost un păstor simplu, avea o oarecare pregătire. L-au trimis din nou acasă și i-au interzis să mai fie păstor. Păstorise zece ani. S-a întors acasă și, la 1705, a fost chemat la Sibiu de guvernul care conducea Principatul Transilvaniei. A fost judecat, condamnat pe nedrept și închis. Datorită dârzeniei maramureșenilor și revoltei pe care au pornit-o, i-au dat drumul. S-a întors acasă, în Maramureș, dar n-a putut să ocupe scaunul de episcop. Dimpotrivă, din nou a fost chemat în fața unei judecăți și a fost închis, pentru o perioadă, în celebra și cumplita închisoare de la Hust, construită de Maria Tereza. Și tot la revoltele maramureșenilor – care nu acceptau ca păstorul lor, fără vină, să fie condamnat și închis – iar i s-a dat drumul, tot fără portofoliu, adică fără să i se dea dreptul să-și ocupe scaunul. A fost eliberat, dar nu i s-a mai permis de către autorități să fie episcop cu drepturi depline. A continuat el să fie episcop, să slujească, să le vorbească preoților, să-i sfătuiască, dar n-a avut drepturi depline recunoscute de Curtea de la Viena.

Așa a pătimit Sfântul Iosif Mărturisitorul, acest mare sfânt pe care-l sărbătorim astăzi, apărând dreapta credință. El s-a stins din viață bătrân, după ce a reușit, pentru o scurtă perioadă, de câteva luni, în 1711, să reocupe scaunul episcopal. S-a stins din viață bătrân și rănit la suflet și cu trupul istovit și nu se cunoaște, asemenea lui Moise, locul mormântului său. A rămas o taină. Dar a rămas rugul care nu se mistuie: credința. Datorită dârzeniei, dreptei lui credințe, legământului pe care l-a făcut la racla Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, în fața mitropolitului cărturar Dosoftei, Sfântul Iosif Mărturisitorul n-a semnat niciun document în legătură cu uniția. Datorită faptului că n-a semnat niciun document, maramureșenii n-au cunoscut unirea cu Roma. Când vine generalul Bukow în Transilvania, la 1762, trimis de Maria Tereza ca să vadă

ce-i cu „unirea”, constată că românii au rămas tot cum au fost, adică ortodocși. Doar câteva procente – cam 5% – dacă trecuseră la uniație, restul erau ortodocși. Și a zis Maria Tereza că „*Mănăstirile sunt problema. Sunt adevărate cetăți, bastioane ale drepte credințe. Trebuie să le distrugem!*”. Și atunci a pornit acel atentat la identitatea noastră, la credința noastră. Și mai trist este că a venit din partea altor creștini. E foarte greu să înțelegi: creștinii să-i suprimă pe alți creștini.



Au distrus 150 de mănăstiri și schituri. Pe cele de piatră cu tunurile, iar celor de lemn le-au dat foc. Mare durere a fost. Credincioșilor li s-au pregătit închiisorile și spânzurătorile. „*Ori treceți la uniție, ori muriți!*”. N-au avut de ales. Cu toate acestea, maramureșenii n-au cedat. Dimpotrivă, viața bisericească a continuat și Părintele Păcurariu îl menționează pe ultimul episcop ortodox cunoscut cu numele în Maramureș, alt nobil: Gavriil de Bârsana, care a păstorit la 1739, în vatra Mănăstirii Bârsana de azi. După Gavriil de Bârsana, despre care nu se știe dacă a murit persecutat sau acolo în mănăstire, 198 de ani maramureșenii nu au mai avut voie să aibă episcop de legea lor, ortodox. Nu a permis stăpânirea străină. Toate bunurile episcopiei au fost preluate de Curtea de la Viena, în 1790 prin decret imperial, iar episcopia a fost desființată. În 1937 s-a reînființat Episcopia Maramureșului. Ceea ce a sădit Sfântul Iosif Mărturisitorul a rămas. Cărbunii au rămas în vatră. Credința a rămas în popor. De ce? Pentru că așa-zisa „unire” a fost un act samavolnic, de silnicie, nedrept, incorect. Nu i-a întrebat nimeni pe maramureșeni: vreți să vă abandonați credința, vreți să o părăsiți? Nu i-a întrebat nimeni. S-au trezit pur și simplu trecuți la altă religie. Fără să fie consultați, fără să se facă un referendum, fără să-i întrebe cineva. Înseamnă că a fost un act nedrept, neconsimțit de popor. De aceea a rămas credința în popor în forma ei adevărată, existențială. Maramureșenii au rămas mărturisitori ai dreptei credințe ca Sfântul lor păstor, ca Sfântul Iosif, pe care îl sărbătorim astăzi.

Este o istorie îndurerată, îndoliată, o istorie însângerată. Dar Dumnezeu a venit și a așezat la loc lucrurile. În 1937 s-a reînființat Episcopia Maramureșului, cu sediul la Sighet. Nu a rezistat mult, pentru că au venit norii grei ai comunismului. În 1943-1944 au venit hortiștii, care au mitraliat crucile de pe turele Palatului Episcopal din Sighet, pe care, astăzi, Dumnezeu îl aduce înapoi. Vedeți, au reapărut crucile din nou. Atunci când unele persoane, familii, comunități sau neamuri sunt nedreptățite, depose date de bunuri, de valorile lor spirituale, de patrimoniul lor, de pământul lor, de țara lor, de către alte persoane, cu puteri mai mari, de alte familii mai sus-puse, de alte comunități sau de alte neamuri, vine Dumnezeu și corectează. E o istorie falsificată, e o istorie nedreaptă, pe care vine Dumnezeu și o corectează și o așază în firescul ei. Așa a făcut Dumnezeu și în Maramureș, când în 1990, a reînviat Episcopia prin venirea blândului păstor, Înaltpreasfințitul Justinian. A reînviat cu o forță de nestăvilit. Înaltpreasfințitul Justinian, cu blândețea și cu experiența dânsului, a reușit să rectificească, să reînvie această Episcopie. Și, venind noi lângă dânsul, în 1994, în 20 de ani Episcopia aceasta a răsărit, a reînviat ca

din pământ. Toate mănăstirile și schiturile vechi, distruse, au reînviat. Comunitățile au înflorit, biserici multe s-au ctitorit, iar Catedrala Episcopală este cetatea Nord-Vestului de țară, Cetatea credinței Preasfintei Treimi, palatul Preasfintei Treimi. Iată cum Dumnezeu, prin rugăciunile Sfântului Ierarh Iosif, a Sfinților Mărturisitori, a multor Sfinți, a episcopilor mărturisitori, a reînviat Episcopia noastră. Pe Înaltpreasfințitul Părinte Justinian Dumnezeu l-a inspirat ca, atunci când Biserica Ortodoxă, la 20 iunie 1992, a făcut primele canonizări de după căderea comunismului, printre cei 20 de Sfinți canonizați să se afle și Sfântul Iosif, fiind trecut în calendar în rândul Sfinților. Și de atunci și până în veac să fie cinstit cu marii Sfinți. În 2005, la propunerea Mitropolitului de atunci al Moldovei, actualul Patriarh Daniel, a fost trecut în rândul Sfinților și cel care l-a hirotonit pe Sfântul Iosif, Sfântul Mitropolit Dosoftei. În 2003, la 9 septembrie, în prezența celor doi patriarhi – Teoctist al României și Petros al VII-lea al Alexandriei Egiptului – la 30 de ani de arhierie ai Preasfințitului Justinian, a fost făcută și proclamarea solemnă a Sfântului Iosif Mărturisitorul. De atunci a devenit ocrotitorul Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. O icoană vie. O icoană de Ierarh. Un ierarh care și-a îndeplinit făgăduințele față de Hristos, față de mitropolitul care l-a hirotonit, Sfântul Mitropolit Dosoftei, și față de Sfântul la racla căruia s-a rugat, Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava. Cine se întreabă de ce este atât de multă credință în Maramureș, de ce se păstrează atât de puternică, de ce este atât de mărturisită, cu atâta lumină, și de ce este păzită cu atâta fermitate, cu atâta fidelitate, are aici răspunsul: pentru că Pământul Maramureșului e plin de mărturisitori și de martiri. Pilda lor, sângele lor, lumina care ne vine de la ei, din viețile lor, din istoria Bisericii pătimitoare din Maramureș, rugăciunile pe care le înalță la tronul lui Dumnezeu, toate acestea ne dăruiesc nouă, maramureșenilor, putere.

Din punctul de vedere al existenței sale administrative, astăzi Episcopia Maramureșului este alături de toate episcopiile princiare sau voievodale din România creștină, alături de episcopiile care 600 de ani n-au avut întrerupere. Episcopia Maramureșului a avut întrerupere, pentru că a trăit în vremuri grele, dar n-a avut întreruperi în dreapta credință. Ea este, astfel, așa cum am spus, soră cu toate eparhiile din România și a mers pas la pas cu Biserica Ortodoxă strămoșească, a moșilor și a strămoșilor noștri. **Amin!**

Hristos a înviat!

**VI.
SECTORUL TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL.
ACTIVITĂȚI CU TINERETUL.
ȘCOLI TEOLOGICE**

Raportul SECTORULUI TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL și pentru ACTIVITĂȚI cu TINERETUL

Pr. Milan BALAN

Consilier Sectorul Teologic-Educațional



1) STRUCTURA SECTORULUI TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL AL EPISCOPIEI NOASTRE

Sectorul este structurat în relație cu următorii colaboratori apropiați:

- **părintele Arhidiacon Vlad Verdeș** – Inspector al Biroului de Catehizare al Episcopiei;

- **Pr. Prof. Hoban Florin în cadrul ISJ**

Maramureș – cu ½ normă, gradul didactic I, titular la Seminarul Teologic Liceal „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare;

- **Pr. Onea Vasile în cadrul ISJ Satu Mare** – cu ½ normă, gradul didactic I, profesor titular la Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Satu Mare;

- **Preasfințitul Timotei Sătmăreanul** – coordonator pentru disciplinele teologice al Domeniului de Teologie Ortodoxă „JUSTINIAN – Arhiepiscopul”, al Facultății de Litere din cadrul Centrului Universitar Nord Baia Mare;

- **Pr. Nechita Marius** – directorul Seminarului Teologic „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare;

- **Pr. Groza Gabriel** – directorul Liceului Teologic „Nicolae Steinhardt” din Satu Mare;

- **Diacon Vana Valeriu** – desemnat ca responsabil al Oficiului de Pelerinaje al Episcopiei noastre;

- Președinții principalelor asociații de tineret și responsabili pentru catehizare.

2) RELIGIA ÎN ȘCOLI

A. POPULAȚIA ȘCOLARĂ ÎN CURSUL ANULUI ȘCOLAR 2020 / 2021

	Grădinițe	Primar	Gimnazial	Liceal + Profesional	TOTAL 2020/2021	TOTAL 2018/2019
Județul Maramureș	12425	19319	16035	15461+2135	65375	66625
Județul Satu Mare	9850	15610	12483	11907	49850	50348
TOTAL	22275	34929	28518	29503	115225	116973

B. NUMĂRUL CADRELE DIDACTICE CARE PREDAU RELIGIA

	Anul școlar trecut 2020-2021	<i>În acest an școlar 2020-2021</i>
Județul Maramureș	129	128
Județul Satu Mare	98	96
TOTAL	227	224

C. INSPECTORII ȘCOLARI – și-au îndeplinit misiunea încredințată de către Episcopie de a veghea interesele Bisericii în școlile din Maramureș și Sătmar, prin mijloacele specifice sistemului de învățământ:

- prin inspecțiile efectuate (inspecții tematice, inspecții de specialitate, inspecții conform RODIS și inspecții speciale);
- prin convorbiri cu cadrele;
- întâlniri cu directorii de unități școlare;
- întâlniri și convorbiri cu Responsabilii de Cerc;
- participarea la Ședințele Cercurilor Pedagogice;
- prin ședințe de lucru;
- prin Implicarea în diferite proiecte educaționale interne și externe;
- prin participarea la diferite programe de formare;

- prin participarea la Simpozioane și Conferințe cu tematică Culturală, etică sau religioasă;
- alcătuirea de Portofolii, Referate, Rapoarte, articole pentru presă și alte documente publice privind învățământul religios.

În județul Maramureș, în anul calendaristic 2020	Nr. de cadre inspectate
Total inspecții școlare (<i>inspecții tematice, inspecții de specialitate, inspecții conform RODIS și inspecții speciale</i>);	38
În județul Satu Mare, în anul calendaristic 2020	Nr. de cadre inspectate
Total inspecții școlare (inspecții tematice, inspecții de specialitate, inspecții conform RODIS și inspecții speciale);	14

D. EVENIMENTE ȘI MANIFESTĂRI ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI RELIGIOS ÎN ANUL CALENDARISTIC 2020

În județele Maramureș și Satu Mare:

- Elaborarea unor suporturi de curs pentru școala online, platforme educaționale - padles, auxiliare didactice.
- Implementarea unor resurse educaționale pentru elevii ce nu au accesul la internet.

E. CONCURSURI ȘCOLARE ÎN ANUL CALENDARISTIC 2020

Rezultate obținute la olimpiade – religie și la alte concursuri județul Maramureș

- A fost organizată etapa locală a olimpiadei de religie în patru orașe: Baia Mare, Sighetu Marmației, Târgu Lăpuș și Vișeu de Sus, cu participarea a 348 de elevi;
- Conform normelor metodologice de combatere a SARS-CoV-2, etapele județene ale Olimpiadei Naționale de religie, alte competiții și evenimente au fost anulate.

județul Satu Mare

- Simpozion Județean „*Datini și obiceiuri de Crăciun*” – cu participarea grupurilor vocale ale zonelor geografice ale județului și reprezentanți ai cultelor maghiare din județ.

F. CURSURI DE FORMARE LA CARE AU PARTICIPAT PROFESORII DE RELIGIE ÎN ANUL 2020

județul Maramureș

- Curs „*Utilizarea aplicației Google Classroom în colaborarea on-line*”, cu participarea a 33 de cadre didactice care predau disciplina religie.

- Curs „*CRED*”, cu participarea a 21 de cadre didactice care predau disciplina religie.

județul Satu Mare

- Curs formare profesori de religie „*Digitalizarea – crearea lecțiilor interactive în cadrul orei de religie*” – formator inspector școlar Onea Vasile – avizat de Casa Corpului Didactic Satu Mare.

3) ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEOLOGIC

A. Efectivele școlilor teologice în acest an școlar / universitar (2020 - 2021):

Unitatea	Elevi și studenți	Cadre didactice
Seminarul Teologic Liceal „Sfântul Iosif Mărturisitorul” Baia Mare și Liceul Sanitar	377	35
Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare	621	50
Facultatea de Litere, Departamentul de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul”	97 studenți licență 48 studenți masterat	7 cadre titulare 5 cadre asociate

B. ACTIVITĂȚI SPECIFICE ȘCOLILOR TEOLOGICE DE NIVEL LICEAL

Simpozioane, conferințe, manifestări; proiecte sau acțiuni care ilustrează implicarea elevilor în viața comunității (*voluntariat, relația cu comunitatea și cu parohiile*)

SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SF. IOSIF MĂRTURISITORUL” BAIA MARE

Nr. Crt.	Nume și prenume	Clasa	Materia	Premiul	Plan, loc., jud. etc. Ziua, luna
1.	Hereș Alexandra	a IX-a A	concurs – <i>O Europă unită</i>	II	Județeană / 9 mai 2020
2.	Hereș Alexandra	a IX-a A	concurs – <i>Manifestarea cultural-religioasă de Nașterea Domnului</i>	II	Județeană / 7 decembrie 2019
3.	Augustin Lucas	a X-a D	C.N. Quest	II	Județeană / 29 februarie 2020
4.	Sandra Teodora	a XII-a C	C.N. Quest	III	Județeană / 29 februarie 2020
5.	Pletea Marius	a XI-a B	C.N. Quest	M	Județeană / 29 februarie 2020
6.	Lakner Karina	a IX-a D	Olimpiada engl.	III	Locală / 8 februarie 2020
7.	Pletea Marius	a XI-a B	Olimpiada engl.	M	Locală / 8 februarie 2020
8.	Pop Andreea Margareta	a XI-a A	concurs – <i>Manifestarea cultural-religioasă de Nașterea Domnului</i>	II	Județeană / 7 decembrie 2019
9.	Câmpan Nicoleta	a XII-a A	<i>Concursul național „Magia sărbătorilor de iarnă în spațiul multicultural românesc”</i>	I	Națională / noiembrie 2019 - mai 2020
10.	Szilagy Alexandru	a IX-a B	<i>Concursul național „Magia sărbătorilor de iarnă în spațiul multicultural românesc”</i>	I	Națională / noiembrie 2019 - mai 2020
11.	Hotima Luca	a X-a B	<i>Concursul național „Magia sărbătorilor de iarnă în spațiul multicultural românesc”</i>	II	Națională / noiembrie 2019 - mai 2020
12.	Covaci Andreea	a IX-a A	<i>Concursul național „Magia sărbătorilor de iarnă în spațiul multicultural românesc”</i>	III	Națională / noiembrie 2019 - mai 2020
13.	Torai Andreea	a IX-a A	<i>Concursul național „Magia sărbătorilor de iarnă în spațiul multicultural românesc”</i>	Premiul special	Națională / noiembrie 2019 - mai 2020
14.	Nodis Codrin	a XII-a D	Olimpiada de biologie	II	Județeană / 7 martie 2020
15.	Moje Marius	a XII-a D	Olimpiada de biologie	III	Județeană / 7 decembrie 2020

LICEUL TEOLOGIC ORTODOX „NICOLAE STEINHARDT” Satu Mare

Data, tema, locul susținerii și susținătorul	Număr de participanți
Ianuarie 2020 – hramul liceului – Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare – Pr. Groza Gabriel	621
Martie 2020 – Urcuș duhovnicesc (formare duhovnicească) – Liceul Teologic Ortodox „Nicolae Steinhardt” Satu Mare – Preoții profesori ai liceului	621
Aprilie 2020 – concurs național „Tradiții și obiceiuri de Paști” – on line	230

**C. ACTIVITĂȚI SPECIFICE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
TEOLOGIC SUPERIOR****Simpozioane, conferințe și alte manifestări**

Proiecte sau acțiuni care ilustrează implicarea studenților în viața comunității (*voluntariat, relația cu comunitatea și cu parohiile*)

Data, tema, locul susținerii și susținătorul	Număr de participanți
10.12.2020 – Workshop național „Familia creștină între tradiție și modernitate”, susținere online pe platforma KnowledgeBase a Centrului Universitar Nord din Baia Mare	30 de studenți și masteranzi teologi; 11 cadre didactice universitare

4) MIJLOACE ALTERNATIVE ALE EDUCAȚIEI RELIGIOASE.

BIROUL DE CATEHIZARE

Arhidiacon Vlad VERDEȘ

Inspector al Biroului pentru Catehizare
al Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei

A. STRUCTURA BIROULUI DE CATEHIZARE

1. Protopopiatul BAI A MARE – Coordonator: **Pr. Bogdan Ciocotișan**
2. Protopopiatul SIGHET – Coordonator: **Pr. Marcel Opreșan**
3. Protopopiatul CHIOAR – Coordonator: **Pr. Ioan Krauciuc**
4. Protopopiatul VIȘEU – Coordonator: **Pr. Dinu Brici**
5. Protopopiatul LĂPUȘ – Coordonator: **Pr. Mihai Gheduțiu**
6. Protopopiatul SATU MARE – Coordonator: **Pr. Călin Palfi**
7. Protopopiatul CAREI – Coordonator: **Pr. Valer Pop**
8. Protopopiatul OAȘ – Coordonator: **Pr. Nicolae Robaș**

Părinții coordonatori de catehizare sunt responsabili de implementarea și buna desfășurare a proiectului național „Hristos Împărtășit Copiilor”, de eficientizarea și dezvoltarea programelor catehetice desfășurate în colaborare cu preoții din protopopiat, cu sprijinul părinților protoierei.

B. ACTIVITATEA CATEHETICĂ

B.1. Programul „Hristos Împărtășit Copiilor” – 2020

În anul calendaristic 2020, din cauza contextului pandemic, programul „Hristos, împărtășit copiilor” nu s-a putut realiza.

ORGANIGRAMĂ

Biroul pentru Catehizarea Tineretului din cadrul Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor



Arhid. VLAD VERDEȘ
Inspector
Biroul pentru Catehizare
al Episcopiei Ortodoxe a
Maramureșului și Sătmărilor



Pr. BOGDAN CIOCOTIȘAN
Coordonator
Protopopiatul Baia Mare



Pr. CĂLIN PALFI
Coordonator
Protopopiatul Satu Mare



Pr. MARCEL OPRIȘAN
Coordonator
Protopopiatul Sighet



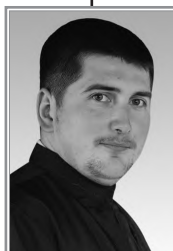
Pr. VALER POP
Coordonator
Protopopiatul Carei



Pr. DINU BRICI
Coordonator
Protopopiatul Vișeu



Pr. MIHAI GHEDUȚIU
Coordonator
Protopopiatul Lăpuș



Pr. IOAN KRAUCIUC
Coordonator
Protopopiatul Chioar



Pr. NICOLAE ROBAȘ
Coordonator
Protopopiatul Oaș

B.2. Concursul Național „IUBIREA LUI HRISTOS ÎN FAMILIA MEA”

În anul calendaristic 2020, din cauza contextului pandemic, Concursul Național „Iubirea lui Hristos în familia mea” nu s-a putut realiza.

B.3. ALTE ACTIVITĂȚI CATEHETICE

1. TRAINING CATEHETIC (17 - 18 februarie);
2. ȘEDINȚE PREGĂTIRE.

B.4. ACTIVITĂȚI CU TINERII ȘI TABERE DE VARĂ 2020

În anul calendaristic 2020, din cauza contextului pandemic, nu s-au organizat tabere și școli de vară.

B.5. ASOCIAȚIILE DE TINERI

În anul 2020, în Eparhia Maramureșului și Sătmărilor sunt 16 Asociații de tineri, cu peste 200 de membri activi, și își desfășoară activitățile în toate cele opt protopopiate din Eparhia noastră.

Redăm numele asociațiilor de tineri din Eparhia noastră:

1. Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, Filiala BAI A MARE;
2. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Catedralei Episcopale Maramureșene;
3. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului BAI A MARE;
4. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului CAREI;
5. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului CHIOAR;
6. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului LĂPUȘ;
7. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului OAȘ;
8. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului SIGHET;
9. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului VIȘEU;
10. Asociația Tinerilor Ortodocși ai Protopopiatului SATU MARE;
11. Asociația „Sfântul Haralambie”, SATU MARE
12. Asociația pentru Sprijin și Dezvoltare Comunitară Țara Oașului – parohia Tur, OAȘ;
13. Grupul bizantin „Theologos” al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor;
14. Corul de copii și tineri „Gaudium”, de pe lângă Catedrala Episcopală;
15. Asociația filantropică „Sfântul Ier. Iosif Mărturisitorul”, BAI A MARE;
16. Asociația „Maramureș pentru Viață și Familie”, BAI A MARE.

5) PELERINAJELE

Diacon Valeriu VANA

Responsabil al Oficiului de Pelerinaje
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmăruului



Agenția de Pelerinaje „Pelerinul Creștin” își desfășoară activitatea cu scopul de a veni în întâmpinarea preoților și a credincioșilor din Episcopia noastră prin organizarea pelerinajelor în țară și în străinătate. Se află în relații de colaborare cu:

- Agenția „Basilica” a Patriarhiei Ortodoxe Române;
- Agenția „Renașterea” a Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Agenția noastră a organizat în anul calendaristic 2020 următoarele pelerinaje:

	Destinația (circuit)	Perioada	Nr. credincioși	Prin agenția organizatoare
1.	Israel – Study tour	14-17 feb.	2	Pelerinul creștin
2.	Israel	17-22 feb.	40	Pelerinul creștin
3.	Israel	22-29 feb.	28	Pelerinul creștin
4.	Transilvania	26 iul.	50	Pelerinul creștin
5.	Apuseni	15-16 aug.	20	Pelerinul creștin
6.	Valea Oltului	16-17 oct.	40	Pelerinul creștin
TOTAL			180	

Diferite alte pelerinaje în străinătate s-au organizat și de către parohii, protopopiate sau asociații.

Nu ne-au fost transmise informații despre acestea.

Agencia de Pelerinaje „Pelerinul Creștin” a achiziționat un autocar SETRA pentru pelerinaje.

Pentru anul calendaristic 2021 ne propunem:

- PELERINAJE ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE, ALTE PROIECTE PENTRU DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA PELERINAJELOR ȘI A TURISMULUI RELIGIOS DIN MARAMUREȘ ȘI SATU MARE.

6) PROGRAME SPECIALE

În contextul pandemiei anului 2020 nu s-au putut realiza reuniuni la nivel național sau alte întâlniri și evenimente cu număr mare de tineri.

7) PROPUNERI PENTRU ANUL CALENDARISTIC ÎN CURS (2021) ȘI PENTRU ANUL ȘCOLAR/ UNIVERSITAR 2020-2021:

Inspectorul Școlar și profesorii de Religie din județul Maramureș își propun următoarele obiective:

- Organizarea și participarea în cadrul cursului „*Utilizarea aplicației Google Classroom în colaborarea on-line*”, cu participarea cadrelor didactice care predau disciplina religie;
- Organizarea și participarea în cadrul cursului „*CRED*”, cu participarea a două grupe de cadre didactice care predau disciplina religie;
- Realizare activităților didactice pe platformele Google Classroom, Edus.Ro, cu ajutorul aplicațiilor ZOOM sau MEET, în conformitate cu normativele în vigoare.

Inspectorul Școlar și profesorii de Religie din județul Satu Mare își propun următoarele obiective:

- Formarea cadrelor didactice pentru proiectul „*CURRICULUM RELEVANT, EDUCAȚIE DESCHISĂ pentru toți*” – *CRED*, desfășurat de

Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Casa Corpului Didactic Cluj, din ianuarie 2021 până la sfârșitul perioadei de implementare a activității, respectiv august 2022, pentru profesorii de religie;

- Inițiere proiect concurs județean pentru clasele 5-12 cu acreditare CAEN.

**SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX
„SFÂNTUL IOSIF MARTURISITORUL” DIN BAIJA MARE
și
LICEUL TEOLOGIC ORTODOX „NICOLAE STEINHARDT”
DIN SATU MARE**

își propun următoarele obiective:

1. Reconsiderarea managementului la nivelul școlii și al clasei în perspectiva egalizării șanselor la educație;

2. Asigurarea calității în educație, prin centrarea învățământului pe aspectele formative ale educației;

3. Participarea tuturor cadrelor didactice la programele de formare continuă, asigurate de instituțiile abilitate, în funcție de nevoile identificate;

4. Implementarea de programe-module educaționale ce vizează dimensiunile clasice ale educației: educație moral-religioasă, profesională, intelectuală, dar și noile dimensiuni ale educației – educație sanitară modernă, educație pentru pace, democrație și progres, educație pentru comunicare și mass-media, educație interculturală;

5. Asigurarea unui climat școlar fizic și psihologic favorabil desfășurării eficiente a activităților instructiv-educative;

6. Stimularea și valorificarea potențialului creativ, dezvoltarea aptitudinilor speciale necesare în exersarea profesiunilor vocaționale ale elevilor, favorizarea participării elevilor la activități în cadrul unor proiecte și programe școlare, atribuindu-se, astfel, o dimensiune europeană actului educativ;

7. Dezvoltarea instituțională prin acreditarea profilului pedagogic și acreditarea nivelului postliceal (Asistent îngrijire persoane vârstnice) în cadrul liceului;

8. Îmbunătățirea rezultatelor elevilor la concursuri și olimpiade școlare recunoscute MEC.

DOMENIUL DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „JUSTINIAN ARHIEPISCOPUL” BAIA MARE

își propune următoarele obiective:

- Menținerea acreditării instituționale, obținute în noiembrie 2019, pentru următorii 5 ani, la programul de studii de licență: Teologie Ortodoxă Pastorală;

- Alcătuirea Dosarului de reevaluare a Programului de masterat: Teologie Creștină și Spiritualitate Europeană;

- Organizarea unui Simpozion Național (11-15 mai 2021), în concordanță cu tematica propusă pentru anul 2021, la nivel de Patriarhie, de către Sfântul Sinod al Bisericii noastre.

Pentru anul școlar/universitar 2021/2022 se vor solicita pentru clasa a IX-a și pentru anul I învățământ teologic superior locuri, după cum urmează:

UNITATEA	Fără taxă	Cu taxă
SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL „SFÂNTUL IOSIF MĂRTURISITORUL” BAIA MARE	56	0
LICEUL TEOLOGIC ORTODOX „NICOLAE STEINHARDT” SATU MARE	84	0
FACULTATEA de LITERE, DEPARTAMENTUL de Teologie Ortodoxă		
TEOLOGIE PASTORALĂ (specializare acreditată, <i>LICENȚĂ</i>)	20	10
TEOLOGIE CREȘTINĂ ȘI SPIRITUALITATE EUROPEANĂ (specializare acreditată, <i>MASTERAT</i>)	17	10

BIROUL DE CATEHIZARE

pentru anul 2021 își propune

- activități, întâlniri, tabere și evenimente în legătură cu „Anul Omagial al Pastorației Românilor din afara României”.

Sperăm să nu fim împiedicați de alte împrejurări epidemiologice.

CONCLUZII

Sectorul Teologic-Educațional și pentru Activități cu Tineretul a pornit în anul 2020 cu intenții pentru organizarea unor evenimente, proiecte și activități tematice pentru „*Anul omagial al pastorației părinților și copiilor*”. Majoritatea dintre acestea au fost anulate din cauza restricțiilor impuse de pandemie. Cu toate acestea, profesorii de religie și cei din învățământul teologic și-au desfășurat activitatea on-line, respectând programul orei de religie și al disciplinelor teologice.

Activitatea sectorului nostru se bazează pe întâlnirea personală a tinerilor cu preoții slujitori, cu profesorii, cu voluntarii și cu comunitățile. Sperăm ca anul 2021 să fie diferit, pentru ca școlile, bisericile și întreaga societate să se bucure de adevărata comunicare și comuniune.

***Mulțumim mereu Preasfințitului nostru Părinte
pentru grija părintească, pentru îndrumare,
muștrare și pentru binecuvântare!***

ORGANIGRAMA

DOMENIULUI TEOLOGIE ORTODOXĂ „JUSTINIAN ARHIEPISCOPUL”

DEPARTAMENTUL DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE ȘI ARTE,
CENTRUL UNIVERSITAR NORD BAIA MARE, FACULTATEA DE LITERE
UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA



**Preasfințitul Părinte Dr.
TIMOTEI SĂTMĂREANUL**
Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei
Ortodoxe Române a
Maramureșului și Sătmărilor
Coordonator Domeniul
de Teologie Ortodoxă
„Justinian Arhiepiscopul”
*Spiritualitate ortodoxă;
Pastorală*



**Pr. Conf. Univ. Dr.
ADRIAN PAUL**
Prodecan Facultatea de Litere,
Centrul Universitar Nord Baia Mare
*Teologie morală și spiritualitate
ortodoxă; Teologie dogmatică ortodoxă*



**Pr. Conf. Univ. Dr.
ȘTEFAN POMIAN**
Director Departamentul de
Științe Socio-Umane, Teologie și Arte
*Istoria și filosofia religiilor;
Teologie dogmatică ortodoxă*

CADRE DIDACTICE TITULARE

Începând din anul universitar 2019-2020, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, în baza Deciziei Chiriarhale nr. 2429 din 11.09.2019, a încredințat Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, coordonarea Domeniului Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” din cadrul Centrului Universitar Nord Baia Mare.

CADRE DIDACTICE TITULARE



Pr. Lect. Univ. Dr.
VASILE BORCA
*Studiul Noului
Testament*



Pr. Lect. Univ. Dr.
DORINEL DANI
*Istorie Bisericească
Universală;
Bizantinologie;
Patrologie*



Pr. Lect. Univ. Dr.
TEOFIL STAN
*Liturgică;
Muzică
bisericească*



Lect. Univ. Dr.
EUSEBIU BORCA
*Studiul Vechiului
Testament;
Limba ebraică
biblică*



Lect. Univ. Dr.
**VALERIAN
MARIAN**
*Catehetică;
Omiletică;
Drept canonic
ortodox;
Administrație
și legislație
bisericească*



Pr. Asist. Univ. Dr.
MARIUS SABOU
*Formare
dubovnicească;
Studiul Noului
Testament*

CADRE DIDACTICE ASOCIATE

MASTERAT



Pr. Prof. Univ.
Dr. Habil.
**MIHAI
HINCINSCHI**
Decan Facultatea
de Teologie
Ortodoxă
Alba Iulia
*Paradigma
misionară
a Bisericii la
confluența cu noile
curente religioase*

LICENȚĂ



Pr. Dr.
**CRISTIAN
ȘTEFAN**
Consilier cultural
eparhial
*Istoria Bisericii
Ortodoxe Române*



Arhim. Dr.
**MACARIE
MOTOGNA**
Exarh al
mănăstirilor
*Formare
dubovnicească*



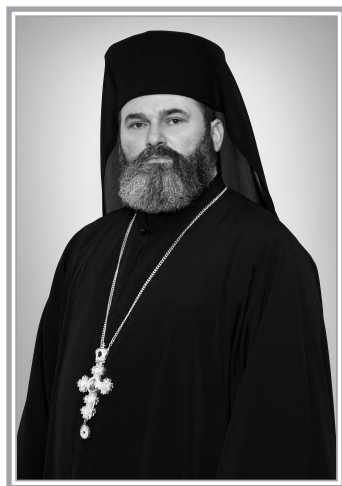
Prof. Dr.
IULIA TĂMAȘ
*Limba greacă;
Limba latină*

**V.
ACTIVITĂȚI
SOCIAL-FILANTROPICE**

Activitățile Sectorului Social-Filantropic pentru anul 2020

Arhim. Dr. Casian Filip

Consilier Sectorul Social-Filantropic
și Misionar



I. INTRODUCERE

Anul 2020 a fost proclamat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca fiind Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români. Totodată, acest an va rămâne în memoria colectivă ca fiind anul pandemiei de COVID-19. Este anul care ne-a oferit prilejul, deși am trecut printr-o perioadă mai dificilă – începând cu starea de urgență –, să ducem mai departe purtarea noastră de grijă față de semenii noștri aflați în situații sociale precare, mai cu seamă față de aceia care au fost afectați cel mai mult de consecințele survenite acestei molime. Și, astfel, să ne manifestăm faptele milei creștine, întăriți în convingerea că orice act de milostenie făcut către unul dintre semenii noștri este primit și răsplătit de Dumnezeu.

Prin strădania și implicarea preoților, stareților și starețelor de mănăstiri, tinerilor creștini, dar și a oamenilor de suflet, care doresc să se implice în sprijinirea semenilor, activitatea socială și filantropică la nivelul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului și-a continuat dezvoltarea, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, în ciuda dificultăților întâmpinate.

În acest an, Eparhia Maramureșului și Sătmăruului, prin purtarea de grijă și îndrumarea Preasfințitului Părinte Iustin, dar și prin atenta călăuzire a Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul, a derulat mai multe proiecte sociale, care au vizat persoanele aflate la nevoie. Amintim aici „Catedralele ajută spitalele” și „Tineri pentru comunitate”, printre mult altele.

Prezentul raport reflectă sintetic desfășurarea activităților social-filantropice și misionare din cuprinsul Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului după cum urmează:

1. Proiecte și acțiuni social-filantropice desfășurate de Centrul Eparhial, care sunt prezentate sumar.

2. Activitatea filantropică din timpul Stării de urgență.

3. Activitatea asociațiilor și fundațiilor care funcționează cu binecuvântarea ierarhului Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului. Aceasta, este, de fapt, cea mai mare parte din prezentul raport, pentru că aici sunt prezentate activitățile social-filantropice și caritative pe care le desfășoară asociațiile din cuprinsul Eparhiei noastre.

4. Utilizarea colectelor din fondul Filantropia, precum și ajutoarele oferite de către Episcopia Ortodoxă Română Maramureșului și Sătmăruului prin sectorul social-filantropic și misionar.

5. Obiectivele propuse pentru anul 2021.

6. Încheiere.

II. CENTRUL EPARHIAL

Sectorul Social-Filantropic și Misionar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului își desfășoară activitatea cu binecuvântarea și sub îndrumarea Preasfințitului Părinte Iustin. În anul 2020 s-a desfășurat o intensă activitate în cuprinsul teritorial al celor două județe care compun Episcopia Maramureșului și Sătmăruului.

Activitățile social-filantropice și misionare ale episcopiei se reflectă în activitatea sectorului, în primul rând prin coordonarea tuturor Centrelor Sociale de pe lângă protopopiate și parohii care desfășoară activități de întru-jutorare a celor aflați în nevoi, precum și a altor activități cu caracter social pe care le desfășoară toate mănăstirile și parohiile cu diverse ocazii. Apoi, implicarea în solicitările preoților de fi ajutate anumite parohii sărace sau familii care nu pot să-și asigure un nivel de trai decent.

De asemenea, în anul 2020, Centrul Eparhial a derulat activități sociale susținute din bugetul episcopiei, din donații, dar și din colecte organizate la nivel de protopopiate și parohii, desfășurând în acest sens un număr important de proiecte sociale. În acest sens, Centrul Eparhial, din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin și cu îndrumarea Preasfințitului Părinte Timotei Sătmăreanul,

a donat un autoturism Centrului de zi pentru bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” din localitatea Babța, județul Satu Mare. Autoturism ce va fi folosit pentru transportul alimentelor, beneficiarilor centrului.

De departe, cel mai important proiect eparhial cu denumirea „Catedralele ajută spitalele” a adus în componența Spitalului Județean „Constantin Opriș” din Baia Mare și Spitalului Județean de Urgență Satu Mare câte un aparat de ventilare mecanică VG 70, cu folosire multiplă atât pentru cazurile persoanelor infectate cu noul virus COVID-19, cât și în secțiile ATI. Proiectul a debutat cu strângeri de fonduri din salariile ierarhilor, preoților monahilor și monahiilor din cuprinsul Eparhiei. Aceste fonduri au fost destinate achiziționări acestor aparate, atât de vitale în tratarea noii boli.

În anul 2020 s-a investit și în personalul din cadrul sectorului. S-a oferit training pentru 5 persoane: Arhim. Casian Filip – Consilier al Sectorului Social-Filantropic și Misionar, Arhid. Dumitru Botiș – Insp. Social, Pr. Vasile Fodoruț – Insp. Social, As. Soc. Alina Sabău – Asistent Social AFMM și Pr. Adrian Morar – Referent al Sectorului mai sus menționat, în cadrul proiectului „*Consilier în domeniu adicțiilor*”, organizat Federația Filantropia a Patriarhiei Române. În cadrul acestui proiect au fost organizate cursuri de formare pentru membrii asociațiilor ce compun Federația Filantropia, cursuri susținute de doamna psiholog Adela Ioana Bontoș, secretar al Asociației Filantropia Maramureșeană și psiholog voluntar în cadrul Centrului de zi pentru consiliere spirituală și comunitară „Sfântul Iustin Martirul și Filosoful”. Aceste cursuri vor contribui la ridicarea standardelor de calitate și dezvoltarea serviciilor social-filantropice și la o mai bună abordare a beneficiarilor ce se confruntă cu adicții de substanțe, cât și de tehnologie digitală.

Pe cuprinsul celor 8 protopopiate, în cadrul proiectului „*Construiește o casă, zidește suflete*” s-au realizat următoarele:

- **Protopopiatul Baia Mare** – au primit ajutorul 5 cazuri sociale, cărora le-a ars casa, în valoare de **143.335 RON**, constând în materiale de construcții, mobilier și altele. Astfel, fiindu-le reconstruite locuințele acestor cazuri sociale.

- **Protopopiatul Satu Mare** – 6 cazuri sociale, cărora le-a fost distrusă casa datorită unor incendii sau intemperii, au fost ajutate prin bani și materiale de construcții în valoare de **6.496 RON**.

- **Protopopiatul Sighet** – au fost acordate punctual ajutoare în valoare de **2.600 RON**.

- **Protopopiatul Carei** – În cadrul protopopiatului mai multe familii au fost sprijinite cu materiale de construcție și financiar în urma izbucnirii

unor incendii. Este vorba de 4 cazuri sociale care au beneficiat de ajutoare în valoare de **57.200 RON**.

- **Protopopiatul Vișeu** – fondurile alocate acestui proiect au fost în valoare de **5.980 RON**. Cu această sumă au fost realizate lucrări la case avariate, au fost achiziționate mobilier și electrocasnice.

- **Protopopiatul Lăpuș** – au fost construite 3 case, iar la 4 case au fost refăcute acoperișurile, totodată oferindu-se ajutor altor 5 familii. Sprijinul acordat acestor familii s-a ridicat la suma de **206.253 RON**.

- **Protopopiatul Chioar** – În localitățile Ardușat și Urmeniș se află două case în curs de finalizare.

- **Protopopiatul Oaș** – Două familii din localitățile Negrești Oaș, Halmeu și Batarci beneficiază de reamenajarea locuințelor, costurile ridicându-se la peste **50.600 RON**.

Prin Proiectul „*Ghiozdanul micuțului creștin*” au fost oferite rechizite școlare, ghiozdane, alimente și îmbrăcăminte în valoare de **84.930 RON** pentru **819 de elevi**.

Prin Proiectul „*Îmbracă un copil de Praznicul Învierii Domnului*” au beneficiat de îmbrăcăminte și alimente, un număr de **791 de copii și adulți**, toate acestea, în valoare de **76.767 RON**.

Prin Proiectul „*Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului*” s-au acordat cadouri care au constat în alimente și haine, în valoare **292.600 RON** pentru **6.453 de beneficiari**.

Nu în ultimul rând, trebuie amintit faptul că în multe localități spiritul de întraajutorare a credincioșilor în cazul unor dificultăți materiale (decese, boli, pagube sau alte tipuri de nevoi) este destul de ridicat, la apelurile preoților reușindu-se colectarea unor sume importante de bani sau oferirea de ajutor, constând în diferite obiecte sau materiale utile. Astfel, în acest sens, în protopopiatul Baia Mare au fost sprijinite **5 familii** și **188 de persoane** cu diferite ajutoare în valoare de **41.330 RON**. În protopopiatul Satu Mare, parohiile prin preoții parohi și consiliul parohial au oferit ajutoare în valoare de **6.880 RON** pentru **55 de persoane**. În protopopiatul Sighet suma ajutoarelor a ajuns la **79.190 RON**, fiind sprijinite **797 de beneficiari**. În protopopiatul Carei au fost acordată suma de **10.200 RON** pentru familiile preoților decedați. În protopopiatul Vișeu s-au făcut colecte în valoare de **26.000 RON** pentru 40 de beneficiari. În protopopiatul Oaș au fost sprijinite 78 de persoane cu diferite ajutoare în valoare de **2.700 RON**.

Așadar, putem afirma, întăriți în convingerea că nu greșim, faptul că în anul 2020, în aproape toate parohiile au avut loc activități sociale și filantropice, în ciuda dificultăților financiare întâmpinate de către parohii, datorită pandemiei globale.

În continuare sunt prezentate sub formă de tabel, cele 3 proiecte eparhiale cu caracter permanent: „Îmbracă un copil de Praznicul Învierii Domnului”, „Ghiozdanul micuțului creștin”, „Oferă un dar de Sărbătorile Nașterii Domnului”.

ÎMBRACĂ UN COPIL DE PRAZNICUL ÎNVIERII DOMNULUI

Nr. crt.	Protopopiatul	Număr beneficiari	Haine/ alimente/ etc.	Suma
1	Baia Mare	127	Haine/ alimente / bani	15.140 RON
2	Satu Mare	15	Haine/ alimente	2.750 RON
3	Sighet	14	Haine/ alimente	2.100 RON
4	Carei	-	-	-
5	Vișeu	303	Haine/ alimente	25.050 RON
6	Lăpuș	80	Haine/ alimente	16.927 RON
7	Chioar	-	-	-
8	Oaș	252	Haine/ alimente/ lemne de foc	14.800 RON
	TOTAL	791		76.767 RON

GHIOZDANUL MICULUI CREȘTIN

Nr. crt.	Protopopiatul	Număr beneficiari	Rechizite/ etc.	Suma
1	Baia Mare	213	Rechizite/ bani	15.140 RON
2	Satu Mare	29	Rechizite	1.670 RON
3	Sighet	146	Haine/ alimente	17.100 RON
4	Carei	160	Rechizite	17.580 RON
5	Vișeu	160	Rechizite	10.200 RON
6	Lăpuș	37	Rechizite/ alimente	4.425 RON
7	Chioar	24	Rechizite	3.960 RON
8	Oaș	50	Haine/ rechizite	14.855 RON
	TOTAL	819		84.930 RON

OFERĂ UN DAR DE SĂRBĂTORILE NAȘTERII DOMNULUI

Nr. crt.	Protopopiatul	Număr beneficiari	Haine/ alimente/ etc.	Suma
1	Baia Mare	983	Haine/ alimente / bani	46.550 RON
2	Satu Mare	241	Haine/ alimente	7.300 RON
3	Sighet	558	Haine/ alimente	28.200 RON
4	Carei	317	Haine/ alimente/ bani	25.560 RON
5	Vișeu	860	Haine/ alimente	21.830 RON
6	Lăpuș	2171	Haine/ alimente/ îmbrăcăminte	56.475 RON
7	Chioar	949	Alimente	28.085 RON
8	Oaș	374	Haine/ alimente/ bani	78.600 RON
	TOTAL	6.453		292.600 RON

III. ACTIVITATEA FILANTROPICĂ DIN TIMPUL STĂRII DE URGENȚĂ

1. „CATEDRALELE AJUTĂ SPITALELE”

Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, prin Sectorul Social-Filantropic și Misionar, a desfășurat mai multe proiecte sociale la nivelul centrului eparhial, protopopiatelor, parohiilor, mănăstirilor și asociațiilor. Toate aceste activități sunt demarate la îndrumarea și cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, sub deviza „**Catedralele ajută Spitalele**”.

La nivelul Eparhiei Maramureșului și Sătmarului, sub îndrumarea și binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, fiecare parohie s-a organizat cu voluntari, membri ai consiliului parohial și tineri din cadrul parohiei în frunte cu preotul paroh, care a coordonat activitățile sociale din parohie. Astfel, solicitările sociale au fost centralizate la nivel de parohie și gestionate de către preotul paroh împreună cu voluntarii.

Episcopia în colaborare cu protopopiatele, a achiziționat **două aparate de ventilare mecanică VG 70**, cu folosire multiplă atât pentru cazurile persoanelor infectate cu noul virus SARS-COV-2, cât și în secțiile ATI. Trebuie menționat faptul că suma de achiziție a acestor aparate se ridică la **158.956,92 RON**. Această sumă a fost realizată din **salariile ierarhilor (fiecare ierarh a donat suma de 10.000 RON)**, preoților și monahilor din cuprinsul Eparhiei, cât și din alte donații. Restul sumei rezultate din donații a fost

cheltuit cu transportul, instalarea și punerea în funcțiune a aparatelor, cât și cu ajutarea altor spitale din cuprinsul Eparhiei.

Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului a donat din fonduri proprii, Spitalului Județean „Constantin Opreș” din Baia Mare, **5.400 de măști de unică folosință și 1.055 de halate de unică folosință**, în valoare de **23.941 RON**. Totodată, Spitalele din Negrești Oaș și Bixad, cât și Serviciul de ambulanță Negrești Oaș au primit echipamente de protecție în valoare de **15.456 RON**.

Au fost oferite Centrului pentru Îngrijirea Persoanelor vârstnice „Bunul Samarinean” din comuna Coroieni și Centrului de persoane vârstnice „Sfintele Femei Mironosițe” din localitatea Babța produse dezinfectante în valoare **5.000 RON**.

Spitalului Județean din Satu Mare i-a fost oferită suma de **17.858 RON** sub formă de donație.

Spitalului „Dr. Pop Mihai” din Negrești Oaș i-a fost oferită suma de **15.365 RON** sub formă de donație.

Spitalului Municipal Carei i-a fost oferită suma de **15.000 RON** sub formă de donație.

Spitalului Orășenesc din Târgu Lăpuș i-a fost donat un aparat electrocardiograf și **1000 de teste rapide** pentru diagnosticarea infecției cu SARS-COV-2, acestea fiind donate de către Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia.

Spitalul Municipal din Sighetu Marmăției a primit suma de **20.200 RON** sub formă de donație.

Spitalului de recuperare Borșa a fost donată o seringă automată și un injectomat în valoare de **8.890 RON**.

Totodată, **357 de parohii și mănăstiri** din cuprinsul Eparhiei în colaborare cu diferite ONG-uri ale Bisericii au onorat un total de **3851 de solicitări de sprijin**, fiind implicați aproximativ **634 de voluntari**.

Beneficiarii activităților desfășurate în Episcopia Maramureșului și Sătmarului pe perioada stării de urgență instituită pe fondul pandemiei de COVID-19 se repartizează astfel:

Nr. persoane plasate în izolare: 30

Nr. persoane vârstnice: 741

Nr. cazuri sociale: 3.215

Au fost oferite alimente sub formă de hrană caldă sau pachete alimentare, s-au realizat cumpărături de primă necesitate și plata unor facturi, după cum urmează:

Nr. crt.	Ajutor acordat	Valoare
1	hrană caldă	16.850 RON
2	pachete alimentare	109.270 RON
3	apă îmbuteliată	70 RON
4	cumpărături de primă necesitate	26.641 RON
5	plată facturi	1.189 RON
	TOTAL	154.020 RON

Au fost donate produse igienico-sanitare, aparatură medicală pe lângă cele două aparate de ventilare mecanică, de către toate protopopiatele prin parohiile și mănăstirile din cuprinsul Eparhiei, după cum urmează:

Nr. crt.	Ajutor acordat	Valoare
1	servicii medicale	2.520 RON
2	transport la servicii medicale	550 RON
3	donații aparatură medicală	182.549 RON
4	donații produse igienico-sanitare	19.965 RON
	TOTAL	205.584 RON

Așadar, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului a realizat faceri de bine în această perioadă în valoare de **518.560 RON (108.033,3 EUR)**.

2. TINERI PENTRU COMUNITATE

Totodată, la îndemnul Preasfințitului Părinte Iustin a fost demarat proiectul „**Tineri pentru Comunitate**”. Acest proiect s-a desfășurat prin participarea Asociațiilor de tineret din Baia Mare, Asociația ASCOR Baia Mare, A.T.O.C.E.M. (Asociația Tinerilor Ortodocși ai Catedralei Episcopale Maramureșene) și A.V.F.C. (Asociația Voluntariat Filantropie și Creație). Așadar, s-a promovat pe site-ul de socializare Facebook un număr de contact al unui voluntar la nivel de municipiu, care a repartizat cazurile solicitanților diferitelor asociații implicate. În cadrul acestei campanii umanitare pe perioada

stării de urgență și nu numai, au fost ajutate cazuri sociale și persoane care au solicitat ajutorul. Astfel, au fost implicați 26 voluntari, au beneficiat de ajutor 81 de persoane din municipiul Baia Mare și a fost alocată suma de **11.061,15 RON și 55 EURO**.

IV. ACTIVITATEA ASOCIAȚIILOR CARE FUNCȚIONEAZĂ CU BINECUVÂNTAREA IERARHULUI

IV. 1. CENTRUL EPARHIAL

1. ASOCIAȚIA „FILANTROPIA MARAMUREȘEANĂ”

Funcționează pe lângă Centrul Eparhial din Baia Mare

Președinte: Arhim. Casian Filip

Vice-președinte: Arhid. Dumitru Botiș

Municipiul Baia Mare, str. Avram Iancu, nr. 5, județul Maramureș

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte IUSTIN, Episcop al Maramureșului și Sătmarului, Asociația „Filantropia Maramureșeană” a desfășurat următoarele activități pe anul 2020:

În colaborare cu Federația Filantropia și Sectorul Social al Patriarhiei Române, Asociația „Filantropia Maramureșeană” a desfășurat proiectul „Masa Bucuriei”, proiect în cadrul căruia, magazinul Selgros Cash&Carry România a donat asociației alimente perisabile și neperisabile în valoare de **47.397,76 RON**. Aceste alimente au fost distribuite persoanelor cu probleme sociale, beneficiarilor centrelor de bătrâni din Baia Sprie, Babța și Coroieni, cât și diferitelor case de tip familial din cuprinsul municipiului Baia Mare. Astfel, au beneficiat de ajutoare un număr aproximativ de **275 de persoane**.

Totodată, în parteneriat cu Federația Filantropia a Patriarhiei Române, a fost implementat proiectul „Soba”. Așadar, **o persoană** din localitatea Cernești cu o situație financiară precară, recent integrat în societate, a beneficiat de o sobă funcțională pentru nevoile casnice, dar și pentru a trece mai ușor peste perioada rece.

Federația Filantropia, a cărei membră este și Asociația noastră, împreună cu IOCC (International Orthodox Christian Charities) a oferit un număr de 40 de cutii cu kituri școlare, ce au fost distribuite prin protopopiate, parohiilor

nevoiașe pentru a sprijinii elevii acestora. Drept urmare, au beneficiat de rechizite aproximativ **2.320 de elevi**.

Tot în acest an, Asociația „Filantropia Maramureșeană” a primit prin act de donație de la o familie de medici, buni creștini din Târgu Mureș, aparatura completă a unui cabinet stomatologic, ce va fi folosită odată ce va fi pregătit un spațiu adecvat, pentru tratarea persoanelor cu o situație financiară precară.

A fost încheiat un acord de parteneriat cu Banca pentru alimente Oradea, prin care au fost distribuite alimente în valoare de **2.550 RON**, persoanelor nevoiașe.

De asemenea, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Asociația „Filantropia Maramureșeană”, a desfășurat la mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia prin Centrului de zi pentru consiliere spirituală și comunitară „Sfântul Iustin Martirul și Filosoful”, Programul de formare pentru preoți „Biserica în fața fenomenului dependențelor de tehnologie digitală, alcool și droguri”. Aceste cursuri au fost susținute de către doamna psiholog Adela Ioana Bontoș, secretar al Asociației Filantropia Maramureșeană și psiholog voluntar în cadrul Centrului de zi pentru consiliere spirituală și comunitară „Sfântul Iustin Martirul și Filosoful”. Menționăm faptul că activitatea acestui centru se desfășoară în continuare, dorindu-se amplificarea acesteia printr-un parteneriat cu instituții de sănătate private în vederea consilierii femeilor în criză de sarcină.

Beneficiari:	2.596
TOTAL RON:	74.447,76

2. ASOCIAȚIA „VOLUNTARIAT, FILANTROPIE ȘI CREAȚIE”

Funcționează pe lângă Centrul Eparhial din Baia Mare

Președinte: Pr. Gabriel Ionuț Dan

Municipiul Baia Mare, str. Avram Iancu, nr. 5, județul Maramureș

Asociația „VOLUNTARIAT, FILANTROPIE ȘI CREAȚIE” este înființată din anul 2019 și funcționează pe lângă Episcopia Otodoxă a Maramureșului și Sătmăruului coordonată de președintele asociației Pr. Dan Gabriel Ionuț, masterand în cadrul facultății de Teologie Ortodoxe Române „*Justinian Arhiepiscopul*” din municipiul Baia Mare. Ea are ca scop identificarea și

ajutorarea persoanelor fără de adăpost aflate în nevoi și sprijinirea acestora prin diverse acțiuni atât spiritual prin cunoștințele teologice, cât și social misionar.

În cursul anului 2020, voluntarii Asociației au desfășurat o campanie de donare de sânge. În cadrul acestei campanii, mai multe persoane au oferit bonurile valorice după donarea de sânge. Aceste bonuri fiind în valoare de **500 RON**, bani ce au fost folosiți pentru oferirea de alimente unui număr de **20 de beneficiari**.

Totodată, a fost donat mobilier persoanelor nevoiașe în valoare de **30.000 RON**. Au beneficiat de acestea aproximativ **50 de persoane**.

A.V.F.C. a oferit o masă caldă în fiecare zi de joi pe parcursul lunilor de iarnă, la Centrul de noapte „SOMASCHI” din Baia Mare, pentru oamenii străzii în valoare de **15.000 RON**. La această acțiune au beneficiat un număr de **40 de persoane**.

Beneficiari:	110
TOTAL RON:	45.500

3. ASOCIAȚIA ASCOR BAIA MARE

Președinte: Maria Georgiana Chertiție

Municipiul Baia Mare, bld. Unirii, nr. 24, județul Maramureș

Această asociație de tineret desfășoară mai multe proiecte filantropice pe parcursul anului. De departe, cel mai cunoscut proiect este intitulat „*Dăruind îți faci comoara*”, proiect ce are, deja, ca durată de desfășurare, 5 ani. În cadrul acestui proiect s-au petrecut următoarele acțiuni:

- 01.03.2020 – Atelier de măștișoare cu vânzare caritabilă;
- 11.03.2020 - 15.05.2020 – Pregătirea și distribuirea pachetelor cu alimente în valoare de **2570 RON**, unor familii cu posibilități financiare reduse;
- **43 beneficiari**;
- 08.04.2020 – Organizarea unei campanii de donare de sânge – 6 donatori;
- 22.10.2020 – Campanie de donare de sânge – 4 donatori;
- 23.11.2020 – Organizarea unei campanii de donare de sânge în cadrul Campaniei Naționale de donare de sânge ASCOR – 6 donatori;

• 27 noiembrie - 3 decembrie 2020 – „*Darul Sfântului Nicolae*” – campanie în cadrul căreia am adunat daruri de la credincioșii din Protopopiatul Baia Mare și Protopopiatul Lăpuș pentru copiii care provin din familii defavorizate.

• 4-6 decembrie 2020 – distribuirea celor 400 de daruri adunate în cadrul campaniei „*Darul Sfântului Nicolae*”. Au beneficiat **300 de copii** care provin din familii defavorizate din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului; **700 RON** fiind cheltuiți pentru acest proiect din fondul Asociației.

• 23 decembrie 2020 – Achiziționarea alimentelor necesare pentru pregătirea cinei pentru beneficiarii de la Centrul Somaschi cu bunurile donate de către membrii ASCOR pe care le-au obținut în urma campaniei de donare de sânge – din bunurile strânse în urma campaniei de donare de sânge – **700 RON**.

În aceste activități au fost implicați peste 30 de voluntari ai Asociației.

Beneficiari:	378
TOTAL RON:	3.970

4. ASOCIAȚIA „FLORI DE CRIN”

Manager: Vasile Pop

Municipiul Baia Mare, bld. Unirii, nr. 24, județul Maramureș

În anul 2015, Episcopia Maramureșului și Sătmăruului a accesat fonduri pentru demararea Proiectului „*Economia Socială – O șansă pentru fiecare*”, proiect ce își propune ajutorarea persoanelor cu probleme sociale prin angajarea lor în posturi salariate. Contract POSDRU/168/6.1/S/144985.

Acest proiect a fost destinat persoanelor vulnerabile.

În cadrul acestui proiect, Asociația „*Flori de Crin*” și Asociația „*Coresiană*” au angajat persoane vulnerabile, care au beneficiat de statutul de salariat, după cum urmează:

ANUL	2019	2020
NUMĂR ANGAJAȚI	6	5
CHELTUIELI CU ANGAJAȚII	163.150,00 RON	146.157,00 RON

De asemenea, au beneficiat de serviciile acestei asociații următoarele asociații și persoane nevoiaș:

Denumire	2019	2020
ASCOR	740 RON	1.270 RON
ASOCIAȚIA FEMEILOR MINOROSIȚE	845 RON	1.540 RON
SĂRACI	980 RON	1.594 RON
TOTAL GENERAL	2.565 RON	4.359 RON

IV. 2. CATEDRALA EPISCOPALĂ

1. ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI AI CATEDRALEI EPISCOPALE MARAMUREȘENE

Funcționează pe lângă Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Vasile Botiș

Președinte: Pr. Pleș Ionuț

Municipiul Baia Mare, bd. Unirii, nr. 17, județul Maramureș

Pe parcursul anului 2020 au avut loc, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, următoarele activități/acțiuni social-filantropice:

În data de 5 ianuarie cu ajutorul tinerilor ATOCEM a avut loc pregătirea și distribuirea sticlelor cu Aghiazmă Mare la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”. S-au etichetat aproximativ 5000 de sticle și s-au umplut aproximativ 2000 de sticle.

În data de 6 februarie tinerii A.T.O.C.E.M. au dat o mână de ajutor în cadrul proiectului „*O masă caldă*” în parteneriat cu Asociația Voluntariat, Filantropie și Creație pentru oamenii străzii la Centrul de primire persoane defavorizate al Fundației Somaschi. Tinerii au preparat cina pentru cele **40 de persoane** prezente acolo, cu respectarea normelor de igienă și protecție impuse de autorități, ajungând la o valoare de **600 RON**.

În data de 8 martie cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii, băieții ATOCEM au dăruit 250 de flori (achiziționate la un preț special de la Florăria

Laura – **375 RON**) mamelor de la secția de Neonatologie a Spitalului Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș” din Baia Mare, precum și doamnelor mai în vârstă de la Centrul de îngrijire bătrâni „Solidaritatea Speranței” din Baia Mare și bunicuțelor de la Căminul de bătrâni din Baia Sprie, de la Centrul Medical Cătălina, Centru de Îngrijire Pentru Bolnavi și Bătrâni din localitatea Coltău și Centrul Social pentru îngrijirea persoanelor în vârstă „Bunul Samarinean” din comuna Coroieni.

În perioada 25 martie - 18 aprilie, în cadrul Campaniei Umanitare „*Tineri pentru comunitate*”, au avut loc 6 SOLICITĂRI, în urma cărora au fost 10 BENEFICIARI, pentru care s-a folosit suma de **1508 RON**.

În perioada 16-18 aprilie, în Săptămâna Patimilor, tinerii A.T.O.C.E.M. au pregătit, ambalat și distribuit Sfintele Paști împreună cu Pastorală Preasfințitului Părinte Iustin, oferindu-le credincioșilor la cele trei căi de acces în curtea Catedralei Episcopale „Sfânta Treime”, respectând normele igienico-sanitare și de prevenire a infectării cu SARS COV 2.

Duminică, 28 iunie, de la ora 14:00, a avut loc tradiționalul concurs de biciclete intitulat „MICUL BICICLIST CREȘTIN”, ediția a VII-a, la care au participat copii cu vârsta cuprinsă între 4-12 ani. Evenimentul s-a desfășurat la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, organizat de către A.T.O.C.E.M. cu scopul de a promova mersul pe bicicletă ca parte a unui stil de viață sănătos, pe care trebuie să-l deprindem de mici, mai ales acum, într-o lume a tehnologiei moderne și a sedentarismului. Evenimentul s-a adresat copiilor cu vârsta între 4 și 12 ani. Ei au fost împărțiți în trei categorii de vârstă (4-6 ani, 7-9 ani și 10-12 ani) și pe două segmente: băieți și fete, după care au parcurs un traseu în funcție de categoria de vârstă, sub îndrumarea tinerilor voluntari. Fiecare concurent a primit o diplomă și mici cadouri, iar primii trei din fiecare categorie au fost premiați cu medalii, cupe (locul I) și vouchere pentru locații de agrement. Micuții concurenți, 80 la număr, s-au întrecut pentru a obține cel mai bun timp. Drept răsplată a efortului depus, ei au primit gustări dulci și o limonadă răcoritoare, pe lângă pachetul cu dulciuri, pufuleți și apă. Un moment surpriză a fost atunci când motocicliștii din „Nord 6 Riders” și-au făcut apariția în curtea Catedralei Episcopale. Sponsorii din acest an au fost: Pizzeria/Restaurantul Imbiss, Rapido Street Food & Delivery; iar partener a fost Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”. Pentru buna organizare a acestui eveniment a fost necesară suma de **1000 RON**.

În perioada 1 mai - 30 iunie sub motto-ul „*Mască dacă achiziționați, o familie nevoiașă ajutați*”, a avut loc o campanie cu caracter social-filantropic.

Astfel echipa de lucru a atelierului de croitorie „Pleș ElinA'S Collection” împreună cu tinerile ATOCEM au confecționat aproximativ 350 de măști cu motive tradiționale pe care tinerii ATOCEM-iști le-au pus spre vânzare în incinta Catedralei Episcopale după ce în prealabil părinții slujitori ai Catedralei i-au anunțat pe credincioși despre această campanie. Cei **3500 de RON** adunați urmează a fi folosiți pentru achiziționarea parchetului din casa unei familii alcătuită din 7 membri din localitatea Durușa.

În luna iunie tinerii ATOCEM, din fondurile Asociației, au cumpărat un palet de ciment în valoare de **900 RON**, pentru a veni în sprijinul Parohiei Berchez, păstorită de părintele Ciprian Surduc, care a început rezidirea bisericii din temelie.

În data de 31 iulie 2020 în prima zi a Postului Adormirii Maicii Domnului, tinerii ATOCEM cu sprijinul material al unei binefăcătoare, au dăruit o icoană cu chipul Maicii Domnului Ierusalimitița pentru zona roșie a Spitalului de Pneumoftiziologie Baia Mare, unde se află cei suferinzi de Coronavirus. Această icoană a fost dăruită în prezența părintelui Bancoș Bogdan, preot slujitor la această unitate medicală și cu aprobarea doamnei doctor Alina Rus, spre sănătatea sufletească și trupească a pacienților, cadrelor medicale, precum și îngrijitorilor și ostenitorilor acestei secții.

În seara zilei de 23 noiembrie, 3 membri ATOCEM au dus alimente, haine, jucării și pampersuri unei familii alcătuite din 5 membri, din localitatea Coltău. Valoarea alimentelor și a scutecelor a însumat **200 RON**.

În data de 3 decembrie tinerii A.T.O.C.E.M. au dat o mână de ajutor în cadrul proiectului „O masă caldă” în parteneriat cu Asociația Voluntariat, Filantropie și Creație, pentru oamenii străzii la Centrul de primire persoane defavorizate al Fundației Somaschi. Tinerii au preparat cina pentru cele **30 de persoane** prezente acolo, cu respectarea normelor de igienă și protecție impuse de autorități, ajungând la o valoare de **600 RON**.

În data de 4 decembrie, tinerii A.T.O.C.E.M. au dus 75 de saci (1sac/50L) cu haine și jucării copiilor de pe Pirită, în colaborare cu doamna Claudia Costea, președinte al Asociației Pirită Children.

În dimineața ajunului sărbătorii Sfântului Ierarh Nicolae, în sala bizantină „Justinian Arhiepiscopul” a Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare, a avut loc Taina Sfântului Botez a celor două fete Petruța și Rebeca la dorința părinților acestora (familie cu posibilități financiare mici) și cu bunăvoința nașilor, părinții tânărului Thomas Cristian (membru ATOCEM), buni credincioși ai Catedralei.

În ajun de Sfântul Nicolae în data de 5 decembrie, copiii, dirijați de către doamna preoteasă Adina Pleș, și îndrumați de către membrii ATOCEM, toți îmbrăcați în port popular, au pregătit un mic concert de colinde pe solea Catedralei, întâmpinându-l pe Sfântul Moș Nicolae, care le-a dăruit copiilor pachete pregătite de către tinerii ATOCEM, cu sprijinul material al părintelui Vasile Botiș, coordonatorul ATOCEM. După aceasta tinerii au dus pachete copiilor internați la Spitalul Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș”. S-au pregătit 150 de pachete în valoare de **1500 RON**, dintre care doar 16 pachete au putut fi lăsate la Spitalul Județean pentru copiii internați, cu acordul conducerii medicale.

În data de 10 decembrie, tinerii A.T.O.C.E.M. au dus 50 de saci (1 sac / 50 L) cu haine și încălțăminte de adulți la Centrul de primire persoane defavorizate al Fundației Somaschi pentru persoanele defavorizate de pe Craica și pentru oamenii străzii.

În perioada 15 - 18 decembrie, la solicitarea Părintelui Eclesiarh al Catedralei, Arhimandrit Dr. Casian Filip, Consilier pe sectorul Social-Filantropic și Misionar, tinerii ATOCEM au potrivit 800 de perechi de papuci, într-un spațiu de depozitare al sectorului.

În data de 22 decembrie, o parte din tinerii ATOCEM au dus vestea Nașterii Domnului prin colind, în holul principal al Spitalului Județean de Urgență „Dr. Constantin Opriș” din Baia Mare, în prezența Părintelui Ovidiu Bontoș, preot slujitor în cadrul spitalului, a conducerii spitalului, a cadrelor medicale și a celor care s-au putut bucura de colindul nostru străbun, în condiții sanitare de siguranță.

În data de 23 decembrie, în prima parte a zilei, 9 tineri ATOCEM-iști au distribuit 120 de pachete cu mâncare gătită la domiciliul persoanelor vârstnice, în cadrul Campaniei „*DIN SUFLET PENTRU OAMENI*” a Asociației educațional-filantropice Rafail, de pe lângă Parohia Sfinții Arhangheli Baia Mare la solicitarea Părintelui paroh Andrei Pop, Inspector Eparhial.

Tot în data de 23 decembrie, cu sprijinul financiar a 4 binefăcători, am achiziționat două tone de brichete din rumeguș în valoare de **1900 RON** pentru a se încălzi, în acest anotimp rece, o familie alcătuită din 10 membri situată la ieșire din Baia Mare înspre Ferneziu, o familie alcătuită din 5 membri din localitatea Coltău și Parohia Ortodoxă Ciocotiș.

Beneficiari:	732
TOTAL RON:	12.083

2. ASOCIAȚIA FEMEILOR ORTODOXE DIN MARAMUREȘ „MIRONOSIȚELE FEMEI”

Funcționează pe lângă Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Bud Viorel

Președinte: Pop Varvara

Municipiul Baia Mare, bd. Unirii, nr. 24, județul Maramureș

Pe parcursul anului 2020, cu toate problemele create de pandemia de Covid-19, asociația noastră a desfășurat activități social-filantropice, de caritate, după cum urmează:

Denumire ajutor acordat	Nr. beneficiari	Sumă (RON)
Pachete lunare	446 familii	27.634,6
Pachete de „Sfintele Paști”	10 familii și 35 copii	1.500
Pachete de Crăciun	220 familii și 100 de copii	32.459
Pachete pentru persoanele refugiate și cazate la Șomcuta Mare	40 familii	1.556
Pachete de ziua copilului	35 de copii	1.780
Rechizite pentru școală	25 de copii	1.360
TOTAL	716 familii și 195 de copii	66.289,6

- Am dat 200 cutii cu lapte primite de la Banca de alimente Oradea:
5.850,00 RON

- În cadrul proiectului, „Din suflet pentru suflet”, copii de la Grădinița Școlii Gimnaziale „Ion Luca Caragiale” au dăruit 40 pachete copiilor beneficiarilor noștri.

- Pe parcursul anului am trimis pachete cu alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, uz casnic pentru 200 familii și dulciuri și jucării pentru 30 copii în localitatea Ponorâta în valoare de **10.000,00 RON**.

- S-au dat beneficiarilor noștri, din donații: dulciuri, jucării, îmbrăcăminte, încălțăminte, obiecte de uz casnic, mobilier, electronice, cărucioare, cadre medicale etc. în valoare de aproximativ **10.000 RON**.

- Au fost dăruite fonduri bănești pentru plata unor facturi, pentru chirii, a unor rețete medicale, pentru urgențe medicale etc. în valoare de **2000 RON**.

- Tot în acest an, cu ajutorul multor firme și persoane fizice, am reușit să adunăm suma de **85.000 de dolari**, necesari operației unei fete, care s-a născut cu o malformație denumită microtie-atrezie la urechea dreaptă. Operația a avut loc în Statele Unite ale Americii, în luna martie a acestui an, și a constat în operație estetică pentru reconstruirea pavilionului și operație funcțională de reconstituire a canalului auditiv. Cu ajutorul Bunului Dumnezeu și a specialiștilor, operația a fost o reușită, iar fetea are recuperat auzul în proporție de 80%.

- Tot în acest an am ajutat-o, tot cu ajutorul binefăcătorilor, pe o doamnă cu suma de **10.000 RON** pentru a efectua mai multe investigații, în Italia, având cancer. Din păcate doamna s-a stins în toamna aceasta.

- Susținem 2 copii cu toate cele necesare pentru a frecventa secția de muzică, la Palatul copiilor din Baia Mare, coordonator fiind domnul profesor Mihai Bud.

- La sărbătoarea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, am dăruit 200 de cărți de colorat „Alfabetul îngerilor”, copiilor care au participat la slujbă în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime”, la biserica „Sfinții Arhangheli”, la biserica „Sfântul Apostol Andrei”, la Biserica din Boiereni și la biserica din Oarța de Jos, cu ajutorul părinților din parohii. – **650 RON**

AGAPE (mese ale bucuriei)

Pe parcursul anului 2020, 66 de persoane vârstnice au beneficiat de 2 agape în valoare **1.700,00 RON**

- Am colaborat cu părintele Andrei Pop, pentru a dăruir o masă caldă de Crăciun pentru 200 persoane.

- Am dăruit torturi, suc, prăjituri, pizza de zilele de naștere ale celor 14 tineri de la Centrul de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor cu Handicap (CRRPH) Pinocchio din Cărbunari în valoare de **1.200,00 RON**.

- Cu ocazia Zilei vârstnicului, am dăruit o masă caldă pentru 33 persoane în valoare de **660 RON**.

ÎN PLAN SOCIAL:

- Am reînnoit protocolul de colaborare cu Tribunalul Maramureș secția Probațiuni

- Am semnat un acord de parteneriat cu Școala Gimnazială „Ion Luca Caragiale”, reprezentată de doamna Director Profesor Bodea Felicia și coordonatori prof. Balaj Mihaela și Czegenyi Luminița.

Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului a avut un aport însemnat la realizarea tuturor activităților asociației, prin binecuvântările primite de la Ierarhii noștri, prin ajutorul financiar oferit la acțiunile desfășurate de Crăciun și prin cuantumul de 200 Euro/lună, sumă ce ar constitui chiria pentru spațiul oferit asociației și care se întoarce acesteia, în scopul bunului mers al activităților noastre.

Beneficiari	5.562
TOTAL RON	448.349,6

IV. 3. PROTOPOPIATUL BAIJA MARE

1. ASOCIAȚIA FILANTROPICĂ „SFÂNTUL IERARH IOSIF MĂRTURISITORUL”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Fodoruș Vasile

Municipiul Baia Mare, bd. Republicii, nr. 8, județul Maramureș

În anul 2020 s-au acordat unui număr de aproximativ 400 de persoane, beneficiari ai serviciilor sociale (familii cu mai mulți copii, familii monoparentale, persoane cu dezabilități, bătrâni, persoane aflate în dificultate, ieșite recent din sistemul public de asistență socială sau din penitenciar) din cadrul Asociației Filantropice „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” un număr de 577 de pachete de subzistență în valoare totală de **19.565,34 RON**, după cum urmează:

- **24 februarie 2020** - 32 pachete în valoare totală de **1.090,52 lei**;
- **25 martie 2020** – 30 pachete în valoare totală de **981,62 lei**;

- **19 aprilie 2020** – 200 pachete în valoare totală de **6.149,67 lei**;
- **12 iunie 2020** - 30 pachete în valoare totală de **1.214,47 lei**;
- **15 august 2020** - 35 pachete în valoare totală de **1.479,06 lei**
- **30 noiembrie 2020** – 100 pachete în valoare totală de **2.750 lei**;
- **6 decembrie 2020** – Sfântul Nicolae – 50 pachete în valoare totală de **2.400 lei**;
- **25 decembrie 2020** – Nașterea Domnului – 100 pachete în valoare totală de **3.500 lei**.

Pachetele au venit să întâmpine nevoile cotidiene ale asistaților sociali prin acordarea unor alimente de bază suplimentare (ulei, făină, conserve, paste făinoase), dulciuri, cărți religioase, detergenți și materiale de igienă personală și menaj. În cadrul proiectului STANDARDE PENTRU BAIA MARE – INCLUZIUNE ȘI INTEGRARE FĂRĂ DISCRIMINARE au fost distribuite beneficiarilor un număr de 180 pachete de uz familial - igiena locuinței în valoare totală de **12.600,00 lei**, în cadrul proiectului CHIOAR – UNITATE ÎN DIVERSITATE un număr de 250 pachete de subzistență cuprinzând alimente de bază în valoare totală de **16.200,00 lei** și un număr de 100 pachete de uz familial - igiena locuinței și igiena personală în valoare totală de **26.000,00 lei**, iar în cadrul proiectului „Servicii sociale de înaltă calitate pentru persoanele vârstnice din Orașul Săliștea de Sus” s-au distribuit unui număr de 120 de beneficiari materiale de protecție individuală în valoare totală de **9.456,22 lei**.

În anul 2020 au continuat donațiile cu articole de mobilier, jucării, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte (aproximativ 10 to.), articole IT.

Valoare totală a donațiilor cu pachete acordate beneficiarilor din cadrul Asociației Filantropice „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, și din cadrul proiectelor derulate de către asociație, se ridică la suma de **83.821,56 lei**.

Contracte sprijin financiar: în anul 2020, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” a acordat sprijin constând în ajutor bănesc în valoare totală de **22.623,00 lei** pentru 18 persoane, reprezentând sprijin financiar în vederea acoperirii costurilor lunare ale utilităților astfel: achitare plată restante electrica, plată restante chirie, plată restante taxe și sprijin financiar pentru achiziționarea unor aparate medicale specifice necesare în urma executării unor intervenții chirurgicale, achiziționare autovehicul.

Servicii adăpost de noapte: în anul 2020 au fost suportate costurile cotidiene pentru asigurarea unui adăpost de noapte pentru 3 persoane care au beneficiat de aceste servicii, fiecare dintre aceștia având o perioadă de găzduire

cuprinsă între 2-12 luni. Serviciul „Adăpost de noapte” al asociației are licența de funcționare pentru o perioadă de 5 ani pentru acest serviciu, aspect care încurajează respectarea pe mai departe a Standardelor Minime de Calitate prevăzute de lege.

Servicii cantină socială: Pentru familiile nevoiașe s-a acordat o masă de prânz duminică, în număr de 100 porții/zi în 52 zile, într-un număr total de 5200 porții pentru anul 2020, având ca donatori principali Asociația și Biserica „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”. Serviciul social „Cantină socială” din cadrul asociației are licența de funcționare pentru o perioadă de 5 ani pentru acest serviciu, aspect care încurajează respectarea pe mai departe a Standardelor Minime de Calitate prevăzute de lege. Costurile totale cu serviciile de cantină socială acordate în acest an se ridică la valoarea de **16.049,59 lei**.

Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” și Parohia Ortodoxă „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” s-au implicat în numeroase proiecte educaționale destinate elevilor prin intermediul cărora s-a urmărit responsabilizarea socială a acestora, stimularea atenției pentru problemele comunității în care trăiesc. Dintre acestea menționăm: „*Copil ca mine ești și tu*” - Școala Gimnazială „Nicolae Iorga”, „*Și nouă ne pasă*”, „*De la suflet la suflet*” - Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza”, „*Dăruind, vei dobândi*” - Grădinița cu program prelungit nr. 28; „*Aproape de tine*” - Școala Gimnazială George Coșbuc; „*Dăruiești, primești*” - Grădinița cu program prelungit nr. 9 Baia Mare, Școala Gimnazială Satulung.

Activități de lucru manual, pictură, artă dramatică - coordonator profesor Florea Delia, activități de desen și pictură - coordonator profesor Sfara Claudiu, activități artistice – poezie și colinde, interpretate de elevii de la meditații coordonați de către dra Delia Florea, cateheze cu elevii de la meditații, Preot Man Ghiță.

MEDITAȚII SĂPTĂMÂNNALE GRATUITE: pentru un număr de 20 elevi din clasele V-VIII în perioada ianuarie – martie 2020, până la instituirea stării de urgență datorită pandemiei generată de noul coronavirus COVID - 19, cu excepția vacanțelor au fost acordate meditații săptămânale gratuite la matematică – profesor Sofrac Maria, profesor Ionescu Maria, profesor Breitcoph Marieta și profesor Naghi Corina, la limba și literatura română – profesor Dragoș Smaranda, profesor Marian Valeria, studenți masteranzi ai Centrului Universitar Nord din Baia Mare al Universității Tehnice Cluj Napoca, la limba engleză – profesor Lipovan Crina și profesor Roman Oana Camelia.

PROIECTE CU FINANȚARE EUROPEANĂ**Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”**

STANDARDE PENTRU BAI A MARE – INCLUZIUNE ȘI INTEGRARE FĂRĂ DISCRIMINARE: proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 101688. Solicitant: Primăria municipiului Baia Mare; parteneri: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Penitenciarul Baia Mare. Perioada de implementare a proiectului: 28.08.2017-27.08.2020, prelungit până la data de 27.11.2020 (informații suplimentare: www.iosifmarturisitorul.ro).

CHIOAR – UNITATE ÎN DIVERSITATE – proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 114852, având ca scop îmbunătățirea calității vieții a locuitorilor din comunitățile marginalizate din Comuna Remetea Chioarului. Solicitant: Primăria Comunei Remetea Chioarului; parteneri: S.C. 3 Art. SRL, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”, Școala Gimnazială Remetea Chioarului. (informații suplimentare: www.iosifmarturisitorul.ro).

„Servicii sociale de înaltă calitate pentru persoanele vârstnice din Orașul Săliștea de Sus” – proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 127546, având ca și scop îmbunătățirea accesului la serviciile sociale, culturale și de recreere precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale a persoanelor vârstnice din Săliștea de Sus. Solicitant: Primăria Orașului Săliștea de Sus; partener: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul”.

„T.I.M.E. N-V - Tineri Integrați prin Masuri Europene în reg. N-V” - proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect:136130 „Prima camera” – Instrumente inovative pentru integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială – Regiuni mai puțin dezvoltate. Solicitant: Asociația Filantropică Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul, partener: Centrul de Inovare și Dezvoltare Durabilă Nord Vest și Asociația Getica;

„T.I.M.E. CENTRU - Tineri Integrați prin Masuri Europene în reg. CENTRU” - proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect: 135850 „Prima camera” – Instrumente inovative pentru integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială - Regiuni mai puțin dezvoltate. Solicitant: Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisorul”, partener: Centrul de Inovare și Dezvoltare Durabila Nord Vest și Asociația Getica;

„Biserica alături de comunitățile marginalizate din teritoriul GAL Mara-Gutâi ” – proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Cod proiect 127617, având ca scop îmbunătățirea accesului la servicii sociale, de educație extracuriculară, culturale, consiliative și psiho-suportive, a familiilor și copiilor pentru combaterea marginalizării și excluziunii sociale. Solicitant – lider de parteneriat: Parohia Ortodoxă Română Desești, Partener 1- Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, Partener 2 – Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisorul”, Partener 3- Asociația Vis Juventum.

Asociația Standarde pentru Baia Mare

„INOVA SES Nord-Vest”

Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă. Cod proiect: 126562. Beneficiar: SC 3 ART SRL, Partener: Asociația Standarde pentru Baia Mare.

„INOVARE SOCIALA 2020”

Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă. Cod proiect 128363. Beneficiar: COMUNA COPALNIC MĂNĂȘTUR, Partener: Asociația Standarde pentru Baia Mare.

Beneficiari:	1.191
TOTAL RON:	122.494,15

2. ASOCIAȚIA DE SPRIJIN COMUNITAR „SFÂNTUL ILIE TESVITEANUL”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfântul Prooroc Ilie” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Covalcic Marius

Municipiul Baia Mare, str. Victor Babeș, nr. 60A, județul Maramureș

Asociația de Sprijin Comunitar „Sfântul Ilie Tesviteanul” în decursul anului a ajutat câteva cazuri de boală, familii și persoane aflate în dificultate în cuantum de **9.550 lei**. La Paști s-au făcut 20 de pachete în valoare de **2.000 de lei** și s-au oferit ajutoare în bani pentru plata unor facturi la utilități în sumă de **1.000 lei**. S-au cumpărat pentru doi copii haine în valoare de **1.000 lei**. La Începutul anului școlar s-a oferit la 10 copii ghiozdane cu rechizite în valoare de **1.000 lei**. La Crăciun 105 persoane au primit în dar haine, alimente și bani în valoare de **6.000 lei**. S-au adunat aproximativ 300 de kg de îmbrăcăminte care a fost distribuită nevoiașilor.

Banii pentru aceste acțiuni filantropice au provenit din cotizația membrilor asociației și din donații. Unele sume au fost plătite direct de donatori către diferite firme care au oferit produse sau servicii.

Beneficiari:	155
TOTAL RON:	20.550

3. ASOCIAȚIA EDUCAȚIONAL -FILANTROPICĂ RAFAIL

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Pop Andrei

Municipiul Baia Mare, Str. Pășunii Nr. 1 A, județul Maramureș

În cursul anului 2020 pe lângă activitățile de ajutorare a celor nevoiași și cu activitățile didactice cu copiii, în cadrul asociației s-au organizat câteva acțiuni filantropice de amploare astfel:

- Duminică 9 februarie 2020 un concert caritabil cu strângere de fonduri pentru un caz social din parohia noastră, copilașul Păcurar Ștefan, în vârstă de

8 ani, care suferă de tetrapareză spastică. În urma acestui eveniment organizat la demisolul Bisericii noastre, unde își are sediul Asociația, s-a strâns suma de **23.000 lei**. Din această sumă am achiziționat un scaun special pentru copil, în valoare de 10.000 lei, iar restul sumei a fost virată în contul familiei pentru a-și putea plăti terapiile și ședințele de recuperare pentru 6 luni.

- În Vinerea și Sâmbăta Paștilor au fost pregătite Sfintele Paști în ambalaje de unică folosință și au fost distribuite prin voluntarii Asociației la persoanele aflate în izolare la domiciliu. De asemenea tot în acea perioadă au fost pregătite pachete cu alimente pentru persoanele singure și duse la casele lor.

- În data de 23 iunie, au fost donate secției de neonatologie a Spitalului Județean „Constantin Oprea” din Baia Mare 1000 de scutece pentru copii.

- În data de 23 decembrie, am pregătit 350 de pachete cu mâncare preparată pentru seara de Crăciun. Acestea au conținut 1 porție tocăniță de carne cu orez și ciuperci sote, 1 porție sărmăluțe cu afumătură, cozonac, pâine, prăjitură, o cutie de ceai și un calendar. Acestea au fost distribuite astfel: 120 de pachete distribuite la domiciliu la beneficiari, persoane vârstnice, 130 de pachete distribuite la biserică pe bază de liste de beneficiari, 60 de pachete au fost duse la Căminul de bătrâni din Baia Sprie și 40 de pachete la Căminul de bătrâni din Coroieni.

- Pe lângă aceste acțiuni mari s-au pregătit pachete cu jucării haine și alimente de bază pentru familiile cu mulți copii, haine și alimente pentru persoanele vârstnice.

- Am primit, sortat și distribuit haine persoanelor cazate la Căminul de noapte din municipiul Baia Mare.

Beneficiari:	401
TOTAL RON:	28.000

4. ASOCIAȚIA FILANTROPICĂ ȘI CULTURAL-CREȘTINĂ „MARTYRIA”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Buna Vestire” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Dr. Codrea Florin

Municipiul Baia Mare, str. Bogdan Vodă, nr. 7, județul Maramureș

Deși anul 2020 a fost un an cu totul diferit, sub semnul amenințării sănătății fizice, dar și al diferitelor temeri, Asociația Filantropică Cultural –

Creștină Maryria, și-a desfășurat și chiar intensificat activitățile social-filantropice, înțelegând nevoia stringentă a semenilor de a avea un sprijin moral, mai ales, dar și material în momente de încercare.

Conform practicii noastre curente, fiecare caz a fost cercetat de către membri ai asociației noastre pentru a înțelege și a sprijini concret neajunsurile cu care fiecare se confrunta. Cele peste **30 de familii** cercetate au primit ajutoare de la oameni care au intrat în legătură directă cu ele, prin intermediul asociației noastre. S-au creat astfel prietenii și legături care dăinuie în cadrul proiectului „*Solidaritate și Înviere*”, desfășurat și în anul marcat de pandemie.

Între Asociația Filantropică Cultural – Creștină „Martyria” și Școala Gimnazială „Dimitrie Cantemir” și Școala Gimnazială „Alexandru Ivasiuc” se desfășoară an de an parteneriate care au ca obiectiv dezvoltarea spiritului unei mărturisiri vii a credinței creștine prin implicarea concretă în sprijinirea semenilor aflați în nevoi și încercări. Programele „*O mână spre tine...*” și „*Viața micului creștin*” au însemnat implicarea directă a copiilor în ajutorarea celor nevoiași. Cei mici au adus alimente și haine pe care membrii asociației le-au distribuit, după o atentă selecție și cât mai echitabilă împărțire, celor care aveau nevoie de o astfel de susținere.

În luna decembrie, aflată sub spectrul postului și al dăruirii ca pregătire pentru Marele Dar, Întruparea Fiului lui Dumnezeu, ca în fiecare an se desfășoară proiectele prin care suntem alături de cei nevoiași. Astfel un număr de **12 de copii** identificați de Asociația „Martyria” au primit, în cadrul programului „*Îmbracă un copil, bucură un suflet!*”, sprijin adaptat nevoilor lor stringente.

Pentru a sprijini educația și dezvoltarea copiilor și, având în vedere faptul că, într-o bună măsură, școala s-a transferat de-a lungul anului 2020, on line, am reușit, prin implicarea unor oameni de suflet să oferim, gratuit, 8 tablete pentru copiii care nu aveau la îndemână mijloacele necesare pentru a participa la orele și activitățile școlare.

Ziua Sfântului Nicolae ne-a oferit oportunitatea de a oferi peste 300 de pachete cu dulciuri tuturor copiilor care au așteptat, ca în fiecare an, venirea Moșului la Biserica și Asociația noastră. S-au oferit și kituri distribuite prin implicarea Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, dar și pachete cu alimente și haine. Totodată, în parteneriat cu tinerii implicați și devotați semenilor lor, din ASCOR și la inițiativa lor, am pregătit pachete pentru copii.

În mijlocul încercărilor și nevoilor semenilor noștri, regăsim puterea de-a susține și alina, cu tot ceea ce implică un astfel de demers, suferințele care,

așa cum lesne constatăm, nu ne sunt străine niciunuia dintre noi. Împreună vom avea puterea să le asumăm și să le depășim cu garanția prezenței hristice oriunde vom încerca să ne avem unii pe alții.

Beneficiari:	???
TOTAL RON:	???

5. ASOCIAȚIA „SFÂNTUL PANTELIMON”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Nașterea Domnului” din Baia Mare

Coordonator: Pr. Dr. Vasile Augustin

Municipiul Baia Mare, Str. George Coșbuc Nr. 36, județul Maramureș

În cadrul Parohiei Ortodoxe Nașterea Domnului Baia Mare a luat ființă în anul 2014 Asociația „Sfântul Pantelimon”, care își desfășoară activitatea la subsolul bisericii aflată pe str. George Coșbuc nr. 36 din Baia Mare. În fiecare an de la înființare și până în prezent prin Asociația Sf. Pantelimon, s-au desfășurat activități social-filantropice.

În anul 2020, unul special din cauza pandemiei de coronavirus, am avut de suferit în ceea ce privește activitatea asociației.

Totuși putem puncta câteva activități:

1. Activități cu implicarea tineretului

La demisolul bisericii înainte de începerea pandemiei am desfășurat o activitate susținută în fiecare sâmbăta dimineață, cu un număr de 75 copii care frecventează biserica noastră. Activitatea constă în organizarea unor grupuri de copii și tineri care, sub îndrumarea și supravegherea profesoarei și pictoriței Liliana Mureșan, sa fie inițiați în tainele picturii pe sticlă. Icoanele cu o cromatică deosebită vor constitui exponate pentru o viitoare expoziție. Din păcate, această frumoasă activitate a fost întreruptă de apariția pandemiei. Speram ca în anul 2021 să o putem relua.

2. Cu ocazia Praznicului Învierii Domnului, Asociația „Sfântul Pantelimon” s-a mobilizat prin membrii ei și a organizat strângerea de fonduri bănești și de alimente pentru a putea veni în ajutorul celor nevoiași și afectați de criza sanitară. Astfel am pregătit 70 pachete cu alimente neperisabile (făină, zahăr,

ulei, conserve, orez) pe care le-am distribuit credincioșilor aflați în nevoie din parohia noastră, respectiv persoanelor nevoiașe, persoanelor vârstnice și persoanelor rămase singure. Pachetele au fost duse la domiciliul fiecărei persoane cu ajutorul membrilor consiliului parohial pentru a nu expune persoanele vulnerabile la infecția cu SARS COV 2. Valoarea unui pachet a fost de cca 150 lei.

3. Pe perioada stării de urgență, membrii asociației noastre au identificat și ajutat persoanele singure care au fost în izolare sau în carantină prin cumpărarea medicamentelor necesare, efectuarea cumpărăturilor curente pe care le-au dus la ușa celor carantinați sau izolați. De asemenea am oferit sprijin moral credincioșilor noștri care au trecut prin momente grele fiind bolnavi sau pierzând pe cineva drag.

4. Cu ocazia Praznicului Sfântului Nicolae, membrii asociației s-au mobilizat ca să putem face o bucurie celor mici. În acest sens am reușit să oferim 100 pachete care conțineau dulciuri, jucării, haine și rechizite copiilor din parohia noastră și nu numai.

5. La Praznicul Nașterii Domnului am oferit daruri celor mici constând în pachete cu haine, jucării, rechizite, mănuși, ghetuțe colectate cu sprijinul credincioaselor din parohie. De asemenea am oferit pachete în valoare de aprox. 200 lei la 20 familii nevoiașe, constând în haine și medicamente.

6. Ghiozdanul Micuțului creștin este un proiect în desfășurare sub coordonarea Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului. Prin acest proiect distribuim cele 20 de ghiozdane primite elevilor aflați în dificultate.

Beneficiari:	385
TOTAL RON:	13.100

6. ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL BAI A MARE

Funcționează pe lângă Protopopiatul Ortodox Român Baia Mare
Coordonator: Pr. Ciocotișan Bogdan

Anul 2020 a reprezentat pentru întreaga omenire un an de grea încercare, din cauza pandemiei de Coronavirus. În perioada de carantină martie-aprilie

2020, tinerii din Asociația ATOP BM s-au alăturat altor tineri din Episcopia noastră în acțiuni de voluntariat, care au vizat ajutorarea persoanelor vârstnice, izolate la domiciliu.

Dintre activități amintim câteva acțiuni de voluntariat desfășurate de câteva parohii care au tineri membri în Asociația ATOP :

Parohia „Sfântul Iosif Mărturisitorul Baia Mare” – „*Bucuria dăruirii*” - 20 de voluntari.

Parohia Tăuții de Sus – „*Tinerii tăuțeni, voluntarii faptelor bune*” - 30 de voluntari.

Parohia Dumbrăvița – „*Fii voluntar pentru o zi*” - 40 de voluntari.

Parohia Groși – „*Filantropie și voluntariat*” - 35 de voluntari.

Avem nădejdea că Bunul Dumnezeu ne va ajuta și în anul care vine, să organizăm cât mai multe activități social-filantropice, împreună cu tinerii asociației noastre

IV. 4. PROTOPOPIATUL SATU MARE

1. ASOCIAȚIA „SFÂNTUL ACOPERĂMÂNT AL MAICII DOMNULUI”

Asociația „Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului” Satu Mare, cu sediul în Satu Mare, Aleea Troțușului nr. 1/A, are în grija sa aproximativ 180 de familii (400 persoane) care provin din medii defavorizate atât din orașul Satu Mare, cât și din diverse localități din mediul rural. Structura familiilor este în general monoparentală cu mulți copii, persoane vârstnice singure sau/și sărace.

Serviciile oferite de asociația noastră sunt: ajutoare materiale, activități creative și recreative, consiliere psihologică, consiliere parentală, consiliere socială, consiliere educativă atât pentru copii cât și pentru părinții acestora.

Dintre proiectele desfășurate în cadrul asociației, enumerăm:

1. „*Să împărtășim bucuria mesei de Paști*” - pachete alimentare pentru aproximativ 180 persoane,

2. „*Un ghiozdan pentru fiecare*” – oferirea de ghiozdane noi pregătite cu rechizite pentru fiecare copil beneficiar al Centrului de Zi,

3. „*Încălță un copil de toamnă*” - 98 de copii au primit câte o pereche de încălțăminte de toamna/iarnă nouă.

4. „*Coșul bunătății*” - alimente de Crăciun pentru 180 de familii,

5. „Gecuțele lui Moș Nicolae” - 93 copii beneficiari ai Centrului de Zi au primit gecuțe, fulare, mănuși noi,

6. „O scrisoare pentru Moș Crăciun” - 104 copii și-au văzut dorințele îndeplinite prin campania „O scrisoare pentru Moș Crăciun”.

Centrul de Zi „Sfânta Tatiana” își desfășoară activitatea în cadrul Asociației „Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului” Satu Mare, având în grijă un număr de 45 de copii proveniți din medii defavorizate.

Proiectele desfășurate sunt:

1. „Școala e șansa mea”

Scopul acestui proiect este de a oferi ajutor la teme pentru a îmbunătăți rezultatele școlare și prevenirea abandonului școlar.

2. Activități creative: Mărțișor, atelier de pictură „Icoană din suflet de copil”, curs de chitară „Eu și chitara mea”, activități creative precum confecționarea unor felicitări, desene tematice, personalizarea unui glob, personalizarea tricoului preferat, scopul fiind acela de a dezvolta creativitatea, expresivitatea, imaginația și totodată de a crește toleranța la situații care necesită răbdare.

3. Activități recreative: jocuri, concursuri, excursii pe lac cu caiacul, drumeții scurte prin natură.

„Un mediu de viață sigur și sănătos” - Program de prevenire a comportamentelor de risc: consum de tutun, alcool, droguri.

Beneficiari:	400
TOTAL RON:	44.310

2. ASOCIAȚIA ORTODOXĂ „SFÂNTUL APOSTOL ANDREI” SATU-MARE

Asociația Ortodoxă „Sfântul Apostol Andrei” Satu Mare și-a desfășurat activitatea în anul 2020 conform obiectivelor Statutului Asociației.

Astfel amintim activitățile realizate în anul 2020 :

Datorită situației speciale, creată de pandemia apărută în acest an, activitatea acestui an a fost restrânsă destul de mult.

Cu toate acestea, am continuat colaborarea cu Adăpostul de noapte, pentru adulți din cartierul 14 Mai, Satu Mare.

Activitățile întreprinse au constat în:

- colectă de haine
- oferirea unei mese calde cu ocazia zilei de 1 Decembrie 2020, de care au beneficiat 30 de persoane.

Beneficiari:	30
TOTAL RON:	600

3. ASOCIAȚIA „SFÂNTUL HARALAMBIE”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare Mare

Coordonator: Pr. Boloș Cristian

Municipiul Satu Mare

În anul 2020 au fost sprijinite cu medicamente, cărți de rugăciuni, metaniere, icoane, iconițe, alimente, dulciuri, îmbrăcăminte, încălțăminte, jucării, cărucioare, scutece, rechizite, mobilier, covoare, veselă, perdele, păături, perne, plapume, materiale de construcții, plăți manoperă, aparatură electronică și electrocasnică, următoarele instituții și persoane nevoiaș:

- Casa „Iris”, loc. Berindan, jud. Satu Mare (11 persoane);
- Adăpostul de noapte, Satu Mare (60 persoane);
- Centrul „Sfânta Tatiana”, Satu Mare;
- Casa „Felicia”, Satu Mare (11 persoane);
- Centrul maternal „Lorena”, Satu Mare (12 persoane);
- 500 de bolnavi din spitale – cărți de rugăciuni;
- Centrul „O nouă viață”, Satu Mare (50 persoane);
- Casa „Ștefania”, Oar, jud. Satu Mare (11 persoane);
- Renovarea totală a unui apartament cu 2 camere pentru o familie cu 5 copii;
- persoane ajutate constant (plată chirii, utilități, alimente, susținerea financiară a unor operații și tratamente).

Beneficiari:	800
TOTAL RON:	47.778

4. ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL SATU MARE

Funcționează pe lângă Protopopiatul Ortodox Român Satu Mare

Coordonator: Pr. Gorgan Gabriel

Deși anul 2020 a fost unul al dificultăților, am încercat să ne adaptăm și să dezvoltăm activități specifice acestei perioade. Rolul acestora fiind să venim în sprijinul celor aflați în dificultate.

Încă de la începutul anului am organizat în școli și licee activități de identificare a tinerilor vulnerabili cu părinți plecați în străinătate care ușor pot cădea în capcana drogurilor sau a altor vicii. Am organizat periodic întâlniri de data aceasta online cu aceștia și am căutat integrarea lor între tinerii apropiați deja de biserică.

Odată cu apariția pandemiei am organizat repede un grup de tineri voluntari. Rolul acestora s-a manifestat mai ales în starea de urgență, când am oferit pachete cu alimente neperisabile persoanelor în vârstă și vulnerabile care nu se puteau deplasa în exteriorul locuinței. La cerere s-a asigurat și plata facturilor la utilități.

De Sfintele Paști, tinerii voluntari au fost un real sprijin în împărțirea „Paștilor” și a Sfintei Lumini. Lucru apreciat și evidențiat ca pozitiv de comunitatea locală și mai ales de credincioșii noștri.

Am venit apoi cu un proiect de sprijin financiar al Spitalului Județean Satu Mare și prin aceeași tineri voluntari cu aportul Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Satu Mare am donat suma de **10.000 RON**.

Înainte de finalul anului școlar, am organizat o colectă pentru un tânăr cu posibilități materiale precare, care urma să sufere o operație. Prin mobilizare am reușit colectarea sumei de **1.000 RON**, sumă care a fost transmisă mamei tânărului respectiv, iar gestul tinerilor a impresionat profund familia.

Am sprijinit prin aceeași voluntari un număr de **15 familii** vulnerabile afectate de criza pandemică, cu îmbrăcăminte încălțăminte și alimente neperisabile.

La începutul anului școlar 2020-2021 am organizat o acțiune de angajare și am reușit prin sponsorizări să adunăm caiete școlare, cu linii și pătrățele, ghiozdane, penare și alte rechizite, destinate Ciclului Gimnazial. Am împărțit aceste caiete, în colaborare cu Conducerea Școlii Generale „Avram Iancu” din Satu Mare, elevilor cu situație materială precară.

Mulțumim Bunului Dumnezeu și Preasfințitului Părinte Iustin, care ne-a acordat Arhierasca Binecuvântare de funcționare, nădăjduim că în anul 2021, după încheierea crizei sanitare, să putem face și mai multe activități sociale și filantropice.

IV. 5. PROTOPOPIATUL SIGHET

1. ASOCIAȚIA FILANTROPICĂ ORTODOXĂ „BUNA VESTIRE”

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Sighetu Marmăției

Coordonator: Pr. Prot. Pop Vasile

Anul 2020, prin situația generată de pandemia mondială, a însemnat o scădere a activităților Asociației. Totuși, trebuie să amintim aici colaborarea Asociației Filantropice Ortodoxe Bunavestire Sighet (A.F.O.B.S) și a Centrului de Orientare și Formare Profesională de pe lângă Parohia „Adormirea Maicii Domnului”- Sighet II din Sighetu Marmăției cu FORM VEST din Sighetu Marmăției, în desfășurarea unor cursuri de calificare în diferite profesii.

2. PAROHIA DESEȘTI – FURNIZOR DE SERVICII SOCIALE

Coordonator: Pr. Ardelean Ioan

Localitatea Desești, nr. 43A, județul Maramureș

Anul 2020, cu toate restrângerile de activitate, tuturor cunoscute și greu împovăratore, nu a fost lipsit de implicarea noastră în plan social filantropic, poate chiar dimpotrivă nevoile comunitare fiind mai mari, căutările noastre au oferit un răspuns mai consistent, cu siguranță pe cât a fost în a noastră putință:

1. Proiectul „*Biserica alături de grupurile defavorizate din teritoriul GAL Mara-Gutâi*” a debutat la date de 23 septembrie 2020, odată cu semnarea contractului de finanțare și este finanțat prin Programul Operațional Capital Uman. Se implementează în parteneriat, de către Parohia Ortodoxă Desești – ca solicitant al finanțării și lider de parteneriat, Episcopia Ortodoxă a Maramureș-

șului și Sătmarului, Asociația Filantropică „Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul” și Asociația „Vis Juventum”, pe o perioadă de 3 ani. Proiectul își propune ca obiectiv general creșterea calității vieții pentru 260 de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din teritoriul GAL Mara-Gutâi (13 comune cu satele aparținătoare, din cadrul Protopopiatului Sighet și orașul Cavnic) din care 10% persoane de etnie romă, prin furnizarea unei intervenții integrate orientate în trei domenii strategice: social, ocupare, desegregare/nediscriminare. Mai concret, se propune înființarea și furnizarea a 2 noi servicii sociale în Desești: **Centrul de zi pentru familiile cu copii și Centrul de asistență comunitară**. Prin acestea se completează o finanțare nerambursabilă hard de infrastructură socială finanțată în cadrul unei SDL (Strategie de dezvoltare locală) pentru Parohia Ortodoxă Desești. În cadrul celor 2 servicii amintite cei 260 de beneficiari dintre care 70 de copii, 130 de adulți apti de muncă și 60 de bătrâni, vor beneficia de servicii de informare și consiliere, activități educative extra-curriculare, formare de deprinderi de viață independentă, formare profesională, acces pe piața muncii, orientare și mediere pentru găsirea și păstrarea unui loc de muncă, asistență medicală, o masă caldă etc. Bugetul proiectului este de 4.593.680,90 RON.

„Proiectul de infrastructură socială **Centrul de zi pentru familiile cu copii Sfinții Brâncoveni** este finanțat prin Programul Național de Dezvoltare Rurală și are un buget total de **609.793 lei**. Prin acest buget se realizează infrastructura (se reabilitează clădirea) în care vor funcționa **Centrul de zi pentru familiile cu copii și Serviciul de asistență comunitară**.

Proiectul **Satul Copilăriei** de la Desești, ce își propune realizarea unei infrastructuri sociale unice, gândite ca un sat maramureșean de tip școală cu valențe multiple, sociale, culturale și chiar economice (Structură de economie socială) cu 10 case tradiționale, a debutat în acest an cu lucrările la 4 case, pentru care s-au executat fundațiile și demisolurile. Sumele angajate pentru acest proiect de către Parohia Desești și de către Firma Arkiland AB din Suedia a Arhitectului Dinu Dunca, în acest an, au fost în cuantum de aproximativ **250.000 lei**.

Proiectul **„Scoala de vară Artă și Solidaritate creștină”** a fost restricționat în acest an, când datorită pandemiei de Covid 19, copiilor și tinerilor din orfelinat nu li s-a permis participare la nici o acțiune externă. Au fost organizate în acest an doar 2 tabere gratuite, de tip școală de vară, pe perioade de câte o săptămână, pentru de 20 de copii și tineri din comunitate și tot atâția artiști plastici. Acest proiect a ajuns în acest an, la cea de a 16 ediție.

El valorizează relația de mentorat dintre artiști plastici pe de o parte și copii și tineri din comunitate sau din orfelinate. Costul anual pentru implementare acestui proiect, pentru cazarea și masa participanților, precum și pentru materialele de pictură, toate oferite gratuit tuturor participanților copii și adulți artiști plastici se raportează la numărul de participanți. Costurile din acest an au fost de aproximativ **20.000 lei**.

Beneficiari:	280
TOTAL RON:	270.000

IV. 6. PROTOPOPIATUL CAREI

1. CENTRUL DE ZI PENTRU BĂTRÂNI „SFINTELE FEMEII MIRONOSIȚE” DIN LOCALITATEA BABȚA

Funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă
„Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”
Coordonator: Pr. Bota Valentin
Sat Babța, comuna Bogdand, județul Satu Mare

Serviciul social „Centrul de bătrâni din localitatea Babța «Sfintele Femei Mironosițe»” oferă servicii sociale cu scopul de a preveni marginalizarea și excluderea socială prin îmbunătățirea calității vieții a persoanelor vârstnice în vederea petrecerii în mod activ și plăcut a timpului liber.

Beneficiarii serviciilor sociale acordate în „Centrul de bătrâni din localitatea Babța «Sfintele Femei Mironosițe»” sunt persoanele vârstnice cu domiciliul/reședința în comuna Bogdand, care nu realizează venituri proprii sau realizează venituri mici, fără familie sau se află în risc de excludere socială.

În cadrul Centrului Social pentru bătrâni „Sfintele Femei Mironosițe” – Babța s-a desfășurat o frumoasă activitate social-filantropică reușindu-se să se aducă bucurie celor 30 de persoane înscrise la centru. Datorită pandemiei centrele de zi au fost închise, însă activitatea filantropică a continuat ducându-se mâncare acasă la beneficiarii centrului, la început pentru 10 persoane, apoi

numărul lor crescând, ajungându-se la 20 de persoane. Pentru centrul de la Babța în anul 2020 s-a cheltuit suma de **17.861 lei**.

Beneficiari:	30
TOTAL RON:	17.861

2. ASOCIAȚIA ORTODOXĂ „SFÂNTA MARIA”

Coordonator: Pr. Crainic Marian

Orașul Tășnad, str. Înfrățirii nr. 29, județul Satu Mare

Asociația Ortodoxă „Sfânta Maria” de la Tășnad a sprijinit mai multe persoane pe parcursul anului 2020. A colaborat cu mai multe firme, astfel, împreună cu S.C. AGRIND – Tășnad au fost distribuite 50 de pâini zilnic, timp de 15 zile cu aportul a 10 voluntari, valoarea gestului însemnând **4.500 lei**. Cu S.C. PROMAT – Tășnad au fost pregătite peste 400 pachete pentru nevoiași, distribuite prin 10 voluntari, dar și prin Caritas. Valoarea acestor pachete fiind de **20.000 lei**. Împreună cu S.C. DOINA ABC au fost pregătite 100 pachete pentru nevoiași și distribuite prin 6 voluntari, în valoare de **3.000 lei**. Apoi au fost distribuite aragaze folosite, frigidere și haine mai ales în comunitatea romilor, în valoare de **1.500 lei**. Așadar, putem spune că, deși, anul acesta a fost unul în care oameni au trecut prin dificultăți, Asociația noastră a sprijinit pe cei aflați în nevoi.

Beneficiari:	560
TOTAL RON:	29.000

3. ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL CAREI

Coordonator: Pr. Prot. Mocan Florian

Municipiul Carei, str. Doina, nr. 9, județul Satu Mare

„ATOPC” Carei, fiind perioada pandemiei, prin voluntarii ei, a organizat activități cu scop caritativ pentru obținerea fondurilor pentru a ajuta persoane cu nevoi speciale. A cercetat beneficiarii centrului CIAS Alexandru (căminul de bătrâni din Carei), Centru Neuropsihiatrie „Sfânta Ana” Carei, Fundația Down Carei, în preajma sărbătorilor creștine de iarnă, oferindu-le mici daruri constând în fructe, legume și dulciuri în valoare de **5000 lei**.

IV. 7. PROTOPOPIATUL LĂPUȘ

1. CĂMINUL REZIDENȚIAL PENTRU ÎNGRIJIREA PERSOANELOR VÂRSTNICE „BUNUL SAMARINEAN”

Coordonator: Arhim. Casian Filip

Director: Bud Călin

Localitatea Coroieni, nr. 180, județul Maramureș

Centrul pentru Persoane în vârstă Coroieni a început activitatea în 1.09.2018, are o capacitate de 41 de locuri, gradul de ocupare este de 80% în luna decembrie 2020.

Din nefericire, pandemia din acest an, care a afectat întreaga omenire, a afectat în mod direct activitatea centrelor de vârstnici existând o cerere în scădere pentru acest tip de servicii, una din explicații ar fi aceea că sunt multe persoane în șomaj tehnic sau care lucrează de acasă, preferând să îngrijească ei persoanele vârstnice, iar o altă explicație pentru această situație ar fi ideea că dacă vin în centre de acest tip se vor infecta, lucru total neadevărat.

Activitatea Centrului de vârstnici de la Coroieni a fost afectată negativ de pandemia din acest an la nivel de imagine, dar a avut și un impact negativ asupra cheltuielilor de susținere a centrului. Au fost afectate în primul rând cheltuielile cu salariile, fiind necesar să suplimentăm personalul existent, datorită punerii în izolare a unor salariați, apoi a apărut un nou tip de cheltuieli cele cu prevenția boli (dezinfectanți speciali, cheltuieli cu dezinfecția spațiilor prestate de firme autorizate, mănuși și măști de protecție etc.)

În cursul acestui an s-a achiziționat și montat mână curentă de inox la etajul 1 al clădirii pentru a facilita deplasarea bunicilor în incinta centrului.

A fost amenajată o mică gospodărie în care creștem păsări și iepuri.

Au fost demarate mai multe parteneriate, beneficiind de sprijinul sectorului social-filantropic, cu mai multe parohii care au donat în special alimente neperisabile în decursul anului 2020, în sumă totală de **49.000 RON**.

Am reușit prin acțiuni proprii să sensibilizăm societăți comerciale, persoane fizice, alte asociații (Asociația Woerden Olanda) care au donat bunuri în valoare de **16.810 RON**.

Au fost donate sume de bani de către firme din Târgu Lăpuș care doresc să susțină activitatea pe care o desfășurăm și au dorit să ne ajute cu sume donate din impozitul pe profit totalizând suma de **20.180 RON**, de asemenea am avut și două parohii care au donat suma de **8.000 RON**.

Obiectivele pentru anul 2021 sunt următoarele:

- achiziționarea unui generator electric pentru perioadele când nu avem energie electrică;
- identificarea unei soluții alternative pentru reducerea costurilor cu încălzirea imobilului și realizarea apei calde (panouri solare).
- dezvoltarea anexei gospodărești.

2. CENTRU SOCIAL-CULTURAL

„SFÂNTUL APOSTOL ANDREI OCROTITORUL ROMÂNIEI”

Coordonator: Pr. Chira Andrei

Funcționează pe lângă Parohia Cavnic 1 „Nașterea Maicii Domnului”

Centrul social-cultural al parohiei Cavnic 1 s-a construit între anii 2011-2014 fiind sfințit de către Preasfințitul Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului. Acest centru s-a zidit pentru a ajuta comunitatea credincioșilor din Cavnic, în special elevii și tinerii, cu meditații la următoarele discipline: matematică, limba română, engleză, consiliere psihologică și religie.

Meditațiile au fost făcute de către profesorii Colegiului „Pintea Viteazul” din Cavnic pe baza de voluntariat. Programul centrului a început în anul 2012.

În centrul social au fost meditații și copiii din clasele I-IV, proveniți din familii cu probleme sociale deosebite, la materiile de bază matematică și limba română de către învățătoare.

În colaborare cu doamna profesor de religie, copiii au pictat icoane pe lemn, au vizionat filme religioase și au audiat cateheze.

Tot prin centrul social s-au oferit, împreună cu alte instituții (armata, ONG-uri, sponsori și alte entități) ajutoare materiale, însemnând bunuri de strictă necesitate pentru familii cu probleme sociale. În 2020, în colaborare cu preotul Băban Gabriel de la garnizoana militară din Baia Mare, au fost distribuite peste 90 de pachete cu alimente și îmbrăcăminte (în valoare de **4000 lei**), acest lucru desfășurându-se în clădirea centrului, fiind prezenți în jur de 90 de oameni nevoiași.

Beneficiari:	105
TOTAL RON:	4.000

3. ASOCIAȚIA „DAR PENTRU VEȘNICIE”

Coordonator: Pr. Grigore Rodilă

Funcționează pe lângă

Parohia Strâmbu-Băiuț „Adormirea Maicii Domnului”

Parohia Ortodoxă Strâmbu-Băiuț, cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, păstorită de preotul Grigore Rodilă, și-a concentrat atenția și asupra copiilor și tinerilor, dar și asupra celor vârstnici din comunitate, indiferent de confesiune și statut social. În sprijinul acestor copii și tineri a fost înființată în anul 2018 o asociație nonprofit, Asociația „Dar pentru veșnicie”.

Obiective:

- a) Derularea de activități umanitare și economice pentru ajutorarea persoanelor sărace și defavorizate, pentru combaterea violenței în familie;
- b) Promovarea, apărarea și susținerea respectării drepturilor și libertăților omului precum și promovarea și apărarea drepturilor copilului
- c) Implementarea unui proces de educație destinat copiilor proveniți din familii cu situație materială precară
- d) Promovarea ideii de implicare, responsabilitate și voluntariat în comunitate, susținerea ideii de solidaritate umană și ajutorare a persoanelor aflate în dificultate, sărace și defavorizate, cu colectare de fonduri și donații
- e) Promovarea și susținerea familiei creștine.
- f) Strângere de fonduri pentru copii cu malformații, pentru persoanele cu handicap, bătrânii neajutorați etc.

g) Implementarea și dezvoltarea de proiecte cu surse de finanțare interne și externe în domeniul de activitate și în strânsă legătură cu scopul propus.

În cadrul asociației, în anul 2020, ne-am propus și am dezvoltat cu copiii din parohie următoarele activități:

- implicarea copiilor în biserică la strană;
- alcătuirea unui cor;
- pregătirea unui concert de colinde;
- oferirea unei mese calde copiilor cu situație mai dificilă;
- sprijin cu alimente pentru familiile aflate în dificultate;
- vizitarea și colindarea celor vârstnici și singuri;
- sprijin în efectuarea temelor pentru acasă;
- jocuri educative;
- cultivarea tradițiilor creștine.

Asociația are ca scop educarea civic-morală și spirituală a copiilor și a tinerilor, prin promovarea valorilor artei populare românești și a valorilor spirituale creștin ortodoxe.

În sprijinul activității asociației a venit și Consiliul Local al comunei Băiuț, dar și cadre didactice de la Școala Gimnazială „Regina Elisabeta” Băiuț, inv. Coman Cristina de la Școala Gimnazială Lăpuș, prof. Anca Ghiduț de la Școala Gimnazială Lăpuș, preot, Daniel Brisc de la Parohia Ortodoxă Lăpuș II, asistent medical Roxana Prohaska.

Finanțarea asociației s-a realizat prin donarea celor 2% și din contribuția voluntarilor, anul acesta din păcate, asociația nu a beneficiat de cei 2%.

Activități: din cauza pandemiei, Asociația a fost nevoită să-și anuleze activitățile propuse. Amintim doar:

- cinci copii beneficiază de masă caldă și sprijin la teme în perioada de școală;
- activități de sculptură în lemn;
- pachete pentru familiile nevoiașе oferite înainte de Paști
- de Sfântul Nicolae fiecare copil a primit un pachet cu dulciuri.
- în Ajunul Crăciunului au colindat alături de preotul paroh bătrânii bolnavi din sat.

Toate activitățile de interior, masa, temele, jocurile au loc la casa parohială.

IV. 8. PROTOPOPIATUL VIȘEU

1. ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL VIȘEU

În anul 2020 Asociația Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Vișeu a continuat colaborarea cu Consiliul Local Vișeu de Sus în domeniul dezvoltării activităților sociale prin sprijin reciproc, acordat pentru îmbunătățirea situației sociale a persoanelor aflate în situații sociale-economice sau medicale deosebite, care pot genera marginalizarea sau excluderea socială.

Asociația Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Vișeu prestează, potrivit Acordului de Parteneriat încheiat în baza Hot. 33/2013, serviciul social „*O masă caldă pe zi pentru persoanele asistate social*” persoanelor aflate în situații economico-sociale deosebite prin pregătirea și servirea unei mese zilnice în limita alocației de 12 lei/zi/persoană, hrana distribuindu-se o dată pe zi, de luni până vineri inclusiv pentru weekend.

Servirea hranei la Cantina Asociației Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Vișeu, conform Legii 208/1997, se acordă pe bază de cerere și acte doveditoare privind veniturile membrilor familiei și alte acte necesare în funcție de specificul fiecărui caz. Ancheta socială se realizează de către Biroul de Asistență Socială a Primăriei orașului Vișeu de Sus, care înștiințează ulterior Asociația de schimbările survenite.

Pentru o evidență exactă, lunar se primește de la Biroul Asistență Socială a Primăriei tabelul cu totalul abonaților. Printre beneficiarii Cantinei se numără copii, adulți sau persoane fără adăpost.

În cadrul Cantinei Sociale primesc zilnic o masă caldă 34 de persoane defavorizate, suma anuală cheltuită fiind de **144.648 lei**, din care primăria achită suma de **122.688 lei**.

Nr. crt.	Perioada	Nr. persoane			Nr. portii lunare (nr. pers nr. zile)
		Subvenționate de primărie/ zi	Susținute de Asociație/zi	TOTAL	
1	Ianuarie	24	5	29	899
2	Februarie	24	4	28	812
3	Martie	28	5	33	1023
4	Aprilie	28	5	33	990
5	Mai	29	5	34	1054
6	Iunie	29	5	34	1020
7	Iulie	29	5	34	1054
8	August	29	5	34	1054
9	Septembrie	29	5	34	1020
10	Octombrie	29	5	34	1054
11	Noiembrie	29	5	34	1020
12	Decembrie	29	5	34	1054
13	TOTAL				12.054

Cu ocazia Sărbătorii Paștilor și Crăciunului, Asociația a distribuit beneficiarilor pachete cu dulciuri, prăjituri, cozonaci, sucuri, fructe și alte alimente tradiționale sărbătorilor, toate din sponsorizări.

Cantina funcționează în sala socială a parohiei Sf. Nicolae, situată în str. Libertății, nr. 3, care susține cheltuielile legate de energie electrică și apa.

Beneficiari:	395
TOTAL RON:	144.648

2. ASOCIAȚIA „DELFIN ANASTASIA”

Președinte: Înaltpreasfințitul Părinte Iosif Pop,
Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale
Coordonator: Pr. Șanta Iustin

Asociația „Delfin Anastasia” avându-l ca președinte pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, coordonată de pr. Șanta Iustin de la parohia Vișeu de Jos II, oferă burse lunare în valoare de **200 lei** la 10 tineri elevi și studenți din parohie.

Beneficiari:	10
TOTAL RON:	24.000

3. ASOCIAȚIA EDELWAIS

Funcționează pe lângă Parohia „Nașterea Maicii Domnului” Borșa V
Coordonator: Pr. Andreica Gavrilă

Asociația Edelwais coordonată de Pr. Andreica Gavrilă de la Parohia Borșa V, a realizat în acest an, următoarele faceri de bine:

3.000 lei - alimente și haine pentru persoane vârstnice.

8.500 lei - Campania de Crăciun constând din alimente și îmbrăcăminte.

5.000 lei - Ajutor la construirea unei case.

4.000 lei - alimente pentru o familie monoparentală (mama și 5 copii).

3.000 lei - situații de urgență (operații, consultații, transport etc).

Beneficiari:	Aprox. 100
TOTAL RON:	23.500

IV. 8. PROTOPOPIATUL CHIOAR

ASOCIAȚIA TINERILOR ORTODOCȘI DIN PROTOPOPIATUL CHIOAR

În anul 2020, în luna septembrie, Asociația Tinerilor Ortodocși din Protopopiatul Chioar, reprezentată de 16 de tineri voluntari, a împărțit alimente (respectiv zahăr, ulei, macaroane, pateuri de porc, făina alba, făina de mălai, apa minerală) în valoare de **5.000 de lei** la 24 de familii.

În luna octombrie am primit o sobă de încălzit cu plită pe care am donat-o unei familii cu 4 copii din Șomcuta Mare.

Voluntariatul și-a spus cuvântul în aceasta perioadă delicată în care se află întreaga omenire. Zeci de tineri au ajutat persoanele mai în vârstă sau cele confirmate pozitiv cu coronavirus; în mai multe rânduri s-a apelat la tinerii asociației, care au ajutat persoanele aflate în situație de risc sau confirmate pozitiv.

Beneficiari:	126
TOTAL RON:	6.000

IV. 9. PROTOPOPIATUL OAȘ

ASOCIAȚIA PENTRU SPRIJIN ȘI DEZVOLTARE COMUNITARĂ ȚARA OAȘULUI

Coordonator: Pr. Rusu Radu

Orașul Negrești Oaș, cartier Tur, nr. 546, județul Satu Mare

În cea ce privește activitatea Asociației pentru Sprijin și Dezvoltare Comunitară Țara Oașului, de pe lângă Parohia Ortodoxă Tur, raportată la decursul anului 2020, putem spune că, deși acest an a fost greu încercat de efectele și repercusiunile pandemice, noi în mod paradoxal ne-am bucurat de o perioadă propice și rodnică din punct de vedere al planurilor, activităților și proiectelor propuse, ba chiar am putea spune că, deși nu am putut desfășura activitățile comunitare regulate și în mod repetat,

de altă dată, am reușit să punctăm și să marcăm evenimente comunitare (supuse unor reguli și măsuri pandemice dar) care s-au bucurat de un real succes, astfel:

- În parteneriat cu Muzeul Țării Oașului și prin finanțare a Consiliului Local, al Primăriei Negrești Oaș (cnf. Legii 350/2005):

1. Proiect cultural:

- Nunta tradițională oșenească - reinițierea și revigorarea tradiției strămoșești prin organizarea live (reală) a unei nunți tradiționale în luna august a anului 2020 prin preluarea unui cuplu de tineri ai parohiei care se pregăteau de căsătorie, parcurgerea tuturor etapelor de ritual și tradiție manifestate cu acest prilej: cusutul steagului, cerutul miresei, alaiul nunții, cununia religioasă, ospățul - toate în nuanțe și esențe tradiționale, de la port, muzică și mâncare.

2. Proiect: Infrastructură socială

- Înființare CENTRU DE ZI: „Împreună pentru o viață mai bună”, situat în sat Tur, nr. 546 (Demisol Casa Parohială), oraș Negrești Oaș, județul Satu Mare. Toate dotările achiziționate în cadrul proiectului finanțat prin măsura 19 LEADER – PNDR.

Stare Proiect: ATRIBUIT, FINANȚAT, ÎN DESFĂȘURARE.

Aria de aplicabilitate: LOCALĂ

Valoare proiect: **140.777 RON** (30.000 €uro)

Prin implementarea proiectului INFIINTARE CENTRUL DE ZI „ÎMPREUNĂ PENTRU O VIAȚĂ MAI BUNĂ” se urmărește realizarea unui cadru adecvat de asistență socială a persoanelor cu vârstă de peste 60 ani și a tinerilor cu vârste între 13 și 19 ani, persoane vulnerabile și aflate în risc de excluziune socială, contribuind, astfel, la diminuarea gradului de marginalizare, a sentimentului de inutilitate.

Prin dotarea Centrului de zi „Împreună pentru o viață mai bună” se asigură și baza materială necesară desfășurării diferitelor activități cu tinerii: cultural-educative și de socializare, activități de petrecere plăcută a timpului liber, de informare, de îndrumare, de promovare a voluntariatului, de sensibilizarea a tinerilor și a comunității față de problemele mediului înconjurător, în spiritul respectului pentru om și natură.

Prin promovarea voluntariatului în rândul tinerilor se vor efectua diferite servicii la domiciliul persoanelor vârstnice vulnerabile și expuse riscului de

excluziune socială. Copii și bunici într-o frumoasă comuniune. Voluntarii sunt principalii actori în eforturile noastre de a oferi speranță, ajutor și alinare vârstnicilor.

Activitățile pe care ne propunem să le efectuăm pentru realizarea obiectivelor principale:

Prin proiectul nostru ne propunem să venim în întâmpinarea nevoilor persoanelor vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială, prin:

1. Asigurarea serviciilor sociale de sprijinire a persoanelor vârstnice, cu vârsta de peste 60 de ani, vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială.

2. Asigurarea serviciilor de asistență socială acordată tinerilor, cu vârste între 13 și 19 ani, vulnerabili și expuși riscului de excluziune socială.

Grupul țintă este format dintr-un număr de 50 de persoane vulnerabile și aflate în risc de excluziune socială, tineri între 13 și 19 ani și persoane vârstnice, de peste 60 de ani, astfel:

Nr. crt.	Total persoane grup țintă	Tineri între 13 și 19 ani	Vârstnici peste 60 de ani
1	50	30	20
2	- din care rromi	1	2

1. Pentru persoanele vârstnice:

- Asistență socială: deplasarea pentru plățile facturilor, ridicarea unor rețete, aprovizionare, deplasarea la unități medicale;

- Servicii de suport: ajutor la prepararea hranei sau livrarea acesteia, efectuarea cumpărăturilor;

- Urmărirea tratamentului la indicațiile medicului specialist sau ale medicului de familie;

- Activități de menaj;

- Însotirea în mijloacele de transport, facilitarea deplasării în exterior, companie;

- Activități de administrare și gestionare, activități de petrecere a timpului liber;

- Activități de socializare la Centrul de zi;

- Sărbătorirea împreună a diferitelor evenimente (zile de naștere, sărbători religioase etc.)

2. Pentru tineri:

- Promovarea voluntariatului în rândul tinerilor;
- Activități cultural educative cu tinerii;
- Activități de educație sanitară cu tinerii;
- Activități de consiliere psihologică a tinerilor, mai ales a celor care au părinții plecați în străinătate;
- Cursuri de educație economico-financiară a tinerilor;
- Cursuri de dezvoltarea personalității tinerilor;
- Cursuri de îndrumare educațională a tinerilor;
- Pregătirea tinerilor pentru a prelua mici sarcini din gospodăria comunității vârstnice, vulnerabile și expuse riscului de excludere socială: mici cumpărături de alimente, medicamente, plata utilități etc.

Activități care implică utilizarea bicicletelor:

- Administrarea curentă a activității Centrului de zi;
- Sprijin în activitățile curente ale persoanelor vârstnice: transport ajutoare material, transport echipament tehnic pentru sprijinirea acestora.
- Organizarea, pregătirea și gestionarea activităților sociale: ajutoare materiale, educație, suport, acompaniament și sprijin, activități recreative, informare în domeniul social, identificarea beneficiarilor potențiali;
- Supravegherea stării de sănătate a persoanelor vârstnice și facilitarea controalelor medicale și/sau alertarea medicului de familie;
- Sprijin pentru realizarea cumpărăturilor curente, plăți facturi etc.;
- Sprijin pentru facilitarea relaționalizării cu instituțiile publice (primărie, notar, judecătorie, poliție, finanțe, preot etc.);
- Promovarea voluntariatului în rândul vârstnicilor nedependenți în sprijinul îngrijirii vârstnicilor dependent;
- Promovarea voluntariatului în rândul membrilor comunității în vederea conștientizării acestora în ceea ce privește sprijinul pe care îl pot acorda semenilor lor, persoane care aparțin grupurilor defavorizate, vulnerabile și aflate în risc de excludere socială.
- Organizarea de activități cultural-religioase care să răspundă întrebărilor și nevoilor vârstnicilor;
- Organizarea de activități de petrecere a timpului liber;
- Organizarea de activități cultural educative.

3. Proiect: Mobilitate social-misionară

În parteneriat cu GAL Țara Oașului

DINEX – „Soluții de dezvoltare integrată a comunităților în risc de sărăcie și excluziune socială din Țara Oașului”, care este depus în cadrul Programului Operațional Capital Uman 2014-2020, Axa prioritară 5 Prioritatea de investiție 5.2, apel de proiecte POCU/827/5/2/Reducerea numărului de comunități marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din zona rurală și orașe cu o populație de până la 20.000 locuitori prin implementarea de măsuri/ operațiuni integrate în contextul mecanismului de DLRC.

Valoare proiect: **1.676.452 RON** (~ 350.000 €uro)

Analiza nevoilor relevă faptul ca la nivelul teritoriului Țării Oașului, atât infrastructura socială, cât și furnizarea de servicii sociale de către furnizori acreditați în condițiile legii, care să asigure nevoile sociale ale persoanelor defavorizate, vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială sunt deficitare. Principalele probleme sociale ale teritoriului sunt determinate de:

- accentuarea fenomenului de îmbătrânire – care conduce la creșterea numărului de persoane vârstnice, dependente, singure, care necesită servicii de asistență și îngrijire, la domiciliu sau în sistem instituționalizat;
- numărul mare de copii ai căror părinți lucrează în străinătate – care necesită, de asemenea, servicii de consiliere, informare, asistență etc.;
- creșterea numărului de persoane expuse fenomenului de sărăcie (familii de romi, persoane fără un loc de muncă sau alte surse de venit, fără locuință).

Cele mai expuse categorii sociale sunt tinerii ai căror părinți au plecat în străinătate, familiile sărace, ai căror membri nu au un loc de muncă sau alte surse de venit, precum și persoanele vârstnice.

În centru vor fi oferite 3 categorii de servicii sociale pentru care urmează să se obțină licențierea:

- Servicii sociale pentru persoane vârstnice - de tip Centru de Zi de socializare și petrecere timp liber, COD SERVICIU SOCIAL 8810CZ-V-II:
 - Consiliere psihosocială
 - Socializare si petrecere timp liber
 - Terapii de relaxare
 - Organizare și implicare în activități comunitare și culturale
 - Asistență suport pentru familia persoanei vârstnice

- Suport pentru realizare activităților administrative și gestionarea bunurilor
- Alte activități: acțiuni caritabile, acordare de alimente, ajutoare financiare și materiale.

- Servicii sociale pentru tineri - de tip Centru de Zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, COD SERVICIU SOCIAL 8891CZ-C-VI:

- Consiliere psihosocială și suport emoțional
- Supraveghere, îngrijire, educare și dezvoltare timpurie,
- Suport pentru dezvoltarea abilităților pentru viață independentă.
- Socializare și petrecerea timpului liber
- Orientare vocațională
- Alte activități: masă și preparare masă, menaj gospodărie, activități administrative

De asemenea, vor fi acordate și servicii la domiciliu pentru persoanele vârstnice și cele cu dizabilități.

- Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situații de dependență COD SERVICIU SOCIAL 8810ID-I

I. Unități de îngrijire la domiciliu

Ajutor pentru realizarea activităților de bază ale vieții zilnice – ABVZ

Ajutor pentru realizarea activităților instrumentale ale vieții zilnice – AIVZ

Consiliere familială

Integrare socială și participare

Informare

Evaluare

Îngrijire personală

Alte activități, după caz: terapii de recuperare, îngrijiri medicale, activități de amenajare și adaptare mediu ambiant

II. Servicii de îngrijiri la domiciliu pentru persoane adulte cu dizabilități

Informare și consiliere socială / servicii de asistență socială

Îngrijire personală

Hrănire și hidratare

Integrare și participare socială și civică

Serviciile sociale adresate grupului țintă vor fi oferite atât în cele 2 locații

alocate proiectului, cât și la domiciliul persoanelor vizate de servicii sociale la domiciliu, în baza unei proceduri de lucru, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Tipuri de servicii oferite:

(1) Servicii la domiciliu pentru un număr de 42 persoane cu o frecvență de 1 /săptămână (1 ore/săptămână/persoană) – echipa formată din experți sociali din Centrul de zi și 10 voluntari + personal suport pe o perioadă de 78 săptămâni. Beneficiarii acestui tip de serviciu sunt persoane dependente care, ca urmare a pierderii autonomiei funcționale din cauze fizice, psihice sau mintale, necesită ajutor semnificativ pentru a realiza activitățile uzuale ale vieții de zi cu zi. Acestea vor beneficia de activități instrumentale ale vieții zilnice, în principal:

- Asistență socială: deplasarea pentru plățirea facturilor, ridicarea unor rețete, aprovizionare, deplasarea la unități medicale;
- Servicii de suport: ajutor la prepararea hranei și efectuarea cumpărăturilor;
- Urmărirea tratamentului la indicațiile medicului specialist, sau ale medicului de familie;
- Activități de menaj;
- Însotirea în mijloacele de transport, facilitarea deplasării în exterior, companie.

(2) Livrare pachete cu hrană la domiciliu pentru un număr de 24 persoane cu o frecvență de 2 ori/săptămână - pe o perioadă de 78 săptămâni (18 luni). În acest sens vor fi subcontractate servicii de catering

În principal, aceste servicii se adresează persoanelor vârstnice și celor cu dezabilități.

(3) Activități sociale desfășurate în CENTRUL DE ZI „ÎMPREUNĂ PENTRU O VIAȚĂ MAI BUNĂ pentru un număr de 50 persoane:

- Activități de educație sanitară, planificare familială.
- Cursuri de educație economico-financiară
- Educație pe teme de igienă, sănătate publică, ecologie, stil de viață sănătos
- Informare asupra drepturilor la servicii de sănătate,
- Activități de sensibilizare față de problemele mediului înconjurător, în spiritul respectului pentru om și natură.

- Activități de socializare, cultural educative și petrecere a timpului liber;
- Consiliere în carieră realizată de experți ai furnizorului de servicii de ocupare subcontractat de către solicitant.
- Pregătirea pentru a prelua mici sarcini din gospodăria comunității vârstnice, vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială: mici cumpărături de alimente, medicamente, plata utilităților etc.
- Sărbătorirea împreună a diferitelor evenimente
- Promovarea voluntariatului în rândul tinerilor;
- Activități de consiliere psihologică a tinerilor, mai ales a celor care au părinți plecați în străinătate;
- Cursuri de dezvoltarea personalității tinerilor.

Implicarea în asemenea activități va contribui la diminuarea gradului de marginalizare, a sentimentului de inutilitate, la creșterea încrederii în sine, precum și la integrarea socioprofesională a persoanelor vulnerabile.

În toate activitățile derulate se va pune accent pe promovarea voluntariatului, în special în rândul tinerilor, care să se implice în diferite activități la domiciliul persoanelor vârstnice vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială, dezvoltându-se în acest fel spiritul comunitar. Voluntarii sunt principalii actori în eforturile noastre de a oferi speranță, ajutor și alinare vârstnicilor.

Pe lângă voluntari, în această subactivitate se vor implica resurse umane adecvate ca număr: 1 responsabil de servicii sociale și 2 experți de servicii sociale din partea Partenerului (asistent social și psiholog), 1 expert egalitate de șanse, cu pregătire/cunoștințe/experiență și durată de implicare în raport cu domeniile și planificarea în timp a activităților proiectului.

ASOCIAȚIA PENTRU SPRIJIN ȘI DEZVOLTARE COMUNITARĂ TARA OAȘULUI este acreditată să ofere servicii sociale pe perioada nedeterminată, conform Certificatului de acreditare Seria AF, Nr. 005670, eliberat la data de 8.03.2019 de către Ministerul Muncii și Justiției Sociale.

V. REZUMAT CHELTUIELI

PROIECTE ASOCIAȚII, MĂNĂSTIRI ȘI PAROHII	
<i>Număr beneficiari</i>	14.948
Sumă	1.432.481,66 RON
PROIECTE CENTRUL EPARHIAL	
<i>Beneficiari</i>	13.232
Sumă	1.611.621,00 RON
TOTAL	
<i>Beneficiari</i>	28.180
Sumă	3.044.102,66 RON
FONDUL FILANTROPIA	112.730,00 RON
FONDUL CENTRAL MISIONAR	111.443,00 RON
TOTAL GENERAL	3.268.275,66 RON

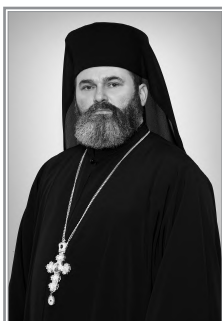
VI. OBIECTIVE PENTRU ANUL 2020

- ▶ Continuarea, îmbunătățirea și intensificarea proiectelor existente;
- ▶ Implementarea pe mai departe a Proiectului „*O masă caldă*” în parteneriat cu Federația Filantropia;
- ▶ Dezvoltarea proiectului „Pastorație socială”;
- ▶ Dezvoltarea mai multor proiecte pentru susținerea și derularea pe termen mediu și lung, a activităților social-filantropice pentru copii, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane dependente de droguri și alcool și alte categorii de persoane aflate în dificultate;
- ▶ Derularea proiectului „*Dăruind vei dobândi*”, prin amplasarea de containere de colectare de îmbrăcăminte și încălțăminte, la parohiile băimărene.
- ▶ Finalizarea Centrului „Sfânta Sofia” de la Negrești Oaș, aflat în stadiu avansat de realizare.

VII.

ORGANIGRAMA

SECTORULUI SOCIAL-FILANTROPIC ȘI MISIONAR
AL EPISCOPIEI MARAMUREȘULUI ȘI SĂTMARULUI



Arhim. Dr. CASIAN FILIP
*CONSILIER
al Sectorului
Social-Filantropic și Misionar*



Pr. ADRIAN MORAR
*Referent al Sectorului
Social-Filantropic
și Misionar*



Arhid. DUMITRU BOTIȘ
*Inspector al Sectorului
Social-Filantropic
și Misionar*



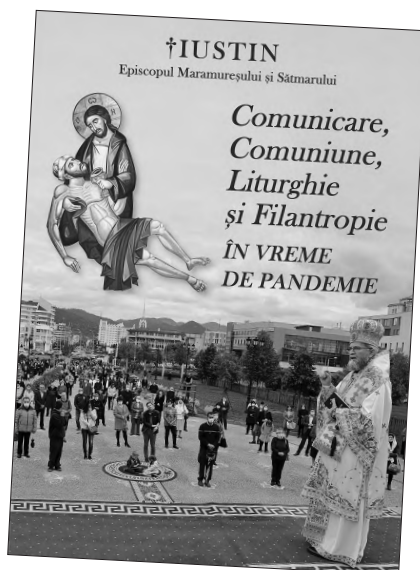
Pr. VASILE FODORUȚ
*Inspector al Sectorului
Social-Filantropic
și Misionar*

VIII. APARIȚII EDITORIALE

În vreme de pandemie

Despre pandemia de coronavirus s-au scris mii și mii de știri oficiale și neoficiale pe canalele media on line, adevărate sau purtătoare de false adevăruri, mincinoase, cărora acum le zice, într-o limbă străină, fakes, ca să nu arate oribilitatea lor și, mai grav, manevrarea conștiinței oamenilor, dar nu s-a scris nicio carte despre boală, efectele și urmările ei. Nimeni nu și-a asumat această civică atitudine de a le spune oamenilor în față cum stau lucrurile în acest domeniu și cu acest dușman al vieții umane de pe pământ.

Iată, însă, că vine un om curajos, un călugăr, un Ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, care are curajul de a vorbi într-o carte despre CORONAVIRUS, despre SARS-COV-2, din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe, care reprezintă frământările poporului român. Cartea se intitulează „Comunicare, Comuniune, Liturghie și Filantropie în vreme de pandemie”. Autorul ei este Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmărulei, care și-a luat marea îndrăzneală de a spune multor lucruri pe nume sau măcar a le sugera. Este o carte de 285 de pagini, structurată pe mai multe capitole, despre perioada din 12 martie 2020, până la sfârșitul anului trecut, când a apărut volumul sub egida Editurii Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei și coordonat de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, redactat, în colaborare, de sectorul cultural și comunicații media, secotrul social-filantropic și misionar și redacția „Graiul Bisericii Noastre”. Sunt comunicatele adresate poporului dreptcredincios din chilia chiriarhală de la Episcopie, sub forma comunicatelor de presă, în cuvintele de învățătură rostite cu ocazia Sfintelor Liturghii oficiate în spațiul stingher al lăcașului de cult, fără credincioși, care a fost Paraclisul Episcopal din Baia Mare cu hramul „Intrarea în biserică a Maicii Domnului” sau Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din



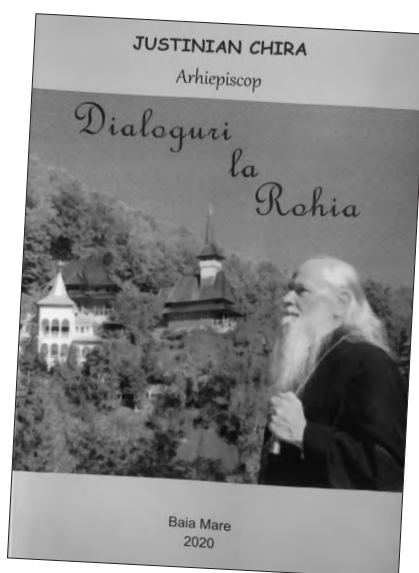
Baia Mare, iar apoi cu credincioșii în curte și distanțați în spațiile largi, marcate cu vopsea pe asfalt, la Catedrala Episcopală, mănăstiri sau biserici de enorie, când s-a permis ieșirea în curtea bisericilor pentru a oficia Sfintele Liturghii și a vorbi față în față către enoriași. Iar apoi, când s-a permis și intrarea în biserică a credincioșilor, într-o porție oarecare, de regulă pe spații padimentale și marcate într-un anumit fel, ca distanțarea fizică să se păstreze.

Este vorba despre perioada cea mai cruntă pe care a trăit-o Biserica Ortodoxă și celelalte Biserici de sute de ani încoace. Pentru că de sute de ani credincioșii nu au fost opriți să intre în biserici. E bine că au fost lăsați sacerdoții și ajutoarele lor. S-a întâmplat acum, într-o societate dezvoltată și informatizată, în care frica a pus stăpânire pe toate.

Despre conținutul cărții nu o să vorbesc, pentru că sunt lucruri făcute publice la momentul respectiv din pandemie. Important este că au fost adunate între două coperti, sub forma unei prime cărți din țara aceasta despre pandemia de Coronavirus. O carte duhovnicească, în primul rând, dar și o carte-document, ca mărturie peste ani a unei tragedii petrecute în sânul poporului român, cu durere și cu multe lacrimi, cu multe adevăruri care dor, spuse de Episcopul locului.

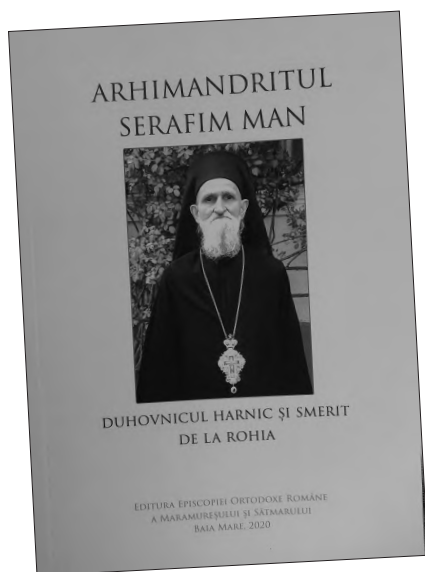
Sinceritatea dialogului

O nouă carte a Părintelui Arhiepiscop Justinian, intitulată „Dialoguri la Rohia” a apărut la sfârșitul lui 2020, la Editura Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului, sub egida Fundației „Justinian Arhiepiscopul”, ediție îngrijită de Pr. Mihai Tira, președintele Fundației „Justinian Arhiepiscopul”. Este o carte de dialoguri sincere, purtate cu patru preoți: Preotul Claudiu, Preotul Gabriel, Preotul Petru și Preotul Mihai, în chilia de la Mănăstirea Rohia, despre o multitudine de aspecte despre viața Bisericii, îndrumări duhovnicești și teologice, despre viața creștină, viața



de familie, educația copiilor și a tinerilor, despre personalități, dar și despre propria viață: de călugăr, stareț, episcop vicar și chiriarh al Maramureșului și Sătmarului, de om. Este o carte remarcabilă, față de alte cărți de dialoguri ale Părintelui Justinian Arhiepiscopul, iar citirea ei pentru fiecare preot oferă o adevărată revelație, pentru că în ea se găsesc răspunsuri la multe întrebări nemaipuse, îndrăznește chiar. Este un îndemn pentru a o citi, chiar este o carte de mult folos duhovnicesc, care nu ar trebui să lipsească din biblioteca unui preot. O carte de valoare, o carte de referință.

„Arhimandritul Serafim Man – duhovnicul harnic și smerit de la Rohia”



Sub acest titlu a apărut în anul trecut, în Spreajma zilei de naștere a Părintelui Arhimandrit (27 noiembrie 1935) un volum omagial, dedicat celor 80 de ani de naștere și șapte ani de la trecerea la Domnul (12 februarie 2013). Anul 2020 este marcat ca An Omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul Comemorativ al filantropilor ortodocși români în Patriarhia Română, iar apariția volumului se înscrie perfect în acești ani de cinstire.

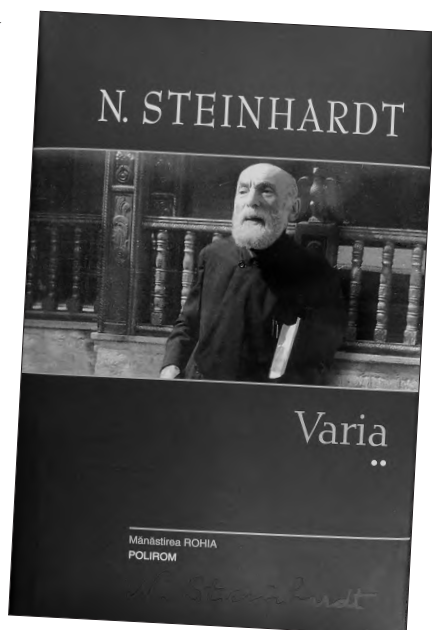
Volumul este apărut în Editura Episcopiei Maramureșului și Sătmarului și a fost tipărit cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, sub îngrijirea Arhim. Dr. Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor și starețul Mănăstirii „Sfânta Ana” Rohia, unde Părintele Arhimandrit Serafim Man a fost stareț mai mulți ani.

În carte se găsesc cuvinte de referință scrise sau rostite de Ierarhi sau personalități ale Bisericii Ortodoxe Române, care au fost sub ascultarea

Părintelui Arhimandrit, cărora le-a acordat interviuri sau au colaborat cu Preacuvioșia Sa cu diferite prilejuri. Cartea este o mărturie a ceea ce a construit Părintele la Rohia, precum și în sufletele credincioșilor din parohiile pe unde a fost misionar sau celor care cercetau Mănăstirea Rohia ca așezământ de închinare. Sunt lucruri la care se referă Ierarhi ai Bisericii, precum Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, Episcopul nostru, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei al Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian, care l-a călugărit, în 1955, Preasfințitul Părinte Vasile Someșeanul, fost Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, preoți care sunt cadre universitare la mai multe Facultăți de Teologie din țară, preoți scriitori, preoți cercetători, preoți și mireni, scriitori sau cărora le-a acordat interviuri. Ultimul capitol cuprinde cugetări și cuvinte de folos din predicile Părintelui Arhimandrit.

N. Steinhardt – Varia, vol. II

Iată că Mănăstirea Rohia și Editura Polirom vin, în 2020, pe piața cărții din România cu o nouă apariție din „Integrala N. Steinhardt”, Opere vol. XIX, Varia II. Opera Integrală apare din inițiativa Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, președinte de onoare al Fundației „N. Steinhardt”. Ediția este îngrijită, are studiu introductiv, note, referințe critice și indici de Florian Roatiș și repere biobibliografice de regretatul Virgil Bulat, unul din apropiații prieteni ai marelui eseist și om de cultură. Cu Varia II se încheie opera publicistică a lui N. Steinhardt, volumul cuprinzând texte publicate de către autor în reviste, tablete radiofonice și texte găsite în chilia sa de la Mănăstirea Rohia. Cartea este structurată pe patru secțiuni:

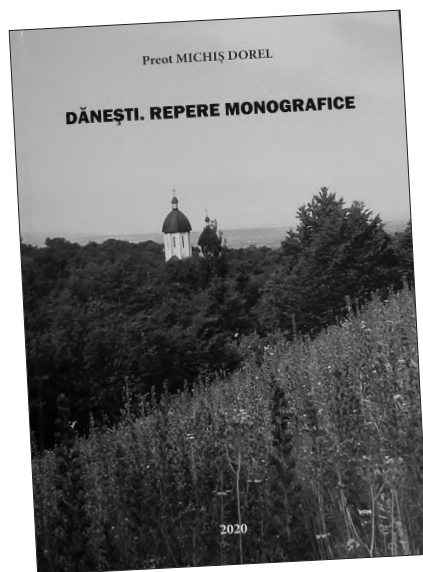


prima – cronici, eseuri, însemnări, texte autobiografice, răspunsuri la anchete literare; a doua – convorbiri și interviuri; a treia – tablete prezentate la radio, iar a patra – texte inedite, eterogene ca tematică, inclusiv încercări literare. Volumul este destul de mare, de 782 de pagini, are întreg aparatul critic necesar unei opere de valoare și păstrează aceeași personalitate ca și celelalte volume din „Integrala Steinhardt”. Mai precizăm că Steinhardt este primul autor român care beneficiază de o Integrală adevărată, celelalte din perioada comunistă fiind integrale doar cu numele, pentru că s-a operat cu selecția (cenzurarea) textelor în funcție de cerințele ideologiei comuniste. Deci, nu era Operă Integrală, ci Măsluită, Ciuntită. Dar așa a vrut Dumnezeu ca un călugăr, un monah – N. Steinhardt – să fie primul scriitor român care va avea publicată întreaga operă literară cu aparat științific, care o validează.

„Dănești. Repere monografice”, o carte scrisă cu sufletul

Multe cărți oi fi citit în viața mea, dar niciuna din ele ni mi-a creat o impresie de liniște și împlinire neașteptată ca monografia satului Dănești din comuna Șișești, scrisă de preotul ortodox paroh Dorel Michiș, care slujește aici de 22 de ani. Cartea a fost tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, și a apărut în Editura Episcopiei în anul care a trecut. Este o carte scrisă cu sufletul, al cărei farmec i-l descoperi de abia ce ai parcurs primele pagini, când tot atunci îți dai seama și de talentul în a relata evenimentele al părintelui Dorel Michiș, pentru că din

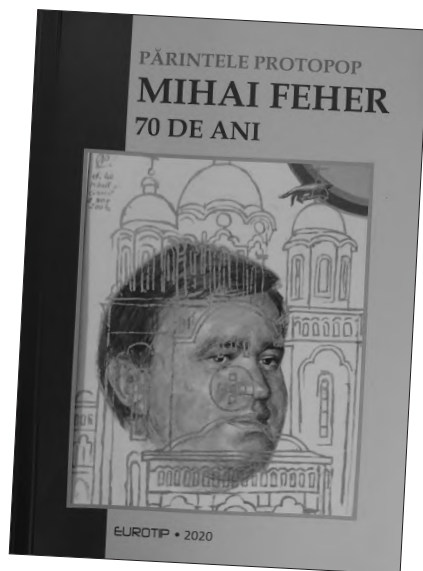
primele pagini descoperi o multitudine de informații: vorbim, deci, de o carte pe care cu drag o parcurgi, pentru că din ea răzbate o lume necunoscută, curată, cu oameni vrednici, pe care Dumnezeu i-a iubit încă de la început.



Deși intitulată „Repere monografice”, după ce o citești, îți dai seama că ai în față o monografie adevărată, complexă, solidă, tipărită în format mare, cuprinsă în 350 de pagini, în care este relatată întreaga viață a satului: cadrul fizico-geografic, istoria, situația demografică, filiația, locuitorii, viața religioasă, învățământul, personalitățile marcante ale satului, ocupațiile tradiționale, tradiții, datini, oboceiuri, turism, obiective turistice, prezent, trecut și viitor etc. Din paginile ei găsim lucruri interesante despre viața preotului de la sat, cu toate implicațiile lui sociale. Inspirat, cartea se intitulează „reper” pentru că, pornind de la fiecare „reper” se poate dezvolta o istorie mai largă, un alt câmp pei monografic.

O carte dedicată proin-protopopului de Oaș

În anul 2020, Părintele Protopop Mihai Feher al Oașului a împlinit 70 de ani de viață. Momentul festiv a avut loc în 9 februarie 2020 la Catedrala Oașului, după Sfânta Liturghie Arhierescă oficiată, din încredințarea Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, de Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar, după un eveniment de mare importanță pentru Țara Oașului: declararea Maicii Domnului ca ocrotitoare orașului Negrești-Oaș. Atunci, după sfințirea și înmânarea icoanei Maicii Domnului administrației orașenești, a urmat momentul festiv. Nici gând să-i treacă



părintelui protopop prin minte că urma să se întâmple aniversarea sa. S-au rostit cuvinte de felicitare cum se face la asemenea evenimente. Și a urmat surpriza cea mare: fica Părintelui Protopop Mihai Feher, preoteasa Dr. Natalia Lazăr, directorul Muzeului Țara Oașului din Negrești, i-a dedicat o carte scrisă și îngrijită de ea, în ascuns, în care și-au spus gândurile preoți din Eparhia

Maramureșului și Sătmăruului, din alte eparhii, din Permanența Eparhială, foști colegi de facultate de la Sibiu, persoane din administrația orașului Negrești-Oaș, prieteni apropiați. Cartea are în anexă date referitoare la Protopopiatul Oaș, reînființat sub Părintele Protopop Mihai Feher, realizări din Protopopiat. Este prezentată biografia Părintelui Protopop. Tot ce s-a scris este ilustrat cu un bogat material fotografic alcătuit de-a lungul anilor. La loc de cinste se află vizita Patriarhilor Teoctis și Petros al VII-lea al Egiptului și a toată Africa, precum și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, cu care a fost coleg de an la Facultatea de Teologie din Sibiu. Este și motivul pentru care, în 2012, odată cu Târnosirea Catedralei din Negrești Oaș de către Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe, a fost organizată și întâlnirea cu colegii de facultate, promoția 1974, Sibiu, la care a luat parte și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.



Membrii Adunării Eparhiale 2018-2020, în fața Catedralei Episcopale „Sfânta Treime” din Baia Mare

